III.

SZÖVEGGYŰJTEMÉNY

[Vákát oldal]

TARTALOM

1. Az ördög és a huszár
2. Rablók a hullaházban
3. Krisztus és Péter vándorúton
4. Az aranymadár szíve
5. Az aranyszőrű birka
6. Amikor a cigány ügyvéd lett
7. A cigány és az iskola
8. Aki szebbet álmodik
9. Stejnberg
10. A királyfi menyasszonykérőben
11. A tündérkapitány
12. Árgirus királyfi
13. A tizenhárom királyfi
14. Mátyás király vándorúton
15. Az elkergetett királyné
16. Goló (15. sz. rövid változata)
17. A zsugori királyné bűnhődése
18. A királylány jegyei
19. A három lusta
20. Rudolf trónörökös
21. Amit az ördög sem tud
22. A kártyázó juhász
23. A vadász fia
24. A fehér toll
25. A szabólegény és a tüzes bika
26. A középpulyai táltos
27. A franciák és a molnárlegény
28. A varázshegedű
29. A csodakocsi
30. A beszélő állatok
31. Az ügyetlen fiú szerencséje
32. A hajóskapitány
33. Miért nincs huszár a mennyországban?
34. Miért dörög az ég?
35. Majd a forgószél elárul
36. Hüvelykmatyi
37. Kürtös János
38. Hamupipőke
39. Két lelken keresztül
40. A Fertő keletkezése
41. Az Eszterházi
42. A huszár és a szentek
43. Amikor a huszár lovát ellopták
44. A három jótanács
45. A szegény tehénpásztor király lett
46. A hálás állatok
47. A másvilágba vezető híd
48. Aki hamarabb megharagszik

49. A három testvér és az ördög
50. Vigyen el az ördög
51. Rablók a hordóban
52. Ferkó bácsi a pokolban
53. Erős János
54. A kovács és az ördög
55. Finnországból, mennyországból
56. A tolvajmester
57. Késem éles, kenyerem béles
58. Vadállatok, háziállatok
59. A kántor viszi a papot
60. Miért nincs a zsidóknak Messiásuk
61. A suszter és a kéményseprő
62. Ki tud nagyobbat hazudni ?
63. A jó üzlet
64. Hányan vannak a vadludak? (Találós kérdés)
65. Kanálöntés
66. A hülye legény
67. A szabó meg az ördög
68. Az ördög és a cséplés
69. Kismiklós
70. Puzdorás csibe
71. Ökrök a diófán
72. A bakter és a boszorkányfánk
73. A legény hazarepül
74. A nyögéri repülés
75. A négylábú valami
76. Tüzesember
77. Pénzégés
78. Állat éjjel
79. Boszorkány a temetőben
80. Keresztút
81. Garaboncijásdiák
82. A házikígyó és a kislány
83. A suszterlegény és a macska
84. Ki nyomta meg?
85. Dani bácsit megnyomták
86. Boszorkányság a zsebkendővel
87. Rongybaba és a boszorkányság
88. Sárkándia
89. Ha a boszorkány valamit kölcsönkér
90. Amikor az Úristen nűsül
91. A cigány és a kávé
92. Hogyan számol a cigány?
93. A cigány és a kántor
94. Hogyan imádkozik a cigány?
95. A cigány és a keresztvetés
96. Hogyan ütik a cigányt?
97. A két vándorlegény
98. A megrontott ház
99. Szemmelverés
100. A vándorlegény és a vajköpülés
101. Söprű a boszorkány ellen
102. Farsangifánk a diófa alatt
103. A boszorkány kése
104. Lidércnyomás

105. Az elásott pénz és a koldus
106. Az elátkozott csárda
107. Mátyás király és a molnárlegény
108. Rudolf trónörökös
109. Mátyás király és a bíró
110. Mátyás király és a kapások
111. Szent István
112. Az agyonütött tarisznya
113. A két kocsis és a bűvös kör
114. Savanyú Józsi
115. Karácsony éjjel beszél tűz és állat
116. Palankréti majális
117. Mire jó a dohányzás ?
118. Verbőci suszter és a zsidók Messiása
119. A gróf és a kedvese
120. Az alsóőri bika
121. Bika a gabonában
122. A rabló apa és katonafia
123. A hanyag pap büntetése
124. A kocsis és a pap a pokolban
125. Fölhővezető
126. A német legény udvarol
127. A Fertő keletkezése
128. Kígyógyerek
129. Srátli
130. A házikígyó
131. A malacot lopó kígyó
132. A tolvaj kanász
133. Srátli
134. Bűvös kör szenteste
135. A zsugori ember
136. Miért hordják az asszonyok egy évig a gyereket?
137. A répavető
138. Péter és a muzsikások
139. Péter és a liba
140. Péter és a cseresznye
141. Mátyás király és a rablók
142. Srátli
143. Elásott kincs a házban
144. Pénzégés
145. Garabonciás
146. Boszorkánybeszéd
147. a) A huszár és a macska. b) Ökrök a diófán
148. A boszorkányerő átadása
149. A nyögéri búcsú
150. Forgószél
151. Tüzesember
152. Boszorkány
153. A pinkafői bíró
154. Ökrök a diófán
155. A boszorkányfánk
156. Repülés a kecskebakon
157. Béka az istállóban
158. Fekete macska
159. Boszorkánykönyv
160. A két suszterlegény

161. Rokkakerék
162. Srátlicsibe
163. Megnyomás
164. Ki a boszorkány?
165. Aki a boszorkányt meglopta
166. Tüzes igaszeg
167. A borjú megrontása
168. Fekete kutya éjjel
169. A rontás javítása
170. Megfejik a fejőszéket
171. Boszorkány a körtefán
172. Főzőkanál fejés
173. Megigézés
174. Boszorkány az istállóban
175. A német betű
176. Az ördögnek eladott gyerek
177. Forgószél
178. Szilveszter
179. Boszorkánylakodalom
180. Megrontott tehén
181. Megnyomás
182. A megfüstölt boszorkány
183. A vasvári bűbájos
184. A boszorkányerő átadása
185. Boszorkánymulatság
186. Rontás, javítás
187. A meggyújtott bürü
188. A ciklényiek
189. A kéthelyiek
190. Oláhciklény
191. Hamis eskü
192. Hanyi Istók
193. Vízilány
194. Aki hamarabb mérges lesz
195. Babocsai ember a mennyországban
196. Mennyország vagy pokol?
197. A hétágú buzogány
198. Kisegér és a táltosló
199. A cigány és a marhavész
200. A paraszt, medve és a róka
201. Megdöglött a kisborjú
202. Pünkösd és a cigány
203. A három legény
204. A boszorkány zacskója
205. Kendővaj
206. Éjfélkor mosnak a patakban
207. Hazajáró lélek
208. Trúd, egyházkelő
209. Elásott kincs
210. Kicserélt gyermek
211. A gatyamadzag mint varázsszer
212. Megigézés
213. Köténybefejés
214. Rontás
215. Házikígyó
216. A boszorkány béka képében

217. A havibajos árt
218. Idegen és a kisgyerek
219. Nyírfasöprű és a boszorkány
220. Nyírfa és a boszorkány
221. Kicserélt gyerek
222. Boszorkánytánc
223. Srátlicsibe
224. Fekete lovak éjjel
225. Az elszántott mesgye
226. Nyírfa
227. Tüzesember
228. Szemmelverés
229. Tüzesember
230. Felhővezető
231. Harangozás vihar ellen
232. Srátli
233. Hazajáró lélek
234. A boszorkány bosszúja
235. Macska éjjel
236. Házikígyó
237. Éjfélkor a temetőben

A bevezető leírása után közlöm azt a 237 szöveget, amit 1961 és 1965 között vettem fel a burgenlandi magyar anyanyelvű parasztfalvak lakóitól hangszalagra. Ez a szöveggyűjtemény nemcsak meseanyagból tevődik össze, hanem olyan elbeszélésekből is, amelyeket az itt élők közös szórakozásaik során, ugyan az én jelenlétemben, de többségükben nem az én kérésemre, egymásnak mondtak el. Ezeknek az elbeszéléseknek a száma nagyobb, mint a meséké és döntő többségük a falvak lakóinak élő vagy már mondává alakult hiedelemvilágával függ össze. Mégegyszer figyelmeztetem az olvasót, hogy itt ne esztétikai élményt keressen. A nyelv sokszor akadozó, német szavakkal kevert, tele van germanizmussal és nem elégítheti ki a „szép mesék" élvezőinek igényeit. Célom az volt, hogy egy kihaló nyelvcsoport elbeszélőkultúráját úgy mutassam be, ahogyan ez az itteni közösségekben még élt.

A szövegeket képességem szerint írtam le a hangfelvételekről és nem elégíthetik ki a nyelvjáráskutatók igényeit. Amennyiben valamelyik nyelvésznek az anyag ilyenirányú feldolgozására kedve támadna, eredeti felvételeimet szívesen rendelkezésére bocsátom. Többször előfordul, hogy ugyanaz az elbeszélő egyik darabjában a falu dialektusában szólal meg és a következőben viszont igyekszik az irodalmi nyelvet megközelíteni. Ez azoknál fordul elő, akik a szóbeli hagyomány mellett magyar nyelvű könyveket is forgattak. Ez arra adhat bizonyságot, hogy ugyanaz a személy anyanyelvén belül is „többnyelvű" lehet.

A szövegeket abban a sorrendben adom közre, ahogyan elhangzottak. Ezt azért teszem, hogy világossá váljék, milyen sokrétegű az elbeszélésanyag, belső szükségesség alapján hogyan alakul az elbeszélés rendje és annak tartalma. Éppen ezért a közreadott anyagot nem műfajonként (mese, trufa, hiedelemmonda és hitt hiedelem) csoportosítottam, hanem az egyes elbeszélők szerint. Ezen keresztül azt is megláthatjuk, hogy az elbeszélésanyagon belül minden műfajnak meg vannak a sajátos, a közösségben elismert „művészei". A klasszikus értelemben vett mesemondónak, Ribarics Jánosnak, éppenúgy meg voltak az állandó hallgatói, mint azoknak az asszonyoknak is, akik kizárólag csak hiedelemanyagot adtak tovább. Erre legjobb példát Kálmán Mária őriszigeti hajdani paraszti bábánál láthatjuk. Az eredeti felvételek az én birtokomban vannak. Mindenegyes adatot beleltároztam az Osztrák Tudományos Akadémia Phonogrammarchívjában, ahol a címszavak az intézet hivatalos katalógusában leltári számmal és az adatközlők névvel ellátva nyomtatásban megjelentek. A munkám végén álló jegyzetekben ezeket a leltáriszámokat az Ausztriában szokásos formában közlöm (Phon. Arch. Nr. B...) Több adatnál ez a leltáriszám nem fordul elő. Ez azt jelenti, hogy ezek a felvételek még nincsenek leltározva. Ebben az esetben közlöm viszont az adatközlő nevét és lakóhelyét, életkorát. Többször előfordul, hogy nem adom meg a teljes nevet. Így pl. csak Smodits nénit említek, vagy Leitnernét. Ezek ugyan az én mulasztásomból fakadnak, de a közösségeken belül mindenki számára világosak.

Az itt közölt szövegek jelentős része német nyelvre fordítva már két könyvemben megjelent. A hiedelemanyagot az „Angaben zu den abergläubischen Erzählungen aus dem südlichen Burgenland" (Adatok a babonás elbeszélésekről Dél-Burgenlandból) c. munkámban közöltem, amelyben két német, két horvát és két magyar község ilyenirányú anyagát hasonlítottam össze. A „Jegyzetek"-ben erre a Gaál Angaben címszóval hivatkozok. A mesék javarészét az Ortutay Gyula 60. születésnapjára megjelent németnyelvű könyvemben, amelynek címe: „Die Volksmärchen der Magyaren im südlichen Burgenland" (A dél-burgenlandi magyarok népmeséi.) Ezek közlésére a Gaál, Märchen címszót használom. Felkutatott elbeszélésanyagom magyar nyelven, illetve az elbeszélők magyar nyelvén most jelenik meg először és válik a magyar néprajztudomány számára használhatóvá.

Az elbeszélők általában nem adtak történeteiknek címeket, hanem úgy mondták, ahogyan az éppen a helyzetbe beleillett. A kezelhetőség érdekében mindenegyes történetet én láttam el címmel, amely gyakran nem más, mint a tartalom címszava. Ezeket használom a „Jegyzetek"-ben is, ahol ezekhez az adatközlők nevét, az elbeszélés idején betöltött életkorát, lakóhelyét és a felvétel idejét igyekszem pontosan megadni. Itt közlöm a hiedelemmonda szerű szövegeknél azt is, hogy azok kutatásom idején még az élő hiedelemanyaghoz tartoztak-e, vagy már átmentek az elbeszélésanyagba és hiedelemmondává váltak.

RÖVIDÍTÉSEK

Phonogrammarchív der Österreichischen Akademie der Wissenschaften. A jegyzetekben: Phon. Arch. Nr. B

Károly Gaál, Die Volksmärchen der Magyaren im südlichen Burgenland. A jegyzetekben: Gaál, Märchen: Nr.

Károly Gaál, Angaben zu den abergläubischen Erzählungen aus dem südlichen Burgenland. A jegyzetekben: Gaál, Angaben: Nr.

Antti Aarne–Stith Thompson, The types of the Folktale. A jegyzetekben: AT

Berze Nagy János, Magyar népmesetípusok. A jegyzetekben: Berze.

RIBARICS JÁNOS
1–51.

1. AZ ÖRDÖG ÉS A HUSZÁR

Hát hol volt, hol nem volt, hetedhét országon is túl, volt, de még azon is túl volt, de még az operenciás tengeren is túl volt, volt ëccer egy szegény favágó. Nyóc gyermekes apa volt. De kenyér nëm volt. Hát az asszony főszólitotta, aszongya: „Aptyuk, nézz munka után, merha nem, éhen pusztulunk.”

Hát az öreg összeszette a sátorfát és utnakindút. Kive talákozott? Az ördögge. De vadászruhába vót őtözködve.

„Jónapot, pajtás!”

„Jónapot,” aszongya.

„Hová lesz az út?”

„Munka után megyek,” aszongya, mer a családom éhenveszik.

„Sehol nincs munka,” aszongya.

„Na,” aszongya, „pajtás, ha jaz én szavamat betartod,” aszongya, „adok neked kilenc kövér disznót, amillent kiválasztasz. De aszt köllesz fogadnyi, amit nem tucc a házná, hogy az az enyém és kilenc nap mulva” aszongya, „értejövök.”

„Hát mit nem tudok én,” gondúkodott, „hát úgy a házná? Nincs az a darab fa vagy szerszám vagy mi,” hogyhát ű ne tunná. Csak arra nem gondút, hogy a felesége kilenc napon gyereket szül. Hogy a gyereket aggya az ördögnek. Hát beleegyezett. Saját vérive aláirt, hogy efogatta.

De aszt az ördög aszmongya: „Hogyha kilenc kérdésemre megtucc feleni”, aszongya, „akkor azt is otthagyom.”

Hát osztán elmentek. Hát ott vót egy sereg disznó az ólba. Hát kilencet kiválasztott. Aszt hazahajtotta. Hát akkor megvót. Pénz is, mer tudott csinyáni magának, hát tudott működni.

Hát hetedik nap megszületett a kis csecsemő. Akkor ütött szöget a fejibe, hogy ű miccsinát, hogy a gyereket az ördögnek atta. Na, hát itt nincs mencség.

De nyócadik nap huszárok kerűtek hát a faluba. Minthát régente mentek a huszárok kösségrű kösségre. Hát űhozzá is egy huszár kerűt. Látta, hogy az asszon igen szomorú, meghát a gazduram is igen szomorú volt.

„Hát mi baj van itt?”

Aszongya a gazduram, aszongya: „Nem merem megmondani.”

„Csak mongya meg” aszongya, „gazduram, talán tudok segiteni.”

Hát osztán emonta a mondókáját, hogy hogyan lett.

„Ó, gazduram,” aszongya, „nyugottan fekügyék le, majd én fönnmaradok, majd én megfelelek,” aszongya, neki.

Hát ejött a kilencedik este. Megvacsorásztak. A huszár fogott egy széket, az ablakhoz űt. A család meg hát nyugovóra tért. Hát tizenegy óra után kocogatott az ördög az ablakon.

„Jóestét,” aszongya.

„Jóestét.”

„Egy?”

„Az az út, amelliken jöttél,” aszongya a huszár neki. Választ adott.

„Kettő?”

„Amelliken visszamész.”

„Három?”

„Három ökör nem jár járomba,” aszongya.

„Négy?”

„Négy kerék fut a kocsiba.”

„Öt?”

„Ötkerekü kocsit még nem láttam,” aszongya.

„Hat?”

„Hat paripa,” aszongya, „az egy kocsiba finom fogat.”

„Hét?”

„Akinek hét kaszás fija van,” aszongya, „ott van pénz, minden ölég a házná.”

„Nyóc?”

Aszongya a huszár: „Akinek nyóc lánya van, az nem megy a szomszédhó gondot keresni, annak ölég gongya van odahaza.”

„Kilenc?”

„Akinek kilenc kövér disznója van," aszongya, „annak van mindennye a házná."
„Van, a hasad Istenit, mer attam!" Ugy felet az ördög. Avva el is ment.
Nem vitte el a gyereket se.

2. RABLÓK A HULLAHÁZBAN

Hát valamikor vót egy szegény suszter. Pénze sose volt. Ement a zsidóhó, egy pakli dohant kért. De hitelbe. Akkoriba három krajcár vót egy pakli dohány.
Aszongya neki a zsidó: „Nem adok."

De, hát könyörgött: „Aggyá," aszongya. „Hónap estére ejössz velem, mekkapod a pénzedet," aszongya, „meg azonföllű jó pénszt keresünk."
„Hová megyünk?"

Aszongya: „Hónap kimegyünk a temetőbe. Este," aszongya, „jönnek a zsiványok, asztán maj megugrasszok, mikor a pénzen osztozkonnak. A pénz ottmarad."
„Hát hogy, hogy?"

Hát mint minden kápolnába meg van a szokás, az oltárná van az a dobogó, amire térdepűnek igye. Hát a zsidót aláfektette. Ű meg kint lefekütt. Aszongya: „Majd ha én kijabálok: Halottak segiccsetek, akkor te rompujj jó benn. Oszt," aszongya, „akkor efutnak a zsiványok."

Hát ugyis lett. Ű tette magát, mintha ű halott vóna. Egy fijatal fickó vót kösztök. Aszongya: „Én még emberszivet nem láttam, ezéjét megnézem," aszongya. Fogta a bicskát, keszte gombónyi a ruháját, hogy fő mecci. Avva ekijátotta magát a suszter, aszongya:
„Halottak segíccsetek!"
A zsidó ekezdett rompónyi. De akkor a pénz az oltáron vót. Otthatták a pénszt, meg efutottak.

Hát a zsidó kibujt. De egy volt, egy bátor a zsiványok között, az futtába megát, meg hallgatózott. A zsidónak az volt az izéje, először aszongya: „Add meg a három krajcárt."

„Hó," aszongya a zsivány, „meneküjjetek. Mer ezek annyan vannak, hogy csak három krajcár kerül egynek."
Megszöktek.

3. KRISZTUS ÉS PÉTER VÁNDORÚTON

a) Hát az régen volt, talán igaz sem volt, asztmongyuk. Mikor Jézus Krisztus a földön járt, szent Péterre mentek. Eccercsak találkoznak hát egy szabaccságos huszárra. A huszár jónapot köszönt. „Uraim," aszongya. „lennéjék szivesek, egy kis alamizsnát."
Jézus felete rája, aszongya: „Fijam, sajnálom, de nincs. Jere velünk, majd a faluba kapunk."

Hát mind a hárman hát elmentek be a faluba. Kerestek maguknak hát lakást. Megvót. A Pétert a Jézus eküttte. Aszongya:
„Ereggy, végy valahun egy disznót."
Hát a Péter hozott is disznót.

Aszongya huszárnak a Jézus: „Itt mast öld meg. Süss, főzz. Ehecc, amennyi kedvedreteccik, de a szivit," aszongya, „aszt hadd meg."

Ők meg elmentek. A Péter meg a Jézus mikor visszaérnek, minden vót ölég, csakhát a sziv nem vót meg. Jézus aszongya:
„Hol a szive?"
Aszt felete: „Uram, ennek nem vót."

Hát többet nem szót aszt a Jézus. Másnap továbbmentek. A huszár velük. Igen. Elértek megin egy kösségbe. Ott vettek egy kecskét. Hát oszt akkor is kiatta a parancsot:
„No, hát mindenbű ehecc, csak a szivit hadd meg."
Ott is megette a huszár a szivit.
Kérdi a Jézus: „Hun a szive?"

Aszongya: „Uram, ennek nem vót.”

Harmadik nap továbbmentek. Ott vettek egy ludat. Aszt késziccse el, hát a lábakat haggya meg, a többit mindent megehet. Hát a huszár az egyik combot megette. Kérdi a Jézus: „Hol van?”

„Uram, ennek nem vuot.”

Hát rendbe van. Negyedik nap mennek tovább. Egy sereg lud vót kint hát az uccán. Az mind egylábon állt, minthát szokás, a ludak csinállák. A Péter egyet egyet aszongya: „huss!” A ludaknak mind két lábok lett. Hat talpraugrottak.

„Nézd,” aszongya, „pajtás, ennek mindnek két lába van.” Egyet hunyoritott, asztán mentek tovább.

Mentek egészen egy városba. A várost elérték. Nem volt ház, amelliken nem lobogott a fekete ászló. Hát nagy gyász volt. Hát találkosztak egy középkoru emberrel. Kérdik, mi ujság van itt a városban? Az illető aszt feleli:

„Uram, a kirájunknak egyetlen fija volt. Az a ravatalon fekszik, meghalt. Hát aszt gyászolluk.”

„Tuggya-e mit?” aszongya, „fordujjon meg, fusson a királhó, és mongya meg neki, hogy itt van a világ orvossa. Egy zsák aranyér föltámassza.” Jézus monta.

Hát az illető elfutott. Jelentette a királnak, hogy itt van a világ orvossa.

Szivesen ád egy zsák aranyat, csak támassza föl a fiját.

Hát el is mentek. Aszongya: „Fönséges királom, aggyon nekem egy bögre vizet, három hasáb fát.”

És aszt a bögre vizet fogta, bevitte hát a halotthó és három hasábot letette a padlózatra. Meggyujtotta és a poharat rátette, vagy a bögrét. A magyar bögrének monggya. Fogta a bicskáját, e ekeszte a holttestet darabúnyi. Rátartotta arra vizre, a húst lehúszta, ujra visszarakta, asztán ekezdett hát kereszteket csinyáni.

A halott főket. Sokkal szebb ember lett belüle, mint valaha volt. A Péter, meg a huszár, Jézust meg a kúcsjukon mindig lesték, hogy miccsinál. A Péter, meg a huszár. Hun egyik, hun a másik lesett.

„Na, mast mink is tudunk valamit.” Aszongya a huszár.

Hát jól van. Mekkapták a zsák aranyat. Hát a huszár köllötte cipenyi. Kiértek a városbú. Szép térség volt, gyöp. Aszongya a Jézus a Péternek:

„Te, Péter,” aszongya, „mér haggyuk eszt a szegény embert itt kinlódni? Elosszuk, vigye mindegyik a magájét, ami hát jár.” Letette a zsákot.

„Boricsd ki,” aszongya.

Hát az kiburitotta a zsákbú. Jézus nekitérdet, ekeszte hát osztani. Három kupacot csinyált. Mikor a négy kupac egyenlő volt, hát az egyik, hát amit kiburitott, és hármat féretett. Mikor egyenlő volt, aszongya, hát aszongya: „Mast válasszatok.” a Jézus.

Aszongya a huszár: „Uram, hát a negyedik kijé?”

Aszongya: „A negyedik kupac azé,” aszongya, „aki a két állatnak megette a szivét, meg a ludnak a lábát.”

Akkor egyet ugrott: „Uram, én ettem meg,” aszongya. Megverte a mellit.

„No, ha te etted meg,” aszongya, „akkor a tijéd.” Mer az szivbű monta, megbánta a bünejit. Hát ű két kupacot kapott. Hát asztán rakta bele a zsákba, mindegyik a magájét keszte. Hát a Jézus megszóllant. Aszongya: „Te, Péter, én az én részemet neki adom. Add te is neki, had legyen boldog,” aszongya, „asztán had mennyen haza.”

Hát neki is atták.

b) Hat mast mentek, mendegétek. A Jézus, meg a Péter. A huszár más iránt vett, hazafelé. Elért hát egy nagy kösségbe. Gyászba van a kösség. Ott is gyászba, mint a városba.

„Mi ujsag van hát itt?” Hát egy bizonyosat mekkérdeszte. Aszongya: „Ennek és ennek a grófnak a lánya halt meg. Az van ravatalon.”

„Mennyen, jelencse, hogy itt van a világ orvossa,” aszongya, „Egy zsák aranyér.” A huszár monta.

A Jézus, meg a Péter követték, de úgy, hogy nem látta a huszár üket.

Hát jó van. A zsák arannya be is állitott a grófhó. Egy zsák aranyér, hát az is úgy csinyát, mint a Jézus. Egy bögre vizet kért, három hasáb fát. Ekeszte szegény lánt ott darabuni. Hát a grófnak má soká tartott az üdő. Benyissa az ajtót. Hát mit lát? Hogy a lánya darabokra van apritva.

Elfogatta mingyá. „Vigyétek az akasztófára. Hát a szegény huszár az akasztófához kerűt.

De ott má a Jézus és a Péter ugye előbb ott vótak. Hát előbb, mint föhúszták. Hát a Jézus fejér

kendőt lobogtatott, hogy kegyelem. Aszongya: „Haggyák eszt, mer amit az Úr csinál, aszt ember nem tuggya. Majd én föltámasztom" aszongya Jézus, „engeggyék szabadon."

Hát asztán ementek. Szabadonengették. Erre a Jézus fötámasztotta a leánt is. Und visszakapta a zsák aranyát és egy zsákka még kapott hát a gróftú. Hát két zsák arany. De a zsákok mekkorák vótak, aszt nem tudom. És akkor a Jézus monta:

„Most elmehecc, de amit az Úr csinál, aszt ne csinyád utána, mert hijába. Aszt nem tuggya ember."

Hát avva a huszár belenyugodott, asztán elment.

c) Hát a Péter, meg a Jézus asztán mentek tovább. Elértek egy kösségbe. Az első hászhoz betértek, éjjeliszállást kérni. Nem volt más senki a háznál, mint egy asszony.

„Uraim," aszongya, „nekem nincs helem." Hát az ura meg hatpár ökröt hajtott vásárra. Hát a hatpár ökörnek a helin az istállóba csak lett volna annyi hely, hogy két ember megfért volna. Nem adott nekijek.

Elmentek a szomszédba. Ugyan ott is az asszon vót. A férfi ott is evót a vásárra. Az az istállóba csinyát nekik szép helet. Bement, meg kinyitotta a sifonyért, kivett egy vég vásznat, mint hát régente szokás volt. Odament az asztalhó, ekeszte aszt mérni, hogy mennyit vett ki, hogy nehogy talán az éjje loptyanak, hogy tuggya, mennyi hijányzik.

Ekészitette a dunyhát, vánkost. Mindent adott nekik. Hát íjje a Jézus megszóllant:

„Te, Péter," aszongya, „mivel hálálluk meg ennek az asszonnak, hogy illen jó ágyat adott?"

Péter aszt feleli rá: „Uram," aszongya, „én legjobbnak tartanám, amit ekezd regge dógoznyi," aszongya, „aszt végezze egész nap."

Hát a Jézus beleegyezett. Hát főketek időbe, hogy továbbmennek. Az asszony meghallotta, hogy ezek má kimennek a follosón. Föugrott az ágybú, ki, meg a vásznot fogta, be a szobába, meg az asztalhó, meg méri hát. Hát az egész nap mérte aszt a vásznat. Ollan hosszu lett, annyira megnyőtt.

Hát igen boldognak éreszte az asszony magát mer az ucca, minden teli volt vászonnya.

Hát ejött a másik este. Elmentek a harmadik házba. Ott a faluba jártak. Persze, az má tutta, hogy ez miccsinál. Hát ű is úgy csinát, mint a szomszédasszony. Jó ágyat készitett. Ais ám a vászonnya izéte. Hát ott is a Pétert kérdi: „Mive hálálluk meg ennek?"

„Amit ekezd, végezze hát ez is egész nap."

De ott hát mekkésett az asszony. Ehamarkotta. A tojáskereskedő kijabált a faluba. Az kinyitotta az ablakot. Egy zsombor tojást meg az ablakon. Az meg egész nap a tojást olvasta a kereskedőnek. Annyira eszaporodott a tojás. Hát az nem vászon lett, hanem tojás.

Hát jó van. Eszt az eső asszony, ahun bennvótak, irigylette. Elment ezekhö a házakhó, meg megkértte, hogyhát ha vissza talának térni, hogy űhozzá kűggyék.

Hát úgy is lett. Ahhó az asszonyhó tértek, aki a tojást olvasta. Harmadik este. Hát az megmondta, hogyhát ez itt vót, ha lennéjek szivesek, öhozzámenni, alunni. Hogy van hel.

Ais a vásznat készitette el. Hát éjje kérdi a Jézus Pétert:

„Hát ennek mast mive hát?"

„Amit ekezd, hát aszt végezze egész nap."

Hát az asszonra meg az éjje rékerűt az apró. Kiszalatt a klozetra, hogyhát evégzi hamar, hogyha mérni kő a vásznat, ne köllön. Az egész nap a klozeton űt, hogy az egész falu má teli vót fossa. Annyit fosott. Megjárta.

d) Asztán továbbmentek. Elértek hát egy másik kösségbe megint. Mennek. Hát a kovácsmühel, minthát szokják mondani, a kovács ott vasalt. A táblára ki van irva: „Mesterek mestere." Aszongya a Péternek a Jézus: „Gyere," aszongya, „talán főfogad bennünköt. Jelentkezzünk kovácssegédnek."

Hát odamentek. Aszongya a mester: „Uraim," aszongya. „nem tudok segédet tartani, kevés a munka."

Hát hatták. Elmentek. Aszt a lovat az illető evezette. Gyün egy másik, a lovát hogy megvasanyi. Hát a Jézus, meg a Péter odamentek. „Hát, mester úr," aszongya Jézus, „hadd vasallam meg eszt a lovat én. Nem kérek fizetést," aszongya, „csak szeretném eszt a lovat megvasanyi."

„Rendbe van," aszongya, „hát csak tessék.

Rászót a Péterre, aszongya: „Vedd fő a lábát." Jézus fogta a bicskát, térdbe lemeccette a ló lábát. Bevitte a mühelbe, meg a satuba tette. Lefaragta a satuba egymásután, aszt fószegezte a vasat. Kivitte, odaragasztotta a lábat. Vette a másikat. Mire a mester megvasata vóna, ű talán tizet is megvasat volna,

a Jézus. Ollan gyorsan ment. Akkor nézett a mester.

Aszongya: „Mester úr, tuggya-e mit? Aszt a táblát unnat vegye le," aszongya, „mer maga nem a mesterek mestere, hanem én vagyok a mesterek mestere."

Ja, de hát avva nem elégedett meg. Egy szegény cigány vezette pár napra rá a lovát vasatatni. De ezek figyeték a kovácsot. Foggya hát a mester a kést, lemecci a ló lábát. Hát a ló ekezd vérezni. Hijába ragasztotta, míg megvasata. De nem tutta ám visszatenni a ló lábát.

Asztán Jézus odament a Péterre. Fogta a lábat, vissza. Aszongya:

„Többet eszt meg ne csinájja." Letiltotta. „Mer," aszongya, „én vagyok az Úr, én megtudom csinálni, de maga sose aszt, amit én csinálok."

Oszt belenyugodott.

e) Hát asztán megint továbbmentek. Elérkesztek megin egy faluba. Ahogyan hát tanakottak, egy házná hát lakodalom lett. A Pétert meghítták, a Jézust nem. Hát Péter ement, jóllakott. Arrú megfeledkezett, hogy a Jézusnak is vitt volna valamit. Hát mikor hazament Péter, kérdi a Jézus:

„No, nekem nem hosztá semmit ?"

„Nem, Uram," aszonta, „igen jó ment a mulaccság, ki gondút másra."

Hát hamarosan megin meghítták egy másik lakodalomba a Pétert. Jézust ott se. Hát az edényeket az asztalon má ekészitették. Sürgött, forgott a vendígség ott. Eccecsak semmise lett. Minden etünt. Akkor a nép ekeszte a kezejit összefoglani, meg hát jajgatott: „Istenem, segiccs!" Így, meg úgy. „Illen gyalázatot." Hát a Péter hazaszalatt, mongya hát az Úrnak, hogy mi, hogy. „Ja," aszongya, „hát tik az Urat csak akkor ismeritek, mikor nincs, ha jó sorotok van, akkor nem igazútok e hozzá az emberek."

f) Hát asztán akkor megin mentek hát tovább. Elérkesztek egy faluba megin. Kvártélt kértek, szállást. A paraszt aszongya: „Itt van szép hel," aszongya, „ketten megfértek." Mint hát valamikor voltak a szobákban azok a nagy cserépkálhák. Osztán volt egy köz, aszt szurdiknak hítták. „Hát ott van hel a melegen, itt mast pihenhettek." De mekkérte üket, ű ád szállást, ha regge csípűnyi segitenek neki. Csépűni.

Hát a Jézus megigérte. Hát a Jézus fekütt szóva jobban bellű a falná, a Péter szérrű. Ja, a paraszt akármiccsinál, ezek nem kenek fő. Fogott egy jó suhánkát a paraszt, Pétert jó erámúta. Avvót szérrű. Hát annak jó odamosott.

A paraszt kiment.

Aszongya Jézus: „Te, Péter, most feküggy te oda," aszongya, „én fekszek oda, hagy kaptyak én is."

Begyütt a paraszt. „Hát nem ketek fő? Megájj, te kutya," aszongya, „hát ennek előbb attam." Mast megin a Péterre kerűt a sor. Hát az duplán kapott. A Jézus megszabadút.

No, osztán Jézus aszongya: „Na, hát kellünk fő." Ott vót reggeli, megreggelisztek. Ementek a pajtába. Körünézett. Aszongya:

„Tuggya-e mit, gazduram? Van gyertyája?"

„Van."

„Na," aszongya, „akkor hozzon egy szál gyertyát a pajtába." Hát akkor az szótfogadott neki. Hát a pajta közepin állitotta eszt a gyertyatartót, a gyertyát bele. Meggyujtotta. Aszongya:

„Mast csak szórgyák a kévéket!" A Jézus rátartotta, meg tovább. A szem kiesett.

A Péter fe. „Mast tanútam valamit, hogyan kö csépűnyi. Maj keresek pénszt."

Hát mikor megtutta a nép, hogyhát mi ujság, hogy ezekné a cséplés ojjan gyorsan megy, a Pétert meghítták csépűnyi. Ammeg mindent lángbaboritott. Szegény embernek mindennye elégett. Hát onnaj lógni köllöttek. De a Jézus nem avatkozott bele.

g) Na, hát mennek, mendegének. Fekütt a fődön egy krajcár. „Péter," aszongya Jézus, „vedd fő, itt egy krajcár hever." Péter intett a kezive egyet. „Mi az a krajcár?"

Továbbmentek. Jézus meghát közbe valahogyan ecsipte a krajcárt, fővette. Hát asztán mentek. Egy asszony cseresnyét árút. Jézus odament. „Mennyit ad egy krajcárér?"

„Tíz szemet," aszongya.

Hát vett tíz szem cseresnyét. Hát ahogy megy a Jézus elő, a Péter utána. Jézus mindig egy szemet leengedett a fődre. A Péter meg lenyút, meg fővette, meg szemenkint megette. Mikor a tizedik szemet fővette, aszongya neki a Jézus:

„Na, Péter, egy krajcárér," aszongya, „lusta vótál lehajúni, most egy krajcárér tisszer lehajútá" aszongya. Megjárta a Péter.

h) Na, hát a Péter nem zugolódott. Hát mentek tovább. Elérkesztek megin hát egy másik kösségbe. Jézus aszongya: „Itt nem hálunk meg," aszongya, „elmegyünk a következő kösségbe."

Hát azok mentek. Utközbe egy csárda vót. Szót benn a zene. (Nem a zene, tévettem.) Rikogattak, danótak, vertek. Az üvegeket szórták.

„Ereggy be," aszongya a Jézus a Péternek, „nézd meg, mi van itt."

Az ácsok mulattak. Hát a cimbalom meg a hátára termett a Péternek. Hát az ácsok ekapták ott a Pétert. Ráncigáták: „Huzd rá cigány!" Szekáták jó, mer a Péter nem tudott semmit róla. Jó agyonverték a Pétert. Jó agyonverték. Hát az úgy mászott ki a csárdábú.

„Uram," aszongya, „büntezsd meg ezeket, engem csaknem agyonütöttek."

„Hát micsoda büntetést szabná ki az ácsoknak?"

Aszongya: „Uram," aszongya, „aggyá vascsomót a fába, hogy a szerszámuk kicsorbullon, ne tuggyanak faragni," aszongya. „Ó," aszongya, „Péter, te igen sokat kivánsz, aszt nem lehet. De megbüntetem üket," aszongya, „facsomót adunk bele nekik." Hát azelőtt a fába csomó nem volt. Hát a Péter miatt a Jézus megbüntette. Azúta vannak az ágakná azok a kemén csomók a fába. Az hát az ácsoknak a büntetése.

Oszt akkor abbamaratt. Vége lett.

4. AZ ARANYMADÁR SZIVE

Hát volt valamikor két fiutezsvér. Az egyik aranymíves vólt, a másik meg szegény favágó. A favágónak volt hét gyermeke, az aranymívesnek egyse. Hát a gyerekek mindig az ángyukon lógtak, hogy egy kis harapnivalót kaptyanak. Ami maratt ugyebár, azok elfogyasztották.

Hát a favágó kinn vót az erdőn és látott egy aranymadarat. Aranytollú madarat szólva. Annyira hajszúta aszt a madarat, de hát megcsipni nem birta. Hanem egy szál tollat elcsipett. Aszt elvitte hát az öccsinek, az aranmívesnek. Kapott érte abba az üdőbe ezer forintot. Azér a szál tollér.

Aszongya az aranymíves a báttyának, aszongya:

„Te, Jóska, ha aszt a madarat nekem meg tudod fogni, feli vagyonomat átadom," aszongya.

Hát jó van. Megy egy-két napra ki az erdőre. Mindaddig hajszóta azt a madarat, míg elcsipte. Át is atta az öccsinek. Meg is kapta a jutalmat. De annak a madárnak az volt a tulajdona, aki annak a szivit megeszi, annak mindennap a fejje alatt, ha fölébred reggel, egy arany van a feje alatt.

Hát eszt a favágó meg nem tutta. Hát a két idősebbik fickó, ezek rettenetes jártassak vóltak hát a nagybácsijukhó, az ángyukná vótak a konyhába. Belekukucskátak hát a fazékba, hogy mi van benn. És éppen aszt az aranymadarat főszte az urának.

Ezek belenyútak. Hát a két gyerek megette a madárnak a májját vagy a szivit, akarom mondani. A favágónak a két fija. Hát, rendbe van. Most az asszony nem tutta, mitévő legyen. Ement hátúl a szomszédokhóz. Vót egy kanárimadarok, aszt megvette és annak a szivit tette bele. Meg is ette az aranymüves, de arany nem termett.

De a favágónak a két fijának, mikor az annyok az ágyukat bevetette, mingyeniknek a feje alatt ott vólt az arany. Hát eszt igen nagy izébe vette. Nem?

Ement a favágó, meg besugta hát az öccsinek. Akkor észregyütt. Aszongya az aranymives a báttyának, aszonta:

„Jóska, rámúd e a két fijadat, mer ezek má az ördögge jáccanak össze."

Hát mitévő legyen? Aszonta a fijainak:

„Pakullatok össze. Itt van puska, kard, valami tőr, puskaport, egysmást, eljöttök velem az erdőre, vadásztok."

Hát ollan helre vitte őket, ahol a gyerekek nem ismerték ki magukat. Otthatta őket. Ő meglógott.

Hát a gyerekek nem talának vissza. Hát a két gyerek gondúkodott, gondúkodott. Egy irányt fogtak, meghát menekűtek. De akárhol feküttek, főketek, mindegyiknél az arany megvót. Hát pénzre azoknak szükségek nem volt, mer aranyér kapott mindent.

Nahát, már hónapokhosszat mentek. Elérkesztek egy erdőbe. Megy ott elejbek egy nyul. Kaptyák

ezek a puskát, hogy lelövik a nyulat. A nyul föáll két lábra, megszóllant, aszongya: „Kegyelem? Ne lőjjetek agyon. Van két kis fiam, aszt nektek adom.”

Hát bele is egyesztek. Tarisznyájok van. A kis nyulfijat mindegyik fogta, meg a tarisznyájába tette.

Mentek tovább. Mennek egy jódarabig. Megin gyün a róka. Arra is puskát ragannak. Ais kegyelemér könyörgött:

„Van két kisfijam, odaadom. Kegyelmezzetek meg.”

Elfogatták a két kis rókafijat.

Mennek tovább. Gyön ám a medve. Elöször meghökkent a két fickó. Rákapták a puskát. Megállt, kegyelmet kért:

„Van két kisfijam, nektek adom.”

Hát így lett mindegyiknek három állattya.

Most hát mentek, mentek. Az erdőbű kiértek. Hosszi utakon mentek. Eccecsak az út kétfelé vállott. Egyik ment jobbra, egyik balra. Megállt az idősebbik. Aszongya:

„Te öcsém, most elvállunk egymástul. Amerre kivánsz, menny. Meg én is.”

A fijatalabbik aszongya:

„Tudod-e mit, bátyám? Neked is van bicskád, nekem is. Enné a fáná,” aszongya, „leszurjuk a bicskát. Mához egy évre ide visszatérünk. Amellik előbb ideér,” aszongya, „az húzza ki a bicskákat. Ha egyik rozsdás, az az illető elpusztút. Ha tiszták, akkor életbe van. Akkor mindaddig várjon, még asztán összejönnek.”

Evve az idősebbik elment balra, a fijatalabbik jobbra. Hát a fijatal beérkezett egy városba. Bement a belvárosba. De gyászba vót a város. A kávéstú kérdi, mit gyászúnak hát itt a városba.

Hát mongya, hogy a kirájnak van egy lánya, aszt egy hétfejü sárkánynak kölli adni. Ezen és ezen a napon. És magyarászta, aki a lányát megmenti, az feleségül kaptya.

Hát a gyerek spekulát, spekulát. Ottmaratt. Kért szállást. Mikor elgyött az idő, fogta magát és ment e, kiment a sárkány elejbe.

Kieresztette a medvét a táskábú. „Tépd széjje!” aszongya. Szét is tépte. A tönkretette a sárkányt. „Vissza a tarisznyába!”

De, hát kileste az alkalmat az udvarkapitány. Ugye hát a várba volt a parancsuló. A kiráj, mikor látta, hogy a lányát valaki megszabaditotta, intett. A menet visszament, a fijatalokat otthatta. Utközbe egy kápolna vólt. Hát a fijatalpár a kápolnába leült, ott egyet pihennek.

Hát, észrevette, hogy a menyasszonya szunnyadozik. Hatta. Kiszólitotta a nyulat a tarisznyábú: „Strázsájj! Hogy ide senki ne férgyen.”

Ő is elalutt. A nyul hát természetes megunta. Szót a rókának, hogy „vigyázz!” Ais megunta. Kiszólitotta a medvét. A medve is vigyázott: elalutt.

Az udvarkapitány odasurrant, evágta a legénynek a nyakát. Egy sikitás volt, mikor hát a menyasszony meghallotta. A medve megébrett.

„Mi baj van itt?”

Hát törűgette a menyasszony a vért a zsebkendőjivel. Hát most ekesztek, mind a három állat eccerre összegyütt. Hát a nyulat váduták, hogy mér atta át a szolgálatot. A nyul megin fölát két lábra, elkezdett könyörögni. – De a menyasszonyt elvitte az udvarkapitány, a legény meghát ottmaratt. – A nyul kegyelemér könyörgött a medvének, mer halálraitélték a róka, meg a medve. Aszongya a nyul:

„Ne báncsatok. Talán még lesz segiccség,” aszongya, „én emegyek, hozok hamar varázsfüvet és mekkennyek, talán jó lesz.”

Sikerűt is. Megmentette a legént.

Avva hát a legény főket, foltatta az uttyát.

Itt meg hát hogy ki vót téve, azé a felesége hát, aki megmentette. De a lánnak az udvarkapitány nem köllött. Hát az aptya mindig kinoszta.

„Apám,” aszongya, „egy éven belül, akármiccsinász, nem esküdök meg.”

Hát kitüszték aszt a napot, hogy egy évre rá lesz az esküvőjük.

Hát jó van. A legény meg hát ment, ment. Pénze mindig vót, mer mindennap egy arany odakerűt. Mikor kiszámitotta, halt!, ennyi idő köllött ide, most ennyi idő köll vissza, megfordult. Vissza!

Bement ugyanabba a kávéházba, ahol legelőször vót. Akkor örömre vót a város kiizéve, lobogósztatva. Hogy hónap esküszik a kiráj lánya.

Hát a kávés megmagyarászta. Aszongya neki az a fickó:

„Uram,” aszongya, „fogaggyunk fő, hogy én is eszek abbú a levesbű, amit holnap a kiráj elejbe tesztnek.”

„Hát az lehetetlen.”

Hát fogattak. Kiszólitotta a nyulat a tarisznyábú.

„Menny ide és ide és kérd meg a menyasszonyt, hogy nekem küggyön levest. Abbú a levesbű, amit a kiráj elejbe tesznek.” Hát a nyul ugrott. Sütkérezett. Észrevette a menyasszonyt.

Szót neki. Mekkűttö.

Aszt a kávéssa együtt elfogyasztották.

Hát osztán megin szó lett, hogy abbú a husbú, amit a kiráj elejbe tesznek, ahogy abbú is eszik ű.

Ekűtte a rókát. A róka meghoszta a pecsenyét. Együtt efalatoszták a kávéssa.

„Na,” aszongya, „kávés úr, fogaggyunk hát, most egy kicsit többe, hogy abbú a borbú is iszunk, amit hónap a kiráj elejbe tesznek.”

„No, aszt méges hiszem,” aszmongya.

Kiszólitotta medvét. Nekiadott egy kulacsot:

„Ereggy. Hozz abbú a borbú, amit a király holnap iszik.”

Hát a medve elment. Rászót a pincemesterre:

„Mennyen, meg aggyon abbú a hordóbú, amit holnap a király elejbe tesznek.”

Ja, de a pincemester okoskodott. Akart bort anni neki, de nem abbú, amit a királnak visznek. De ráfórmett a medve:

„Ha nem acc abbu,” aszongya, „itt röktön szétszellek!”

Hát erre a lány, hogy már az állattyait látta, erre osztán fölizét, hogy az ő megmentője íletbe van. Másnak az állattyai nem lehetnek, mint az övé. Hát asztán csak húszta, húszta.

Hát asztán a leány másnap, mikor hát az esküvőre kellett vóna kerűni a sor, megtagatta az esküvőt. Aszongya:

„Apám, sehogyse! Mer az én megmentőm,” aszongya, „itt van a városba. Akárhol, de itt van. De, hát ki tuggya, hogy hol?” Hát gyorsan asztán küldöncöket izét ki a király, hogyhát kitudakollák a vár rosba, hogyhát ki az. Hát véletlen a kávéshó is kerűt.

A jelentette, hogy: „Igen, itt vagyok.”

Hogy a király hivassa, hogy jelentkezzen.

De ő mit izent. Aszt izente a királnak:

„Ide annyi az út, mint énnekem oda. Ha engem látni akar, akkor gyüjjön ide.”

Nahát osztán a király befogatott hatos fogatba és behajtatott a kávés elejbe.

Ott meghajút előtte: „Igen, én mentettem meg,” aszongya.

„No, majd kitudódik.”

Bevitte hát a várba. Egy szobába székek vótek. Egyik felű elő ült hát a menyasszony, meg a király. Másik felire hát a suhanc.

„De,” aszongya, „ha engem meghazuttósz vagy megcsalsz, itt a fejedet veszted.”

„Hát,” aszongya, „fölséges királom, én be tudom bizonyítani. Itt vannak az állattyaim,” aszongya, „esz tette tönkre.” Kiszólitotta a medvét. „Esz tette tönkre a sárkányt.”

„Rendbe van, az nem elégséges,” aszt felete.

„Na,” aszongya, „akkor hát adok más bizonyitékot.” Belenyút a zsebgyibe, – ëvót rejtve a béllés között a királné, királlány zsebkendeje, ja, amive törűte hát a vért. Aszongya:

„Abba a pillanatba még szerencséje vót a lányának, mikor éntőlem,” aszongya, „elkapta, hogy emeccette a nyakamat, ibrett fő a medve, hát a zsebkendőt a zsebembe nyuszkóta. De nemcsak az izét a zsebkendőt, de itt van,” aszongya, „a menyasszonynak a gyürüje is. Nézze meg eszt a gyürüt, ha a családhó tartozik-e vagy nem.”

Hát a királszin, vagy mi a fene jel, az benn vót a gyürübe. Akkor elhitte. Asztán megnyomta a csöngőt. Beugrott az inas. „Parancs fönség!”

„Szólicsd be a trónörököst, hát az udvarkapitányt!”

„Tessék heletfoglalni.” Odaűtette a menyasszonyáhó. Hát űk hárman űtek.

Aszongya neki: „Te trónörökös vagy. Miccsinyáná,” aszongya, „egy ollan gazemberre, mint az ott?” És rámutatott. „Mint trónörökös léttedre vagy mint fönség léttedre téged megcsalna, meghazuttóna? Micsoda büntetést szabná neki?” aszongya.

Aszongya; „Fönségem, én aszt,” aszongya, „négy lóva szabatnám szét.”

„Na, akkor magadra szabtad ki az itéletet. Mert te csaltá meg.” Így meg úgy.

Meg kint hát persze az inas úgyis várt, de az inasnak szót. Egykettőre gyüttek, megmá vitték le az udvarra, meg ott négy lóva szétszabatták.

Hát ő kapta meg a királlányt.

Hát jó van. Mast három nap tartott a lakodalom. Lakodalom után az urak összeszótak egy kirándulásra. „Emennyünk vadászni.” Hát kimentek valahová az erdőbe vadászni. Hát a fiatal királnak egy aranszőrü őzike jelent meg. De akármiccsinát, nem tutta lelűni. Mindig úgy mászkát, hogy a fa mindig akadék vót. Nem tudott rálőni. Hát addig csalta, csalta, míg besötétedett.

Hát jó van. Ezek hazamentek a fiatal király nékű.

A fiatal király meghát leűt és tüzetrakott, hogy kicsit falatozzon, mer egész nap nem evett semmit. Hát a tarisznyába vót. Kiszólitotta a három állattyát. Azok lekupolottak, kesztek falatozni. Eccecsak egy hang, egy vénasszonyhang, fönn vót egy a fán, kezdett ott pityeregni:

„Ja, jaj! De izélek, fázok!”[1]

„Na,” aszongya neki a király, „ha fázol, gyere le, melegeggy!”

„Nem merek, az állataid szétszabnak.”

„Nem bántanak az én állataim senkit,” aszongya, „nyugottan legyühecc.”

„Nem merek,” aszongya. Letörött egy darab ágat és aszt ledobta. Aszongya: „Fönség, tegye aszt az ágat az állatok elejbe, akkor megvagyok védve.”

Szótfogadott. Odatette aszt az ágat. Az állatok fölátak, kűvéváltak. Őtet meg fogta a boszorkány, meg vitte.

Hát nincs király! Most hát ez megtörtént, a királné hát gyászháborút. Jászút.

Megérkezett hát a báttya a célpontra. Ahol ki volt tűzve, hogy találkoznak.

Nem gyütt. A kések tiszták. Hát íletbe van. Fogta magát, hát emegy elejbe. Maj talákszik.

Bekerűt a városba. Bement abba a kávéházba, ahova az öccse szokott menni.

„Mi ulság van itt, hogy illen nagy gyászba van a város?”

Hát a kávés emeséte az egész dógot, hogyhát mi történt itt, hogy a fiatal király eltűnt. Hogyhát ugyanillen ember, mint ű. Hogy a két tezsvért ekkülömbösztetni nem lehetett. Lova egyforma, tarisznyájok, fegyvergyök, minden, állatok. Hát ott beszét.

Fogta magát szépen, bement hát a várba. A királné úgy fogatta, mint saját urát. Nem ismerte meg. Hát ott ettek is, ittak is. Kerűt sor a lefekvésre. Le is feküttek. De az illető a kargyát aszt leoldotta és az ágy közepibe fektette. – Az annyit jelent, mintha a lovak között, strájfának mondgyák, hogyhát az a védő. Hát ez úgy. Nem szót semmit az asszony. „Csak mér teszi ezt a kardot ide?”

Hát ű mindent a kávésná hallott. Regge, mikor főketek, aszongya a királnénak:

„Jelencsd be az uraknak, emegyünk vadászni.”

Hát rá is szette. Az urak megin arra a helre mentek, ahun hát az öccse vót, hogy kinn vótak. Éppúgy megjelent az aranyőzike, mint az öccsinek. Őtet is arra helre csalta az őzike, mint az öccsit. Ugyanarra a pontre.

Ott leült. Ais kiszólitotta az állattyait. Megrakta a tüzet. Adott nekik harapnivalót. Megjelent a vén boszorkány. Annak is ott jajgatott, hogyhát fázik.

„Ha fázol, gyere le. Itt melegedhecc.”

Ja, de az asszony csak kukoricázott, kukoricázott. Megin odadobta az ágat.

„Majd adok én neked ágat!” Visszadobta. Ragatta a puskát, – mert tanút valamit útközbe, – a boszorkánnak! „Ha nekem,” aszongya, „öt percen bellű nem lesz itt az én öcsém, meg az állattyai nem ának úgy előttem, mint az enyimek,” aszongya, „mingyá véged van.”

Abba a pillanatba egyszerre, mert ott mind tüskeerdő vót, hogy ott még egy egér is bajosan tudott menni, mikor a fegyvert rászegezte, hogyhát esüti, abbú a tüskébű a világon a legszebbik virágkert lett, éshát az öccse szépen sompolgott.

Az odament.

Mikor ecce az öccse megvót, akkor a két medvét nekiengette:

„Mast aszt a piszkot szeggyétek szét.”

Aszt tönkretették.

Hát osztán hazamentek mind a ketten.

Akkor is üressen mentek haza a vadászokkal. Megin nem vót hát király. Hát kéccségbe vuotak.

Hát eccecsak betoppant.

Csak nészte a két tezsvért. Nem tutta, mellik az ura, a felesige. Nem ismerte szét üket. Úgy köllött kérdezni: „Hát most melliké vagyok.”

Hát osztán jelentkezett.

Akkor mekkértte osztán hát a sógorát, hát a magyarember úgy mongya, hogy mér tette aszt a kardot.

Aszongya: „Mert tilos az érintkezés! Azér tettem oda. Az aszt jelentette.”

Na, hát asztán így rendbegyüttek. Ujra tartottak lakodalmat. Asztán hát az öregebbiknek hát a király monta: „Itt mast vannak kitönő nők, itt mast válassz magadnak, amellik hát teccik. Ne sokat kukoricázz," aszongya, „ahhó lépty és csólkold meg. Ha szive van, visszaaggya."

Úgy is lett. Hát egy fehérnépet kivállasztott. Osztán tartottak, egy hétig a lakodalom mindig fótt.

Hát az egyikbű király lett, a másiknak adott foglalkozást. Hát azok igazán boldogok lettek. Ha meg nem haltak, máma is élnek.

De ott vót itt a szomszédom a lakodalmon. Meg én is. Ez főhordott, kiszolgált. Ollan ügyetlen egy ember volt, hogy magam rösteltem. Má minden fogytán vólt, de még egy sonka ott készen volt. Aszt leakasztottam. Mondom: „Itt van Ferenc, legalább ebbű egyé". Akkor még ott kukoricázott, a kutya kikapta a kezibű. Fut a kutya a sonkáva. Ő meg a söprüt ekapta, utána. Mikor körösztű ugrott a keritésen, az utánacsapott. A kutya efosta magát. Aszongya a szomszédom: „Jó van kutya, má a csontot elvihedd, csakhogy a velőt itthattad!"

Még ma is a szájaszéllét nyajja.

5. AZ ARANYSZŐRŰ BIRKA

Hát volt valamikor Magyarországon egy kirájfi és Törökországba is egy kirájfi.

A magyar király meghivta hát a török királt, hogy látogassa meg. A török király ehoszta hát a lányát és hárman hát szépen együtt beszégettek, tanácskosztak. A magyar király etaláta hát neki mondani, hogy üneki van egy embere, egy juhássza, ollan talán a földkerekén sincs, ollan igaz ember. Hogy az soha még az illetbe nem hazudott.

A török király aszongya, aszt nem hiszi.

Hát nagy fogadást csinátak, hogy hazudik. Pedig tévedett. Elmegy hát a következőnap az aranszőrü birkáva. A lány megszökött, ement a juhászhó. Aranyat, gyémántot, az a világon mindent igért a juhásznak: aggya neki a birkát.

Hát sehogyse. Ü nem aggya oda.

Hát odakerűt a sor, kérdi a lány: „Hát atyafi," aszongya, „mongya meg nekem, hát mijér adná oda nekem aszt a birkát?

„Semmi kincsér se, de eggyér," aszongya, „ecserélem."

„Mijér?" aszongya.

„A feketéjér, ami a lábaközött van."

Beleegyezet. Jó bevert neki.

„Hát itt a birka." A lány fogta a birkát és vezette.

„Üjjaj, de most bajba vagyok. Hogyan aggyam, hogyha a király, hogy hijánzik a birka, hogy hova lett? Most próbát csinájjak." Leszurta a csörgősbottyát, rátette a kalaptyát. Odament, összehuszta magát, meghajút:

„Fenséges királyom, ellopták."

Visszalépett, megin odaát:

„Fenséges királyom, a farkas megette."

Megin félrelépett. Harmaccor is odalép:

„Fönséges királom," aszongya, „bocsánatot kérek," aszongya, „ecserétem feketéér."

„Eszt ehiszem," aszongya.

Abba belenyugodott. Mikor hát az ideje megvót, hazahajtotta hát a báránnyajit. A király, meg a török király a lánnyal ép együtt. Lesték az ablakon. Megérkezett.

A király fogtamagát és lesétát az udvarba.

„Fijam, gyere ide."

Odament. Hát összekapta magát, mint a katona. Meghajút.

„Hol az én aranyszőrü birkám? Aszongya.

„Bocsánat, fönségem," aszongya, „ecserétem egy feketére."

Aszt ehitte neki.

A török király elvesztette a fogadást. Ki is fizette.

„Na," aszongya, „fijam, tudom, hogy idájig nem hazuttál. Nekem ez a kincs nem köll. Ez a tijed," aszongya. Nekiatta. „Megérdemled," aszongya.

Evve asztán vége lett.

6. AMIKOR A CIGÁNY ÜGYVÉD LETT

Hát volt valamikor egy pap és egy tanitó egy kösségbe. Szép gyönyörü idő vót, kint tanácskosztak az uccán. Ecce csak a pap aszongya a tanítónak:

„E," aszongya, „emennyünk egy picinyt sétányi," aszongya. Sétátak, sétátak, elérkesztek hát a szomszéd kösségbe. Aszongya a pap: „Gyere, bemegyünk, igyunk egy pohár bort, ekkicsit uzsonnázzunk."

Hát be is tértek. Mikor fizetésre kerűt a sor, se a papnak egy garasa, se a tanitónak. Hát a pap mekkérte a kocsmárost, hogy számolla össze: „Maj valamellikünk jön, osztán megfizeti. De a nevünket ne irja föl."

Hát amikor elmentek, a kocsmáros fogta magát, fölirta az ajtóra: „A dominusvabiszkum megivott háromdeci bort, megevett három főttojást, két süteményt. A tanitó, az etkumszpirituji megivott két pohár bort, megevett egy szafaládét két süteménnye."

Hát eltelt egy-két nap. A tanitónak adott pénszt a pap, hogy ű könnyebben megy, féjatalabb ember vót, mennyen, fizesse meg hát az adósságot.

Hát a tanitó az hama észretért, a föliratot mikor megpillantotta, hogy mit jelent. „Hát fizetek, kocsmáros úr!"

„Mit fizet?"

„Pohár bort, szafaládét, két süteményt." Kiszámitotta, megfüzette. „Hát a plébános úr?"

„Megevett három tojást."

„A három tojásbú három tyúk lett vóna. A három tyúk egy évbe ennyit tojott vóna. Abbú meg ennyi, meg ennyi tojás lett vóna. A tojásokbu ennyi tyúk lett vóna. „Aszt összeszámitotta a kocsmáros neki, hogyhát ember talán a földön nincs is, aki aszt kitutta vóna számitani, hogy az mibe kerül.

„Hát ez lehetetlen. Én aszt nem tudom, megfizetni."

„Nem fizeti meg, bepörölöm."

Ement a birósághó, bepőrőte.

Hát egy szép napon mekkaptya az idézést a birósságtu a plébános. A tanitó mint tanu.

Na, dehát mit tud segiteni a tanitó? Törte a fejit, buslakodott.

Arrament a cigány. Lássa, hogy a plébános igen szomorú.

„Jónapot, tisztelendő úr. Mit buslakodik ?"

„Ej, cigány," aszongya, „nagy bajba vagyok."

„Mi baj? Tessék hát elmondani, talánnya tudok segiteni," aszongya.

„De, hát hijába," aszongya, „tanúttabb emberek is vannak a világon," de aszongya, „bajja hiszem, hogy segiteni tudnának rajtam."

„Hát csak mongya e. Talán?"

Hát emonta neki.

„Tisztelendő úr," aszongya, „eppercet se késsen, mennyen a birósághó és aggyon be engemet mint ügyvédnek. Én heltállok," aszongya. „Én magán fogok segiteni."

De a biróság meg ugyan az ű kösségbe vót, mint például itt, Fölsőpuján, nem? Hát az idézés erre és erre az órára szól.

A tanitó, a plébános hát megjelentek. A cigány nem. Nem tunnak tárgyani. Küttek egy küldöncöt a cigánnak.

Hát akkor a cigán is előjött. Hát akkor a biró mingyá előkapta, jólehorta, hogy őmijatta késlekedik itt a tárgyalás, egysmás.

„Hol vótá?"

„Na," aszongya, „igentisztet biróuram," aszongya, „vöttem öt kiló kukoricát. Aszt megfősztem, most eküttem a feleségemet, hogy ütessejel."

„Te bolond cigány," aszongya a biró neki, hogy kel ki az a kukorica, ha megfőszted?"

„Ó, tisztelt biróuram," aszmongya „a kocsmáros úr is megfőszte a tojást. Hát akkor hogy kene abbú ki?" aszmongya.

Hát a cigány megnyerte, a kocsmáros bukott.

7. A CIGÁNY ÉS AZ ISKOLA

Hát vót egy pap. Szeretett vadászni. A cigány meg lakott a kertye végibe a pap lakásáná. Foggya a puskát a pap, kimegy a kertbe. Odakiját a cigánynak. Aszongya; „Gyere velem hajtani," aszongya. „Emennyünk vadászni."

Hát egy jó suhánkát fogott a cigány, meg hát mentek hát az erdőn. Föugrik egy nyul. Pap rákaptya a puskát: „Hupp!" A cigány a botot: „Hupp!"

Hát a cigány fogta a nyulat. „Plébánosúr, eszt én lőttem, ez az enyim."

Aszt felete: „Hű, már cigány. Hogy tuttad vóna" aszongya, „te lűnni, hiszen csak bot van a kezedbe."

„Lűttem! Téved, plébánosúr," aszongya, „én lűttem. Az Isten akarta, esűtt," aszongya.

Hát meg ment a vadászat tovább, míg be nem estölöttek. Aszongya a pap: „Jó van cigány, na hát mast evisszük hát a nyulat hozzám. Amellik elöbb jóregget tud köszönni, azé lesz a nyul. De a nyul egyellőre nálam marad."

Hát a cigány hát okos vót. Paplakás előtt nagy fák vótak. Pap nem számitotta, de a cigány fömászott az egyik fára, meghát ott leskődött.

Már este tíz óra. Ütött a toronyóra. Ecce csak a cigány halla:

„Mi ez?"

„Iskola." Mikor a pap megfogta a mismist a szakácsnéná.

A szakácsné megfogja a pap micsodáját: „Mi ez?"

„Tanár."

„Hagy mennyen hát a tanár az iskolába."

A cigány szép lassan lecsuszott a fáról, odament az ablakhó, jó megzörgette.

„Ki az?"

„Én vagyok, a cigány. Jóreggelt kivánok."

„Mit akarsz cigány, hiszen," aszongya, még csak tiz óra este."

„Plébánosúr," aszongya, „nagyon téved, mer a tanár nyócórakkor iskolábamegy," aszongya.

Akkor efutotta a méreg a plébánost.

„Itt a nyul, meg pucull," aszongya, „de elne árud senkinek."

8. AKI SZEBBET ÁLMODIK

Vót egy másik plébános. Nettó a cigánt hítta vadászni. Ott is illen formán történt.

A pap lűtt nyulat, a cigány meg a kapanyelet fogta rá. Hát ezek is így kerűtek rá. Hát ott is kicsinyáták, amellik szebbet tud álmodni az éccaka, azé lesz a nyul.

„Ittmaracc cigány, nálam alszó."

Hát a cigány furtonfurt a kulcslukon lesekedett, hogy hogyan készíti el a szakácsné a nyulat. Hát el is készitette. Cigány aszt is meglátta, hovatette.

Mikor nyugovóratért a pap is, a szakácsné is, a cigány főket. Neki a nyulnak. Bevágta, megette.

Regge gyün a plébános: „Na, cigány, mit álmottá?"

„Ej, tisztelendő úr," aszongya, én igen szípet álmottam. Deja tisztelendő úr mit álmodott?"

„Én szépet," aszongya. „Két angyal gyütt," aszongya, „a mennyekbű létrán. Megfogtak, vezettek a létrán fö ja menyországba," aszongya.

„Igen, igen, plébános úr," aszongya, „én is láttam. Aszittem má ugyse gyön többé vissza, hát én megettem a nyulat."

9. STEJNBERG

Volt valamikor egy halász. Az a tengerparton lakott, de közel valami királi városhó. Igen jó ment neki az üzlet. Öt kislánya vót neki. Azok má mind iskolába jártak.

Hát ecce kimegy. Lerakja a huszonöt hálót. Mikor végigért, emegy vissza. Főszedi. Egy halat se tudott fogni. Másnap ujra kiment. Lerakta üket. Megin nem fogott semmit. Hát így ment hónapok hosszat, hogy semmit nem tudott. Sok adósságot csinát má az üzletekbe. Arra kerűt utollára a sor, hogy nem kapott hitelt.

Hát egy szép napon kijelentette a feleséginek, aszongya:

„Annyuk, én emegyek. Ha tizenkét órára nem leszek idehaza, akkor ne várgyatok," aszongya, „nem akarom látni, hogyan pusztútok éhen. Én a tengerbe vetem magamat."

Hát lerakta a hálóit. Visszatért. Főhúszta mind a huszonötöt. Egy sincs! Letérdet a csónakjába, imádkozott, hogy a Jóisten nevibe ű a másvilágra megy. Abba a pillanatba meg hallott valami kiáltást. „Pajtás, nem szégyellenéd magadat öngyilkosnak lenni?" Akkor körünézett. Sehol semmiccse lát. Megin próbákozott, hogy nekiveti magát a tengernek. Ujra megszóllant: Akkorse lát semmit.

Megszóllant harmaccor. Hát akkor főtekintett az ég felé. Lássa, hogy hát egy óriás sas lebeg fönt a levegőbe.

„Pajtás," aszongya, „terád még szerencse vár."

Savva a sas ement, etünt. Utánanézett. Hát mint sok helen a tengerbe vannak sziklák, ollan kis szigetfajták. Hát átrepűt egy ollan csucsra és ottan leszát.

Meg lekapcsúta a csónakját, meg utánaevezett. Hát főmászott a sziklára. Mit lát? Egy nagy, irtózatos nagy fészek vót ott. Kilenc tojás vót bent. Ej, akkor a szive egyet dobbant:

„Hála Isten, valamit viszek haza. Nem pusztúnak éhen." De a sas megszóllant: „Pajtás," aszongya, „evihedd a tojásokat, de mond meg a feleségednek, hogy jól, ne báncsa üket, hanem meleg helre tegye üket."

Hát hazament. Mongya a feleséginek, mi ujság van. Fölát, fórakta a tojásokat, mint régente vótak a régi cserépkálhák a szobákba, a kálha vállára.

Másnap kiment, lerakta a hálókat, megin átevezett a fészekhez. Ujra kilenc tojás van benn. Azokat is magához vette. Főszedi a hálókat. Nincs hal semmi. Hát bizony igen szomoruak vótak.

Harmadik nap kimegy. Az első az volt, mikor a hálóit lerakta, hogy megnézi a fészket. Harmaccor is kilenc tojás bent. Magáhozvette a tojásokat. Visszament. Az eső hálót főcsigázza. Csaknem beleszakatt, annyi hal vót bent. De mire az összes halakat kiszette az egy hálóbu, a csónak megtellett.

Hazament, a feleséginek átatta a tojásokat. Meglett az öröm, hogy van pecsenye. Hát az huszonöt napig tartott, mire kiszette hát a hálóit. A huszonötöt. Mindennap csak egy hálót tudott fővenni, annyira meg vót telve neki. Hát akkor má vót pénz, elanni is eleget tuttak, meg készlet is maratt.

Hát asztán csak vótak. Egy szép napon, igen csunya, ködös idő volt, aszongya:

„Annyuk, én máma idehaza maradok," aszongya, „sok dógom van. A hálókat egy kicsit kiköll reperáni."

„Hát jó van. Mast van. Nyugoggy egy kicsit."

Hát nekikezdett a hálókat reperáni a szobába. A gyerekek az iskolába vótak. Megtartották az ebídet is. Ebíd után ujra nekifogott. Eccecsak arra lett figyelmes, egy nagy durranás történt. Főkaptya fejit, körűnéz, hát lássa, hogy egy tojás fekszik a fődön. Leesett.

Odamegy. Megnézi. Hát mi van? Ekkis fiju. Ahogyan aszt nézegette, nézegette: hupp, hupp, hupp, mind a huszonhét tojás leugrott. Mind a huszonhétbű fiju lett. De nem mozdút egycse. Csak az utolsó, a legfijatallabbik, az egyet fordút magán, fölát, meg odasétált hát az öreghez:

„Édesapám," aszongya, „hogy érzed magadat, mikor huszonhét gyereket lácc elötted?" aszongya.

„Istenem," aszongya, „miccsinájjak? Ha a Jóisten atta, elköllek fogyannyi benneteket," aszonta.

Eszóta magát: „Fiuk talpra!" A huszonhat fölát, mind deli legények lettek abba a pillanatba.

Hát aszongya a legfijatallabbik: „Tudod-e mit, apánk? Nagyon jól tuggyok, ruhánk nincs. Ereggy el a királhó, kérj tüle a huszonhét fijadnak tejjes rüsztungot. Mint egy katonának." Hát a királhoz be is ment az öreg. Meg is kapta. Kocsin vitette ki. Másnap a huszonhét fiju elbucsuzott a halásztul és bementek a királhoz, hogyhát ük katonák akarnak lenni.

„Fijaim," aszongya, „sajnos, nem fogadhatlak el benneteket. Nincsen ollan törvény a világon," aszongya, „hogy egy évbe, agy apának huszonhét fiját," aszongya, „elvehettyük."

Mekköszönték a ruhát. Hát űk itt maradnak. Csak avva át elő. De mindig a legfijatallabbik.

„Na, hát," aszongya, „fijaim, ha má annyira vagyunk, egy szolgálatot teljesíthettek. Hajaszt megtuggyátok csinyáni, mindenik kap tülem egy zsák aranyat. Nem sok munkábul áll," aszongya. „Öt hold rétem van. Aszt leköllitek kaszálni és aszt tisztábatenni. De vigyázzatok jó. Szerszámot majd én adok."

Hát elfogatták. Hát huszonhét kaszásra az öt hold nem soká tart. Az egykettőre megtörténik. Lekaszáták. Mire este lett, má boglába is vót a széna.

Szép napok vótak. Megszáratt. Este megvacsorásztak. Akkor eszóta magát. Aszongya: „Gyülekező!" Fölátak. Tizenhármat kiolvasott. „Tik máma strázsátok!" aszongya, „de jó vigyázzatok mindenre."

Ük odaállottak. Regge, mikor a legfijatallabbik megébred, körűnéz. Egyik bagla a másik után csaknem mind, fővan burogatva.

„Itt valami történt." Akkor leszitta üket. „Talpra," aszongya, „minden szálat, ahun egy szálat talátok, asztat tisztábatenni, hogy ujra rendbelegyen."

Egész nap munkátak. Minden szálat összeszettek, amit oda betiportak.

Este kiállította a másik tizenhármat. Hát azok nettó csak úgy vigyásztak, mint az elsők. Megin a boglák fővótak forditva. Ujra neki a munkának. Rendbetették. Este vacsora után:

„Na," aszongya: „Tezsvérek, ti tizenhárman vótatok szolgálatba. Nem vigyásztátok meg. Én máma magam leszek. Ha jénis úgy vigyázom meg, minti, akkor regge lűjjetek agyon," aszt felete.

Hát vót egy folás azon a réten. A lekközelebbi boglát kiválasztotta magának, forrás mellett. Oda ledűt. Meghát ott figyet. Hát mit vett észre? Eccecsak egy gyönge szellő jött és csaknem a szemei lezárkóttak. De ő gyors vot. Odamászott ahhó a forráshó, meg keszte a szemeit mosni. Az nem vót elég, a mellét kigombúta, mosta a mellit, hogy ű fölfrissüllön.

Hát ecce halla ám, egy nagy robaj. Persze köze volt egy nagy erdő. Az erdő, aszitte, mind egybedül. Ropogás, csattogás. Hát mit vesz észre? Huszonhét paripa jelent meg a rét széllére. Ott megátak. Hát egy szegény szürke vót, sovány, kösztök. Az kilípett a többi közű. Esz hát elejbement. Megszóllitotta a szürkét. Aszongya: „Szerbusz, Stejnberg," aszongya.

„Hét évig itt szenvedek," aszongya, „valahára elgyöttél, megszabaditasz," aszongya.

Hát azok a lovak tették minden éven a szénát tönkre. Aszongya:

„Szójj," aszongya, „a tezsvéreidnek, kejjenek fő. Mindenik válassza magának egy lovat. Engem ugysem választ," aszongya, „egyiksem. De te engem válassz. A többiek had válasszanak, amillen teccik."

Hát meg is történt. Fölűtek a lóra, belovagútak hát a király elejbe. Jelentette, hogy a rét rendbevan, mehetnek hát a kocsisok a szénájér.

A király maga föis kelt, kiváncsi vót, igaz-e. Hát igaz vót. Ki is atta nekik a zsák aranyat, meg minden lóra adott egy zsák zabot és szénát. Avva emehettek haza.

Hát a halászapánk is igen megörűt, hogy viszontláthassa a fijait.

„Na," aszongya a Stejnberg a halászapókának, „apánk," aszongya, „ereggy be a városba, hozz bort, pálinkát, mindent, amit lehet, mert," aszongya, „most mulatunk."

Hát három nap, három éjje mullattak. De a huszonhat má kicsináta, (nem is,) hanem a Stejnberg kijelentette, hogy a harmadik reggerre utnakindulunk. Ez a huszonhat teszvér meg összebeszét, hogy cserbenhaggyák, megszöknek. Hát ugyan, ha eccer három éjje mulat valaki, három nap, hát bizony már akkor álmos is. Nem? Kihasználták az alkalmat, mikor a Stejnberg elalutt, ezek kimentek, fogták a lovajikat, eszöktek.

Hát kivót jelentve, hogy ötórakor indulás. Hát jól van. Ü meg pont háromnegyedkor ébrett meg. Körünéz. Hát nincsennek tezsvérek. Kimegy. Se lú, se ember, mind meglógtak. Visszament, aszongya az öreg halásznak: „Apám, ezek megszöktek, utánuk megyek."

Azok nem akarták hát elengedni sehogyse. „Hátha elmentek, legalább te maraggy itt."

De űse maratt. Hát a lovához szót: „A tisztesség, becsület megvót," aszongya, „bennük, zabot hattak."

„De gazdám," aszongya, „ereggy, hozz ekkis pálinkát, egy falat kenyeret, mer én nem eszem aszt, amit a többi eszik."

Hát bement, vitt neki hát pálinkát, kenyeret. Aszt efogyasztotta. Aszongya: „Mast tarcsá!" Föugrott a lovára. Kérggye a lova tölle: „Gazdám, hogy mennyek mast? Mint a gondolat vagy mint a szél?"

„Ahogy neked teccik," aszt felete.

Hát valahol a messze távolba ütött ötöt az óra. A huszonhat tezsvér meg levót lágerozva. Má az egyik megszóllant a huszonhat közül. „Mast öt óra," aszongya, „ha mast az indul, egy hét ugyis kő neki, mire ideér."

Emmeg, topp! ottermett. Meghökkentek. Bocsánatotkértek. Ezután hű szolgáji lesznek. Na, hát asztán összeszették magukat, utnakindútak. Elérkesztek egy erdőbe. Hogy lovagúnak, eccecsak hallák, hogyhát kutyasivitás van. Hát mennek a kutyáhon. Erős láncca fához van kötve egy nagy melák kutya.

Megát. „Mennyetek," aszongya, „szabadiccsátok meg aszt az ebet." Egyse fogadott szót. Leszát ü maga a lovárú, odament, szabadraengette a kutyát.

A kutya kétlábra állott, mekköszöntö. Aszongya: „Ha maholnap valahol bajbakerűsz, gondujj rám, én is mentőd leszek."

Avval föugrott a lovára. A kutya is ement. Ük lovagútak tovább. Mennek megin jóidejig.

Észrevette, hogy egy sziklán egy sas van meglánccúva. Ais ott jajgatott. Ujra szót a huszonhat tezsvérnek, mennyen valamellik, szabadiccsa meg. Nem ment egyikse. Aszt is megszabaditotta a Stejnberg. Ais mekköszönte neki. Monta:

„Ha bajbakerűsz valamikor, gondujj rám, szabaditód leszek."

Hát osztán mentek tovább. Mikor az erdő végire értek, egy kis viz volt, egy kis foló. Egy szegény csuka kinn a porba vergődött. „Szállon le egyik, "aszongya, „tegyétek vizbe aszt a szegény állatot, ne szenveggyen."

De, hát egyse szállott. Leugrott, beledobta a vizbe. Egyet pördült. Mekköszönte Stejnbergnek. Aszongya:

„Ha bajbakerűsz valamikor, gondull rám."

Avva ementek. Elírkesztek egy városhon. Hát annyit láttak, hogy a város nagy gyászba van. Hát belovagútak a városba. Egy öregemberre talákosztak. Intett: Halt! Megátak. Rászót:

„Öregapám, mi ujság van itt a városba, hogy illen nagy gyászba van?"

„Ej, uraim," aszongya, „nagy baj van itt az országba. „Hogy mellik ország, azt nem tudom má. „Egy nagy ország hadatüzent. Hát előre gyászolluk a hazánkat, mert evesz," aszongya, „a hazánk. Meg igenjó királlunk. Aszt sajnálluk."

„Na, öregapám," aszongya Stejnberg, „vezessen a király elejbe minket."

Hát elis vezette őket. Jelentkeznek a királnak, hogy „a huszonhét tesvérek vagyunk, ejöttünk segiccségre." Aszongya, „fönséges királlunk, fogaggyon bennünket. Nyugott lehet," aszongya, „hogy a háborut mink nyerjük meg."

„Hát jó, ha annyira vattok."

„Mikor lesz az indulás?"

„Negyedik nap hajnaba."

Aszongya: „Fönséges királlunk, aggya ki a parancsot az egész országba, ahány zenész van az országba, az mind kezgyen zenézni és az összes harangok," aszongya, „mind kondullanak meg. Örömhirre," aszongya.

Hát mulattak. Ejött hát a pont nap. Indulás! Hát a király ment legelöl. Stejnberg a hátamögött. Úgy gyüttek hát a királnak hát a mellékurai. Nem? Utánuk asztán huszonhat tezsvér. Ugy együtt hát a többi. Elírkesztek a harctérre. Aszongya a Stejnberg a királnak:

„Fönséges királlom," aszongya, „kardodat ki ne huzd a hüvelbű. Hadd benn nyugonni." Akkor kijátott a huszonhat tezsvirnek: „Tezsvérek előre! Kardot ráncs!" Akkor kirántották a kardot. „Hurrá!" aszonta. Hát azok nekimentek. Az első vonalat keresztűtörték. „Utánam!" Ementek. A másik vonalat is keresztűzuzták. Mentek a harmadik vonalra. Aszt is áttörték. Betörtek hát a királhó. A király efogták. Pedig, ha eccer a király a sorrakerűt, vége a háborunak.

Hát a király megveregette a vállát a Stejnbergnek. „Mátú fogva," aszongya, „te vagy a trónörökös. Ti meg huszonhatan," aszongya, „tábornokok lesztek." Kineveszte őket.

Avva megfordútak. Vissza miatyánk! Elhatták az országot. Mentek vissza arra. Akkor mekkondútak a harangok. Huszonnégy óráig szünetnékű konogtak a harangok, ollan nagy öröm lett.

Hát természetes, be is őtöszköttek mind. Stejnberg is, mint trónörökös. Asztán el, a király vezette egyik szobábul a másikba, mindent megmutatott, hogy hogyan néz ki hát. Hát egy szobába bekerűtek. Ott a plafon teli, az egész szoba, az másbú nem vót, mind csupa fényképekbű. Hát ü nézegette fönt is, lent is, mindenfelöl. Egy nőbe megakatt a szeme. Aszongya a királnak:

„Fönséges királlom," aszongya, „mit szól hozzá, életbe van ez a nő?" aszongya, „vagy halott?"

Megfogta a trónörököst: „Fijam," aszongya, „nem tudom." És sirvafakatt. „Ez vót valamikor," aszongya, „az én jegyesem. Etünt, esküvő naptyán, amellen hát esküttünk, erabúták. Azúta," aszongya, „én rengeteg sok katonaságot áldosztam, kuttatására, keresésére, de hírit se tuggya senki," aszongya."

No, abba belenyugodott. Az mindent körülnézett, amit látott. Elment hát a huszonhat tezsvérhöz. Mongya nekik, hogy mi ujság. Azok is megnészték.

Hát a huszonhat közül volt valami besugó. Elment a királhoz és besugta, hogy a Stejnberg a pokolnak a legméllebb fenekin is van, az előteremti. Ha élve, ha halva. Hát persze a királ meghivatta a Stejnberget, hogy mit mondott ez és ez.

„Ha kivánod," aszongya, „fönségem, készen vagyok."

Elfogatta. Aszongya: „Pénzre, amire szükséged van, rendelkezésedre áll," aszongya. „Amennyit birsz, fogj, csak nekem a mátkámat szerezd vissza."

Avva lement a lováhó. Vitt neki hát egy kis harapnivalót. Mongya neki, mit vállat.

„Gazdám," aszongya, „nem lehet. Majd én megmondom, mikor indulunk. Legelső, jegyezd jó magadnak fö," aszongya, „ereggy be a városba. Emész a cipészhez. Megmondod neki, hogy ijjen es ijjen cipőket csinállon. Ennyi őttés, ennyi szegnek szabad benn lenni. Pontosan se több, se kevesebb. Ha kész," aszongya, „akkor elviszed az aranymüveshez és" aszongya, „bearanyosztatod."

Hát ez tartott három nap, mire ez mekkészűt. Elvitte a cipőket, a lovának megmutatta. „Rendbe van," aszongya. „Mast ereggy és kérj akárkitű," aszongya, „egy abroszt. Aszt is vedd magadhoz. Elérünk," aszongya, „egy erdőbe. Én ottan megállok és," aszongya, „leszász. Amit lácc, ott szeggy össze mindenfélli gajjat, amit az abroszba beletucc kötni. Meg a cipőket is. Azután fölűsz rám," aszongya. „Ha másoccor megállok, akkor nyugottan száll re rúlam, száz lípést menny az erdőbe, akkor fordujj el és száz lipést előre." Aszongya, „egy tóhoz kerűsz. A tó partyán űjj le és mindaddig várj," aszongya, „mig a nő csolnakon nem csónakáz. Mikor közelledik tehozzád, mer az irán arra lesz," aszongya, „akkor hirtelen ugroggy föl és ásitozz. Észrevesz téged. Rádszól, hogy ki vagy, mi vagy? Csak aszt feled neki, hogy párizsi zsidó vagy. Mit árusz? Mindenféllit, párizsi divatot. Odaállasz," aszongya, „a parthoz. Kiszáll. Legelőször a cipőket mutazsd meg neki. Az mingyá kész," aszongya, „föhuzni, próbáni. Jobb lábra," aszongya, „engedd meg, hogy huzza föl, de a ballábát," aszongya, „ha beleilleszti, aszt ne várd meg, hogy a sarka is belecsusszon, hanem kapd el," aszongya, „én abba a pillanatba ottleszek és hozom. Merha mind a két lába belecsuszik," aszongya, „akkor evagyunk veszve."

Hát ű kihasznáta az alkalmat. Sikerűt is. Ekapta a lánt. A lova ottermett. Fölűtek. Meg, hát viszszafelé. Ja, de mit látott, Uram, Istenem? Az erdő az mind előtte egybeborul, a hegyek elejbefutnak, a nagy árvizek mutatkoznak neki. De ű annak odase, csak hát ment.

Kiértek az erdőbű. Ott letette a gyöpre és melléje űt. A lán eszméletlen lett a sebes levegőtű. Hát ott ekeszte cirókáni, ott simogatta a lánt. Hát szó sincs rúla, mán fijatalembernek a nadrágba is megmozdút, de meggondúta a dolgot: nem szabad. Tehát nem bántotta. Közbe üis elszunnyadt. A lova meghát ott sétálgatott.

Fölébrett a lány. A lány nem röstete. Az ekeszte cirókányi, simogatta. Egyet, egyet oda is nyomott az ajkára. Csókúgatta. Hát a sok csókulózás után megébrett. De a lova is át, mer ejött az üdő, hogy menni köll.

Avva hát fölűtek a lóra, meg továbbmentek.

Ecce csak halla a hangot: „Megáll, te átkozott, visszajössz te még hozzám."

Odase hederitett. Ment. Hát a királ is úgy tett, mikor megérkezett. Elejbeborut hát, hogy ü bocsánatot kért.

„Nem lehet," aszt felete rá az neki, „nincs itt a menyasszonyi ruhám."

„Hát, hol hagytad?"

„Itt és itt. Aszt is evitte a boszorkány."

Hát nincs más hátra, érte kő menni. Ki megy érte? A szegény Steinberg. Megmondta megin a lovának, hogyhát micsoda föladat van.

„Na," aszongya, „rendbe van, mehetünk." Aszongya, „ha jén az erdőbe megállok, ne szóll egy szót se. Szálj le, ereggy száz lípést balra be az erdőbe, száz lípést előre, a kapuná lész," aszongya.

Kapu nyitva van. Hát ez is rendebe van. Bement. Szól a boszorkánnak, hogy mér jött. Oda is atta neki. De sokat üdőzött. A ló má akkor a kapuba át. Má a boszorkány egy fekete pácáva együtt utánna, hogy lesujcsa. Le is sujtotta vóna, hanem a lova ügyes vót, elkapta, a kezibü kivette. Avva fölugrott a lóra a kufferra együtt.

Ementek haza. Otthon atta át a lova a pálcat csak neki. Addig vitte. „Eszta pálcát," aszongya, „jó tarcsd meg magadnak. Mer erre nagy szükség lesz."

Hát, jó van. Itt van a kuffer. Hát a királ igen megörűt, hogy meghoszta.

„Uram," aszongya a nő, „nem lehet, mer nincs ollan kulcs a világon, aki eszt a kuffert fölzárgya." A kulcs meg ottmaratt, mast ujra visszakő neki menni.

Megin mongy a lovának, hogy micsoda föladatot kapott.

„Na," aszongya, „jól van, de a pálcádat elne felejcsd. Elmegyünk! Ugyanúgy, ha megállok, emész száz lipést balra, száz lípést előre, kapuhoz érsz. Ott huszonnégy oroszlány áll." Aszongya, „leugrasz és vesszőve végigsimitasz. Azok," aszongya, „küvévának. Nyugottan bemehecc."

Hát az minden sikerüt. De hol a kulcs?

Aszongya neki a boszorkány: „Mekkapod a kulcsot, ha a három lovamat lelovagulod." Három lova vót neki. Azok szabadon vótak az istállóba.

Odamegy. Az egyiket ekapta, fölugrott rá. Ki az udvaron! Hát a ló meg mindenféllit próbát, csak jót nem. El is dobta magát, de a nyeregbű kidobni nem tutta a Stejnberget. Avva fölemekedett az épületen keresztű. Csak aszt vette észre magán, hogy a fődön van. A lóbú meg egy nyul lett. Megpörgött. Eszibejutott: „Csak mast gyünne hát az én kutyám, aki elkapná."

Még kise monta, má a kutya elis kapta, meg hoszta neki a nyulat.

„Itt van," aszongya, „Stejnberg, mond, hogy itt az egyik lányod." Hát ez sikerüt.

Fogta a másik lovat. Lelovagúta. Asse birta kidobni. Abbú lett egy galamb. Aszt a sas kapta e.

Hoszta neki: „Itt a másik lányod."

Hát a harmadik is. Ammég lekkutyább volt. Deját hijába vót. A nyeregbű kitenni, nem tutta. Eis fölemelkedett. Keresztű. De, mikor talpon éreszte magát, semmiccse lát. Eccecsak lássa, hogy egy kis forrás van. Meghat a csuka ott bent uszkál.

„Ej, csukám," aszongya, „megigérted, hogy visszaszolgálod, amit tettem."

Csuka elbukott, hozott egy másik kis halacskát. „Itt van," aszongya, „vágd a fejihez. Itt a harmadik lánya."

Hát jó van. Ez megtörtént. Hol a kulcs?

Egy elefánt volt bent az udvaron. Annak a nyelvin volt keresztüfüzve a kulcs. De kőbül vót válva az is, mer mikor a vesszőve az oroszlányokat megérintette, eis velök ment.

Ja, a kulcsér szeretne nyulni, de magassan van. Mast létrát keresett. Fömászott. Hát a kulcsot ecsipte. Abba a pillanatba ecsuszott a létra. Lezuhant. Hát baja nem történt, de a létra nagy zörgést. Avva a boszorkány megin kirohant. Utána! De nem csipte e. Aszongya:

„Átkozott légy a földön," aszongya, „elrabutál hatalmamat, országomat, mindenemet," aszongya, „de mégeccer fogunk találkozni."

No, hát avva asztán hazament. Hát a huszonhat tezsvér már nehezen várták a királlal együtt, meg a többi főurak is. Megérkezett. Akkor a lány aszongya:

„Uraim, nekem két vőlegényem van. Az első," aszongya, „a fönséges királlunk, a második," aszongya, „az én megmentőm. De azé leszek, amelliknek erősebb a vére," aszongya.

A kulcsot átatta egy főnek.

„Nyissa ki a kofferomat!"

Kipakúta a ruhákat A fenekin vót egy kard. Aszongya:

„Fogja aszt a kardot és huzza ki a hüvelgyibü. Olvassák e mindnyájan, mi van ráirva."

Hát a kardra az vót irva, hogy azé lesz, amelliknek erősebb a vére.

Hát most hát az urak ott tanácskosztak, hogy hogyan tuggyák meg, hogy melliknek erősebb a vére. Aszongya a nő:

„Az udvarra egy tuskót! És a legerősebb, aki érzi magát közöttük, az fejezze le a trónörököst, királlal együtt."

Hát a tuskót elkészitették. Egyikse mer a kardhoz nyúni. Aszongya a nő: „Gyáva fickók vattok," aszongya, „nem mertek kardot fogni a kezetekbe." Egyre rámutatott, amellik hát a legerősebbnek nézett ki: „Idejöjjön," aszongya, „fogja eszt a kardot. Vágja le a királlunknak" aszongya, „a fejit. Utána a trónörökösét," aszongya.

Hát persze, parancs, parancs. Illető fogta a kardot két kézbe. Mint a fejek a tuskón vótak, a királnak odavágott. A király feje elröpüt. Asztán a trónörökösh ű odavágott. A kard kétfelé törött.

Avva visszavonútak, osztán ekesztek tanácskozni. Ehatároszták, mikor lesz hát a lakodalom. Megesküttek. Három napig tartott hát a mulaccság. Negyedik nap az urak kiatták a parancsot, hogy emennek vadászni.

De aszt megbeszéték, hogy legszebb lovon mennyen ki, nem a szürkén. Avvót a királnak a veszte. A boszorkán a fijatal király elvitte.

Hazatértek király nélkü. Hát meg a szegény királné gyászbaborút. Hát meglett a nagy gyász. Futkozott ide-oda. Nem tutta, hogy mitévő legyen. Eccecsak észreveszi, hogyhát az udvarba a szürkét egy szolga nagy suhánggal üti, veri. Odarohant.

„Miccsinál maga?”

„Parancsot kaptam, hogy eszt a lovat üssem agyon.”

„Eszt a lovat,” aszongya, „rögtön vissza az istállóba! Ki parancsúta magának?”

Aszongya, „a huszonhat tezsvér.” Hát a lovat visszavezette, bekötötte a helire.

Asztán bement űis az istállóba. Odament, végigsimitotta a lovat, hogyhát, hol veszi észre, hogy a lovat ütötték. Végigsimittt a lovon. A ló megszóllant:

„Kedves királném,” aszongya, „megfogsz-e engem hallgatni?”

Arra bizony a királné meghökkent. „Ki van itt az istállóba?” Az körünézett mindent, de semmicscse látott. Ujra a lóhoz ért, ujra megsimogatta. Akkor a fejit a ló férefordította, aszongya:

„Kedves királném, én akarok hozzád szónni,” aszongya, „a szürke.”

„Mi kivánságod van?”

„Amillen gyorsan tucc,” aszongya, „vetkőzz le és tiszta gyászba,” aszongya, „jelentkezz.”

Hát evve a királné beszalatt. Leszórt mindent magárú. Inget is feketét vett magára. És avva rohant ujra az istállóba.

„Ó, kedves királném,” aszongya, „nálad még sok van, ami nem a gyászhoz való. Karperec, nyaklánc, fülbevalók,” aszongya, „viritanak rajtad. Azokat mind töntesd el.”

Hát avva nem is kukoricázott. Leszette, meg mind az istállóablakra szórta. „Hát mitkivánsz tüllem, szegény szürkém?” aszongya.

„Ereggy, hozz,” aszongya, „nekem egy falat kenyeret. Ehes vagyok. Meg egy kis pálinkát.”

Hát az nem kenyeret vitt neki, hanem a legjobbakat vitte neki.

Hát, amint falatozott, aszongya:

„Mast fölűhecc rám. Mink emegyünk,” aszongya, „most. Elérkezünk egy erdőbe. Ott megállok. Ott te lácc,” aszongya, „amicsak létezik a világon, mindenféle virágot, madarakat.” aszongya, „mindent lácc. Amit gondulod, hogy lekkedvesebb, aszt fogd magadhoz.”

Hát meg is tette.

„Most,” aszongya, „ha megállok, leszász. De egy szót, többet ne,” aszongya. „Akkor leszász és százlépést bemész jobbkézrü,” aszongya, „az erdőbe. Akkor válcs és százlépést előre.” Aszongya, „egy forráshoz érsz. Aszt a tárgyat,” aszongya, „háromszor gyorsan, amillen gyorsan tudod, dugd a vizbe.”

Hát, mikor először beledugta a kezit, mikor kihuszta, ott a világon mindenféli állatok megjelentek. Hüttözött, de ottan meggondúta, a dolgot beletaszitotta. „Ha az egyik kezemet elvesztem, csak az uramat lássam viszont. Beledugta. Az ura fölbukott, kiugrott. Szóni akart, de a leány, hát az asszon, gyorsan az ujját a szájáhótette, hogy szó ne legyen, a király ne szóllon, nehogy a boszorkány halla. Ők meg fölugrottak a lóra, meg vissza miatyánk! Haza.

Hát szerencsésen megtörtént. Akkor összehivatta az urakat. Mast ujra lakodalmazunk. Hát neki is láttak. Ettek, ittak. Eccercsak eszibejutott a szürkéje. Hogy mióta nem kapott az ü lova ennivalót. Bocsánatotkért, meg fölfogott egy tál ennivalót, meg innivalót, le az istállóba.

„Kedves szürkém,” aszongya, „nem tudom, mióta koplatá. Most egyé, igyá,” aszongya.

„Kedves gazdám,” aszongya, „nem köll. Huszd ki a kardod a hüvelbül,” aszongya, „vágd le a nyakamat.”

Aszongya a király: „Aszt nem teszem meg. A legdrágábbik, a legszebbik szobámat,” aszongya, „berendezem dunyhákkal, vánkosokkal,” aszongya. „Odaviszlek és utolsó napodig ott a dunyhákon fogsz pihenni.”

„Fenséges királlom,” aszongya, „király vagy. Nem vagy ember előttem,” aszongya.

„Miért?”

„Nem vagy te katonás ember,” aszongya, „mer megtagadod a szolgálatot, a parancsot. Huszd ki a kardodat, vágd le a nyakamat.” Arra se!

„Na,” aszongya, „fönséges királlom, ha a harmadik parancsomat nem tejjesitetted, akkor egy gyáva ember vagy,” aszongya.

Hát röstete magát. Kihúszta a karggyát, de nem vágott, hanem odaejtette a nyakára a kardot. A bürt fövágta. Egy huszonegyéves deli legény bujt ki belőle. Aszongya:

„Fönség, most együtt főmegyünk. Te bemész az urak közé, én kintmaradok, Kérdezd meg,” aszongya, „a felesígedet, kit szeretett a legjobban ezen a világon. Az vagyok én,” aszongya.

Hát beállitott. Ő kintmaratt a gangon. Hát szégyellette a felesége királné léttire, hogy a szerelemme vádulla.

„Uram,” aszongya, „én a világon nem szerettem senkit, mint az öreg királt,” aszongya, „most meg téged.”

„Hazucc!” Aszt felete a király.

„Nem hazudom,” aszongya. „Hát szerettem valakit ezen a földön. Igaz, hogy szerettem. De kit? Az én édes öcsémet,” aszongya.

„Na, hát,” aszongya, „akkor jere velem.” És kivezette a gangra. Egymásbaborutak. Az vót az öccse.

Hát avva visszamentek, hát osztán foltatták a mulaccságot. Ott lejáccódott minden. Aszongya eccercsak az inas:

„Megszöktek a tezsvérek, a huszonhat tezsvér.”

Kiváncsi vót, lement az istállóba. Nincsenek lovak. Odament meginthát a sógorához:

„Mitévő legyek?”

„Visszabujok.” Elment, visszabujt megint a lúbőrbe. „Ugorgy fö rám, de a fekete pálcát,” aszongya, „ne felejcsd el.”

Fogta a pálcát a kezibe, fölugrott a lovára.

„Hogy mennyek mast? Mint a szél vagy mint a gondolat?”

„Ahogy te kivánod.”

Avva utnakindútak. Hát elérkesztek egy helre. Ott tüzetek. Ott leugrott a lováru és keresztethasitott, vágott a tüzön. A huszonhat tezsvér küvévált. Ott egy hidláb, négy láb szóva, minthát hidakat csinának, egy ollan hid lett és a huszonhat tezsvér azokon a hidlábakon mind figurákká lettek. Azok etüntek.

Akkor egyet fordút, visszalépett a lováhó. Aszongya:

„Sógor, mostmá mindegy. Szeretnék az én halászapámhó menni.”

„Üjj fő rám, mingyá ottleszünk.” Topp! Megmá ott is vótak. Szerencsére mind odahaza vótak. A gyermekek, hát a lányok, elég az hozzá, meg a szülők is.

Ott kiatta a parancsot, most mind, amit kivánnak, aszt fogjanak és mind kapaszkoggyanak a lovának a farkához. Ő meg föugrott.

„Most légy otthon sógor,” aszt felete neki.

Hát otthontermett. Elvitte hát az öreg szülőket. Nekikesztek hát ujra mulatni. Eccercsak odalépett a szürke mellije. A kibujt hát szóva a bűrbü, odalépett az egyik lányhoz és ott a vendégek előtt mekkértte: „Akarsz-e a feleségem lenni?”

A leány nem merte mondani: nem. Igent mondott.

Hát ű a halásznak az egyik lányát fogta feleségül.

Mast ujra lakodalmat tartottak.

Hát osztán lassan végelett a ceremóniának. Étek, hatak, tökbe is szartak. Egyeseknek a fejihö csapták. Azok mind kopaszok marattak.

Itt a vége!

10. A KIRÁLYFI MENYASSZONYKÉRŐBEN

Valamikor régesrégen hát vót egy magyar király. A nevét ugyan nem tudom, de három fija vót. Mind a három derék legények vótak. De nűsűni egyik sem gondót. Akkor az édesaptyok aszongya:

„Fijaim, mi lesz hát veletek? Nem akartok nősűni? Én visellem a gondot,” aszongya, „mindig? Vegyétek át hát a gondot, az országot.”

Egyik sem mozdút.

Egyik napon aszongya a legfijatalabbik fija:

„Édesapám,” aszongya, „aggyál nekem pénszt, elmegyek menyasszony után.”

„Ott van fijam,” aszongya, „ami teccik, fogd magadnak.”

És elindult. Ment, mendegélt napokhosszat. Elérkezett egy erdőbe. Csattogott, ropogott az erdő. Megát, hallgatózott, hogy mi van itt. Hát eccercsak lássa, hogy egy öregember a fákat tépte az erdőbe és a hóna alá rakta a fát. Odamegy hozzá:

„Öregapám, jónapot.”

„Hozott Isten, fijam.”

„Miccsinál maga?”

Aszongya: „A feleségem kenyeret akar sütni, nincs odahaza fánk,” aszongya, „hát egy kis fát vi-

szek haza neki.” Pedig már akkor Isten tuggya, hányezer köbméter a hónnya alatt vót.

Rászta a fejit. „Na, öregapám, aszt mégse hiszem el, hogy maga könyeret akar süttetni, ennyi fát összeszenni.” Aszongya:

„Tuggya mit, öregapám, én adok magának, ha velemjön, minden napra öt forintot.”

„Heles fijam,” aszongya, „de először a fát hazaviszem.” Avva az öreg etünt, de hamarosan vissza is ért.

Hát mentek ketten. Mentek, mendegétek. Kiértek az erdő széllire. Ott meg egy vadász a puskát rájoktarcsa. A királfi elszólta magát, aszongya: „Bocsánat, vitéz,” aszongya, „nem vagyunk mi rosszemberek, ne lűjjön.”

„Ó,” aszongya, „bocsánat urajim, eszembe sincs, hogy magokra én lűjjek,” aszongya. „Ezerötszáz lipést kiléptem,” aszongya, „a bokron ül egy lepke, annak a jobb szemit szeretném,” aszongya, „kilűnni.”

„Ejnye,” gondúta magába a királfi, „e megint jó lenne.” Aszongya neki: „Hát vitéz uram,” aszongya, „ha elfogaggya a kirésemet, öt forintot ajánlok minden napra, amig énnálam lesz.”

„Hejes,” aszongya. „Emegyek.”

Hát lettek hárman. Mentek, mentek, mendegétek, elérkesztek a tengerpartra. Elég az hozzá a Feketetengerhöz. Ott meghát neki vót iramodva egy ember, hogy beleugrik a tengerbe. Rászólt a királfi: „Mit akar uram, csak nem akar öngyilkos lenni?”

„Ó,” aszongya, „dehogy akarok. Átakarok ugrani a tulsó partra,” aszongya.

„Ejnye, ejnye,” aszonta, „ez mégiscsak valami. Ha elfogaggya a kirésemet, fizetek öt forintot minden napra, ha velemjön.” Eis beleegyezett. Lettek má négyen. Hát asztán mentek, mentek tovább. Tengeren átjutni nem lehet. Hát eccercsak egy szakadék lett a tengerbü. Mennek a tengerparton hát tovább. Ott egy férfi áll kint. Gondúkodott: „Miccsinál ez?”

Hát eccercsak megpillancsák, hogy egy malom áll. Hát közelebb érkeztek. Aszongya:

„Miccsinál maga?”

Aszongya: „Uram,” annyit látott, hogy a két orraluktyába dugó vót. Aszt feleli hát a molnár, aszongya, „egykicsit a dugót meghuzom,” aszongya, „akkor fujom, avva hajtom a malmot.” Vizimalom vót, de ű atta az erőt.

„Na,” aszongya, „aszt mégse hiszem,” aszongya. Hát ott hevertek azok a régi malomkövek, mint valamikor hát vótak. Nem? „Na,” aszongya, „próbálla meg ezeket a köveket, hogy birna-e,” aszongya, „velök fujni.”

Az meghuszta az orraliktyábú az egyik dugót, eggyit fujt. Azok a kövek eltüntek, hogy még máinap se esett vissza egyse, úgy eltüntek.

„Ej, uram,” aszongya, „de jó szolgálatot tenne maga nekem, ha velem jönne, öt forintot ajállok minden napra.”

Ais elfogatta. Igy lettek öten. Mentek, mendegétek. Eccercsak elértek hát egy királli városhoz. A királli város gyászba vót. Betértek hát a városba. Első dolguk az volt, hogy betértek egy kávéházba. Kérdik a kávést:

„Mi ujság hát a városba?”

„Ej, urajim,” aszongya, „nagy baj, nagy ujság van. Itt a királlunk,” aszongya, „gyászútassa a századik vőlegénnyét. Már kilencvenkilencet karóbahuzatott, már a századikat gyászútattya.”

„Hát hogyhogy?”

„Hát egyikse vót képes,” aszongya, „amit a király föladott, végrehajtani és karóbahuzatta.”

Hát ott osztán megvótak. Ittak, ettek. Eccercsak a királfi aszongya: „Gyerünk!”

Elindútak. A vadászt főkütte a toronyba, ha valami baj lesz, ü ott célbatuggya fogni üket ugyebár. Lelövöldözi üket. A másik hármat magávavitte. Betértek hát a királli palotába. A királlán fogatta üket. Köszönt jónapot és mongya hát a mondókáját, hogy mér jött. Hogy a királleánt szeretné mekkérni. Aszt feleli a királleány, aszongya:

„Uram, meneküllenek. Nézzenek oda,” aszongya, „kilencvenkilenc kérőm volt,” aszongya, „apám mind karóbahuzatta üket. Nem volt képes egyikse a kivánságát teljesitteni. Hát jobb, ha előbb menekűnek, minthogy hát a királfi odakerüllön.”

„Ó,” aszongya a királfi, „előbb szeretnék az édesaptyával beszélni.”

Hát száz szobája vót a királnak. A századik szobába tartószkodott. Csengetett az édesaptyának. Az édesaptya megjelent. Fogatta üket tisztességesen. Kijelentette, aszongya:

„Fijam, te vagy a századik. De, ha a kivánságomat nem tudod tejjesiteni, te is odajucc, ahol azok vannak,” aszongya. Rámutatott a kilencvenkilenc fejre.

„Na,” aszongya, „talán nem is úgy lesz, mint ahogy maga gondulla. Hát mit kiván tüllem?”

Fogott két vizeskancsót. Egyiket a királfi kezibeatta, a másikat a lánynak a kezibe atta. „Elmentek,” aszongya, „nekem hosztok innejt és innejt, ebbű a forrásbú vizet. Ha előbb ideérkessz, mint a lányom,” aszongya, „akkor megnyerted, ha pedig a lányom előbb idejér,” aszongya, „akkor a fejedet elvesztetted.” Aszongya neki: „Fönséges királlom, bocsánatot kérek. Nagy utat csinyátam,” aszongya, „de vannak itt nekem embereim, ha egyet elküldhetnék,” aszongya, „helettem?”

„Nekem,” aszongya a király, „az mindegy.” Sőt inkább örül is, hogy nem a királfi megy.

Átatta hát a kancsót, aki a tengeren keresztű akart ugorni.

„Na, pajtás,” aszongya, „ereggy te vizér helettem.”

Hát el is mentek. Hamarosan meg is érekezett. Az első lépcsőn, ahogy hát bejárat vót, oda letette a kancsóját, ott férehajút, meg úgytett, mintha szundikálna.

Megérkezett a lány. Lássa, hogyhát miccsinál. Erugta a korsót. Korso föborút. Kifolt a viz. Ekapta a kancsót gyorsan, ement mégeccer. Még akkor is ötperccel előbb megérkezett, mint a királlány a király előtt a századik szobába.

Hát megnyerte a királleánt.

Mikor hát ez megtörtént: „Fijam,” aszongya, „legyősztél!”

Itt a lányát átakarta anni, de a királleány kikötött: „Nem köllesz, nem megyek hozzád.”

Aszongya a király: „Bocsánat fijam. Mit kivánsz tüllem, hogy a lányom nemet mondott?”

„Nem kivánok én sokat fönség,” aszongya, „csak egy zsák aranyat. De a zsákot majd én fogom hozni,” aszongya. Avva a királfi fogta magát, ement a városba. Hát háromszázkilencvenkilencezerkilencvenkilenc szabó volt a városba. Az összes szabókat összeizéte. Azok három nap várták a zsákot. Avva zsákka tért vissza a királhoz. „Hát tessék, itt a zsák, most tőccse meg arannya.”

Hát, Uram, Istenem. Egyik országbú a másikba vonatok érkesztek, horták az aranyat, a vagonyokbú csak szórták a zsákokba az aranyat, de a zsák mégse tellett meg.

Eccercsak aszongya: „Édes, kedves fijam, én má sok zsákot láttam a világon,” aszongya, „hogy nem vót tele. Hát légyszives kösd meg a zsákodat,” aszongya.

Hát szót is fogadott, bekötte a zsákot. A fanyüvő a hónnya alá kapta a zsákot, meghát ment. De a királnak is vót ám esze. Az összes katonaságát a város széllire állitotta, ha ott kimennek a városbul, hogy ott fülellék le.

Mikor hát a molnár meglátta, hogy mi ujság, akkor kihuszta a két orraliktyábu a dugót és egyet fujt. Az összes katonaság eltünt, hogy máma se tért vissza egyse közüllük.

Hát így szabad uttyok volt. Hát mentek, mendegétek. Ahogyan fogatta, azon a helen ki is fizette üket. De, hát az utolsó vót a fanyüvő. Aszt nem hagyhatta ott. Akkor a zsákot ki vitte volna haza. Aszongya neki, aszongya: „Pajtás, te,” aszongya, „külön jó borravalót kapsz, a zsákot hoszd haza az apámhoz.”

Hát hazavitte. Hát bizony az apa hát nagyot nézett, hogy mennyi kincset hozott hát az országba. De menyasszony nincs.

„Na,” aszongya, „apám, ne busújj. Pénz ölég, majd valahon lesz asszony is,” aszongya.

Pár napot pihent. Egyik nap megin mongya az aptyának, aszongya:

„Édesapám, most utrakelek.”

„Ereggy fijam,” aszongya, „sok szerencsét.”

Főpakót magának sajtot, egysmást az útra, elindút. Ment, mendegét. Elérkezett egy erdőbe. Megéhezett. Leűt, hogy falatozik. Hát a sajt nyáron ugye nagy szagot csinál. Ahogyan ott falatozott, ugye hát egy kis morzsalék a térdire kerűt. Hát a bogarak ott rettenetesen meglepték. Mikor látta, hogy a bogarak miccsinának, eccercsak „csatt.” odavágott. Ekeszte olvasni. Százhét darabot ütött agyon. Levetette a kabáttyát és hátára ráirta: „Százhét ecscsapásra.”

Avva hát ment tovább. Hát hová érkezett? Az óriás országba. Ott ugyan megin letelepedett, hogy falatozik. Eccercsak megjelent az óriás. „Na, te féreg” aszongya, „hogy merté te az én országomba belépni?”

„Na, na,” aszongya, „annyira még nem vagyunk, hogy „féreg vagyok,” aszongya, „mer ember vagyok a talpamon. Nézz ide,” aszongya, Odafordút, mutassa, hogy százhetet egycsapásra agyonütött. „Nem akarok veled birkózni, hanem,” aszongya, „egész könnyen megolgyuk a dolgot.”

„Hát hogy, hogy?”

Lenyút a földre, fővett két követ a királfi. Az óriás kezibe atta egyiket, oszt maga tartotta. „Ha képes vagy,” aszongya, „utánam csinálni, amit én csinálok, akkor kiállok birkózni. Ha nem,” aszongya, „akkor birkózás szükségtelen.”

Hát persze az óriás zúzta, morzsúta a követ, de az nem ment. A királfi ahogy zúzta, ott a nedv hát csöpögött belőllö, mer teli vót a marka sajttal, mive abbúl a nedvességet kizuzta. Hát eszt az óriás nem volt képes.

Kihuszta a karggyát: Zsuppsz! levágta az óriást.

Avval foltatta az uttyát tovább. Beestéledett. Hárman vótak az óriások. Hát az óriás nem tért haza este. Másik kettő gondukodott: „Itt baj van, itt valami történt.” Hát ementek keresni.

A királfi meghát a zsebjeit, tarisznyáját telirakta kövekke és főmászott hát egy hatalmas fára és onnajd lesekedett. Hát gyütt a két óriás. Szimatútak, zabogaztak: „Itt van a közelibe, akárhol van. Itt idegen van.” Na, hát sötét lett. Nem láttak az óriások semmit. Mit tegyenek? Lefeküttek ugyan az alá a fa alá, ahol a királfi volt fönnt.

Ez mikor látta, hogy kezdenek szunnyadozni kicsit, fogott egy követ, „zsuppsz!” az egyiknek az orrahegyire eresztett egyet. Az főket, a másikat jó szájondörgűte. „Mit piszkálod az orromat,” aszongya, „itt? Haggy nyugodni.”

Hát megin egy tovább „zsuppsz!” Má a kő megin az orrán vót. Fölugrott mérgibe az óriás, ekeszte ütni a tezsvérgyit vagy ki vót. Agyonütötte. Ő tovább elalutt.

Észrevette, hogy már szunnyadozik. Ő szép lassan a fáru lefelé. Kihuszta a karggyát, „zsuppsz,” levágta az óriást. Hát az órijás megszünt.

Azután kipihente magát. Hajnalba főket, asztán szépen foltatta az uttyát tovább. Hát ahogy megy, mendegél, csak hall hangot:

„Édes Istenem, segiccs meg, könyörüjj rajtam Uram, segiccs ki a bajbu.”

Hát iparkodott a hang után. Hova érkezett? Egy irtózatos nagy várhoz. Kétésfélméter magas kőfallal körül vót keritve. Vaskapu bezárva. Nem tud bejutni a várba. Hát mi lesz itt? Csak: „Segiccség, Uram segiccség, segiccs!” Csak aszt hallotta. Látni, nem látott semmit, mer a nagykapu alatt a zár vót. És ott fönn volt a rács.

Hát miccsinállot? Lehuszta a cipöjit és ahogy azok a gombok vannak hát a kapun, amivé összevan szorítva, valahogyan a lába ujjaival kapaszkodott és fölizéte magát, hogy a falat elérje. Hát, mikor fölkerűt a falra, letekint. Mit lát? Méternyé magasabban a kigyók uszkának az udvarba. Lefeküttt a kőfalra, kihuszta a karggyát és ekezdett hát vagdani, ahogy birt. Mikor má annyi hel vót, leugrott, kétkézberagatta hát a kardot és ekezdett apritani. A bejárat felé utat csinát.

Bejutott hát a lakásba. Hát ki van bent? Egy gyönyörü szép nő. A gerendába kapaszkodott két kézze, mer a kigyók minden oldalrú már támatták. Hát hozzájutott:

„Kedvesem,” aszongya a leány, „gyorsan, amillen gyorsan tucc,” aszongya, „ugorgy át ebbe a következő szobába,” aszongya, „ott a falon lóg egy kard. Gyorsan huzd ki a hüvellibü a kardot és dugd a tijedbe.”

Hát a királfi megtette a kötelességit. Kihuszta a kardot és az övébe dugta. Avva visszatért.

Aszongya: „Kedvesem, itt az üdeje. Ha szabadúni akarunk, parancsojj a kardodnak: Kardom apriccs!”

A kard ekezdett apritani. Utat csinátak és kimentek. Mentek tovább. „Má menyasszonyom van.” De, hát nem nyugodott. Ő továbbment. Talán sikerül, hogy ő a két báttyának is tud asszont vinni.

Hát mentek, mentek együtt. Megin hát egy napon hajják megin ujra, hogy „segiccség, segiccség!” Elérkesztek megin egy várhoz. Ott két legény vót. Éppen úgy, mint itt, a kigyókka vót az egész környék tele.

A kigyókat leapritotta. A két suhancot megszabaditotta. Akkor törte a fejit: „Van két szolgám” gondúta magába, „mire hasznájjam én fö őket?”

De, hát nem vót semmi alkalom, hogyhát a két suhancot főtutta vóna használni valamire. Hát evve asztán továbbindútak mindannyian. Kiérkesztek az erdőből és fojtatták az uttyukat tovább.

Elérkesztek egy országba. Ahogy mennek, mendegének, eccercsak egy nagy porfelhő keletkezett. Megállnak, ekezdenek hát gyanakodni, mi lehet ez. Ollan porförgeteg gyött, hogy csaknem megfullattak. Természetes, a szél a port szemközt fujta.

Eccercsak az egyik suhanc megiramodott, előszalatt. Hát mit látott? Valami szőr filét vett észre. „Hupp, hupp, hupp!” Jó neki! De az a szőrfelhő csak uszott az uton és port rettenetesen fökavarta.

Eccercsak lenyút, aszt a szőrfilít fogta, meg egy irtózatos nagy fán körücsavargatta, körütekerte. Eccercsak a fa megíndút, gyökerestü kiszabta a fát és a fa uszott tovább. De követte. Eccecsak lesett, hogy állott egy méj luk bele a földbe.

Megérkezett a királfi. Mongya neki, hogyhát mi ujság. „Akkor gyorsan neki,” aszongya, „oszt megnézzük.” Nekimentek, a gyökereket metéték. Csinátak hát egy kosárfilét belöllö. Mellé kötelet, hogy leeresszék a királfit.

Sikerűt. Gyönyörű épületek voltak lent, de senkit a világon nem látott. Csönd vót teljesen. Hát betért egy hászhoz. Ahogy belípett a lakáshoz, egy szép nő volt ott.

„Jónapot kivánok."

„Hoszta Isten, uram," aszongya, „de gyorsan meneküllön, mer a gazdám," aszongya, „rögtön szíttépi."

„A," aszongya, „kedves kisasszony, én nem fílek a sárkántú. Hogy kerül maga ide?"

„Én," aszongya, „elvagyok babonázva. Én ennek és ennek a királnak a lánya vagyok. Itt köllök sinylődni."

„Hol van hát a sárkány?"

„Itt és itt, ebbe a szobába."

Avva rányút a kilincsre, benyitott. Hát a sárkány ott űt. Köszönt a sárkánnak.

„Mit akarsz?"

„Hát teveled leszámúni jöttem."

Avva a sárkány föakart ugrani. „Suppsz!" A kard má leis fejeszte.

Kiment. „Gyere drágám," aszongya, „szabad vagy." Avva kimentek a lakásbú.

Kint a lány igyekezett, hogy elejbejusson. Megelőszte a királfit. Térdrebborút előtte: „Kedves szabaditóm," aszongya, „ha má ollan nagy legény vagy," aszongya, „szabadicsd meg a nővéremet. De," aszongya, „ott bajjal fog sikerűni, mert tizenkétfejü sárkány a gazdája."

„Az nem jáccik szerepet," aszongya, „csak gyere, meg mutazsd meg."

Hát elmentek másik épületbe. A lán kintmaratt, ű bement. Ugyanúgy taláta a leánt magán. Köszönt neki.

„Mit keres itt?" aszongya.

„Megakarlak szabadittani."

„Ó, uram," aszongya, „meneküjj, mer a gazdám tizenkétfejü sárkány. Ha észrevesz, rögtön sziéttiép tiéged."

„Nem tiép az engem szét. Majd én sziéttípem." Aszongya, „Azér jöttem. Hol van?" aszongya.

„Itt és itt, ebbe a lakásba."

Beállitott a királfi. Köszönt neki szóva, jónapot.

„Mit kereső te itt, te féreg?" aszongya.

„Én ejöttem tehozzád," aszongya, „hogy leszámojjak veled. Hogy merted te," aszongya, „eszt a drágalátos szép királlányt erabúni?"

Avva ëszóta magát a sárkány, aszongya:

„Eljött az üdő, térdejj le," aszongya, „meg imádkozz, hogy szép halállal kerűsz másvilágra."

Hát keresztvetés vagy ima helett: „Kardom apriccs!

A kard leapritotta. Vége volt a sárkánnak.

Most fogta a két lánt, meghát vissza ahhoz a jukhoz, ahun ütet leengették. Az egyik lány a kosárba beleát, jelzett. Aszt föhúszták. Leengették a kosarat. Beleát a másik lány. Aszt is főhuszták.

Még az megtörtént, addig ű egy nagy követ készített magának. Beletette a követ. Egy darabig föhúszták. Eccercsak: zsuppsz! A kosár lezuhant a kőve.

„Ehe! Többet éssze, mint erővel." Ha most ő lett volna benn, végzett vóna a királfi. „Hát illen szolgákat kaptam én. Ez a köszönet, hogy megszabaditottam üket?"

Hát férement, asztán körűnézett egy kicsinyt. Egy rettenetes nagy zápor keletkezett. Hát szaladgát, szaladgát. Egy irtózatos nagy fa volt az uttyába. Annak egy nagy ága úgy férehajút. Gyorsan oda az ág alá át, hogy ne ázzon annyira.

Ahogy ott áll, eccecsak halla, hogy valami mozog fönt, meg sirdogál. Fetekint. Egy nagy fészek vót a fán. Két kis fi vót benne. Két óriássasfiju. Gyorsan ekapott egy ágat, meg főhúszta magát. Levetette a kabáttyát, meg a két fira rátette a kabáttyát. Meg gyorsan vissza. Meghát ott át.

Engedett egy kicsit az esső. Együtt az óriás sas. Lássa, hogyhát a fijai levannak takarva.

„Mi történt itt, fijaim?" aszongya.

„Egy ember vót itt, megsajnát bennünket, meg letakart," aszongya.

„Hova jutott?"

„Itt vagyok," aszongya a királfi.

„Na," aszongya, „ember, mit kivánsz jót, hogy a fijaimat megmentetted a vihar elöl?"

„Na," aszongya a királfi, „én nem kivánok egyebet," aszongya, „ha má akarsz szivességet tenni, vigyé fő," aszongya, „a másik földre."

„Na, akkor csak gyere," aszongya, „üjj föl a hátamra."

Oszt fővitte.

Akkor asztán keszte a port vizsgáni, kutatni, merre lássa a lábnyomokat. Hát megtaláta. Avva utnakindút, ment. Eccercsak egy hászhoz irkezett. „Ebbe a házba betérek, megnézem, mi van itt a házba."

Hát, mikor bemegy a házba, láttya két nőt, akit ű megszabaditott.

„Hol vannak hát ezek a pribékek?" aszongya.

„Vadászni vannak ott. Gyerünk," aszongyák a lányok, „menekűllünk, hogy ne is lássuk őket."

„Ó, nem," aszongya a királfi, „én ezekke leakarok számúni. Ezek mekkellenek bünhődni a tettekér."

Hát meg is érkesztek. Mindegyik hozott egy őzikét. Meglátták a királfit, az őzeket ledobták, elejbeborutak, meg pityeregtek bocsánatér.

„Eccer," aszongya, „megbocsájtok, de ha lekkevesebbet mégeccer elkövettek," aszongya, „akkor halálfijai lesztek."

Avva fogták magukat, utnakindútak. Otthattak mindent. Tehát visszafelé. Örűt, hogy három lányt vihet most haza, hogy megtuggya mutatni a két báttyának, ha má ollan gyávák vótak, nem tuttak asszontszerezni, hát én vüszek nekik. És egy ellenkező uton szépen ballagtak, ballagtak, még hát haza nem érkesztek.

Megérkesztek.

A szülők nagy örömmel fogatták őket.

„Hát ezek," aszongya az édesaptyok, az öreg királ, „ezek mik?" aszongya.

„Ezek," aszongya, „a szolgájim." Asztán emonta a mondókáját.

„Micsoda büntetést kivánsz," aszongya, „nekik?"

„Egyellőre," aszongya, „a tornyot." Hát valami torony volt, az valami nagy börtön. Oda zárassa be üket.

Hát az meg is történt.

Aszongya: „Nézz ide," a két báttyának, – meghítta üket, – „itt hosztam három nőt. Tehát mindegyiknek," aszongya, „joga van egyet vállasztani. De az első," aszongya, „én vagyok. Aszt hát egyik ne kivánnya, amit én kivánok." Ugyebár. De nem volt üdeje vállasztani, hanem akit legelőször a kigyók közül kimentett, az átölete és megcsókúta a királfit.

„Hát, te lész az enyim," aszongya.

Hát úgy a másik kettő aszt a két tezsvért választhatta magának.

Hát együtt tartották mind a hárman a lakodalmat.

Boldogok lettek. Azok étek, hatak. Igen boldogok.

Ha meg nem hatak, ma is élnek.

11. A TÜNDÉRKAPITÁNY

Hát valamikor régesrégen volt egy gabonakereskedő. Egy kösségbü horta a gabonát mindig a városba. A város meg valami mélségbe volt lenn. Szóval lapon. Háthogy erösen fékeszni köllött, ha lement a városba. De mindig korahajnalba érkezett a városba.

Egy szép napon, ahogy megy, ahogy a lovaji mentek, ő a kocsin űt, a lovaji megátak. „Mi történt itt?" Leszát a kocsirú. Körűnézi a kocsiját, mi baj történt, hogy a lovaji megátak. Hát semmiccse látott. Lovajit megtapogatta, kocsit körülvizsgáta. Semmi baj nincs.

Fogta a lámpát, meggyujtotta és elmegy. Mit lát? Egy kis csecsemő fekszik az uton, póllába. Fővette hát a gyereket. Ekezdett kijabáni: „Ki van itt? Kijé a gyerek?" Senki nem jelentkezett. Fogta aszta kis szegény kis gyereket, főtette a kocsijára. Bement a városba és a gyereket bevitte hát a városházára. „Itt találtam," aszongya, „egy gyereket. Fogaggyák kegyelembe. Ha az annyát nem találják meg mához egy hétre," aszongya, „én a kőccséget megfizetem és a gyermeket eviszem."

Hát ük magtalanok voltak. Hát anyára nem találtak. Következő pénteken elvitte a gyereket. Hát a világon aszt senki nem tutta, hogy a gyermek meg van-e keresztűve, nincs-e. Semmiféle irat nem volt. Tehat Péntekre keresztűtette. Péntek lett a neve.

Az, amikor a gyereket meghoszta, a felesége:

„Te kutya kurafi, egyik, másik." Hát az urát lehorta.

Nagynehezen hát letutta csillapitani a feleségit. Elfogatta hát a gyereket. Ápúta. Gyerek nőtt,

nőtt. Egész tizenkilencéves korájig. Addig az apa nem vütte a gyereket hát sehová. Tanitatta és csak odahaza volt. Mikor tizenkilenc éves volt a gyerek, regge fölőtöszködött, beállitott hát a nevelőaptyához:

„Kedves édesapám," aszongya, „én máma valamit álmottam. Egy királlány jelent meg nekem és csalogatott."

„Na," aszongya, „az semmi. Nyugoggy bele."

Második écceka megjelent a királlány ujra.

„Álmodod te csak," aszongya, „fantáziász."

„Nem," aszongya, „édesapám, az éccaka valóba láttam. És csalogatott, hogy mennyek vele. De nem mentem."

Harmadik éccaka megint megjelent a királlány. Regge, mikor főket, odament az édesaptyához:

„Kedves édesapám," aszongya, „ne haraguggyá, nincs türelmem. Menni köllök," aszongya. Hijába.

„Keress magadnak egy szolgát," aszongya, „hogy magadat mekkiméd, hogy a szolga dolgozzon."

„Én utnakindulok."

Hát szerencsére, sikerűt neki hát egy szolgát fogadni. Hát, hogy a szolga megvót: „Gyere," aszongya a szolgának, „máma édesapám idehaza marad, mink ketten megyünk a városba."

El is indútak.

Hát a városon kivű, a dombon volt egy nagy templom. Mikor odaérkesznek, hát a templom körű mit látnak? Százáva, meg százáva tódúnak ki a városbu a templomba. De minden személnek egy vessző vót a kezibe. A vesszőve mentek.

Mi ez? Összecsapta a kezit. Megátak. Odament hát a Péntek a templomhoz az ostorjával. Ottállott egy őr. „Mi van itt?" aszongya, hogy ezreket látok, hogy betérnek vesszőve és vessző nékű jönnek ki?"

Aszongya neki az illető: „Itt fekszik egy holtest. Az valami Tündérkapitány vót. De az rettenetes nagy adósságot csinyát a városnak. Hát meghat, pénszt nem követelhettyük tüle, tehát aszt mind leverik rulla. Hát ahányat ütnek, annyi pénzze kevesebb lesz az adósság."

„Bemehetek-e én?"

‚Nyugottan," aszongya, „mer van ostorgya. Maga is rásujthat", aszongya.

Bement, megnészte a holtestet és kiment. „Uram," aszongya az őrnek, „csukja be az ajtót. Senkit, egy lölköt ne engeggyen be. Ami adósság van," aszongya, „én holnap vagy holnapután én megfizetem. De aszt a szegény holtestet haggyák nyugodni."

Meg is történt. De ő a nevelőaptyának nem szólt.

Belenyút hát a kasszába és pénszt fogott. Elment a városházára és kifizette.

Eljött hát a nap, el is temetette szépen. Minden kőccséget szóva ű kiát, A temető meg a városon kivű uttyába vót. Ha ment hát a gabonáva a városba, mit látott? A sirjára három vessző volt letűzve. Azon törte a fejit, hogy mér tették hát ezek a vesszőt a sirjára. De nem gyött annyira, hogy kitutta volna asztat magának izéni, hogy mit jelent. Semmiccse tudott.

Hát eljött hát az a nap, mikor a szolgáva a városbament. Odahaza elbucsuzott, hogy ű elmegy a királlányér. Mikor a temetőhöz érkesztek, megát. Aszongya a szógának:

„Ereggy és két vesszőt húzz ki. Egyiket fogd, a másikat én fogom. A harmadikat," aszongya, „hadd rajta. De becsűjjük meg eszt a vesszőt. Ha maholnap," aszongya, „visszatérek, tebellőled boldog ember lesz. De apámnak fogaggy szót."

Hát avva beértek a városba. A piacon, ahol hát szokott megállni a gabonáva, aszongya a szolgának:

„Végezd a munkát." Kezetnyujtott, „Isten veled." És elment.

Egy utat vállasztott magának, azon ment. Kiért a városbú.

Lássa, az országut jobbramegy, egy gyalogut meg balramegy. „Emegyek a gyaloguton, itt egy jódarabot levágok."

Úgy volt. Eccercsak mit hall?

„Pajtás, áll meg! Én is elmegyek veled."

Körűnézett, de senkiccse látott. Foltassa az uttyát. Jobbkezit a fejire emete: „Uram, világos van és álmodozom?"

Megszóllant másoccor: „Pajtás, áll meg. Én is elmegyek veled."

Megin körülnéz, jobbra, balra, mindenfele. De nem lát senkit.

„Ó, te buta tökfej," aszongya, „még világos nappa is álmodozó, hiszen nem alszó."

Megszóllant harmaccor.

Megin tekintett hát. Ki, mi jött ? Ümegbe, gatyába gyütt egy férfi.

„Szerbusz pajtás," aszongya, „elmehetek veled?"

„Ahogy kedved teccik," aszonta.

Hát együtt mentek. Elérkesztek egy királli városba. Egyenest a királipalotába tartottak. Az őr a palota előtt át.

„Nyiss ajtót," aszongya.

„Az idegennek nem lehet."

„Ha én parancsolom," aszongya, „nyiss kaput. Merha nem, elsöpröm az egész országot."

Meghökkent. Aszongya: „Bejelentem, ha szabad-e?"

„Ha fölség," aszongya, „kérdi, ki akar vele izíni, csak mond a Tündérkapitány."

Hát beengették. Bementek. A király fogatta üket a nagy szalonba. Megvendégűte üket. De a Tündérkapitánynak a szemei mindig jártak erre is, arra is. A király észrevette.

Aszongya: „Mit vizsgál itt?"

Aszongya: „Fönséges királom, ott lóg," aszongya, „egy rongyos köppeny. Legyen szives, aggya nekem."

Aszongya: „Szivesen, de csak illen rongyot nem adok, akkor má fogaggy magadnak egy rendes köppenyt."

„Nem uram," aszongya, „nekem csak az köll." Hát ő aszt a köppenyt fővette. Akarta, látta valaki, ha nem akarta, nem látta senki. Annak az a tulajdonsága volt.

De kapta a köppenyt. Elbucsusztak. Mentek tovább. Hogyhát időbe kerüt, arról szó sincs.

Elérkesztek egy másik királli városba. Ott is a királli palotához tértek. Ottse akarta az őr beengenni üket. De, mikor monta, hogy ü kicsoda, akkor beengette az őr. Ott is hát úgy történt, mint itt. Nézegetett, gusztát erre-arra. A király észrevette. Aszmongya: „Ott van egy bőrtáska. Legyen szives, aszt aggya nekem," aszongya.

Annak a börtáskának meg az vót a tulajdonsága, asz teli vót arannya. Abbú akármennyit kivett, az mindig tele vót. Az sose fogyott ki.

De eszt a Péntek mind nem tutta.

Hát mekkapta a táskát. Avva megin ementek. Elérkesztek a harmadik királli városba. A királli város gyászba vót. Bementek egy kávéházba. Érdeklőttek, mi ujság. Hát a kávés kijelentette, aszongya.

„Ezerkilencszázkilencvenkilenc vőlegénye vót a király lányának, mind tönkretette üket. Tehát az utódot gyászullák."

Aszongya a királfi: „Uram, az lehetetlen."

„Igenis," aszongya a kávés, „az úgy van."

„Hát erre a királlányra," aszongya, „kiváncsi vagyok. De én magáva," aszongya, „mernék foganni, én mekkérem a kezit, de engem nem tud tönkretenni."

Hát kilencóra lett. Aszongya neki a pajtása, a Tündérkapitány:

„Péntek pajtás," aszongya, „ereggy be és jelentkezz. De aszt az egyet megmondom, egy perc nem sok, de tizenegy órakor," aszongya, „hagyd el a palotát."

El is ment. A királlány fogatta. Meg is vendégűtö.

Leste az órát. Öt perc hijányzott az órából. „Bocsánat," aszongya, „királkisasszony, nekem ütött az óra, menni köll. Majd ekkor és ekkor viszontláttyuk egymást." Avva kezetnyujtott és eltünt. Viszszament.

„Hogy fogadott?"

„Elég tisztességesen," aszongya.

„Hát nem bántott?"

„Engem nem, idáig," aszongya.

„Na," aszongya, „este kilencórakor ujra elmész hozzá, de ugyanúgy, mint most," aszongya, „úgy térj vissza."

Meg is történt. Este elment kilenckor. Tizenegyóra lett, otthagyta. Mikor hazatér, meginhát a kávéházba nyugvóra, aszongya neki a Tündérkapitány:

„Pajtás," aszongya, „jól vigyázz, amit álmocc, aszt figyed meg."

De, hát nem úgy vót, mer a Péntek nem ért rá álmodni, mer a Tündérkapitány mél álmot hozott rá és ű ment a királlányhoz. Körülnészte, hogy miccsinál.

Hát a királlány pont féltizenkettőkor kiröpűt. Elment. Ü követte. Ha vesszőve sujtott, az annyit

jelentett, mintha villám csapott volna be a királleányra. Verette, esső szakatt.

Elment egy erdőbe. Három férfi ott várta. Azokka táncút. Az egyik pár lábbelije eszakatt. Aszt féredobta. A Tündérkapitány hát meg magának. Hát hárompár lábbelit szakasztott az egy óra alatt.

Hát, mikor osztán visszatért a leány, Tündérkapitány három lábbelit magávavitte. Hazatért. A Pénteket főketette.

„Mit ámottá pajtás?”

„Én pajtás, semmit,” aszongya.

„Te,” aszongya, „én álmottam valamit. Hogy a királlány itt meg itt vót táncóni és hárompár cipőt szaggatott el. Meg, hogy cipők itt is vannak,” aszongya. „Kell fö, nézd meg, hátha itt van!”

Hát a Péntek föket. Lámpátgyujt. Ténleg ott a hárompár lábbeli.

„Na,” aszongya, „látod, má ez annyit jelent, hogy meggyőzöd, lefegyverzed,” aszongya. Most kilencórakor elindúsz,” aszongya, „kardotfogsz és pisztojt. Téged tönkreakar tenni. De,” aszongya, „dobd a három lábbelit elejbe, akkor le van fegyverezve.”

Hát úgy is lett.

Mikor a leány föllépett a kardda, fegyverre: „Mit akarsz,” aszongya, „levváglak, összeapritalak.”

„Tedd le a fegyvert,” aszongya, „mert itt a tanusága.” Elejbedobta a három lábbelit.

Hát egyiktű megmentette. Másnap csak kettő lett. De, hát a Tündérkapitány naprúnapra hát követte. Második éccaka kétpár lábbelive ment haza. Elvitte.

Harmadik este, mikor ment, megjelent a királleány előtt egy vén anyóka. Má ollan öreg lehetett, mint itt a szomszédasszony. (Az egyik mesehallgató öregasszonyra mutat.) Aszongya neki a vén anyóka: „Kislányom, ha legyőzöd, nem kivánok egyebet,” aszongya, „csak a fejit hozd el nekem.”

Hát jól van. Megérkezett hát az üdő. Mikor hazamentek, Tündérkapitány főketette. Persze a Tündérkapitány a vén anyókának a fejit vitte haza. Nem? A Péntek hogy le legyen fegyverezve. „Te pajtás,” aszongya, „én eszt és eszt álmottam. Kejj föl, nézd meg, hátha igaz,” aszongya.

Hát fökel. Bizony az egypár lábbeli ott volt, meg a vén anyóka feje is ott vót.

Aszongya: „Eszt most csomagód szépen be. Ha kérdi tüled a lány,” aszongya, „hogy mit hosztá, dobbd a fejihez, vagyhát elejbe és mond meg, kalácsot hosztam lakodalomra.”

Harmadik este nem kardot fogott, hanem két pisztojt fogott a kezibe. Ha az egyik keze ehibázza, hogy a másik kézzel lelövi.

De, hát hijába vót. Mikor elejbedobta a csomagot, a két fegyver kiesett a kezibü. Megszabadút a királlány. „Nem győszté,” aszongya a királleány. „Ettű a perctű a tijed vagyok.”

De, hát a Péntek nem is ment haza többet a baráttyához. Megfeledkezett.

Hát valamikor nem kukoricásztak, mint máma, hogyhát hetek köllenek, míg egybetunnak kelni, minden iratok köllöttek. Akkoriba az nem vót. A jelszó csak annyi volt, hogy fölállitották üket, hogy kapa-ásó választ el egymástul. Az vót az esküvöjük nekik. Hát megesküttek. Szépen vót a lakodalom. Eccercsak a Péntek magáhosztért. Főkérte hát a vendégeket, hogy ű megfeledkezett a legjobb baráttyárú. Ha elmehetne-e ü hát a baráttyáér?

Hát a király mingyá kiatta a parancsot, hogy egy hintóba fogjanak be és hozza be hát a baráttyát.

Hát meghoszták a Tündérkapitányt. Beállitott, körünézett. Aszongya: „Igön tisztet vendégeim,” aszongya, „bocsássanak meg, de köszönöm.” Mindenféli jóbaráccságot, mulaccságot kivánt. „Nem szabad ennem,” aszongya, „sem innom.” Odalépett a Péntek elejbe. Aszongya neki:

„Kedves barátom, pajtásom,” aszongya, „te soktú engem megmentettél. Hát én is igyekesztem, hogy rajtad segiccselek.”

És kezetnyujtott. Puff! Eltünt. Vége lett.

12. ÁRGIRUS KIRÁLYFI

Volt valamikor rígesrígen egy királl, akit Árgirus királnak hivtak. Annak vót három fija. De má jó időbe vótak a fijai, de nősüni egyse szándékozott.

Hát egy szép napon kint a kertbe sétátak, a királi család. Eccecsak a királné meg esikíccsa magát:

„Gyermekek, apjok, jertek ide, má illen csudát tik nem láttatok.”

Hát egy almafa virágzott. Gyönyörü szép fa vót.

Avva a király meg aszmongya:

„Hivjátok ide a kertészeket.” A kertészek megjelentek. „Mellik plántáta,” aszongya, „eszt a fát?”

Mongyák, hát ük egyikse.

„Hogyan kerűt ide ez az almafa?”

Hát beleköllöttek nyugodni. Délután kimennek ujra a kertbe. Szép pirosalmák vannak a fán. Hatták az almát, hogyhát had éreggyen, majd osztán leszedik.

Másnap regge kimennek. Ugyan az almafa virágzik, de alma egyse volt a fán.

„Hát hogy? Hogy létezik ez? Hová tüntek az almák?”

Oszt a királné mongya otthon a dadának, amit mondunk, hogyhát micsoda csoda van hát itt a kertbe.

Aszongya: „Itt van egy jóslóasszony a városba, talán az megtuggya mondani, hogyhát ki plántáta eszt.”

Ementek a jóslóér. Behoszták. Az fővert a könyvet, megmonta neki, hogyhát esztet Tündér Ilona plántáta, az egyik fijadnak a számára.

Hát az első éjje kikülte hát a legidősebb fiját a király. Ágyat tettek ki neki, hogy vigyázzon az almára. De nem tutta megvigyázni, mer elalutt.

Második nap kiment hát a középső fiju. Ais elalutt. Asse vigyászta meg.

A harmadik este kiment a legfijatallabbik. Álmos kezdett lenni. Főket az ágybú, meg köröskörü járta az almafát. A puska a kezibe. Eccecsak hét fejér hattyú jelent meg. A hat a fát kerűte, rázgatta, a hetedik meg hát a királfinak a vállára szállt. Ekeszte simogatni. Megszóllant. Aszongya:

„Feküggy le!”

A királfi lefekütt, ammeg melléje. Hát egy szép lán lett bellőllö. Tiszta aran haja, de ollan dús haja volt, hogy takaró nem is köllött nekik.

Eszt meg az a kutya boszorkán leste. Ő is kiváncsi vót, hogyhát mellik fijának a számára plántáták a fát. Hát az öreg király kiváncsi vót regge. Maga utnakindút, megnézi mi ujság, mi van a fijáva. A boszorkány meg a kertajtóba át. Köszönt:

„Jóreggelt fönség.”

„Hát, te mit keresel itt?”

Aszongya: „Kiváncsi vótam, mejjik fijadnak a számára lett plántáva. Hát most tudom: a legfijatalabbik fijadnak. Itt is van,” aszongya, „jelen Tündér Ilona. Ha nem hiszi el fönséged,” aszongya, „mingyá hozok bizonyitékot.” Meg odaszalatt és három szál haját kivágott Tündér Ilonának. Aszt vitte bizonyitékul.

A tündérlány meg fősikitott: „Megrabútak, menekűni köllök!”

Hát az almák megmarattak és arra visszakiáltott neki a Tündér Ilonka, aszongya: „Drágám, ha ujra velem akarsz beszéni, akkor indújj keletnek, fekete városba.”

Annyit mondott és avva eltünt.

Hát az almákat naprúnapra mindennap estefelé leszedhették. Mindennap megérettek. De hát a fijunak nem volt nyugta. Mindig a fejit törte, mindig azon törte, hovátünt az ű drágája. Aszongya az aptyának, aszongya:

„Édesapám, se éjjelem, se nappalom mennem köll.”

„Ott, fogj magadnak egy ezred katonaságot és indujj utnak.”

„Senkit,” aszongya, „nekem nem köll.”

„Hátha mást nem, vidd el az inasodat,” aszongya.

Hát az inasát elvitte, de az is vesztire.

Hát mentek, mendegéltek, de hát az út hijába volt. Sehul senki hirt nem tudott, akármerre mentek. Hát eccer csak egy erdőbe érkesztek. Ott megpillantottak egy irtózatos nagy várt. Hát odamegy a királfi. Hát a toronba egy ember állt. Annak volt állitva. Másképp nem tudott létezni. Köszönt neki:

„Mit keres,” aszongya, „itt?”

„Nem tudnál-e hírt adni fekete városrú.”

„Én,” aszongya, „ugyan nem, hanem vannak szolgájim. Talán maj lesz kösztük,” aszongya, „aki tud valami hirt adni.”

Fogta a sipot. Belefujt. Hát ott gyüttek egértü, ami csak állat létezett, minden. Egyse tudott. Hát utollára a sánta róka jelent meg.

„Hát te kutya suszter,” aszongya, „hon voltá illen sokájig?”

„Gazdám,” aszongya, „igen fáj a lábom. Nem tuttam.”

„Na, hát talán tucc te valami hirt mondani feketeváros felü.”

„Tudok ám," aszongya, „én tudom, hol van a fekete város. Ott ütötték el a lábomat," aszongya.

„Na, hát" aszongya, „akkor szedd össze a sátorfádat, eszt a két embert kisérd oda."

Összecsapta a kezeit: „Csak aszt ne, csak aszt ne," könyörgött, „merha ű odakerül, elütik a másik lábomat is," aszongya.

„Na," aszongya, „nem köllesz a városba bemenni, csak a közellibe és mutasd meg, hogy hol fekszik."

Hát avva osztán mekköszönte. Elmentek. De bizony a rókakoma megmutatta, de el is tünt.

Hát ezek asz első házhoz, mint amint a városhoz érkesztek, betértek. Egy szép, friss épület volt. Hová mentek?

Egy vén boszorkányhoz. Az elmonta neki a mondókáját, hogy hogyan vannak itt a tündérlányok. De üneki is egy igen szép leánya volt. Erőve aszt akarta, hogy aszt vegye el a királfi. Mutatott neki kádakszám az aranyat, gyémántot, ezüstöt, mindent, hogy eszt mind a lánya kaptya meg, ha elveszi.

De sehogyse.

Látta, hogyhát semmirese megy, a vén boszorkány. A lánt otthatta, az inassa meg kiment. Az inast föbisztatta, hogyhát tegye meg a kárt, hogy többet sohase talájja a Tündér Ilonkát. Adott neki, minthát valamikor gyerekek csinátak, ollan kis tollpuskát és avva lődösztek, hát ollan kis puskát adott neki, meg egy doboszkát, kenőcsöt.

Hát a tündérlányok nem lesznek tovább itt, mint három nap. Azután eltünnek. Itt és itt van egy kert. Ott csupa arany volt minden. Egy kis tó volt. Odajönnek mindennap fürödni. Hát igyekezzen hát az inas, hogy mikor figyel, hogy avval a tollpuskával szemeközé spriccőljön. Elaluszik. Azután kennye meg a szemeit kenőccse, akkor fölébred.

Hát az inas eszt követte. Mind a három nap. Hát nem beszéhetett vele, mert az idő lejárt. Hijába volt.

„De harmadik nap," az inasnak annyit mondott, „Ha fölébred, húzza ki a kardot a hüvelbü. Ott rá lesz irva, hogy ki volt ennek az oka, hogy ű nem beszélhetett."

Az elóvasta, meg mingyá egyet suhintott, meg az inasnak a fejit levágta.

Hát visszamegy a boszorkányhoz. Ott nem volt hatalma. Annyit mondott neki a boszorkány, aszongya:

„Távozz, mer még leckét is adok." Aszt felete.

Avva a királfi elment maga. Ment, mendegélt hónapokhosszat. De semmi eredményre nem jutott. Hát megunta az ilettyit. Ahogy ment az országuton, fogta a kardot, ásott egy kis lukat és abba a kardnak a foggantyúját, hát hüvejjit vagy hogy mongyuk, beleillesztette. Meg a szivit nekitette a kardnak, hogy keresztűszurja magát.

Mikor aszt cselekenni akarta, egy hangot hallott:

„Királfi létedre öngyilkosságot akarsz elkövetni?"

Körünézett, de senkitse látott. Fővette a kardot, ujra bedugta a hüvellibe. Ment tovább. Nagy hegyek közé kerűt. Hát, mint a hegyek között mászkál, eccercsak mit látott? Volt egy nagy luk a sziklába. Benézett. Mit lát benne? Egy oroszlánt, egy sárkányt. Azok ott marakottak.

Megállt. Figyelte üket. De azok csak birkósztak. Eccercsak rájokszólt:

„Mit birkósztok itt? Nincs ölég heletek, hogy bíkíbe is megmaradhatnátok?"

Akkor abbahagyták a birkózást. Az oroszlán megszóllant.

„Tik is ollanok vagytok," aszongya, „nemhogy főfalnátok, hogy ecce vége lenne az életnek."

Aszongya: „Hohó," aszongya az oroszlán, „mink is emberek vótunk, de mast nem azok vagyunk."

„Hát mér birkósztatok?"

Aszongya neki az oroszlán, aszongya: „Én előbb idekerűtem hát, mint a sárkány és ü akarja az elsüséget. Mast má," aszongya, „hét éve, hogy itt birkózunk éjje, nappa. Nyugtunk nincs. Csináll kösztünk igasságot," aszongya, „akkor mink is eljuthatunk, ahova akarsz jutni."

„Na," aszongya, „akkor tessék kisétálni a barlangbú." Mutatott egy hegyet. Aszongya: „Most mennyetek arra a hegytetőre, majha én harmaccor intek a kendőmmel, akkor indujjatok meg. Amellik előbb ideérkezik, azé lesz az elsőség."

Hát ugye hétévig birkósztak. A sárkány igen ki volt fáradva, pedig hát röpűni tudott vóna. Beszorút két ág közé egy fán. De az ott kinlódott, kinlódott mire kiszabadút, az oroszlán elfoglata a helet. Hát ü kapta meg az elsőséget.

„Na," aszongya, „gyere". Bevezette a barlangba tovább. Két rongyos bocskor hevert ott. Aszongya: „Eszt kapod ajándéknak," aszongya, „ezekbe lépj bele és mond neki: Hipp, hopp, legyek ott! Abba a pillanatba," aszongya, „otteremsz."

Hát gondóta magába: „Hát mast kipróbálluk!” Föhuszta a bocskorokat. Rászót: „Legyek azon a hegyen!” Hát ott is termett.

Ott osztán letérdelt, meg három miatyánkot elmondott, hogy a Jóisten szabadiccsa meg aszt a két egyént. De ujra megszóllant:

„Hipp, hopp, most legyek a tündérkertbe!”

Ott is termett. Hát ü a tündérkertbe mégis ement. Körűnézett. Amit lát, az mind arany, meg mind gyémánt vót, hogy sajnáta a füvet, hogy ráléptyen. De azalatt az idő alatt igye jó lerongyulódott a ruházattya.

Ez a kertbe megy, megy. Előre fölfedeszte, merre van hát a lakás. A cselédlány észrevette. Beugrott és jelenti. Aszongya:

„Ilona kisasszony, itt az Árgyilus királfi.”

Az meg: flakk! Pofonvágta.

A leán kiugrott, de megfordút. Megin aszonta:

„Hát gyűjjön, merhát itt lesz,” aszongya „mingyá a küszöbön.”

Mégeccer pofonütötte.

Hát harmadikra nem kerűt sor, mer az Árgyilus királfi ott is termett.

Hama hát szépen fogatta. Leűtette.

„Most parancsuhacc,” aszongya, „most a tijed vagyok.”

Hát osztán ottan beszégettek. Meghítta hát a kisérőlányt. „Hát jutalomul, mivel kéccer pofonütötte.” Aszongya, „most teneked adok mindent. Ez a jutalmad.”

Ő meg föhuszta a bocskorokat, meg a lányokat es összefogta.

„Hipp, hopp, legyek a szülővárosomba?”

Hát ott is termett. De nem ment haza, hanem elment egy ismerőshöz, elment a lányokkal egy ismerős szállodába. A szállodásnak kijelentette, amit szemek-szájok kiván, aszt aggyon nekik.

„Mi,” aszongya, „sürgősen elköllünk menni valahová.”

És hát a menyasszonyáva elmentek egy ruhaüzletbe. Ott fölőtöszködött, ruhát vett. Azonföllü mindenik egy böröndöt vett, amibe hát egyes tárgyakat szinte vásátak. És avva mentek hát a kiralli palota elejbe.

Az őr a kapuba át. Köszönt tisztességesen. Aszongya a királfi, menyasszonya is, engeggye be üket.

„Nem lehet, mer a királné halálos beteg. Ide senkinek nem szabad bejutni.”

Aszongya a királfi, aszongya:

„Mennyen, meg jelencse meg, hogy itt van a világon a legelső orvosa, hogy gyógyitani együtt.”

Hát jelentette. Be is bocsátották.

Odament az édesannya ágyához. „Hát ha megengedné-e magát megvizsgálni?”

Nem szólt, csak intett, hogy igen.

Megtapogatta a szivit, egysmást, hagatózott. Eccercsak megszóllant:

„Kedves édesanyám,” aszongya, „Kejj fő. Itt a fijad.”

Oszt a szót meghallotta a királné. Kiugrott az ágybú. Mintha sose lett volna baja, eccerre meggyógyult.

Hát a szive fájt a fija után, az gyötörte.

„Mingyá, csak gyorsan elmegyünk hát most apádhó.”

Hát bizony az öreg király is megörűt, hogy visszatért a fija.

Megnészte a lánt.

„Hát,” aszongya, „fijam, büszke lehecc, hogy illen menyasszonyt hosztál a hászhoz.”

„Apám,” aszongya, „légyszives, fogass be egy hatos hintóba és jössz velünk”.

„Hova?”

„Majd én az utat megmutatom,” aszongya.

Hát befogatott az öreg király nagy hintóba. Király is beült, a fijatal is, meghát a kocsis, menyasszony is. Ehajtottak a szállodához. Ott leszátak.

„Most csak gyere be apám,” aszongya.

Bementek. A szállodást mekkérte, aggyon számlát, hogy mit fogyasztottak a lányok. Aszt megfizette. Fölűtette a lányokat és awa utnakindútak haza.

A két báttya a hat leánbú kiválasztott mindenik egyet és hármas lakodalmat tartottak.

A másik négy lány megmaratt. Hát mindeniknek egyet adott, akik mint ápolók lesznek ott.

És úgy osztán boldogok lettek.

Ha meg nem hatak, ma is ének.

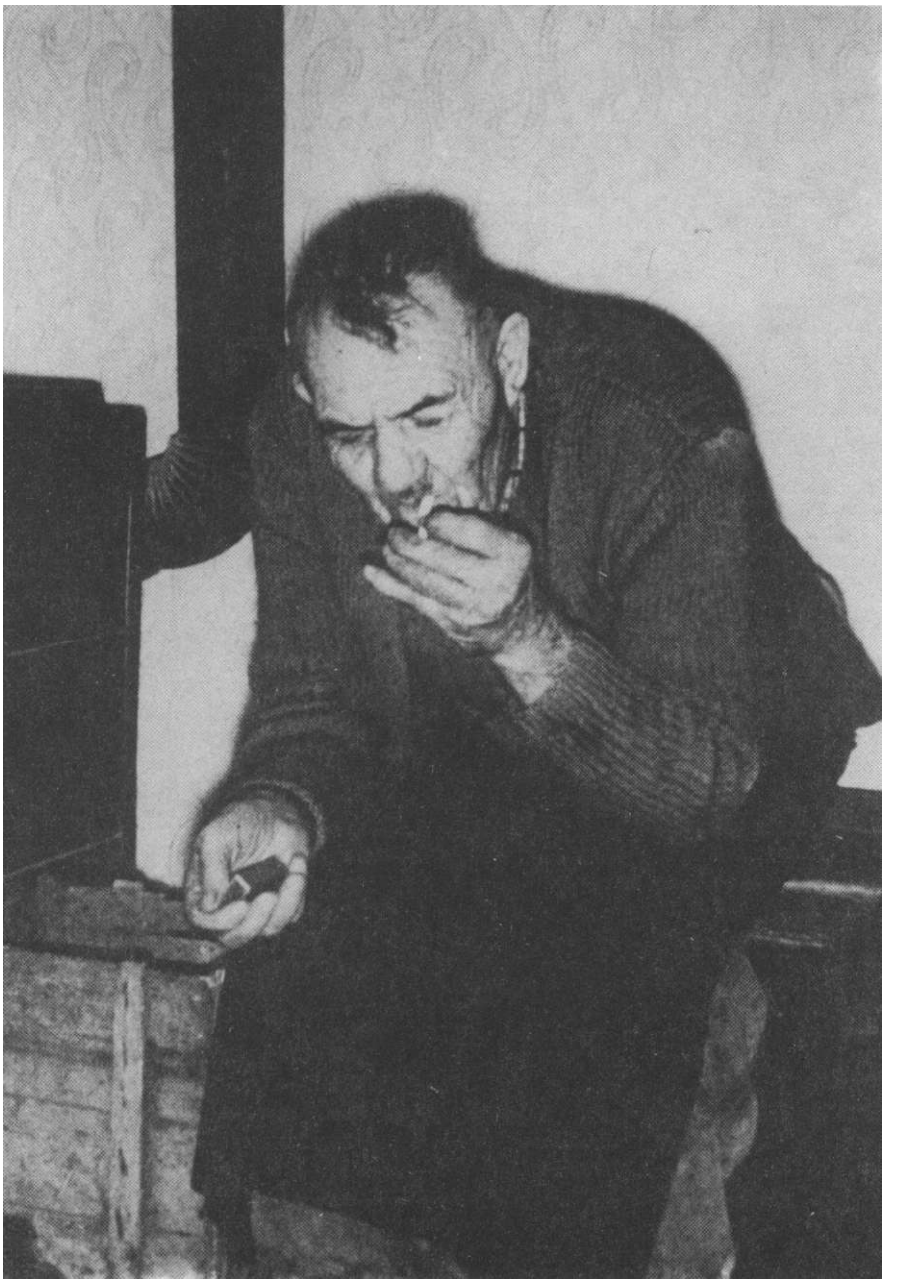

„No, akkor kezgyük el!”

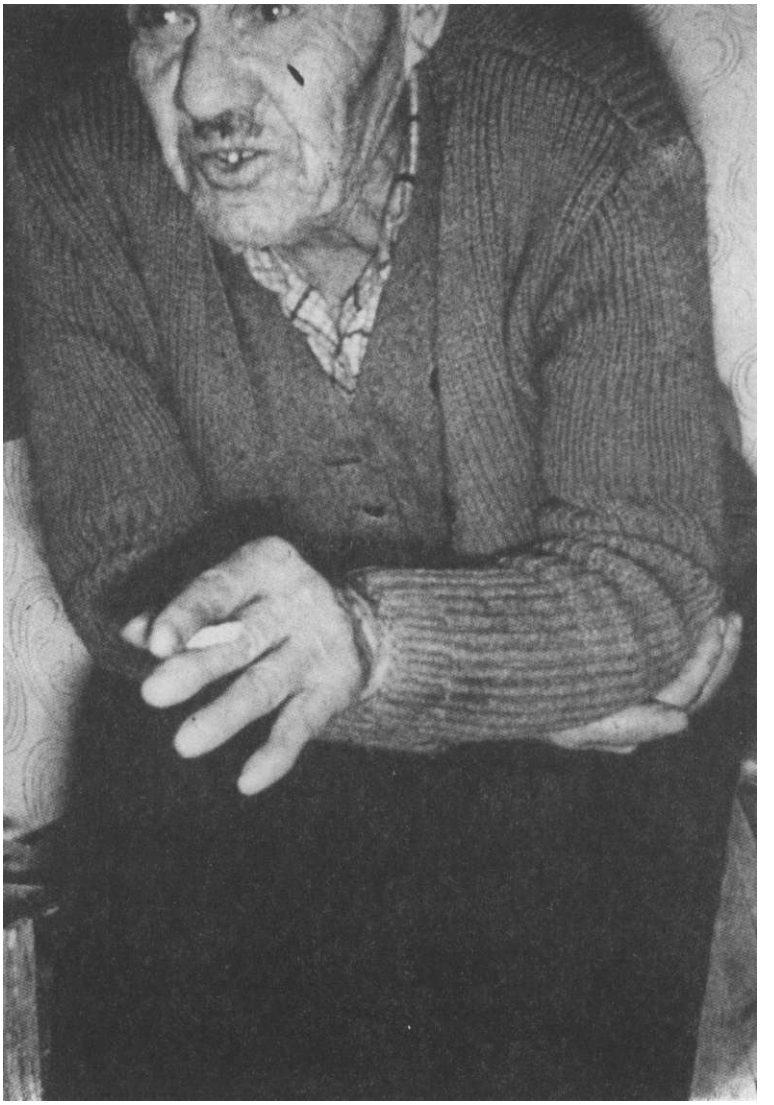

„Volt valamikor rígesrígen egy király,...”

„Oszt a királné mongya otthon a dadának...”

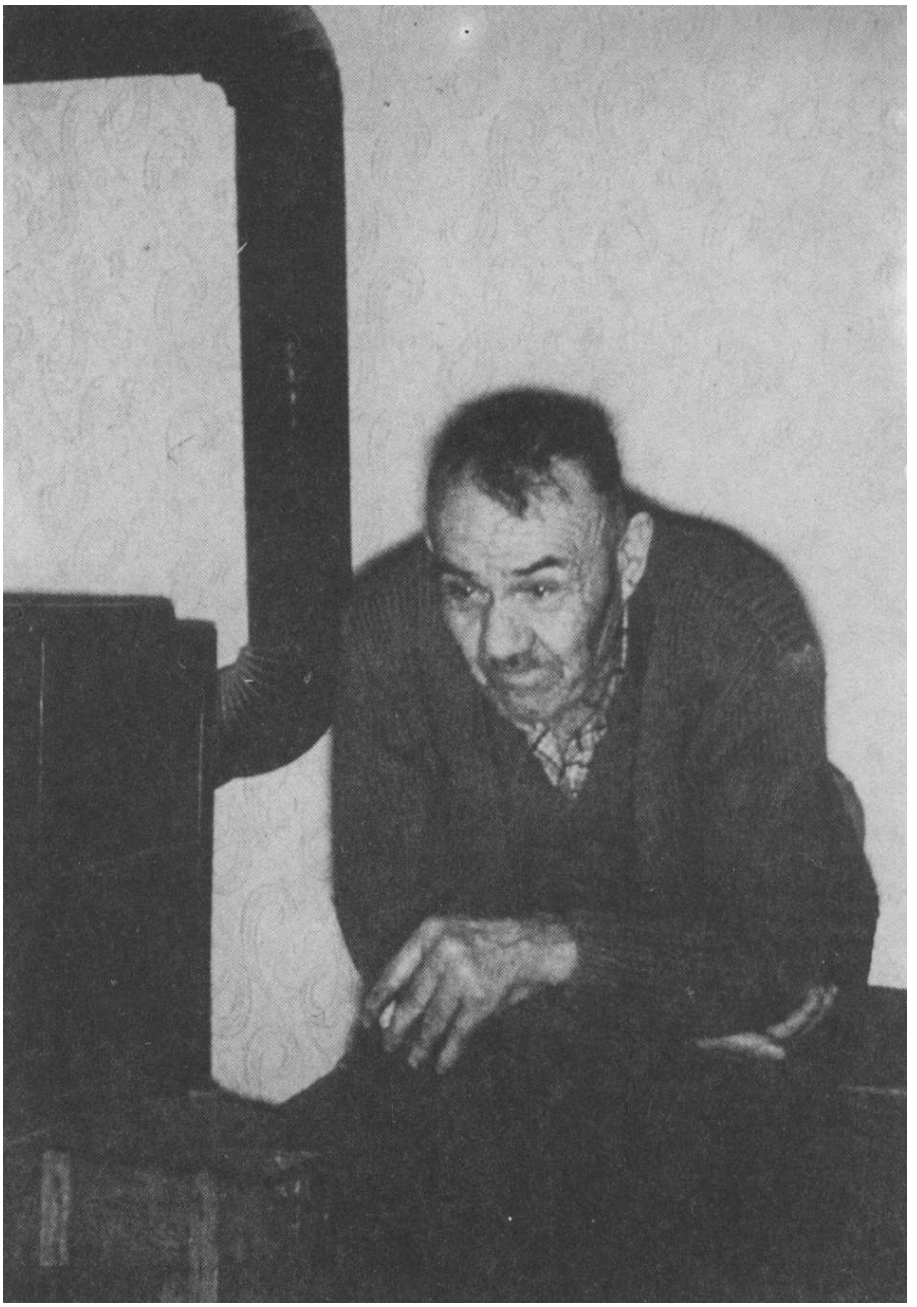

„Második nap kiment hát a középső fiju.”

„Eccecsak hét fejér hattyú jelent meg...”

„A királfi lefekütt, ammeg melléje...”

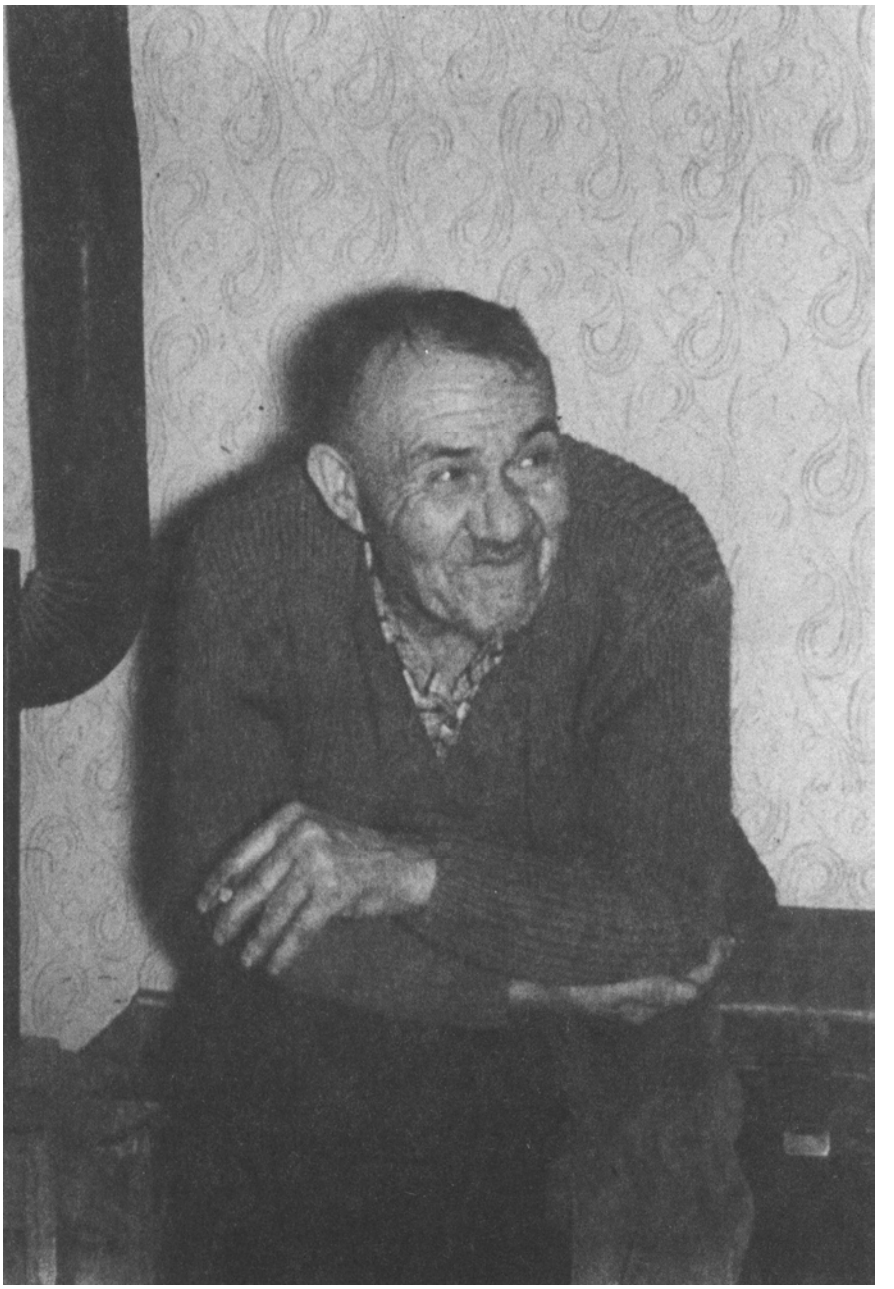

„Hát egy szép lán lett bellöllö...”

„Mindig a fejit törte…”

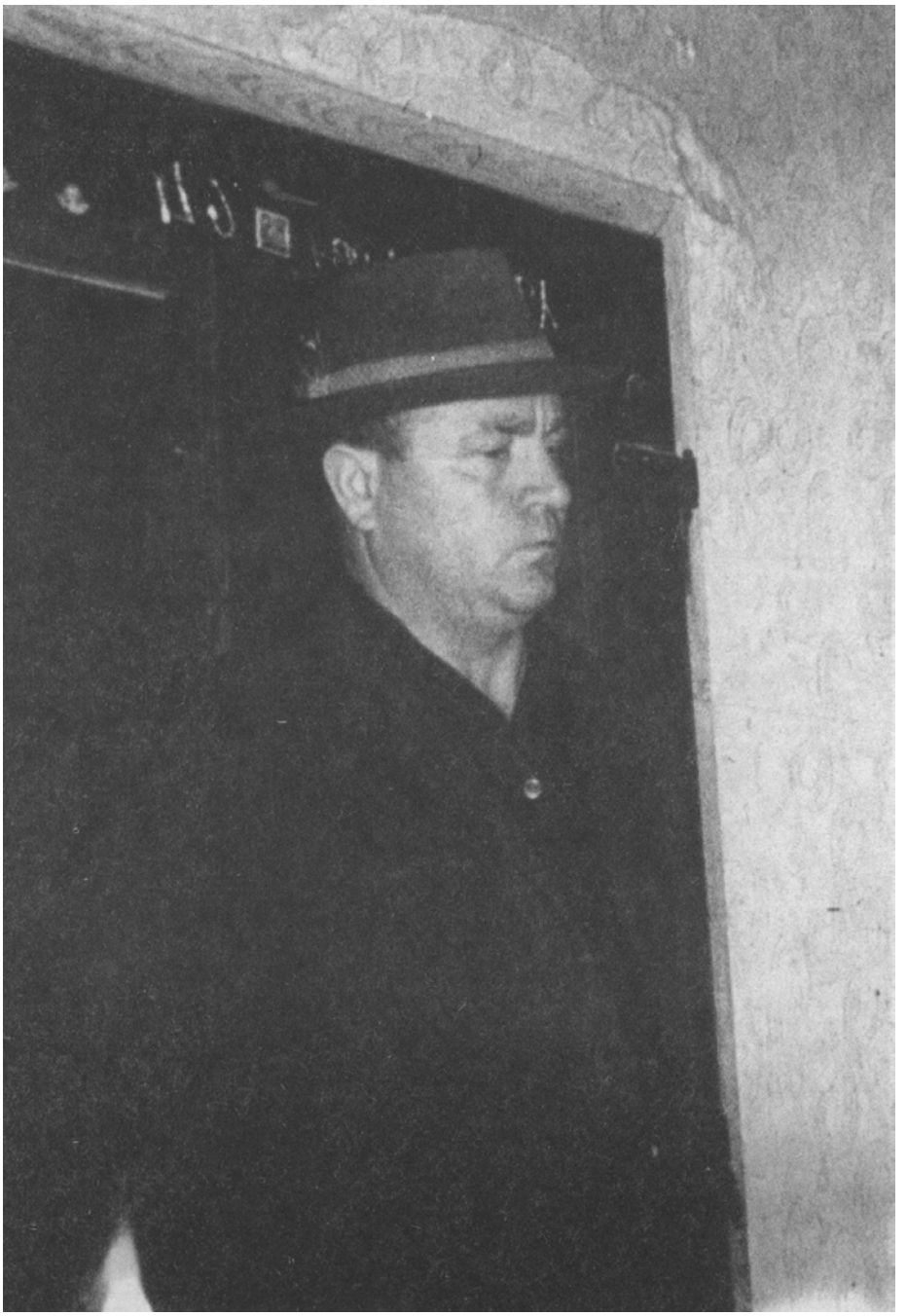

Én nem hallgatom a mesemondót!

„Látta, hogyhát semmirese megy, a vén boszorkány...”

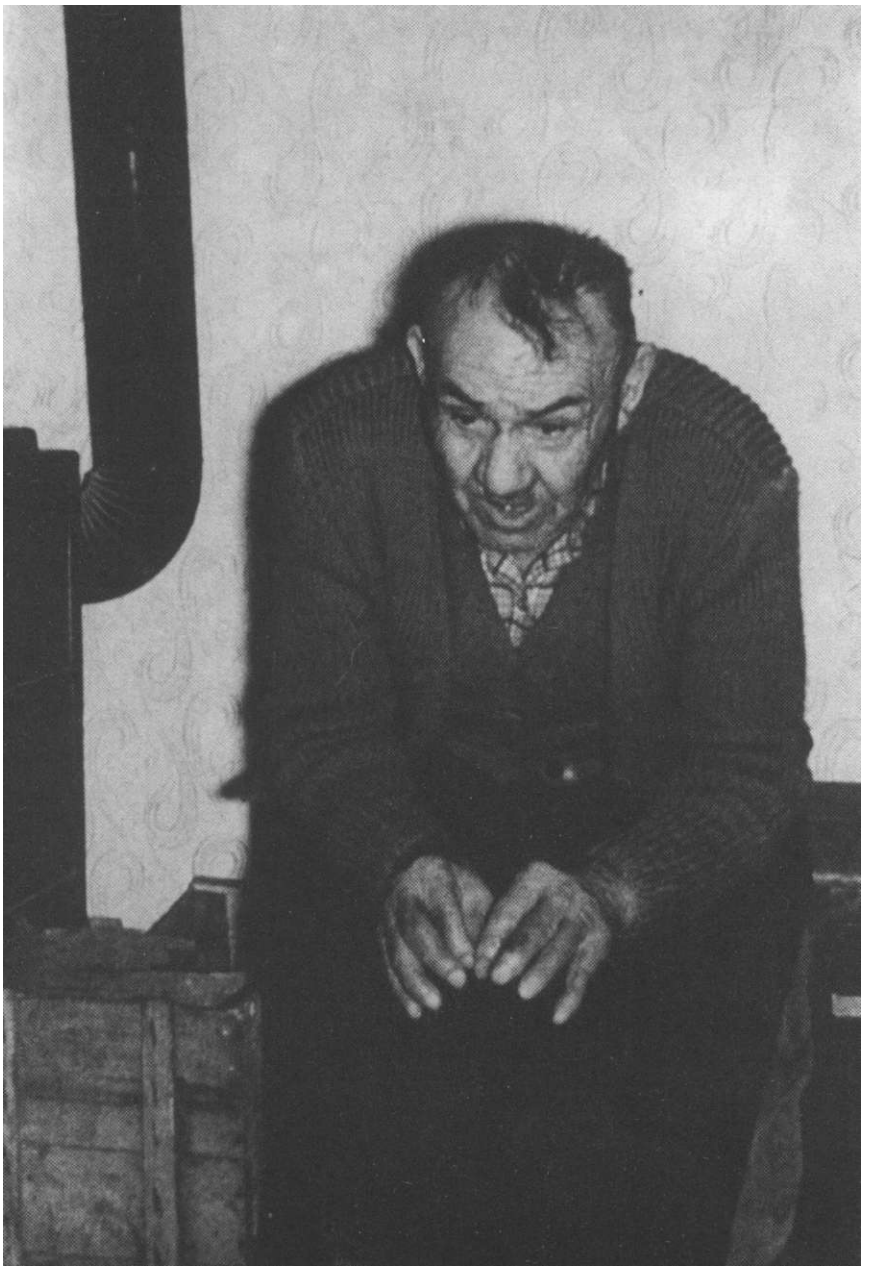

„Hát megunta az illettyit...”

„Meg a szivit nekitette a kardnak...”

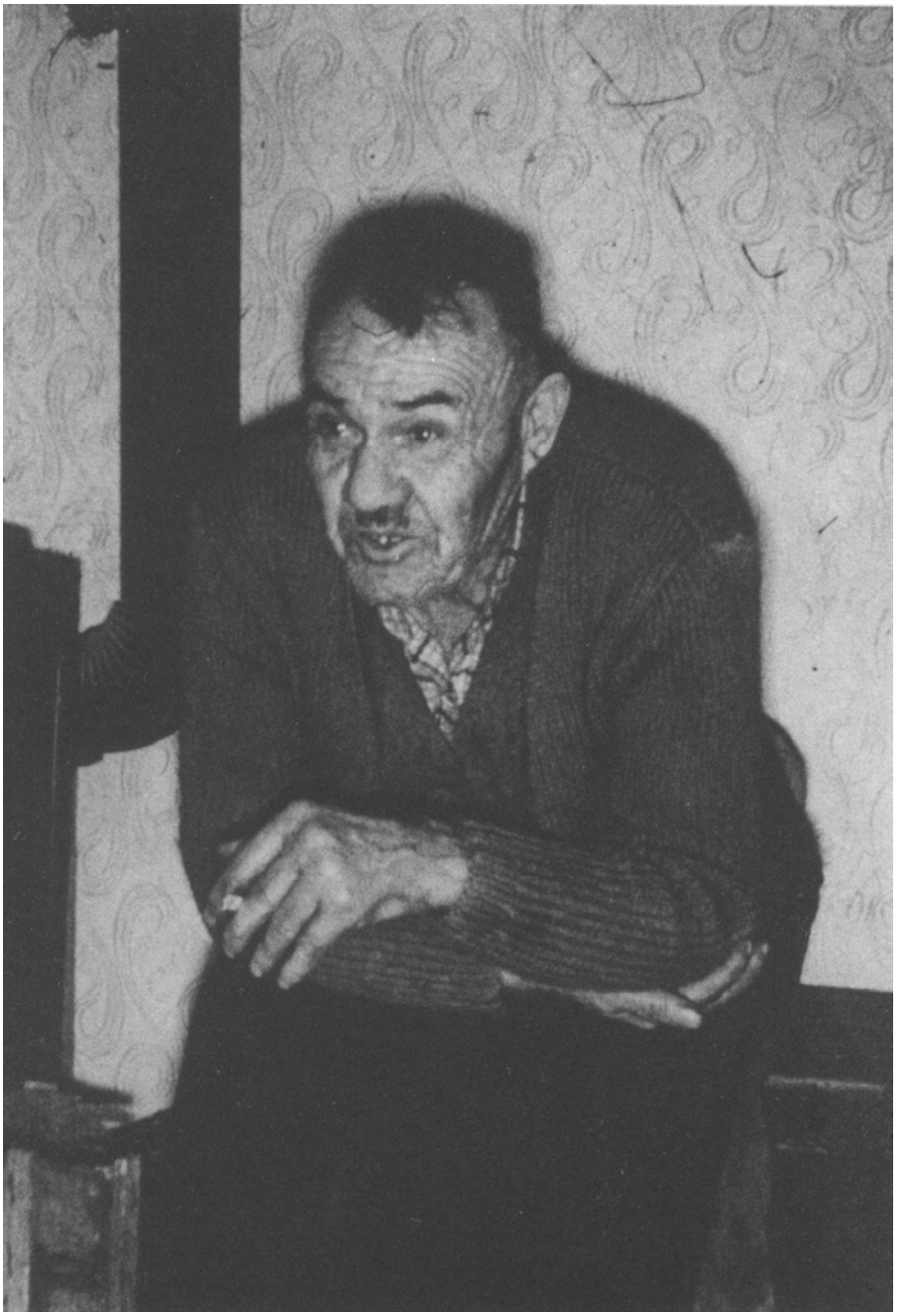

„Megállt. Figyelte üket...”

„Hohó, aszongya az oroszlán ...”

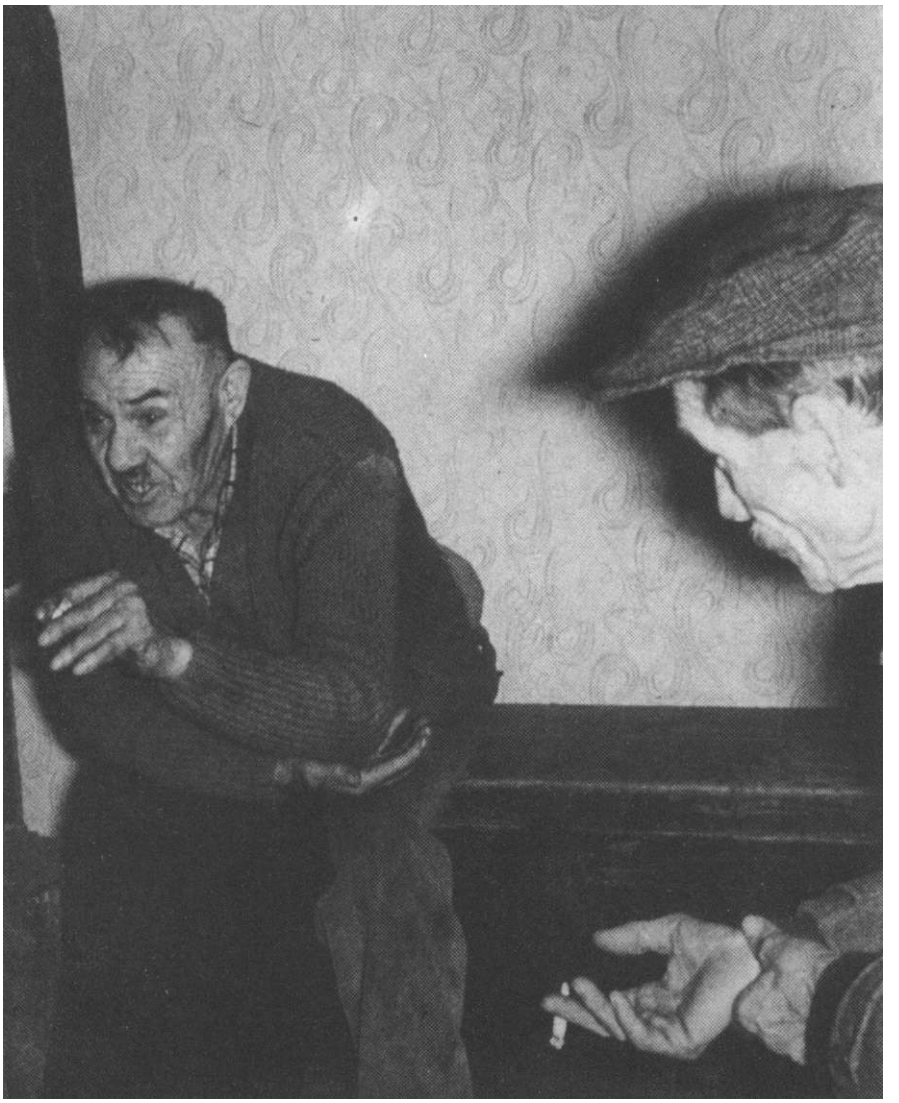

„Az őr a kapuba át…”

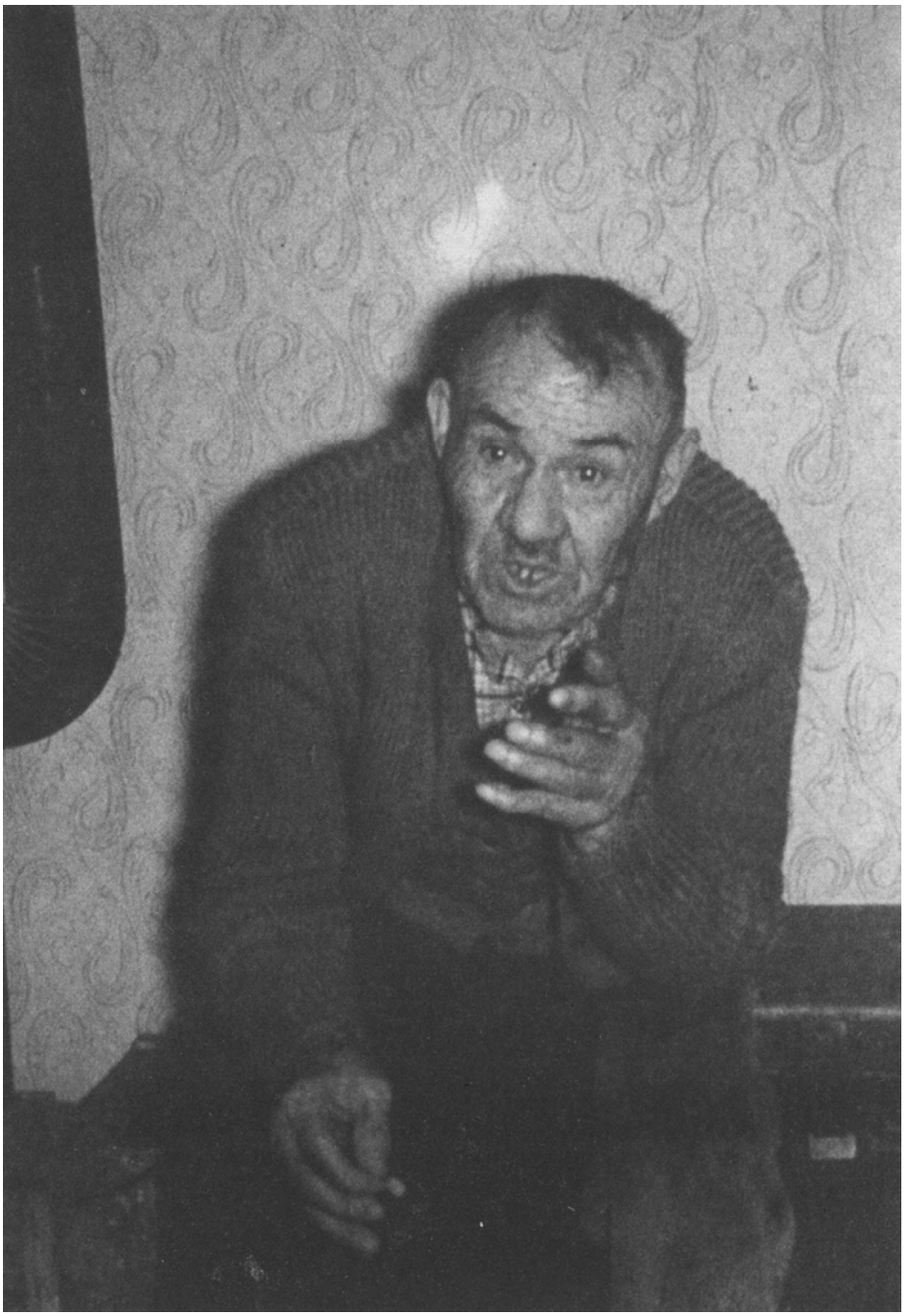

„Mennyen, meg jelencse meg...”

„Kedves édesanyám, kejj fö! Itt a fijad!”

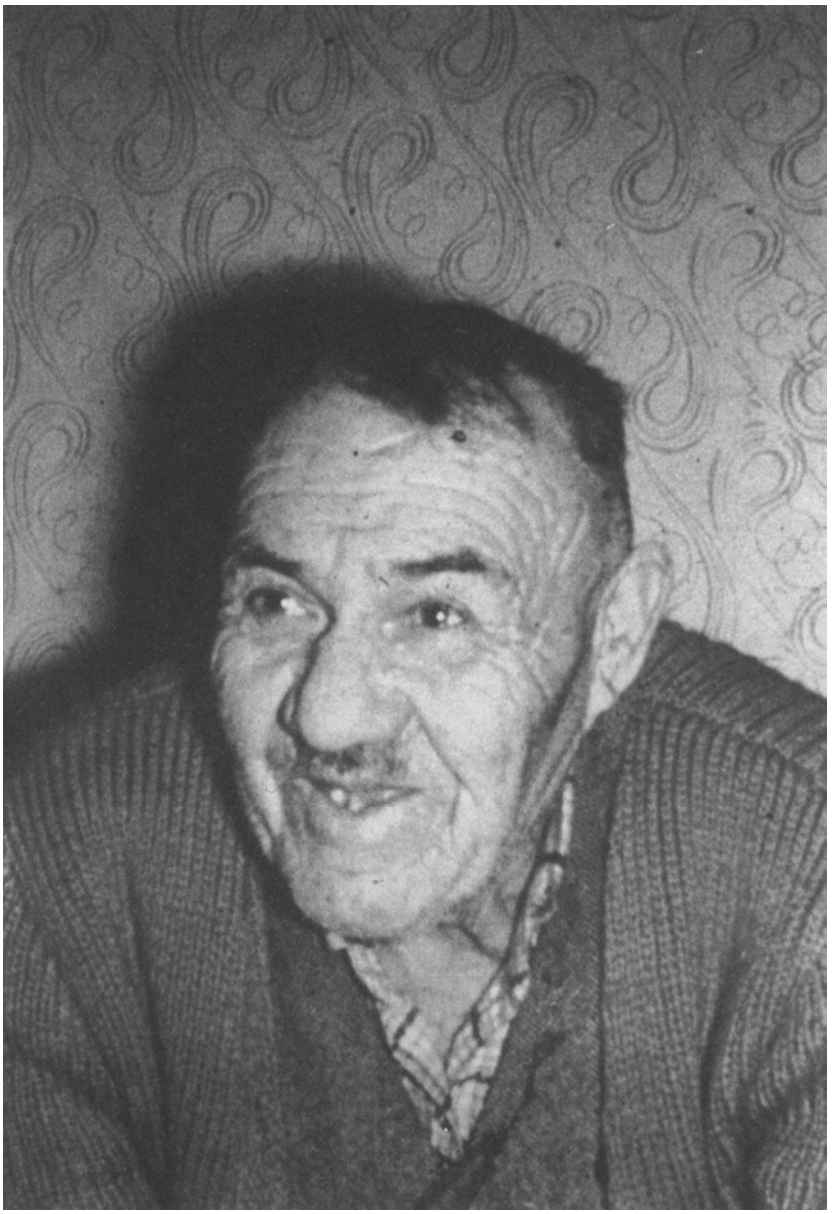

„Ha meg nem hatak, ma is ének.”

13. A TIZENHÁROM KIRÁLYFI

Hát valahol volt egy király. Annak volt tizenhárom fija. A tizennegyedik meg utbavót. Szép napon a király a fijait magához szóllitotta:

„Fijaim,” aszongya, „készülletek útra. Válasszatok magatoknak paripákat, legyetek készellétbe, mertha este a kék lámpa gyullad ebbe a szobába, akkor tünnyetek el, mer akkor leány született. A fiuknak nincs keresni valójuk.”

Hát föl is készűtek. Várták az estét.

Hát csakugyan kék lámpa gyullatt. Az a legöregebbik parancsot adott: „Indulás!” És elindútak.

Lovagútak messze és messze területekre. Eccer csak egy nagy tóhoz érkesztek. Nem megy tovább az út. Dehát neki! Keresztüusztattak a tón.

A legfijatallabbiknak a lova a tó közepin megát. Többiek etüntek gyorsan. Ekezdett könyörögni neki:

„Segiccsetek ki, segiccsetek ki!” De egybe se vót becsület, hogy az öccsükön segitettek volna.

Hát azok otthagyták és továbblovagútak. Mikor eccer messzetávol voltak, aszongya a fijatal királfinak, aszongya:

„Gazdám, mink sokkal előbbre leszünk, mint azok,” aszongya. „Most jó tarcsd magadat, majd egy másik tónak a közepin,” aszongya, „megállok.”

Felettük keresztürepült és a második tónak a közepin megát. Hát, mikor odaérkezett a csapat, bámúnak, hogy az öccsük ott van hát a tóba. Ekesztek tanácskozni. De az öregek nem hittek. Fijatalok mind abba vótak, hogy mink azon az uton vagyunk, ahunnajt indútunk, mink csak eszt a tavat kerüjjük. De, hát hijába vót.

Továbbmentek. Otthatták.

Megin egy váratra aszongya ló:

„Gazdám, jó kapaszkoggy, mer ujra indulok. Emegyünk a harmadik tóba.”

Hát úgy is lett. A tó közepin megin megállt. Hát mikor elértek a másikak. „Na lássátok,” aszongyák, „nekünk van igazunk, a fejataloknak, nem az öregeknek. Segiccsük ki hát az öcsénket.”

Hát akkor egyesek megfogták a kantárszijjakat és noszogatták a lovat. Hát nagynehezen keresztüment.

Ott együtt mind a tizenhárman lovagútak. Elérkesztek egy erdőhöz. Nagy kastél állot ott. A kapu nyitva.

„Ide betérünk, itt meghálunk az éccaka.”

Körünésztek. Istállók vótak. A lovakat bekötötték. De má előre elvót készitve széna is a jászolba, az abrak is. Hát ez rendbe van.

Körülkeresték az épületet. Egy öregasszonyt találtak.

„Hátha megengedné nekik, hogy ük itt alhatnájok az éccaka?”

„Szivesen.” Aszonta az öregasszony. „Honnan jöttök?”

„Innen és innend, apánk ekergetett.”

„Na,” aszonta, „jóhelre kerűtetek. Nekem,” aszongya, „pont tizenkét lányom van. Tehát,” aszongya, „mindeniknek kerül egy. De külön ágyat,” aszongya, „nem tudok nektek anni.

Mindegyik hát egy lánnyal kő alunni,” aszongya.

Hát abba is beleegyesztek.

Kaptak tiszteséges vacsorát. Bort is. Lefeküttek. Hát a férfiak voltak a széllin, a nők belül. Persze előbb, mint lefeküttek, a fijatal királfi lennvót az istállóba és mongya, hogy mi van itt. A lova meg figyelmesztette; aszongya:

„Cseréllétek ki magatokat,” aszongya. „Tik fekügyetek a falhoz és meghát a lányokat zuzzák a széllire.”

Hát így is csinálták.

Együtt a vén boszorkány. Mind a tizenhárom leánnyának evágta a nyakát. Ha nem cserének helet, akkor ürájok kerűt vóna a sor. Hát így megmenekütek.

Hát regge korán főketek. Ementek az istállóba. Nem törőttek semmive. Fogták hát a lovajikat, megpucútak. Emenekűtek. De a fijatal királfi ellopta a vakarót és a kefét, ami az istállóba vót.

Ahogy a kapun kiugrasztott, visszakijátott:

„Én vagyok a tizenharmadik, aki a tizenhárom lányt tönkretette, meg a vakarót, kefét meg ellopta.”

Boszorkány kiröppent. Aszt kijátotta:

„Tönkretetted a lányaimat, de mi majd találkszunk!”

Avva osztán továbbmentek.

Ahogy sétátak, eccer csak a lova megszóllan:

„Gazdám, most ollan helre érkezünk, ahol teneked nem szabad a földre tekintened. Fejet föl! A földet ne nézd.”

De, hát a királfi nem tutta aszt megtenni. Letekintett a földre.

Mit látott?

Egy arany patkószeget.

Szól a lovának.

„Jól van,” aszongya, „gazdám, má eccer a vén boszorkányhoz visszamész.”

Mennek tovább. Megint letekint a fődre. Mit lát? Egy aran bokrétát.

Szólt a lovának. Megát, fölvette.

Mennek megin hát egy darabig tovább. Ujra letekintett. Ott az aranypatkó volt.

Hát eis rendbe va. Aszt is fölvette.

Avva mentek tovább. Elérkesztek hát egy királli városba. Itt elmentek a király elejbe, hogy nem kaphatnának-e ük szolgálatot?

„Nekünk szolgára,” aszongya, „ugyan szükségünk nincs, de má ha úgy van, hogy itt akartok maranni, adok nektek munkát. Mindenik kap harminc darab lovat. Azokat ápulni.”

Hát rendbe van.

Fizetésrű nem vót szó. Mindennap, – nem tudom, – félliter-e vagy liter petróleumot kaptak, ami hát köll az istállóba a világitásra.

A fijatal királfi az istálló ajtójába beleszoritotta hát a szeget a saráglába. A jobban világitott, mint a lámpa. Amit faszút, aszt az olajat, asztat elatta másoknak. Hát valamellik báttya főnézett. Elárúta a királnak. Király felelőségrevette, hol vette, onnan neki bizonyitékot hozzon.

Hát hova kő neki menni? Vissza a boszorkányhoz.

Hát visszament. Aszongya neki a vén boszorkány:

„Eriggy, ott a kertbe van,” aszongya, „egy rózsabokor. Azon van,” aszongya, „egy szép fakadó bimbó. Asztat elvihedd.”

Lemeccette aszt a szép rózsabimbót és elvitte a királhoz.

Teccet neki.

De megszünt a világitás, a fény.

Kidugta a bokrétát, az még sokkal szebben világitott neki.

Ujra elárúták.

Ujra vissza köllött menni.

Előkapta a vén boszorkányt: „Aggyá nekem valami bizonyitékot, hogy teáltad kerütem ehhez és ehhez.”

„Eriggy,” aszongya, „ott vannak a galambok. Fogj két galambot.”

Megfogta a galambokat. Visszavitte. A király annak mégjobban megörűt. Hogy ollan szép galambokat kapott.

Megszünt a bokréta világossága.

Fölakasztotta a patkót. Ammeg borzasztóan tündökőt.

Ujra elárúták. Hát a király megin megtutta. Ujra visszazavarta.

Mongya a lovának megin, hogyhát hova kő menni.

Aszongya: „Szedd le a lovaidrú a összes kantárokat és hozd magaddal. A kapu előtt,” aszongya, „áll egy nagy fa. Oda engem mekköcc,” aszongya, „osztán bemehecc. De jó vigyázz,” aszongya, „mer a fejealatt van három tyuktojás. Boszorkány alszik. Aszt a három tojást szörözd meg magadnak. Ha,” aszongya, „észrevesz, akkor a kantárokat, mikor fölugrasz rám, dobád szét. Akkor hurokba kerül. Nem tud utánad jönni.”

Hát sikerűt neki szépen a tojásokat kiemeni.

Örömibe asztán ugrott egy nagyot, a boszorkány fölébrett.

Hát utána!

De, hát el nem csipte, hanem kint osztán kijabált. Aszongya:

„Elvitted minden hatalmamat, országomat,” aszongya, „legyősztél.”

Hát avva osztán elment. De még annyi időt se vett, hogy a tojásokat táskába tette volna. Csak a kezibe tartotta. Ahogy tartott, egy tojás föpattant.

Mi volt a tartalma?

Egy kis üvegecske. Valami kis foladékkal volt.

Míg asztat gusztálla, vizsgálla, fölpattanik a másik. Abba egy kis doboz volt kenőccse.

Fölpattanik a harmadik tojás.

Egy szép kislány bujt ki belüle.

Fogta aszt az üveget és kinyitotta, megitatta. Fogta a kenőcsöt, osztán szépen bedörgűte. Hát egy pillanat lett, egy derék, egy gyönyörü lány lett belüle.

Hát aszt vitte a királnak. Király meg is örült, hogy üneki illen szép menyasszonya lett. Megvót ölégedve.

„Jaj," aszongya, meghivta a tizenhármat, „igen szépen köszönöm," aszongya, „a szolgálatodat. Mit kivántok tőlem? Amit kivántok," aszongya, „megadatik."

No, hát a legidősebbik kijelentette, aszongya:

„Szeretnék," aszongya, „az istállóbú kijutni, legszivesebben vadászni."

„Amit kivánsz, az megadatik."

Hát egyhangulag mind aszt kivánta, hogy az istállót elhanni.

Aszongya nekik a király:

„Rendbe van. Itt, meg itt van," aszongya, „vadászkastélom. Odaköltöszhettek."

Hát elhagyták a királi palotát. Elmentek a vadászházba. Hát naprú napra csak vadászni jártak. A lovaik azok otthonmarattak. Amit hosztak vadat, aszt lerakták. És az eltünt. De mindennap, reggel, délbe, este, az asztal teritve volt. Hogy ki készitett ott, aszt senki nem tutta. Aszt sose tutták meg.

Hát ott évekhosszat jóéreszték magukat. De mindennap egy odahaza maratt, aki őrt állt. De soha egyik nem tutta föfödözni, hogy mi jáccódik itt le ebbe a kastélba.

Hát egy szép napon a legfijatalabbikra került a sor ujra. Ü meg abba a szobába tartószkodott. Hát a fijatal volt odahaza. Eccer csak annyit vett észre, hogy az asztal teritve van. De senkit nem látott.

Körűnézett, kisétát, keresgét. Mire visszatért a szobába, egy edény üres vót. Már csak tizenkét porció volt ott. Vakarta a füleit, nézelődött, hogy ő nem tutta megvigyázni, hogy ű alutt.

Hazagyüttek a tezsvérek. Jó tezsvérek vótak egymás iránt. Hát eis egy kanálla, a másik is egy kanálla hát elosztották, hogy mind a tizenháromnak kerűt.

Másnap regge a reggeli detto úgy van. Megincsak tizenkettő van, az egyik üres.

„Na," aszongya a fijatal királfi, „elmehettek, én addig őrködök, míg főnem födözöm, hogy itt mi jáccódik le ebbe a kastélba."

Hát harmadik nap teritődik az asztal. Csörögnek az edények. De senkicse látott.

Ki lett tálava. Eccercsak egy fijatal kislány megjelent a szobába. Nekiűt az asztalhoz és edényt fogta magához és evett. Akkor a királfi előrelépett. Rászögeszte a fegyvert:

„Hogy kerülsz te ide?"

Aszt felete a kislány: „Ekkor és ekkor odahaza," aszongya, „mosónék vótak nálunk. Én is ott sürögtem, forogtam," aszongya, „láttam férfiingeket. Kisebbet, nagyobbat. Kértem a mamámat, ha vótak énnekem tezsvérejim? Anyám aszt felete: Igen, tizenhárom bátyád volt. Mikor te a világragyüttél, mind ekergette üket."

„De, hát," aszongya, „énnekem nem volt odahaza nyugtom. Megszöktem, hogy én a báttyajimat fölkeresem." Avval odalépett a fijatal királfi, átölete a lányt, és megcsolkolta.

„Én vagyok az egyik báttyád. Majd jönnek," aszongya, „a többiek is."

Hát megtaláta üket. Igen örűtek.

„Hát mit hallottál otthon?" Kérdeszte a tezsvégyét.

„Anyám is mindig aszt emlegette, ha visszajönnétek."

„Visszamegyünk."

Hát oszt a kislány megmagyarászta. Aszongya:

„Itt van egy öreg mama, aki tünektek főzött. Aszt köszönnyétek meg neki és ha tuttok, aggyatok neki jutalmat."

Hát a kislányt eküttek az öreg mamáér. Meg is jelentkezett.

Kérdi hát az a fijatal királfi, hogyhát hogy tutta ü illen titkontartani mindent, hogyhát soha semmit láttak.

„Mer," aszongya, „én ollan nő vagyok, ha akarom, lát valaki, ha nem akarom, akkor senki," aszongya. „Mer én egy ebabonázott nő vagyok. De, ha akartok rajtam segiteni, tuttok segiteni rajtam."

„De hogyan?"

„Én innejt csak teáltalatok tudok szabadúni, ha könyörűtök rajtam.”

„Hát hogyan?”

Az az asszony aszt feleli: „Mennyetek le az udvarba és ahányan vattok, annyi kavicsot fogjon mindenik a tenyeribe. És aszt elhaggyátok itt, mikor az utolsó lépcsőt átlépitek, akkor a kavicsokat szórjátok vissza. Akkor én megleszek szabadulva.”

Hát meg is tették. Az az asszony megszabadút. Egy fess lán lett belüle. El is akarták magukka vinni. „De, nem,” köszönte a lány. „Ti csak mennyetek a magatok uttyán.”

Nohát mast szépen megindútak. Elmentek haza.

A szülők nagy örömme fogatták üket. Hálálkottak. Elfoglalhassa mindenik a helit, ami vót neki.

Regge hát főkelnek. A legfijatalabbik, a középső és a legidősebb életbe vótak, a többi tiz fiju halott vót. Hogy mi történt velük, aszt nem tudom.

Azokat szépen eltemették. Temetés után megjelent a kislány a legfijatallabbiknál. „Hogy a papa igen beteg, látogassátok meg.”

Hát a legidősebbik: „Majd én bemegyek apánkhoz,” aszongya.

Ahogy az ágyba fekütt, egy kis asztalka vót mellette, egy hosszú kés, valami innivaló. Talán harapnivaló is vót.

Mikor meglátta az aptyát, aszt kérdi: „Apám, hogyan segithetek rajtad?”

Nem kapott választ. Az öreg odanyút a késér és a fijának dobta. A fija megriatt, kiszalatt. Mongya másik kettőnek, mi ujság.

„Na, ha te ollan gyáva vagy,” aszongya a középső, „még apádtú is efucc.” Vett bátorságot. Bement ü is. Éppúgy járt, mint a báttya. Ais eszalatt.

„Na, majd bemegyek én,” aszongya a lekkisebbik.

Úgy tett az öreg, mintha aludna. Rászót többször. Eccecsak fő! Lássa, hogy az aptyának az egyik arcfele mosolgott, a másik sirt. Az volt a betegsége.

„Hogyan segithetnék édesapám rajtad ?”

Aszongya neki; „látod, az egyik felem mosolog, a másik felem meg sir.” Fogta a kést, nekivágta a fijának. Bele is ment a lábába.

A fiju megát, fogta a kést, lábábú kivette. „Itt van apám,” aszongya. „Belémdobhadd mégeccer.”

„Nem bántalak fijam,” aszongya, „Bocsáss meg, hogy illesmit elkövettem, de neked most megmondom,” aszongya. „Elmész nekünk a sárkányországba. Ott lesz egy nagy vár. Annak kilencvenkilenc szobája va,” aszongya. „Tehát a középső szobába, ha bemész, ott van két kút. Az egyikbe élővíz, a másikba halott víz. Tehátt abbú hozz nekem,” aszongya. „Megmosakszok, akkor meggyógyulok.”

„Elmenek apám,” aszongya.

Elment. Hát az édesaptyát otthatta. Elmonta a két báttyának.

„Én megyek el!” az öregebbik.

Hát egy hét köll, mire visszatér. Elment a hét, nem tért vissza. Elérkezett hát egy házikóhoz. Ott szállást kért első este. Hova került? Boszorkányhoz.

Ott ráfogták, hogy lopni akart. Hát letartósztatták. A hét elmult. Nem tért vissza.

Elment a másik. Ais oda került. Éppúgy járt, mint a báttya. Elmult megin egy hét, esse tért vissza.

Utnakindút a fijatal. De a saját lován, a tátoson. Ahogy ott lovagút, lovagút eccercsak egy öregember megszóliccsa:

„Fijatalúr, legyen szives, aggyon nekem pipatüzet.”

Megát a királfi, adott neki tüzet. Gyufaskatulábú egy darabkát letört. „Itt van, még pár szálat adok,” aszongya, „hogy később is rátuggyon gyujtani.”

„De egyre,” aszongya, „figyelmesztetlek. Ha visszajössz, élő húst ne vegyél.”

Avval elváltak egymástul. Elment. Hát elérkezett szintén ahhó a hászhó, ahon a két báttya volt.

Beköszönt, kaphatna-e szállást?

„Szivesen,” aszmonta az asszon. „Hova indulsz?”

„Ide és ide.”

„Hozná nekem is,” aszongya, „azokbú a vizekbű?”

„Szivesen.”

Kapott két kis üveget. Azután hozott egy sipot. Aszonta:

„Fijatalúr, ha veszélbekerüsz, fordujj vissza és fujd a sipot. De mindaddig,” aszongya, „míg ide nem térsz. Ha idetérsz,” aszongya, „abbahagyhatod. Itt már ellenséged nincs. Ha a kakas kukoritt, indujj útnak.”

Hát ez meg is történt. Hallotta, hogy a kakas kukorékolt reggel, főkelt, fogta a lovát, elindult. Este elérkezett egy másikhoz.

Ott is szivesen fogatták. Ott is kapott két üveget, meg kapott egy bögrét. „Ha veszélbekerüsz, akkor dobd hátra a bögrét. Akkor idájig eljucc. Itt már nincs hatalmuk.”

Eljött a harmadik nap. Elérkezett a harmadikhoz. Ais szivesen fogatta. Ais mekkérte, hogy hozzon neki vizet. Az adott neki egy fésüt. Ha veszélbe talál kerülni, akkor dobja el a fésüt.

Negyedik nap regge elindúlt. Félnyolckor elérkezett a városba. De aszt a vén boszorkány megmonta neki, hogy féltizenkettőre haggya el a kaput. Mert ha tizenkét órakkor bentreked, onnaj többet szabadulása nincs.

Hát megérkezett. A kapu előtt volt egy szederfa. A lovát oda nekiakasztotta. Besétát. Végigsétát, megtalálta hát a két kutat. Oda is volt irva: „Élő víz, halott víz.”

Ott az üvegeket megtőtte és sorba elheleszte. Azután végigment hát az összes szobákon. A kilencvenkilencedik szobába kerűt. Egy gyönyörű nő volt az ágyon féligmeddig letakarva. De alutt.

Ott hát ekeszte. Gondúkodott, hogyan tudná ü eszt a nőt most elvinni innejt. De, hát akármennyit beszét, nem íbrett meg. Természetes, a fijatalurnak mekkeményedett a micsodája. Előkapta a lánt. Nem ébrett föl, csak közbe levegőt szivott.

Nézi az órát. Tizenegy óra. Nincs más hátra, üneki menekűni köll. Fogta magát, szépen végigsétát. Ki a kapun. A lovát leengette, meg fölugrott rá. „Mönnyünk vissza!” Megfeledkezett, ahogy röpűt, hogy a kardot ekkicsit megemete vóna. Igen lelógott a kargya. Elért egy épületet. Aszt a kargya széthasitotta. Ezrive, meg ezrive gyüttek a sárkányok utána. Eszibejutott: „Hopp! Ez az asszon mit adott neki!” Fogta a fésüt, hátradobta. Ott ollan sűrü tüskés erdő termett, hogy akin egy egér se tudott volna keresztübujni, hát még ott utat nem csinának, nem tudnak keresztüjönni utána.

Hát szerencsére elérte a házikót. Ujra szépen meghát. Partíkát szépen átatta. Az asszon mekköszönte és kijelentette, ha halla, hogy a kakas kukorítt, akkor meneküllön. De bizony, nem messze ment a hásztú, má gyüttek a sárkányok utána nagyon. Elővette a bögrét, visszavágta. Akkor meg ollan nagy árviz lett, hogy nem tuttak utánamenni. Míg az el nem tünik, addig ü megin mehet tovább.

Hát sikerűt. Elérkezett a másik hászhó. Ott is leatta a vizeket. Ais mekköszönte. Regge, ha a kakas kukorint, meneküllön!

Attú se ment messze, má megin gyüttek a sárkányok. Akkor fogta a sipot, hátrafelé forditotta a fejét, meg fujta mindaddig, míg hát enem érkezett a harmadik hászhoz. Hát ott má nem vót hatalmuk utánamenni többet. Ott szabad lett. Ott má nem köllött tartani semmitű. Tehát tovább időzött is, tovább alutt.

Eccecsak halla, hogyhát kint sürgés-forgás, kiabálás. „Mi a manó lehet itt?” gondúta magába. Hát főket. Kimegy. Rengeteg nép volt összegyülekezve. Kérdi hát:

„Mi ujság itt?”

„Két rabló lesz fölakasztva.” Hát a két királfi lesz kivégezve.

Hát ő maga is kiváncsi volt, hogy mi az. Mer nem tutta, hogy kirü van szó. Hát eccercsak hoszták a két báttyát az akasztófa alá.

Ott tévedett, amit az öreg mondott neki, hogy élő húst ne vegyen.

Mi volt az élő hús? A két báttya. Azokat kiváltotta. Asztán együtt mind a hárman mentek. Elérkesztek egy tóhoz. De mind a három lovon üt.

Az egyik rászót a fijatalra:

„Ájj meg,” aszongya, „igen szomjas vagyok. Had igyak egy kis vizet.”

Leszátak. Megragatta a lábát a fijatal királfinak, lerántotta a lovárú. „Zsupp!” Belevágta a tóba. Hamar a táskáját kinyitották. Az üvegeket kivették, a lovát meg utánataszitották. Bele a tóba.

Ügyes lett, feléuszott hát a királfi felé. A királfi elkapta hát a lófarkát és partrahuszta. Ott kimásztak. Fölugrott megin a lovára.

„Ereggy lovam most, amillen gyorsan tucc, hogy hamar hazaérkezzünk.”

A lova fölkapta a fejit és hazaugratott. Ott beállitotta a lovát, hogy senki nem vette észre. Ü meg meghuszta valahol magát.

Hát meggyütt a két pribék. Hoszták a vizet. Beviszik hát az aptyuknak.

„Mellik a másik?”

Nem tuggyák. Mer ahogy mentették, nem is tuggyák, mellik.

Egy papagáj lógott a kalitkába a szobába. Eccercsak elszólla magát:

„Kedves királlom,” aszongya, „ne nyull hozzá, majd a Pista megmongya.”

Avva az öreg nézett egyet. Csöngetett. Belépett az inas.

„Parancs!”

„Hivd be a Pistát”

Hát megjelent a fijatal királfi.
„Fijam, te hosztad a vizet?”
„Igen apám.”
„Mellik üvegbe van a halott víz, mellik üvegbe az élővíz?”
Fogta a két üveget, megnészte:
„Apám, ez az élővíz, ez a halottvíz.”
„Hogy kerűtek ezek az üvegek ezekhez?”
Megmonta.
„Mit kivánsz büntetést nekik?”
„Zárasd üket a toronba, apám.”
Hát a börtönbe jutottak.
Az apa megmosakodott mind a két vízbü. Makkegésséges ember lett belülle.
Hát osztán csak vótak, vótak, teltek a napok, hónapok. Egy szép napon érkezik sürgöny. Honnaj? Ahonnan a vizet hoszta. A leány sürgönyzött neki, hogy itt és itt várja. Hogy jelennyen meg.
Ja, hát elmonta a két báttyának. Idősebbik elment. De vissza is jött. Elment a másik. Ais visszatért. De asszony nékű.
Elment ő.
Hát ő má annyit észrevett, ahogy lovagút, hogy valami csapat mozog. Hát mikor közeledett, eccercsak a kis fickó:
„Mast jön az én apám,” aszongya. Megismerte az apját.
Hát ott szépen továbbket. Fogta a nőt a gyerekkel együtt és hazavitte. Harmadnapra rá megesküttek. Este le is feküttek. Az éccaka a fijatal királfi főkel, hogy kikő neki menni hát a vizelettyit evégezni. Nem talál ki sehogyse. Ott nem lát mást, mint ajtót, meg ajtót, meg ajtót, meg ajtót. És minden csak úgy ragyogott. Hát nem tudott kikeverennyi az épületbű. Vissza köllött menni.
A felesége asztán mongya neki, hogyhát mi történt itt. Ő nem ismeri ki magát, hogy ő hol van.
„Má nem birom,” aszongya, „a hólagom szétszakad. Segiccs rajtam,” aszongya.
Na, asztán a felesége főket, mutatta neki. Fögyujtotta a lámpákat.
Hát úgy át lett izéve az az épület, hogyhát bámúni köllött, aki ollant nem látott. Egy éjje a sárkányok átépűték. Az mind aranybú, meg aranybú állott. Az egész város.
Ha nincs ott a felesége, nem talát vóna ki abbú.
Akkor aszongya az aptyának:
„Apám,” aszongya, „engedd szabadon a báttyájimat.” A két báttyát. „Aggy nekik kegyelmet.”
„A többi,” aszongya, „a te gondod. Én kegyelmet adok!” Aszonta.
Ugy asztán az öreg intészkedett. Ugy asztán boldogok lettek. Ha meg nem haltak, máma is élnek.

14. MÁTYÁS KIRÁLY VÁNDORÚTON

a) Hát valamikor Mátyáskirál szeretett kószláni az országba. Bement egy kösségbe. Egy öregember kinn ült a lócán. Sirt. Odamegy Mátyáskirál: „Öregapám, mongya csak, mér sir maga?”
„Ej, fijatal úr,” aszongya, „apám jó agyonvert. Azér sirok,” aszongya.
„Hát hány éves maga?”
„Na,” aszongya, „százhúsz körű vagyok már,” aszonta.
„Hát az édesaptya?”
„Aszt nem tudom,” aszonta.
„Na, legyen szives,” aszongya neki, „mutassa meg az édesaptyát.”
„Dehogy mutatom. Mer ha bemegyek, meg mégeccer kikapok.” Aszt felete.
„Ne féjjen,” aszongya, „ha énvelem jön be, nem bántya. Legyen szives kellen föl.”
Hát az öregember főkelt. S bementek. Mátyáskirál jónapot köszönt: „Öregapám,” aszongya, „mennyi üdős maga?”
„Nem kevesebb, mint százötvenkilenc.”
„Ejnye, ejnye,” aszongya, „mive élt hát maga, hogy illen hosszú időt megért?”
„Hát fijataluram, én étem hárommal, hattal, meg kilenccé.”
„Nem értem öregapám.”

„Hát akkor megmagyarázom. Még háromnapos nem volt a kenyér, addig nem ettem, mer egésségtelen. Még hatéves nem volt a borom, addig nem ittam belülle.” Abbahatta.

„Hát a kilenc?”

„Na, hát ha akarja tudni, hát aszt is megmondom. Minden kilencedik évbe vettem eccer elő a feleségemet. Mer az, aki sokat használla a felesigét, annak az inai tágúnak, töke lágyul,” aszongya, „úgy mullik ki a világbú.”

Hát evve osztán hazament Mátyáskirál. Emonta hát a szakácsnéjának.

„Ó, fönségesuram, ehet maga,” aszongya, „egy hetes kenyeret, ihat még üdössebbet is. Igaz, még hat éves nem volt, nem ivott belöllö, ihat fönséged ötven-hatvan éves borokat, mert van.”

„De az minden kilencedik évbe eccer vette elő a feleségét, mer az ina tágul, töke lágyul.”

„De bolond volt.” Aszt felete a szakácsné.

b) Kocsin, hát hintón, ment az uton. De két vándorló eszt megtutta. Összebeszétek, ahogy kiérnek az országút széllére, oszt ott tetvészni fognak. Maj a Mátyáskirál ád borravalót, hogy tisztaruhát tugygyanak venni.

Hát, mikor az első vándorlóhoz ért, megállt Mátyáskirál:

„Miccsinál maga, apám?” Aszongya.

„Ezek az átkozott tetük megesznek, eszórom üket,” aszongya.

„Jöjjön ide!” Adott neki jó borravalót. Osztán továbbhajtott.

Elérkezett a másik vándorlóhó. Megát. „Jónapot!” aszongya.

„Apám, miccsinál?”

„Tetüt keresek,” aszongya.

„Ejnye de bolond ember maga apám, hogy keresi üket. Mennyen oda,” aszongya, „hátra, ott egy eszórja üket. Ott eleget összeszedhet,” aszt felete neki.

Az nem kapott borravalót, mer kereste üket. Emmeg eszórta.

c) Hát osztán ment Mátyáskirál megin máshová. Elérkezett hát egy kösségbe. Nagy kanyart fogott hát az út. Egy nagy kő vót a ház előtt. Nekiment, a tengöl elhajult a hintóba.

Elment a biróhoz és birónak kijelentette, hogy három napon belül, annak a kőnek a bűrit nem húzzák le, fölakasztattya.

Tehát a biró összehijta az ellőjárókat. Tanácskosztak éjje-nappal, szünet nékün, de egyikse találta ki aszt, hogyan kell a bűrit lefejteni.

Birónak meg vót a lánya. Mindig odaugrott. „Maj én megfelelek, apám.” Lehorták: „Te taknyos.” Mindennek. „Te akarsz valamit tunni, mikor mink nem tudunk itélkezni?”

Hát ugyan a három nap lejárt. Mátyáskirál megjelent.

„Mér nincs ennek a kőnek a bűre lefejtve?”

A leán odaugrott: „Fönséges királlom,” aszongya, „nálunk a szokás úgy van, előbb aszt megöllük, úgy huzzok le a bűrit. Hát, ha fönséged előbb megöli, maj mink a bűrit lefejcsök.” Aszt felete.

Hát így kegyelmet kaptak.

Hát Mátyáskirál megin hát irt neki levelet a lánynak. „Jöjjön el Budapestre, vagy Budára, de ne jöjjön. Hozzon két fejér galambot, de ne hozzon. Köszönnyön jónapot, de ne köszönnyön.”

Hát a lány ekezdett gondúkonnyi. Fogott valami kisebb tarisznyát. Kiment. Megfogott két fejérgalambot. Beletette a tarisznyába. Föakasztotta a szamárnak a nyakára. Ő meghát föűt a szamárra, ellovagút hát Budára a királ elejbe. Az udvaron megát. Jelentkezett a Mátyásná.

Ott meghajút. Ez annyit jelent: „Jónapot! Hosztam két galambot, de nem hosztam. Eljöttem, de nem jöttem, mer a szamár hozott.”

„Hát a galambok?”

„Szintén a szamár hoszta.”

Megin letrumfóta Mátyáskirált. Jutalmat kapott, elmehetett. Egy váratra reá megint irt neki levelet: „Jöjjön Budára. A palláson van két százéves korsó. Jukas. Aszt fótozza be.”

Akkor nem ment Budára, hanem levelet irt. „Hát fönség, nálunk a szokás úgy van, mi kifordicscsuk és úgy foltozunk. Ha fölség kifordiccsa a korsót, akkor én befoltozom.”

Megin lefőszte.

d) Azután hát csavargott Mátyáskirál megin. Beírt egy kösségbe. Látta, hogy igen nagy sürgésforgás van itt. Mi van itt? Horták a fuvarosok a bíróhoz a méterfát.

Hát elment a bíróhoz. Jóreggelt kivánt. „Bíróúr, ha lenne szives, egy kis reggelit kérnék.”

Ránézett. „Ereggy oda dolgozni. Előbb szolgád meg, amit megeszö.”

Egész nap az ölfát rakatta össze vele, semmi ennit nem adott neki. De Mátyáskirál persze az külön vót, mindig a billegzőt rá-rácsapta egy ölfára.

Hát nem szót. Este osztán mégis kapott egy kis harapnivalót.

Egypár napra rá megjelent ujonnan Mátyáskirál hintón. A bíró háza előtt megát. Bement. „Jóreggelt, bíróúr.”

„Aggyék Isten.”

„Igen nagy panasz van,” aszongya Mátyáskirál, „magára. Hogy a népeket maga agyon kinozza, agyondolgoztassa, meg fizetni, nem füzet semmit.”

„Ó, kérem fönséged, ez hazugság,” aszongya a bíró, „az nem igaz. Én inkább igen is jól megfizetek mindenkit.”

„Hát bíró uram,” aszongya, „van itt csendőrség a faluba?”

„Igen.”

„Híjjon ide két csöndört.” Hát megjelent két zsaru. „Fogják meg a bíróurat. Vezesék ide.” A csöndérök ekapták a bírót. Odavezették a méterfához. „Rakja szét eszt a fát,” aszongya. Hát a bíró dobálla a töllfákat ide-oda. Ő látta jól, mi van itt rajta. „Mátyáskirál, Mátyáskirál.” Hát több fát ott megmutatott neki. „Maga aszt álliccsa, hogy jó füzet. Énvelem rakatott,” aszongya, „maga reggetű estélig, minekután ekkis reggelit kértem. Itt egész nap dolgosztam. Semmiccsem adott, mint este ekkis levest. Hát akkor csak fogjátok a bíróurat, ki az akasztófára!”

Bíróuramat fölakasztatta. Avva asztán ment tovább.

e) Elérkezett megin egy kösségbe. Ott meg igen nagy panaszt emetek, hogy a papok annyira kinozzák a népeket. Regge napkelettű napnyugtáig dolgosztatnak velük. Hát sokan vótak ott, akik panasztemetek.

Ement hát a papokhoz. De karhatalommal. Kihajtotta a papokat egy nagy hegyre, szöllőhegyre. Kapát mindeniknek a kezibe és a hegyrü lefele kapáltatott velük napkelettű napnyugodig, hogy sokszor csaknem orronbuktak a papok.

„Had izzaggyanak, maj legalább megtuggyák, hogyan keresi a szegényember a kenyeret.”

Azokat is mekkinoszta.

15. AZ ELKERGETETT KIRÁLYNÉ

Hát valamikor volt egy angol királfi. Magyarországon tanult. Ott megismerkedett valami hercegnőve. Meg is kérte, el is vette. Elvütte hát Angliába és ott tartószkodott.

Kitört a háború. Valamikor a királok voltak a csapat élén. Azok köllöttek menni előre. Hát a királfi elment, az asszony odahaza maratt.

Ha igen unatkozott, akkor fogta a nászajándéktyait és azokat rakosgatta, azokban gyönyörködött. Az udvarmester meg szömötkapott a királnéra. Mindig hajcurászta. De, hát a királné le nem atta magát. Sehogysem. De volt a vár mellett egy nagy foló. Ammosta a falat. A tulsó parton meghát egerfák álltak sürüjen. Ott egy szarka költött. Hát a szarka az meg hamis, ami fénylik, ha lehet, aszt elloptya. Hát a királné hogy gyönyörködött hát a kincseibe, valahogyan a szarka odaröpűt és csakugyan a királné jegygyűrüjit lopta el. És azzal elvütte a fészekbe. Az udvarmester meg tutta, hogy fijai vannak. Az készűt, hogy a fijakat majd leveszi és főneveli. Mit talát a fészekbe? A királné gyűrüjit.

„Hát mast megvagy!” Nekifogott, írt egy levelet a királnak, hogyhát a felesége evvel és evve a kocsissal, hogyhát mit visznek végbe. Itt a gyűrü, szemtanu rá, hogy a gyűrüt a kocsisnak atta.

Evve a király visszairt levelet, hogyhát puszticcsa el, hogy ü többé nem akargya látni a feleségit.

Ujra hát fölment a királnénak a szobájába. Éppen véletlen az ablakon űt és ott gyönyörködött. Ujra előkapta, hátha leaggya-e magát vagy nem. Királné nemet mondott. Ekapta a lábait fölfele és az ablakon kiforditotta. Beleesett hát a folóba. De szerencsére nem fullatt bele. Sebes víz volt, a víz hát vitte tovább. De, hát nem volt neki alkalom, hogy partot érhetett volna. Hát mindig, mindig csak vitte a víz, meg vitte. Hát valami nagy kanyarba kerűt, ott a víz parthószoritotta. Ott valami gajjat ecsipett és kitudott mászni hát a vízbű.

Törte a fejit, hova mennyen ü? Erdőség vót. Belement hát az erdőbe és ott mászkát, meghát gondúkodott. Hát eccercsak egy kunyhóhoz ért. Próbálla kinyitni a kunyhót. Nyitva van. Lefoglata aszt a kunyhót.

Jaj, de Uram, Isten, mibű élek itt én meg? Ekezdett kutatni ott az erdőbe. Hát mire akatt? Kókuszra. Hát a kókussza éldegélt. Éveken keresztü. Sehova nem ment. Imádkozott rendesen mindennap. (De itt kimaratt valami.) Egy szarvastehén jelent meg. És a szarvastehén szépen ledűt és aszt megfejte. Kókussza és szarvastejje édegét.

Hát ü affelé nem tudott semmit, hogy a háborúnak vége van.

Hát a király hazaérkezett. Sokszor a király is elővette ugye az asszonyának a kincsejit, meg ott törte a fejit. De a kocsist, aszt etette lába alul az udvarmester. Hát osztán így vótak.

Hát eljött eccer az üdő, mikor a vadászatok megindútak. „Elmennyünk!" Hát az urak összeszették magukat vadászni. A szarvastehén megjelent a királnak. De lövésrevenni nem tutta. Mindig meszsze vót, meg a fák között csalogatta. Hát a tehén evezette a kunyhóhoz. A kunyhó előtt letérdet és jeletadott az asszonnak. Az asszony kinyissa az ajtót. Mit pillantott meg? Hogy a király közeledik.

De a szarvast nem bántotta. A szarvas nyugottan fekvemaratt.

Beszól a kunyhóba: „Ha van-e itt valaki itt benn ?"

„Nyujcsd be a kabátodat!"

A király levette a kabáttyát és hát a résen benyujtotta neki. Mer levót rongyolódva, má megmondva, a királné. Mezételen nem akarta magát mutatni. Kabátta etakarta magát. „Mast bejöhecc." Aszongya.

„Előbb," aszongya, „aszt kérdem, ki van benn?"

„Hátha tudni akarod, a te feleséged. Ez és ez."

Avva kinyitotta az ajtót, belípett. „Hogy kerűsz te ide?"

Elmonta, hogyhát így és így történt a dolog.

„Mit?" aszongya a király. „Igen, jössz velem."

„Én sehogyse," aszongya. „Először mond meg az igazat. Él-e még az udvarmester?"

„Igen. Él."

Aszongya: „Én aszt nem akarom látni. Hát," aszongya, „előbb aszt puszticsd el a napvilágrú. Azután hoszhacc ruhát nekem, meg kocsit. De avval a föltételle," aszongya, „nekem ide és ide egy templomot épitesz. Hogy én minden éven, ezen a napon, amin" aszongya, „fölfödösztél engem, akkor itt szentmise legyen tartva."

Hát a király beleegyezett. El is ment haza, meg hozott neki ruhát.

Fölőtöszködött. Elvitte haza. De mire a király hazaérkezett a feleségge, az udvarmesternek hűtthele vót. Aszt etette lábalul. Minekutánna ütet úgy megahazuttúta. „Hát neked itt nincs keresni valód."

Meg is épitette neki a templomot. De a szarvastehén nem maratt el tőle. Az követte a várba is. Ojjan vót a szarvastehén, mint a leghűbb kutya a házná. Ammindig mellette volt.

De, hát nem soká tartott, a királné megbetegűt. Meg is halt. Meg volt a királnak a kriptája, ahová hát a feleségit letettík. A szarvastehén odament és hát a kriptára ráfekütt. És ott is pusztút el szegény szarvastehén éhen. A királnét nem hagyta el.

Igy osztán vége lett.

16.GOLÓ

De fojtassuk.

Vót szinten egy király. Annak a felesége, nem tudom, hovavaló vót. Aszt efelejtettem.

Ais harcbakerűt, a felesége otthonmaratt. Éppúgy, mint hát enné, hogy mindig a kincsekbe gyönyörködött. Ott is hát az udvarkapitány. Annak a nevit nem felejtettem e, aszt Golónak hitták. Az udvarmestert.

Hát ais mindig a királnét kinoszta, kinoszta, de nem ment semmire. Esszép napon hát megirta, hogy evve és evve a katonatisztte van összeköttetésbe.

A király visszairt neki: „Vezezsd ki és szurd ki mind a két szemit. És a két szemit vidd haza. Ha visszajövök, azokat akarom látni, a szemeit."

Na, hát rendbe van. Fogta is a nőt, kivezette. Megjelent egy kutya. Aszongya a Golónak:

„Kegyelmezz! Szurd ki ennek a kutyának a szemejit, ezeket vidd haza. Engemet engeggy szabadon."

Meg is tette. Kutyát lelűtte és követte a szemejit a kutyának. Azokat hazavütte. A királnét elengette.

Hát az ement. Ais egy nádfödeles kunyhóhó talát. Annak megjelent az őzike. Avva táplátatta magát, meg gyökerekke ét. Az máshoz nem kerűt. Az tizenhét évig vót az erdőbe.

Akkor födöszte föl vadászat alkalmával a király. Ais etetette a Golót lábalul. Meg a feleségit hazavitte.

Azok hosszú idejig étek. Szintén a királné hat meg előbb. Ott is az őzike követte a temetőbe. Ais úgy pusztút el, mint itt a szarvas.

Ennek is vége. Csak rövid vót.

17. A ZSUGORI KIRÁLYNÉ BŰNHŐDÉSE

Volt egy harmadik király. Annak meg hát igen, igen uzsorás felesége volt. Az senkinek nem adott, nem könyörült senkin.

Háta király meg elvolt a harctéren. A feleségét otthonhatta másállapotba. Mert fijatalok voltak.

Egy szegény árvalány jelent meg hát a királné előtt a csecsemőjéve. Könyörgött segiccsen rajta. Aszt felete a királné neki:

„Akitü összeszetted a porontyodat, ahhoz menny kérni, ne énhozzám."

A leán aszt felete: „Tuggya, mit, kedves királné? Nekem csak egy gyerekem van, de magának legyen hét. Verje meg az Isten magát, hogy sujtás senkit ne érjen, mint magát."

Avva a leány ement. Megy a városba, lát egy auszlagot. Mészáros. Gyönyörü husok ott lógtak. Betért a mészároshoz:

„Kedves mészáros úr," aszongya, „lássa, szegény árvalány vagyok. Becsapóttam. Itt a kis csecsemőm," aszongya, meg semmim sincs a világon. Csak egy falatka húst aggyon," aszongya, „hogy egy kis levest tuggyak magamnak csinyáni."

Mészáros fogta a kést, levágott neki egy jódarab húst, de meg nem mérte. Becsomagúta. „Itt van," aszongya.

„Jóisten fizesse meg magának eszt, mészáros uram."

Hát a mészáros tanakodott, gondúkodott, létezik-e, hogy az Isten megfizetné eszt neki. Fogta a mázsát, odaállitotta. Keszte a husát mérni. De, még háromszorosan is több husa lett neki, mint ami volt. Hát igen örűt a mészáros.

Hát így osztán múttak a napok, hónapok. Megbabázott a királné. Hét fija született. Kéccségbe vót esve. Merhát hogy a királokná van, nem úgy, mint minálunk. Mind a hét fijunak egy dalizsmát akasztott a nyakába, ekkis ruhaacskót, vagy hogy mongyuk és aszt fölakasztotta. Minden gyerekre. Föőtösztette, hítta az udvarkapitányt. Kiatta neki a parancsot:

„Itt van hat fijú. Ezeket gondosan," aszongya, „tedd egy hordóba" és vigye ki a tengerre és engeggye a tengeren útnak őket. Egyet megtartott. „De titokba tarcsa, hát szó sincs! A tengerhullámok horták a hordót, dobáták, de messze fődre.

Kint volt egy halász, észrevett egy pontot. „Mi uszkál ott?" Kapta gyorsan a csónakját, lebocsátotta és odaevezett. Mit látott? Hat gyerek a póllába a hordóba.

Fogta szépen a hordót, a csónaktyába bocsátotta. Elvitte haza. Öt gyereke ugyis volt a halásznak, most hat csecsemőt hoz hát ide az asszony nyakára. Aszongyahát a halász a feleséginek:

„Visedd jó gongyukat," aszongya, „annyi teheccségünk van, hogy főtuggyuk üket neveni. Majd a Jóisten megsegit bennünket."

Hát az asszony könnyes szemekkel elfogatta.

Először, mikor a gyerekeket kézrevette, észrevette, hogy mindeniknek egy kis lánc, egy kis acskó a nyakukba. Azokat leszette és gondosan eltette hát a sifonérba. Meg se nészte, hogy mi van bent.

Fölnevelte a fijukat húsz éves korukig. Tanitatta őket, ahogyan hát tellett neki. Hát eltelt húsz év. A halász bent van a városba a partékával, lássa a plakátokat, hogy minden fijú, aki ebbe, meg ebbe az országba van, aki ezen a napon betölti a húsz évit, azok mind jelennyenek meg őnála a lakodalomra, a királná. Mert a fija akkor nősűt, amellik odahazamaratt. Mer minden huszéves fijut meghí a lakodalmára.

Elkezdett gondúkodni a halász. Erre és erre az időre lesz a lakodalom. Magáhószólitotta a hat fijut:

„Fijaim," aszongya, „valami csoda fog történni. De jól hallgassatok meg." Hát mind a hat fijunak egy versbe betanitotta. „Ha a lakodalomba lesztek, én is ott leszek," aszongya, „én is velük megyek, de nem kösztetek fogok lenni. De ott leszek a városba, aszongya. „Tehát ha az első ételt az asztalra teszik, akkor mongy egy verset. Ha a második étel gyün, akkor te mondasz." Hát így mind a hatra kerül a sor.

Hát úgy is lett. Mikor a hatodik fijú fölát, hogy főmongya a verset a királnak, a királné szivgörcsöt kapott, összeesett és meghalt. Mert az a királnénak a fejire ment.

Hát ű sejtette, azér próbát csinyát. És úgyis teljesűt.

Hát a holtestet fogták, aszt elizéték. „Uram, a lakodalom tovább kő menni!" Az folt tovább. Akkor a király odalépett, az öreg király, ejö a hatodik fijuhó, aki aszt a fidélis verset monta:

„Fijam," aszmongya, „ki tanított téged erre?"

„Apám."

„Kija te apád?"

„Ez és ez."

„Hol van?"

„Itt és itt van," aszongya, „a városba, ebbe és ebbe a vendéglőbe."

Rögtön befogatott, elment hát a halászért.

„Mongya csak," aszongya, „uram, hol, hogyan gyüttek ezek a fijuk magának egybül a világra?"

„Az én feleségem nem hoszta világra," aszongya, „őket, hanem én tengeren kinn halásztam és a hat fijut," aszongya, „egy hordóba találtam. És én fölis neveltem üket," aszongya.

„Mive tudná maga ezeket bizonyitani, hogyhát ez így jáccódott le?"

„Én," aszongya, „külömbet nem tudok, de így történt. Ha csak a felesígem nem tud valamit," aszongya, „de én nem."

„Hol lakik?"

„Itt és itt."

Lakodalom folt, a király befogatott és maga ment a halásznak a feleségéhő. Hát a király az asszont elővette. Kértte tőle, ha nem volt-e valami jelvény a gyerekeken.

„De," aszongya, „igen."

„Mi?"

„Nem tudom, mer ahogy én," aszongya, „a gyerekeket átvettem az uramtú, én rögtön hozzáfogtam és tisztáztam a gyerekeket. De, hogy fürösztöttem," aszongya, „a gyerekeket, mindeneggyinek a nyakán voltak," aszongya, „egy kis lánc és egy kis tarisznya. Én aszt levettem, hogy az ne legyen akadéknak mosás közbe. Azokat eltettem. Itt vannak a sifonéromba," aszonta. Elővette.

A király kiboncsa üket. Hát mind az ü izejibü vannak. Hát így tutta meg a király, hogyhát azok az ü gyermekeji. De vissza se engette többet üket.

„Ittmarattok fijaim," aszongya. De a halászt se engette ám többet halászni. Ais beköllötte fejezni. „Ittmarattok és az én közelembe lesztek," aszongya, „többet nektek dolgoznod nem szabad."

Hát így asztán étek, haltak. Ha nem haltak meg, máma is vannak.

18. A KIRÁLYLÁNY JEGYEI

Hát volt valamikor egy szegény árva fijú. Szabónak tanult egy mesternél. De ügyes és jó gyerek vót. Igen szerette hát a mestergye. Három évig köllött tanúni.

Szép napon aszongya a mester:

„Fijam, mátú fogva nem vagy inas, hanem segéd. Mátú fogva pénszt keress. Ha akarsz, nálam maradhacc, ha nem," aszongya, „mehecc tovább, világot próbáni."

A gyerek meg gondúta magát. Aszmongya:

„Mester uram, maradok."

Hát osztán maratt. Mekkapta a heti fizetésit, meghát ott étkezett, ott ruhászták. Az a mesternek a gongya vót. Hát egy napon aszmongya az a fijú:

„Mesteruram, bocsásson meg. Ölegem van, szeretnék továbbmenni, hogy mást is tanujjak, csak

ne mindig az egyformát, mert má a divatok ugye, mindenfille előfordúnak."

„Jól van fijam," aszongya, „majd a felesígem elkészit mindent," aszongya „emehecc."

Mikor hát rendbe vót, aszongya a mester a fijunak:

„Gyere ide fijam!" („Mast én megfeledkesztem hogy én előbb rágyujtottam." A mesemondó megjegyzése, amikor elvesztette a fonalat.)

Kihivta. Adott neki két nyulat. Két arannyulat. „Elmehecc," aszongya, „de ezekre vigyázz, mint a saját szemeidre. Gondozd őket."

Na, hát jó van. Mennek, mendegélt hát a segéd. Kivel találkozott? Egy grófkisasszonnyal. Hát a nyulak meghát a karján.

A grófkisasszony meglátta a nyulakat.

„Aggya el. Amit kér, megfizetek érte."

De ő sehogyse. Hát mér adná oda. „Hát," aszongya, „Isten nevibe, ha eccer megengedi, akkor odaadom."

Hát a lány abba is beleegyezett.

Hát, hogy a lány szépen volt öltöszködve, aszongya:

„Kisasszony, ne feküggyön le, mer piszkos lesz a ruhája," aszongya, „maj én fekszek le, oszt" aszongya, „tisztánmarad a ruhája."

Hát a segéd lefekütt, a leány meg hegyibe. Hát úgy végeszték a dolgot. Végzett.

„Hát aggya oda a nyulat!"

„Dehogyis adom," aszongya, nem én tettem meg magának, hanem maga tette meg nekem." Aszt felete.

„Hát akkor mégeccer. Mast én fekszek le."

Hát a leány először meg a hegyibe maratt. A szabólegény megtette másoccor.

„Na, hát mast add!"

Aszongya: „Mast kvittek vagyunk. Eccer maga tette meg, eccer én."

Avva fogta magát a szabósegéd, ment tovább. Ment, mendegét. Kivel találkozik? A királlánnya.

Annak is igen megteccettek a nyulak. Igért a világon ais mindent neki. Sehogyse atta. Egyszer csak megszóllant a szabósegéd:

„Királkisasszony," aszongya, „ha három kérésemnek ölögettesz, akkor odaadom," aszongya.

„Mit kiván?"

„Ne restejje," aszongya, „mutassa meg a térdeit."

Hát a lány nem sokat gondúkodott. Föhúszta a szoknyát. „Tessék!"

Minden térdire rá vót sütve a nap.

„Mi a második?"

„Gombúkoggyon ki, mutassa meg a melleit."

A lány aszt is megtette.

„Hát a harmadik?"

„Mutassa meg a micsodáját?"

A leány abba is. Főhuszta, megmutatta.

Ott meg hát a két féhód volt.

Átatta a nyulakat. Ment tovább. Beérkezett hát a nagy városba. A táblák kivannak téve legtöbbnyire ugyebár, miféle mester.

Hát betért egy szabómesterhez, kaphatna-e munkát.

El is fogatta: „Kapsz munkát."

Hát ott dolgozott. Hosszú üdejig ott volt mint hát segéd.

Valami portékát szállitott egy napon haza egy hászhoz. Lássa a plagátokat, hogy ki van irva: hogy a király minden férfit tizennyóctú harmincig meghiv. Legyen az szegény, gazdag, az mellékes. Aki megtuggya mondani, hogy a lányának micsoda jelei vannak, annak aggya feleségül. Három nap lehet jelentkezni.

Hát két nap a szabósegéd egy szót sem emlitett. Harmadik nap aszongya a mesternek:

„Mesterúr," aszongya, „engeggyen nekem máma szabad időt, elmegyek ide és ide."

„Hát ostoba," aszongya.

És fogta magát, meghát elindút a királi palotába.

A sok nép ott hát egybe vót. Egyenkint köllöttek ott hát bemenni. Ott az urak fogatták meghát a királlal. Hát valahára úrá is kerűt a sor.

Elöttö egy zsidó volt benn. Mikor hát az a szabósegéd bement, a zsidó meg az ajtóba: „Mit tud hát ez?" gondúta magába.

Hát egy vitéz: „Na, fijam,” aszongya, „megtudnád-e mondani, micsoda jelek vannak a kirájleányon?”

„Igenis, urajim,” aszongya, „én megtudom mondani.”

„Hát, ha megtudod mondani, feleségül kapod.”

Aszongya: „Urajim, nézzék meg. A térdejin a nap van rásütve.”

„Stimmt!”

„Második?”

„A mellein a királi cimer.”

„Harmadik?”

„A lábaközött a félholdak vannak.”

Megnyerte a királleánt.

Igy a szabósegédbű király lett, ami nem sokszor történt meg a világba. Ritkán.

Hát így osztán a fickó a két nyul által nyerte meg az igazi jövőjét és a boldogságát.

19. A HÁROM LUSTA

Hát a Mátyáskirálnak vót három lustája állitólag.

Hát Mátyáskirál fogott valami csekél pénszt. Mer valami fészerbe, mongya a magyarember, ott tanyásztak. Kipróbálla, hogy mellik a leglustább.

Hát, mikor a Mátyáskirál megérkezett, mind a három hát a fekvőheliröl fölkelt:

„Parancs, fönség!”

„Itt van pénz,” aszongya, „amellik leglustábbnak tuggya tenni magát, hát” aszongya, „az kaptya meg.”

Ja, hát egyik is, a másik lehevert. Ott ekesztek nyujtószkodni. A harmadik nem mozdul meg.

„Hát,” aszongya Mátyáskirál, „te mérnem fekső?”

„Uram,” aszongya, „mer lusta vagyok lefekünni.”

Hát avvót a leglustább. Hát az kapta meg a pénszt.

Hát osztán próbát tett, nos hát ezek igazán lusták?

„Hát kipróbállom.”

Elment, meg főgyujtotta aszt a fészert Mátyáskirál. Hogy mejjik lesz mast leglustább.

De ott mind a három bennégett. Egyikse kelt fö. Hát úgy a fene megette őket.

Azóta nincsennek ollan lusta emberek.

20. RUDOLF TRÓNÖRÖKÖS

Hát a Rudolfrú annyit tudok mondani, hogy én ott dolgosztam. Ott volt a császárnak a vadászkastéjja. Ott jöttek össze ezek a grófok, hercegek vadászatra.

Na, mi is vót a neve a fejérnépnek? Hogy aszt szerette volna ott meg hát a Rudolf. És egy magyar gróf eszt látta volna, hogyhát miccsinál a trónörökös. Tőrt rántott és leszurta a Rudolfot.

Pedig hát nem igaz, monták a népek. Hanem az egész másként történt a Rudolffa. Csak evve a sméve akarták elintézni.

De, hát a Rudolf úgy szünt meg.

A Roccsild család az zsidó volt. Annak volt három lánya. Egy macskafejü, egy hódfejü és egy igen gyönyörü lánya volt neki. Hát Ferencjóska a Róccsild családdal igenjóba volt. Asztán kint sétáltak valahun a Sönbrunnba. Hogyhát a Rudolf igen haragudott a zsidókra, kirántotta a kargyát és annak a szíp lánnak levágta a fejit.

Tehát az aptya megbüntette, számkivetette.

Hát a Rudolf eltünt.

És mindaddig, még hát a Rudolf létezett, polgáriházasság nem létezett. Minekutána hát űt száműszte, hogy a felesége ujra férhezmennyen, az hoszta föl a polgári házasságot, a Ferencjóska.

A Rudolfot, ahogy állitották a népek, hogy a grófnak az izejit, ahogy leszurta, aszt ravatalra gipszbü csináltak embert és aszt fölhuszták a ravatalra. Hogy aszt senkise látta. Még egy középpulai is, nem él má az illető, ott át a ravatal mellett, mint strázsa vagy őr. Ais aszt állitotta, hogy gipszbű vót a ravatalon.

De a Rudolf azér haragudott meg a zsidókra, mer Magyarországon csavargott. Talán tuggya maga is, hol van Dunaszerdahely? Nahát, hát ott szát be egy zsidóhoz szállásra. A zsidó fijának meg hát a ruhája a szék hátára volt rákasztva. A kabáttya, mellénye, nadrágja hát a széken. Mikor Rudolf lefekvőre ment a szobába, ü kifizetett este mindent, hogy regge útnak kel, hogy üneki osztán ne legyen semmi izéje ott. Rudolf aszt a ruhát fogta és firetette. És az ő ruháját tette oda.

Hát a Rudolf elment ki a kompra, mert ott folt a Kisduna, hogy átmegy a Nagydunára. De ütet kocsi várja túl, a szigeten. Mikor a kompos vitte hát keresztü a vizen, a zsidófijú meg utánament. Rászót a komposra, hozza vissza eszt a rablót. Rá is szót a komposra, hogycsak fordiccsa vissza.

Rászót: „Midet rabútam el?”

„Az aranyórámat,” aszongya, „láncostúl együtt,” aszongya, „elvitted gazember, meg slau.”

Ü nem tutta, hogy ez a Rudolf. Nem? Hát, pofonvágta a zsidó. Rudolf odatartotta a másikfelit. „Ide is üssön!” A zsidó nem mert.

„Hát szóva én kirabútalak?” Rudolf nekikezdett. Leszórta a göncöt magárú. „Itt van,” aszongya, „mindenem, odaadom, kerezsd az órádat. Vagy ha kiváncsi vagy,” aszongya, „letolom a gatyámat, talán a valagomba dugtam. Megnészheted azt is.” És avva odaugrott a komposhó:

„Vigyen át!”

Mikor eccer a tulsó parton volt: „Várgyon,” aszongya, „a kocsisom mingyá itt lesz, megfizetek.”

Azután odaát a zsidó felé, az ingjit kigombóta:

„Nézz ide,” aszongya, „hogy kive vót dolgod. Eszt megkeserülitek!”

Hát ü kiakarta végezni Magyarországon, Osztrákba az összes zsidókat. De, hát az aptya által nem tutta. Ezér át bosszút a zsidólányon.

És akkor számüzette.

És állitólag, itt orosz tisztek beszíték az én szobámba, hogy ki volt a Hitler? Rudolfnak a fija. Törvényes fija. Csak más néven szerepelt.

Törvéntelen vót? De, hát aszt bisztosan nem tudom. Mer a feleségivel nem kerűt össze többet. Hogy ü asztán Németországba megnűsüt-e, hogyan vót, aszt nem tudom. De ennyit tudok, hogy ez így történt volna.

21. AMIT AZ ÖRDÖG SEM TUD

Hát a cimbora, amit mondunk, hát az ördögöknek a főjök eküdött egy ördögöt, mennyen ehhez és ehhez a paraszthoz:

„És hozd el. De annyit mongy neki, hogy három kivánságát nem tudod teljesiteni, akkor nem vüszöd el.”

Hát elment az ördög a paraszthoz. Beköszönt:

„Jóestét, gazduram!”

„Jóestét!”

A cimborám ideküdött, hogy magát vigyem el. De nem akarom elvinni. Ha három föladatot tud föladni, amit nem tudok elvégezni, akkor ittmarad. Ha nem, akkor elviszem.”

Hát jól van.

Aszongya neki a paraszt: Regge nyócorakkor legyé itt. Minden kivánságomnak huszonnégy órát adok.” Avva elköllött intézni.

Hát az ördög regge nyócorakkor megjelent. „Mi a parancs?” „Gyere velem,” aszongya, „nézz körül. Ahol itt fát lácc, ameddig csak lácc, az a fa nekem huszonnégy órán belül,” aszongya, „mind itt ezen a lapon legyen összerakva, meg ölbe. Mind mekkölli vágni.”

Az ördög megcsináta.

Akkor má a paraszt hükkőzött. „Elvisz,” aszongya a feleséginek.

Na, hát ez megtörtént. „Hát a második feladat?”

„Néz ide,” aszongya neki, „amit itt hegyeket lácc,” aszongya, „mind tünnyenek el, itt minden legyen szobaegyenes.”

Az ördög aszt is megcsinyáta. Elfaragott mindent.

Gyütt a harmadik nap. Jóreggelt köszön az ördög:

„Mi lesz a harmadik?”

A felesége odaugrott. Aszongya: „Te, a harmadikat én adom fö.”

„Nem,” aszongya a paraszt, „mit tucc te?”

„Na, majd én elintézem.”

„Hát csak tégy, amit akarsz,” aszongya.

Belenyút, kihuzott egy szál szőrt. „Nézz ide,” aszongya, „ördög, ez girbe-görbe, de nemcsak aszt, hanem eszt mind,” aszongya, „holnap reggelre ollan egyenes legyen, mint a gyertya.”

Hát az ördög huzigáta, huzigáta. Aszt az egy szálat se tutta egyenesrehuzni, mer menné többet babráta, annájobban összehúzott.

Hát így a parasztnak meg lett a kegyelem.

Visszament az ördög. Emonta hát a cimborának.

„Gyáva fickó vagy,” aszongya. „Eriggy vissza. Most kezdődik az aratás. Mast csapd be.”

Hát az ördög ement a paraszthó. „Visszajöttem,” aszongya.

„Idekűdött aratni.”

„Hát jó van,” aszongya a gazda, „hát hogyan egyezzünk meg az aratásra? Mer pénzem,” aszongya, „nincsen. Hát más formába.”

Jól van.

„Rozsná,” aszongya, „a nagy garmada az enyém,” aszongya a paraszt, „a kicsi a tijéd.”

Az ördög beleegyezett.

„A buzáná a kisgarmada lesz az enyém, a tijed a nagy. Az árpáná a kisgarmada az enyém, nagy megén a tijed,” az ördögnek. „A zabná is a nagy.”

Hát az ördög learatott, kicsépűte. Hát mikor az izére kerűt a sor, az ördög átlag csak a pelvát kapta, mer a szem mind a paraszt izéte magának. Mer a buzáná is nagy vot az a sok pelva, mer az árpáná is az a sok klumpert, meg a zabná is a sok pelva. A rozsná meg kevés volt a pelva.

Hát így az ördög becsapódott. Pelváér learatta.

Hát az ördög ement. Többet nem kűtte a cimbora érte.

Így a paraszt megmenekűt.

22. A KÁRTYÁZÓ JUHÁSZ

Hát utána.

Vót egy juhász. Kint legeltetett. Arrament az ördög. Aszongya neki:

„Pajtás, aggy egy kis alamizsnát.” Az ördög kért a juhásztú. „Tessik heletfoglalni,” aszongya. Kinyitotta hát a tarisznyáját, kipakút. Szalonnát, kenyeret. „Más nincs.” Meg egy kulacsot, egy kis italt.

„Na,” aszongya, „tezstvér, látom, hogy szomorkocc a juhaid körü,” aszongya. „de böcsületes ember vagy. Megsajnátá, attá ebédet. Hát én rajtad akarok segiteni, hogy megszünnyön a juhászat,” aszongya. „Ha elfogadod, amit én föladok?”

„Ha lehet, el.”

Az ördög kinyitotta a tarisznyáját, kivett egy pakli kártyát.

„Na,” aszongya, „eszt neked adom. A világba akárhova mész, az akive te jáccasz, annak a pénzit te elnyered.”

Adott neki egy pálcát, meg egy tarisznyát:

„Ha valakire haragszó, csak mond a tarisznyának: Mars hinein! Osztán a botta üzsd.”

Eis meg van.

„Hát a harmadik,” aszongya, „hét évig neked nem szabad az orrodat megtörűni. Akárhogyan folik, Hét évig nem szabad hajatvágatni és hét évig nem szabad megborotválkozni, sem mosakodni.”

A juhász beleegyezett az ördögnek az izéjibe.

„Hadd itt a juhaidat, meg menny,” aszongya. „Kerűd a szerencsédet.”

Hát a juhait otthatta a juhász. Ement. Elérkezett hát egy hászhoz. Betér. Üres. Senki sincs, egy lélök sincs. De se ágy, semmi nem vót. Ott szalmazsák a konyhán. Lefekütt. Kabáttyát odadobta vánkosnak, asztán etelepűt.

Hát ecce csak halla: Hupp! Kéménbe leesett egy láb, emberláb. Fogta szépen, meg letette.

Visszafekütt.

Egy váratra rá leesik egy másik láb. Melleje illesztette. Harmaccor leesik a test. Hozzápasszútatta. Hát leesett egy ember, de darabonként.

Eccercsak az illető főtekint:

„Na," aszongya, „pajtás, nem fész?"

„Még ezer ördögtű se," aszongya.

„Akkor jószerencsét." Aszt kivánta, s avva elment.

Hát a juhász reggel fölkelt, foltatta tovább. Betért egy kocsmába. Pár gombja volt, kért hát egy kis ennivalót, innavalót.

Többen űdögetek bent, iddogátak. Odament, kivette az új kártyákat, nem vóna-e kedvök valakinek kártyázni? Hát bizony kerűt. A pénz az ü zsebgyibe ment.

Hát így asztán csak foltatta az uttyát, foltatta. Kártyázott. Az egyik városbú ki, a másikba be. Hát utollára egy királi városba kerűt. Nagy urakka jáccott ott. De minden pénz ühozzá folt.

Hát ott az urak látták, evve nem lehet kifognyi. Aszongya egy uriember:

„Na, én tudok egy embert. Ollan kártyás nincs, mint az," aszongya, „kiváncsiak volnánk, ha avva is kitud-e babráni."

Hát hová küdik?

A királhoz. Ement a király elejbe. Bejelentette, hogyhát kártyázni együtt. Hogy hallotta hát, hogy fölség ollan jó tud kártyázni.

Bele is egyezett.

Améje csak a királnak volt, mindenét elvesztette.

Akkor osztán könyörgött a király, hogy legalább valamit aggyon neki vissza. Hogy ü micsoda szégyenbe maratt most. Aszongya:

„Van három lányom. Amelliket akarod," aszongya, „neked adom." De, hát akkor ám igen szurkos, piszkos volt ám a gyerek.

Hát az idősebbik lányt hát hivatta.

„Mit, apám?" Aszongya. „Inkább kötelet a nyakamra, mintsem ijjen emberhez menni." Megtagatta. Elmehet.

Gyün a másik, a középső.

Ugyanaszt feleletet atta, mint a legidősebb.

Hát egyikse.

Együtt a legfiatalabbik. Elmonta hát a mondókáját, hogy hogyan járt. „Hát terajtad a sor, könyörűjj rajtunk, mer másként végesztünk."

„Parancsodra!" Aszt felete neki a lány.

Odalépett a lánya elejbe, odavezette hát a juhászhoz:

„Itt a lányom keze," aszonta.

A lány kezet is fogott vele.

Aszongya: „Fönséges királom, momentán nem fogadom el. Visszaadom mindenedet," aszongya, „csak a lányra jóvigyázz."

Visszaatta a pénzit, vagyonát, mindent leszórt. „Majd eljön az üdő," aszongya, „maj akkor én értejüök a lányér."

Avva eköszönt.

Hát megvárta azokat a napokat. Ő úgy intészte, hogy mire a hét év lejár, hogy ü ugyan megint itt legyen ebbe a városba.

Hát az üdeje lejárt. Ement a fodrászhoz. Tisztábatetette magát. Elment egy üzletbe, fölőtöszködött. Stramm egy gyerek lett belöllő. Akkor osztán beállitott a király elejbe. El is vette a lányát.

Hát mikor a lakodalom volt, a két lány nincs. Nem jelenik meg a lakodalomra. Hát hun vannak a lányok? Keresik őket, keresik. Mind a kettő fölakasztotta magát.

De együtt az ördög is, megjelent. Odament hát a juhászhoz:

„Na, juhász pajtás," aszongya, „van kincsed, feleséged?"

„Van."

Aszongya: „Nekem kettő van."

Mert a két királlányt az ördög vitte el, mert fölakasztották magokat.

23. A VADÁSZ FIA

Hát valamikor, régesrégen valami hercegnek vót egy fővadássza. Vót neki három fija és három lánya. A szegődés úgy volt, hogy holta után, ha véletlen elhal a fővadász, egy évig a fizetés úgy jár, mintha szolgálatot teljesitene. És mind a három fiját levizsgásztatta erdésznek. Hát egy szép napon az öreg hivassa a fijait:

„Fijaim," aszongya, „én meghalok. Tehát úgy intézkeggyetek, hogy állást szerezzetek, mert itt nem maradhattok. Mert ti ketten," aszongya a két idősebbiknek, „tik gyávák vagytok. Ez a fickó itt, ez meg tul bátor. Tehát a szolgálatot egyikse tudja teljesiteni." És kijelentette: „Ha engem etemettek, három éjje," aszongya, „siromat strázsállátok. Mindennap más."

Fijait elkűttö, beszólitotta lányait.

„Ti, lányaim," aszongya, „akármi, akárki ha vőlegény jön, mekkérni a kezeteket, egyik nemet ne mongyon. Mert ti együtt nem maradhattok örökké," aszongya.

Hát megvót a parancs. Az öreg lehunta a szemeit, meghalt. Szépen eltemették.

A temetés után este, vacsora után, a fiatal az asztaltú fölkelt, aszongya a bátyának:

„Szedd össze a sátorfádat, menny ki a temetőbe apánk sirgyához." Hát el is ment. Tizenegyet ütött a toronyóra, íbren vót. De csak elalutt.

Megébrett. Mit lát? Egy nagy fekete kutya az aptya sirgyát kapargya. Először tőrt rántott. A kutya észrevette, féreugrott. Puskájáér nyul. Mekkésett.

A kutya eltünt. Elment be a vadászlakra, mekkérte az egyik lányt. Elis vütte.

Ki vót? Az ördög.

Szépen az aptya sirgyát készre becsinálta. Regge hazament. Egy árva szót senkinek nem szólt a dologrú. Aszt vette észre, hogy az egyik nővére hiányzik. Hát aszt az ördög elvitte.

Második este kiment hát a középső. Éppenúgy járt. Megjelent a fekete kutya, mekkaparta az aptya sirgyát. Aszt is ezavarta. Evitte a másik nővérgyit.

Harmadik este kiment hát a fijatal. Lefeküttt. Éppugy elalutt, mint a másik kettő.

Megébrett. Halla, hogy má a koporsó zörög, má a kutya annyira ledógozott. Az nem nézett semmit, kést kirántotta, beleugrott. De a kutya észrevette, mellette kisurrant. Eltünt. Evitte a harmadik tezsvérgyét.

Visszament az aptyához. Aszongya az aptyának:

„Édesapám, ha te tudnád, mi vót itt, mi jáccódott itt le."

Koporsó kinyilott, az apa fölűt:

„Tuttam fijam," aszongya, „hogy bátor gyerek vagy, de eszt nem hittem volna." Belenyút az egyik ódalához: „Itt van fijam egy pakli puskapor. Ha evvel a porral megtöltöd a puskádat, hét óra járásnyira," aszongya, „pontosan, amit célbavész, aszt eltalálod."

Avva megin egy másik ódalra nyút, kivett egy gyürüt: „Itt van fijam," aszongya, „eszt a gyürüt húzd az ujjadra. Mond neki háromszor: hipp, hopp, legyek ott! Azon a helszinen teremsz."

Avva az öreg visszahanyatlott. Koporsó lezáródott. Ü kimászott. Nekikezdett, becsinyáta hát az aptya sirgyát. Asztán ekezdett köröskörül lesikélni a sötétbe.

Hát rettenetes messze világosságot látott. Gondút, megcsavarta a gyürüt: „Hipp-hopp, legyek ott anná a világosságná."

Hát hol kerűt?

Egy erdő széllén volt nagy tüz rakva. Egy ökröt sütöttek nyárson. Tizenkét betyár meg ott feküttt a tűz körül. Az odament. A betyárokat jó valogbarugdóta. Hát azok álmukbú fölugrottak, megcsak nésztek. Hát a vezérgyök:

„Hogy mersz te idegyönni," aszongya neki, „ahol még madár se mer maradni, nem emberi lény?"

„Én," aszongya, „ollan embereket keresek, akik jól értik a rablást, gyilkolást."

„Bravó," aszongya a vezérőjük. „Tessék heletfoglalni." Kettőt-hármat eküdött: „Hajcsátok ide hát a boroshordót." Odahosztak hát egy hordó bort. Ekesztek mulatni. Le-lehasitottak az ökörbű. Zabátak, ittak.

Eccer hát a vezér meséli neki, aszongya:

„Hét éve elmútt, hogy itt tanyázunk. Itt, meg itt van egy királlány. Aszt szeretnénk erabulni, de nem birgyuk."

„Hát hogy, hogy ?" aszongya.

„Mer," aszongya, „ha én innen a tűsztű huszat kilípek, akkor már a kutya a vár tetejin má jelez. Má megébrül."

„Na, arra kiváncsi vónék," aszongya.

„Na, hát gyere pajtás," aszongya, „meg is mutatom." Mutatott egy iránt. „Csak jó füledd ebbe az irányba, megfogod látni." És tényleg, a kutya má a tetőn ideoda mozgott. De fővótak állitva, – nem tudom-hány, hányse őr. Aki hát megtuggya vigyázni a zsiványokat, annak aggya feleségül a lányát.

Hát asztán visszamentek. Kivette a táskájábú a puskaport. Csinyát egy töltént, beletette hát a csőbe. „Na," aszongya, „most gyertek!" Má akkor az iránt tutta, hogy hol van. Megpillantotta a kutyát, főkapta a puskát: bumm! Kutya meghalt, vége volt.

„Nahát, ha a királlányt akargyátok," aszongya, „most kapaszkoggyatok belém." Hát minden karjára hat hat.

Megcsavarta a gyürüt: „Legyünk a vár előtt!" Ottermettek. De magas kőfal kerités volt. Csönd!" aszongya, „segiccsetek föl, majd én körűnézek, hogyan áll itt minden."

Hát fősegitették. A túsófelin az udvarra leugrott, meg körűjárta az egész várt. Itt hever egy őr, ott hever egy őr, mindenfelé szanaszét voltak.

Visszament hát a helre, ahon fősegitették. Ott is hát egy hevert. Lenyút, kihuszta a kardot, megvizsgáta. „Jó éles," gondúta magába. Akkor osztán odament hát a kőfalhoz:

„Eggyenkint," aszongya, „segiccsétek föl egymást. De lazán," monta, „nehogy az őrök meghajják."

Ahogyan főfekütt a betyár, az ekapta, hogy segít. A másik kézze meg „krekk!", a fejit levágta. Testet lehuszta, a kőfalhosz támasztotta, a fejit meg a lábaihosz illesztette. Hát így a tizenkét zsiványt legyilkúta. A mindeniket a falhosz állitotta és a fejüket a lábáhótette.

Hát őr nem mozdút egyse. A kardot szépen visszaillesztette az őrnek a toktyába. Hát mast ő kiváncsi volna a királlányra. Megcsavarta a gyürüt: „Legyek a királleánynak a szobájába!" Hát ottermett. Királleány szépen alutt.

Körűnézett mindent. A varróeszköz a királleánnak az asztalon volt. Gyürü, karperec, minden ott az asztalon. Zsebkendeje. Fogta az ollót, kabáttya belsejét föhasitotta, beledugta a gyürüt, kesztyüt, zsebkendőt, karperecet, aszt és fogta megin a cérnát meg visszavarta a belsejét.

Ement hát a királlányhoz az ágyra. Jó bedobát neki. Jól is esett neki, meg a vadásznak is.

De gondúkodott, miccsinájjon. Vissza le a halottakhó. Elővette a vadászbicskáját és sorrament, mind a tizenkettőnek kimeccette a nyelvit. Aszt is valamibe betakarta, meg belegyürte a tarisznyájába. Avva megcsavarta a gyürüt:

„Legyek apám sirjáná!"

Ottermett!

Hát semmiccse vett észre. Ahogy otthatta, az úgy vót. Akkor fogta a puskáját, mindent összeszedett ujra. Elment haza. Lefekütt.

Regge megébred, főkel. Még a másikak aluttak. Főzavarta őket. „Mi ujság?" kérdi az öregebbet. „Nincs semmi különös," aszongya. Elmegy. Hát a legfiatalabb lánytezsvérgyit akargya főketteni. Nincs! Mer mind a hármat az ördög evitte. Egy szót se az annyának, senkinek nem szólt.

Hát letellett az egy év. Őnekik tovább itt maradások nincs.

De, hát a királná mi fordút elő? Az őr megébred, körűnéz. Lássa a tizenkét holtestet. Lássa, hogy a kardnak a kosara véres. Kihuszta. Hát a kard csuppa vér. Elment a királhó, bejelentette, hogy ő levagdata a zsiványok fejeit.

Király kiváncsi vót. Kiment, körünészte. Hát richtig! Itt vannak. Azonna trónörökössé izéte, nevezte ki. De a tizenkét fejet, aszt valami üvegszekrénybe, belettek balzsamozva és odatették. A másik testeket eltemetette.

Hát így a napok multak, hetek, hónapok. Hát a királkisasszony mindennap domborul, domborul. Megnyőtt a hasa, mer nekiugrott a kocsirudnak. Hát meglett a gyerek.

A királleány mindig tagatta az aptyának, hogy ü nem ismeri el az őrt. „Várgyuk az üdőt," mindig aszongya, „majd eljön az idő."

Hát a leány egy szép napon az aptyához fordút. A lányát szerette. „Egy kérésem vóna," aszongya, „apám. Ha igazán szerecc, teljesited kivánságomat."

„Mit kivánsz?"

„Ide és ide," aszongya, „épitess nekem egy kocsmát. Én leszek bent a kocsmárosné."

Hát a kocsma meg is épűt. Be is lett rendezve. Inni, enni, minden ölég. Szóva a királleány nem foglalkozott, hanem jelen vót a kocsmába. Nagy bötükkel, irtózatos nagy táblára föliratta:

„Mindenki betérhet, minden utas, ha szegény, ha gazdag, ingyen innyi, enni, amit kivánhat." De mesélni köllött.

Sok pénzbe kerűt a királnak, de a leány mindig vigasztata. Hát a vadászcsalád, meg hát ment. Hova érkeznek a három fiju, meg az asszonyok? Mint a kocsmához. Az öregasszonyoknak meghát szokássok, valamit ollasmit észrevesznek, hogy ingyen ennyi, innyi kapunk. „Gyertek fijaim, bemegyünk. Itt a kocsmába itt inni kapunk, amit kivánunk."

Hát betértek.

A királlány hát ott mingyá: „Amit teccik, parancsollanak." De mesélni köllöt neki. Na, de mit? Hát az öregebbik fijú elkeszte az aptyának hát az izéjit, hogy mi történt a temetőbe.

Az annya fölugrott: „Te szemtelen, te piszok!" Ott mindennek lecsufúta, hogy illesmit mer az édesaptyára mondani. A fijatal: „Hadd anyám," aszongya, „had mongya." De az tovább nem is monta, csak ami hát ott történt.

Következett a második fijú. Ais elmonta, mi történt az aptyáva. De az annyok igen izgatott volt. Nem tudott a széken maradni. Mérges volt a fijaira. De az annyát mindig tartotta egy kezive, hogy csak maraggyon.

Következett hát a fijatalúr. Elkeszte úgy, mint a báttyai, hogy mi történt az aptyával. Akkor leűt. Az annyok:

„Mérnem montátok eszt fijaim?"

„Ez titok." Aszt felete. Hát oszt a fijatalúr elmonta végig, hogy az aptyáva hogyan történt, s a zsiványokka miccsinyát. Mindent elmondott. Akkor abbahagyta.

Akkor a királleány odalépett:

„Ezér vagyok itt," aszongya. „Eszt akargyok megtudni, hogy kik gyilkóták le a zsiványokat. Maga," aszongya, „ha igaz, nagy jutalmat fog maga kapni. Hát mongya tovább, hogyan történt."

Hát nem volt neki más hátra, hát akkor megmagyarászta, hogy ő az őröket körünészte, aluttak. Ez volt hát lekközelebb, kihúszta a kargyát s megvizsgáta, hogy jó ki volt fenve, élesitve. „Hát egyenkint," aszongya, „a zsiványokat beszólitottam. Ahogy jöttek, úgy a fejöket le is vágtam. És mindeniknek oda is tettem a fejit, ahová tartozott."

Megin abbahatta.

„Hát tovább mi történt?"

„Hát nincs más hátra, mekkő mondani az igazat. Megcsavartam a gyürümet: legyek a királleány szobájába! Ott is termettem."

„Miccsinát?"

„Első dolgom," aszongya, „az volt, gyürüt, karperecet, kesztyüt, zsebkendőt," aszongya, „összecsomagútam. Főbontottam az ollóva kabátom belsejit s ide belevartam. Itt van e!" aszongya.

„Hát tovább?"

„Hát hozzáfeküttem a királkisasszonyhoz, meg meg is tettem neki."

Akkor a lány fölugrott a heliről, átfogta a nyakát:

„Eszt akartam tunni."

Savva főszót, mingyá a csöngőhő ment, meg csöngetett hát be a várba. Ugyis tutták, hogy itt valami van. Az édesaptya, hát a király, mingyá befogatott, meg kihajtatott.

Hát ott a három fickó, az öregasszony, lánya, hát a pincérek, akik voltak. „Zárgyátok be a vendéglőt. Slussz!" Esztet összepakúta, hintóra és hát bevitte őket.

Most egy terembe odaültette üket. Aszongya a fijatal vadásznak:

„Hát fijam, mive tudod te bizonyitani a tettedet?"

„Én tudom bizonyitani, fölség," aszongya, „Hány mészáros van a városba?"

Hát mennyi vót, mennyise, má nem emlékszem, de egy jó csomag.

„Mennyi hentes?"

Abba is vót.

„Azokat mind hivassa ide."

Hát megjelentek a mészárosok. Vadászfi hát fölát:

„Urajim," aszongya, mer fijatal, öreg, mindenféle fajta volt kösztek, „vágtatok-e sok marhát az életbe?"

„Igen, igen. Igensokat vágtunk."

„Vót-e hát egy állat is úgy, amit vágtatok, hogy nem volt nyelve?"

„Az nem fordút elő," aszongyák. Akkor elmentek.

Jöttek a hentesek.

„Őtek-e hát sok disznót, egy s mást?"

„Igen."

„Vót-e kösztük, amelliknek nem volt nyelve?”

Aszongyák: „Nem volt.”

Elmentek.

Ott: „Fölséges királlom,” aszongya, „van tudomásom, hogy a tizenkét zsivánnak a fejit maga balzsamba tetette. Vizsgáltassa meg, ha van-e egynek is nyelve?”

Hát természetes, arra senkise gondút. Elment. Megvizsgállák a tizenkét betyárt. Egynek sincs nyelve.

„Hát hol vannak a nyelvek?”

„Itt a tarisznyámba.” Akkor osztán kipakúta, megmutatta.

A második: „Kérek egy ollót.”

Föfejtette a kabátbelsejit, kiszette hát a tárgyakat.

„Itt van fönséged,” aszongya, „ez a bizonyiték, hogy én vótam az.”

Meghajót a király: „Köszönöm fijam,” aszongya, „de legyetek nyugottak.” Királlány is ott vót. „Hivd be a trónörököst.”

Hát megérkezett a trónörökös. Lán, meg a király szömköszt ültek hát a vadászokkal.

„Na,” aszongya, „fijam, micsoda büntetést szabná te illen gazemberekre,” aszongya, „akik téged, mint trónörökös vagy mint fölség,” aszongya, „téged rettenetesen meghazuttonájok, megcsalnájok?”

„Ah, uram, fölségem,” aszongya, „rögtön négy lóva szabatnám az illetőket szét.”

Jő aszitte, azokra mongya az ütőlet, pedig saját fejire monta ki az élleteket. Összefogták, meg vitték ki az udvarra, meg szétszabatták.

Nahát, mast má egykettőre hát meg is történt a lakodalom.

Lakodalom után hát szó sincs, kivánkozott a király ekkis levegőre. Fogta hát a fijatal feleségit, lesétátak. Befogatott hát egy hintóba, emmennek egyet sétáni.

Hát ahogy hajtott, hajtott a kocsis az országuton, eccercsak halla a király, hogyhát: „Segiccség! Segiccség!

Nézeget. Lássa, hogyhát egy ember a posványba má hónáig, má kezeit így emegette, má annyira le vót sülledve.

„Áll meg kocsis,” aszongya, „ereggy, segicsd ki aszt az embert onnajt.”

Hát odament, de nem birt vele. Csupa sáros, piszkosan visszagyütt.

„Nahát, látom, gyönge fijú vagy,” aszongya a kocsisnak. Kiugrott a hintóbú, meg oda. Az öreget fősegitette, kiszabaditotta. Az öreg meg a fiatal királt belezúzta, meg odaszalatt a hintóhó, királnét kikapta. Etünt!

A kocsis, az ottmaratt. A kocsis vissza, meg segitett hát a gazdájának. Kisegitette. Hát igen piszkos lett a király.

„Vetkőzz le,” aszongya. „Itt, húzd fel az én gunyámat, add oda a tijedet.”

Fölötözött hát a kocsis ruhájába.

„Csak eriggy haza, mond meg nekik, legyenek türelemmel, ha jövök, akkor negyedmagammal jövök vagy ötödmagammal.” Jobbanmondva.

Megcsavarta a gyürüt: „Legyek a legidősebbik nővéremné!”

Egy irtózatos magas épülethez kerűt. Megát, meg körűnézett. Hát a nő észrevette, a tezsvérgye, az ablakon. De csak akkora volt az ablakná a nő, mint egy kis veréb. De megismerte. Rászót, hogycsak gyere öcsém, aszongya.

Hát bement.

Hát az ördög nincs idehaza. Pár szót vátottak.

„Hogy megy a sorod?”

„Elég jó, csak egy hijányzik.” – amit a nők igen szeretnek.

Eccercsak hát, mint ott tanácskoznak:

„Öcsém, meneküll!” Aszongya. „Gyün az uram, mert szétszed téged.”

„Dehogy fílek tülle,” aszongya. Hát bebujt az ágyalá.

Jön hát az ördög. Belép. Ekezd szagliznya, szimatúni.

„Annyuk,” aszongya, „itt idegen van a házná.”

„Na, kedves uram,” aszongya, „miccsináná, ha szegény öcsém meglátogatna?”

„No, haja öcséd van itt, aszt nem bánom. Jere elő,” aszonta. Kezetfogtak: „Szerbusz sógor! Attá-e már neki valami harapnivalót?”

„Nem.”

„Hát akkor készíccs neki.”

Hát készitett, hát az a fijatal királnak jót készitett. Ő meg vazsgombócokat evett. Azokat rágta.

„Hát mi ujság?”

Ez és ez.

„Hej, sógor,” aszongya, „lehetetlen.”

„Hát ki vitte el a kirájnét?”

A cimborája. „Avva nem lehet birkózni,” aszongya, „Nekem is van háromszáz ember erőm, de az öregnek meg háromezer,” aszongya.

„Hát, ha odadnám is az erőt, akkor se vagy segitve.”

„Csak add nekem,” aszongya.

Hát nekiatta.

Megcsavarta a gyürüt. Ement a másik lányhoz. Éppúgy járt, mint itt. Ott is az ágyalá bujt, Gyött az ördög haza. Szimatút, megéreszte, hogy idegen van a házba.

Ott is kibújt: „Szerbusz sógor!”

Megegyesztek. Az adott neki hétszáz ember erőt.

Hát má ezer van.

Megcsavarta a gyürüt. Ottermett a harmadik ördögné vagy tezsvérgyéné. Hát ott soká povedátak. Eccercsak megéreszte az asszony, hogy gyön.

Belépett. Nem bújt el. Má akkor nem fét. „Má én is vagyok valaki, ezer ember erőm már van, neked se lehet több.”

Hát lekezetek, falatosztak. Hát aszongya: „Most elmegyek.”

Hát elment a cimborához. Asse vót odahaza. A felesége fogatta. A harmadiktú, attú kapott ezerötszázat. De még mindig keves. „Hát hol az urad?”

Itt és itt, el van.

Joga lett vóna neki, meghát meg is tutta volna tenni, csak a gyürüt megfordittani, a feleségit ekapni, meg erepűni. De nem tette. Megvárta, míg hazagyön.

Csak az volt az előnnye neki, hogy a cimbora nem éreszte meg. Merhát háromnak az izéjirű eltünt az embernek hát az izéje, a szaga ugye. Elbujtatta a fehérnép hát ott a szobába. Hazajött az öreg cimbora. Leült az asztalhó. „Nagyon éhes vagyok,” aszongya, „aggy valamit.”

Hát asztán tálat neki, falatozott.

Osztán úgy meg ő gondúkodott.

A királné meghát odament, ekeszte cirókáni, simogatta. Mosolgott az öreg cimbora. Eccercsak megszóllant:

„Te, kedves uram,” aszongya, „ennyi, meg ennyi idejig má veled vagyok,” aszongya, „de még nem montad meg, mitű van neked az a nagy erőd.”

„Ha, te ostoba. Az ajtóba ádigál a söprü, abba,” aszongya. Az asszon fölugrott, meg a söprüt az ajtótú evitte. Aszongya: „Mégis látom, hogy szerecc. Hát,” aszongya, „megmondom. Nem abba van, hanem nézz ide,” aszongya, „itt a fejemen van háromszál haj. Ezek különös hajak. Ebbe van.”

Osztán melleje ült. Beszégettek, beszígettek. Eccecsak a cimbora elalutt. Ekkapta hamar az ollót, meg kimeccette aszt a három szál haját. Meg odavitte hát a királnak.

Eccer a kezibe volt, talpraállt. Oda, elejbe:

„Hej, komám,” aszongya, „ne alugyék itt!”

Az fölűt, osztán: „Ki vagy te?”

„Leszámúni jöttem hozzád.”

„Mit akarsz?”

„Te piszok,” ott a világon mindennek lehorta, „te voltál az a csúf alak, akit” aszongya. „megakartam menteni, s engem tiportál ott a pocsártba? A feleségemet elrabútad?”

Megfogta. „Zsuppsz!” A falnak vágta, hogy eccerre az ördög szétfröccsent. Feleségit meg fogta, megcsavarta a gyürüt:

„Hipp, hopp, legyek hát itt a nővéremné.”

Ott is megfogta az ördögöt, nekikente.

Hát mind a négy ördögöt tönkretette. A három tezsvérgyéve meg összefogta magát, hazarepűt a királiudvarba.

Ott kijelentette: „Megmontam, ha én jövök, akkor az összeset hozom. Hát itt is vannak.”

Hát most a nagy örömre ujra elkesztek lakodalmazni.

Hát asztán étek, hatak, boldogok vótak.

Ez a szegény Feribácsi (egy jelen levő férfi hallgató) jelen vót, dehát igen ügyetlen volt. Sürgött-forgott, horta ott az ételeket, italokat. De magára nem gondút semmit. Hát ott volt egy sonka a tálon. Főkaptam: itt van Ferkó bácsi, valamit egyék kend is. De a kutya kikapta a kezibű. Akkó má ügyesebb lett. Ekapta a söprüt. Utána! Amikor a kutya a keritésen körösztű akart ugorni, „zsupp!", a kutyán végighuzott egyet. A kutya efosta magát. Végigfosta a száját neki. Aszongya: Jó van kutyám, má a csontot elvihedd, csakhogy a velőt itthattad.

Azóta is a szájaszéllit nyalla.

Itt a vége, essék a vizbe.

24. A FEHÉR TOLL

Hát vót eccer egy szegény harangozó. Annak vót egy fija. Ott a szokás vót abba a kösségbe, hogy a legény a lányhó ment elösször, akkor a subáját magávavütte. Kitért a házhó, akkor a subáját kapura akasztotta, oszt otthatta. Ha másnap a legény ment, a suba kint vót, akkor tilos volt a bejövet. Ha penig a subát bevütték, akkor jogosan a házba mehetett.

Tehát a legént efogatták. Hat évig járt a bíró lányáhó. Hat év után megy eccer este a lányhó. A subája kinn vót a kapuba. Hát az aszt jelentette; mátú fogva nincs itt keresnivalója.

Hát fájdalmas szivve a legény hazatért. Leűt a tornácra és ott törte a fejit. Eccecsak megjelent neki egy agastyán. Aszongya neki: „Fijam, ne habozz, hanem fogd a sátorfádat és indujj keletnek. Mindaddig keletnek menny, míg el nem érsz egy kiszáratt fojót. Ha a fojót megtalátad, akkor térgy a folón barra és mindaddig míg egy jó nagy sziklához nem érsz. A sziklába üjj le és várd meg az első esti csillagot. Ha a csillagot megpillantottad, akkor kopogtazsd meg a sziklát."

Hogy kopogtassa meg.

Hát a legény elis érkezett, meg is találta a sziklát. De ü csak a csillagokat leste. Hogy mikor jelenik meg hát az első csillag. De közbe egy fejér madárka száldogát mindig feléje. Hijába kapkodott a madárér, nem tutta megfogni. De ahogy kapott, a madarat elérte és egy tollat kihullatott. Aszt fogta, meg ott simogatta, aszt a tollat nézegette.

Eccecsak a tollbú egy kulcs lett. Vizsgáta a kulcsot. Főnéz az ég felé. Hát megjelent az esti csillag. Ahogy a kulcs a kezibe vót, avva mekkopogtatta hát a sziklát. Eccecsak kinyilott az ajtó. Betekintett. A kulcsot a kezibe vittö.

Eccercsak hát egy follósóra érkezett. Ennéhány tucat kutya át ott előtte. Kutyák vicsorogtak, de ü a kulccsa csak ment. A kutyák visszahuszták magukat. Egyse bántotta. Az ajtóhó ért. Beledugta a kulcslukba a kulcsot, fözárta az ajtót. Belép. Gyün a másik ajtó. Kinyillik. Ujra egy follósó. Ott oroszlánok vótak nagy számba. A kulccsa csak ment. Oroszlányok visszahuszták magukat.

Elérkezett megin egy ajtóra. Kinyitotta. Hol terem? Egy szobába. De abbú többet kimenő nem vót. Külön bejárattya vót. Hát abba a szobába csak nézeget, nézeget. Eccercsak megerett az aranyesső. Esett a szobába.

Hát ü gyorsan szette az aranyakat. Ahogy a tarisznyája volt, dugdozsta a tarisznyába az aranyakat. A zsebgyejit megrakta. Ja, de az esső csak hult mindaddig, má be vót arannya temetve, má kezejit emekette főfelé, hát ütet etemeti az aranyesső. Akkor eszibejutott a kulcs. Fogta a kulcsot, meg egypárszor erre-arra izét. Megát az aranyesső.

Kinyilik az ajtó. Közeledik három lány. Az egyik a három közü megszóllant: „Mér jöttél? Enértem jöttél?"

„Nem," aszongya, kincsér jöttem."

„Hát," aszongya, „kincset kapsz, amennyit kivánsz, csak szeress engemet."

Annak aszt a választ atta: „Nekem nem kő senki a világon, mer nekem úgyis van egy, akive má hat évig járok, de nincs kincsem. Hát így a szüleji," aszongya „elakargyák tülem venni."

„Hát," aszongya, „nem szerecc?"

„Nem."

Avva a lányok etüntek. De ü nem tud szabadúni a kincsek közű. Vergődött ott a szobába. Megjelent ujra az a nő, aki szót neki.

„Hát," aszongya, „mond, igazán nem szerecc?"

„Nem." Megin aszt a választ atta.

„Hát," aszongya, „én téged megajándékozlak. Amennyi kincset kivánsz, adok. Hát legalább taníccs meg valakit szeretni, mer," aszongya, „nézd, ittvannak ezek az oroszlányok, ott azok a sok kutya," aszongya, „az mind engem megakart kérni, de egyetse szerettem." Aszongya, „azokat én mind állatokká változtattam. Ha megtanicc szeretni valakit," aszongya, „három kocsi aranyat adok rögtön. Ha szükséged lesz," aszongya, „mindenkor jöhecc hozzám, mindenkor fogsz kapni tüllem."

A lány nem tudott szeretni senkit. Nem tudott szeretni. Eszt meg szerette vóna.

„Na, hát," aszongya, „akkor gyere ki a szabadba."

Hát kimentek a szabadég alá. „Változtazsd vissza," aszongya, „az állataidat mind emberekké."

Meg is történt. Hát az a sok fijatalember ott át. Rájok szót, aszongya: „Most ájjatok fő sorba." Asztán megfogta a nőnek a kezét, meg ahogy sorba átak, végigvezetgette.

„Amelliket most gondolod, hogy képes vóná szeretni," aszongya, „annak fogd át a nyakát és csókúd meg. Ha kűbű van a szive," aszongya, „annak a férfinek, akkor is meglágyul és a csókodat visszaaggya."

Hát ahogy ott sétát, eccecsak egynek ekapta a nyakát, meg megcsókuta. Hát a férfi viszonoszta. Hát allett a vőlegénye.

Mingyá röndűt kocsikat. Három kocsit megrakatott arannya.

„Ez az eső jutalmad," aszongya. „Ha szükséged lesz, bármikor jöhecc hozzám, fogsz ujra kapni."

Nahát osztán a kocsikka ebucsusztak. Kocsik megindútak. Ementek haza. Ahogy az udvarába betért, hát az aptya házához, mekkondútak a harangok. Éccaka vót.

Mi történt itt? Hát mit lát? Hogy tüz van a faluba.

Nem törődött a kocsikka vagy valamive. Mindent otthagyott, meg futott, mer látta, hogy azon a tájon van a tüz, ahol az ü kedvesse volt. És csakugyan mi égett, mint a bíró háza.

Hát ott a népek osztán izétek. A bíró maga is kiabát:

„A lányomat, a lányomat!"

A lány betegen fekütt a szobába. És nemsokat kukoricázott. Nekirohant az ablaknak, az ablakot kitaszitotta vagy betaszitotta és beugrott. A lánt az ablakon kinyujtotta. Aszt evették tülle, oszt utána kiugrott ű. Hát a bíró viletlen íppen jelen vót, mikor a lányát kiatta. Akkor rászót, aszongya:

„Fijam, ha má a lányomat," aszongya, „megmentetted, mencsd meg a kincsejit is," aszongya.

„Arra már nincs szükség." Aszt felete. „Ha neked szükséged van, mencsd meg magad."

Hát akkor ekezdett kijabáni: „Segiccsetek, segiccsetek! Mencsetek meg!"

Aszongya: „Ne sirj apám," aszongya neki a legény, „ha akarod," aszongya, „egy hét mulva ollan házat állitok neked ide," aszongya, „hogy arankerekeken fog forogni."

Hát az öreg osztán belenyugodott.

Hát eis vette a lányát. Hát ühozzájuk vitte, az édesaptyához.

„Hát kincsem ölég van," gondúta magába, „de próbát teszek."

Ement vissza, ahol a kincset kapta és mekkérte hát aszt a nőt, ha lenne hát ollan szives és őneki egy házat fölállitatna, ami arankerekeken fog forogni. Aszongya neki a nő:

„Csak ereggy nyugottan haza. Mire te hazaérkezz, má ház ott lesz."

És meg is történt. Az a nő épitetett neki házat, ami arankerekeken forgott.

Úgy asztán boldogok lettek. Ha meg nem haltak, ma is ének.

25. A SZABÓLEGÉNY ÉS A TÜZES BIKA

Hát valamikor hát itt volt az Ensz fojó partya körü valami grófi kastél. Annak a grófnak vót egy fija és három lánya. De gazdag gróf vót.

Ahogy a lányajit férjnekatta, mindenik nagy kastélba kerűt. A fija is megnősűt. Szépen édegétek. Az öregek kihatak, a fijatalok maguk marattak. Attú a perctű fogva, hogy az öregeket etemették, a fijatal grófcsaládnak nem vót békessége a kastélba. Azokat minden éccaka zavarták. Annyira ment a dolog, hogy elköllötte hagyni a kastélt.

Ement hát egy másik területre. Volt valami birtokjok, hát ott tartószkodott. De kiadott, nem tudom má, mennyi pénszt, aki fölfödözi, mi rejlik a kastélba, az hát nagy jutalmat kap szóva. Hát vélettlen arrament egy szabósegéd. Betért a kocsmába. Kért szállást.

„Szívesen," aszongya a kocsmáros, „de én annék egy tanácsot," aszongya. „Itt van egy kastél.

Mind nyitva van minden ajtaja. Be van butorozva kitünőjen. Hogy ott kényelmesebb éccakát tölthetne, mint itt, de valami rejlik a kastélba," aszongya. „Ha fölfödözöd neki a titkot," aszongya, „ennyi, meg ennyi pénszt is kapná."

Arra hát gondúkodott a szabósegéd. Aszongya a kocsmárosnak:

„Kocsmáros úr," aszongya, „aggyon nekem egy jó fegyvert, töltént, enni-innivalót. Én fölfödözöm aszt. A fele pénszt a jutalomnak," aszongya, „magának adom."

Hát bizony a kocsmáros is megizéte magát. Gondúta:

„Ennyi pénznek a felit mekkapom, az jó üzlet."

Hát itt az osztrák parasztokná egysmás fegyver minden házba szokott lenni. Hát a kocsmárosnak is vót. Átatta neki a fegyvert, töltényt eleget, enni-innyavalót, színyavalót, mindent. Meghát a szabósegéd ement hát ki a kastélba.

Körűnészte az összes szobákat, mindent. Hát eccer egy szobához érkezett. „Ez lesz a legjobb." De nem az ágyba fekütt, hanem például mongyuk, négy sarka van egy szobának, az egyik sarokba húszta meg magát és oda hát leűt. De előbb, mint leűt, kinyitotta az ablakokat, az ajtót, ha ugorni kő, valamerre tuggyon menekűni, ü bisztositva legyen. De háturrú senki nem bir hozzá, mer a falon nem tud átizéni.

Hát ű ott gubbaszkodott, gubbaszkodott. Eccercsak rompulást hallott. Zörög, zörög. De soká tartott. De ü a fegyverre kész van a lövísre. Hát eccercsak mi jelent meg neki? Egy tüzes bika. Hát bikabűrbe vót egy ember fölőtözve.

És a lámpákka fővót szereve. Azok világitottak. Hát amikor betért hát a szobába, az a fegyvert föemete, meg rászót:

„Ájj! Ki vagy?"

Nem szót az, csak lassan mozgott. Nem?

Rászót másoccor. Akkor se át meg. Harmaccor eszóta magát, de a puska is esűt. Meg jó talát is. A bika főfordút. A lámpák kialuttak. Akkor a fegyvert a hónaalá kapta, meg futás, be a kocsmába.

Má a kocsmáros alutt. Zörgetetett. „Kejjen fő!"

„Mi baj?"

„Gyorsan, gyorsan," aszongya, „csöndőrökér! Meg lesz a titok."

Hát a faluba csöndőrség nem vót, hát a szomszéd kösségbe köllött. Befogta a lovajit a kocsmáros, meg ement a csöndőrlaktanyára. Hat csöndért kapott mingyá magáva. Hát a csöndérek szintén fegyveresen, készenlétbe. Valami van, biztositva legyenek. Ekezdik hát a bikát bontogatni. Ki van benn? Megismerték. A saját kösségekbű a bíróúr vót a bikabűrbe.

Otthatták. A legény a csöndőrökke együtt, kocsmáros is kesztek kutatni. A csöndőrök rafináltabbak, mint unserejne. Nem? Ajtórú, ajtóra. Bekerűtek a pincébe. Pincét átkutatták. Nincs semmi. Megin egy ajtóra kerűnek, ami megin egy másik pincébe ment le. Ott sincs semmi.

Ujra ajtóra. Fönyissák az ajtót. A harmadik pince. Hát, mikor lemennek a pincébe, világosság. Ott tizenkét ember foglalkozott, verték a pénszt. Pénszt csinyátak.

Hát a hat csöndör, meghát a fijatalúr is fegyveresen, hát ott ugyehát mozdúni nem lehet. Hát azokat ecsipték, mekkötöszték őket. Mekkihajtották. Hát így kerűt napvilágra a titok, hogy mi rejlik a kastélba, hogy nincs maradása a grófnak. Mingyá sürgönyösztek. A gróf megjelent a kocsmán. Fijatalurat végignészte.

„A rejtélt," aszongya, „fölfödöszted. Sikerűt. Hát itt a pénz."

Ott a kocsmába ki is fizette, amit ajállott. Ott mingyá a gróf előtt meg is feleszte a kocsmárossa.

Mikor eszt megcsinyáta, aszmongya neki a gróf. Aszongya:

„Fijatalúr, tuggya mit? Tudomásom szerint," aszongya, „szabó a mestersége."

„Igen."

„Hát," aszongya, „egy lípést se tesz maga innen. Maga elgyün a kastéllomba és maga lesz," aszongya, „a házszabó". Hát a csalággyának a részire. „Hát minden partéka, amire szükség van, majd én állitok. Gépet, mindent. Örökös szobát kap. De ha nekünk szükségünk van, aszt hát úgy kő csinyáni."

Hát így örökös lakást is kapott még hozzá. Hát berendeszte gépekke, minden. Hát ü dógozott másoknak is. Oszt hát kereste a kenyerét.

Hát így gyütt létre a titok.

De ezze osztán vége vót.

26. A KÖZÉPPULYAI TÁLTOS

Hát itt valamikor volt egy ember. A bárónak a kertyibe vót a háza, a fősö felin. Még a fundamentumbú tunnék még máma is mutatni, hacsak ez a fijatal gazda nem fejtette e onnaj. A fundamentumot meg lehetne taláni. Itt vót hát egy ember, az tizenhat évet szógát a huszárokná.

Hát ez az ember tátos vót. De a lova is tátos vót neki. Egy szép napon hát egy huszár hozzáment, könyörgött, sürgős jelentést köllene vinni valahová, aggya oda neki a lovát. Aszongya:

„Jóbarátom vagy," aszongya, „odaadom, de egy föltételle. Hogy az én lovamrú le nem szász. Mer ha leszász," aszongya, „akkor baj van. Csak a helszinen, ahova a jelentést viszed, ott leszáhacc, de máshol sehol."

Az illető meg leszát, mert szükségre köllött menni. A lova meg etünt. Otthagyta a lova. Többet a lovát visszase kapta az a szegény huszár. Így azután bosszankodott.

Hát így a lova etünt, beatta a leszerelissit is. Le is szeret a katonaságtú. Kapott szíp vékkielégitést és ideköltözött hát Pulára. De nem nősüt meg. Úgy maratt mindig.

Hát valamikor mitőllünk is, meg hát itt a környékrü is tyukászok vótak, disznóhajcsárok. Ott Szerbijába lementek, Horvátországba, asztán egy naccsorda disznót hajtottak, itt meg elatták. Avva kereskettek. Hát aki itt vót, mert eszt a birtokot Smiráknak hifták, annak vót egy gazdája. Középpulai. Hát ezek ketten ementek Szerbijába és disznókat hajtottak. Ezek, mint segédek. Nem vállalkozó, hanem mint segédek, hajcsárok. Hát fő is hajtották.

Itt Szombathel környékin vót egy csárda. Mer a csárdák azok szabadok vótak mindég. Hát oda behajtották a disznókat éccakára. Vacsorásztak és csak a padlóra a vendégszobába feküttek le. Eccercsak beállitott tizenkét betyár. Valamikor a betyároknak baltájok vót, nem fegyverök, s azokat „zsuppsz!" csak a mestergerendába belevagdaták. A betyárok közü egy mepgillantotta, hogy ott a sarokba feküsznek emberek. Kocsmárost kérdik:

„Mifélék feküsznek ott?"

Kocsmáros aszongya: „Két szegény disznóhajcsár."

„Keccse fő őket." Odakellett a két ember menni, meghát velök mulatni.

Hát az öreg tátos ammindig a baltákat vizsgáta. Eccecsak főket a székjirű, odament, kijemet hát egy baltát, oszt ott vizsgáta.

„Na," aszongya „kitünőjen ki van fenve. Élessek, mint a borotva. De," aszongya, „én csinánék fogadást, hogy nincs közöllök ollan ember, aki az ű kezit keresztü tunná egy csapásra vágni."

Hát bizony ezek az betyárok nészték az öreget. Egyikse vállalkozott, hogy az ü kezit levágja.

„Ej," aszongya az öreg, „gyáva emberek. Magok illen finom baltáva nem merik," aszongya, „a kezemet levágni." Aszongya, „nézzenek ide." Odatette a kezit az asztarra, föjemete a baltát, tejjes erőve keresztűvágott.

Csak annyit láttak meg, hogy gyönge fonalszál történt vóna, hogy megismerte. Mikor eszt meglátták a betyárok:

„Fizetünk!" Megfizették, ami bor ottmaratt. „Maguk csak mulassanak tovább." A betyárok meglógtak. Megijettek az öregtű.

Hát, amit tátosnak mondunk, aszt úgy irják, hogyha az a csecsemő megszületik, ha hat órát körösztü él, aszt nem tuggyák elemészteni. Mer annak a teste ollan lesz, mint a gumi. Hát a gumit megvághassa az ember, aszt nem viszi e. Aszongyák, hogy annak megvannak az összes fogaji és a hátgerince az szőrös. De, hát máma ki van adva orvosoknak, bábáknak, ha illen rendkivüli a világragyün, aszt rögtön fujcsák meg, hogy az ne terjeggyen.

Hát az megy. Nincs neki nyugta. Az mindig a fődet mássza, csússza.

27. A FRANCIÁK ÉS A MOLNÁRLEGÉNY

Hát valamikor itt Magyarországon vót egy malom. Vizimalom, hát mint mongyok. Abba malomba vót egy molnársegéd. Az abba az időszakbú vót, mikor a magyar a francijáva harcút, hogy a franciják bejöttek Magyarországra.

Hát abba malomba hét tiszt kerűt éccakára. De akkor má a franciják előbbre vótak. Ezek a tisztek ott meghátak.

Hát az a mónárlegény, ahogy a malomszobába vacsorásztak, csupa aranyedénybű étkesztek. Ez szeget ütött a mónárlegénnek, hogy ennyi aranyat itt. Millen jóvóna az üneki. Hát ais táltos vót, a mónárlegén. Accsak leste üket, mer egész éccaka örlött, ment a malom, törgött. De a tisztek szundikátak. Az fogott valamit, szekerceféllinek mongyák, ollan baltát és belépett a malomszobába. Sorba, mind a hét tisztnek levágta a fejit.

Az edényeket összeszette, meg evitte. A malom allán vót nagy homokkupac. Oda a homokba etemette. Megeresztette a vizet, hogy a homokot is etakarja, hogy ne vegyenek észre semmit.

Hát regge gyünnek hát a tisztek miatt mások, ugye csapatok.

Hát nincsennek tisztek. Meg vannak gyilkúva. Hát kit fogtak elő? a molnárcsaládot. Meg mingyá ki is akarták végezni üket. Mer ott rögtöni itélet van. Hát a legént nem bántotta senki, csakhát a molnárcsaládot izéte.

Hát ü valamit észrevett. Hát valamit, feszitővasnak mongyák, ekapta a feszitővasat. Ott neki. A francijákat Magyarországbu mind kihajtotta. Ehajtotta Párizsba üket. Magánossan. És ott beállitott a király elejbe. Hát a király nagy könyörgésse. Hogy mekkegyelmezett a királnak. De jó jutalmat kapott.

Hát így Magyarország megszabadút a francija uralom alul. Hogyhát nem a franciját illeti meg.

Egy, egyedül egy ember hajtotta ki a francijákat.

28. A VARÁZSHEGEDŰ

Hát volt valamikor egy muzsikus. Hegedüs, nem sipos.* Az ment a nagyvilágba mindenfelé. Hát megtutta a muzsikus, hogy egy igen gazdag zsidó sok pénzze megy. Ement hát ki az erdőbe és megleste a zsidót. Agyonüti a zsidót szóva, hogy a pénzit mekkaparinthassa. Hát annyira ment a dolog kösztük, hogy a zsidó könyörgött, ü odaggya a pénzit, csak engeggye ütet szabadon.

Hát mekkegyelmezett neki. Zsidó ement haza és föjelentette a muzsikust. A csöndérek értementek, efogták. Bedobták a börtönbe. A hegedűt evették tülle. Hát többet nem jáchatott. Hogyhát gyilkúni akart, meghogy hát a pénszt erabúta, a muzsikust halálraitéték. De a zsidó aszt kérte a bíróságtú, hogy azon a szinhelen, ahol ütet megakarta gyilkúni, hogy ott huzzák fő egy fára.

Na, má hát el is kisértík. Nagy tömeg kisérte ki hát abbú a falubú vagy városbú. Hát előbb, mint föhuszták, aszt kivánta a muzsikus, mikor kértték, mi az utolsó kivánsága, aszongya:

„Nincs egyébb kivánságom, csak eccer aggyák kezibe még a hegedüjít, hogy ü egyet jáchasson.”

Hát addig nem huszhattyák föl, elköllöttek menni. A hegedüt a kezibeatták. Hát mikor eccer a kezibe vót, a zsidó má tutta, hogy mast ü kerül a bajba, mer mutatott stikliket a muzsikus má ott abba a kösségbe vagy városba. Mer a muzsikájának, ha rászót, hogy: „Huzd eszt a nótát,” aki ott a környéken vót, az mind táncóni köllött. Akkor a zsidó ekijátotta magát:

„Kössenek a fához engem!” Mer a zsidó táncóni köllött vóna. Hát mekkötöszték a zsidót hát egy fához. Ü meg hát ott át, meg a hegedű szót.

Hát a zsidó ekeszte ott hát, [mutatja a mesemondó, hogyan rángatózott ide-oda.] Ugyhogyhát keresztüdörgűte a hátát a fán. A többijek mind táncútak. A bíróva együtt az egész közönség. De hát azok szabadon vótak, de a zsidó megvót a fához kötve. Az keresztüdörgűte az egész hátát a fátul. Kijabátak, hogy „kegyelem, kegyelem!” a népek. Hát így kegyelmet kapott asztán a muzsikus.

Akkor a bíró osztán odalépett. Aszongya:

„A kegyelmet mekkapta, de minekután, hát üvelük eszt az izét csináta, hogy mind táncút.”

„Ja,” aszongya, „urajim, ha én a hegedümet a kezembefogom, nemcsak magukat, hanem az egész világot táncútatom,” aszongya.

„Na,” aszongya a bíró, „aszt mégse hiszem. Mink nem sokan vagyunk. Hát,” aszongya, „csinállunk egy próbát.”

Hát az egész falut vagy várost, má nem emlékszem, az egész népet mind hát egy térre kiizéte, ha létezik-e az?

Hát csakugyan, beledöntött a hegedübe, hogy az egész mind táncúni köllött. Ott nem vót kegyelem.

Hát igy kibabrát. De a kincs, a zsidó kincse az nála maratt. Aszt nem vették e tülle, aszt visszakapta a bíróságná.

* A veje, aki a cigányzenekarban klarinétos, jelen volt és rámutatott.

29. A CSODAKOCSI

Hát vót eccer valahol egy király, akinek egy huszonegyéves lánya vót, de soha az életébe nem nevetett. Hát a király kiatta az országnak, hogy minden fijatalember megjelenhet. Hajaz ü lányát képes megnevettetni, feleségül kaptya. Királságot is.

Hát vót egy szegény család, annak vót három fija. Ezek is pockot kaptak. Monták az aptyoknak:

„Mijis emegyünk, talán lesz szerencsénk."

Hát a két üdősebbik fiju utnakindút. A lekkisebbik, a fijatalabbik: „Én ráérek," aszongya. Accsinát egy szánkót. Kerekeket rá. Hajaz uton megy, hajcsa. Ha hóba kerül, kerekeket leveszi, akkor szán lesz.

Mikor mekkészűt a szánkó, ebucsuzott a szülejitű. Aszongya:

„Megyek most hát a világba szerencsét próbáni."

Hát ment, ment, hajtotta a szánkóját. Elérkezett egy kösségbe. Ott fövirágoszta hát a szánkóját. Mindenfille virágokat lopott. Igen szépen kiizéte a szánkóját és úgy hajtotta. Elérkezett egy másik kösségbe, ami lekközelebb vót má a városhó, ahol a király lakott. Természetes, valaki valamit észrevesz, arra a nép kiváncsi. Vótak lányok, hogy kinnvótak az uccán. Azok utánamentek, hogy virágot lopnak. Aki erre a virágra nyút, az ottragatt a virágná. A szoknya meg föment egészen a nyakába. Ott mezitelen.

A másik akar segiteni, ais odaragatt. Egy asszony meg kenyeret sütött. Hát avva pemette vagy minek is mongyák, ahogy a tüzet kupucúta, ammeg kiugrott, hogyhát pemette jó a valagukracsap a lányoknak. Ais ottragatt a pemette.

Ezeket csak vitte a fickó. Hát elérkezett a királlivárosba. A népeket szette össze százáva. Odaragattak. És mind mezételen, hogyhát lenn az alsótest mezételen. A ruha, minden fönn vót.

A király meg a lányáva épp az ablakná kinésztek. Mikor a királlány eszt meglátta, hogyhát micsoda jáccódik le, enevette magát. A király mingyá kijabát:

„Hej, fijatalúr, jöjjön vissza."

Akkapta meg a királlányt, mer megnevetette. Igy osztán mekkapta a királlányt, meg a királságot is átatta neki. Allett a király abba az országba.

Boldog ember lett.

30. A BESZÉLŐ ÁLLATOK

Valahol Magyarországon volt egy fijatal házaspár. Született nekik egy fijok, De a fiju csak egypár napos volt, a szüleji elhatak.

Hát ki veszi gondba hát a gyereket? A kösség. A kösségre kerűt.

Hát a kösség kihirdette, hogy aki efogaggya hát a gyereket nevelésre, ennyit, meg ennyit kap.

Hát vót egy paraszt, az jelentkezett. El is vütte a gyereket. A parasztnak meg vót egy kislánya. „Má mindegy, gondúta magába, egyet nevel az asszony vagy kettőt." Hát a két gyerek úgy lett neveve, mint tezsvérek. A gyerek nem tutta hát, hogy ű nem idetartozik, ugyebár. Hogy nem azok a szülői.

Hát főcseperedett a gyerek. Hát mi lett a foglalkozása? Birkapásztor lett. Igensok birkája vót a parasztnak. Nagy legelőjök volt neki kint. Hát mindig csak ott legetetett.

Eccercsak hát talákozott ollan emberre, aki fővilágositotta a fijut, hogyhát ű csak fogadottgyerek. Hogy próbájjameg, kérjemeg a lánnyát, hogy nehogy ingyen szolgállon ott a parasztná. Hogyhát üneki is legyen.

Hát egy szép napon meg is kérte a lány kezét. Megfogta hát a paraszt a fijut, meg evezette egy szobába. Hát ott vót egy nagy tulipánosláda. Aszt kinyitotta. Aszongya:

„Nézd fijam, ha ennyi kincsed lesz, mint a lányomnak van készétve, akkor mekkapod. Másképp nem."

Hát erre osztán törte a fejit a fiju. Kihajtotta hát a juhait. De valami erdő volt közelibe. Igen forró nap sütött, osztán odahuzókodott az erdőszéllire, meg ott a hűsre letelepedett. El is alutt. Megébrett. Az a csunya recsegés, pattogás ott létezett. Fougrik. Hát mit lát? Az erdő lángba vót. Hát az állatok mind futottak. Az a csattogás, pattogás, minden. Menekűtek az állatok.

Eccercsak hall, hogy sir valami. Beleugrott a csörgősbottyáva. Mit látott? A tüzbe hát egy kígyó fetrengett. Fogta a bottyát, a kígyónak föizéte, meg kidobta a tüzbű. Megszabaditotta. Arra a kígyó ott egypárszor ide-oda forgatta magát, eccercsak megszóllant. Aszongya neki:

„Te mentőm, jere el apámhoz. Amit te kivánsz, abbu ne is engeggy, mer az megaggya.”

Hát jó van. Kígyó kuszott, kuszott, emmeg ment utánna. Hát elérkesztek hát az öreg kígyóhoz. Mongya a kiskígyó az aptyának, hogyhát mi történt. „Amit kiván ez az ember, aszt add meg neki.”

„Hát mit kivánsz?”

„Én,” aszongya, „nem kivánok semmi mást, csak minden állatnak a nyelvire taniccs meg.”

„A, te buta”. Ekeszte hát az öregkígyó. „Gyere, mutatok valamit.” Mutatta. Azok a nagy kád aranyakat neki, mindent. Hogyhát mennyit kiván, annyit kap.

„Köszönöm,” aszt felete, „nekem az nem köll. Nekem add meg, amit én kivánok.”

„Na, jól van. Hátha nem köll kincs,” aszongya, „minden állatnak a nyelvit fogod tudni. De aszt soha az életedbe elne árúd. Mertha elárulod, abba a pillanatba,” aszongya, „meg is halsz.” Hát mekkapta.

Ement vissza hát a juhaihó. Leűt, meghát ott gondúkodott.

Eccercsak egy sereg varju jelent meg, meghát ott károgtak, minthát a varjuknak szokássa. Leszátak egy nagy tölgyfára. Az egyik varju mongya. Aszongya:

„Lehetetlen! Mermá tele van. Máshova köllök vinni.” Azok horták a kincset. Hát a töllfa üres volt, az megtellett. Hát most tovább köllik vinni.

Hej, mikor ü eszt meghallotta: „Talán lesz szerencse?” Másnap regge fogott egy szekercét, vésőt, fürészt, kihajtotta hát a helszinre a birkájit. Odament. Alatta befüriszűte a fát egy kicsit. Fogta a vésőt, oszt ekeszte vésni, hogyhát könnyebben kiforgácsulla, ha be van fürészölve. Eccercsak alant kezdett fónni belöllö. Hát ő győzött pakóni, meg hazahordani.

Hát a parasztnak vót egy főszerje. Abba valami óriási nagy láda volt. Abba tartották az almot, abba a fészerbe. Hát ü az arannyát abba a nagy ládába csak horta be. Ugyhogy a láda megtellett arannya. Eccer tele vót, akkor megin megszólitotta hát a nevelőaptyát:

„Ujra mekkérem a lánya kezit. Aggya feleségül.”

Aszongya: „Má megmontam, majd ha annyi kincsed lesz, mint a lányomnak, akkor.”

„Ó, apám,” aszongya, „nekem hiszen sokka több van.”

„Hogy, hogy?”

„No, csak gyere, majd megmutatom.” Hát kivezette. Kinyitotta a ládát. Hát akkor csaknem összeesett a paraszt.

„Hol szereszted?”

„Az titok.” Aszt felete.

Nekiatta lányát feleségül. Hát osztán boldogok vótak. De ü a juhaiva járt mindig. Eccecsak a felesége aszongya:

„Te, máma maraggy idehaza, emegyünk vásárra. Eis köll, ais köll,” aszongya, „vásállunk.”

Hát a parasztnak szamaraji vótak. Az asszon is egy szamárra űt, a férfi is. Hát úgy mennek szamárhátán vásárra. Hát mennek, mennek. Az asszonynak a szamara mindig emaratt. Hát a gazda hát mekköllött áni, hogy a feleségivel együttmennyen. Ahányszor összeértek hát a szamarak, hogyhát megát, akkor a szamarak mindig hát nyeritettek, meg mindig mosolgott a fijatal gazda. Észrevette az asszony, hogyhát mindig röhög, mikor a szamarak nyerittenek. Rászót, hogy „mit röhögsz?”

„Miközöd neked ahhó, hogy én mit röhögök?” Aszt felete.

Hát az asszon méregbegyütt, haragba. Annyira összevesztek, hogyhát megfordútak, ementek viszsza. Nem mentek vásárra, minekután nem monta meg, mit nevet.

Hát otthon szinte hát az öregeknek mongya. Ott kijelentette:

„Ha én megmondom, hogy mit nevettem, én abba a pillanatba,” aszongya, „meghalok. A titkomat nem szabad elárúni.”

De az asszony csak nem engedett. Ő kiváncsi, hogy mit röhögött. Fogta hát a fijatal gazda, ement az asztaloshoz. Megcsinátatta a koporsóját. Az asztalos meg is hoszta. Megcsináta a ravatalt. Beleüt hát a koporsóba, asztán kiszót a feleséginek: „Gyere be, mast megmondom.”

Kutyája meg az asztalalatt fekütt. Eccercsak a kutya ekezdett sivitani. A kutyasivitásra a kakas fölugrott az ablakra. Ott kukoríkút. A kutya megszóllant:

„Elíg buta ember, ha nemtud a feleséginek parancsúni.”

Nem is. A kakasra szót, ha nem szégyelli-e magát, hogyhát a gazdája ott a koporsóba má ül, hogy kész a meghalásra, te meg ott röhögsz.”

Aszongya neki a kakas, aszongya: „Elég bolond ember, buta ember az, aki," aszongya, „egy asszonnak nem tud parancsúni. Nekem," aszongya, „százszám van az udvaron, mindnek tudok parancsúni, ez meg ennek az egynek se."

Akkor föugrott a koporsóba. Elő a bottyát. Jó agyonhupáta a feleségit. Többet nem lett kiváncsi, hogyhát mit röhög.

Úgy lett ösztán békesség.

Merha megmongya, meghalt vóna.

Igy a kutya, meg a kakas megmentette a haláltú.

31. AZ ÜGYETLEN FIÚ SZERENCSÉJE

Volt eccer valahol egy szegény család. Sokat éhesztek a gyerekek. Osztán a nagyobbik fijú meggondúta a dolgot. Aszongya:

„Édesanyám, aggyá ekkis ruhát, én elmegyek valahová szolgálni, vagy valami munkára."

Hát el is ment. Ment, mendegét. Estefelé elérkezett hát egy faluhoz. Betért az első házba, ott szállást kért. Hová kerűt? Hát a kösségi kanászhoz, disznópásztorhoz.

Kérdi a kanász tülle: „Hova mész fijam vagy honnan jössz?"

Hát ü mongya, igen szegények, hát ü kénytelen elmenni, mer éhenpusztulnak, valami szolgálatra, vagy valami munkára.

„Na," aszongya, „jó hogy jötté, akkor nálam maradhacc, disznókat őrizni segithecc."

Hát a gyerek bele is egyezett. Attak neki jó vacsorát. Regge főket, kapott reggelit. A kanász megetette a bikákat, aszt asztmongya: „Mast elmegyünk, kihajcsuk az állatokat."

Hát ki is hajtották szépen. Egy taknyos kis malac volt kösztük, az sokat garázdálkodott. Délfelé aszongya a kanász a fijunak, akkor a fektetőre hajtották az állatokat, „itt" aszongya, „könnyen vigyássz rájok. Én hazamegyek, megetetem a bikákat, asztán hozok ebédet."

Hát osztán a malac mindig garázdálkodott. Megharagudott a gyerek. Fogott egy követ, a malac után dobott. Fejbetaláta. A malac megdöglött. Most miccsinál? Ő hiszen annyi fizetést se kap egy évbe, hogyhát ü a malacot megtunná fizetni. Egyet gondút. Otthatta a csordát. Lokec! Meglógott.

Hát valami hegyre kerűt fő. Főment. De a tulsó oldalon igen haránték vót, lassan, alig birt menni. Hát osztán nekiiramodott, lefutott tulsóldalon. Hát a lapon szőlőt kapáltak. Az asszony odakijátott: „Fiju, hova fucc?"

„Hát," aszongya, „igen hörtelen volt itt a domb, lassan nem birtam, hát megiramottam."

„Hát hova készüsz, vagy hova mész?"

„Szolgálat után. Szeretnék valami pénszt keresni."

„Na, gyere fiju, nekünk ugyis szükségünk van illen fijura."

Ott meghát egy kis csecsemő volt, mint a régi szokás szerint főkötöttek valami abroszt vagy ponyvát, osztán hucsliszták a gyereket. A gyerek jó alutt. Az asszony aszongya:

„Fiju, te maraggy itt a gyerek mellett, maj mink ebédet hozunk neked jót. Vigyázz a gyerekre."

A gyerek megébrett, sirt. Akármiccsinát, de csak kijabát, kijabát. Fogott egy szőlőkarót, odacsapott. Agyonütötte a gyereket.

Most megin megiramodott. Futás. Elérkezett egy városba. Hát ű ollasmit nem látott, hogy emeletes épületek voltak ugye a városba. Ugy leste a házakat. Egy nő kiszót az ablakon:

„Fiju, mit leső?"

A fijú aszongya: „Aszt a lukat, amin leestem."

„Hát nem az égbű esté le?"

„De bizony onnan," aszongya a gyerek.

„No, gyere be hozzánk," aszongya, „egy kicsit." „Hát," aszongya, „nem ismered az édesapámat? Ekkor és ekkor halt meg."

„Dehogynem," aszongya a fijú, „igenis jól ismerem. Napokba főtoszta meg a cipőjimet," aszongya. „Rongyos cipőket kell ott neki varogatni, foltozgatni."

„Ejnye," aszongya, „hát mér nem jön ü is haza?"

„Na," aszongya a fijú, „mindenkinek nem szabad ám ehagyni a menyországot. Nekem," aszongya, „véletlen szerencsém volt."

„Hát mikor mész vissza?”

„Hát egy párnapmulva visszamegyek.”

Adott neki pénszt, hogyhát vigye az aptyának. Adott egy üveget, hogyhát vegyen itt, meg itt bort, aszt is vigye neki. „Meg, ha szükség van neki valamire, akkor csak jöjjön, kűggyön valakit, münk szivesen segitünk.”

Hát persze a gyerek a pénznek igen megörűt, hogy kapott. Sijetett, hogycsak menekűhessen menné messzebb. Megcsuszott a gyerek, etörött az üveg. Hát most borosüveg nincs.

Hát osztán foltatta az uttyát. Szállás mindig keveredett. Megin egy kösségbe érkezett. Estefelé lett az idő. Betért egy hászhoz, kaphatna-e szállást. Az asszony aszongya:

„Ha teccik,” aszongya, „itt van, elfekhecc. De ágyat nem tudok anni részedre.”

„Akárhol,” aszongya, „csak ne köllek az ég alatt lenni.” A gyerek fáratt vót. Aszongya: „le is fekszem mingyá.” Le is fekütt. De a gyerek nem alutt.

Eccercsak halla, hogy valaki kocogat. Hát ki lépett be? A pap. Jóestét köszönt. Az asszony aszongya: „Tessék heletfoglani, tisztelendőúr, mingyá hozom.”

Hát hoszta a tőtöttmalacot. Elejbetette a kugelhuffot az asztarra, meg a literes üvegbe bort.

Hát elakarja a pap kezdeni a vacsorát, zörgetik az ablakot.

Az asszon kiszól: „Ki az?”

„Én vagyok, annyok.” Gyütt a gazda, vásárrú ökröket hajtott.

„Te illen korán gyüssz máma?” aszongya.

„Ja,” aszongya, „üdőbe sikerűt vennem. Nem is vettem üdőt még ebédre sem. Iparkottam, hogy hazaérkezzek.”

Hát most miccsinál az asszony? Gyorsan az üveget a pad alá állitotta, ami az asztalokná szokott lenni. Kugelhuffot az az asztalfijokba, malacot fő a kálhatetejire. Papot meg egy ládába zárta. Osztán kiment hát az urának kaputnyittani.

Adott valami kis szénafélit az ökröknek. „Gyere Mari, igen éhes vagyok. Acca valamit enni.”

Hát nyujtott gombócot, ha ismeri, aszt vitt neki tejbe. A gazdának. A gazda meg is keszte a falatozást. Eccercsak a gyerek eköhintette magát. Hát a gazda főnéz. „Mi van itt?” Aszongya.

„Micsoda köhögést hallok?”

„A,” aszongya, „egy fijut fogtam szállásra. Ott a szurdíkba nyugszik.”

„Attá neki vacsorát?”

Aszongya: „Nem.”

„Nahát akkor kecsd fő, ais éhes lehet.”

Hát főket a gyerek. De a nyujtott gombóc nemigen izlett neki. Nem teccett. Annak a foga má csikorgott a malacpecsenyére. Hát szokásszerint, ha valakit fogadok, érdeklődök. Kérdi hát a gazda: „Honnan jössz ?”

„Innejd és innejd. Szegények vótunk,” aszongya, „hát ementem szolgálatra. Beszegőttem a kanászhoz, agyondobtam a malacot. Megszöktem.

„Mekkora volt?”

„Na, gazduram,” aszongya, „valamive nagyobb vót, mint ami ott a kálhán van.”

Hát a gazda főket. Nézi. Ott a pecsenye, a tőtöttmalac.

Nyujtottgombócot féretóták, neki a jó pecsenyének. Falatosztak hátcsak tovább.

„Hát így, meg így történt. Megfogattak gyerekre vigyázni. Igen sirt. Megharaguttam, fogtam a szőlőkarót, rácsaptam a gyerekre. Agyonütöttem.”

„Mekkora vót?”

„No, gazduram, a sokka kisebb vót, mint ami ott a ládába van.” aszongya.

Hej, akkor a gazda már észregyütt. Itt valami kutyaság van. Fogta a bikacsekjét, kinyitotta a ládát. Hát ki van benn?

Szegény pap. Jó enadrágóta a bikacsékke.

Visszaűtek. Megint tovább falatosztak. De a gyerek csak mesét. Megy a városba, nézegette a házokat, egy nő, aszongya, kikijátott. „Hogy mit nézek? Hát aszt a lukat, ahol lejestem. Hát föhítt, hogyha nem ismerem-e hát az édesaptyát? »De én.« Kaptam egy kis pínszt, üveget, hogy vigyek neki bort.”

Hát, mikor mongya, hogyhát mekkora vót az üveg, „Na,” aszongya a fickó, „körübellü illenforma, mint itt a padalatt áll.”

Hát szépen a gazda lenyul. Ott a literes üvegbe a bor. Főfvették. Mast nemcsak ettek, hanem ittak is.

És ezáltal tutta meg a gazda, hogy az ü felesége a pappa jáccott össze.

Lefeküttek, nyugottak, aluttak. A feleségit nem bántotta a paraszt. Ement a gyerekke hátra az istállóba, a lovakat, állatokat, ökröket ellátták, mindent. Bementek reggelizni. Aszongya a gazda az asszonnak: „Add ki a ruhámat.” Ünnepiruhát szóva. Az asszon ekészitette a ruhát. Főőtöszködött, fogta a gyereket. Ement a városházára. Az egész vagyonát, mindent, a gyerekre iratott és efogatta a gyereket örökbe. Ráiratta, hogy az asszony ne tuggyon semmiccse pazanyi.

Na, oszt a pap ugyse mert többet odamenni.

Asztán így végzett.

32. A HAJÓSKAPITÁNY

Volt valamikor régesrégen egy hajóskapitány. De angol volt. Hát az évrü, évre mindig csak a tengeren vót a hajóva. De gazdag ember vót. Egy fija vót neki és egy lánya.

De közbe, hát hogy utazgatott erre, arra hát a hajón, eccer véletlen hazakerűt. Szegény felesége már a sírba vót. Meghalt az annyuk szóva. De már a lánya is jó nagy volt, meg a fija is. A fija, az fijatalabb vót, mint a lánya. Hát a gyerekeitű ebucsuzott. Őneki okvetlen ekő menni, nem maradhat idehaza.

„Hát csak vigyázzatok mindenre.” És utnakindut. Hajótörést szenvedett. Az egész legénységit mind elvesztette, őneki az volt a szerencséje, hogy valami roncsot ecsipett és avva tudott partrakeni.

Hova kerűt? A vadak közé, benszülöttek közé. De nem az igazi vad, amit sokszor az ember hallott. Ezek ha európaji fejérembert eltuttak fogni, az őnekik annyit jelentett, hogy az Isten jelent meg nekik. Ők igen nagy becsbe fogták hát az öreget. Nem volt tulöreg, de jó középkoru. És a világon annak mindent amit csak tuttak azok a bennszülöttek, meghortak.

De, hát sok törzs azon a területen, asztán ezek a törzsek is maguk között mindig verekettek, háborusztak, minthát itt minálunk. A szegény hajóskapitányt egy mérges toll ecsipte. Mer akkor mind csak ezekke a nyilakka lődösztek. Hát tutta, hogy ővele vége van.

Hát ott kiatta ezeknek a bennszülötteknek a parancsot, hogy a kincset ide és ide rejcsék el. Talán lesz szerencse, hogy a gyermekejinek tuggyák juttatni. Most parancsút dugókat, amit hát mi dugasznak mondunk. Nem? Abbú csinyátatott, hogy mennyit, mennyitse? És aszt a tengerbe dobatta. De a dugasz kétféle volt. Egyik hamis, a másik hát jó. Hogy valaki majd a dugaszokat megtalálla és avva értesitik a gyermekejiket.

Szintén arrú a környékrű volt egy másik hajóskapitány, aki ténleg elcsipte, de a hamis dugaszt, nem az igazit. Savva próbákozott a kincset főkeresni. Ennek a két tezsvérnek meg egy hajóslegény vitte a dugaszt. Az megtaláta a másikat.

Hát a gyerekek tudomástvettek az egész dologrú, hogyhát az aptyuk eveszett, de ebbe értesíti. Azon hát rajta vót, azon a dugaszon, az igazi talizsma, amit hát régente montak, valami nyakérem. Mast hát a leány is gondúkodott, a fiju is, mitévő legyenek?

Megpróbállák, talán sikerül. Kimentek a tengerpartra. Véletlen voltak ott. Több. Kikötve. Hát egy fijatal hajóskapitányt mekkérdeszték, ha nem vinné el őket ide és ide, a kék hegyekhöz. Ölég az hozzá, ők nemhogy elvigyék, hanem egy üdőre főbérelték aszt a hajót, hogy üket hát vigye oda. Hogy legénységge együtt, ők mindent megfizetnek.

De itt is megtörtént a baj. Csak az vót a szerencséjök, hogy má közelettek ugyis a kék hegyekhöz, hajótörést kaptak. De hogyan? Mer az a hamis kapitány egy fijatalabb fickót, hogy erre a hajóra aggya ki magát hajóslegénnek. És ez a gépezetekbe mindenféle kutyaságokat csinyát. Azáltal szenvettek hajótörést.

Hát roncsok kerűtek ugyebár, hogy partraszátak. Nem az egész. Pusztút e közülük is elég, de hát ük partot tuttak érni. Az első a fegyver, amit menteni lehet a hajókon, merha fegyver nincs, akkor tehetetlen az ember, akkor se ílelem, se semmi. De, ha fegyverök van, tölténnyök, akkor tud magának éllelmet szerezni.

Hát abbú sikerűt neki egy mennyiséget hát kivinni.

Hát osztán a szárazon mászkátak. Eccercsak hát a hajóskapitány kijelentette, aszongya:

„Más mód nincs, körükő kutatni mindent.”

Csinátak egy tutajt és a tutajja mentek. De bekövetkezett az éhség. Semmijök se vót. Hát az öreg

matrózok, akik vótak, hát azok mindig a tengeren vótak, azok ismerték, ahogyan a halak húznak. Az időszaktyok megvan, mikor a halak vándunnak, hol ide, hol oda. De, hát semmi.

Még hálójuk is vót. Hát eccecsak egy hajós, egy matróz kijelenti:

„Gyorsan hálót, jönnek a halak!”

Hát kifeszitették hama a hálót. Sikerűt is sok halat fogniok. Hogy mekkorák, aszt nem tudom, valami kisebbfajta halat kaptak. De örűtek neki. És ha a kapitány nincs velök, az egész elpusztul. Mer azok a legmérgesebb halak vótak, ami létezik. Az ott annyit ér, hogyha egy ember belekerül a vízbe, ahon az a halak, egy-két perc, ott más nincs, mint csont. Azok ollan gyorsan leizelik az embert, mer azok milijószám mennek. Nem kicsibe.

Hát akkor kitört a mánija vagy pánik, ahogy mongyuk. Még verekettek is. Nagynehezen tutták üket lefékezni, mer az ésség már igen nagy vólt.

Nahát osztán a kapitány kijelentette. Partraszátak. Akiné fegyver vót, ki hát talán sikerül valami. Hát egy öreg matróz, mint mászkát, ollan magányossan mászkát, valami üresedést vett észre, hogy az erdő megszünik. Hát huzódik ki. Hát mit lát? Hogy millen az a buza, aszt nem ismerem, de valami buzafélle, amit hát azon a tájon ezek a galambok, tengerigalambok és tőrök voltak kirakva a buzára. Ott lógtak több galamb. Hát az a matróz körünéz. „Hála Isten, csakhogy van itt valami. Má ekkis harapnivalónk lesz.” Szerette hát a galambokat, hát jósereget összeszedett.

Asztán visszafelé akart menni, evétette az utat, az irányt. Ő vissza akart menni, de másirányba-ment, avva, hogy ű valahová hun ideugrott, hon oda, levesz galambokat. Hát eccercsak mit lát? Hogy ott egy bennszülött fekszik. Galambokat letette, fogta a fegyverit, rászót, hogy „ki vagy?” Annem szót, hanem ekeszte a cigánykerekeket izeni. Azoknak az az örömök. Annyit jelent, hogyhát ü megaggya magát. Azokná ollan szokás van. De a matróz nem tutta.

Hát, osztán fele lépett. Az annájobban táncut, meg ugrát előtte.

Hát valamit a nyelvükön tudott a matróz. Hát rászót: „Mér csinálla ezeket az ézéket?”

Hát osztán megmagyarászta neki, hát megértette. Aszongya:

„Gyere velem.”

Aszongya: „Nem szabad, mert itt még az öcsém is itt lesz.”

Hát osztán vártak. Megérkezett az öccse is a bennszülöttnek.

Hát ezek örömme osztán mentek is a matrózza. Lementek hát a tengerpartra. Már akkor sűtt nyárson a hus. Az a leány, aki hát vót. Hát ott sűt, aszt tengeri szörnyetegnek hivták. És annak ollan igen kitünő husa van neki. Hát abbú falatosztak. Az a két bennszülött.

De az előkapta üket, oszt elmonták, hogy hogyan kerűtek űk ide. Hogy ük abbú a törzsbű valók vótak, ahon a leánnak, meg a fijunak az aptya tönkrement. Hogyhát a törzsfőjök tartozott ennek, meg ennek a törzsnek valamive és őket küttö avva az összeg pénzze, hát ami vagy kinccsel oda a törzshöz. És egy másik törzs ecsipte üket, és elvették tőlük a kincseket. Ők meg hát idekeverettek. És ők hát a galambokbu édegétek.

Hát osztán így szóru szórakerűt, hát osztán ü megmonta, hogy ü ismeri eszt a helet. Van tudomása. Az üdőssebbik. Hát osztán fókapták magukat: „Akkor velünk jössz!”

Kaptak fegyvert úgy mint őnekik vót. Ha valami van, hogy tuggyák védeni magukat. Örűt a két bennszülött, hogy micsoda fegyver kerűt az ü kezükbe.

Hát osztán mentek a tutajon. Valami vihar keletkezett. De csak mindig a tengerpart körű, mer avva nem mehetett be a tenger méllibe a tutajáva. Megin kikötöttek. Kimentek, tüzetraktak. Megin ott hát valamit készitettek maguknak. De se sójuk, se ez, semmi nincs. Csak hát a nyársonsűtt húst ették. Ez az öreg matróz, meg az az öreg bennszülött együtt ementek vadászni. Hogy kimennek valamit lűnni. Eccercsak a bennszülött megfogta a matrószt. Aszongya:

„Te, én valamit látok.”

„Mit?” aszongya.

„Gyerejde, csak nézd meg.”

Hát kivót kötve egy hajó. Az a tolvaj kapitánynak a hajója vót. Mer ott vótak ollan mocsarak, ahol a hajókka beletuttak uszni, hogy aszt a tengerrű nem lehetett látni. Tuggya Isten, mive vót benőve, mindenfille gazza.

„Ej,” aszongya a matróz, „eszt jóvóna megnézni. Tucc uszni?” Aszongya a bennszülött: „Tudok.”

„Na,” aszongya, készüllünk fö,” aszongya, „emegyünk, a hajót megvizsgálluk.”

Hát el is mentek. A hajót elérték. Nem tunnak főmászni. Most hát zörgettek. Hát kigyütt egy a hajórú. Hát az kötelességek, ha valaki menedékér dolgozik, aszt fököllik venni.

„Hát, hogy ük hajótöröttek, hogy vegyék fö üket.” Hát fö is vette üket.

De bent a hajóba vótak egypáran. Mer a kapitány az kinn vót a népjive. Csakhát a hajóná őrség, egysmás visszamaratt. Hát sok itókájok vót egysmás. Benn mulattak, részegek vótak. Hát osztán ők is hát oda. Benn itatták üket. De, hát ük nem ittak úgy, mint azok. Má részegek vótak.

Emmeg osztán megsugta a bennszülöttnek, hogyhát mast mit kő csináni. Eccercsak fővették a harcot. A bennszülött, meg hát az a matróz. Lecsapdoszták üket. Az őrt is. A matróz meg hát értette, a hajót vezetni. Az kivót má tanúva mindenféllire. Ammeg a hajót meginditotta, ki avvva, a vacakbú, meg odahajtott az ü embereihön.

A tutajt ehatták, oszt az egészen a hajóbaszáttak. Meg elis ment oda, há köllött a hajóva. Ezek meg hát gyalog keresték és a kincset föl is födöszte a rabló. El is vitte. De ezek üldözőbevették őket. Mer azon a hajón volt fönn egy kis ágyu, ami csak két keréken futott valamikor. Hát máma mongyuk, egy géppuska. Hát avvót igen jó segiccsékükre. Azok a törzsnépet úgy pusztitották, mint nyáron a körtét, ha megrázzák a fákat, úgy hullottak a bennszülöttek és ez a ganaj megtudott menekűni. De csak egypár emberre.

De közbe ez a pasi, akit montam, hogyhát a gépezetbe károkat tett, hogy a kincset megossza velök, emmá innejd eszökött és odament ahhó, má ottharcót ezek ellen megin. De észretért ám az az ipse, hogy hát ez csak a kinccse menekül, szóba se veszi hogyhát itt mast eggyezni köllene, hogy a kincset megosszák. Hát ez meg ekezdett asztán, ahogy menekütek, – hogy micsoda jeleket csinyának, én aszt nem tudom, – de valami jeleket csinát, hogyhát errementek. Ezek meg aszt ismerték, osztán valami sziklás területre szoritották. Nem tudott menekűni. De ott az ipse velevót. Ott má csak ketten vótak. Má többit mind kiirtották a környékrű. Ott éppenhogy nekiakarta a szuronnyát vágni a kapitánnak. Mind a kettőt ecsipték.

Hát igy se a kapitánnak nem lett semmi, se az ipsének, mer ezek a kincset oszt magukhóragatták. Osztán vissza is mentek a hajóva haza.

Kikötöttek. Hát a kincset aszt a két gyerek kapta. Azok semmit enem vettek. Ahogyan elett hozva, az a két gyereknek át is lett adva. Ők mást nem kötelessek fizetni, mint a bért a hajóru, hogyhát kivátották.

Hát a hajójuk tönkrement, de van egy másik hajó helette. Eszt a két gyerek, eszt a hajót átfestette és öneki izéték, ajállották. De a kapitány nem fogatta el, mer beleszeretett a lányba. Hogy mindent, csak ő mongyon igent.

A leány, az meg szüvesen mondott. Ais beleszeretett. Hát így asztán megosztosztak, hát a két tezsvér. A fiju az a házbamaratt, az aptyok izéjibe. Őneki meg úgyis vót a kapitánynak otthona. A fehérnépet meg odavitte.

33. MIÉRT NINCS HUSZÁR A MENYORSZÁBAN?

Hát az ördög elment az Istenhö. Könyörgött, hogy aggyon neki egy huszárt. Őneki má mindenféle embereji vannak, de huszárgya még nincs.

Aszongya az Isten neki: „Jó van. Ereggy ide, meg ide a huszárkaszárnyába. Ekkor és ekkor," kitüszte az üdőt neki, „amellik huszár imádkozik, az a tijed." Aszonta neki az Isten.

Hát ement. Hát az ördög hijába ment. Mert imádkozni egyse imádkozott, hanem káromkodni egyik jobban tudott, mint a másik. Hát hijába.

Visszament az Istennek panaszkonni, hogyhát ezek káromkonnak, nem imádkoznak.

„Azér kültelek oda," aszongya, „hogy ne kapty huszárt."

Nincs! Huszár nem kerül a pokolba.

34. MIÉRT DÖRÖG AZ ÉG?

Mer a Péter lóhermagot vetett. Oszt igen csoportos vót a föld. Nem? Hogyhát most lehengöröli vagy legurgattya. Mink úgy mongyuk itt. Osztán mikor az úgy zökkenik hát a henger, akkor szikrázik. Mikor zörög, akkor meghát csattanik, aszongya. Hát azér izelik, hogyhát úgy van hát fönt a menyországba.

35. MAJD A FORGÓSZÉL ELÁRUL

Forgószélbe boszorkányok vannak. Azok lovagúnak. Hát tuggy' Isten, csak aszonták, hogy boszorkányok.

Hát itt lenn a határon tul, itt Olmódnak hijják a kösséget, ott volt valamikor hát egy paraszt. És minden éven gyütt hát egy zsidó Olmódra. Ez a paraszt vitte mindig be Kűszegbe szekéren aszt a zsidót.

Hát tutta a paraszt, hogy igensok pénz van a zsidóná. Valahun hát ott az erdő között megát a kocsijáva. Leszát. A zsidó nem tutta, mit akar. Levette a szekérrű a lőcsöt. Neki a zsidónak.

„Mast megdöglesz, agyonütlek a pénzér."

A zsidó könyörgött, hogyhát ne üsse agyon. A pénzét odaggya.

„Akkó," aszongya, „elárúsz. Mekköllesz dögleni." Nekiment, a lőccse agyonverte a zsidót, oszt kidobta a szekérbű az árokpartra, meg otthatta.

De közbe, hogyhát ez történt, egy nagy forgószél támatt. Aszt felete neki a zsidó: „Ez a forgószél téged majd elárul, ha én nem tuttam."

És meg is történt. Sok évek ementek, hogy nem gyüttek rá, hogy a zsidót ki ütötte agyon. A felesége elárúta.

Magtalan család volt. Minthát sokhelen a falukba padokat vagy fát raknak le az uccán a ház előtt, meg nyáron ott űdögének kint, hát ünekik is paggyok vót az uccán kint. Egy vasárnap délután kint űtek. Valahogyan összekeverettek hát a feleségive. Eccercsak az asszony eszójja magát, aszongya: „Énvelem is úgy akarsz tenni, mint a zsidóva?"

Hát persze ott a forgószél támatta és abba ekijátotta magát. A szomszédok meghallották.

Másnap má vitték is.

36. HÜVELYKMATYI

Hát vót eccer valamikor régesrégen egy favágó. Sok gyermeke vót. Hát egy fija vót, aszt odahaza mindig Babszem Jankónak hítták. Hát csak egy kicsi vót. Akármiccsinyátak a gyerekke, hát az nem fejlődött. Hát má főnyött a gyerek, hogy má egy tizennyóc éves, de accsak egy picike vót.

Az ement az országházba, hagatózott, minden. Meghuszta magát essarokba, hogy senkise látta. Tanútt gyerek lett belőllö szóva.

Hát eccer az annyok aszongya az aptyoknak:

„Aptyok," aszongya, „puszticsd el a gyerekeket, mert éhenpusztulunk."

Most fogta a gyerekeket, kivezette hát az erdőbe. De a Hüvejk Matyinak több esze vót am. Mindeniknek egy jó furkó kenyeret adott az annyok, hogyhát kedvök legyen. Az aptyok evezette ollan helre őket, hogy sehogycse találllanak vissza. Otthaggya üket, hogy ne lássák, hogyan pusztúnak ugye a gyerekek. De a Matyinak hát több esze vót. Ahogy mentek, az arra nem gondút, hogy utána a madarak majd föszedik, az nemhogy a kenyeret ette vóna, hanem mindig egy-egy falatot ledobott az útra, hogy avva majd ü visszatér. Mer ü sejtette már, hogy itt valami lesz vagy má kihallgatta üket.

Hát úgy is lett. Az aptyuk eccercsak aszongya: „Fijaim, maraggyatok itt, én ide, meg ide megyek. Mingyá visszagyüvök."

De az aptyok sose tért vissza. Hát otthatta üket, meg megszökött.

Hát eccecsak hát a Matyi megunta. „Gyertek," aszongya, „emegyünk haza, mert apánk nem gyün értünk."

Hát a Matyi ment elő. Accsak leste mindig a fődet, ahogy lépkedett. Itt egy morzsa, ott egy morzsát hát megtalát. Igy szerencsésen haza is kerűtek a gyerekek.

Megin az annyok örűt, hogyhát bekövetkezett valami jó munka, hogy megin az aptyok keres egy kicsit, hát örűt, hogy megin a gyerekeit viszontlátta.

Hát a Matyi mindenfelé mászkát. Eccercsak olvas egy föliratot, hogy a király keres hát egy futárt. Aszongya az annyának, aszongya:

„Idesanyám, én megyek a király elejbe. Beállok futárnak, maj akkor lesz pénz."

Hát el is ment. A király föl is fogatta. De micsoda föltétellel?

Aszongya: „Nézd fijam, itt van egy levél. A lányom itt és itt van. Eszt a levelet te ennyi üdő alatt átköllöd adni és onnajd ennyi üdő alatt visszaköllesz térni.”

De adott neki pénszt is. Hát az útra köll.

Hát a gyerek el is indút. Szerencsésen a lánt meg is taláta. A lán körünészte: „Hm, a kis fickó, hogyan tudott ez idegyünni? Apámtú ekkor és ekkor van dátumozva az üdő és má a levélle a gyerek itt van.”

Mekköszönte a levelet. Mingyá választ irt. Addott is neki egy kis aprópénszt borravalónak.

Hát mikor megy visszafelé, halla ám egy csárdába, hogyhát igen zömbűnek bent a csárdába. „Hát én is bemegyek,” gondúta magába. „Iszok én is egy kicsit.” Hát elment. Hát mik voltak bent? Zsiványok a csárdába. Hát azok vették is, nem is a gyereket, tőröttek a zsiványok. Azok csak povidátak, povidátak, hogyhát ide és a királhó szeretnéjök menni, betörni. Ott van egy kincseskamra, aszt a kincseskamrát kiüriteni.

Hát eccercsak odaállott:

„Mit akarnak magok?” aszongya. „Ha jól megfizetnek, én segiccségökre leszek. Engem,” aszongya, „az ablakon föemenek és majd én azon a lukon bebujok, meg a tárgyakat kiadom.” Arantárgyak, meg mindeféle voltak benne. Hát a zsiványok erre igen főkaptak: „Ez igaz, jó segiccség lesz.” Hát el is vitték. Ementek a királi palota elejbe, véletlen azon a tájon, ahol hát a kincsek, merhát magas fal volt, ott ugyse tud bemenni senki, eszt fősegitették. Az be. Bent meg jelentist csinát, hogy mi jáccódik itt le.

Még akkor a választ ű nem atta át a királnak a lányátu. Hát persze, hogy a gyerek esztet magyarázza, a király mingyá belső őrséget, ami hát vót, azokat mingyá izéte: Talpra! Meg ki! A zsiványokat efogták, ekkapták üket. Hát a király megjutalmasztatta jó, meghát el is fogatta.

Hát, hogyhát dolga nem vót, többször asztán ement ki, sétáni. Le, leüt az árokparton, az utszéllin. Ott egy legetetett. A tehén a szegény Matyit bekapta, megette. Hát oszt a gyomorba bent kijabát. Hát mindig hallanak, hogy a tehénbe van valami.

Hát ebbe az ördög van, lekő a tehenet vágni. Nekiatták a mészárosnak. Mészáros levágta. Tehénbű kalbászt csinát. A Matyi megin elevennyen a kalbászba kerűt.

Hát avvót szegénnek, a Matyinak a szerencséje, begyütt valami vándorember hát a mészároshó, kért kalbászt. Ahogyan fönt lógott a póznákon vagy botokon a kalbász, hát a mészáros leakargya a karikát onnajd emenyi, valahogyan má a Matyi bent dolgozott a kalbászba. Eszakatt a kalbász. A Matyi meg leesett. Meg mingyá futás, hogy ü menekühessen.

Visszament hát a a királipalotába. Hát a király oszt előkapta:

„Hol csavarogsz? Szükség lett volna rád, meg mik. Mindig csavarogsz, nem vagy itt.”

„Nahát,” asztán mongya, „urak, bocsássanak! Kint lefeküttem,” aszongya, „itt az árokparton. Megevett a tehén. Tehény gyomrába kerűtem. Annem vót elíg,” aszongya, „a mészáros levágta a tehenet. Beledugtak a kalbászba. Hát így az üdő,” aszongya, „ement.” De akkor má a válasz átvót adva a lányának.

„Na, jó van fijam,” aszongya. Megint adott egy levelet. „Vidd gyorsan a lányomhó.” Aszongya, „má ugyis késő, hogy röktön gyüjjön haza.” Hivatta a lányát.

Avva ü fogta a levelet. „Kipp-kopp! Etérűt a gyerek, egykettőre ott vót a lányná. Hát a lánnak átatta a levelet, hogy röktön térgyen haza.

„Na,” aszongya a lány, „választ nem köllök adni. Elmehecc,” aszongya, „én a vonatta jövök.”

Az meg kiment. „Kipp-kopp!” Má odahaza is vót.

Hát a királnak nem imponát rendesen, hogy létezik az, hogy ez a kis fickó illen gyors fordulatot tud csinyáni. A leány sokka később együtt a vonatta, mint ü hát gyalog. Hát oszt a király előkapta, hogyhát mi történt, hogyhát őneki mije van.

Aszongya: „Nekem van egy csizmám, amit, hát eszt a titkomat még sose árutam el,” aszongya, „én aszt a csizmát főhuzom, kípp-kopp, meg má ott is vagyok, ahun akarok lennyi.” A kis Matyi. „De a második csizma,” aszongya, „az hijányzik. Bár ais vóna meg, akkor talán még jobb vóna.”

„Hát hol szereszted te a csizmát?”

Aszongya: „Kinn vótam apámná valamikor az erdőn,” aszongya, „egy odu fába talátam a csizmát.” Aszongya, „hijába kerestem, kerestem, de nem talátam a párját. És a csizmának az a tulajdonsága vót, ha kicsi huszta fő, ha nagy, az mindenkihöz passzút.

Hát a király aszongya: „Adok üdőt. Vigyé magadda embereket és vágazsd ki aszt a fát, ahol a csizmát találtad. Talán meglesz a párgya is.”

Hát evitt embereket. A fát kidöntötték. Meglett a másik csizma, a párgya is. Ahogy fönt az illető

beledugta, az egyik lecsuszott, a másik meghát benn valamibe elakatt, hát nem esett le. Hát meglett a csizma. Főhuszta. Hej! Passzút a csizma.

Ja, a csizmát nem tuggya hasznáni, mert két favágó van vele, két ember. Hát szép komótosan sétátak haza. Ement a király elejbe. Aszongya:

„Felséges királlom," aszongya, „parancsodat tejjesitettem. Meg is hosztam," aszongya, „a csizmának a párgyát. Mit kivánsz mast tüllem?"

„Semmit." Aszt felete a király. „Maraggy szépen a heleden, nyugoggyá. Majd ha szükség lesz rád, majd akkor szóllok."

Hát ement. Kint osztán csavargott mindenfelé. Hát eccercsak gyün a királlány elejbe. Előkapta hát a lány. Kipruhacsúta, micsoda családbú származik, egysmás, mindent. Hát a kis Matyi mindent elmondott. Hogy micsoda szegénységbe szenvedett ü valamikor, mast meg millen jó sora van itt neki.

„Hát," aszongya, „a szülejiden nem segitesz?"

„Van is eszembe?" Aszt felete.

„Hát ha má eddig főnevetek a szülejid, meg ollan szorongatott helzetbe vannak, hát kűggy nekik valamit, vagy vigy nekik valamit, hogy azok is jobb életsorba kerüllenek."

„Maj arra is kerül a sor," aszt felete. „Kisasszony," aszongya, „most nekem csak haggyon békémet. Majd elgyön," aszongya, „a nap, amikor én kérdek valamit magátu, de nemet ne mongyon," aszongya.

„Én," aszongya a királlány, „akin segiteni tuttam, idájig is segitettem, meg ezután is fogok," aszongya.

„Rendbe van!" aszongya. Ement a Matyi. Föhuszta a két csizmát:

„Kipp-kopp! Legyek otthon."

Odahaza vót a szülejinél. Körűnézett mindent. De, csak bekopogtatott: „Jónapot kivánok, szülejim," aszongya, „hol vannak a tezsvérjeim?"

„Egyik itt csavarog, egyik ott csavarog," aszongya neki az aptya.

„Hát te hogyan kerüsz ide?"

„Ej, apám," aszongya, „én boldog ember vagyok. De még csak ezután leszek boldog," aszonta.

„Hát hogy-hogy? Hát hosztá-e valamit?"

„De hosztam ám," aszongya. „Amillen kicsi vagyok, de ullan sokat hosztam."

Hát osztán kezdett kipakóni. Hát az öreg bácsika bizony nézett egyet, hogy mire képes az ü fija, a kis Hüvelk Matyija.

De kérdi az aptya: „De hogyan birtad te el eszt a kincset, mikor illen csöpség vagy?"

„Van nekem erőm," aszongya, „apám. De még sokka több, mint neked."

„Hát hogyhogy?"

„Majd aszt is megfogod tunni!"

Hát gyöttek a tezsvérgyeji. Azoknak is adott. Nem atta mind az öregeknek, a tezsvéreknek is. „Nektek is legyen valamitek."

Hát osztán az annyok kináta, ha köll-e valami enni.

„Illesmit csak nem eszek," aszongya, „ehetek én mást."

„De éhes lész."

„Dehogy leszek éhes," aszongya, „az a párperc, mi nekem kő," aszongya, „addig nem éhezek." Ebucsuzott. „Kípp, kopp," aszongya, megmá a királlipalotába is vót.

Hát másnap megin ement csavarogni a parkba. Mindenhun hát mászkát. Megin gyön a királléány. Megin szóbakeverettek. Aszongya a királleánnak, aszongya: „Kedves királkiasasszony," aszongya, „maga aszt igérte nekem, hogyhát mindenkin segitett, meghát ezután is segitek," aszongya, „vagy segit. Hát segiccsen rajtam."

„Na," aszongya, „hát mit kivánsz tülem?"

„Aszt, hogy legyen a feleségem."

Megnészte a Matyit. „Ha kivánod," aszongya, „a tijed leszek."

„Na, hát," aszongya, „egy pillanatra. Emegyek a csizmákér."

Mer akkor a csizmák nem vótak rajta. Kihoszta a csizmákat.

Aszongya: „Legyenszives, mast húzza maga föl ezeket a csizmákat."

A királleány szótfogadott.

Aszongya: „Most ölejjen meg, ahogyan bír, szoriccson meg."

A leány aszt is megtette. Ahogyan megölete, megszoritotta, egy derék legény állott előtte a Matyibu. Akkor bámút a királkisasszony, hogy micsoda fess egy vőlegénye van mast őneki. Bekarút asztán a legénybe, meg az aptyaelejbe vezette. Aszongya:

„Nézd apám, itt a vőlegényem," aszongya a királnak. „Itt a Matyikánkbú," aszongya, „micsoda ember lett."

Hát az is bámút, mer megse ismerte. „Hát hogy, hogy?"

Aszongya: „Ezek a csizmák," aszonta. „Ezek, amit én kivánok, én ezekke," aszongya, „mindent megtudok csinyáni."

Másnap má trónörökös lett. Nekiatta a király a lányát.

Esküvő után magáhó hivta. „Ha, te má," aszongya, „ollan izébe képes vagy, minden," aszongya, „vedd át az országot. Ezután te vezesd az országot."

Király lett belöllö, a Matyikábú.

Akkor osztán a feleségive együtt, az egyik csizmát a fejirníp húszta, egyiket ü. „Kipp, kopp! Most legyünk a szülejimné."

Otthontermett.

Összefogta az egész családot, meg mind a királlipalotába vitte.

Igy asztán szegényekbű gazdagok lettek.

Ha meg nem hatak, ma is élnek.

37. KÜRTÖS JÁNOS

Hát valamikor régesrégen vót egy János. Kürtös volt a katonaságnál. Az oroszokka harcótak. Nemcsak ü, hanem az egész ezrede. És valamikor minden ezrednek vót ászlaja. Aszt az ászlót a harctérre kivitték. Az egész ezred katonaság mind epusztút, csak az egyetlen kürtös, a János, ammaratt meg az ászlóva. Minekután hogy ü az ászlót megmentette, a király az nevezte hát a Jánost vitéznek. És adott neki hát egy nagy birtokot, egy nagy kastélt, hogy ott letelepedhet.

Főkereste a szakácsnét és rendűt, hogyhát az összes cselédeknek jelencse ki, hogy máma itt mind vacsorát kapnak. Hát meg is készűt.

Akkor a szakácsné kijelentette, hogy:

„Uram, itt a kastélon kivü van egy kápolna. Oda vagyok kötelezve minden débe tizenkét órakor az ebédet odavinni." Egy személnek. De sose látta senki, hogy ki eszi meg, hát amit odavisznek.

„De, hátha idájig úgy vót," aszongya, „hát az tovább is úgy köll maradni."

Hát, természetes, ő kutatott, vizsgát. Lekerűt hát a kriptába. Nézegette, ki, mikor hat meg, mi vót? Minden ki vót irva. Az egész kriptát körűnészte. Mikor visszafelé jön, egy koporsónak az ajtaja kinyillott és egy férfi fölemekedett. Ő odase nézett a dolognak. Nem, mint másember, megijett vóna, ő át, mint egy darab fa.

Aszongya: „Látom fijam, nem vagy gyávagyerek. Nem riacc vissza semmitü."

„Még idájig uram," aszongya, „nem. Nem is fogok."

„Na, minekután ollan bátor gyerek vagy," aszongya, „itt van egy pálca. Eszt vedd magadhoz. Bárhova mész," aszongya, „evve sujthacc."

Avva az öreg bezárta magát megin. Visszafekütt. Koporsó lecsapódott.

Savva kiment. Ekezdett odahaza a lakássába gondúkodni. „Micsoda jel ez!" Törte a fejit. Nem tutta, mitévő legyen. Nagynehezen elszunnyatt. Ekezdett álmodni. Álmotta, hogy itt van egy király, annak van egy lánya, akit má igensokan mekkértek, de a király senkinekse atta. Gondúkodott.

„Van nekem egy pálcám. Talán az majd segit."

Kiatta a rendeletet a gazdának, hogy minden rendbe mennyen. Ü elköll menni.

Hát kiválasztott egy paripát magának, főnyergete és fölugrott a ló hátára. A pálcáját a csizmaszárjába dugta. Savva hát ment, mendegélt, messzeföldre. Eccercsak elérkezett egy nagy folóhoz. Innej mast netovább!

Jobbra, balra tekingetett, ha nincs-e valahol hid. Ja, dehát seholse látott. Végül gondúta magát, jobb lesz jobbra fordúni, mint balra. Hát a foló partyán ment tovább.

Eccecsak mit látott? Egy kis kunyhót. Odalovagút a kunyhóhoz. Leugrott a lovára és betekintett. Hát egy öreg aggastyán űdöget bent.

„Jónapot, öregapám!"

„Hozott Isten, fijam" aszongya.

„Hát valamire kérném, öregapám," aszongya, „nincs-e valahol egy hid, hogy én a folón átkelhetnék?"

„Nincs fijam," aszongya, „de ha nekem egy kosár aranyat acc," aszongya, „akkor én átjuttatlak."

Rendbe van. Kezetnyujtottak egymásnak. Kész volt az alku. Az öreg, mint az ágya vót, lehajót és kivett egypár papucsot.

„Itt van fijjam," aszongya, „lépj bele. Üjj fő a lovadra. Mond a papucsnak; Hipp, hopp, legyek ott!" aszongya, „tul lész a tulsó parton. De jóvigyázz magadra." aszt felete.

Hát rendbe van. Hol termett? Egy kertbe. Ollan szép vót az a kert, hogy sajnáta, hogy a ló letiporja a füvet. Amit látott, az mind aranybú állott. Hát eccercsak egy körtefához kerűt. Aranykörte rajta. Fenyút, meg leszakajtott egy körtét és aszt zsebrevágta.

Avva indul hát előre a kerten. Elérkezett hát előre az udvarba. Kive talákozott legelőször? Mint a királlal. Jónapot köszönt.

„Jóhelen járok én?"

Aszongya a király: „Fijam, nem tudom, mijáratba vagy."

„Ekkor és ekkor megálmottam, hogy ennek a királnak van egy lánya. Hogy igensok kérője vót má, de egynek se akatt szerencséje," aszongya. „Hát ha ön e az a király?"

„Lehetséges." Aszongya a király. „Hogy hivnak?"

„Jánosvitéz a nevem."

„Honnan?"

„Innen és innen."

„Nahát, ha tudni akarod, hát én vagyok az a király. Hát az én lányomat akarnád?" Hanem a király a lánnyát odahivta. Aszongya:

„Fijam tévecc, mer az én lányomat te nemtudod megszerezni."

„Hát mér nem?"

„Mer," aszongya, „az ördögökke játszik össze. Az mindennap tizenegyórakor éjje elmegy, egyórakor jön haza. S mindennap három pár lábbelit elszaggat. Te aszt nem birod."

„Na, mutassa hát meg a lányát."

Király karonfogta a fijut és a lánya elejbé vezette. És bemutatta, hogy uj vőlegényt hosztam.

Lekezet vele. „Elfogaggya-e hát a kérésemet, hogy mekkérem a kezit?"

„Ha nem ijecc meg, akkor feleséged leszek. Ha megijecc," aszongya, „akkor nem."

„Még sose ijettem meg, nem fogok sose megijedni."

„Na, jó van," aszongya, „akkor ittmaradhacc." Kapott szobát, elfoglata. A lovát átvették természetes a szolgák. Aszt ellátták. Neki arra nem volt gongya.

A leány hozott neki vacsorát. Együtt vacsorásztak, osztán beszégettek hát tovább egyes dolgokrú. Eccercsak a lejány aszongya:

„János, ütött az óra, nekem menni köll. De te is fogd magadat," aszongya, „össze és eriggy ide és ide ebben a templomba. Menny fő a kórusra és ott várj, hogy ott mi történik."

Hát a János szótfogadott. Elért a templomba s főment hát a kórusra. Heletfoglat. Eccercsak mit lát? Hogy az egész templom ördögökke van tele. Hosszu farkokat veregették ide-oda. Eccercsak egyik oldalágon, mint szoknak ollan fülkék lenni, kigyütt a lán. Ott egy ekapta, oszt táncút vele. Ahogyan abbahagyta az ördögge a táncot, a cipőket levette, meg féredobta. Főhuszta a másik párt. Táncút a második ördögge. Cipők ronggyá lettek. Levetette. Aszt is edobta a sarokba. Együtt a harmadik. Ais hamar végzett.

A hárompár cipőt egy kupacba hát összehajitotta, s avva a lány megin eltünt. Emmeg fogta a pálcát, meg keresztet csinát rajta. Az ördögök etüntek. De ü jó megfigyete, hogy mellik pár cipőbe táncút elősször, másoccor, harmaccor. Jö a cipőket összeszette és hazavitte. Nem is soká vót odahaza. Kocogattak. Főket: „Szabad!" Ki lépett be? A lány.

Hát János kérdi tüle: „Hol jártá?"

„Itt és itt voltam táncúni."

„Tudom," aszmongya János, „eszt azér nemhittem volna," aszongya, a János, „hogy illen ügyetlen vótá a tánculásba."

„Én ügyetlen?"

„Igen," aszongya, „itt a bizonyiték." Férenyút, elővette a hárompár lábbelit. „Ha ügyes letté vóna," aszongya, „a három, pár cipő nem jutott vóna a kezembe," aszongya. „De minekután ügyetlen vótá, hát én ehosztam."

Attú a perctű fogva az egyiktű megszabadút. Másnap mácsak kétpár cipő köllött. Azokat is megszerezte.

Hát így az ördögöktű megmentette. A hárompár cipő azontul megmaratt. Hát az ördögtű megszabadút.

Aszongya lány: „A tijed leszek, de egyellőre nem. Emehecc szépen haza. Majd én irok levelet, hogy mikor jöjj hozzám.”

Arra ü nem gondút, hogy az arankörte a zsebgyibe van. Akkor jutott eszibe, mikor monta, hogy elmehet haza. Akkor hogyhát egy körte van a zsebgyibe, valahogyan észretért. Kivette a körtét és a lánnak átnyujtotta. A leány szivesen fogatta. Aszongya: „Minekután hát megmentetté, most eriggy apámhoz. Kérj tülle jóvátételt.”

Hát akkor osztán ement. Ment be az öreg királhó. Beköszöntött.

„Eljöttem apám,” aszongya, „jóvátételér. Minekután a lánya egyellőre nemet mondott, hát kérnék jóvátételt.”

„Na,” aszongya, „számodra ugyis el van készitve. Ott van,” aszongya, „egy véka arany. Az a tijed. De,” aszongya, „egyre kérlek. Kinn a kertbe,” aszongya, „van egy körtefa. Azon a körtefán,” aszongya, „van egy kalitka. Aszt a kalitkát hozd be nekem.”

Hát a János szótfogadott. Bement. Ugyanaz a körtefa vót, ahonnat a körtét leszakajtotta. Főmászott, a kalitkát szépen fővette, meg bevitte a királnak.

„Na,” aszongya, „látom fijam, bátor gyerek vagy, amire,” aszongya, „nem is számitottam.”

Na, asztán hát a véka arany. „Hát hogyan vigyem el az aranyat?” aszonta. „Legyenszives, aggyon egy zsákot.”

Na, hát a király osztán teremtett neki zsákot. Beletőtötték az aranyat. A vállárakapta, meg lement hát az istállóba a lovához. Az aranyat főkötötte a nyeregre. Kiment hát az udvarra a lováva és bucsutintett.

„Hipp, hopp! Legyek az öregné.” Ottermett a kunyhóná.

„Jónapot, öregapám!”

„Hozott Isten, fijam. Na, mi ujság van a tulvilágba?”

„Talán lesz szerencse,” aszongya. „De amit kérté tüllem, aszt meghosztam.” Aszongya, „jöjjön ki öregapám, itt az aranya.”

Levette hát a zsákot, az öregnek átnyujtotta.

„Hát a te részed hol van?”

„Majd az én részemet mekkapom, öregapám. Ez a magájé.”

Akkor megfogta a fiju kézit. Aszongya: „Köszönöm. Ha valamikor errejössz,” aszongya, „keress fő.”

Hát asztán szépen hazament.

Elment egypár hét. A Jánosvitéz kap egy levelet. Három viaszpecsétte vót lepecsételve. Föbontotta a levelet. Olvassa, hogyhát menyasszonya, mit ir neki. Olvassa, hogy „gyere hozzám! De ne a kastélba, hanem itt és itt. Enné, meg enné a folóná, a hidná talákszunk.”

Minekután hát ü senkitü nem ijett meg még a világon, hát most próbát csinát. Hát a leány csinyát papirbú egy kigyót és aszt egy katulába beletette, beleillesztette. Hát, mikor a Jánosvitéz megy, a királlány már várta, má jelent. Leugrott a lóru. Kezetakar nyujtani a lánnak, skatujábu kiugrott a kígyó. Megrászkódott a János.

„Na, na,” aszongya a leány, „mindig ollan büszke vótá, hogy te sose ijetté meg, mast meg még egy papirtú is megijecc.”

„Hát,” aszongya, „nézd drágám, sokszor előfordul, hogy az ember aszongya, hogy semmitűse ijed meg, pedig,” aszongya, „csak egy kis levélke zörgése sokszor az embert megijeszti, mert ez hörtelenynyébü jött,” aszongya. „Amire nem gondul az ember ugyebár. Máskülömben,” aszongya, „én még sose ijettem meg, meg nem is fogok megijedni.”

„Na, jó van,” aszongya, „ezentul ne mond senkinek, hogy te nem ijecc meg.”

Hát megfogatta, hogy többet sohase mongya. Avva asztán fougrott a lovára. Megfogta a lány kezit, meg fösegitette. Hát ketten űtek a lovon. Enyargatak hát a palotába. Hát oszt ott megis tartották az esküvőt. Esküvő után a király aszongya:

„Na, fijam, most választhacc. Visszamész-e a te hazádba vagy ittmaracc.”

„Nézze,” aszongya, „fönség apám,” aszonta „ki, hol jött a világra, az a szentkoronája. Tehát,” aszongya, „én a nemzetemet nem gyülöltem, nem is fogom,” aszongya, „tehát ha megengeded, a lányo dat most elviszem.”

„Neked attam, a tijed,” aszongya. „De valamire kérlek. Most má üdőbe vagyok. Ha valami előtalána fordúni, képes vóná-e,” aszongya, nekem segiccségemrejönni?”

„Bármellik pillanat. Kötelességem, hogy másikon segiccsek."

Nem tudom, hány kocsiva, hát mindenféle ékszert, aranyat, gyémántot, ruhát, mindenfélit hát a világon föpakótak és asztán mentek hazafelé.

Hát hazaérkesztek. Szolgák nagy örömme fogatták. Mekkondút a kisharang a kastélba. Örömhirnek. Kijelentette osztán a szolgáknak, hogy „Mint holnap, mindenki lássa el az állattyát, ahogyan dukál. Azután," aszongya, „emegyünk ki a kápolnába, szentmisét tartunk. Ünnep lesz. A napot hát megünnepöllük."

Hozatott a Jánosvitéz egy papot és ott szentmisét szolgáltatott. Mikor a szentmisének vége lett, mikor a pap kifordút, meg mongya hát a mondókáját, az utolsót, előlépett egy öregember. Kápolna alú kibujt. Jelenti, hogy:

„Mától fogva a mi vitéz Jánosunknak hálás köszönetet mondok elöször. Mátulfogva nekem nem köll többé ebéd," aszongya. És avva az öreg eltünt.

Hát a Jánosvitéz mindig törte a fejit, hogy mi lehet hát az, hogy ez mindig itt hát megétkezett. Elment ujjra le a kriptába. De a feleségit aszt nem vitte magáva. Végigszámláta, hogy hány halott van, mellik, mikor halt meg. Mindent pontosan föjegyzett magának és aszt naponta vizsgágatta, aszt a föjegyzést. Hogy mikor vannak a névnapok. És minden halottnak a névnaptyára egy gyönyörü csokrot vitt a kriptába.

Hát a legelső vót az öreg, aki a fekete pálcát atta neki. Mikor a csokrot elheleszte, a koporsó ujra megnyilott. Az öreg ujjra megjelent előtte. Aszongya:

„Fijam, hálás köszönetet mondok, hogy így cseleketté. Ezentúl," aszongya, „felejcsd e. Ami vót, aszt az én segiccségem átal jutottál ahhoz, amit kaptál. De a többit felejcsd e. Mert te mátufogva," aszongya, „igazi ura ennek a területnek. De eszt tiszted is, becsüdd is, még a szemed le nem zárkózik."

38. HAMUPIPŐKE

Hát a Hamupipőke állitólag magyar kislán vót. Egy nagy kereskedőnek a lánya. De nem a városba lakott, hanem a városon kivül. Az édesannya korán ehagyta. De az urának asztat kikötötte, hogy csak ojjan nőt, ha ő meghal, mint ő, vegyen el. És ojjan nem vót, mint a lánya. Mer valamikor apa lányát evehette, fiju az annyát evehette, a lány a tezsvérét. Hát valamikor azok az idők vótak. Ahogy teccet, hát ott úgy összementek.

De, hát az apa a lányáva nemsokat törődött. Elejinte igen. Megismerkedett a városba hát egy özvegyasszonnyal. Két lánya vót neki. El is vette. Attú a perctű fogva a saját lányának megszünt a böcsülettye a házba. Mostohája mindig kinoszta, meg kinoszta. Az apa meg nem törődött. Hát egy szép napon aszongya az apa:

„Én bemegyek a városba," aszongya, „lányaim, mit hozzak nektek?"

Hát a mostohalánnyaji, egyik eszt kérte, egyik aszt. „Hát apuka, eszt hozz, aszt hozz." Saját lánya aszongya: „Apukám, nekem ne hozz semmit, csak egy mogyoróvesszőt."

Hogy hol szerezte a mogyoróvesszőt, aszt nem tudom, de meghoszta neki. A kivánságát teljesitette.

A leánka fogta aszt a mogyoróvesszőt, kiment az annya sirjára és oda letüszte. A mogyoróvessző megnyőtt. Attú a perctű fogva, hogyhát ü látta, hogyhát fakad, mindennap tette szerit és az annya sirját meglátogatta.

Hát a napok multak, hetek, holnapok. Eccercsak hát mindenfelé hirdetve lett, hogy a királfi mulaccságot tart. Hogy minden nő, fijatalember jelentkeszhet mulaccságra.

Hát a mostohalányok kitünőjen kihuzakottak, hogy elmennek. De a szegény Hamupipőke otthonmaratt. Mostohaannya kiadott neki egy véka árpát. Hogy még a mulaccságon lesznek, addig válogassa meg az árpát, asztán megpörkölik kávénak. Az volt a munkája.

Hát a lány bizony szomorú lett. Az egész család elköltözött, ő otthonmaratt. Fogtamagát, kiszalatt a temetőbe. Kértte az édesannyát, hogy segiccsen rajta. Hát a mogyoróbokron űt egy hófejér madárka. Aszongya neki:

„Lányom menny haza. Majd a galambok megválogassák. Egy hintó áll az udvaron. Abba van egy öltöny ruha, lábbeli. Öltöszköggy föl és ereggy mulaccságra."

El is ment.

Ahogy a királfi meglátta őtet, fogatta. És egész éjje Hamupipőkéve mulatott.

Ez hát a mostoháknak igen nehezekre esett. Pedig hát azok voltak az elsők. De, hogyhát kivótak öltöszködve, egysmás, és a Hamupipőke föllümulta üket. De senki nem ismerte. Senki.

Hát hallotta a Hamupipőke, hogy ekkor és ekkor megszünik a mulaccság. Fogta magát, meglógott. Otthatta a királfit. Mer a kocsi az udvaron várta. Beugrott a kocsiba és hazament.

Levetkőzött. Megincsak hát a piszkos, szurkos ruhájába. És ott a véka mellett üldögélt, ott a tüszhel mellett.

Gyüttek a mostohák. Hát az árpa tiszta vót. Örűtek, hogy evégeszte a munkát.

A ruháját meg a szekrénybe eltüntette.

Másnap ujra elmentek a mostohák be a városba. A legelőkelőbb öltönyöket vették meg, hogyhát most ők lesznek hát. Megin nekiadott hát a mostohaannya egy véka babot. Eszt tisztogassa meg. Azok eltüntek.

Ujra kiment a temetőbe. Panaszkodott. A fejér madárka ujra megjelent. „Ne sirj. Menny haza. A kocsi ujra vár téged az udvaron. Bent van a ruha, lábbeli, minden. Öltöszköggy föl és ereggy. Majd a galambok rendbeteszik.”

Rendbe is tették. Fölőtöszködött. Elment a mulaccságra.

Királfi ujra fogatta. De aszt nem kértte tölle, hogy kicsoda. Csakhát jóéreszték magukat. Jóment a mulaccság. Hát bizony a mostohák megin cserbemarattak.

Előbb, mint végelett a mulaccságnak, megin megszökött, cserbenhagyta a királt. Átöltözött. Megincsak hát a hamu mellett, a piszok mellett müködött.

Megjöttek azok, csak bámútak. Persze a ruhákat, azokat erejtette ujra.

Ejött hát a harmadik nap. Lányok bementek a városba. Aptyokat kizsarúták. A legdrágább ruhákat vették meg. Avva őtöszköttek.

Ujra kiment a temetőbe. Akkor buzát adott neki egy vékáva, hogy aszt tisztogassa meg. A madárka ujra megjelent:

„Ereggy kislányom, a hintó terád ujra vár az udvaron. Benn az öltönyöd.”

Hát el is ment. Királfi fogatta.

Most a királfi miccsinát? Előbb, mint hát a szünet megtörténik, forró szurokkal öntette végig a lépcsőket, hogy ne tuggyon menekűni. Hogy megtuggya, ki hát az ű menyasszonya, vagy ahogy mongyuk.

De bizony a lány megszökött. Hát az egyik cipője a forró szurokba bentragatt. Kicsuszott a lábábú, aszt ottmaratt.

Hazavitte, kiszát a hintóbu. Levetkőzött. A ruhájit rendbetette. Átöltöszködött. Megintcsak elűt a tüszhel mellé a piszokba. Hazajöttek. Minden röndbevót, de sirtak a lányok. Hát az apa nem szót közbe. Az evütte üket.

Hát a királfinak nem ment az a fejibe, hogy létezik az, hogy ü nem tuggya, hogy ki az ü menyasszonya, akive ü ollan szépen mulatott. Kiatta hát a parancsot, hogy minden lány, aki hát mulaccságon vót, az maraggyon odahaza. Ő minden lányt megfog látogatni. Ő mind tutta, hogy kik vótak jelen, mert az bevót iktatva. Csak a Hamupipőke nem. Aszt nem tutták, kicsoda.

Hát a kocsijáva járt-kelt, egyik hásztul a másikhoz.

Hát eccercsak egy szép napon megjelent a kocsi a kereskedőné. „Vannak-e lányaji ?”

„Igen.”

A cipőt aszt velevitte. Hát az idősebbik mostohalánya jelent meg először. „Húzd föl a cipőt!”

Nem passzul, de a lábán tartotta, de nem vót a lába benn.

Az uttya meg a temetőné köllött közlekennyi. Mikor a temetőhöz ért a királfi, a madár elszólta magát:

„Kedves királfi, ez a lány nem az igazi, nézd meg a lábát, vérzik neki.”

Vérzett a lába. Visszavitte. Kérdi a kereskedőt, van-e még lánya?

„Igen.”

Másik mostoháját atta oda. Annak meg az egyik lábujja nem stimmőt. Fogta a kést, lemeccette, hogy a cipő passzujjon.

Mikor a temetőné elhajtat, a madár ujra megszóllant:

„Vidd vissza a lánt, mert ez nem az igazi, nézd meg a lábát, hogy vérzik neki.”

Megfordút, visszavütte.

Kérdi meginhát a kereskedőt, van-e neki még lánya?

Aszongya: „Igen, van, egy szurkos, piszkos,” hát szóva mindennek lehorta.

„Nekem az mindeggy. Álliccsa elő hát a lányt.”

Hát a lány megjelent. Hát ott a szülők előtt főhuszta a cipőt. A cipő passzút. Az nem csinát semmit.

Hát ott figyete a királfi, mer a másikakná nem figyet, hogy azok miccsinának. De itt pontosan mast figyet. A lán fogta a cipőt, fórántotta. Stimmöl!

„Há,” aszongya, „kedves kisasszony, hol ennek a cipőnek a párgya?”

Aszongya, „Ha fönséged látnyi akarja, akkor tessék velemjönni.”

Kivezette a konyhába. Ott vót neki a szekrénnye. Kinyitotta a szekrényt és bekacsintott. Ott vót a három kitünő öltöny, ruhája, amive evót mulaccságon, meg a cipőji. Ledobta. Hát a másik cipőt főhuszta. Fogta a ruhát.

Fölűt a kocsira. Elvitte. Mikor a temetőné mentek, az a madár megszóllant:

„Fenséges uram,” aszongya, „megtalátad az igazi párodat.”

Aszongya, „légy boldog vele mindörökké. Mast megtaláltad.”

Avval a királfi asztán elment haza.

Hát így a mostohák gyalázatba marattak. Meghát a lábajikat is megcsonkitották. De a mostohákat a lakodalomra megse hítta. Csak az édesaptyát.

Hát ott a lakodalomközbe hát kijelenti:

„Hát,” aszongya, „kedves édesapám, aszt a nőt, amit anyám neked ajánlott, aszt nem ismerted. Pedig az én voltam. Etaszitottá,” aszongya, „magattú. A piszokba, a hamuba, mindenbe turkátam, de a Jóisten,” aszongya, „arravitt, hogy megtalátam páromat. De,” aszongya, „most légy boldog ezentul mostohájiddal. Én többé nem vagyok lányod.”

Savva befejeszte a mondókáját. Vége lett.

Hát elég az hozzá, kijelentette, hogy mit pazarolt hát a mostoháira, aszt a rengeteg kincset az öltönyökre, mindenre. Aszmongya hát a Hamupipőke, aszongya: „Nekem az nem számít, nekem megvan, amire nekem szükségem van. Van aranyam, gyémántom, mindenem a világon. Meg,” aszongya, „tiszteséges uram is van.”

39. KÉT LELKEN KERESZTÜL

Hát valamikor a huszárok legtöbbnyire a falukon tartószkottak, nem laktanyákba. Sazok egyik kösségrü a másikra lettek izéve.

Hát egy napon egy faluba érkeznek a huszárok. Bekvártélosztak.

Hát a gazduram bizon hát szép helet adott a lovának a huszárnak. Meghát beszégettek.

De a gazduram katona nem vót az életbe. Mikor parancskiadás szok lenni ötórakor, aszongya a huszár:

„Gazduram;” aszongya, „vigyázzon a lovamra, én elmegyek parancskiadásra, meg hozok a lovamnak zabot, szénát.”

Avva a huszár elment. Mikor visszatér hát a parancsru:

„Na, vitézúr,” aszongya, „hát mi vót a parancs?”

„Ej, gazduram,” aszongya, „igen rossz parancskiadás van.”

„Hát mi?”

„Megse merem mondani.”

„Hát mi a baj?”

„Az a parancs lett kiadva,” aszongya, „hogy minden huszár, ahun be van kvártélozva,” aszongya, „a gazdáját mekkölik baszni, hát, ha nem, akkor akasztófát kap.”

Hát a menyecske meghát hallotta a dolgot. Odament az urához, aszongya: „Te, mond neki, hogy ne téged, hanem engem. Hát megcsinálom.”

Valamikor vótak a szalmaágyak. Hallotta hirét? Nem vas, vagy valami vót, az izéje allulrú szalmakötésekke.

„Te,” aszongya, majd az udvaron kiálliccsuk az ágyat, te aláfekső, én meg,” aszongya, „hegyibéd, osztán had turkállon engem. Ha éppen gyün valaki, hát” aszongya, „akkor majd esimiccsuk.”

Hát jó van. Meg is történt. Este vacsoraután az ágyat ekészitette. Gazda belefekütt, felesége hegyibe, a huszár azonhegyibe. Az anyósa meg hátu vóta favágítón. Hát egy ollan hasábfájér, hogy tüzeni tuggyon.

Persze, hogy a huszár működött, a gazdának a bottya is fölát. Ammeg keresztűcsuszott a szalmán. Kibujott. Hát egy darab kiállott.

Hü, az Öregasszony aszt meglátta. Összecsapta a kezeit:

„Jézus, Mária! Mast má két lölkön keresztüment, még egy darab kijáll," aszongya, „az nekem untig elég vóna."

Avva hát megtörtént a parancs.

40. A FERTŐ KELETKEZÉSE

Hát én úgy olvastam valamikor esztet a Fertőrü. Valami hercegség létezett ottan. Hét kösségbü állot a Fertő.

Hát annak a hercegnek vót egy öccse. Hogyhát a szülők szétosszák hát a birtokot, az öccse hát idekerűt. Nahát, a nevinek a csillagát, hát Fraknóra. Aszt a birtokot kapta, hát amell hát Fraknó környékén vót.

De a két tezsvér mindég haragba vót, minekután az üdőssebik többet kapott, mint a fétallabbik. Meg szebb helet.

Hát az üdőssebbiknek vót egy juhássza. Az azon a részen, ahon máma a Fertő van, ott legetetett. Vót neki egy kossa. Irtózatos csúf állat vót. Az összes juhajiva birt, de avva a kossa nem. Az a csörgősbotot, amit a magyar mond, nem? Avva mindig dobáta, ütötte a kost. De, hát az sohase tette aszt amit. Hát a csörgősbottyát má edobta. Megpillantott egy követ. Értekap a kőjér, hogy főkaptya és avva dob a kos után. De, hát a követ nem tutta kivenni ollan könnyen, mint ü gondúta. Nekimegy, meg kétkézze feszegette.

Ahogy a követ kivette, a víz ekezdett bugyborékozni utánna. Másnap kiakar hajtani a birkájit, nem birta betereni. Evót boritva vizze és a víz mindig több, meg mindig több. Ugyhogy hét kösséget tejjessen elpusztitott. De a herceg maga is eveszett. Ais bennpusztut.

Hát igy osztán, akik hát ott közelibe vótak kösségek, azok is kesztek hát kihurcúkodnyi. Kik az erdőbe, ki erre, ki arra, mer attútartottak, hogy még továbbterjed.

Hát ez éveken keresztü így keresztüment. Az öccse véletlen hát kiváncsi vót, hát ő is megnészte a területet, hogy mi történt. Mit látott? Egy emberalakot ott a tóba. Kiatta a parancsot, hogyhát csónakot! „Őneki aszt az embert fogják meg."

Meg is fogták. Mi vót? Halember. A fölsőteste ember vót, az alsóteste hal. Az bezáratta. Hát annak ennit akármit attak, az semmiccse evett, accsak nyers husfélét evett. De észrevette, hogyhát az állat mindig kevesebb lesz, mindig kevesebb lesz és az kiatta a parancsot:

„Vigyék vissza, engeggyék e."

Elengették. Hát többé asztat, akárki figyete, többet sose látták. Meg azúta se.

Hát, hogy hogyhát így évek mútak, mútak, bérbejártak hát ezek a szénahordók, parasztok innejt a Fertő részirű hortak be szénát a piacra, szalmát, Hát Bécsbe. Hát, hogy miúta áll a Reichsbrükke, amit mondunk, aszt nem tudom. De ott hid volt valamikor. Azon jöttek keresztü szóva ezek a fuvarosok. Egy fijatalember meghát a karzatná, a hátizsáktya levót téve és egyes szerszámokat dobát a Dunába.

Paraszt megát. Kérdezi, hogy mér szórja el a szerszámjat. Aszongya: „Uram, nehéz hordozni. Munkát nem kapok sehol." Aszongya: „elviszem." „Kap maga munkát." Főűtette a szekerire. Ementek hát a városba. El is atta a szénáját. Evitte hát, amit máma Rusztnak hinnak, abba kösségbe. Ott átatta egy kádármesternek, hogy hozott neki egy segédet. Hát ott évekhosszat munkás vót.

Hát nyáron, háthogy megszokta ott a környéket, ő is kiváncsi vót, hogy kimegy a Fertőre. Nem halászni, hanem hát kicsit csónakázni, szórakozni. De, hogyhát az illető, aki a csónakot vezette, eccercsak rászól:

„Ott én valami pontot látok," aszongya, „irányiccsa a csónakot annak az iránnyába."

Hát mekközelitette. A saját szerszámját találta ott, amit Bécsbe a Dunába dobott.

Hát, hogy ez hogy kerűt oda, hát ezen sokszor má mink vitatkosztunk. Ha már a Fertő keletkezett, az a Dunáva összeköttetőbe kő lenni. Másképp nem létezik. Hogy valahol van neki egy ere és az a szerszám abba az érbe kerűt és ott kifogta. Másképp nem létezhet az én fölfogásom szerint.

Hát igen megörűt. És asztat a kalapács hát, ami vót a szerszámgya, az máma a muzeumba köll fekünni.

41. AZ ESZTERHÁZI

De asse tudom most, Ferenc Jóska létezett-e akkor vagy mellik király vót a császár, aszt én nem tudom. Hát az Eszterházi, azután a Nádasdy, a harmadik nevit bisztosan nem tudom, ezek összeesküttek, hogy a császárt eteszik lábalul.

Valamikor csak lóháton jártak ugyebár. Hát Bécsulhelbe vót kitüzve nekik a pont, ott találkoznak. Talákosztak is valami szállodába. Hát ott megbeszéték a dógot.

De az Eszerházi egy hamis fráter vót, mekkő adni. Az valahun fönt Báden, meg mi között, egy lovat má előre odaállitott, hogy ő innejt odájig lovagul, ott akkor lovatcserél, hogy ü előbb bekerüllön Bécsbe, minthát ezek ugyebár. Mer ezeknek csak egy lovak van, őneki meg kettő ló, hogy tuggyon váttani.

De hogy csináta? Ahogy egy asztalná űtek, a kalapját, a kabáttyát aszt a fogason hatta. hogy ne vegyen gyanut, hogy ü lóg. Úgytett, mintha kiköllene menni hát a klozetre. Avva meghát a lova készenát. Evót készitve. Fölugrott és ellovagut.

Hát ezek azután észrevették, utána! Ü lovat vátott is, de a várkapuba, ahogyan a kapu kinyilott, má a kettő utána meg is jelent. Ha a kaput az őr nem tuggya betaszitani gyorsan, ott má le is vágták vóna a fejit, ez a kettő.

Hát így, hogyhát az árulást megcsináta, mekkapta az Eszterházi a Nádasdy birtokot és mekkapta a másikat is. Igy kerűt hát a vagyonhó.

És akkor a király kijelentette, má kilencvenkilenc dominima van. Hogy egy dominumba mennyi van, én nem tudom. A századikat nem fogatta el. Mertha efogatta vóna, nem tudom, mennyi katonaságot köllött vóna etartani neki. Másképp sokka többet kapott vóna.

Bécsulhelhbe, ahol a kettő lelett fejezve, annak ott van máma is a jele.

42. A HUSZÁR ÉS A SZENTEK

Hát valamikor a huszárok mentek falurú falura és ott kvártélosztak éccakára.

Hát egy huszár egy paraszthóz kerűt. Beinvitáta vacsorára a huszárt. Hát a huszár, ahogyan a konyhán vacsorásztak, accsak körűlesegetett. Látta, hogyhát a nyitott kémények valamikor voltak, teli van hussa aggatva. Kérdi a parasztot. Aszongya:

„Gazduram, mik azok ott fönt a kéménbe?”

Aszongya: „Nézd meg pajtás,” aszongya, „az a nagy az Isten. A másikak körülötte, azok a szentek. Azok vannak vele.”

Hát jó van.

A huszár kikompenáta a dolgot. De keskeny ablak vót a konyhán. Aszt kinyitotta, hogy a paraszt nem vette észre. Nem tárta ki, csakhát megnyitotta. Mikor eccer látta, hogyhát a paraszt alszik, ő meg oda, meghát kinyitotta az ablakot, meg beugrott a konyhába. Az összes szenteket mind leszette, meg összerámúta.

Regge utnak kenek. Odaállott hát. „Gazduram,” aszongya, „Isten vele gazduram,” kezetnyujtott, „a szentek,” aszongya, „velem.”

Mert a szenteket mind evette. Az Isten a kéménbemaratt.

43. AMIKOR A HUSZÁR LOVÁT ELLOPTÁK

Egy másik huszár szinte hát a parasztná vót. Ais meghítta vacsorára a huszárt. Vacsora után kiment az istállóba, fogta a lovát, meg evezette, edugta a lovát.

Visszatér a gazdához. Aszongya:

Gazduram, nézzen utána, hogy a lovamat mekkericcse. Ellopták a lovamat. Merha a lovam nem lesz meg,” aszongya, „regge az egész család az akasztófára kerül.”

Hát bizony a gazduram megijett. „Gyere asszony, emennyünk keresni.”

A lánya meg, hát az ágyba fekütt má.

De, hát eszt a másikak elmonták, a szomszédok neki, hogyhát hogyan ének, hogy a lány az aptyáva alszik és a kezit mindig rajta tarcsa, hogy, jaj, senki hozzá ne férjen a lányhó.

A huszár: „Maj én ekapom.” Hát evve a sméve csináta, a lovát etüntette.

Hát az asszon, meg a gazda emennek keresni. Emmeg hát más utat vállasztott. Eccsak fogta a lovát, visszavezette, de előbb, mint a lovát visszavezette, becsuszott a lánnyhó, meg jó megtette neki. Oszt úgy a lovát visszavezette. Osztán megin ment keresni.

Hát talákozott a gazduramma. „Hála Isten, gazduram,” aszongya, „megvan a lovam. Megtalátam. Szerencséjük,” aszongya, „másképp regge mind föllettek vóna akasztva.”

Asztán hazamentek. Adott neki még egy pohár bort a huszárnak, hogyhát örömibe, hogy meglett a lova.

Hát aszt a huszár ement alunni, paraszt is lefekütt, az asszony is. Hát odanyul a lányhó:

„Ej lányom,” aszongya, „mi van teveled, hogy máma ollan nedves,” aszongya, „a micsoda?”

„Édesapám,” aszongya, „sok könnyet hullatott ez máma,” aszongya, „mer sajnáta magukat, hogy az akasztófára kerűnek. Oszt hullatta a könnyejit.”

44. A HÁROM JÓTANÁCS

Hát valamikor, még Nagymagyarország létezett, vót egy igen szegény fijatalember Magyarországon. Akármit próbát, hát seholse tudott munkáhójutni.

A fijatalasszont otthatta a házába. Saját háza vót az illetőnek. Ü meg ement ki Lengyelországba. De az a táj, ami akkoriba lengyel vót, az a magyaré vót. Ott beszegődött egy gazdához szolgáni. És huszonhét évet töltött anná a gazdáná annékü, hogy ecceris a feleségire gondút vóna. Egyáltalán nem. Letellett a huszonhét év, akkor a fejihesz kapott: „Uram, miccselekettem én? Ennyi idejig a feleségemnek se nem izentem, se semmi.”

Rögtön a gazdájáhó fordút:

„Uram,” aszongya, „engem fizessen ki. Én hazamegyek, mer a feleségemet odahazahattam. Kiváncsi vagyok, hogy mi van vele.” Aszongya neki: „Máma nem. Maj holnap vagy holnapután.”

„Mijér?”

„Mer,” aszongya, „először is a ruhádat kölli az asszon rendbetenni, meg az útra is valamit készíteni köll.”

Mer előbb vonaton nem jártak, csak gyalogosan mentek.

Na, hát ki is füzette. „De,” aszongya, „fijam, három tanácsot annék neked,” aszongya. „Ha nem sokallod a pínszt érte,” aszongya, „egy tanács tisz forint.”

Hát egy szép összeget kapott. Odadobott neki hát tisz forintot. Aszongya: „Fijam, az öreg utrú az ujra ne térgy.”

Ez vót az egísz.

„Na, csak ennyi az egísz? Ebbizony nem sok,” aszongya. „Na, hát a második?” Odadobja a második tízest.

„Ami hideg, aszt ne fujd meg.”

Ejis csak. „Harmadik?” Kifizette.

„Minden haragodra alugyá egyet,” aszt felete.

Ez vót a három izéje, tanáccsa. Az öreg a pénszt fogta és a feleséginek atta, hogyha kenyeret süt, jó jegyezze meg aszt a kenyeret, amit süt és aszt a harminc ezüstforintot tegye abba a kenyérbe. Hogy abba, ha má a többit epazulla is utközbe, ha hazaér, hogy legalább valamit tuggyon mutatni a feleséginek, hogy mégis hozott valamit. De nemcsak aszt a kenyeret atta neki, hanem adott neki más kenyeret is. Kijelentette, hogy „eszt a kenyeret addig ne szegd meg, míg a feleségedde nem űsz az asztalná.”

Hát el is indút haza. Utközbe talákozik két kollégáva. Hát együtt mentek, mendegétek. Eccecsak a kollégák közü az egyik megszólal:

„Csak nem megyek erre, mikor itt a szép uj út. Mink ezen megyünk.”

Hát ez meg hát nem. „Én az öregen maradok.” Aszt felete. „Így sokka közelebb lesz.”

„Hát jó van, ha közelebb.”

De kicsináták, ebbe és ebbe a kocsmába fognak talákozni. Akármellik hát odakerül, az a háromnak a részire vacsorát készitessen és a háromnak ágyat.

Ja, hát, hát az öreg pajtás hát odakerűt. Megrendűte a vacsorát háromnak a részire. Három ágyat. De a kollégák nem gyünnek. Hát eccer csak a kocsmáros aszongya: „Itt a vacsora, itt az ágyok, tessék," aszongya.

„Mit tett elejbe?"

Hát egy emberfejet. Az hideg, nem nyút hozzá. Nem is kö megfújni, annem meleg. Nem érintette meg a vacsorát, nem érintette az ágyat se. Űt egy széken egész reggelig. Pajtások nem jöttek.

„Kocsmáros úr, mit fizetek?"

„Semmit. Nem vacsorásztá, se az ágyat nem érintetted."

A két pajtást az utonállók agyonütötték, kirabúták üket. Ha arrament vóna, ü is úgy járt vóna.

Megy hát tovább, mendegét. Törte a fejit. De ü effelű nem tudott semmit, hogy ezeket meggyilkúták. Hát ment, mendegét. Valahára szépen hát hazaért.

Ránéz hát a házára. A háza rendbe van. Ement a konyhaajtóhó. Tárva, nyitva. A konyhán senki sincs. Ement a szobaajtóhó. Kocogtatott.

„Szabad!"

Belép a szobába. Jóestét köszönt. De meghökkent. A felesége és egy pap űtek asz asztalná. De a felesége szépen fogatta, ahogy illett. Elővette a tarisznyáját, kipakúta a kenyeret.

„Mást", aszongya, „nem hosztam. Ekkis pénszt, meg egy kenyeret. Meccd meg," aszongya a feleséginek," had egyen a plébánosúr is belüle. Jó házikenyér," aszongya.

Hát együtt vacsorásztak. Az asszon szépen leboncsa az ágyakat. Az egyikbe a pap fekütt, a másikba ük ketten. Nem szót se a feleséginek, se senkinekse árva szót se.

Regge az asszon leszát. Megrakta a tüzet, melegitett vizet. Eccecsak bemegy, aszongya: „Fijam, kell fő," aszongya, „készen a víz. Mosakoggy, mer má harangoznak."

Hát ki vót a pap?

A saját fija.

Ha most például, mongyuk, aszt a tanácsot nem kapta vóna, hogy minden haragodra alugyá egyet, talán mérgibe le is szurta vóna vagy valamit ekövetett vóna, saját fiját. De mive a tanácsot megtartotta, szépen emút minden.

Mikor az asszon a kenyeret megmecci, az ezüstpénz fött ki belüle. A harminc ezüstpénz. Hát örűt.

Igy asztán boldogan étek, mer a saját kösségibe kerüt a plébános, hát jobbanmondva a fáráspap.

45. A SZEGÉNY TEHÉNPÁSZTOR KIRÁLY LETT

Hát volt valamikor egy szegény család. Egyetlenegy fijok volt. Apa és a fiju bejártak egy városba munkára. Ők kinnlaktak a városon kivű. Saját házikójuk, körü hát egy kis fölgyük.

Egy szép napon meghat az édesannyok. Ketten marattak.

Hát a temetés után a két férfi rendszeressen munkábament. Az apa, meg a fija. Megérkesztek este, akkor a fiju nekifogott főzni. Az készitette mindennapra az ételt, ami hát mindennapra köllött. Este főzött, osztán másiknap megvótak vele, amit csinyát.

Hát egy szép napon a gyerek főket, aszongya:

„Papa, kell fő, má ugyis mekkéstünk."

„Fijam," aszongya, „én nem. Én," aszongya, „beteg vagyok. Eriggy fijam munkára, engem haggy nyugodtan. Nem kérek mást," aszongya, „ekkis vizet késziccs ide."

Hát, jól van. A fiju elment, este hazagyütt. Nekikezdett főzni, készitett. Aptyának adott. Fogta a széket és az aptya ágyához űt. Egész éjje az édesaptyát virrasztotta. Regge ement munkába. Este hazagyött. Megfőszte megin hát a vacsorát. Megin ettek. Megin a széket fogta és az aptyához űt. Az öreg aszongya:

„Fijam, ne virassz. Eljön az üdő, maj én megmondom, mikor halok meg. Nyugoggy," aszongya, „mer másképp nemtucc dógozni."

Hát a fiju szótfogadott. Lefekütt. Regge főket. Melegitett valamit, az aptyának odatette.

„Fijam, ittmaracc. Nem mész munkába máma, mer én kilencóratiszperckor," aszongya, „meghalok."

Be is következett.

Hát miccsinállon? Tisztességesen az édesaptyát etemetette. De mindennap, ha munkábament, a temető mellett ekellett menni. A fejibevette, hogy nem birja, nem birja, hogy ő mindennap az ő drága szüleji sirját nézze. Bement hát a kösségházra és főkérte az urakat, ha van valaki szegényember a kösségbe vagy hát a városba, akinek lakáshiánya van, ő a lakássát szivesen átaggya. Fizetést semmiccse kér érte.

„De, ha én maholnap visszatérek, az én házam legyen úgy, mint ahogy átattam neki. Hogy az rendbe legyen."

No, hát asztán a kösségi bíró hát intészkedett.

A gyerek összeszedett egy kis holmit, megolvasta a pénzit. Nem vót több pénze neki, mint három garassa. És avva útnakindút. És ment hát és ha éhezett, akkor betért egy-egy hászhoz alamizsnáér.

Elérkezett egy erdőbe. Ott délig semmiccse látott. Délbe észrevett egy kunyhót. Hát elmegy odájig és ott hát elérkezett a célhó. Az utszélin űt egy öregember. Odaköszönt:

„Jónapot, öregapám!"

„Hozott Isten fijam. Légyszives, aggy egy kis alamizsnát," kért az öreg.

„Öregapám," aszongya, „szivesen, de nincs semmiese." Belenyút a zsebgyibe, kivett egy hatost. „Itt van. Ha tuggya hasznáni," aszongya, „eszt szivesen átadom."

Az öreg szivesen fogatta.

Egy lába vót az öregnek. Kezetfogtak. A fiju avva továbbment. Este meghát az erdőbü ki nem érkezett. Mindenfélli gajjat összeszedett az utszéllin ott az erdőbe és lefekütt. Regge fojtatta az uttyát tovább.

Délbe megin egy kunyhóhó kerűt. Azelőtt ott egy öregasszony űdögét. Egy lába, egy keze hijányzott. Kért alamizsnát. Kivette a második hatosát, nekiatta, ebucsuzott. Avva ebucsuzott, ment megin tovább. Este megin az erdőbe rekedett.

Harmadik nap megy. Megin dél lett, mire valakihez ért. Megin a harmadik kunyhót érte e. Megin egy öregember űt. Egy lába sincs, egy keze is hijányzik. Hát hogyne sajnáta vóna meg.

„Mást nem tudok anni, öregapám," aszongya, „az utolsó hatosomat odaadom."

Nekiatta hát a harmadik hatost. Bucsuzni akart tüle.

„Fijam, ne menny e," aszongya. Az öreg főket. Megvótak a lábai, megvót a keze. Bementek hát a kunyhóba. Aszongya:

„Fijam, emed fel," aszongya, „a vánkosomat, ott talász egy gyürüt. Aszt huzd az ujjadra."

A gyerek megemete a vánkost, ténleg ottvót a gyürü. Fehuszta az ujjára.

Aszongya: „Fijam, ennek a gyürünek az a tulajdonsága, ha a gombgyát tenyérbeforditod, kérhecc, amit kivánsz a világon, az előkerül. Ha kiforditod a gombot, akkor csak mond neki:

Hipp, hopp, legyek ott! Ahol kivánsz lenni, ott teremsz."

Hát rendbe van. A gyürüt főhuszta.

Aszongya: „Fijam, emed meg a szalmazsákot. Van benn egy rozsdás kard. Aszt tedd az ódaladra. De mindaddig el ne hagyd, míg magátul elnem. Annak csak aszt kell mondani: Kardom apriccs!

Az evve mindent fölaprit."

Ez vót az eleven kard. Eszt is fekötte.

Mast aszongya, nézzé a másik sarkán a szamazsák alá. Aszongya:

„Lesz ott egy furula."

Meg is taláta a furullát.

Aszongya: „Ennek te csak parancsóni köllesz. Amillen nótát kivánsz, aszt ehuzza. De a szádhó tedd, hogy a nép ne vegyen gyanut. Ez magátú szól."

Hát a gyerek evve hállás köszönetet mondott és bucsutvett.

„Fijam, várgy még." Belenyút a zsebgyibe, kivett egy marék aranyat az öreg. „Ne," aszongya, „ez a jutalom." Másoccor belenyút a másik zsebgyibe. Aszongya: „Fijam, itt van a három hatosod. Mer én vótam az eső kunyhóná, akinek az egy hatost odaattad. Én vótam az a lázár asszony, akinek attá. Meghát itt mast lácc, ahogyan hát én vagyok," aszongya. Mive ollan jó szived vót," aszongya, „Isten továbbra is segiccsen. Hát mast emehecc."

Hát a gyerek elindút. Este lett, mire az erdő széllire ért. Körünéz. Sehol, semmiccse lát. Valami messzetávolba látott egy kis világosságot. „Hát odaérni nem tudok máma se így, se úgy." Hát visszament az erdőbe. Csinyát magának ekkis szállást. Akkor eszibejutott, hogy ü mit kapott. Megcsavarta a gyürüt. Aszongya:

„Édes jó Istenem," aszongya, „aggy nekem egy teritett asztalt, mindenfille jó ételle, italla."

Az asztal előtte át, teritve. Először imádkozott, azután nekikezdett falatozni. Evett. Evés után ujra emonta az imáját. Akkor fogta a furullát. „Mast fujd e nekem eszt a nótát!” A furulla elegettett neki. Hát a kardra nincs alkalom, hogy kihasználla. Lefekütt nyugottan ottan.

Regge főket. Nekiűt az asztalhó, falatozott. Ami maratt, összepakúta, utnakindút. Kiért az erdőszéllire. Körünézett, hogy merre is vót az a világosság. Mire kiizéte, megcsavarta a gyürüt: „Hipp, hopp, legyek ott, ahol az a világosság vót!”

Hát ottermett egy városná. Bement hát a városba. Járókelő nem igen vót. Hát egy középkoru fijatalemberre talákozott. Köszönt neki:

„Jóregget, öregapám!”

„Hozott Isten, fijam!” aszongya.

„Apám,” aszongya, „nem tunna maga énrajtam segiteni? Szegény árvagyerek vagyok, nincs senkim a födön. Valami jó szolgálatot vagy munkát ha tunna szerezni.”

Gondúkodott. „Fijam,” aszongya, „ekkicsit későn jötté. Minden szolgahel,” aszongya, „má tele van. Holt!” Aszongya. „Még egy nyitva van, ha nem ijecc meg. A királunknak köllene egy tehénpásztor.”

Jó! Kapta a gyereket, evezette a királi várhó a gyereket. A királnak a gyereket bemutatta. Körünészte. „Mit kivánsz fizetést?”

„Felséges királlom,” aszongya, „nem sokat. Naponta egy hatost. Azonfellü tisztességes ellátást ruházatta, mindenne.”

Meg vót az alku. Rendbevót.

Akkor efogatta, belenyút a zsebgyibe, és kivett három aranyat. Az apának atta, aki odakisérte.

Erre a király nagy szemet kapott. „Micsoda ember lehet ez? Három aranyat ád neki? Hiszen egy évbe nem kap annyi fizetést, mint a három arany kitesz. Hát szégyenfejje miccsinállon? Királl léttire szégyenbe ne maraggyon, mekköllötte duplázni. Most hát kapott kilenc darab aranyat a helszerző. Valamikor így monták. Avva ement.

Csöngetett a király. Megjelent az istállómester. Aszongya:

„Fogtam,” aszongya, „egy jó fickót, vezezsd az istállóba és add át neki a teheneket.”

Hát hat darab tehenet kapott. De ü vót a negyedik szolga.

Három ott vót. De mindenik más legelőn köllött legetetni. Azok együtt nem érkesztek, csak este vacsoráná.

Hát avva ü átvette a szolgálattyát. Este mennek vacsorára. A személzet sok vót, lányok, fickók, minden vót. Látta, hogy jókedvek van, belenyút a zsebgyibe, elővette a furullát. Táncótak, rikogattak, megvót a nagy öröm.

Ez naprú napra ment.

A király az özvegyember vót. De egy gyönyörü szép lánya vót neki. Egyetlen lánya. Megtutta, hogyhát itt mi ujság. Ais ement hát. De titokba csinyáta.

Hát etet az üdő, má hat hét. Hát hat hét után az istállómester aszongya: „Ejött az üdő, kikő menni a legellőre. Majd én kikisérlek.”

Hát a legellőre keresztüment a városon át egy uccán. Kikisérte a legellőre. Aszongya: „Fijam, ez a terület a tijed. De egyre figyelmesztetlek. Nézd meg az erdőt. Se te, se állatod,” aszongya, „oda ne jusson, mer akkor végesztél.”

Hát a gyerek törte a fejit. Az istállómester ement. Ő meg csak aszt leste, hogy még visszalát-e ide a legelőre. Mikor etünt, fogta hát a tehenejit, az erdőhő hajtotta. Hát az ü kerülettyin a fű bizony még igen rövid vót, az erdőbe meg má méter hosszú fű is állott. „Az én állataim itt legellenek, mikor nincs?” Belehajtotta az erdőbe őket. „Itt mast zabáhattok.” Ő meg kikeresett egy óriás fát. Arra főmászott. Asztán lesett.

Hát együtt egy órijás. Odamegy a fához, főszót neki:

„Te féreg, hogy mersz te,” aszongya, „az én országomba garázdákonni? Gyere le szép szóva,” aszongya, „könnyebb halálod lesz.” A gyerek meg hát aszongya: „Na, kis férgecske vagyok, de” aszongya, „de a te százezerliteres hordós fejedbe mégsincs annyi ész, mint nekem.”

A kardnak szót. „Suppsz!” Az egyik vállábú lecsapta a kezit az órijásnak. Hirtelen akar kapni a másik kezive, hogy fönyul. „Suppsz!” A másik karja is leesett. Az órijás edűt, evérzett.

Lemászott a fáru, átkutatta a zsebgyejit. Nem talát nála mást, egy félmázsás kulcsot. Saszt a vállára kapta és ment. Asztán elért egy órijás nagy kastélhó. Beledugta a kulcsot a kulcslukba, a kaput főzárta. Hát mit látott ott? Ablakok nyíttak, a népek meg rohantak ki rá. Ahol a gyerekek érték, ott csókuták, hogy megjött az ü megmentőjük, az Isten kütte ütet.

Aszongya nekik: „Hátha fogságba vótatok, itt a lekközelebbi út, itt csak mennyetek, szabadok vagytok.”

Ü meg osztán kuttatott. Mindenfélli fegyvereket, kardokat, minden szerszámot. Elérkezett egy szobába. Ottan kádak átak. Egyikbe arany, a másikba ezüst, a harmadikba más. Szóva hát ott rengeteg vagyon vót. Átkutatott mindent. Fogta a kulcsot, megin a vállára. Bezárta. Evütte.

Este, mikor hazahajtott a legelőrü, a kulcsot hazavütte. Nem látta senki, hogy ü kulcsot hozott. Aszt bedobta a kerékjászolba. Van egy kis ollan kis vacak épüve benn, amibe az etetést ekiszítik. Aszt hítták valamikor kerékjászolnak. Ott az etetés alá a kulcsot aládobta.

Ej, jönnek a cselédlányok fejni. Aláűnek a lányok. Egyik a másikának kijabál: „Hozz edényt, nem fér az edényembe a tej.” Hát ünálla egy tehén többet adott, mint a másikná hat darab.

Ezen a király is ekezdett tünődni. „Hogy létezik ez?” Hát ott a tej csak folt.

Másnap kihajtott. Megin be az erdőbe. Megin főmászott egy fára. Együtt a másik órijás. Aszt is levágta. Megint aszt a kastélt találta, amit az egyikná. Mindhárman vótak, mindeniknek kastélla vót. Hát mind a három órijást legyőszte szóva. Egyforma kulcsot, körübellü egyforma pénz, meg minden. Mindenikbe egy csomó fogoj is. Azokat szabadonengette.

Hát aszt akkor eis meglett.

Ü nyugottan az órijásországba legetetett. Megin hat hét etet.

Eccecsak hazahajt. Mer üneki szokása vót, ha hazahajtott, akkor a városon furullaszóva ment. Hát, mikor hazahajt, a város gyászba van. De ü azér a furulláját csak fujta. Futottak a cselédlányok, szolgák elejbe:

„Hadd abba, hadd abba!”

Odase hederitett semminek. Míg az istállóhoz nem ért, nem hatta abba.

Hát asztán vacsoráná előfogták a gyereket:

„Mikor látod, hogyhát illen nagy gyász van a házba, te meg itt furullázó?”

„Hát mi ujság?”

Oszt akkor emesték. Mikor az édesaptya, hát a király, megnősűt, egy hétfejü sárkánt fogadott e, vót az országba. És annak megigérte a király, minden évbe egy tizennyócéves szüzlánt áldozik. Hát, hogy millen üdős vót a lány, aszt nem tudom, de arra a napra, mikor kérte, köllött tizennyóc éves lenni. Hát az egész országba nem vót más lány, mint a királlány, aki arra a napra tizennyócéves lett. Hát aszt gyászullák.

E gondúkodott. „Itt valamit csinyáni kő.” Egy óráva előbb főket, hát mint szokott. Ellátta az állattyait, reggelizett, leengette az állattyajit, lehajtotta a legelőre. Betért egy cukrászhó és vett valamit. Ennivalót, innyavalót is valami üvegbe. Avva kihajtott. Behajtotta az állattyait az erdőbe. Ü meg az erdő széllin megát. Megcsavarta a gyürüt: „Uram, édes Istenem,” aszongya, „aggy nekem egy koromfekete paripát és acélpáncél ruhát.”

Mint kimonta, előtte termett. Feőtöszködött, föugrott a lóra és hajtott hát a sziklabarlanghoz. Katonaság, sok nép hát szóva kisérte a királlánt a barlang elejbe. De a nép az lennmaratt a hegyoldalba, csak a király kisérte fel a lánnyát. De ü férehuszta magát, hogy ne lássa ütet senki. Amikor a király ebucsuzott a lányátu, a leánnyát megfogta, összeburitotta. Eszméletlen lett, éjeccségébe szóva.

Odaugratott elejbe. Előkapta aszt az italt, aszt a fojadékot és a lánnak a szájábaöntötte. Elévette a sütemént, a szájába dugott. A leány megébrett.

„Ne féjj drágám,” aszongya, „megmentelek”.

Hát eccercsak aszt látta, hogy a barlangajtón a sárkány okátta a tüzet. Akkor föugrott a lovára, elejbeugratott:

„Gyere ki, ha mersz! Itt vagyok.”

A kardra rászót. Négy feje leröpűt. Avva visszahuzódott a sárkány. Mer három nap követete. Mindennap négy fejje. Tizenkétfejü sárkány vót.

Odament a lányhó. Egypár szót. „Máma szabad vagy.”

Hát igen örűt a király. Lenn meg osztán paccsógattak hozzá. (Itt tapsol a kezével a mesemondó.) „Éljen a rozsdáskardú vitéz!”

Nem tutta, ki legyen.

Hát másnap kihajtott a gyerek ujra. A lovát, aszt efelejtettem, aszt a szénapajtába tette. Ami a királyjjé vót. Az öltönnyit szinte a három kulcs melli tette, kerékjászolba.

Második nap kihajtott. Megcsavarta a gyűrűt. „Uram, édes Istenem,” aszongya: „Aggy nekem egy szürke paripát és ezüst ruhát.” Meg lett.

Föötöszködött, odaugratott. A király ujra kisérte a lánnyát a hegyre. Ott ebucsuzott. Akkor a lány

má nem esett össze, akkor má bizott, hogy van segiccség. Pár szót vátottak egymássa. Megin okátta a tüzet a sárkány.

Odaugratott. „Zsuppsz!" Má négy feje megin leröpűt. Akkor osztán visszament a lányhoz. Melleje űt, meg beszégettek. Ecce csak aszongya neki:

„Nincs maradásom!"

Megin megtapsúták. A legény etünt. A második lovat is bevütte megin abba a szénapajtába. A ruhát hazavütte.

Ejött a harmadik nap. Akkor má bővebben vását be, hogy együtt falatozzanak. Kihajtott. Marhájit behajtotta az erdőbe. Megin megszóllant, a gyürüt beforditotta: „Uram, édes Istenem, aggy nekem egy tiszta fejér paripát és aranyruhát."

Megtermett.

Behuszta magát az öltönybe, föugrott a lovára. Hupp! Má ott is vót. Leste. Akkor nem ment a lányhó, hanem a barlangajtóba ugratott először.

„Gyere ki," aszongya, „máma jókedvem van. Birkózzunk."

Még a tüzet nem okátta akkor, de mikor leszót, akkor osztán mutatta magát. „Supp!" Hát esöpörte. A sárkány végzett.

Odament a lányhó. Kipakút neki. Ü nem vette észre, mer valamikor a férfijak hosszú fürthajat visetek, a férfi nem vette észre, hogy ujjárú lehuszta a gyürüjit, és hát ott cirógatott, jáccott vele, belecsavarta a gyürüt a hajába. Férfi hajába. Szónyi nem szót felülle semmit. Hát persze nem is fésűködött úgy, mint máma. Az a szép fürt hajokat hát horták.

Ki vót adva az országba, aki az ü lánnyát megmenti, annak aggya. Ja, de hát vőlegény nem jelentkezett senki. „Miccsinájjon mast?"

Hát a királnak az vót hát a gondulattya, hogy az egész országba a vitézeket fölhivja egy kardvivásra. Talán az illető is megjelenik. Meg is jelent.

Hát hetvennyóc személ jelent meg. Ü vót a hetvenkilencedik. Megin fekete paripán acélruhába. Hát egy fő van kösztük mindenhul, minthát a katonaságná, aki vezényőt. Jelenti, mikor megérkezett: „Hetvenkilenc ember!" Jelentkezett.

Aszongya, ossza fő huszasra.

Hát osztán husz embert kijelőt. Hát az egyikbe csak tizenkilenc kerűt. Ü beleugratott a közepibe, megforgatta a kardot, az egiszet s fődre pakuta. Mind kiszórta a nyeregbű.

Hát akkor asztán megin paccsogattak. (Tapsol): „Éjjen a rozsdáskardú vitéz!"

Avva megpördüt, etünt.

Megin nem tuggyák, ki az.

Másik nap megjelent a szürke paripán ezüst ruhába. Akkor negyvenre osztotta fő. Leverte üket.

Harmadik nap aranyruhába, hófehér paripán. Hát az urak ottevótak készűve. Királlány is ott vót. Hát akkor megatta a böcsületet és leugrott a lórú. Legelősször a lánnak adott kezet, oszt a királnak. Hát úgy lekezezett, de a nevit nem árúta e. A király meg az egész katonaságát a város körű körüizéte, hogy még egy egér se tuggyon kimenni a városbú vagy bejönni, hogy ne lássák. Hát ü meg mégis ement.

Hát ü visszatért megin hát az állattyaihó. Visszatette a ruhájit és azután foltatta hát a munkáját.

Megin hat hét eltellett, nem jelentkezik a vőlegény. Hát osztán a királlány, aki a dadája vót, tuggya, mi az a dada? Annak szót, hogy itt valamit köllene csinyáni. Hát a dada aszongya, hogy: „Én ismerek itt egy kártyavetőasszonyt a városba, jó vóna behinnya, talán főtuggya verni, hogy megtuggya mondani, ki az illető." Hát aszongya a lány: „Ha az apám aszt megtuggya, hogy kártya által tuttam meg, hogy ki a vőlegény, az szégyenfejje," aszongya, „az kiirtana bennünket."

„Ó," aszongya a dada, „nem kő rulla kéccségbeesni. Én," aszongya, „tudom, mellik őr lesz a kapuba. Én magam kimegyek az asszonyhó és mekkérem. Ha csaló, akkor kivégesztessük, mer akkor ne garázdákoggyon az országba. Ha pedig igazat mondana, akkor jó jutalmat kap. Meg az őrt is megduggyok."

Hát evve a dada elintészte a dolgot. Hát a jósasszony bejütt. Tisztességesen meghajult, köszönt: „Jóestét!" Kicsomagúta a pakli kártyáját, az asztarra tette. Aszongya:

„Kedves királkisasszony, emejje eszt a pakli kártyát," aszongya, „három csomóra."

Hát a királlány odanyút, három paklira megtette neki. Az első kártyát az asszony föforditotta, lehúszta, letette. Megnészte a királlányt. „Itt valami," aszongya, „nincs rendbe."

„Mi?"

„Ez a kártya má annyit mutat, hogy magának két kedvesse van, két vőlegénnye van," aszongya.

„Az lehetetlen.”

„Na,” aszongya, „maj mingyá kitudódik.” Az asszon hát aszt a csomó kártyát kirakta. Aszongya: „A többire má nincs szükség. Itt a kártya megmutassa,” aszongya, „magának két vőlegénnye van. De a kettő csak egy.”

„Hát hogy ércsem?” Aszongya a királleány.

Aszongya: „Maga szerelmes a tehénpásztorba. Másoccor,” aszongya, „a megmentőjébe is. Pedig a kettő,” aszongya, „csak egy. Merhát a tehénpásztor a megmentője is.” Hát asztán lemagyarászta neki. Aszongya: „Ha az én szavaimnak nem hisznek, tessék,” aszongya, „lesétányi az istállóba. Ott van három óriásnak a kulcsa, ahogy az órijásokat legyőszte. Ott a három ruha, amibe megjelent magaelőtt a sziklabarlang előtt, meg a kardvivásná is. A három paripa meg,” aszongya, „kinn van ebbe, meg ebbe a szénapajtába.”

Hát akkor a leány nem tutta örömibe, hogy miccsinájjon mast. Hát fogták magukat mind a hárman, le az istállóba. A szénát megemeték. Ott hát a három öltöny ruha, ott a kulcsok. A lovakra má nem vót kiváncsi a királleány. Ha ez igaz, akkor az is igaz.

Visszatért. Jól megjutalmaszta a kártyavetőasszont, meg az őrt is jól megdugta. De, hát hogyan hozzák eszt mast az édesaptyának, elő, a királnak? Hogy ők hogyan tutták eszt meg. Hát asztán mégis a királlány kitaláta, hogy őtet az édesaptya ugye rettenetesen szereti, hogy ü főketti az édesaptyát és aszongya neki, hogy ü álmodott valamit, hogy jöjjön e, megnézik, hogy igaz-e.

No, hát még az éccaka, még azon hajnalba az édesaptyát főketette. Az aptya szót is fogadott. Kettesbe lementek az istállóba. Hát a szegény legén éppen mosakodott. Meghajút, köszönt.

„Bocsánat, fenséges királlom,” aszongya, „szégyellem magamat, hogy így találom magamat.”

„Ó,” aszongya, „fijam.” Az öreg így a fejin végigsimitott. (Ekkor hozzám lépett a mesemondó és az én fejemen végigsimitott.) A gyürübe megakatt az ujja. Kiveszi a gyürüt. „Hát fijam,” aszongya „te a gyürüt nem az ujjadon hordod, a hajadba?”

Akkor letérdet, összetette a kezit. „Fölséges királlom, elvagyok árulva.”

De az öreg nem bántotta. Odament a kerékjászolhó, fogta a vazsvillát és a szénát megemete vele. Hát látta, hogy ott vannak a drága öltönyök. Megfordút, odament a gyerekhe:

„Fijam, itt a lányom keze. Neked adom. Nemcsak azér, hogy a lányomat megmentetted, máskülömben is.” Aszongya.

Ott köllött hagyni az istállót.

Na, ez megvót. Hát aszongya: „Mast intészkeggyünk, hogy menné gyorsabban összekerülletek.”

Hát valamikor nem úgy vót, hogy mindenfille iratok köllöttek háromhétig kifüggeszteni. Azokná egy-két nap alatt megtörtént.

Hát ott osztán elmonta az összes vendégek között. Aszongya:

„Trónörökös lettem, de,” aszongya, „nekem, szegény árvagyerek vagyok, voltam,” aszongya, „de több kincsem van, mint az országnak. Persze aszt nem monta, hogy üneki még van. Se a lánnak, senkinek. Akkor asztán megmonta, hogy ü kicsoda, hogy ü mit vitt végbe. Ott emonta az urak előtt, hogy az öreg király sirvafakatt a népek előtt, hogy ü kit fogadott az országjába. Hogy micsoda vitészt.

No, hát osztán ott mulattak, ittak, ettek. Aszongyuk, étek, haltak is. Aki megmaratt, az máma is él.

Evve vége lett. Meg ott mikor leatta az izéjit, etünt a kard, etünt a furulla, etünt a gyürü.

Akkor lett vége.

46. A HÁLÁS ÁLLATOK

Hát vót valamikor egy szegény özvegyasszony. Annak vót három fija. De igen szegények vótak. A legfijatallabbikat, aszt hülének tartották.

Hát az üdőssebbiket annyira zavarta má az annya, hogy mennyen má valahova és valami munkát vagy ugye hát valamit, pár garast hozzon a hászhó. Hát hamubú sütött neki pogácsát. Avva utnakindút. Elérkezett egy erdőbe. Megehüt. Leűt. Odasompolgott egy sánta róka. Kért tülle alamizsnát. Aszt felete:

„Magamnak sincs. Keress magadnak!”

A róka otthatta, ement.

Hát az erdőbü kiért. Valami nagy uradalom vót ott. Hát beállitott munkájér. Attak neki. Ha huszonnégy óra alatt eszt megtuggya csinyáni, kap egy zsák aranyat. Ha nem, akkor lefejezik.

Hát a gyereket nem fejeszték le, hanem féhóttig agyonverték. Négykézláb mászott haza. Üresen.

A második kiröhögte. Ement az is. Éppen úgy járt, mint ez. No, hát osztán a fijatal megszóllant:

„Két okos evót. Fédöglötten jöttek haza," aszongya, „üresen. Majd a buta, a bolond emegy. Az majd hoz."

Az annya sütött neki pogácsát hamuból. Ement. Ugyanazon az erdőn keresztű, ahon a két báttya vót. Leüt, hogy ebédül. Megjelent a róka. Három lábon, negyediket huszta. Odamegy hozzá.

„Pajtás, aggy egy kis alamizsnát."

„Csücsüjj le," aszongya, „falatozz."

Együtt ebídűtek. Megvót az ebéd. Lehuszta a lábbelit a gyerek, leszabott egy darab rongyot. Itt hát aszongyák, kapcarongy. Nem? Bekötötte a rókának a lábát.

A róka mekköszönte. Aszongya neki:

„Pajtás, köszönöm," aszongya, „az ebédet és a szivességet, amit csinyátá velem."

Hát hátranyút a róka és kihuzott háromszál szőrt a hátábul.

„Itt van pajtás," aszongya, „eszt jó becsűd meg. Ha valamikor," aszongya, „bajbakerüsz, fogj egy szál gyufát," aszongya, „égezsd el eszt a háromszál szőrt. Ott leszek segiccségedre." Aszonta.

Hát avva ebucsusztak.

Hová kerüt a gyerek? Ugyanabba az uradalomba, ahol a báttyaji vótak. Kivezették, megmutattak neki egy irtózatos nagy tábla buzát. Eszt huszonnégy óra alatt leköllött aratni, berámúni, kicsépűni. A másik tezsvérek valami más munkát kaptak igye. Nem tutták végrehajtani.

„Ennire ne legyen gondod, az innivalóra se. Aszt állitunk. De huszonnégy óra alatt rendbe kő lenni, ha nem, fejedet veszted."

Szerszámot attak neki. Hát kiment a gyerek kaszáni. Este lett, de aszt se látta ám azon a táblán, hogy ekeszte-e már aratni vagy se. Akkora vót a tábla. Reggere meg hát legyen kész. Hát bizony a gyereket efutotta a bubánat. Mitévő legyen ő?

Eccercsak eszibejutott: „Hopp! Talán rókakoma tud rajtam segiteni."

Fogta aszt a háromszál szőrt, elővette, meggyujtotta. Egyet lobbant, a róka meg ott át. „Mi baj van pajtás ?"

Aszongya: „Nézz körű," aszongya, „itt ez a nagy tábla buza, reggere, meg erre az üdőre eszt le is kölleném aratni, haza is hordani, mekki is csépűnyi."

„Hukk!" Aszongya a róka. Egyet mokkant. „Feküggy le, alugyá jó," aszongya, „maj én megcsinálom."

A róka egyet sippantott. Ami a világon létezett egér, az mind ottermett. Azok leharapták a buzát. Egykettőre levót harapva. Hát ez meg van, fekszik. Az egereket ekergette. Sippantott egy másikat. Megérkesztek a hörcsögök, akik jó tunnak hordani. Azok hazarámúták a buzát.

Harmaccor megfujja a sipot. Akkor megjelentek a galambok. Azok tisztázták a buzát.

Mekkapta a zsák aranyat. Vigan, énekszóva ment haza. „Itt a bolond," aszongya, „de nem jött üresen, meg dájdalomma. Jókedvve, sok pénzze."

47. A MÁSVILÁGBA VEZETŐ HÍD

Szintén vót hát egy szegény özvegyasszony. Annak is három fija vót. Ais ekergette a fijait, hogy menynyenek.

Hát az üdősebbik utat vállasztott, elindút. Utközbe talákozott egy jó öregemberre. Jónapot köszöntek.

„Hová mész?"

„Szolgálatba." Felete neki. „Szegény anyám, két öcsém otthon," aszongya, „sinlődik az inségbe."

„Na jól van," aszongya, „fijam, akkor ejöhecc énvelem. De nálam az esztendő csak három nap. Te ha megteszed, kapsz egy láda aranyat."

Hát jól van. Elmentek.

Szép épülettye vót az öregnek. Megvacsorásztak, lefeküttek. Regge a gyereket az öreg főketette.

„Kell fö fijam," aszongya, „itt vannak a birkák, hajcsd ki a legelőre üket." Adott neki egy kis doboszt, ekkis üveget. Aszongya: „Fijam, ebbe a dobozba aszt tész, amit a juhaid legenek. Az üvegbe meg," aszongya, „abbú a vizbű hozz, amit isznak."

Hát a gyerek bizony kihajtotta a juhait. Ü meg ment utánnok. Elérkesztek egy nagy folóhó. Nem vót hid, csak egy közönséges fa vót keresztű. Hát a birkák egyenkint szépen keresztüsétátak. De a gyerek nem mert. Pedig volt kösztük egy kos, az mindig dörgülődött mellette. Csak aszt nem mondta: „üjj fő a hátomra, aszongya, „én átviszlek." De annyi esze a gyereknek nem vót.

Hát a juhai ementek, vissza is jöttek. Se nem látta, mit esznek vagy isznak. Hát, mikor az összes birkáji mind benn vótak a hidon, leszalatt hama a vizhe, ekkis gaszt összeszedett. Belegyürte abba a skatulába, dobozba, meg a vizbű meritett az üvegbe. Avva szépen hazament.

„Na, fijam," aszongya, „megérkeszté?"

„Meg uram," aszongya.

„Na, hosztá-e, amit ettek, ittak?"

„Igen."

„Fijam," aszongya, „ó, nem az. Téged nem tudlak hasznáni." De a zsák aranyat nekiatta. Mindamellett evihette.

Megy hazafelé. Egy csárdába szót a zene, hangosodott. Betért. Ott evették a pénzét. Üresen ment haza.

Ement a második fickó is. Nettó ugyjárt, mint ez.

Ement a harmadik. Szintén mind a három gyerek egy gazdához kerüt. Má az öreg fogatta ütet utközbe. Hát osztán meséte az öreg, hogy kettő má itt vót, de egyikse tutta tejjesiteni a szolgálatot. „Hát még teveled megpróbálom," aszongya.

„Én uram, mindent megteszek."

Regge osztán ki is hajtott. Mekkapta ü is a doboszt, az üveget is. Hát, mikor a hidhoz ért, az öreg kos ekeszte hát gyuródni. „A," gundúta magába, „te megbirsz engem." Fölűt a kosra. Szépen át is vitte.

Hát asztán továbbmentek. Hát az útszéllén állott egy kápolna. Hát a birkák mind a kápolnáhó húzóttak. Ott letérdetek. Egy vót kösztök, az megrászkódott és pap lett belüle. Kinyitotta a kápolnát és minden juhat megáldozott. A gyerek is szépen odatérdepüt. Aszt is megáldoszta. Azután fogott valami kehelt és sorba a juhait a gyerekke együtt megitatta.

Mikor kész vót, akkor főszót, hogy legyen szives abbú az ennibű, amit a juhok kaptak, ebbe a dobozba tegyen. Amit ittak, az üvegbe.

Hát meg is kapta.

A pap megin, mikor befejeszte, kigyütt, megrászkódott, megin csak juh lett. Megfordútak, szépen sétátak haza.

Hazaért. Az öreg má leste, hogy mive tér az vissza. Fogatta.

„Na, fijam, hosztá-e, amit ettek a juhaim, meg hosztá-e, amit ittak?"

„Igen uram, hosztam. Tessék."

„Ez igen." Megveregette a gyereknek a vállát. Aszongya: „Tisztességes ember vagy. Nem köllesz háromnapot szolgánni," aszongya. „Mit kivánsz most? Három tál aranyat?" Tál vót, nem zsák.

„Három tál aranyat, vagy a lelked üdvösségit?"

A gyerek gondúta, aszongya: „Uram, mind a kettőrü gondoskoggyá."

„Hátha mind a kettőre akarod," aszongya, „mekkapod. De egyre," aszongya, „figyelmesztetlek, ha hazamész," aszongya, „egy csárdát talász utközbe. Szól a zene, a more, kerűd ki, ne térj be, mer ugyjársz, mint a báttyaid, hogy üresen mész haza."

Akkor kikerűte a csárdát. Hazavitte a három tál aranyat.

Úgy hát asztán végezett.

48. AKI HAMARABB MEGHARAGSZIK

Szintén egy szegény özvegyasszony volt. Annak is három fija volt. Ais ekűtte szolgálni üket.
Hát az első etért hát egy gazdához. Megfogatta.

„Ha a kakukk kiját, ki van az esztendő. Kapsz egy tál aranyat, ha elvégzed. De, ha valami nem

teccik akár teneked, akár énnekem," aszongya, „jogod lesz, az orromat lemecceni, vagy én a tijedet," aszongya.

Hát hogyan járt szegény fiju?

Nem tutta megtenni a kötelességit, mer nem kapott enni. Koplat. Föütötte az orrát.

Szólt: „Nem teccik?"

„De nem ám," aszongya, a fiju.

Fogta a kést, lemeccette az orrát. „Elmehecc!"

Csufon ment haza.

„Majd én kibabrálok," aszongya másik, „ha én is odakerülök."

Ais úgy járt, mint a báttya, ais orr nélkü ment haza.

Elment a harmadik. Megmagyarászták, hogy hol és hogy van.

„Majd én," aszongya, „elbánok vele."

Hát elment. Meg is fogatta. Vacsorásztak este.

„Mi lesz holnap a munka?"

A gazda aszt feleli: „Amit az alsó szomszédod dolgozik, te is aszt csinádd."

Hát a szomszédná meg mi volt? Szalmás háza volt. Keszte a zsuppokat leszennyi, hogy frissen tömi. Az övé meg cserepes volt. Föl és szórta a cserepeket le.

Nem mert szóni a gazda. Ez szombati nap vót. Szombaton este kiatta a parancsot. Aszongya:

„Fijam, hátul van egy kis foló a kertembe. Nekem," aszongya, „csináll egy hidat. Ha egyik lábomma lípek, legyen a hid kemény, másik lábba lípek, legyen puha."

Hát a gyerek spekulát. „Aj, ez hiszen má meg van. Hama kész lesz a hid."

Bement a birkaólba, sorba egypárszázat lemetét. Osztán horta ki. Egyik felin a fejeket rakta. Az jó kemény. A másik felin meghát a gyomrokat rakta le. Ott puha. Hát megcsinyáta a hidat, kész vót.

Mikor ement hát az asszony, az asszony aszongya:

„Fijam, az étel," aszongya, „ott van a tüszhelen, rakj a tüzre, meg tégy bele petrezselumot," aszongya.

Hát a kutyát meg petrezselumnak hítták. Fogta a kutyát, a fazékba dugta. A lábaji fönn kiátak neki.

Hazagyönnek. Összecsaptya a kezit az asszony:

„Hát," aszongya, „montam neki, hogy petrezselumot tegyen bele."

Hát beletette. Ujra köllött főzni.

Hát harmadik nap az asszony kiment a kertbe, főmászott egy fára. Betakarta magát és ekezdett kiabáni: „Kukukk, kukukk!"

„Ej," aszongya a gyerek, „gazduram, én még kukukkot sohase láttam, de eszt mast mégis megnézem."

Ement a kertbe. Látta, hogy ott fönn ül. „Hát gyere le!" aszongya. De hát az nem mozdút. Fogta a fát, jó megrászta. Leesett a fárú, kitörött a nyaka az asszonnak. Meghat.

A paraszt eszt látta. Efutotta a méreg. „Gyere," aszongya, „ki van az esztendő."

Odatette neki. Hát, aszongya, meggyilkúta a feleségit.

„Tán nem teccik?" aszongya.

„De nem ám!"

Fogta a kést, Egybű lemeccette a gazdának az orrát. Aszongya:

„Mast fizess ki." Kiköllötte fizetni. „De," aszongya, „követelem ám a két báttyámnak az orrát is."

Az hazavütte a két báttyának az orrát is. Jó kibabrát a gazdáva.

Ezek gyerekmesék.

49. A HÁROM TESTVÉR ÉS AZ ÖRDÖG

Hát volt valamikor három tezsvér. Fijuk. De árvagyerekek voltak. A szülejik ehaltak, magukramarattak. A kösség népe meghát mindig hajtotta üket, minekután hát nem szerettek dógozni. Egy szép napon az idősebbik aszongya a tezsvérgyejinek:

„Tuggyátok-e mit? Most összeszeggyük magunkat, emegyünk hát a nagyvilágnak."

El is indútak. Egyik napru a másikra csak abbú étek, amit koldutak. Dógozni nem akartak. Elfogták a csöndérek üket, bezárták. Hát rossz vacsorát is kaptak. Az üdősebbik aszongya:

„Hát, tuggyátok-e mit, tezsvérek? Megszöktyünk!”

Nekimentek, a vasrácsot kiszabták. Meglógtak.

Hát csak mendegétek, mendegétek. Elértek egy erdőbe. Az erdőbe az üdősebbik mindig csak a fákat vizsgáta. Egy fáná megáll. Aszongya: „Gyertek ide tezsvérek. Nekünk már a világ ugyse ér semmit, mibelőllünk csak börtöntöltelék lesz, itt van három szép ág, arra fára fölakasszuk magunkat.”

Bele is egyesztek. „Hát jól van.”

Aszongya az üdősebbik: „Térdepeljetek le és imádkozzunk, hogy az Isten nevibe a másvilágra megyünk.”

Letérdepütek, meg imádkosztak, Mikor keresztetvetettek, megjelent nekik az ördög. Jágerruhába! Minthát a vadász. Aszongya nekik:

„Tezsvérek, ha az én szavamat megtarcsátok, ti örökké boldog emberek lesztek.”

„Hát mit fogaggyunk el?” aszongya az üdősebbik.

„Csak egy szót. Mást nektek nem szabad mondani: Mink hárman tezsvérek a pénzér és ez úgy lesz jó.”

Elfogaggyuk!”

Hát az ördög adott mindegyiknek egy tarisznyát. Az tele vót arannya. „Ebbű sose fog kifogyni, míg tik éni fogtok. Ammindig telelesz. Azonföllű, ha nincsen ennivalótok, itt van sonka, szalonna, minden a világon. Itt, ami köll, foghattok.”

Oszt elindútak. De attú a perctű fogva ük mást nem tuttak kiejteni, csak mindig aszmonták: „Mink hárman tezsvérek a pénzér és az úgy lesz jó.”

Hát, asztán mentek, mendegéltek. Elérkesztek egy csárdához. Estefelé vót az üdő, oda betértek. De beszéni nem tuttak, csak mutogatták, hogyhát alunnyi szeretnének, hogyhát aggyon helet nekik.

A kocsmáros aszongya: „Mennyetek föl a pallásra, ott a szénán alhattok.”

Hát fölis mentek a pallásra. Se inni nem köllött, se enni nekik vacsorára.

Hát, mikor eccer má sötét vót, mit látnak? Hogyhát világosság lesz. Gyütt a kocsmáros a lámpáva, meg a cseléggye, meg a felesége. Nagy fejsze van a kezökbe.

Hát ezek huszták magukat az esztergya felé, hogyhát ne vegye észre. De nem öhozzájok mentek, hanem ellenkező irányba. Ott vót egy gazdag kereskedő. Aszt meggyilkúták, meg kirabúták.

Hát ez a három tezsvír csak maratt, maratt. Regge, mikor fökenek, az udvaron átak a csendőrök. Már a kocsmáros jelentést csinyát, hogy ezek gyilkosságot követtek el.

Hát a három tezsvért bizony letartósztatták. Evütték hát erős börtönbe. Hát ott hijába faggatta a biróság, ezek mást nem montak, hogy csak mindig aszt:

„Hárman tezsvérek a pénzér és az úgy lesz jó.” Mást nem tuttak kiejteni.

Hát ellettek itélve akasztófára. Mind a három. Pap jött hozzájok, püspök is megjelent, hogy gyónnyanak meg előbb, mint kivégzik. De ük mást nem montak. Hát oszt a biró átatta a hóhérnak, hogyhát hajcsa végbe. Hát mind a háromnak a sámedlit odaállitották. Fölátak. A kötelet is a nyakáratették, csakhát meg nem huszták a kötelet még.

Egyet villámlott és az ördög megjelent. Aszongya: „Tezsvérek, ettű a perctű fogva szabadok vagytok. Beszéjjetek,” aszongya.

Hát a három fijunak a szája megnyillott. A kocsmáros is jelen vót, a kocsmárosné, meg a cselégygye is. Hát osztán kimonták:

„Hogyhát mink büntelenek vagyunk. Mink senkinek sose ártottunk az íletbe, meg nem is akarunk. De a tettesek itt vannak jelen.”

Hát persze a csendőrség, minden, jelen van ollankor, karhatalom, mingyá aszt a hármat előkapták. Ezek helett aszt a hármat fölakasztották.

Akkor az ördög aszongya: „Titeket sose kaptalak vóna meg. De helettetek itt van a másik három.”

Hát aszt a hármat az ördög kapta meg. Így hát a három tezsvér szabaddá ment. Szabad nyelvük lett és a táskájuk mindig teli vót arannya.

Ha ki nem ürűt, most is tele van. Én is efogannám.

Evve vége vót.

50. VIGYEN EL AZ ÖRDÖG

Hát volt valamikor egy igen uzsorás zsidó. Hozzáment egy szegény suszter kőccsönkérni. Adott is neki a zsidó.

„Erre, meg erre az üdőre," aszongya, „visszafüzeted."

De a szegény suszter sohase tutta visszaadni neki. Mindig a nyakára mászkát. Csak várjon, csak várjon, majd meglesz.

Arra kerűt a sor, az uzsorás dobraverette a suszter házát. Hát rendbe van. Segiccség nincs. Eljött a nap, hogyhát licitállák.

Hogy a zsidót ecsipte asztán az ördög utközbe, hát együtt mentek a zsidóva, az uzsorássa. Ott egy ember szántott a lovakka. Mindig aszt kijabáta: „Az ördög vigyen e benneteket, az ördög bujjon belétek." Mindig átkoszta a lovajit.

A zsidó megtaszitotta az ördögöt.

„Hallod, mit mond ez?"

„Ó," aszongya, „pajtás, ez nem mongya aszt szivbü. Csak hagy morogjon."

Mentek tovább. Megin egy ember szánt szarvasmarháva. Ammég csúnyábbá szitta a marhájit. „Hogy az ördög vinne má e benneteket."

Megin meglökte a zsidó: „Nem hallod, mit mond ez is?"

„Esse mongya szivbű," aszongya.

Hát osztán mentek, mendegéltek. Elértek hát a helszinére. Sok nép együtt vót. Má lesték, mi lesz itt. Szegény suszter letérdet elejbe, a zsidó elejbe, könyörgött összetett kézze, könyörüllön rajta, mi lesz a csalággyáva, hovamennek? „Majcsak kerülök pénszhez, hogy megtudom fizetni."

„Nincs kegyelem, ölöget vártam."

Na, akkor a suszter föugrott, aszongya:

„Hátha nincs mencség," aszongya, „vigyen el az ördög!"

Ej, az ördög ekapta. „Ez most szivbő monta," aszongya, Meg fogta, meg az uzsorást elvitte.

Itt a vége, essék a vizbe.

51. RABLÓK A HORDÓBAN

Hát valamikor régesrégen volt egy igen szegény suszter. Az a város szélin lakott. A szomszéggya meg kádár vót. Mind a kettő igen szegény vót. De magtalanok.

Hát a suszter eszánta magát. Aszongya a feleséginek:

„Anyukám, nem birom," aszongya, „emegyek, fölakasztom magamat."

El is ment. Ement hát egy erdőbe. Ott nézegetett, nézegetett. Föis mászott egy fára. Ahogy a fán fönt űdögét, eccecsak hangokat hallott. Kik együttek? A zsiványok! Meg véletlen épp aszt beszéték, hogy senkise maratt odahaza, ha máma a tanyájukra kerűne valaki, az mindent ehordhatna, rabúhatna.

De hát üt nem vettik észre, a betyárt. Csak hallgatózott. Ementek a zsiványok. Leja fáru és kereste hát a csapát, a nyomokat. Meg ement. A nyomon ráakatt hát a betyártanyára. Ott fogott egy lepedőt, aszt telirakta arannya. És ballagott szépen haza.

Másnap regge ement a kádárhó és ekérte a fertált.

Abba mérte az aranyat. Aszt ekkicsit nedves volt a feneki, pár bennragatt, mikor az asszon visszavütte.

„Na, ezeknek sok pénzük kő lennyi most, fertálba mérik a pénszt." De annak is jólesett. Hát asztán elis meséte a suszter a szomszéggyának.

„Én is emegyek, hozok." Elis ment. De a szegény ember beleharapott a gyöpbe. Ecsipték, meggyilkúták. Jaj, de a szegény kádár nem jön haza. Az asszon sirt, sirt.

„Na," aszongya a suszter, „majd én emegyek, én hazahozom." Haza is hoszta. De még egy sereg aranyat is. Megint kerűt hát. A holtat is ehoszta, meghát pénszt is hozott még magának.

Há, mikor a zsiványok hazamennek, se halott, a pénzbű is sok hijányzik. Hát kikő deriteni, hogyhát ki tört minálunk be.

Hát küldött ki kémeket kuttatnyi. Mindenféle csapatokat. Marhakereskedőnek, disznókereskedőnek, mindenfélinek ki atta, hogy födözzék föl. És fölfödöszték.

Eszt a suszter nem vette észre, hanem a kádárné, hogyhát ezek a házon kivül átak és ott rajzútak. Hogy lerajzúták a házat. Hát a suszter aszongya: „Asszonyom," aszongya, „innej valahová meneküni köllünk, mer ezek éjje megjelennek," aszongya, „minket tönkretesznek."

Hát ugy is tettek. Ementek rokonyokhó valahová. A házuk üresen maratt.

Hát gyüttek a zsiványok. Üres, semmi sincs. A vezérök aszongya:

„Ti, semmirevalók," aszongya, „engem férevezettetek." Lelövette őket. „Majd én emegyek," aszongya, „mekki is derittem."

Hát a pajtások: hát hogyan és miképp? Aszongya: „Készíccsétek el a szekereket, lovakat. Hordókat rakunk fö," aszongya. „Emegyünk borkereskedőnek."

Hát oda is kerűtek abba a városba, ahun a suszter lakott, meg a kádárné. Hát ott vót egy nagy kocsma, oda bejártak éjjeli szállásra. De a hordókba nem bor volt, hanem emberek.

Hát ott szállást kértek. A kocsik az udvaron átak. De ki vót velök csinyáva, hogyhát ük majd jelt adnak, hogy mikor gyüjjenek ki hát a hordókbu. És emeleten kaptak szállást. De, hát akik szabadon vótak, azok a kocsmába mulattak.

A cselédlán meg kint mászkát későn vizér a kuton, meghallotta üket, hogyhát ük beszének a hordóba. Az asszonnak besugta. Az asszon bement a vendégszobába, mongya az urának: „Gyere ki ekkicsit!" Megsugta.

Na, hát a kocsmáros ement mingyá a csöndőrségre, jelentett.

Hát a házat körűfogták. Mekkiatta a parancsot a cselédlánnak hát a rendőrtiszt, hogy a keszliket raktya, meg horgya tele vizze és forrallon vizet. Hát az megis történt.

Hát mikor a viz má forrott, a rendőrség fogták, hát horták a vizet, meg a hordókat tőtötték forróvizze. Leforrászták üket.

Ezek azokfelü nem tuttak semmit, a másikak, a fők, meg a kocsisok. Hát, eccecsak kezdik ám a kavicsokat dobáni a hordókra az ablakon le. No, osztán előkapták azokat, ott mind lemészáróták üket. Csak a főjüket nem, a vezért.

„Te mekköllöd mutatni, hol a tanyád."

Nahát osztán másnap kitudódott.

A suszter meghallotta, hogy mi történt hát itt a városba, hogy a rablókat leforrászták, kocsisokat, egysmást, mindent lemészárutak. A suszter odament hát a kocsmába. Hát a sok csöndőrség, rendőrség, bennvót. Mulattak. De, hát a rablóvezér is ott vót. Asztán férrehítta a csöndőrtisztet, annak megsúgta, aszonta: „Ez magukat férevezeti. De én tudom, hogy hol van a tanyájuk," aszongya. „Ha részes leszek a holmibu," aszongya, „én magukat elkisérem."

Tuggya Isten, hány szekérre holmit hortak el a tanyájukbu. Nagy földalatti tanyájok volt. Még hát a suszter ott is kapott egy sereg borravalót. Meg élelmet is. Minden volt ott.

Igy asztán két felesége lett neki. Na, hát szegény ördögnek nem vót kije. Őneki meg ölég van mast. Hát együtt élünk.

Még ha meg nem haltak, még most is élnek.

BALLA JÓZSEF
52–66.

52. FERKÓ BÁCSI A POKOLBAN

Vándorút a Ferkó bácsi. Ement a városba. Kivót téve a fekete ászló. Kérdeszte, hogy mér van kitéve a fekete ászló. A kocsmáros aszmongya, hogy evütték a királnak a leányát s nem találják, hogy hol van. Má sokan ementek keresni, de vissza egyse együtt.

Ferkó bácsi: „Én is emegyek. Mekkeresem hát én. Hát má a többi nem gyött vissza, maj én mégis visszagyüvök."

Hát osztán a királ kérdi, hogy mi a kivánsága vagy mit akar. Aszmongya: Két rossz sárga ló kő neki. Asztán, aszongya, maj ü azokka emegy.

Meg lett. Vettek neki deszkát, lovat kettőt.

Asztán utraket pokol felé. Asztán útba szalatt ekkis nyul. Aszt fővette. „Jó lesz valamikor nekem még." Beletette a zaboszsákba, asztán bennhatta.

A nyul csak nyőtt, nyőtt, zabot ette.

Megint csak ment, mendegét. Ecce csak odaér asztán a pokolnak a tornáccára. Bejárt a két rossz sárgáva.

Hát asztán lerakta a deszkát az udvaron. Fürészt, fejszét leszedett a szekérrű. Nekiment fűrészűni. Akkor asztán nekiment igye, ceruzáva kimérte.

Eccecsak meglátta az ördögnek a fija. Odament, kérdi tüle:

„Bácsi, maga micsinál itt?"

Aszmongya: „Mit kérdezed?"

De ű nem vót neki megelégedve. „Hát mongya meg mégis, miccsinál itt?"

„Ne kérdezd," aszongya, „ollan sokat. Most ide csinyállok menyországot, asztán a pokol ellesz törűve, nem lesz itt."

Megijett ám az ördög fija. Futott az aptyáhó mondani, hogy „Nem ke ide hagyni menyországot épűnyi, mer hová leszünk mi."

„No, menny vissza, kérdd meg, mi a kivánsága, osztán ki kő vele egyezni, hogy takaroggyon innejt."

No, hát hallgat a kis ördögfi. „Bácsi," aszongya, „mit kiván? Hozzunk magának pénszt?"

„Nem kő nekem. Pénzem több van, mint nektek. Nekem a királleán köll."

Aszmonta: „A," aszmongya, „aszt nem aggyuk oda."

„No, hát akkor tovább dolgozom, épülöm tovább a menyországot."

„Ne csinyájja aszt!"

Nem bánnya, aszongya. Csak csinyájja, csinyájja.

Megin együtt a másik gyerek.

„Ne csinyájja," aszongya, „a poklot ide, menyországot, inkább odaggyuk a királleánt."

Főrakta.

Müre viszi egy darabig ott, mégis csak aszongya, hogy abba nem mennek bele, hogy a királleánt eviszi ojjan könnyen.

„Akkor," aszongya, „azé lesz a királleán, aki nagyobbat tud kiáltni."

Na, hát aszongya neki az öreg, hogy kiáccson az.

Ja, ollant egyet kiátott, hogy Ferkó bácsinak mingyá evállott neki a fülö, letörött a fülö neki.

Asztán aszongya: „Most kiáccs te!"

„De", aszongya, „ha én kiátok, akkó te megsüketűsz."

Ráteszi az agykarikát a fejére. Verte, kucigáta.

Hogy haggya e. Má jó van!

„Nem, nem, Nézd," aszongya, „az én fülem leesett, teneked a fejed fakad szét."

Nem birta ki. Inkább ne tegye rá. Vigye a királleánt.

Ja, az aptyának mégse teccett.

„Most ereggy mégecce utána. Aki jobban tud futnyi, azé lesz a királleány."

Ja, mit vót tenni. Aszmongya: „Hogyan fussak?"

Gondúta, üneki van ekkis nyul a zaboszsákba. Aszongya:

„Hát fussunk, de énvelem ne fuss," aszongya, „mer ha én futok, akkor kimenek a világbú. Én ollan jó tudok. Van egy kis ötéves fijam," aszongya, „fuss avva."

Na, jó. Hát levette a nyulat, bevágott az üllepinek. Dehát akkor a nyul már jó ment ám. Utána mutat:

„Ott szalad a fijam!”

He, hát az ördög nem érte el a nyulat.

Mast is szalannak még, ha meg nem állottak.

Hát akkor asztán kiért a pokolnak a tornáccábú. Akkor má hát hazahoszta a királlánt.

Lett osztán egy nagy lakodalom. Az öregek előléptették istállómesternek. Még, ha meg nem haltak, most is ének.

53. ERŐS JÁNOS

Volt ecce egy erös János. Az nem dógozott. Egész nap csak alutt. Vót neki egy öreg édesannya, az tartogatta.

Ecce mégis, a szomszédba épületfát húsztak föl, kiváncsi vót, hogy mit kiátóznak, hogy „Hóbauf, hóbauf!” Kiváncsi vót arra a szóra, megnézi.

Hát sokan tóták fő asztat a kis fát, az épületfát a házra. Aszmonta: „Ti, nyomorútak, ha odamegyek, mingyá főszórom az egészet, nem is kellettek.”

„Ó, te falukódussa, te akarsz itt dóguznyi?”

Odament, főszórta nekik.

Megteccett az építőmesternek. Aszongya, ez jó lesz üneki.

Mennyi pénszt ü megspórul.

Szombaton adott neki sok pénszt. Vitte haza az öreg annyának. És csak örűt az annya neki, hogy ennyi pénszt keresett az ü fija. Örűt neki minden szombaton.

Vót egy okos bíró. Aszmongya, ez jó lesz üneki szógának. Mingyá ki is csinyáták. Csinyátak szerződést. Vérre irták alá a nevöket, hogy aki megbánnya a dógát vagy kinek nem teccik a szegődés, amire szegőttek, annak szijjat húznak a hátábú.

Hát a bíró belement. Hát, jó van. Másnap aszongya:

„Emész az erdőre. Ott van énnekem,” aszongya, „egy kanászom. Már kilenc esztendő úta nem vót itthon. Ott lehet ám má sok malac, meg disznó. Menny utánok. De vigyé veled,” aszongya, „tiszta fehérnemüt, mer má kilenc év úta nem változtatott ruhát. Emmá szennyes lehet, meg piszkos. Húzza fö aszt a tiszta fehér gatyát, meg az inget is vegye rá.”

Hát ment. Hát láttya ám, hogy ott jár egy fekete. Vaddisznók vótak az erdőbe. Asztán vót egy sánta. A medve mindig megakarta fogni aszt a sánta vaddisznófiut. No, osztán meglátta a János. No, osztán nagyot kiátott:

„Miklós! Gyere ide. Hosztam tiszta fehérnemüt, üngöt, gatyát. Kütte a bíró úr.”

„Hm!” morgott a medve neki. „Mhm, mhm, mhm,” hogy még nem, majd, majd...

„Ne majdogass,” aszongya, „csak gyere ide.” Mingyá megmérgedett. Kirántott egy tölgyfakarót, asztán fejbevágta a medvét. Akkor megértette a medve. Persze hát kicsit el is szédűt. Odament, megragatta a fejit és fehúszta a medvének. Mekkötte, a fejér ünget rá, meg beütött neki:

„Megyünk haza, hajcsunk haza!”

Hát hajtották az egész vaddisznót. Haza a faluba. Meglátta a falunemzedék, hogy a sok vaddisznó rohanik a faluba. Bezárták a kapukat mind. Még a bíró is.

Hát utána előment, mikor a bíró udvarára kerűt a sok disznó. Mekkanyaritotta üket, visszahajtotta. Belökte a kaput. Mind behajotta oda, a medvéve együtt.

Osztán a bíró meg bebujott a szobába. Behúszta a zsalut is, hogy nehogy a disznók oda bemennyenek.

Hát, hogy a medve látta, hogy most üres, tiszta a helzet, akkor meg a kerten mászott ki. Osztán megin ki, megin az erdő felé.

Aszongya: „Má a Miklós megszökött, megin megy az erdőre. Nem teccik a faluba neki.”

Aszongya: „Miccsinájjak evve a sok disznóve?”

„Hát miccsináná? Lekő üket mind őni. Oszt majd csinálunk egy nagy kutat, osztán oda besózod üket.”

Jó lesz. Nekiment. Fogott egy nagy karót, osztán fejbeverte üket, leszurta mindeneggyit.

Most nekiment pörzsünyi. Mekke pörzsünyi. Bírónak vót egy nagy kazalla. Aszt mind epörzsüte a sok disznón. Most aszongya:

„Nincs szóma. Miccsinyájjak?”

„Emész a kisbiróhó, kérsz tüle.”

Hát a kisbíróhó megy. Aszongya a kisbíró ahogyan ment:

„Mennyen, vegyen ott hátú, amennyi kő.”

Emmeg alábujott, az egész kazalt evütte a bíróhó. Nem hagyott egy szálat se neki ottan.

Aszt is epörzsűte.

Akkor megmérgettek, persze a bíró is, meg a kisbíró is. Ollan nagy kutat ástak, ásattak vele. Osztán ojjan nagy küjeket, hogy etemetik, hogy elemésztik ugye, hogy dobáták a küjet hegyibe. Aszongya:

„Hajcsák e a tikokat, mer mind a szemibe szórják a kavicsot.”

Nem tud ásni.

Aszonták, eke mennyi a faluba. Ojjan nagy balonkereket tettek rá, hogy aszt elemésztik, hegyibe. Az ippeg passzút a vállának. Osztán így is csak kimászott valahogyan. Osztán ment a biróhó, megemete a kalapot, a kereket, aszongya:

„Nézze, bíró úr,” aszongya, „az Uristen millen szép kalapot adott énnekem.”

Hü, akkor a bíró meg is ijejett. Mégis erős ember, nehogy megdétázza.

Együtt a levélhordó. Hozott a bírónak egy behivót. Aszongya, vagy a bírónak berukkónyi vagy katonát ke neki helette künnyi. Hej, ment. A János:

„Mi van?”

„Eke mennem,” aszongya, „a háborúba.”

„Mit kell ott tenni?”

Aszongya: „Verekennyi.”

Ű emegy helette, a bíró helett. Hát ű emegy.

Hát mikor megy, utravalót adott neki az asszony. Puliszkát meg egy fazekot, hogy tüzenyi tugygyon, míg odaér.

Osztán kimegy az erdőnek. Ott az ellenség má tüzet ugyi. Eis megéhezett, puliszkát főzött. Azok meg láttak tüzet, – rakott ott a fa tövibe, – odalűttek neki. Akkó megfenyegette üket:

„Ha ja a puliszkás fazokamat agyonlűjjitek,” aszongya, „akkor mind agyonverlek benneteket.”

Alig monta ki, má a puliszkásfazokát ellűtték.

Megmérgesedett. Nekirohant. Kirántott egy nagy töllfát. Mind agyonverte üket.

Persze a királl nészte messzirű, a háború hogyan folik. Akkor osztán evitette magához. Akkor a király nekiitéte a leányát.

Lett is egy nagy lakodalom. Lakodalmasztak. Osztán vót ottan egy nagy lakodalom a királná. Vót lé, meg lé. Kisidátú Nagyidáig folt, mint a Duna. Boldogember vót, kinek egyfalat jutott. A kutyák hetedhétországrú összeszalattak a csontra. Mire a hátulla odaért, az eleje mind megdöglött étlenségibe.

54. A KOVÁCS ÉS AZ ÖRDÖG

Előbb az Úrjézus a fődön járt Péterre. Osztán bementek egy kovácshó. Bementek oda. Nészték, hogy az öreg kovács mit dolgozik.

Akkor a Péter átvátosztatta magát kovácslegénnek, asztán bement. Kért tőlö alamizsnát, mint kovácslegény.

Aszongya:

„Nincs több holmim, mint három garasom van. Hát egyet,” aszongya, „adok belüle Jézus nevibe.”

Hát, kiment Péter, monta, hogy a Jézust emlegeti az öreg.

Aszongya:

„Menny, no, most mégecce kérj. Hogy odaggya?”

Akkor megin ment, hogy:

„Én is kovácslegény vagyok,” aszongya, „ekkis alamizsnát kérnék az Urjézus nevibe.”

„Neked is adok,” aszongya, „egy garast.”

Kiment Péter.

Aszongya: „Menny be Péter mégecce.” Jézus monta neki, „hogyha az utolsó garasát is odaggya-e Jézus nevibe?”

Hát úgy is tette. Aszongya:

„Itt van az utósó garasom. Jézus nevibe eszt is odadom.”

„Most meg osztán menny be,” aszongya, „kérdd meg, mi a kivánságo. Kivánhat három jót. Add meg neki. De a lelkiüdvösségirű ne fedkezzen meg az öreg kovács.”

„Ja,” aszongya, a kovács, „arra nem jut üdő. Mer itt van ez az üllővas. Arra a gyerekek mindig rácsunyitanak. Aki oda ráül, ne tuggyon onnaj emenni. Illen izé legyen neki, erő. Ott a tarisznyámbú a vén szegeket kiszedik,” aszongya, „ott is aki belenyul a tarisznyába, ne tuggya kezit kihúzni, míg ű nem mongya, hogy mehet.”

„No, hát ez megadatik, de hát a harmadik mégis csak legyen a lelkiüdvössége.”

„Arra nem jut.”

„Mér?”

„Mer itt van ez a körtéjfa, még nem ettem róla, a gyerekek mindig lerázzák. Hát errű ennyi akarok. Aki oda femegy, az osztán ne tuggyon legyünni, míg ű nem mongya, hogy ű legyühet.”

Osztán úgy tettek.

Mikó patkót, ment az ördög, hogy most má gyüön velük.

„Jó,” aszongya, „de előbb a komának mekke patkóni a lovait, azután lehet csak menni.”

„Na, jó, addig várok.”

Aszongya: „Mit állosz itt? Újj le addig.”

Hát mégis, az ördög megpróbáta, hogyan működik az üllő. Hát odaragatt az ördög a nadrágjáve. „Eh, eh!” Emete, de hát nem tudott emennyi.

„Hej, emberek, legények! Gyertek ide. Megfogtam az ördögöt.” Beütöttek neki. Jó bevertek neki, hogy monta, könyörgött, csak ne engeggyék ütet megverni, aszongya, ű ád neki egy zsák aranyat.

Éjje belopózott. A zsák arant betette a kovácsmühelbe.

Hát akkor másnap megin ment a másik ördög. Aszt is megfogta. A vén likasztószegekbe belenyulatta, mer kellet neki az ekéné beleütni a szeget. Kiakarta venni a kezit. Nem tutta. Odaragatt.

Akkor megin kiátott: „Emberek, legények! Gyertek ide, megfogtam az ördögöt!”

Hát annak is jó bevertek.

Akkor asztán aszongya:

„Én is adok egy zsák aranyat, csak eressz e.”

Akkor asztán kieresztette a tarisznyábú. Ement az ördög haza. Ment. Monta az aptyának, hogy még egy zsák arany kő.

„Hát így epazarótok mindent, most emegyek magam a vén ravaszér.”

Hát ment.

„De,” aszongya, „most gyüssz velem. Több adót nem kapsz.”

„Jó, ha nem kapok,” aszongya, „először megmosdok. Addig várj.” Aszongya: „Addig várok.”

„De, hát,” aszongya, „errő a körtefárú még nem ettem. Enni akarok belüle. Harminc éve űtettem, még eccese kaptam a termésibű. Most akarok enni.”

Fougrott az ördög. Lerázott minden levelit. Minden körte lehullott. De maga nem tudott legyünni, mert megfogta a fa.

Akkor kiátott: „Emberek, legények! Gyertek ide. Megfogtam az ördögök királlát.”

Kiváncsi vót az összes, hogy millen az ördögök királla.

Hát csinyát egy vasnyársot. Megtüzete. Hát most jó főszurt neki: „Kellenék? Kellenék?”

Akkor könyörgött neki: „Engeggy le. Én is egy zsák aranyot adok neked.”

Na, akkor osztán nem bántotta. „Legyühecc,” aszongya. Együtt, ement. Nem törődött asztán vele az ördög, hogy gyün.

Osztán meghallana az öreg kovács. Eosztotta aszt a sok arant a rokonoknak. Ennek is, meg annak is. Asztán beletették neki a tarisznyát. Osztán úgy ment ki a menyországba. Péternek kocogtat: Engeggy be!”

„No,” aszongya, „te mindig az ördögökke paktátá. Ide nem gyöhecc be.”

Akkó ment az ördögökhó. A gyerekek meglátták ám, hogy gyün ám a tarisznyáve. Oda meg nem engették be. Tútták az ajtót, hogy „ide nem gyüssz be, mer nálod a tarisznya. Megfogsz bennünköt”.

Oda se gyühetett be.

Visszament. Péternek megin mongya:

„Hogy má ott vótam. Ott se engennek be.”

„No,” aszongya Péter, „pedig ide se gyüssz be, mer iccse kellesz, mer az ördögökke paktász. Hogyan gyüssz te ide, hogy a menyországba gyüszte be?”

„No, hát” aszongya, „légyszives Péter, csak benézek. A szomszédokat meglátom, akik meghótak má.” Hát ugye akargya üket nézni vagy meglátogatni.

Nem kellett más. Mikó fenyitotta az ajtót Péter, má ott is vót, meg letette a tarisznyáját, ráűt.

„No, hát Péter, én a magam helin ülök. Ha teneked nem teccik, hogy én itt vagyok, vidd innej a menyországot tovább.”

Hát, hogyha meghalunk, akkor osztán megnézzök, hogy megláttyuk, hogy a jobbfelen ül a kapun, ahogyan bemegyünk.

Hát erre szokták mondani, dehát aszt mégse csinájjuk meg:

Ítek, hatak, tökbeszartak, aki a legjobban meghagatta, annak a fejibe boritották.

55. FINNORSZÁGBÓL, MENYORSZÁGBÓL

Gyüttünk haza Finnországbú, osztán bementünk egy hászhó. Ott az asszony éppen kenyeret sütött. Osztán kértünk tüle ekkis menázsit.

Asztán monta, hunnan gyövünk. Münk montuk neki, hogy Finnországbú. Az asszon meg úgy értette, hogy menyországbú. Hát mikor mennünk vissza megin?

„Most osztán mennünk vissza megin oda.”

Hát nem, láttuk-e az urát? Két évgye hat meg.

„De,” mondok, „láttok, hogy szennyes a ruhájo neki, meg a vőlegényruhájo is, amit ráattak, mikor meghat, az is leszakatt. Kellene má neki friss.”

Legyünk szivesek, vigyünk ruhát neki.

Mondom: „Hát jó, hát evisszük.”

Aszongya: „A sonka is megfő nemsokára, ha vinnénk neki egy darabot.”

„Aszt is viszünk.”

De a mákosrétes is megsül má. Ha aszt is evünnénk?

„Evüsszük aszt is.”

„De”, aszongya neki a barátom, „de nincs ám egy vasa se, egy huncfut vasa sincs szegény embernek.”

Aszongya: „Tennap attuk e az ökröket. Az ökrök árát, vót benne háromszáz forint, nem vinnéjik e?”

„De, evisszök aszt is,” montuk neki. „Evisszök aszt is.”

No, hát osztán aszongya; „Most lasan menni ke ám,” aszongya, „mer ekésünk.”

No, hát osztán mentek. Osztán, hogyan kimennünk, má dobogott is a fakó, meg a szürke az udvaron. Mer evótak szántani az házbú. Osztán a pajtásom mingyá hoszta a bugyort, amit összepakótunk. Most sonka, meg a ruha, meg mindenféli bent. Akkor hallotta a lúdobogást, beletette egy izébe, bozótba, bokorba.”

Hát osztán gyött elejbe. Aszongya:

„Hé, bácsi, nem látott maga itt erre egy katonát?”

„De bizony láttam. Ezen a tón ment keresztü,” aszongya. „A vizbe ment keresztü, oszt bele az erdőbe. Még elérheti,” aszongya, „nincs messzi.”

Mire az ember aszongya:

„Legyen szives tarcsa a fakót addig.”

Levetkőzött, a csizmát lehuszta, a ruháját, hogyan átment be, ümegbe, gatyába futott keresztü. Emmeg föhuszta szépen a csizmájit. Rávette a nadrágot is neki. Főűt a fokóra. Meg fogta a batyut, meg ellovagút vele tovább.

Visszagyün az ember, a gazda, a második ura az asszonnak. Nem talát semmit ott. Se embert, se lovat, se semmit.

„No, a fene. De ez lehetett a gazember ugyis!” aszongya.

Megy haza.

„No,” aszongya az asszon, „hun a fakó?”

„Na, hun vóna?” Aszongya. „Eküttem aszt is a menyországba, hogy az uradnak ne kellen gyalog járni. Hát járjon má lóháton.” Aszongya.

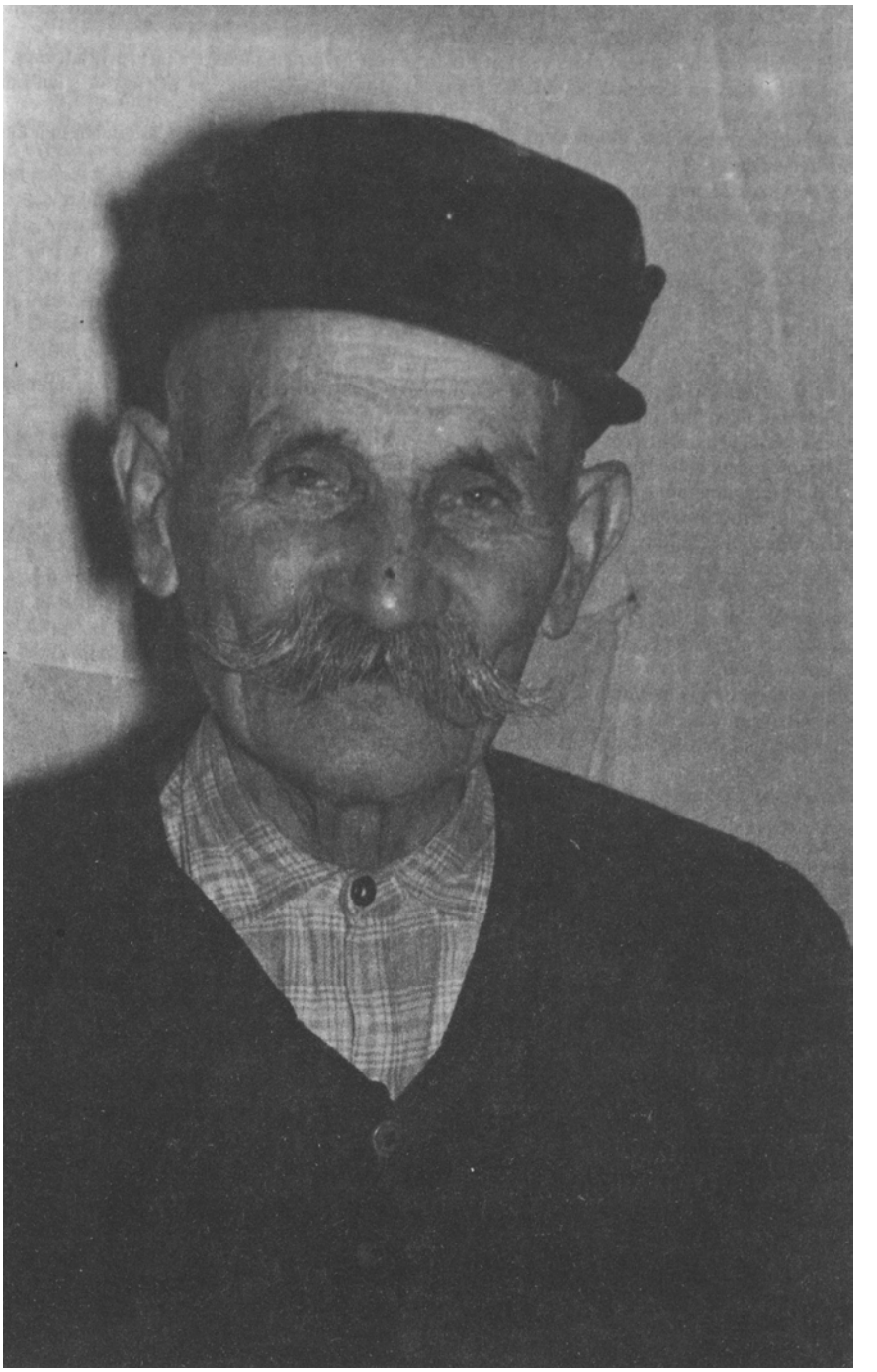

„Gyüttünk haza Finnországból, osztán bementünk egy hászhó...”

„Legyünk szívesek, vigyünk ruhát neki…”

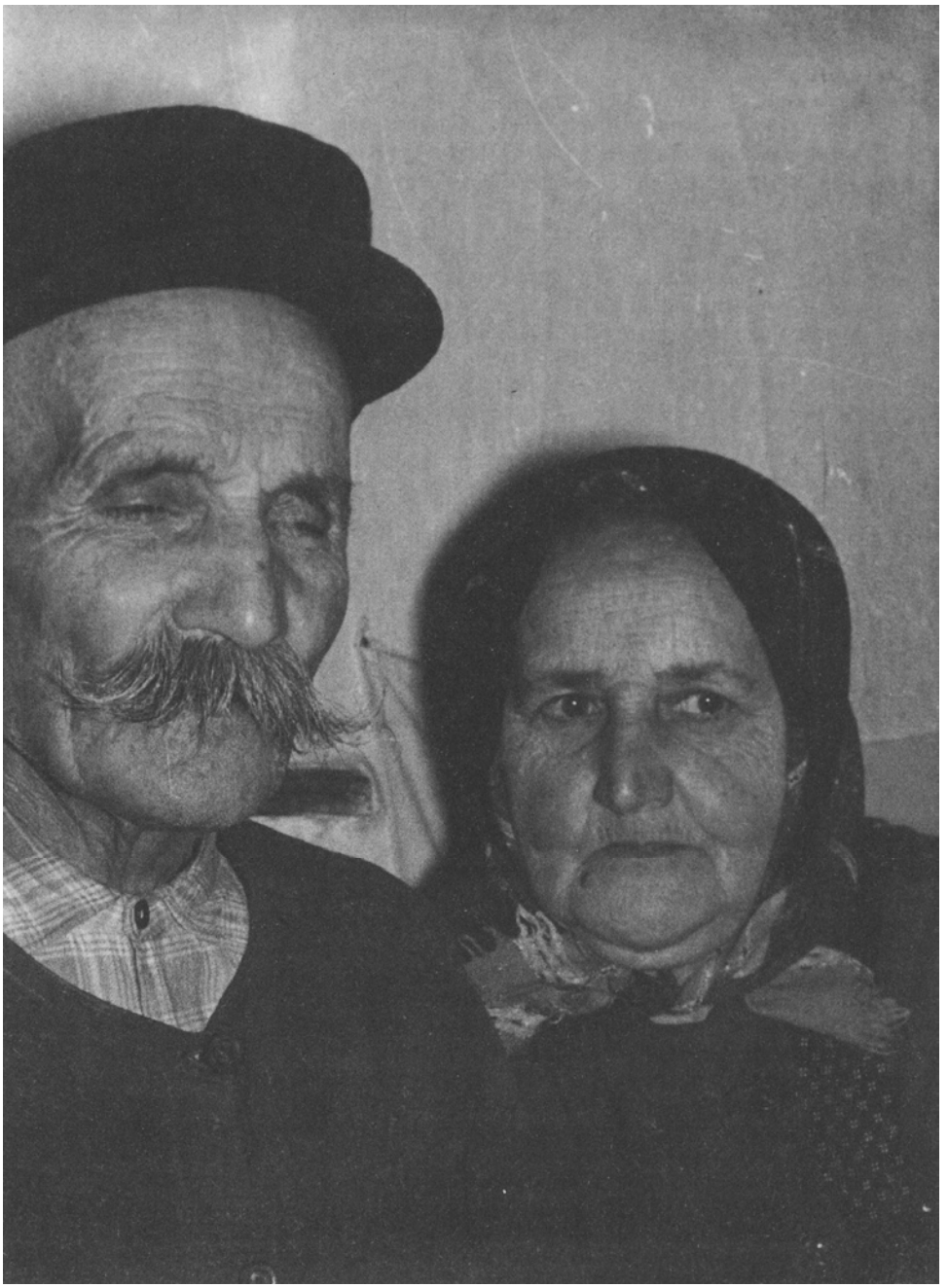

„Nem láttuk-e az urát? Két évgye hat meg…”

„De egy huncfut vasa sincs szegény embernek…”

„Osztán, hogyan kimentünk, má dobogott is a fakó…”

„Ümegbe, gatyába futott keresztü...”

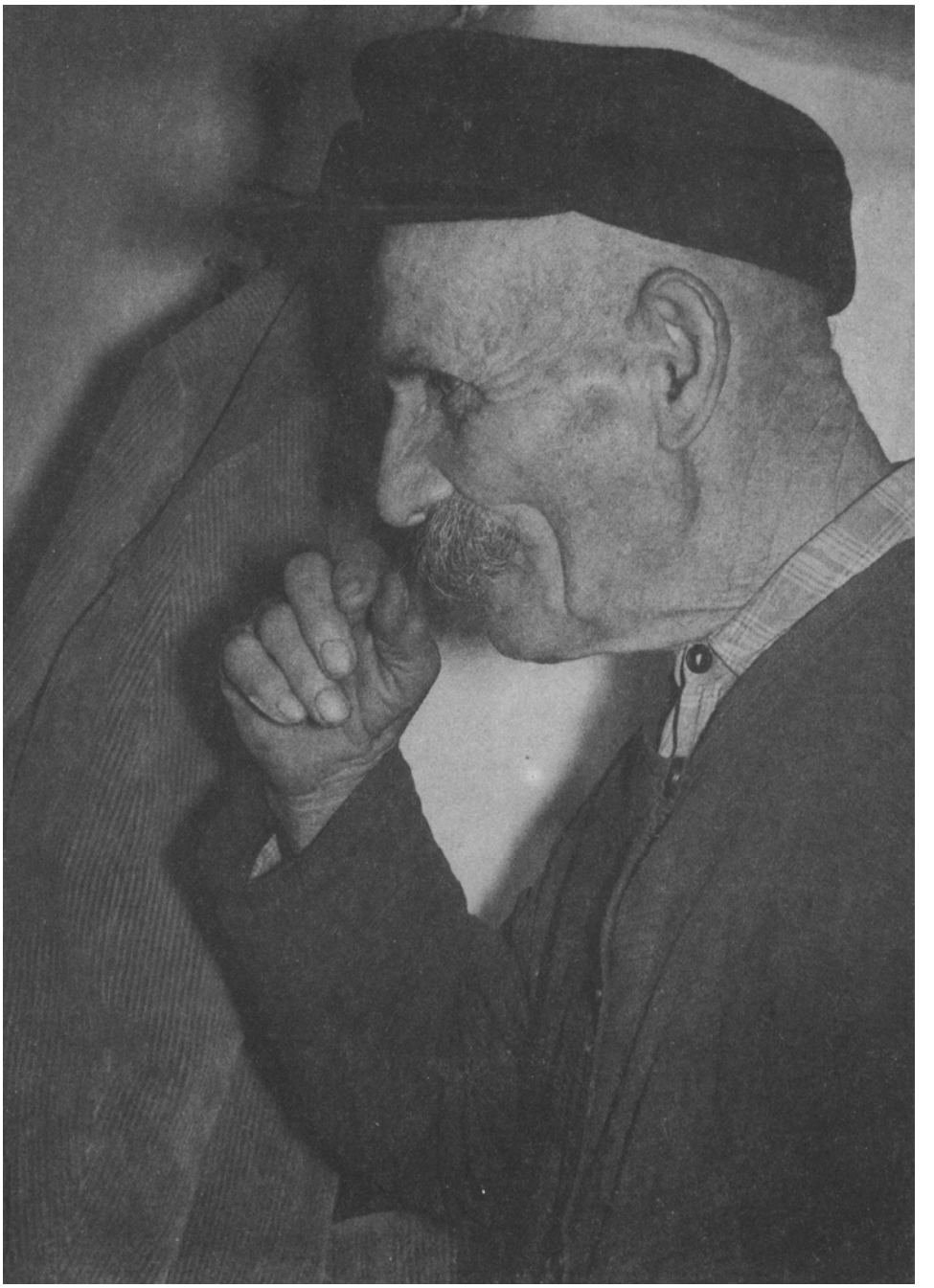

„No, hun a fakó?”

„Eküttem aszt is a menyországba…”

56. A TOLVAJMESTER

Ement három fiu mesterséget tanulni. Odaérnek egy kovácshó. Hogy nem kell-e inas?

„De, bizony kell egy," aszongya, „csak haggyöjjön. Egyet fetudok venni," aszongya, „de a másikkakat nem."

Hát ment tovább. Ott bementek egy tislérhó. Egyik ottmaratt. Aszongya, hogy kő őneki is egy inas.

„Hát jó van," aszongya. Ott maratt.

Hát az egyedülinek kellett menni. Annak nem vót hel.

Bemegy este az erdőbe. Belebódút, nem talát ki. Osztán éjje világosság vót. Tizenkét zsivány űt a tűz mellett. Melegettek. A gyerek megpillantotta üket. Most má, úgy gonduta, e sem mehet. Örűt neki, hogy tűzenek, ott megmelegszik. Hát odament.

Kérdik: „Micsoda járatba vagy gyerek?"

Aszongya: hogy „én mesterséget akarok tanúnyi mennyi."

Aszongya:

„Beász mihozzánk mesterséget tanúnyi. Mingyá ki is próbájjuk, mit tucc," aszongya. „Most asztán éfél lesz, akkor főmész a grádicson, osztán bemész, fenyitod, belürű van a kúccs a kapun, osztán majd főnyitod. Mi meg majd a kapun megyünk be. Te csak mássz fe," aszongya, „ezen a létrán. Asztán legyüssz."

Na, jó van. Hát úgy tettek. Asztán kirabúták a gróf urat. Ehoszták, ami vót, mindennyét neki. Ementek.

No, má a gyerek tanút jó ugye. Hát így továbbment. A rablást hajtották. A gyerek kitanút.

„Na, három éve itt lesz," aszongya, „most már lehet ám, most már emehecc, most már ugyis kitanútad a mesterségedet."

Osztán ement. Ment a tislérhoz. Ammeg szabadulólevelet kapott ám, hogy megtanúta a mesterséget. Hát, hogyan gyün, gyün a tislér, meglátta a tislér, aszongya:

„Mingyá megcsinálom én is a felszabadulólevelet. Mehecc is vele."

Annak is meglett. Akkor mentek a kovácshó. Azok még „klimpet-klumpet, klimpet-klumpet," verték a vasat.

„Na," monta a zsivány nekik, az a rabló, „hogy má ideje, hog engedi eszt is, mer má mink két nap gyünnünk," aszongya.

„El is mehet mingyá, mihánt a kerekekre a sint főhusztuk," aszongya, „mingyá fog menni tiveletek."

Mennek haza. Megérkesztek. Az öreg örűt nekik, hogy gyüttek a fiak. Regge ment mingyá jelenteni, hogy mit tanútak. Aszongya: „Ez kovács." Van neki egy kovács. Van neki egy tislér, meg van egy rauber. Aszt az ember, mer magyarember vót, nem tutta, mi a rauber. Monta a grófnak: „Van nekem egy kovácsinas vagy mesternek tanut, másik tislérmester lesz. Egy meg van rauber. Abbú nem tudom, mi lesz," aszongya.

Aszongya: „Aszt a rauber fiadat küdd e."

Ekütte.

Aszongya annak:

„Ekő lopni az ökröt, ahogyan szántanak. Az igábó az ökröt, a hajszásot, ekell neki lopni. Amelliken szántanak."

Hát most hogyan lesz?

Hazamegy. Sirt az öreg. „Ej, fiam, most föllesztek akasztva, ha nem tudod aszt az ökröt ellopni az igábú, amellikke a béres szánt."

„Az nem baj, papa," aszongya, „anná nagyobb rablást csinyátunk mink már. Az semmi."

Ement. A szomszédba ment. És ott kezdett kiátozni:

„Hauzi, hauzi! Tikot, tikmonyot!"

Horták neki a tikkokat. Bele a ketröcbe. Ü meg vitte oda a nyíresokig. Ott szántottak az erdő mellett a béresek. Hát odamegy, küeresztette a tikokat. Röpűtek, futottak.

„Ej," aszongya, „emberek, gyüjjenek, segiccsenek összefognyi. Mindeneggyé egy korona jár."

Otthatták az ökröket mind. Szették a tikot, ki hogyan tudott. De eszt az ekét otthatták neki. Odament, mikor otthatták az ökröt. A hajszásnak a farkát levágta, a csálésnak meg belelökte a valogába. A farkatlant meg ehajtotta a zsivány.

No, most miccsinájjon ? Ment, mendegét. Megy a grófhó regge az öreg.

„Miccsinál a fijad?”

Aszongya: „Ott valami farkatlan ökröt pucút.”

„Ejnye,” aszongya, „hát mégis ellopta.”

A gróf meg ment, asztán látta, hogy ezek a béresek miccsinátak, hogy ott hajszáták a tyukokat az erdőbe. Kérdi, hogy mi van, hun van az ökör?

„Na,” aszongya, „méltóságos úr, csoda történt.”

„Mi?”

„A hajszás ökör megette a csálésat.”

„Ja,” aszongya, „lehetetlen.” Odamegy, kihúzza a farkát ugye a seggibű a másiknak.

A farkát odadugta bele, hogyhát megette a másik ökör. Hát ehitték a béresek, hogy megette a hajszás a csálésat. Asztán fejbeverte üket: „Így szántottatok tik, gazemberek.”

Mindeneggyit enadráguta jó. Huszonötöt vágatott a valogjukra, hogy így vigyásztak az ökörre.

Na, mast aszongya, hónap a pejlovat az istállóbú e nem loptya, akkor fölesz akasztva. Kapuba lesz két strázsa, az istállóajtóba is két strázsa, meg osztán az istállóba a jászóná is lesz egy strázsa. Monta a gyereknek. „Mast mégis föleső akasztva, mer eszt ellopni nem tudod.”

„Annyi baj legyen,” aszongya, „az legyen az én gondom.” A gyerek.

Na, jó. Úgy tett. Ement a patikába, vett álomport. Belekeverte pálinkábo az álomport, asztán ement mint vándorló legény. Ment oda, ahun a grófnak az istállója vót. Asztán ott leűt, mintha megnyugodott vóna.

Ott ecce csak meg a batyut, meghajtotta aszt az üveget, mintha innyaja. Kluk-klukcsút neki.

Aszongya: „Mi van?”

Aszongya: „Ojjan hasrágásom van, hát muszájj nekem ekkis italt inni,” aszongya, „hogy ne rágja a hasomat.”

Aszongya: „Hát nekem nem jutna belüle?”

„Dehonnem. Hisz jut,” aszongya, „dehonnem jut. Csak igyanak, amennyi teccik.”

Mer kétliteres üvegbe vót ám, mint mast vannak a kétliteres üvegekbe a pálinka. Beittak jó. Egykettőre hortyogtak is. Mind a ketten. Aluttak.

Bemegy az a másik kettő, amellik az istállóba állottak.

Aszongya: „Kinn beküttek, hogy fekügyek itt le,” aszongya, „majd föébresztenek egyóra mulva, mer vándor vagyok, mer menek.”

„Csak feküggyön oda le.”

Hát ott is, hogyan leüt a szómára, aszongya, hát üneki ojjan hasgörcse van. Asztán ivott pálinkát.

De üneki is van ám, mongya az egyik strázsa. Hát az is beivott jó.

De, hát amellik a lóféket tartotta, aszongya, de hátha jutna üneki is egy pár.

„Van. Hát hogyne jutna.”

Oszt egykettőre hortyogtak mind. Azok lefeküttek oda a szómára, meg aluttak. Amellik a féket tartotta, meg vót allú kötve, annak nekiatta a söprüt, hogy tarcsa. Hát tartotta oszt.

Hát akkor a lókat szépen kivezette. Evezette haza a pejt. Bekötte az istállóba.

Regge ment jelenteni megin.

„Micsinál a fijad?”

Aszongya: „A pejlovat pucul ott,” aszongya.

„Csak puculla!” aszongya. „De mast ha eszt nem teljesiti, akkor te is, meg az is!” aszongya. „Ahun mü fekszünk a szobába, a lepödőt alulunk kü kell lopni neki. Merhát másképp fölesz akasztva.”

„No,” oszt aszongya, „mégse tudod mast megcsinyáni.”

„Dehonnem,” aszongya, maj megcsinájja aszt is.

Akkor az annyának monta, főzzön lencsét.

Nem? Kását főzött bele. Vütte be. Jó meleg vót. Beletette egy bugyogóba, beletette egy csalánzsákba. Asztán odament a grófnak a lakásáro este. Hát persze éjfé tájba ment oda. Má ott is állottak ám az őrök. Meg az annyoknak vót egy macska. Aszt is beletette. Asztán megnyomta a farkát neki. Ugatott a macska. Akkor odamegy a strázsához:

„Engedd be. Az a grófnénak a kedves macskája. Mer nem haggya üket elunni, ha be nem mehet. Ereszd be.”

Megnyitotta az ajtót. Meg besurrant a zsivány, ugye, az ajtón. Mingyá odatette a zsákot igye az izé alá, az ágy alá. Osztán persze hát kürugta magát a grófné, meg a gróf. Könnyen odatőtötte közékbe.

Teccett a valagjuknak, mikor odament az a meleg lencse. Melegitette nekik a seggöket. De utóbb meghidegűt ám a lencse. Hát mit vót mit tennyi?

Aszongya: „Nyanya, kakátá!”

„Én nem,” aszongya, „papa. Talán te kakátá.”

No, hát csak egymásratóták: kakátá, te kakátá oda.

„Na, akármellikünk kakát!” Alájavágták az ágy alá aszt a lencsét. Éppen szájonkapták aszt a zsivánt, amellik az ágy alatt fekütt igye.

Asztán betekerte hamar a zsákba. A macska mellé tette. A macskának a farkát megin megnyomta. Osztán akkor:

„Má megin kimegy ez a dög. Engedd, mer a gróf meg feébred,” aszongya, „pöröl velönk.”

Küengették. Evitte haza aszt a lencsés lepedőt. Hm?

Regge megy jelenteni, hogy miccsinyál a fija.

„Na,” aszongya, „valami szaros lepedőt mos ott a kútná,” aszongya.

No, hát osztán: „No, jó, mive ellopta, itt van neki háromszáz forint még. De aszt meg ne mongya senkinek, hogy a grófné, meg a gróf belaszarott az ágyba.” Aszongya. „Mond meg neki, aszt ne mongya ki.”

Kapott háromszáz forintot érte. Azér a jó tettyiér, hogy nem meséte kü senkinek.

Hát oszt nem tudom, hogyan jutottam én hozzá, me má mesélem. Mégiscsak kübeszéték. Nem?

Most nem mondom ám, mint szokás mondani, hogy étek, hatak, tökbeszartak, aki a legjobban meghagatta, annak a fejibeburitották.

57. KÉSEM ÉLES, KENYEREM BÉLES

Vót eccer egy gazda. Annak a gazdának vót egy szép leánya, meg hozzá egy szép, szóva, szógája. Hát a szógának szavajárása vót, mikor regge bement:

„Aggyon Isten jóreggelt.
Késem éles, kenyerem béles,
Magam derék legény vagyok,
Rajtam kifogni nem hagyok!”

„Hm!” A leány mégis aszongya, „ezen kükellene valahogyan fogni.”

Hát mentek huszárok a faluba. Mer aszt tutta, hogy a huszároktú meg fél az a derék szóga. Hát monta neki, mer a huszárok nálok is vótak, monta neki:

„Huszár bácsi, aggya oda egy ötpercre a ruháját, had készüllek fe benne. Meg a lovat.”

„De,” aszongya, „az útra ne mennyen benne, csak a telken.”

Aszongya: „Ugyis a telken szánt a szolga, azután odalovagulok.”

No, jó. Odatta neki. A leán ráűt, kilovagút.

„Na, te pimasz. Látom ugyis, micsoda gyáva vagy. Csak hadd,” aszongya, „nem köll.”

Belovagút. Nekiatta a katonának a ruhát, lovat, mindent. Na, most má van!

Regge megy: Aszongya: „Késem éles, kenyerem béles.
Magam derék legény vagyok,
Rajtam kifogni nem hagyok.”

Aszonta a lány neki: „Öha sárga, öha! Mekkö lennyi, mekkö tennyi!”

Hu, akkor mérges vót ám, hogy megtutta. Hogyan tutta ez mast aszt? Nem teccett neki.

Hát miccsinájjon. Gondukodott. Hát osztán mégis, meg valahogyan. Akkor megin vót egy okos haszna. Monta a leány a legénnek, hogy most hogyan van, hogy megin rajta van az izé. A leányon. Akkó monta, estére gyüjjön e a Mari néni. Marinénihó kellett a leánnak menni. Aszongya:

„Tudod, te Mariska, mit beszének rólad?”

Aszongya: „Nem.”

Aszongya: „Aszt beszéli az egész falu, hogy neked férre van a hogyhijjákod.”

„Aa, Mari néni!”

„Csak gyere be!”

Beállitotta tükörbe. Sámedlira főtette a lábát. Hát ugye etátotta a száját.

„Nészd, csakhogy férre van!”

„Csakugyan,” aszongya, „férre van. Lenne szives herrecsinyáná?”

„Hogyne,” aszongya, „csütörtökön este gyere e, mingyá meg lesz csinyáva. Operációt megvizsgálluk,” aszongya, „asztán meg lesz csinyálva.”

Akkor meg monta a szógának ugye, hogy nyócorakkor itt legyen. A leán meg együtt. Előbb a leánnak kellett mennyi ugye. Asztán belebujtatta, – ollan egy sütő vót, tuggya, hogy bele kellett bujnia a leánnak, – abba a sütőbe. Asztán hát a végeszte ott az operációt.

Asztán a pincébe vót a legén. Akkor meg behítta, hogy gyüjjön most be operányi.

Hát osztán megoperáta. Aszongya: meg van operáva. Akkor monta neki, hogy meg van, rendbe van az operáció. Hát asztán aszongya, mikor dolgozott, aszonta:

„Here izé, here hogyhijják, here.” Tuggya, másképp.

Hát osztán úgy vót. Meg lett operáva. No, most miccsinájjon, mit kell fizetnyi?

Aszongya: „Nem baj, maj megfizető, mikor a lakadalmad lesz. Ehísz a lakodalmadba. Osztán akkor megmongyuk, mit köll fizetned.”

Meg lett a lakodalom. Megmonta a Jánosnak, a szógának:

„Eszt neked el köll vennyi,” aszongya, „mer má egyesek vattok ebbe a tekintetbe. Hogy ne csufollátok mindig egymást.”

Azután lett egy lakodalom. Ollan nagy lakodalmat csaptak, hogy vót ott lé, meg lé. Kisidátú Nagyidáig fótt, mint a Duna. Boldogember vót, kinek egy falat jutott. A kutyák hetedhétországbú összeszalattak a csontra, Mire az eleje odaért, a vége mind megdöglött étlenségibe.

58. VADÁLLATOK, HÁZIÁLLATOK

Ecce vót egy jó hegedüs. Asztán ment ott az izén keresztű, az erdőn.

Ott meg a rókának csinyátak ojjan árkot. Osztán ez oda bekerűt, abba az árokba. Osztán nem tudott kigyünni. Mer azelőtt meg ugye, ahogy együtt, egy róka együtt elejbe. Róka együtt elejbe. Annak meg aszonta: itt, meg itt van egy lik, ott benn van a muzsikás, ott muzsikál.

Hát, osztán ment a róka, meg a nyul is oda, meg a, még a medve vót? Medve. Hát osztán látták.

Hogy mennyen bele a nyul. Aszongya, ü nem megy bele, mer ott a kóc.

Mer letóta a gatyáját, mikor az a három állat ott vót. Letóta a gatyáját, mutatta nekik.

Hát monta, hogy mennyen.

„A,” aszongya, „ennek még sok csöpüje van,” Ü nem megy.

Hát akkor asztán odaszögeszte a nyulat a fához, mikor ment. Mer az is azér vót, hogy taniccsa meg muzsikáni. Asztán nem tanitotta meg, hanem odaszögeszte a fához.

Asztán akkó ment tovább. Hát ezek elérték egymást. Megtalták, hol van.

Nem ment. Nem mertek nekimenni annak, merthát nem vótak bisztosak, hogyha nem szegezi megin oda üket.

Osztán reggere együttek a favágók, hát azok osztán kiszabaditották az izét, kihuszták onnaj az árokbú aszt a muzsikást. Asztán ment haza muzsikáni. Egész éjje ott kellett neki tőtteni. Osztán akkor nem teccett neki, hogy így jártak, hogy nem tuttak belemenni.

Osztán akkor hadatüzentek egymásnak a medve, meg a farkas, hogy ez így nem lesz jó. Hát kihíjja.

Aszongya a róka, ü híjja a kakast. Kakast híjjá izének, társnak. Meg a macskát. A másik, a farkas meg a medvét, meg az oroszleánt hítta társnak.

Hogy találkosznak most künt a hegybe egy házná. Odaröndüték egymást. Oda. A kokas is odament. Be a szobába, konyhába. A macska ugye a tűszhejre ment, mert meleg vót. Ott melegszik. A kokas meg föszállott a fára. Mer hónap lesz a párbaj. A medve meg belement a levélbe. Hintés vót az udvaron. Ott beleásta magát, osztán ott alutt. Meg az oroszleány is.

Hát regge korán a macska megébrett, mert éhes vót. Odament a levélbe. A medve meg bisztatta neki a fülit, rászta ugyi a levélbe, ammeg zörgött. A macska odaugrott, ammeg mekkapta neki. Hát eorditotta magát a medve, hogy morgott. Akkor meg fougrott, meg futásnak. Az oroszleán utána. A kokas meg a fán ekezdett kiabányi, hogy „Kicsodák? Kicsodák?” Akkor mégjobban futottak.

Még mast is futnak, ha meg nem állottak.

Ez gyerekeknek.

59. A KÁNTOR VISZI A PAPOT

Elment két pajtás diót lopni, a másik meg birkát.
Mentek. A temetőbe lett a találka, a hullaházná. A másik meg ement birkát lopni, hogy ott majd találkoznak és megosztozkonnak a holmin.

Asztán akkor olvasta szét. Nem tudott másképp olvasni:

„Ez az enyim, ez a tijed, ez az enyim, ez a tijed.”

Ahogyan ott olvasgatott, a kántor meg akkor ment haza a kocsmábú. Meghallotta, hogy mast a temetőbe olvassák a csontokat. Megijett. Bement a plébánoshó, hogy gyüjjön ki vele, mert a temetőbe csontokat olvasnak.

Hát, a pap tiltakozott, hogy ő nem megy, mert a lábo fáj. A kántor aszmongya neki, hogy csak gyüjjön, ü eviszi, a hátán viszi.

Osztán vütte is a hátán ki. Mikor ott a nagy keresztná viszi ki, amejjik a dijót olvasta szét, ott bekiátott neki:

„No, már hozod?”

Akkor leugrott a pap a kántor hátárú. Futásnak haza! Otthon bedöntötte az ajtót félelmibe. Kántor utána.

Észrevette az a másik dióolvasó. Megijett. Összekaparta az egész dijót megin.

Az is elszalatt.

Még mast is futnak, ha meg nem állottak.

Ez rövid.

60. MIÉRT NINCS A ZSIDÓKNAK MESSIÁSUK?

Hát akkor.
Hol volt, hol nem volt. Az innenen innen, a tulon túl, még az operenciás tengeren is túl volt, ahol ki volt az út ficamodva, vót hajdanába egy szegény suszter. Annyira evót adósodva, hogy szegény ember már szegénységibe még kakáni se tudott. Együtt a zsidó, hogy füzesse meg az adósságát, mermá elég sok óta tartozik.

Hát akkor gondukodott, mast miccsinájjon. Elárvereszhetik a házát. Meggondúta, hogy jó lesz ümögbe, gatyába fökészünyi és emennyi a zsidónak a kéménnyibe, leereszkennyi.

S asztán megzörgette a kéménajtót.

Asztán hallotta, hogy zörög valami. Aszongya az asszon az embernek:

„Hallod aptyok?”

„Hallom.”

„Mi lehet ez?”

Aszongya, hogy „az Úrnak a szolgálója, az Úrnak az angyala jelent meg, hogy megfogja születni a Messiás.”

A leányunktúl.

„Mast eköll mennem a szegény suszterhoz, mekke neki mondani, hogy mi ujság.”

Fogta magát, éjje, főkelt és ment a szegény sudzterhó, hogy kellen föl.

„Ja,” aszongya, „most éccaka van, nem lehet.”

Az asszon is monta neki, mer az izé sértés, házasságsértés volna, hogy más házára menne éccaka.

„Hát mégis ekő menni,” aszongya a zsidó. Elengedi az összes adósságot.

Hát mégis belement, hogyhát emegy.

Hát ement. Osztán Rebekáva köllött neki hányi, a zsidónak a leányáve. Hogy az fogja megszűnni a Messiást Perlaki suszter által.

Hát az öreg nemigen tudott már ugye. Aszmongya:

„Perlaki úr, tiszta munkát, tiszta munkát csináni.”

Megragatta a seggekápányát. Ammeg csak lüktetett. Aszongya:

„Haggyon békit a valogamnak, mert lukat vágunk! Asztán nem lesz Messiás.”

„Hogy a rossebb ette vóna meg a kezemet,” aszongya, „mikor magának a valogáhó nyútam.”

Megvárták a kilenc hónapot. Hát lett ám egy bongyorhaju zsidóleány.

Megmonta a zsidó neki, hogy:

„Perlaki úr, miccsinát maga? Nincsen Messiás!”

Aszongya: „Montam, hogy haggyon békit a valogamnak. Most maga az oka.”

„Ó,” aszongya, „csak a rossebb ette vóna meg a kezemet, mikor magának a valogáhó nyútam,” aszongya.

Igy sincsen mái napig se Messiás.

Etek, hatak, tökbeszartak. Aki legjobban meghagatta, annak a fejibe boritották.

61. A SUSZTER ÉS A KÉMÉNYSEPRŐ

Volt eccer egy szegény suszter.

Hát mindig vasárnap dolgozott. Az asszon meg mindig pörüt vele, hogy ne dógozzon vasárnap, mer eccecsak az ördög eviszi, ha mindig vasárnap dogozik.

Asztán mégis dógozott. Oszt a faluba együtt egy szegén kéményseprőgyerek. Oszt bebujott a suszternak a kemencéjibe, ahol az asszon kenyeret sütött, hogy megszárogattya a ruháját.

De efeledkesztek rula, hogy regge monták vóna neki, hogy gyüjjön ki, mer nem is tuttak rula, hogy benn van.

Asztán az asszon ekészitette a kemenceajtaját, hogy regge csak begyujt, mert kenyeret fog sütnyi. A sujszter meg főket, prukkót. Megincsak: „pepek, peppe,” csak talpat.

Asztán az asszon meg emegy fejni. Minekelőtte ement fejni, akkor begyujtott, a gyerek meg bennvót. Ammeg kivágta avva a vassa, ami a vállán vót, a sujszternak a kemencéjének a kálháját és kiugrott a kemencéből.

Észrevette a sujszter, hogy mi ugrott oda be a szobába. Visszanézett. Ammeg kivágta az ablakot. Utána kiugrott az ablakon. Meg a kéményseprőgyerek is oszt utánaugrott az ablakon.

Futottak, futottak, ki ott a hegynek. Osztán eccecsak efutott a rétre. A sujszter vissza. A kéményseprőgyerek meg eszalatt Őrállás felé ki.

Osztán, mikor visszamegy, kérdi az asszontú, hogy „láttad-e?”

„Mit láttam vóna?”

„Itt vót az ördög értem. Csak gyere be, meglátod, hogy hun bujott ki a kemencébü.”

Bemennek. Megnézik a kemencét. Hát egy nagy luk vót rajt. De, meg az ablakon is ott a nagy luk.

Aszongya: „Itt ugrott megin ki az ördög az ablakon.”

Etünt. Ement. Ement a szegény.

De, hát még máinap is futnak, ha meg nem állottak.

62. KI TUD NAGYOBBAT HAZUDNI?

Ecce összeát egy baka és egy tüzér és egy huszár, hogy mejjikük tud nagyobbat hazunni.

A baka emongya, hogy

„Jártam fönn a Kárpátokba a legnagyobbik, legmagasabbik csúcson. Má a tarisznyámba szettem a csillagokat. Meg akartam fogni a fiastyúkot is, de ebujott a göncölszekere alá.”

Hát aszonták a többiek:

„Ez igaz lehet.”

Akkor együtt a huszár. Ü járt Itáliába. Ott regge korán kivonútak. S ollan záporesső együtt. Nem vót sehol egy fa. Hát messzűt láttak egy nagy káposztafejet. Hát mégis alajafért háromszáz lovaskatona.

Akkor aszonták, az is lehet, hogy igaz.

Akkor gyött egy kádár. Ez meg járt Kanadába. Csinátak egy nagy kádat. De minden kádárlegén egymástú egy órajárásnyira dógosztak.

Aszmonták neki:

„Te, marha. Minek kellett vóna az a nagy kád?”

Aszongya: „Annak a káposztának, amit te Itáliába láttá.”

Akkor még együtt a parasztgyerek is. Hogy üis tud egyet hazunni. Hát a parasztgyerek aszongya, ünekik vót egy régi, vén csonkatehennyek és az aptya elatta. Megtutta a tehen, hogy elatta. Éjje megszökött az a csonkatehen. Ement az erdőbe, egy nagy lukas fába belebujott. Ott benn meg is borjuzott.

Má a borjunak ollan nagy szarva vót, hogy mikor a kanász belefujt a kürtbe, mert kürtöt csinátak abbó a szarvbú, Szentgyörgykor belefujt, még csak Szentmihálnapkor hallaccott ki belölle. Ez vót ám a nagy kürt.

Monták, hogy az hazudott legnagyobbat. A parasztgyerek.

Étek, hatak, tökbeszartak. Aki a legjobban meghagatta, annak a fejibe lett boritva.

63. A JÓ ÜZLET

Eccer vót egy bikatartó. Három fija vót neki. Hát osztán meghat az öreg s nem tuttak megosztozni a bikán.

Osztán aszonták, akinek az istállójába bemegy, azé lesz a bika.

Az egyik csinátatott kőbü, a másik csinátatott fábú, a harmadik, meg ojjan rekelleágbú.

Hát osztán küeresztették a bikát. Hát a bika, – meleg vót, – belement ugye abba a csádés istállóba, amit a bolondabbik csinát neki. A fiatalabbik tezsvér.

Hát most övé a bika.

Ehajtotta a bikát a vásárra. Ment, hajtotta. Asztán az erdő mellett ment. Ott nyikorgott egy fa. Aszongya:

„Vedd meg a bikámot.” Mingyá kináta neki, a fánok a bikát.

„Na, megveszlek.”

Betette, bekötötte a bikát a fához. Hazamegy fürészé, levággya a fát. De odament egy másik, mészáros, ammeg leeresztette, evitte a bikát mire visszament. De mégis mérgébe levágta a fát.

Hát a fa meg lukas vót, de teli vót arannya a fa.

No, nem tutta mind főraknyi. Hazament. A tezsvérjeknek mongya, hogy legalább három szekér arany van ám a fába, mer a fa nagy.

Mentek azok is szekéren.

Megrakta az eső. Mer iparkodott, hogy ü rakhassa meg. Meglett. Viszi a szekér arant. Arramegy elejbe egy öreg szakállas ember. Aszongya:

„Öcsém, mit viszű?”

Aszonta neki, hogy lúszart.

No, hát vitte osztán haza. Lerakta otthon az arant. De lúszar vót.

Akkor együtt a másik. Az is megrakódott. Megincsak az is bemonta neki, hogy

„Mit viszöl, öcsém ?”

„Lúszart.”

Hát otthon annak is csak lúszar lett.

Ment a harmadik. Mikor attú kértte, hogy mit visze, az megmonta neki, hogy arant. Az a harmadik vót a lekkisebb. Az osztán arant visz. De vót is neki otthon.

Akkor meg mérgesek vótak rá, hogy mast az egész aran vót nekije. Bosszusak vótak rá.

Osztán a király meg adott ki egy parancsot, aki megfejti az izét, megtud három szónak feleni, akkó azé lesz a királyleán. Értegyütt ez a három suhanc. Oda is ajánkoztak. Ementek mind a hármon. De a bolondot, a kicsit nem akarták emenni.

A két okos ment mindig, hogy ők nyerjék meg a királleán kezét. Asztán mentek.

Hogyan mennek, a postaútba mendegének, ez meg talát egy döglött kányát. Fövette. Mutatta nekik:

„Hejj, idenézzetek, én mit találam!”

Kiváncsiak vótak, visszaszalattak. Látták, hogy hiszen csak egy döglött kánya. Jó bebosztak neki, hogy illenér visszahiv ollan messzirü. Hogy nem ke, má hun mehetnének. Akkor megverték jó.

Akkor mennek megin egy darabra. Ott meg talát egy abrincsot. Aszt is a nyakábo akasztotta. De mutatta megin, hogy mit talát. Oszt megin kiváncsiak vótak. Nem döglött kánya, az abrincsfajta vót.

Hogy mit akar evve? De ü eszt találta. Akkor jó megverték, meg úgy. Megin ojjan messzirü visszacsata üket.

Asztán mentek, megin mendegétek. Hát ecce csak odaérnek ám az izére, a királi várhó. Hát bemennek. Hát most jelentkezik az eső.

Bemegy a királkisasszon. Mingyá aszongya:

„Aggyon Isten jónapot."

„Aggyon Isten."

„Ejnye, de meleg ez a szoba," aszongya.

A királkisasszon meg aszongya neki, hogy

„Melegebb az én pinám."

Nem mert neki szóni semmit rá.

„Emehet," aszongya.

Odament a másik. Az is csak aszt: „Aggyon Isten jónapot!"

„Aggyon Isten."

„Ejnye, de meleg ez a szoba." Nem mert rá szónyi. A leán aszongya neki, hogy melegebb az ü pinája, mint a szoba.

Asse szót többet. Az is emehetett.

Ment a harmadik. Bemegy.

„Aggyon Isten!"

Odamegy, aszongya: „De meleg ez a szoba."

Aszongya: „De melegebb az én pinám."

„Megpróbájjuk," aszongya, „beletegyek eszt a döglött kányát, megsül-e benne."

„Hátha szétrepeszti."

Aszongya: „Itt az abrincs." Ü megabrincsulla, ha szétreped.

Ezé lett a királleán, mer megtudott feleni a valóságnak.

Vót osztán, lett egy nagy lakodalom. Vót ott lé, meg lé. Kisidátú Nagyidáig folt, mint a Duna. Bódog ember vót, kinek egy falat jutott. A kutyák hetedhét országbú összeszalattak a csontra. Mire a hátulla odaért, az eleje mind megdöglött étlenségibe.

64. HÁNYAN VANNAK A VADLUDAK?

Röpűtek a vadludak.

Osztán egy alatta vót. Fökiátott nekik:

„Száz ludak, hová repűtök?"

„Nem vagyunk mink még százan," aszongya, „csak ha mégannyian, félannyian, fertálannyian, ha meg te hozzája mégy, csak akkor vónánk százan."

Hány lud röpűt fönn? Juli mongya meg!

Harminchatan.

Harminchat, meg harminchat az hetvenkettő. Meg tizennyóc, meg kilenc, meg az egy hozzá.

65. KANÁLÖNTÉS

Itt mentek a huszárok a faluba.

Osztán ment egy kisleány. A kapitány aszongya:

„Ej, de szép kislánya vagy. Hogyha én megtosználak, még sokka szebb lönnél."

Akkor ment haza a leán. Monta az aptyánok:

„Papa, tosszon meg engem!"

Aszongya: „Csak gyere fö a héjba!" A hordóra leütette, hát kiverte, hogy a seggén a ruha szákó lett neki.

A asztán együtt az idő, hogy a leán férhement. Most aszongya neki az ura:

„Hát tosszunk, Juliska!”

Hát hogy ütet csak megtoszta még az aptya, hát ü nem toszik többet.

Hát megy a legény vagy az uj ember.

„Papa, miccsinát maga a leánnyáve? Megtoszta?”

„Én nem, fijam. De emondom, hogy hogyan vót. Gyütt,” aszongya, „mondani, hogy mentek a huszárok a faluba. Osztán a kapitány hogyan ment, hogy csak ollan szép kisleán vagy, de ha én megtosználak, még sokka szebb lennél. Gyütt haza mondani nekem. Aszongya, én azér montam neki, nehogy valaki férevezesse, oszt így rajtakaptya. Hát így nem toszik a leán. Mond neki más alapon, mond neki, hogy hogyan.”

Hát akkor aszongya, kalánokat öntenek az éjje. Aszonta a leán:

„Jó lesz, öncsünk kalányokat.”

Vett egy sereg uj kalányt. Egy hat darabot. Asztán este mindig alaja tette az ágy alá. Osztán kihuszta:

„Má egy készen van.”

„Hát még öncsünk!”

Hát osztán öntöttek. Igy kihusztak egy tizenkettőt. Akkor monta, hogy ezek szép kalánok. Akkor jó vót minden.

De regge meséli az aptyának, hogy „az éjje kalánokat öntöttünk,” aszongya, „de annyi férefót, hogy még magának egy kimerőkalánna lett vóna belőllö.

66. A HÜLYE LEGÉNY

Ecce vót egy hires János. A szomszédba ment a leányokhó.

Ott asztán hítták ennyi. Osztán nem vót nekik több kalán, hát villát kapott elő. Oszt eszi a levest villáve. A asztán csak hagyták.

Másnap monta az annyának, hogy miccsinyátak. Aszongya:

„Éppen ettek, mikor ott vótam. De nem vót annyi kalán, amennyi köllött vóna, osztán villáve ettem a levest. De, hát keves jutott belülle.”

Monta az annya neki, hogyhát kalánna ke ennyi a levest, nem villáva. „Maj máskor osztán,” aszongya, „akkó úgy egyé.” Akkor villáve eszik.

Emegy másnap megint. Hát akkor osztán húst ettek. No, hát osztán nekiment, avva akarta, kalánna ette a húst a János.

Az annya mégis: „Hát miccsinátatok ?”

„No,” monta, „hát ettem a húst kanálle.”

Jó. Most mégecce ement este. Aszongya:

„Hát miccsinász, hogyha kikisér? Vagy kikisérnek vagy nem kisérnek ki?”

„De,” aszongya, „kikisérnek, a Juliska.”

„De, hát miccsinász vele?”

„Hát,” aszongya, „jóéccakát kivánok neki.”

„Hát mekke,” aszongya, „cirógatnyi ekkicsinyt, nemcsak otthanni, hát mekkő csókúnyi aszt a leánt, oszt csak otthagyod.”

Jó van. Akkor hónap úgy tesz.

Megin ement.

Osztán, mikor emegy, akkor jutott eszibe, kinn vót má a kapun, hogy meg is kellett vóna csókúnyi, mer az annya monta neki.

Akkor visszament:

„Hejj, Juliska, efelejtettem valamit.”

Aszongya: „Mit?”

Aszongya: „Megakartalak csókunyi.”

„Annyi baj legyen,” aszongya, „megcsókuhacc. Kinyitom az ablakot, osztán megcsókusz.”

Hát a leány kinyitotta az ablakot, osztán kitartotta neki a seggit. Osztán megcsókúta neki a seggit. Osztán ement. „Jóéccakát.”

Kérdi az annya:

„Hát hogyan vót?”

Aszongya:

„Mikor együttem, efelejtettem megcsókúnyi, osztán vissza mentem,” aszongya, „efelettem valamit. Megakartalak csókúnyi. Hát kinyitotta az ablakot, osztán egy cuppanós csókot attam neki. De, hát ojjan csöpüs vót,” aszongya, „a csók.”

Azután másnap megin ement. Akkó úgy foltatta tovább. Osztán akkó mégis evette a leánt.

Étek, hatak, tökbeszartak. Aki legjobban meghagatta, a fejibeboritották.

FELBER GYÖRGY
67–69.

67. A SZABÓ ÉS AZ ÖRDÖG

Vót eccer egy szabó. Hát a mindig istenkedett, meg reménkedett, hogy hogyan talákoszhatna az ördögge. A szabó, hát a szabó.

Hát csak ecce megjelent az izé, az ördög a szabóná. Hát a szabó aszongya az ördögnek:

„Na”, aszongya, „meggyütté?”

„Meg, meg. Hát mindig izété, pálláztá, hogy szeretné velem talákozni. Hát most megjelentem. Mast mü a kivánságod tüllem ?”

„Nahát,” aszongya, „sok munkám van. Hogyha megsegitenéd varni eszt az őtözet ruhát.”

„Ha, ha!” az ördög mingyá. „Ha, ha,” aszongya, „hogyha elébb evégzed, akkor a téd leszek.” A szabó monta az ördögnek. Na, na, mer kérdeszte az ördög, hogy megsegiccsem az izét varni.

„No,” aszongya, „evühecc, tiéd leszek!”

Na jó. Hát az ördög hosszú izé, cérnát füzött a tüjibe. A szabó megcsak szokás szerint, hogyan szokott varni. Nohát az ördög hosszi cérnát húzott bele. Kiköllött neki az ablakon ugranyi, hogy kitutta húznyi a cérnáját. Beugranyi megin, hogy behúznyi.

Hát így a szabó előbb megtutta varnyi az izéjét, a lejbit, mint az ördög.

Na, ja, hát jó van. A szabó megvarta az izét, de az ördög nem tutta az izét, a holmiját a szabónak. „Na, ja, hát mast” aszongya az izé, az ördög, „mast én előbb megvartam, mast eviszlek.”

Ja, a szabó aszmongya az ördögnek:

„Ja, nem úgy van az, „aszongya, hogy csak mingyá evünni. Két vagy három izé, fogadás, ellen terminus, aszongya a szabó,”

„No, hát,” aszongya, „mi lesz a második?”

Aszongya: „Van egy dunyhám, má nem tudok vele födöznyi, kieresztem a tollat, had levegősüllön ki, aszongya, ha összö tudod mind szennyi,” aszongya, „itt vissza bele az izébe, hát akkor. De hát azonkivül, aszongya, még lesz egy harmadik igazi kivánság.”

Na hát megereszti, az izé küment, küvütte, a szélnek eresztette a tollat a szabó.

Ja, az ördög összekaputta a tollat mind. Vissza bele.

„Na,” aszongya, „ez mast, ez is kész.”

„Mast,” aszongya, „hát mi lesz a harmadik?”

Hát kiment a szabó az udvarra, az ördögöt kühítta. Egy jót fingott a szabó. Aszongya:

„Fogd meg, köss rá gombot!”

Ja, osztat nem tutta megkötnyi, ugye a fingot. Az ördög a szabónak a finggyára nem tudott gombotkötnyi rá.

Nem tutta evünnyi a szabót.

Az ördögnek elkellett mennyi.

68. AZ ÖRDÖG ÉS A CSÉPLÉS

Vót egy paraszt, meg az ördög.

Hát, a paraszt azon izét, buslakodott, a gabonája, csépűnyi valója vót.

No, hát az ördög ement hozzá, a paraszthó. Aszongya:

„Esegittem csépűnyi,” aszongya, „hogy mit acc vagy mit fizecc, ha esegittem csépűnyi a gabonádat?”

„Nahát,” aszongya, „mit annák? A felére megosztozunk.” Aszonta az izé az ördögnek.

Jó van. Esegitette izé, az ördög csépűnyi a buzát.

Nohát, aszongya a paraszt az ördögnek:

„Tudod mit? Hát mast mellik rakást veszed? A kis rakást vaj a nagy rakást, ha föszórjuk a buzát?”

Hát az ördög gondukodott, gondukodott. „Dehát, aszongya, melliket adod?

„A,” aszongya, „asztot terád hagyom,” aszongya, „veheted, amelliket akarod. Melliket veszed?” Az ördögnek monta a paraszt.

Na, hát az ördög aszongya, ü veszi a nagy rakást.

Hát persze pelvábú a buzábú több lett, mint a szem. Hát így az ördög pelvát kapott. Szemet nem kapott. Szem a paraszté lett.

Megmérgedett az ördög. Ennagy szelet hajtott. A pelvát mind esöprötte.

Ja, na most a nagy rakást vette az ördög.

Hát együtt a rozs. Ecsépűték a rozsot.

Hát, aszongya az ördög a parasztnak:

„Hát mast mellik rakást adod oda?”

Aszongya, „Amelliket veszed. Veheted, amelliket akarod. A tijed az esőség.”

A paraszt monta az ördögnek.

Ja, hát az ördög gondukodott. Mast esőbe becsapódott, pelvát kapott. Mast a nagy rakást veszi? „Na, aszongya, mast veszem a kicsit.” Az ördög monta.

„Rendbe van,” aszonta a paraszt neki, „hát a tijéd a kicsi.”

Hát a rozsbú a szem mindig több lett, mint a pelva. Az ördög megin becsapódott. Nem kapott szemet. A paraszt evette a szemet, az ördög evette a rozspelvát. Hát, utóbb má akkor az ördög mérges vót igen. Búzát is esegitette csépűnyi. Nem kapott szemet. A rozsot is esegitette csépűnyi a parasztnak. Nem kapott szemet. Na, mast vót az árpa. Aszongya az izé:

„Hát mast mellik rakást adod?”

„Ja, hát aszongya a paraszt, melliket akarod vennyi, aszt veheted.”

„Na,” a paraszt aszongya az ördögnek, „tudod mit? Mindeniket megfelezzek.”

Az ördögnek monta.

„A kisrakást is megfelezzek, meg a nagyrakást is megfelezzek.”

Az ördög gondukodott. „Jaa?” Asztán az ördög rosszuértette. Az ördög aszt gonduta, a magot kapja. Itt is a nagyrakást kaptya meg a paraszt, meg onnaj is a nagyrakást kaptya meg. Hát az ördög aszonta:

„Tudod mit? aszongya, megint, most a kicsit veszem.”

Megin becsapódott az ördög, mert az árpábú is több lesz a szem, mint az árpapelva.

No, hát nem kapott az ördög semmit. Igy az ördög nem kapott semmi gabonát. Ingyen csépűt.

69. KISMIKLÓS

Hát egy országbú eltünt a nap meg a… Etünt a nap, meg a hold. No, hát a király szomorkodni kezdett, mert sötét lett az ország.

Na, ja, hát hogy sötét lett az ország, a király összehítta az izéket, a tanácsadókat, hogy mitévő legyen. Mast az országába egész időbe sötéccség van.

No, hát osztán vót egy igen szegény ember. Vót neki három fija.

Hát a király kiatta az országba, hogy aki visszatuggya hoznyi a napot, annak aggya a lejányát feleségül.

No, hát ezek a fijak, mind a három fi, ementek. Hát monták az aptyuknak, hogy emennek a királhó, osztán megpróbájják a világot. Hogyha a napot visszatuggyák hozni.

No, hát ementek a királhó. Jelentkesztek, ez a három fi, hogy emennek, megpróbállák. Hogy izék, bárók, grófok, hercegek, mindenfílik mentek. Hát eszt a három fit a király bekütte az istállóba. Nem?

Először felőtösztette ezüstös, aranyos ruhába, meg kardot mindeggyinek att. Az istállóba kütte, hogy mindeggyi választhat lovat, hogy luháton mehessenek.

Na, a két öregebb fi, ez szebbtű szebb lovakat választott. Ez a legfiatalabbik, ez meg egy csipás, rücskös, egy gürüncös csikót választott. Pedig hát az a rücskös izé, az valami táltos vót. És ez a legfijatalabb fi meg hát ösmerte aszt a lovat. Hát mast küvezette.

Hát mast mind a három lóháton vótak, meghát fevótak izéve. Esztet künevették. Mind izé, a kardgya rozsdás vót, rozsdás kardot vett. Meg hát a lovát is. Aljas, mocskos ruhát vett magára. Azok meg hát szép tündöklőt. Meg fényes kargyok vót. Ezek izé, künevették.

„Hát, aszongya nekik, ne nevessetek bátyámék. A nyertes, aszongya, mégis én leszek.”

Eszonta előre, mielőtt elindútak hát, hogy napot mekkeresnyi.

Na, hát mikor kiírtek a szabadba, hát a lova megszóllant:

„Ides gazdám," aszongya, „hogyan mennyek? Mint a nap röpül vagy mint a szél?"

Aszonta a lovának: „Ahogyan teccik."

Elhatta a báttyait. Nem tuttak utána menni. Lehatta.

Na, hát asztán aszonta utóbb végre a gazdája:

„Kedves lovam," aszongya, „mast úgy menny, hogyan én akarlak."

No, oszt a ló úgy ment, ahogy a gazdája akarta.

Akkor megvárta a két báttyát.

Ja, hát együtt az aranhid. Az aranhídhó értek.

Hát ott aszongya, ott a legfijatalabbik fi lója megszóllant, aszongya: „Itt, itt mast mekkel várnottok, mert itt most ez a hid alatt gyün a kilencfejü sárkándia, akivje neked mekke birkóznod."

Ja, Arany, micsoda Miklósnak hijta magát ez a legfijatalabbik fi. Arany Miklós. Ja.

„Hát akkor itt megvárgyuk."

Hát ecce csak együtt a tizenkétfejü sárkándia. Lóháton. Asztán a lója megbotlott a hidon. Alatta vót az izé, a Kis Miklós. Lebujva.

Hát a sárkándia a lóját összeizéte.

„Ja, nem tehetek róla, hogy megbotlottam. Alatta van, a hid alatt van a Kis Miklós, akive neked mekke birkóznod."

Na ja. Hát a sárkándia leszállott a lórú. Hátra kiátott:

„No, tuttam, hogy itt a hid alatt vagy Kis Miklós. Gyere fe, aszongya, hát megpróbákozzunk, hogy ki lesz erősebb, te vagy én."

Ja, hát fel a Kis Miklós, felugratott!

A báttyainak meghatta, hogy „addig maraggyatok ott alatta, még mü a sárkándiáve tucsakodunk."

Na, hát föment a Kis Miklós.

„Na, hát mit akarsz? Te nyomorút féreg?" Kis Miklósnak monta a sárkándia.

Na, kihuszta a Kis Miklós:

„Hát," aszongya, „csapjok össze a kardunkat."

Na, hát a sárkándiának leszette mind a három fejét.

Na, akkor a Kis Miklós a holdat mingyá egyik bátyának atta át. Ott egyik holdat mingyá mekkapta a sárkándiátú. Jeküttte egyik báttyátú haza, hazájukba.

Nahát aszonta a királnak, hogyhát mast meghosztam a holdat, de, aszongya, majd a napot későbben hozza az öcsém.

Ja, de hát a hold világitott, de nem úgy, mint hogyan kellett vóna.

Ja, hát osztán a másik báttyáve tovább lovagút a bátor, a Kis Miklós. Ja, megin jelértek az ezüsthidhó. Ja, ott a lova aszonta, aszongya neki:

„Édes gazdám," aszongya, „itt mekke pihenned, mer itt mekke küzdened a hatfejü sárkánnya. És hogyha aszt legyőzöd, akkor nyertes lesze. Meg hogyha nem, hát, aszongya, akko evesze."

Na, ja. Hát Kis Miklós belenyugodott. A hid alá bujt a báttyáve lovastú.

Hát ecce csak együtt a hatfejü sárkándia. Hát annak a lója is megbotlott a hidon. Ja, hát az is aszongya:

„Te, vak kutya," a lójának a sárkándia, „hogyan idájig nem botlottá meg, mast kezdesz vénségedre botlani."

„Ja," aszongya, „a hid alatt van a Miklós, az tette esztet, hogy megbotlottam. Aszongya, avve kell neked gazdám megvijaskonnyi."

Na, hát a hatfejü sárkándia megin leszót:

„Na, te firegalak! Gyű fe! aszongya, győzz meg engem, ha megtucc!"

Ja, hát Miklós fe: „Na, te erdeji féreg, csak gyere, aszongya, küzgyünk meg."

Ja, de ott má, ott má Kis Miklós aszongya:

„Itt má baj van. Ha levagdalom a fejit, mind a hatot, aszongya, a másik feli hat kinyől."

„Hej," aszongya, „táltos lova, ides gazdám, ne törőggy avve," aszongya, „ha a másik felén tizenkettő kinyől is. Tebelüled, aszongya, piros lángot eresztek, a sárkándiábú meg sárga lángot eresztek. És mikor meglátod, hogy a sárga láng kigyün," aszongya, „a sárga lángba dobd bele a buzogányodat és" aszongya, „az tönkrement."

No, hát úgy is úgy lett. Hát összement az izé, a Kis Miklós a sárkándiáve. A hat fejit levagdóta. Ja, de a másik felin megin má ha megin kinyőtt.

Akkor a tátoslova jekapta az izétü a kardot, a Kis Miklóstú, és beledobta az izé, a sárga tüzbe a kardot. Akkor az izé, a sárkándia semmivévállott. Etünt. Az izé, meghát, eh, a Miklós lova vót.

Na, hát ott akkor átatta a napot a másik báttyának és hazaküttе.

Ja, de mikor vütte haza a napot, ja de hát csak a finylett, fínylett, de úgy nem, hogyan kellett vóna.

Ja, de most hát a Kis Miklós mas hogy küpiheni magát és azután megy ü haza. Hát, mikor hazament, osztán hogy küpihente magát, hát ment haza. Hát mikor bejért az országba, hogy betette a lábát, az izé, a nap, meg a hold szípen világitott, az ország eccerre világos lett.

Hát ement a királhó, bejelentette, hogy mír ígnek, mír van világosság, röndös világitást ád. Monta a királnak.

Hát a király ais beösmerte, hogy a Kis Miklós szerezte meg a holdat, meg a napot. Mast a bölcseket összehítta, hogy mitévő legyen, hogy jeza zember, jez rendűte a holdat, meg a napot vissza. Hát hogy mütevő legyen?

Hát a bölcsek annak izéték, hogy a lejányát neki igérte.

Hát mast annak atta a lejányát, a Kis Miklósnak.

Hát, étek, hatak, ha meg nem hatak, még máinap is ének.

GAAL JÓZSEF
70–97.

70. PUZDORÁS CSIBE

Meg osztán vót ollan csibe, ollan puzdoráscsibe. Asztán ha bevütték, akkor valamit bevüttek.
Hát illesmirü én is hallottam beszényi.

Hát osztán, mikó hazagyüttek a malombú, itt a böruná vót ez a fekete csibe. Nem? Vizesen. És akkor a Csisztinek az öregaptya, vagy ki vót ez, megsajnáta, hazavütte. És főtette erre a régi kemencére. Nem? És reggere a csibe nem vót ott. Hanem a helin vót egy nagy rokás buza.

Hát akkor aszonták, hogy ez a csibe, mive az ember hazavütte és megszárogatta, hogy azze háláta meg. Hogy szóve az a csibe valami baszorkány féli vót-e? És reggere etünt. De a helibe egy nagy rokás buza vót.

Errü hallottam én is.

71. ÖKRÖK A DIÓFÁN

Az öregasszonyra ráfogták, hogy boszorkán volt.
És az ökröknek fájt a lába.

Mikor a gazda be akarta az ökröket fogni, az öregasszon kiment és monta neki, hogy kennye be az ökröknek a lábát. Bent van a polcon a füstöskonyhában az a kenyőcs. Nem? És persze az öreg kivütte a kenyőt és bekenyte az ökröknek a lábát. És ahogyan bekenyte az ökröknek a lábát, eccercsak az ökrök szárnyot kapnak. Fölröpülnek a diófára. Mast a paraszt nem tudta az ökröket befognyi. Bemegy. Mondja az anyjának, hogy mi történt az ökrökkel.

„Te, szamár," azt mondja, „te rossz kenyőt vettél. Nem azt kellett volna. Te azt a kenyőcsöt vetted, amellikkel én repülök a sütőlapáton, meg a söprün."

Mast erre az öregasszony kimegy. Fogja a sütőlapátját, amivel a kenyereket betulták a kemencébe. Megkenyi a lapátot és felnyul az ökrökért. A lapáttal leszedi az ökröket.

És itt van egy alsóőri ember, aki százszázalékra bizonyitja, hogy ü még látta.

72. A BAKTER ÉS A BOSZORKÁNYFÁNK

És akkor vót még egy bakter. Éjjeliőr. S az mindig ugyi éjfikor végigszokott a faluban mennyi. Mer nálunk előbb az a szokás vót, hogy kilencórát, tizenegyet, egy órát és háromórát kellett neki kiátanyi. Hogy ü avva jeleszte magát, hogy ü ébren van. Nem? Akik benn a lakásba aluttak.

És éfélkor ement le Vörösvárra, következő kösségbe. S amint ott leér, eccecsak hall egy zenét s rikógattak. Mingyá otthon vót, hogy itt valami lakodalmat tartanak. Lakodalmasmenet gyün.

No, persze, ü is oda közeledett. Mikor odaért, egy uccábú begyütt a lakodalmas csapat. Nem? És a cigán mingyá odaugrott és nekiadott egy hegedüt, hogy üis jáccon. Az éjjeliőr. De, hát ü avve ellenkezett, ü nem tud hegedűnyi, vagy nem tud jáccanyi. „Dehogynem. Csak foggya a hegedüt és jáccon." Hát tudott jáccani. Velök jáccott.

És mentek. Hogy hová? Ü asse tuggya. Nem? Csak mentek. Eccecsak kiértek a hászhó. Oda bementek. Hát má ott várták ugyi a vacsoráve, a lakodalmas kosszta. Most ittak, ettek, énekűtek, szórakosztak. És eccecsak egy néni az éjjeliőrnek kérdeszte, hogy van-e otthon csalággya. Mongya, hogy van egypár gyereke otthon. „Akkor tőccse meg a zsebgyejt, meg a tarisznyáját karafonne, süteményekke."

Hát az öreg nagy örömme ugyi megtőtötte, hogy maj hazamegy nagy örömme, hogy a gyerekeknek lesz enniek. Ja, mikor hazaér, megnézi a tarisznyáját. De mi van benne? Mint lúgombócok. Nem akarom kimondani, hogy micsoda.

És feébred. Akkó lássa, hogy künn van a mezőségen, egy nagy tőgyfa alatt ébrett fe. Ott vót a lakássuk nekik.

Hát ezek baszorkánok vótak.

73. A LEGÉNY HAZAREPÜL

Asztán innej ott vót egy öreg néni.
A legény aszmongya a kollegájának: „Ja de jóvóna hazamenni," aszongya, „hónap nálunk izé van, templomnaptya, Katalin nap. Szeretnék hazamennyi a bucsura."

Az az asszony hallotta. „Na," aszongya, „ha íppeg az a kedved, hazavüszlek én."

„Na, de hogyan?"

„Ne törőggy avva. Millen messzi?"

No, osztán monta.

„Na," aszongya, „féltiszkor harangoznak be, féltiszkor má otthon vannunk."

Hát az asszony is valahogyan mekkente ugyi magát, meg az izét, a legént is. Asztán hazarepűtek onnaj ide. Itthon vótak. Mire beharangosztak, itthon vótak.

Baszorkánok valami kenőccse tudnak repűnyi. Valami kenőcsöt hasznának.

74. A NYÖGÉRI REPÜLÉS

És akkor itt volt a mi határunkban, az irtáson egy diófa. Talán tud maga is rúla Reszka néni. De nem láttam. És ott tarttózkottak a baszorkányok. Ott volt a gyüléssek. És nálunk volt egy kisharang. Mert előbb minálunk ugyi, ha éjjel valaki meghalt, lélekharangot húztak. És annak a harangnak ollan hatalma volt, mikor avval a lélekharanggal húztak, hogy a baszorkányoknak le köllött szállani.

És akkor lent voltak Magyarországon csépűnyi innejt Alsóőrbül többen. Nem? És egy asszonynak is volt egy fia. A szomszédasszonynak mesélte:

„Kár, hogy a fiam nincsen itthon, mert holnap Katalinbál lesz." Nem? Bucsúnap.

S a szomszédasszony azt mondta neki:

„Hát csak az a bajod, hisz," azt mondja, „én tudok segiteni. Én hazahozom még az éjjel a fiadat."

„Ja, hogyan?"

„Hát," azt mondja, „te avval ne törőgy, ne érdeklőgy utána. Az az én dolgum. Csak azt mond meg, hogy hazahozzam-e és mit tudsz érte adni, hogy hazahozom."

Ja, azt mondja, hogy üneki nincsen semmi, semmi pénze sincsen. Mit adjon?

Hát azt mondta neki:

„Akkor igérd meg, hogy nem árulsz el. Asztat fizeted nekem és estére a fiad itthon lesz."

És evvel a szomszédasszony eltünt. Nem?

És egy óra vagy két óra mulva egyszer csak verik az ablakot. A legény kiábát:

„Anyám, eressz be!"

És az anyja felkölt. Hát tényleg igaz, hogy az ő fia itthon van? Fölnyitja az ajtót. Kümegy. A fia volt itt!

Az az asszony hazahozta Nyögérbül. Röpültek söprüvel. A legény is, meg az asszony. Fölültette a söprüre és röpültek.

75. A NÉGYLÁBÚ VALAMI

Itt van az én apám. Anyánkhó járt Fölsőőrbe. A Slejfer Sándort ismerték jól. Az volt a kolegája. Együtt jártak Fölsőőrbe a lányokhoz.

Hát persze már megkístek. Jól íjfél után volt már, mikor jöttek hazafelé. És a fölsőőri bürün mikor át akarnak jönni, a bürün keresztül fekszik valami. Mint egy kutya, ollasféle.

És apám nekimegy, hogy eltújja onnan. Az az állot fölállott és mindenhogyan csak keresztben állott. Nem? Nem engedte sehugyan sem üket.

Akkor otthatták.

A Sándor bácsi azt mondta apámnak:

„Gyere Miska, elmegyünk le a Komócsi felé. A fölső malomnak.”

No, hát mast összedugták magukat. Eljöttek le a malomba, a malom felé.

Mikor a Komócsiba lejönnek, ott már megint előttük van. És sehogyan nem engedte. És ugye apám is mindig bizonyitotta, meg a Sándor bácsi, hogy ez így volt.

No, most:

„Visszamennünk az országútra.”

Följönnek a postaútra, hogy eljönnek az alsómalomnál ide. No, most mikor az alsómalomtul az országútra kijönnek, hogy a fölső malom felé tartanak az úton, ott már megint elejbeállott. És akkor már nagyobb formában. És akárhogy is ki akarták kerülni, az mindig elejbük állott.

Sándor bácsi azt mondja:

„Tudod mit? Elmegyünk vissza föl, a Gál Jánosnak az apjához.” A Gál Jánost ismerik? Annak az apját mink ismertük.

Bemennek. Megkocogtatják az ablakot. Amire az öreg Gál János jekentkezik:

„Ki van kint?”

És ezek mondják, hogy szóval ők vannak kint és nem tudnak sehogyan sem hazamenni. Adjon nekik egy lámpát vagy kisérjék el. S az öreg Gál János kiszólt nekik az ablakon:

„Csak menjetek egész nyugodtan haza. Ne törődjetek semmitse. Mire ti odaértek, már nem lesz ott, mert már az ideje lejárt neki. Csak egész nyugodtan. Ha elejbétek is áll, ne szóljatok, csak várjatok egy darabig, s az egyször elmegy tőletek.”

S mire lejöttek a Komócsiba, már nem volt ott semmi. S az öreg Gál János akkor azután elmesélte nekik, hogy üvele az nem egyszer történt meg. Mert Gál János meg ide Alsóőrbe járt a lányokhoz. S mikor az hazament, űneki is megjelent.

Hogy mi volt az, asztot sem az apám nem tudta megmondani, sem a kolegája. Négy lába volt neki. Se kutya nem volt, se borju nem volt. Négy lába.

A Králi néni is mindig mondta. A Králi néninek is megjelent.

76. TÜZESEMBER

És itt vannak ezek a tüzesemberek.

És még vannak emberek máma is, akik nem ojjan öregek, hogy bizonyiccsák, hogy az is lítezett. Ha az föűt valakinek a szekerire, a lovak nem tutták a szekeret továbbhúznyi.

Aszt csak látták benn a ríten a falun kivül estélenkint. Ahogyan az jár.

A Bejsz Józsi bácsi, ahogy bemennek itt az asóőri malomnak, azok szoktak Magyarországra vünni deszkát. Nem? A rígi üdőbe. És mikor itt bemennek a malomnak és kümennek az országutra, ecce csak a lovak megállanak és nem tuggyák a szekeret továbbhúznyi. Az aptya aszmongya:

„Mi a menkü? Má megin a tüzesemberek járnak itt? – aszongya, – bisztosan egy hátú föűt.” Nem?

Az aptya leszállott az ostorra, hogy hátramegy. Hátú a nyujtón űt a tüzesember. Valami jelszót tudott a Bejsz Józsi bácsi is mondani. És ugyi a tüzesember leugrott. Akkó ement tovább. S akkó űk mentek megin tovább.

De az hama röpűt ám. Hogy, nem tom, míg ide a malomba bementek, hogyan apám ecce meséte, hogy ementek őlleni, asztán ugyi éjje végesztek, anyámje a malomba vótak. Müre a malombú kijünnek, egészen a patakhidig, ott látnak világot. Mire a patakhidig ideértek, meg má előttük vót.

77. PÉNZÉGÉS

Itt a Csisztiháton belül a pénszt is látták mindig égni. S mihánt hogy valaki rámutatott.

Ugyan én nem láttam, az öreg Beisz Józsi bácsi meséte. Ü nem ecce látta, se kécce. És oda is mentek keresni a helet. Nem találtak semmit. Mihántos rámutattak: „Ott, nézzétek, a pénz ég!” Abba a pillanatba eis alutt. Ott tunni kellett, hogy mit kell mondani. Valami jelszó. Csak jelszóva lehetett kü-

venni. Avva nem találkosztunk, hogy valaki ki tutta vóna venni, vagy szóve megtaláta, vagy az. Ez az egész csak egy fantázija vót, vagy kitalálás vót, vagy ténleg baszorkánság vót. De a tüzet lehetett látni.

Advent üdőbe szokott legjobban. Mer én, még amit visszaemlékszek. Jó, az lehetett tizenháromba vagy tizennégybe. Kécce láttam. Ez nyáron sohase vót. Őssze, karácsony előtt. Kécce láttam.

78. ÁLLAT ÉJJEL

Az öregasszonnak a fijának etörött a keze. S ugye akkor nem vót se telefon, se autó nálunk, se bicikli, hogy nem tudom, valaki gyorsan orvosér tudott vóna menni, hogy a gyermek kezit megmenteni vagy bekötözni. Az öregasszon fogta a fiját. Még nem is vót ojjan öregasszon, fogta, hogy evüszi fel Főséőrbe az orvoshó.

És amikor a Komócsiba fömennek a réten, annak is előtte vót ez az állat. És a Králi néni aszonta: „Te büdös dög!” Összeszitta mindennek. Az má tudott ijjen szavakat ugyi. „Hogy teneked éppeg mast köll itt előttem lenni? Amikor a gyermekemnek a törött kezive menek az orvoshó?”

S az akko megszóllant. „Hogy teneked ippeg mast kellett gyünni? Gyütté vóna egy félóráve később, akkor se te nem láttá vóna éngemet, se én nem láttam vóna tégedet.

79. BOSZORKÁNY A TEMETŐBEN

Eis avve az éjjeliőrre történt meg, aki az előbb a lakodalomba vót. Karácson este, szent este, végigmegy a falun. Má a népek az éjfélimisérü hazamentek. És lát egy asszont. Egy nagy keszkenő rá van teritve. Megy lenek.

És utánok megy az öreg Istók bácsi. És akkor utána megy. Megnézi, hogy mast az asszony hová megy. Hiszen má régen az éjfélimisérü a népek kigyöttek. Nem? Má vége van a misének. Eccsak megy ki a temető fele. A bakter utánamegy. Szép, lassan megfigyeli. Odamegy a templomajtóhon, a kuccslukon behagat, les. Vár egy darabig. Akkor megfordul, kimegy a temetőbe. Az asszony!

A bakter utána, hogy mit akar. Odaért egy sirhó és ott etünt.

Az öreg Istók bácsi szenttű bizonyitotta, hogy ez úgy vót.

80. KERESZTÚT

Mink asztot talán száztul is hallottuk, hogy igaz volt. Hogy megtörtént. Megcsinyáták asztot.
Az keresett egy ollan egy mogyorópálcát, amellik egy év alatt nőtt. Nem? És aztot összetette egy kőrbe. Összekötötte. És abba beleállott, s ott hallgatott.

És ténleg, alig áll benne az izében, a kőrben, egyszer csak jön egy bika, hogy nekiszalad. Hát ü már tudta, hogy azt a kőrt megközeliteni nem lehet sehogyansem. A bika nem tudott neki semmit sem csinyálni.

Akkor a bika eltünt.

Vár egy darabig.

Akkor egy ló szaladt. De a lónak nem volt fejé. Fejetlen ló volt. Ja. Dehát akkor sem ugrott ki a körbű. Ű ugye megtartotta az erejit, meg az eszit. És csak bennmaradt a kőrben.

A ló is mikor a kőrhön ért, ojjan erősen szalatt, akkor ott kikerülte és elment. Továbbszalatt.

Megint várt egy darabig. Akkor egyszer csak egy szénaszekérrel jöttek. Két lóval. A szénaszekér annyira félre volt rakva, hogy minden pillanatban várta, hogy mast a szénaszekér eműl. Akkor sem lépett ki. Kiabáltak neki:

„Menny félre, mert agyonjárunk! Vagy a szekerünk edül. Menny félre!”

Hát ű nem ment sehogyansem félre. Ű csak maratt. Hát akkor a szénaszekérrel szépen kikerűték. És mentek tovább.

Ő csak ezt próbára csinyáta, hogy ténleg igaz-e, hogy annak a magyarovesszőnek ojjan hatása van, ami egy év alatt nyől. És ténleg a keresztútnak van valami babonája? Ű csak esztet próbáta. Ű csak ugye asztot állitotta, hogy ű többet nem merte megcsinyáni, mert már az utolsó pillanatok voltak neki. Hogy már úgy össze nem esett. És többet nem merte.

Ezt ű csak kipróbáta, mert ű is hallotta. Az a bácsi, aki nekem eztet mesélte, az már egy pár éve meghalt.

81. GARABONCIJÁSDIÁK

Anyám is sokat meséte, hogy ezek a garaboncijás diákok tényleg léteztek. Ezek jártak házrú házra. Előbb a zsuppfödeles házakbul a pókhálót küégették. Az meggyujtotta fönt a padláson a zsuppfödél alatt azt az izét, azt a pókhálót és leégette. Nem?

És az a tüznek úgy parancsút, ahogyan kivánta. Most erősebben égjen, most gyöngébben. És az egész pókhálót leégette. A zsupp nem gyult meg. Nem? És valamit kellett nekik fizetnyi. Ugye? Ezeknek a garaboncijás diákoknak.

És akkor anyám mindig azt mondta, avval tutták ezek ezt valahogyan regulázni vagy izélni, vezetni, hogy az asszonyoknak bent kellett a sütőtekenyőben valami lisztet hannyi, mikor kenyeret sütöttek. És aztat szedték ki a sütőtekenyőbül és avval tudták ezeket a tüzeket szabálozni.

És akkor egy paraszt gondulta magában, hát ü is megpróbálya. Ü is leégeti a pókhálót. De hát üneki is van fönt a palláson sütőtekönye. Ü is vesz kü lisztet. Mert mikor azok kezdtek tüzelnyi, akkor is volt nekik egy acskójuk, amibül egy fehér port követtek. Ugye? Ahol meggyujtották a tüzet, ott ugye beszórták előbb. De a paraszt is kikotrotta a sütőtekenyőbül a lisztet. Meggyujtotta.

Dehát hiában kiabált:

„Lasabban égj, lasabban égj!”

A ház mindig jobban égett, minig jobban égett. Nemcsak az ü háza, több ház vele leégett.

82. A HÁZIKÍGYÓ ÉS A KISLÁNY

Asztat itt meséték, hogy a parasztasszony ement ki a mezőre dógozni. Vót neki egy kis lányo. Annak mindig a tejet odakészitette. A kislánya főkel ugye regge, hát a tej ott van neki.

Ez a kígyó annyira megszokta, mikor a kislány evett, a kígyó is mindig odament vele. Segitett neki a tejet ennyi.

S ecce az asszony tejesfarbellit csinát. Nokedlit tett igye a tejbe. És nem tutták, hogy a leánka mér mindig éhes, meg mér mindig ojjan sovány. A leánka mindig soványabb lett. És ecce az annya megin ement otthon és az ablakon megleste, hogy miccsinál a leánka az ételive, hogy hová teszi. Hogy mér nem eszi meg?

És ecce, ahogyan az asszon lesi, a leánka feköl az ágybú, odamegy az asztalhó, kezd ennyi.

Az édesannya lesi. Ecce csak a padon föcsuszik egy kígyó. Nem? És a leánkáve eszik. Akkor a kígyó a tejet szítta mindig. Sa leánka a kígyónak a fejire vert a kalánnya, hogy „Ne csak a tejett edd. Farbellit is egyé.” Nem?

Erre az annya berohanik. Látta, hogy most a kígyó van a leánkán. Hogy tuggya Isten, a kígyó rátámad, miccsinál. Sa kígyó eltünt. Nem? Keresték a helét neki. Sehol nem találták.

Akkor az öregasszon, szóva a leánkának az annya, ement a paphon. Tanácsot kérdezni. Aggyon valami tanácsot, mer kígyó van a házná, mer ünáluk egy kígyó tartozik. Mindig a leánkáve eszik.

Sa pap aszonta, hogy az szellem. Nem lehet semmiccse csinyáni, mer minden háznak van egy kígyója. S hogyha lássák aszt a kígyót, ne báncsák, Mer ha a kígyót agyonütik, a család hamarosan kimulik.

83. A SUSZTERLEGÉNY ÉS A MACSKA

Itt vana Farkasnénak a swigerfaterja, az apósa. Az suszternak tanút. Ugye? És nem tudom, most itt Alsóőrbe történt vagy hol, talán Pinkafőn. És üneki az ágyo egy ollan helen vót, hova a suszter berakott ugye szerszámot, villát, gráblát, mindenféli szerszámot. Nem? Mer előbb nem attak egy segédnek egy szobát, vagy nem tudom, mit. Hát, ahol tuttak egy ágyat föállitani, ott kellett neki fekünnyi. S az öreg, ahogy lefekszik, ecce csak halla, hogy egy macska sir benn. Nem? Jajgat a macska. És főkel. Összekeresi az egísz kamrát, De ü nem talájja a macskát és nem talál macskát.

Lefekszik nyugottan. Hát vége vót, nem hallott semmit.

A következő este megin megszólal. Na, akkor megin főkel az öreg. Megin összekeres mindent. Ja, hát nincs macska és nincs macska. Utóbb má az ajtót be is szegeszte. Úgy becsinyáta ugye, hogy ne tuggyon a valami bemennyi.

Harmadik este, akkó megin a macska megjelent. Megincsak nyávogott, jajgatott a macska. Akkó monta magába, most megnézi. Akárhol van ez a macska. Az ajtó be van csinyáve. Itt kümenni nem tudott. Ennek csak baszorkánnak kö lenni, vagy nem tudom, minek. Hogy ez az ablak be vót csinyáva, az ajtót beszögezte.

És vót benn egy kád is, ahová suszter a buzát tartotta. És a kád üres vót és mindenféli ruhadarabok ugye, bele vót vén ruhák dobva. Most kezdi a ruhákot kiszennyi. Ott van benn a fekete macska. Mast az öreg ugye, szóva akkó még legény vót, fogta a vazsvillát, beleszurta a macskába. És küemete a kádbú. Most lebökte a macskát. Mer még nem fábul, vagy cement annak a kamrának az alla. Csak főd vót. És a vazsvillát jó belebökte a macskáve együtt a földbe, hogy a macska ne tuggyon eszökni.

Lefekütt nyugottan. És regge, mikor főköl, a vazsvilla benn a földbe állott, amillen mélre belebökte, de a macska nem vót. Hát most mi lehet ez?

Ü átdöfte a macskának mind a két lábát ugye. És bele a földbe. Mast ez hogyan tudott kiszabadúnyi? Hogyan tudott ez emennyi? És regge a mesternek emeséte, hogy mi történt üvele. A mester aszongya: „Jézus, Mária! Pista, te rosszat csinyátá. Te rosszat csinyátá. Ez a szomszédasszonyunk lesz. Látod, – aszongya, – mér jártá a lányáhó?”

Mer a szomszédasszonnak vót egy lánya és az öreg Istók bácsi legénykorába a lányhó hozzájárt és a lánt otthatta. Meg többet nem járt. Szóva a lánnak az annya megakarta bosszúnyi.

De most az Istók bácsi is ugye fét, mi lesz üvele. Ott akarta a mestergyit hanni. És a mester aszmonta neki: „Ne!” Csak dógozz te tovább. Többet nem fogsz a kamrába begyünni. Begyüssz mihozzánk a szobába. Ott fogsz hányi. És ez többet nem fog veled megtörténni, mer én ennek tudok orvosságát, ellenit.”

És eszt az Istók bácsi meséli, hogy üvele történt meg. S aszmongya, egy regge rá, vagy rá két napra, vagy három napra az öreg kümegy. És a szomszíd kerités úgy deszkábú, ollan ritkán evót keritve. Az öregnek kikellett mennyi pössenteni. Hátramegy az udvarba. Akkor lássa, hogy a szomszédaszszony benn a pajtába, ott is csak ollan ritkán vótak a deszkák így a pajtaodalon. Ott benéz. Az öregasszony föhuzza a lábát. A szoknyáját. Es valami kenőccse keni mind a két combgyát, ahol ü a vazsvelláve átszurta.

Az öregasszon vót macska képibe ott a kamrába, Többet nem tudott neki semmit csinyáni. Ojjan formába, ahogy az öreg Istók bácsi meséte, hogy a suszter, a mester, az tudott valami illesmit. Ezeknek a titkát. És az szóva az asszonnak megmonta, hogy haggyon fő evve a dologge, hogy többet esztet ne csinájja.

És így asztán szóva többet a macska nem bántotta ütet.

84. KI NYOMTA MEG?

Velem történt meg.
Mink fönt feküdtünk a palláson. A Miska is, a bátyám. A Ferkó meg mindig azt mondta, hogy ütet valaki megnyomja. Nem? valaki megnyomja.

Hát mi soha nem hittünk neki. S eccer meg mondja, hogy

„Vigyázzatok, mert mast jön.”

Nem? Hát persze münk vigyázban voltunk. Észrevettünk mink is, mintha maga csak beképzeli, mintha valami ollan szél áthalad volna. Most mind a hárman az ajtót (vigyáztuk), hogy a palláson feküszönk. Rendes ágyunk volt ám fönt. Nyáron ugye, hogy nem volt ollan meleg.

Beugrottunk hátro a pincébe. No jó. A Miska bement a szobába alunni. Mink a Ferkóval tovább alusznunk.

Hát a fene egye meg. Én sokszor hallottam, hogy a Ferkó ollan szép lassan susog. Egész halkan. Mellette feküdtem ám. Hát osztán közben én is elaludtam. Többet nem hallottam semmit. Egy szombaton este volt. Én lefeküdtem. Jó éjféltájban jött a Ferkó haza. Vörösváron dolgozott az asztalosmühelybe, a társaságná. Egyszer csak a Ferkó levetközik. Kezd velem beszélgetni. Na

„Na,” aszt mondja, „most alugyunk, többet ne beszélgessünk.”

Én nem tudtam elaludni ugye még. Én ébren voltam.

„Hát mért van énnekem mast ollan kevés helem?”

A Ferkó annyira a falnak nyomott. Hát azon a vasárnap reggel volt, hogy a Póc Andrist a Héric Kálmán agyonszúrta. Hát mast én a Ferkónak mondom:

„Te, menj tovább! Hiszen nincsen helem. Egészen a falhoz nyomsz.”

Ü csak nem ment tovább. Ugye mindig csak az a hel volt. Hát mondom:

„Megáll, én fökelek, kümenek innejt. Hát igy én nem tudok fekünni.”

Ahogyan én az ágybul fökelek, valaki kiugrik az ágybul és elszalad. Mondom:

„Ki volt vagy mivolt? Nem láttad?”

„Nem,” ű azt mondja, „én nem láttam semmit. Nem volt itt senki.

Mondom:

„Hát elszaladt. Azt láttam, hogy fehérnép volt.”

„Te rosszul láttál, meg álmodtál.”

„Nem! Nem álmodtam. Amióta te hazajöttél, én még mindig ébren voltam. Én nem álmodtam.”

Na, most én fölkelek reggel. A Liszt Jancsi fújt a tüzoltóknak sorakozót. Kümenek az útra. Én már valamit sejtettem. Ideér a Liszt Jancsi a trombitával.

„Na,” azt mondja, „fújj egyet. Én már ki vagyok fáradva.”

Mert fújni is jól tudtam. Hát lefújtam itt egy sorakozót a kürttel. Hát nízem az úton a port. Ugye éjjel a por egy kicsinyt megbarnul a harmattú. Látom ám, hogy mifelénk is van egy csapa, meg átának is egy csapa. Mert az ... -ék laktak vizavé.

Hát akkor én mindjárt otthon voltam, hogy itt mi van.

Hát osztán még a Kós Jancsi odajött. Az Andris is jön. Azt mondja: „Gyere, bemennyünk.” Jó kolégák voltunk ugye. „Megigyunk egy féllitert.”

Bementünk. Asztán én ott mesélem ennek is, hogy az éjjel mi történt velenk. Ugye? A Rózsi, meg a Bözsi, meg az Anna, ezek összenéztek. Nevettek. Úk már tudtak valamit.

Az Anna, meg a Bözsi, Rózsi, ezek is a palláson feküdtek. A Boldis házban. S ezek éjjel egyszer észrevették, hogy az Anna fölkét. Mert kérdezték:

„Hun voltál?”

Aszt mondta, hogy üneki ki kellött mennyi.

Pedig az Anna volt itt nálunk, aki pincébe bejárt és a Ferkó mindig azt mondja, valaki megnyomja.

Mondom:

„Mast már tudom, ki nyom meg. Mast már tudom az egészet.”

Az Annát is elővették igye.

Ű lett a felesége.

85. DANI BÁCSIT MEGNYOMTÁK

Hát akkó itt van az öreg Jurasics. Nem?

Eis fekszik az ágyba a szobába. Ojjan régi faházak vót. Jó alacsony. Hát a Nanica is szeretett künn este csavarogni. Má jó sűdő lány vót. Eis, mikor hazamegy, világot gyujtani nem mert, mert fét, hogy az aptya meg föébred, mikor megy haza. Az öreg ugyis szigoru vót ugye a gyerekekke.

Na, most a Nanica is hogyan bemegy, levetkőzött. Keresi az ágyot. Most nem az ű ágyába, mer az annyáva fekütt, hanem az aptya ágyába ment. Ott mászkát.

Hát most a Dani bácsi is, hogy űtet valaki nyomja. Nem?

Nanica szóni se mert az annyának. Hát most persze ugyi előbb bugyit se visetek a lányok. Csak úgy a mesztelen testive az öregnek a száján valahogyan végigment. Nem? Hát most az öreg egyet feszitett. Az ágyuk má ugyis má nyóc lábon állott, úgy fövótak támasztva. Egyet feszitett, az ágy letörött. Hát az is kezdett kiabáni:

„Nani, Nani, kő fe! Hát valaki megnyomott vagy itt van valaki."

Hát persze, mire gyufát kerestek, meg a lámpát meggyujtották, a lán is akkó tutta, hogy ű hun van, mer az ágy egymásután vót, nem úgy egymásmellett. A Nanica visszament az annya ágyába. Ugyis, ahol szokott fekünni.

Hát most ezek is azon vótak mindig. Mindig aszt erősitették, hogy az aptyukat megnyomta valaki.

Hát a Nanica emeséte későbben, hogy mi vót. Tuggya, mit mondott? Hogy a mesztelen seggéve az aptyának a száján huszta körösztü.

86. BOSZORKÁNYSÁG A ZSEBKENDŐVEL

Mint fijatal fickók spekulátunk azon, hogy lehetne valami viccet csinányi, a népet megviccenyi. Kitalátuk asztot, hogy egy fehér zsebkendőre rákötünk eccérnát, és aszt az útközepére kitericcsük. Nem? Hogy majd ha megy valaki, föveszi, eráncsuk tőle.

Hát ez így meg is történt.

Az első este, mikor eszt megcsinátuk, nagyon jó sikerűt, mer akkó ugye lányok, legények, fiatalabb asszonyok, emberek má, akik meg is ijettek tüle. Ők baszorkánságnak gondúták.

Ez vót egy szombat este. Vasárnap lett ez a majális, amit az előbb montam, hogy akkor este igensokan mentek a mulaccságba. És asztán megin kiteritettük esztet a zsebkendőt.

Jön az öreg tanitóurunk az asszonyáve együtt. A tanitóur az asszonyának aszmongya:

„Mariska, itt egy zsebkendő fekszik. Esztet ne haggyuk itt."

És az asszon is helbehagyta. Föveszi, hogy otthon maj jólesz törügetőruhának. És beleteszi a zsebgyibe. Nem? És mikor a zsebgyibe beleakargya tömni, mink a cérnát meghuzzuk. A zsebkendő a zsebgyibű kiugrik. Az asszon ekiáccsa magát:

„Jézus, Mária, segiccsé meg! Valami baszorkánság ez."

No, persze, münk hallgattunk a keritésen bellű. Nem szótunk egy szót se.

Következő vót a bognárunk. Még máma is élő ember. Az asszonya is él. Azok is karonfogva mennek a mulaccságra. Ecce csak a bognár aszongya az asszonyának:

„Megájj te! Itt egy zsebkendő van."

Megrugta. Föveszi férfi léttire. Az is, hogy beleteszi a zsebgyibe, beakarja a zsebgyibe tenni, megrántottok. Kirántottok a zsebkendőt a kezibő. Az ojjat ugrott. Talán hárommétert is előre. Az asszonya utána sikoltozva. Nem?

Ez ment úgy körübellü éfélig. No, és persze másnap a bátyám, az valahogyan eszt megtutta, és mingyá avva fogott elő regge, mikor a mühelbe ekesztünk dógozni:

„Te, gazember. Ti valamit az este csinátatok, mer lenn a mullaccságon beszélik, hogy tielőttetek valami baszorkánság van. A zsebkendőt beletehetik a zsebgyükbe és a zsebkendő kiugrott a zsebbű."

De münk tagattuk ám. Hogy münk nem tudunk róla semmiccse.

Rá egy este megin megcsinátuk esztet. Az is jósikerűt. A következő szombaton este megin együtt vót a kolegaság. Megin kiteritettük a zsebkendőt.

Itt lenn a Szabóék előtt eccsomó fürészfa, ijjen rönkfa vót összerakva. Az öregemberek, meg asszonyok oda kümentek úgy nyári estélig tárgyani, beszégetni. Eccecsak az öreg bakter aszongya:

„Na, emberek, én mast emegyek a főszögbe. Megnézem, mi ujság a főszögbe. Má tizenegy óra. Maj visszafelé megin talákozunk."

Hát, az öreg János bácsi szép lasan botikál fönek. Ojjan egy dárda, ojjanféli vót előbb az éjjeliőröknek. Nem is tudom, mü a nevö. Az egyik felin úgy szurni lehetett, akkor ódalán, mint egy fejsze vót rajta. Hát avva úgy megy az öreg fönek. Megpiszkájja a zsebkendőt. Münk megrántottuk a cérnát. Nem?

„A fene egye meg," aszongya, „mi ez?" Úgy magába.

Megin odább megy. Megin megpiszkájja a zsebkendőt. Megin megrántottok. Ecce csak kiát:

„Emberek, jöjjenek ide. Itt valami baszorkánság van."

Kihuzott egy szál gyufát, hogy most megnézze, ez micsoda. Mikor ü a gyufát kihuszta, persze a gyufának nem vót ojjan nagy világossága, hogy münket a keritésen tul meglásson. Persze mi akkor kesztük a zsebkendőt huzni, míg ü segiccségér kiabát. A zsebkendő benoszogott a keritésen. Nem? A léc között.

Most az emberek innen a fürészfáró a szomszédbú ideszaladnak.

„János, mi van?"

„Ne meséjjetek. Először csak egy kicsiny vót. Megböktem. Nagyobb lett. Megin utánaléptem. Megin odaakarok neki bökni, megin elugrik. Akkó má megin nagy vót. Kihuzok esszál gyufát. Akkó má egy nagy vót, mint egy borju és a kertlécek között bebujott. Etünt. Nem láttok többet semmit."

Most vasárnap mive vót az egész falu teli? A templom előtt az egész nép mind errű tárgyat, hogy micsoda boszorkánság van mielöttenk.

87. RONGYBABA ÉS A BOSZORKÁNYSÁG

Csinátunk egy rongybú egy babát. Mint ezek a bábuk hogyan vannak. Egész rendes babát. Jó nagyot Kitömtök. Kezi, lába. Kezit széttartotta, lábát. És a villangydróton átdobtuk egy spárgán. Az uton keresztü ment a villanydrót. Most a spárgáve együtt aszt a babát átdobtok. A kertbű tuttok huzni, igazitani. Ugye leeresztettük szépen a földre. Mikor valaki odaért, a spárgát kesztek huzni. Akkor a baba föszalatt a drótig megin. Nem?

Ez má megin baszorkánság vót. Nem? Most má a második. Most má nem a fődön jár, hanem a levegőbe.

Hát a bátyám annyira zavart benönket, hogy „Ennek nyomára ke járni, hogy itt micsoda gasságot visztek végbe, hogy má a nép mennyit beszél."

Egy este májusi könyörgés vót a templomba. A bátyámnak a kolegasága mindig együtt vót. Talán huszan is együtt vótak. Itt vót Vörösvárott Magyarországról egy villanszerelő. Ennek a Csulaknénak az ura, a Csulak. Itt ának ez a vén zsuppos ház előtt, a híd előtt. Hát persze münk a babát nem mertük leengenni, mer a bátyám is kosztok vót. Seccecsak a bátyám valamié hazagyütt. Szóva borotvákozni szombat este vagy a mühelbe valamit csinát. Akkor mü bátorak vótunk. Leengettek a babát megin az útra. És itt vót egy öreg néni. Ez így járt egy hászhó gyerekdajkának. Gyerekekre vigyázott. És ez este szokott mindig hazamennyi. No, most persze az az öregasszon botikát ugye. A botta megy az uton. Mikó odaér, münk meg a babát leeresztettek, szépen a helbe. Mikor egészen melleje ér, kezgyek mü föhuznyi. Ais kezd kiabányi:

„Jézus Mária! Segiccség! Legények, gyüjjenek ide. Itt valami baszorkánság van. Itt vót elöttem, meg elugrott. Nem látok semmit."

Hát most a legények mind odaugrottak. Ez a Csulak, a villanszerelő, a Vaxli Jóska, az öccse, a Feri, ezek is együtt vótak a dalárdák majnem mind, hát ezek is most odaszalannak: „Hogy mi van erre?" Hát nincsen semmi. Baterilámpa még nem vót egynekse, hogy fövilágitottak vóna az oszlophó a villanydrótra.

No, oszt persze az én bátyám, amék künn van Tarcsán, aszmonta:

„Most tuggyátok mit?" Lasan beszétünk. „Most a legényeknek a hegyibeengeggyük."

Persze a legények ott állanak, az hirtelen a babát leeresztette. A Gracl Jóskának a fejire esett a baba. A Csulak mellette állott, az a magyarember. Ezek ojjat ugrottak, hogy mintha gumilabdábu lettek vóna. És még ezek a legények is ekiátották magukat.

Na, most persze mit ke csinyáni? Ezek emennek lámpáér. Nem?

„Most kü kell keresni, akárhogyan van! Ennek a titkát mekke tunnyi, hogy ez hunnaj van vagy micsoda." Nem?

Hát persze páron továbbmentek az utszélire. Mink meg má ojjan rafináttak vótunk, mikor a drótra a spárgát fedobtuk. Mer drót itt küment a házunk irányába. Most itt benn az ut közepén vót. Most münk a spárgáve kesztünk hátramennyi. Fönn aszt a babát husztam hátra. Az utközepirű, az úttestrű má a baba nem is vót látható. Ehusztuk egészen ide a hászhó. Ott akkó a spárgát erösen meghusztok.

A baba átfordút, a baba leesett. Mire lámpát hosztak, amive megtutták vóna talányi annak a titkát, se baba nem vót, se münk nem vótunk a kertbe. Etüntünk.

Hát ebbű is megincsak baszorkánság vót.

88. SÁRKÁNDIA

Még a régi öregektü hallottam. Azok monták, akkor még én ollan gyerek vótam. Mind itt gyüttek öszsze apámná itt a mühelbe, osztán illesmirü beszétek.

Osztán, hogy nekünk vót egy tanitóurunk. Az ugyis ott lakott a templom mellett, az iskolába. Annak ott köllött laknyi. Ott vót mingyá neki a harangház.

Osztán ha egy ollan sárkándia gyütt a faluba, az mind odament ühozzája be. Monták, hogy asse vót egész röndös. Osztán az mindenik ühozzája ment be és ott úgy beszétek. Osztán a tanitóurunknak köllött harangoznyi, ha ollan üdö gyött, ollan fölhök. Az tudott elenük. Mert aszt az ollanok vezették, lovagúták. Mint ahogy egy a lovon ül. Az hát a harangga ehajtotta üket. De asztán, aszt monták a népek, valahogyan haragbagyütt a sárkániáve és asztán többet nem hasznát a harangozása. Háromszó se. Rettenetes nagy jég lett. Mindent belevert a födbe.

Hát azokka szövetkezett.

Eis kütték a falubú.

89. HA A BOSZORKÁNY VALAMIT KÖLCSÖNKÉR

Ez megtörtént.

Ahol ez történt, az asszony is emeséte, meg az ura maga is.

És kihatak. Az asszony egy nyóc éve, az ember meg tava télen. Itt, ebbe a második zsuppos házba. És ennek az asszonnak, most a Farkasné, ez lakik most abba a házba, ahol az öreg ember esztet csináta. És az öregember minden hónap első péntekén odament. Vagy egy gráblát kért, vagy egy vazsvillát, vagy valami szerszámot kőccsön. És ezek nem gyüttek rá, hogy ez mér megy ijjen messzüre ühozzájok szerszámot kérni.

És ecce tul vagyok este. Az öreg, a Gyuri bácsi nekem meséli. Aszongya:

„Te, Jóska, ujfejősek a tehenemék és nincsen tej.”

És én még erre aszontam: „Hát Gyuri bácsi, etesse a teheneket jobban. Talán maga rosszú eteti.”

„Nem,” aszongya, „etetem a marhákot íppeg úgy, mint azelőtt, csak ez a dög csardas föji a teheneket.”

Én mondom: „Léteszhetik az?”

„Csak nézd meg esztet az embert. Ennek még a szeme se áll jó. Ebbe valami dögség van.”

És montam neki: „Én, Gyuri bácsi, hallottam egy viccet. Hogy asztot a söprüt, amellikke maga az istállót kisöpri, mikor az etetésse végez, asztot tegye az istállóajtóná, alatta, ahogyan a trepni van, szóva ahogy bemennek, az istállóajtóba. Annak felitű srégü álliccsa oda és asztot a botot, amellikke a kutrú a vizet horgyák, asztot meg a másik ódarrú srégű. És ha ez a két dolog ellenkező irányban van, van letéve, akkó maga betuggya bizonyitani, hogy ki föji a tehent. Mer maga, ha az az ember idegyön, akkor haggya ott. Álliccsa aszt a söprüt, meg a botot ugyanúgy és avva az emberre vetesse e. Ha az az ember emeri venni asztot, a botot onnaj, akkor az a maga marháját nem föji. Ha nem, nem megy érte, az többet nem is gyön köccsönkérni semiccse és nem is foggyák a maga tehenét föjni.”

És ténleg, a Gyuri bácsi eszt megcsinyáta vele. Odatette a söprüt, mikor látta, hogy az öreg gyün, meg a botot. Az öreg megint ment valamit köccsönkérni. „Odadom,” aszongya, „az istállóajtóba a söprü, meg az itatóbot. Tedd azokat másképp, helezd másképp. Úgy, ahogyan most vannak. A söprüt a bal felire, a botot a jobb felire.”

Az öreg megfordút és ement. És attú az üdőtü kezdve az öreg tudott éppeg úgy tehenötföjni a tehenektü, mint azelőtt.

Ez vót körübelü 42–43-ba. És mondom, itt srégvisavé ez a ház.

90. AMIKOR AZ ÚRISTEN NŐSÜL

No, hát akkor a Jézus nevébe, mint a cigány monta, mekkezgyök.
Há, nem vótam ott, ahol ez megtörtén, mer énis csak úgy hallottam meséni. Hogy a földesúr kijelentette, hogy a lányát csak ojjan legénnek fogja férjnekanni, aki üneki tud három esetet mondani, amit a földesúr elhisz és három esetet, amit ü nem hisz el.

S erre egy juhásznak a fija jelentkezett, hogy ő fog ojjasmiket elmondani neki. Spekulát, gondúkodott a juhásznak a fija, hogy mit foggyon vagy hogy foggya esztet összeállitani. És mégis utollára sikerűt neki.

Beállit a födesurhó, hogy ü tud valamit neki mondani, amit ü efog hinni, meg nem fog ehinni.

Az eső kérdés az vót, hogy a legény aszonta, amint a Tiszán fönek jött, hogy látta, hogy a Tisza ég és a parasztok, a népek a falubó horták szekéren a szamát, szamáve ótották a tüzet.

Erre a fődesúr aszmonta, hogy takaroggyon ki a szobájábú, mer esztet sehogyan se hiszi e.

Ement a legény.

Következő nap megin visszament. Megin leaggya, hogy ü megin látott valamit. A Tiszán amint föfelé megy, lássa, hogy a népek a Tiszán szedik a sűtthalat. Szekerekre raktyák.

Erre a fődesúr aszmonta, hogy ü esztet ehiszi, mer tegnap aszmonta, hogy a Tisza égett, szalmáve ótották. Hát biztos tegnap a halak megsűtek.

Akkor a legén megin ement. Harmaccor megy, hogy lennjárt az Alföldön és látott egy nagy madarat, aminek az egyik szárnya elfötte az Alfődet.

Akkor erre a fődesur megin megharagudott és ekergette. Mer aszonta: „Ez nem léteszhetik. Hazucc. Menny a fenébe!”

Ement a legény. Visszamegy mégecce. Előaggya megin, hogy ü látott egy tojást az Aföldön fekünnyi. Künn a pusztán két szekér vót a tojás mellé állitva. Dorongokon akarták a tojást föhajtani a szekéren, de sehogyse sikerűt nekik, mer a tojás nagyobb vót. Nem tutták a szekérre förakni.

Akkor a fődesur aszongya neki:

„Ehiszem, mer tegnap aszt montad, hogy ojjan egy nagy madarat láttá, hogy egyik szárnyára efette az Afődet. Az a madár tojta asztat a tojást.”

Megin elengette.

Megy ötöccör.

Megin kérdi a fődesur, hogy mit tud.

Ü erre aszt felete, hogy ü mást nem tud, mint csak aszt hallotta, a népek beszéték, hogy az Isten házasodik.

Megin ekergette, hogy az nem léteszhetik. Az Isten nem nősül, szóva, nem házasodik. Ekergette.

A legény megin spekulál. Emegy hatoccó hozzá. Aszmongya, ahogyan gyött fö az Aföldön, látott egy nagyon hosszú létrát. A létra feért addig, ameddig csak látta. Még a végit se látta. Cigányok hegedűve, cimbalmot vitték fö a létrán, a nagybőgőt. A létrán mentek fe. Mindaddig nászte üket, ecce csak etüntek a muzsikusok.

Akkó a fődesur aszmonta, hogy ehiszi, hogy az Isten házasodik, mer tegnap aszonta, hogy az Isten házasodik. Hogy mennek most a muzsikusok az Istennek a lakodalmába muzsikáni.

S errefő mekkapta a fődesúrnak a lányát.

És még máma is talán boldogok, ha meg nem hatak.

91. A CIGÁNY ÉS A KÁVÉ

A cigány nagyon szereti a kávét.
S az is ámodott, hogy üneki van egy fazék kávéja. De hideg vót. És a cigány a kávét csak nagyon melegen szereti. És főkött. Betüzet, hogy megmelegiti a kávét.

Megmelegűt a kávé, mekkapta innya és eközbe a cigány föébrett. Erre meg aszonta:

„Hogy a devla ruggya meg az étvágyomat, hogy én a kávét ittam vóna meg hidegen.”

Mer melegen má nem tutta meginnya, mer azt is úgy álmotta és felébrett benne, mikor a kávé meleg vót.

92. HOGYAN SZÁMOL A CIGÁNY?

A fődesur evitte a cigány szógáját a vásárra. Avva a fötételle, hogy a fődesur vesz az asszonyának nyóc darab libát. Meg is vette a libákot és a cigányra rábiszta, hogy a libákat üneki kü a cigánnak hazavünni az udvarba.

A cigány haza is vütte a libákat az udvarba. Elengette.

De utközbe a cigánnak étvágy jelentkezett, hogy egy libát jóvóna megsütni. És egyet el is tulajdonitott magának, szóva ellopott.

Előhivja a cigánt, hogy hová tett egy libát, itt csak hét liba van.

A cigán mindenhogyan erősiti, hogy nyóc van. Kezdik óvasni egytű egész nyócig. Ja, a nyócadik nem vót meg.

A cigány megin az esőre mutat, hogy ott van a nyócadik.

Hát sehogyan se tudott a cigánnya kifogni. A fődesúr aszonta neki: „Látom, hogy te rafinát vagy, Most előfogok nyóc munkást, nyóc cséplőt, akik a pajtába csépűtek. Mindenegyiknek ke egy libát a kezibe vennyi. Maj befogjuk bizonyitani, hogy hét van, vagy nyóc.

Megmonta a munkásoknak, hogy mindenegyik most foggyon a kezibe egy libát. Persze heten tuttak libát fogni. Jutott mindeneggyinek, a nyócadiknak nem vót. Erre a fődesúr aszmongya a cigánnak:

„Gazember, te egyet elloptá. Most hun van a nyócadik?”

A cigány erre aszt felete:

„A fene egye meg a bibastyát. Fogott vóna az is egyet fö a kezibe, amig a fődön vótak.”

93. A CIGÁNY ÉS A KÁNTOR

Akkor a cigány ellopta a papnak a disznóját. A mesterre, szóva a kántorra, a cigány nagyon jóba vót, mer a cigán a komája vót. A kántor is szegén vót, a cigán még szegényebb. Most kispekuláták, hogy ők ketten a papnak a disznóját elfoggyák lopni. És eis lopták.

Kispekuláták az egész dógot, hogyan fog a lopás végbemenni. És ementek este a papnak az udvarábo. Kifogták a disznót az ólbú. Ehajtották. Megőték. Fődógoszták a disznót ketten. Úgy, hogy senki semmit nem tudott rólla.

Keszték osztozni. Mer má előre megegyeszték, kicsináták, hogy szóva megfelezik a disznót mindenbe. Most maratt egy darab bél, amit nem tuttak sehogyanse megfelezni. A mester is, a kántor is aszt szerette vóna egyedű, meg a cigán is. Most ezen összevesztek annyira, hogy a cigán kitaláto, hogy megfogják harapni a bélnek a végit mindegyik, és kezdik húznyi. Mennyi szakad, annyi lesz az övé. Akármelliknek.

És persze húszták, húszták a béllet. A cigánnak maratt a nagyobbik része. Meg vót osztozva.

No, most regge a plébános úr föébred. Észreveszi, hogy az ólbú eveszett neki a disznója. Szalad mingyá a kösség birájához. Bejelenti, hogy üneki ellopták a disznóját. A bíró összecsődítette az egész falut, hogy esztet kike kuttatni, hogy ki lopta e a disznót és aki tud valamit a disznórú, száz forint jutalmat kap. A cigán, megin rafinát vót. Kezdett gondúkonni, hogy száz forint is jó vóna, mer má a disznó meg van.

Most ement a mester komához, a kántorhó, és megbeszéték. Megmonta a cigán, hogy megszerzi a százforintott is. A kántor meg nagyon fét, űtet nagyon szégyenbekeveri a cigány és bezárassák. Hogy ez mégse lesz jó. A cigán avve erősitette a kántort, hogy ü majd kispekulájja úgy, hogy ez rendbe fog menni.

A cigány is jelentkezett, hogy ü tud a papnak a disznójárú. A bíró mingyá előfogta, hogy:

„Gyere csak ide cigány és meséll el nekem, mit tucc a plébános úr disznójárú.”

A cigán emeséte, hogy ü és a mester összebeszégettek, hogy elloptyák a disznót és eis lopták. Föis dógoszták a disznót szépen. Meg is osztosztak rajta szépen. Csak utóllán maratt egy darab, amin nem tuttak sehogyanse megosztozni.

Közbe a bíró is, meg a plébános is má nagyon örűt. A cigán erre aszmongya, hogy a százforintot szeretné, ha előbb odannáják neki, mer ü többet nem mesel akkor a disznórú. És a százforintot nekiatták.

Na, most kezdi a bélen a tárgyalást. Sehogyanse tuttak megegyezni. A cigán erre aszmongya a kántornak, hogy vegyék a szájukba úgy, mint tegnap. „Huzzok! Amelliknek több marad, legyen az a darab az üvé.”

Mast a cigán is, a kántor a szájába vették a béllet. Keszték húzni, húzni. Repegették. Eccecsak a bél eszakatt. A cigán is beütötte a falba a fejit és fölébrett.

Akkor erre a bíró aszmongya:

„Cigány, te esztet álmottad!”

„No, hát persze, hogy úgy álmottam.”

És ezze vége vót a disznólopásnak.

94. HOGYAN IMÁDKOZIK A CIGÁNY?

A másik cigány meg a plébánossa vót nagyon jóba.

A plébános úr tanitotta mindenféllire, a hitvallásra, ami csak a katolikus egyházba előfordút. A cigánt nagyon jó betanitotta.

És a cigán mindig imáccság közbe mindig valamit csak közbeszót. Kérdezett a paptú s utóbb má a pap megharagudott és aszmonta neki:

„Tudod mit, cigány? Most má ennyire kitanitottalak, most ecce fogadd meg asztot nekem, hogy tucc-e imádkozni, hogy nem gondúsz semmi másra, csak az imáccság van az eszedbe. Akkor neked odaadom a szürkelovat, amit mindig úgy akartá és szeretté.”

Hát a cigán megfogatta, hogy ü megtanul úgy imádkozni. Nem? Hogy nem gondúl semmire.

Ecce megin megy, jelentkezik a papná, hogy ü most má tud úgy imádkozni, hogy nem gondul semmire.

Most erre a pap is megdöbbent, hogy most mégis a szürkelovátú mekkel vállani, odaggya a cigánnak. Hát nekike annyi.

„Hát, cigány, csak imádkozz!” Nem? „Ha betudod bizonyítani, hogy nem gondúsz semmire.”

A cigán egy darabig imádkozik. Eccecsak aszt kérdezi:

„Plébános úr, a sekeret is odaggya?”

A plébános erre aszmongya:

„Cigány, elveszitetted a szürkelovat is, mer nem szabadott vúna semmirese gondúnod, te má mégis az imáccságba aszt gondútad, ha a szürkelovat odadom, akkor a szekér is kellene. Hát nem tucc úgy imádkozni, hogy nem gondúsz semmire.”

Hát nem kapta meg a szekeret se, meg a lovat se.

95. A CIGÁNY ÉS A KERESZTVETÉS

A bejárócigány a papná mindig ott szokott dógoznyi. És nem tudott a cigán egyátalán semmit. Még keresztetvetni se.

Erre a pap mindig nehesztet, hogy a cigán nemcsak keresztetvetnyi, de még imádkozni se, egyáltalán nem tudott semmit.

Erre a pap aszmonta neki:

„Tudod mit, cigány? Ha te megtanulod a keresztvetést, Atyának, Fiúnak és Szentlélekistennek nevében, kapsz tülem egy zsák buzát, meg pénszt is adok.”

No, jó! A cigán az annyira megtanúta a keresztvetést, hogy utóbb tutta. „Atyának, Fiúnak, Szentlélekistennek nevibe.” Otthun a cigán jó tutta a keresztvetést. Nem? Emegy a paphó. Eviszi vele a fiját a zsákka a buzájér. Örűt a cigán, hogy lesz buza is, meg péz, hát ü tuggya a keresztvetést.

Beállit a paphó. A pap éppeg ebédezik.

„Eljöttem plébánosúr a buzájér, mer a keresztvetést megtudom.”

S a pap erre aszmongya a cigánnak:

„No, hát hajjuk, hogyan tudod a keresztet vetnyi.” Nem?

„Csinyád a testeden is, ahogyan kell.”
A cigán ekezdi:
„Atyának, Szentlélekistennek nevibe.”
Erre a plébános aszmongya neki:
„Na, de cigány, hol van a fijú?”
Aszmongya:
„Plébános úr, kinn az ajtóba a zsákot tartya.”
Mer a fijut künnhatta.

96. HOGYAN ÜTIK A CIGÁNYT?

A cigány éhes vót. És nagyon fájt a foga tyúkhúsra.
És gondúta magába, hogy ü emegy be a faluba, mer a cigányok legtöbbnyire kivű laknak, hogy ü az éjje szerez még valahon tyukot, hogy hónap tyuklevest eszik.

S ement egy parasztnak az udvarára. Fömászik a tyúkólba. Kifoggya a tyukot. Persze a kakas ekezdett nagyon kijabányi, lázitani.

Erre kümegy a paraszt. A cigánt efoggya. Megfoggya a cigán egyik kezit és a botta a paraszt a cigánt üti. Ecce csak a cigán aszmongya neki:

„Uram, bátyám, münálunk a cigánt nem úgy ütik.”

A paraszt aszt kérdi tüle:

„Hát hogyan?”

„A botot kétkézbe veszik.”

Akkor a paraszt gondúta magába, hát üis kétkézbeveszi a bottyát, jobban tuggya ütnyi. Mer igy egyik kezive a cigánt tartotta. Mikor a két kezibe veszi a botot, hogy a cigánt kétkézze üti, a cigány elugrott.

Igy szabadút meg.

97. A KÉT VÁNDORLEGÉNY

Vót eccer két vándorlegény. Ezek nagyon szegények vótak. Se ennyiök, se ruházattyok má nem vót. Nagyon rosszú vótak együtt.

Egy faluba összetalákoznak. Kezdenek spekulányi, hogy hogyan tunnának máma egy jó ebédet ennyi, meg valamit innya. Hát az egyik nagyon rafinát vót. Aszmongya neki:

„Tudod mit, pajtás? Most ide ebbe a vendéglőbe bemennünk. Itt bisztos kapunk ennyit is, meg innyavalót. De itt most valamit kikő fürkésznünk, hogy mi ingyen ehessünk, ihassunk is.”

„De, hátmost miccsinyájjunk?”

„Te,” aszmongya, „tudod mit? Én bemegyek előre a kocsmába és kérek valami ennyivalót és te ötpercre késebben bejössz. Akkor engemet meglácc, a nyakambaborúsz és ekezdesz hálákonnyi:

Így régi barátom, úgy kedves barátom, ijjen régen nem láttuk egymást, hát erre az örömre most máma egyet mulatunk.”

Na, most a második is parancsul jó ételeket, italokat. Esznek, isznak, emulatnak ott.

Hát utóbb már megsokallották ők is az időt, hogy most mégis tovább köllene mennyi. Nem? Most az egyik elővészi az üres pénsztárcáját, hogy ü fizet. A másik kollega aszongya:

„Tudod mit? Erre a nagy örömre, hogy találkosztunk, má nem tudom, hány év uta nem láttuk egymást, máma a cekket én fizetem.”

„Nem,” aszongya, „én fizetem!”

„Nem! a másik megin ellenkezik, „én fizetem, teneked nem kell fizetnyi.”

Hát ez így megy egy darabig. Egyik se fizetett. Mibü is fizettek vóna, pénzök nem is vót.

Most a kocsmáros aszmonta:

„Tuggyák mit? Most má ecce határozzanak. Fizesse mindeneggyi felit. A köccségnek a felit. Asztán e van intézve.

Nem, hát a két kolléga. „Erre az őrömre én fizetek.” „Én fizetek.” Mindeneggyi eszt állitotta. Nem tuttak megegyezni.

Erre az egyik kollega aszongya a kocsmárosnak:

„Tuggya mit, kocsmáros úr? Most itt már mi nem tudunk sehogyanse dönteni. Látom, magának az udvara nagyon hosszú, meg még tovább is lehet szalannyi. Ott vannak a hársfák ugye. Most münk küjelölünk egy fát, hogy meddig szaladunk. Érti? És amellik előbb vissza beér a kocsmába megin, az lesz a fizető.”

S a kocsmáros ebbe bele is egyezett, hogy ez így jó lesz. Most, az egyik vándorlegény leveszi a sapkáját is. Nekiaggya a kocsmárosnak és mongya neki, hogy legyen szives, tarcsa addig a sapkát, üneki ekkicsint a sapka nagy. Nehogy futás közbe evesszen.

Hát a kocsmáros foggya a sapkát. Tarcsa. S ezek kezdenek futnyi. Nem? A kocsmáros vezénylett nekik: „Egy, kettő, három. Indujj!”

Kesztek indúnyi. Mikor a kitüzött fáhó odaértek, a két vándorlegény visszafordút és a kocsmárosnak a kezive integettek. És szalattak tovább. Ugyhogy a kocsmáros többet nem is látta üket.

Ittak is, ettek is anélkű, hogy egy krajcárjokba belekerűt vóna.

CSULAK (BÁBA) ROZA
98–144.

98. A MEGRONTOTT HÁZ

Tizenkilencbe vette meg a papám eszt a házat. Akkor még csak tizenkét éves voltam. Eigentlich tizenkettő. Osztán ahányszor ífél lett, ífélkor mindig annyira megrászták eszt az ajtókilincset, hogy borzasztó.

Hát a papa ugye kiszalad, megnézi, nem lát semmit. De a következő este megint. Megint odanéz. Nem lát semmit. Hát ez ment napokig. Ecce a papa aszmongya: „Na, most nem bánom, akárkicsoda. Most idekészitem a kisfejszét és levágom”.

Asztán a papa odatette a kisfejszét. Odaállott az ajtóba, mikor tizenkét óra lett. Asztán tarcsa a kisfejszét. Mikor zörgetnek, kinyitja. Nincs senki. Senki sem volt ott.

Hát most mi ez?

A papa akitű vette eszt a házat, aszongya: „Te,” aszongya, „gyere, csinájj valamit, mer nincs a házná békességem. Egész éjje,” aszongya, „zavarnak.”

No, azután persze aszongya: „Mond meg, ki vót itt, vagy kinek tartoztok?”

„Ja,” aszongya, „ez és ez az egyén misére hagyott pénszt,” aszongya, „osztán nem fizettünk érte.” Nem akartak fizetni.

Asztán mentek misét fizetni.

Ifélkor többet nem gyütt. Ténleg, akkor nem vót itt semmi.

Ez igaz volt.

99. SZEMMELVERÉS

Előbb ugyi a kisgyereket megszokták nézni. Osztán a gyerek hazamegy, sír borzasztóan. Hát megnészhette mindenki, csak mindenkinek a szeme nem ártott meg. Ugy monták ugye. No, osztán a gyereket megnézik otthol. „Hát,” aszongya, „megigészték a gyereket.” Meg lett igézve.

„Na,” aszongya, „miccsinájjanak vele?”

Megnyaták a homlokát. Ha sós a homloka, akkor igézett a gyerek. De akkor három tüzes szenyet tettek ugye a vizbe és megjelőték, hogy ugye kik nészték meg és annak a nevire vették a szeneket. Asztán amellik szén a vizbe lement: „Na,” aszonygyák, „ez igészte meg.” Má akkor tutták mingyá, ki vót, aki megigészte.

Akkor a gyereket lemosták szépen abba a vizbe. Asztán valahogyan meggyógyút-e, vagy nem? Nem tudom. De, hát ugye a mondás így vót.

100. A VÁNDORLEGÉNY ÉS A VAJKÖPÜLÉS

A magyarokrul mesélték annakidején ugye.

Hogy egy asszonnak nem volt, akárhogyan köpült, akármennyi tejföljük volt, nem volt vaj. Ez azt mondja:

„Nem tudom, mi ennek a hibája, hogy nincsen vaj? Mért nincs vaj? Illen gyönyörű tejfölöm van, osztán még sincs vaj.” Nemsokára bemegy egy vándorlegény. Aszt mondja:

„Na, mama, köpül?”

Azt mondja:

„Köpülök. De hát hiába, mert nincs vaj.”

„Na,” azt mondja, „várjon. Egy kicsit menjen ki.”

Aztán az asszony fogja magát, kimegy.

Ez meg leereszti a gatyáját, aztán rágubaszkodik a köpüre. Na, az asszony meg a kulcslukon belesi.

„Jézus, Mária! Mast mit csinyál ez? A vajamba beleszarik!” A tejfölbe.

„Na,” azt mondja, „néni, már bejöhet ám.”

Bemegy.

„Na, mast csak köpüllön tovább.”

Az köpül. Gondulta magában:

„Istenem, mi lesz mast itt? Mi lesz itt bent?”

Mert látta.

Hát osztán, mikor ugyi összeköpült, kiveszi. Hát ollan gyönyörü nagy darab vaj volt.

Nemsokára szalad ám a szomszédja:

„Jézus, Mária! Mit szólsz hozzá? Az egész köpüm teli lett szarral. Szar lett a vajambul, de nem tudom, hogyan.”

Hát igye az a vándorlegény valahogy megcsinyálta. Már valahogy értette.

101. SÖPRŰ A BOSZORKÁNY ELLEN

Baszorkányok ellen a söprüt az istállóajtóba teszik. Seprüt tesznek. Meg a lepedőt valahol a házba kifeszitik, meg sót tesznek a kéménbe. Meg osztán mielőtt lefeküsznek, megszentölik az ajtóná a sarkokat valahogyan. Ahogyan előbb mesték ezek a régiek. Ja, fétek a baszorkányoktú. Nagyon is fétek. Osztán a sarkokat szentűték meg. De vót nálunk egy ember. Az nagyon is értette ám. Ténleg értett hozzá. Hogy baszorkány járt be. Osztán aszongya:

„Megájj, maj segitek rajta.”

Osztán beleverték a kést valahogyan az eresz alá. Ahun a viz lecsöpög. Akkor oszt az az egyén szalatt ám:

„Hogy szépen kérlek, vedd ki aszt a kést.”

Mer ü kapta aszt a kést.

102. FARSANGIFÁNK A DIÓFA ALATT

Na, asztán akkor ippeg egy asszony kiment farsankor ugye. Kinn járkát a fák alatt. Hát a dijófa alatt annyi karafun feküt. Azok a farsangifánkok. Gömbölüjek.

Hej, kupucútak hamar, hogy hazavüszik. Beletették a köténybe. Mikor otthon kiboncsák, mi lett belüle? Mint lószar.

Hát osztán aszt is a baszorkányok szórták oda le. De nem lett belüle semmi, hogy megehették vóna.

103. A BOSZORKÁNY KÉSE

Előbb csípűnyi jártak le Magyarországra ugye innej a férfijak. Mer a megélhetés nagyon nehéz vót. Asztán itt valami nagy dijófa alatt találtak egy gyönyörü kést. Az egyik fijatalember.

Osztán lenn, jó messze, mikor elővészi a kést szalonnát vágni, aszongya neki a gazda: „Ejnye fijam, honnaj vetted aszt a kést?”

„Hát,” aszongya, „itt a dijófa alatt találtam, nálunk.”

Aszongya: „Hát az az enyém vót.”

Aszongya: „Lehetetlen dolog. Hogyan gyütté vóna te oda?”

„Hej, fijam, sokat táncótunk mi ott a dijófa tetejin. Söprün mentünk oda,” aszongya.

104. LIDÉRCNYOMÁS

Egy asszonnak született kisgyereke. Asztán gyerekágyba fekütt. Asztán éjje látta, hogy az ablakon begyütt a fekete macska. Aszongya, de ojjan szemeji vótak, mint egy tehennek.

„Jézus, Mária!" Megijedett, meg má itt rajta vót a mellin. Akart kijabányi az urának, de nem tudott. Mikor végzett, akkor az ablakon a macska kimászott. Aszongya:

„Jaj Istenem! Pista, Pista, nem láttad? Nem láttad? Mellemre űt. Majnem agyonszakitott."

„Nem láttam," aszongya.

„Na, figyed meg," aszongya, „hónap hogyha gyün megin."

Ténleg, másnap is jelentkezett a nasszemü macska. Osztán megin a mellire űt. Az asszon látta, de a férje nem ám. Az nem látott semmit. Hijába nézett, nem látott semmit.

Az asszon annyira kéccségbe vót esve, hogy csoda. Eszt ténleg meséte maga nekem, az az asszony.

Baszorkánságot jelentett. Aszongyák lidércnyomás.

Bisztosan baszorkánsághoz tartozik.

105. AZ ELÁSOTT PÉNZ ÉS A KOLDUS

Hát akkor még a papa. Vadász volt huszonöt évig, azér sokat éjjelezett. Asztán meséte, hogy ecce itt a kápolnáná, ottan aszongya, vót ijjen egy naccsomó tűz. Asztán egy szegény koldus arrament. Ejnye, nem volt gyufája. Gondúta magába, most rá tud gyujtani ezen a tüzön. Odamegy. Mingyá fővesz tüzet. Avva rágyujt és féredobta külön.

Mikor arrament másnap, aszonta: „Ejnye, hátha megin van tüz, rátudok gyujtani."

De sehova, semmi tüz. Asztán egy darab arany vót az, amit oda féredobott, amive rágyujtott.

Ott is megpróbátak ásni, a Gyákiak havassán. A papa aszmongya, alaposan feástak, de hát nem talájják ugye. Arra, aszongyák, ha ég, mikor lealszik, mindig méjjebbre esne. Tisztitya magát. Minden hétévbe tiszticcsa magát.

Papa meséte, vótak, kik kivettek így két ládáva, két láda aranyat. Ketten vótak. Kapcát kö rádobni. Csizmakapcát. Mikor égett. Szalattak ugyi, osztán egyik hamarosan leráncsa a csizmáját, hogy a kapcát rádobgya. Aszongya: „Ne szójj senkinek, maj mi együvünk," aszongya, „és kiássuk."

Hát mentek, ástak is. Má jó ástak. Eccecsak mire a ládáhó érnek, ténleg vót ott egy láda, aszongya: „Szóni nem szabad egy árva szót sem. Nyugottan kiemeni és evünni."

Asztán oda leül egy nagy fekete kutya eccecsak mellejük. Valami kosár vót itt. Ezek ránéznek. Nem szónak semmit. Ládát feboncsák. A kutyának telirakták.

„De," aszongya, „köszönnyétek, hogy nekem is attatok, merha nem attatok vóna," aszongya, „halálfijaji lettetek vóna."

Asztán a kutya visszaatta nekik, asztán emehettek kinccse együtt. De ha valamejjik eszóta magát, egyik valami huppot mondott, mikor emeték, meg a kincs visszaesett megint a földbe. Többet nem létezik. Szaladni kellett nekik akkor.

106. AZ ELÁTKOZOTT CSÁRDA

Magyarországon burgendit kapátak. Asztán ott valamikor volt egy csárda. Ott borzasztó sokat meggyilkótak.

De, aszongya, mikor hat óra vót, nem létezett többet dógoznyi. Ott ojjan egy robogás vót köröskörü. De mindenki menekűt. És nem is mentek többet oda dógoznyi. Annyira fétek.

Hát az valami jelenség lehetett.

Mer az apám lánytezsvérgye is ott dógozott a sorompolásná. Magyarországon. Az én anyám is onnaj való vót. Aszongya, ojjan robaj vót, nem létezett többet ott. Odamentek, egyátalán nem. Mire hat óra lett, má pucút mindenki hazafele.

Csak hatkor.

107. MÁTYÁS KIRÁLY ÉS A MOLNÁRLEGÉNY

Mikor előbb Mátyáskiráj a földön járt, asztán a malmon keresztű lovagút. Kért tüzet rágyujtani. Asztán a tenyeribe atta oda a tüzet, hogy gyujcson rá.

Hát Mátyáskirájnak nagyon megteccett.

„Hát legyen szives, aggyon neki egy pohár vizet is."

Malomkövet vett. Igy vót a tácca. Asztán odatartotta a pohár vizet, igyon a kiráj belüle.

A kiráj ivott.

„Na, fiam," aszongya, „te leszel a testőröm."

S el is vitte vele a Mátyáskiráj.

108. RUDOLF TRÓNÖRÖKÖS

Úgy hallottam, hogy Rudolfot egyáltalán nem gyilkúták meg, valahová emenekűt Rudolf.

Hát az apja ugye egy zsidónőve át össze. A zsidónőt a saját fija lelűtte, asztán azér kellett neki menekűni. A saját fijának, a Rudolfnak. Hát azér kellett.

Mer úgy vót, hogy a saját fiját tönkreteszi. De nem tette tönkre, mer valahová elmenekűt a Rudolf. Apja nem tutta, hova ment. Valahova, szigetre, ahogyan mongyák. Valami szigeten ét sokájig.

Ecceribe, ugyis aszongyák, hogy Rudolf mégeccer előgyün, hogy az lesz a kiráj valamikor.

A saját annya, az szöktette volna meg. Ahogyan annakidején monták, ugye. Hogy menekűjjön, mer külömben baj lesz vele.

Az annyának kellett tunni, hol van. Hát ugyi ijjesmit mindig titokbatartanak.

Ferencjóska nem tutta. Ki akarta mindenhogyan végesztetni.

De ugye nem lehetett kivégezni.

109. MÁTYÁS KIRÁLY ÉS A BÍRÓ

Hát a Mátyáskiráj.

Előbb hajduk vótak. Nem? Hajduk vótak, osztán borzasztóan hajtották, meg bikacsékke is ugye a munkásokat.

Fát rakattak össze velök. Borzasztó sok hasábfát. Osztán Mátyáskiráj is közebük keveredett.

Nészte, hogyan megy. Hát kiráj, de nem mint kiráj. Nem? Ott állott, miccsinának a nemzette. Osztán az egyik hajdu odamegy. Rávágott egy alaposat. Aszongya:

„Te, hosszúorrú paraszt," aszongya, „ájj neki, rakd a hasábot!"

Mátyáskiráj körűnézett. Mingyá nekiállott az is ugye, asztán rakta ám a hasábba szépen. Asztán pár hasáb fára ráirta titkon: Mátyás, Mátyás.

Pár napra odamegy.

„Na," aszongya, „bíró uram, de sok fája van az udvaron."

„Ja," aszongya, „mind a szegényemberek segitették összerakni, összehordani," aszongya. „Aki szépen bánik a nemzettel, meg vannak velem elégedve."

Aszongya: „Gyüjjön ki velem egy kicsit az udvarra."

Kimegy.

„Hát," aszongya, „nézze meg, hát a hasáb fán mi van."

A bíró má pirút, halványút. Mátyás, mindenütt.

Aszongya: „Lássa", aszongya, „velem is rakatta a fát."

Na, asztán Mátyáskiráj ellátta annak a baját alaposan.

Hasábot kiosztotta mind a szegények között.

A bírót megbüntette szigorúan.

110. MÁTYÁS KIRÁLY ÉS A KAPÁSOK

Mikor Mátyáskiráj járt, osztán pár úrre ment. Asztán a parasztok kapáták a fődet, azok meg javába ittak.

„Ja," aszongya, „pajtások, hogy izlik?"

„Hát," aszongyák, „igazán finom ez az ital."

„Hát csak igyatok."

Szegény paraszt meg csak ott kapát, Öreg, fiatalla (fiatalja), minden.

Mikor asztán jó beittak:

„Na, pajtások," aszongya, „mast fogjátok ti is a kapát. Próbájjátok meg," aszongya. „Nem csak inni kell tunni, hanem dolgozni is kell tunni."

Asztán lefele kapátatta üket vőgynek. Lefele.

Hát persze nehezebb, mert nagyot hajul.

111. SZENT ISTVÁN

Mikor harcútak ugye. Mátyás kiráj ment lent. A, nem is az vót, szent István. Szent István. Asztán nem tutta ugye, merre ment az ellenség. Gondúta magábo, mast merre mennyen, jobbra, barra? Vagy merre?

A templomtornya meghajut. Aszt mongya:

„Erre mennyetek!"

Mingyá megmutatta a templomtorony, hogy merre kell menni. Igy asztán az ellenségge megin talákosztak.

Ezér szentnek nevezik szent Istvánt.

112. AZ AGYONÜTÖTT TARISZNYA

Hát hogy kit mondanak boszorkánnak? Ja, több dolog van ám ijjesmi. Nevet nem szabad mondani. Ugye, de nem is lehet. Mer itt Alsóőrbe is valamijjen dolgot mesének. Mesének egyetmást rulla. Ja, mer elöbbrű. Előbb is sok boszorkányságok vótak. Hogy előbb a teheneket megföjték. Leföjték. Osztán annyira együtt az a szegény állot, hogy osztán vér együtt neki a tőggyibű. Az igaz.

Na, osztán ecce ment egy ojjan egy vándorlegény.

Aszongya:

„Te, mit szósz hozzá, hogyan járt a tehenem?" Aszongya. „Vér gyün a tej hejett."

„Megájj," aszongya, „maj segitek én ezen. Na," aszongya, „menny fő vissza szépen. Maj én megsegitem."

Osztán valahon itt őrisztek. Letette a tarisznyáját, asztán bottal veszedelmesen verte. Aszt a tarisznyát. Annyira verte, hogy borzasztó. Osztán, ugye, csak ecce orditott ám má messzirű, aszongya:

„Ne üss, ne üss! Az Isten álgyon meg," aszongya, „ne üss."

Egy férfi vót. Van férfi is. Úgy mongyák.

Aszongya: „Ne üss, Isten álgyon meg. Többet nem csinyálok semmit. Többet nem csinyátok."

De jez má ojjan régi mese. Még a papátú hallottam.

113. A KÉT KOCSIS ÉS A BŰVÖS KÖR

Ezt még a mamától hallottam.
Előbbeni időkben volt két jópajtás. Kocsisok voltak mind a ketten. Az egyiknek ollan gyönyörü lovai voltak, hogy direkt rönögtek. Azok erős lovak voltak. Másiké sovány. Azt mondja:

„Hát mond, hogy neked ollan gyönyörü lovajid vannak?”

„Ja pajtás,” aszt mondja, „az nagy dolog ám, hogyha valakinek gyönyörü lova van. Nagy dolgot kell csinyálni.”

Azt mondja: „Mond meg nekem.”

„Én megmondom teneked, ha megteszed. Karácsonykor majd éjfélimisére gyere el a templomba. Menj föl a kórusba, asztán,” azt mondja, „talász maj ollan büdösmargitot. (büdösantalnak is mondják) Asztat fogd meg, tedd egy gyufaskatulába és éjjel onnajt mindjárt indulj el. De csak menj, meg ne ijedj semmitül sem. Majd a többit,” azt mondja, „meg tudod te magad is. Meglázsd, micsoda gyönyörü lovaid lesznek.”

Természetes a pajtás elindul ugyi. Hú! De mikor ment, egyszercsak elkezdett fújni veszedelmesen a szél. Csúnyán fújt a szél. Hát gondulta magában: Mindegy, de azért megy.

Egyszercsak látja ám, hogy még a hid is megmozgott. Egy viz felett köllött volna, egy vizen köllött volna keresztülmennyi neki. Azt mondja:

„Ej, én nem merek továbbmenni.”

Megállott egy ideig. Nem mert a hidra rálépni.

Egyszer csak orditást hallott. De veszedelmes orditást. Azt mondja:

„Nem megyek tovább. Visszafordulok.”

Azt mondja a kolégája:

„No pajtás, mire mentél?”

Azt mondja:

„Hiszen borzalom, ami ott létezik, ami hallatszik. Nem lehet,” azt mondja, „keresztül odamenynyi.”

Azt mondja:

„Mivel ollan gyáva vagy, tudd meg, hogy sohasem lesznek szép lovaid.”

Nem is lettek annak szép lovai.

Hát ez is valami baszorkánságtul eredt az egész dolog.

114. SAVANYÚ JÓZSI

Savanyú Józsi is mindig az erdőbe járt. Asztán vásárramentek arrafelé.
Egy asszonnak aszongya:

„Nem hozna nekem eszt és eszt a vásárról ?”

„Ó,” aszongya, „szivesen. Mért ne?”

Aszongya: „Nem fész a Savanyú Józsitú ?”

Aszongya: „Mér féjjek? Az nem rossz ember. Szegényembereken segit.”

Kérdeszte tüle Savanyú Józsi: „Hát,” aszongya, „mit akarsz vásáni a vásáron?”

Aszongya: „Ekkis tinót szeretnék venni.”

„Na,” aszongya, „itt van, adok pénszt, hozzál magadnak egy szép tinót.”

Ténleg ment is.

Megin megy arra egy asszony.

Aszongya: „Na, néni, hova megy?”

„A vásárra megyek,” aszongya.

„Nem fész a Savanyú Józsitú?”

Aszongya, „Naná, hogy nem félek. Bár már régen az ördögök elvitték volna,” aszongya. „De majd annak is a nyakára lépnek.”

„Hát,” aszongya, „néni, legyen szives, hozzon nekem apró kicsi szegeket.”

Az asszony hozott. De„aszmongya: „Itt lesz maga akkor még, mire visszagyüvök?”

„Itt,” aszongya, „hát itt az erdőbe csak ejárkágatok”.

Hozott neki aprószegeket.

„Úgy,” aszmongya, „mast mive a Savanyú Józsit csufútad, mer a szegényeket nem báncsa!”

Televerte a talpát neki avva az apró szegge. A másik asszonnak meg adott pénszt, hogy vehessen egy tinót.

115. KARÁCSONY ÉJJEL BESZÉL TŰZ ÉS ÁLLAT

Előbb nálunk az vót a szokás, hogyha a tüz sipul, sót köll beledobni, meg egy darab kenyeret. Mer vót ollan ház is, hogy bedobtak egy balhát. Asztán két tüz karácsonyéjje beszégetett.

„Na,” aszongya, „hogy megy neked?”

„Ja, nekem jól. Kapok néha sót is, ha kérek, kapok kenyeret is. Hát te?” aszongya.

„Énnekem egy balhát dobnak be. Annyi az összes.”

Aszongya: „Tudod mit? Gyujcsd föl a házát.”

Aszongyák karácsonyéjje beszének a tehenek is. Karácsonyéjje minden pénz beszél. De vannak esetleg egyének, akik meghallák, de vannak ojjanok is, akik nem hallák.

Megértették. De kevés.

116. PALÁNKRÉTI MAJÁLIS

Mikor mink kicsinyek vótunk. A mama meséte. Majális vót itt kinn Palankrétbe. Osztán mink is ott vótunk. Ott szaladgátunk ketten, én meg a tezsvérem. Ugyan ü má meghat.

Asztán másik nap ojjan betegek lettünk mind a ketten. Mama megvizsgát bennünk. „Nézze, ezeket a gyerekeket megigészték.” Mer mindenki csodákozott: „Kije ez a két szép kislány? Kijé ez a szép kislány?”

Ahogyan megnésztek bennünket, megbetegettünk rá.

Hát a mama valamit csinyát, ijjen szennyesvizze. Asztán meggyógyútunk.

117. MIRE JÓ A DOHÁNYZÁS?

Csinos, gazdag lány volt. Asztán mindig ojjant keresett, ki egyátalán nem dohányzik.

„Ja,” aszongya a mama neki, „ha kapsz ojjant fiam, én nem bánom.”

Asztán tényleg, egy fiatalember meghallotta, hogy ez mijjent akar. Ojjant, aki egyáltalán nem dohányzik.

Elment a lányhoz párszor. Nem gyujtott rá.

„Na,” aszongya, „ehhez hozzámegyek, mer ez nem dohányzik.”

„Na, jó van édes lányom, ha teccik, hát csak menny hozzá.”

Meg is történt a lakodalom. Persze le is feküttek. Férfi efordut a falfelé. Az asszony gondúta magába, hát fáratt szegény, had aluggyon.

Másik éjjel ugyanez történt megint. Ú, regge az asszony megébred. Pörűt, lármázott.

„Na, édes lányom,” aszongya a mamája, „mi baj, mi baj ?”

„Ó,” aszongya, „édesanyám, hát ijjenhez mentem én feleségül?”

„Mér?”

„Há,” aszongya, „alszik, mint a medve. Meg se mozdul.”

„Nohát fiam, hát legyél türelmes. Istenem, hát mingyá nem megy.”

Na, jól van. Másnap megin ugyanúgy. Hú, regge má az edényeket keszte verni a fiatalasszony. Na, az annya:

„Édes lányom, megbolondútá? Mi van veled?”

„Hát,” aszongya, „tuggya meg, elválok. Nekem többet nem kő.”

Aszongya: „Hát várgy, várgy, szólok inkább neki. Nem kell mingyá nekiugrani, hogy elvállani.”

Hát persze az annya szót. „Há,” aszongya, „tulajdonképpen mér nősüté meg?”

Na, ja. Hát aszongya, más is megnősül, így tovább. Hát.

„No, de ércsd meg, a feleséged panaszkodik rád, ahogyan lefeküsztök, úgy fölkeltek.”

„Na, ja, lássa mama, aszmongya, se cigaretta, se szivar. Nincs hatáso.”

Na, gondúkodik a mama. Mongya ám négyszemköszt a lányának:

„Tudod itt, aszongya, mi a baj? No fiam, mer nem dohánzik. Szivar, cigaretta!”

„Na, várjon mama,” aszongya, „hozok én neki.”

Na, hiszen mire hazagyütt a férje ugye a munkábú, az asztalra tett uj pipát, szivart, cigarettát, mindent, nahát az asszony. Na, már örűt neki. „Egyé csak kedves uram. Asztán gyújcs rá mingyá.”

Rágyujtott. Jóizüen fogyasztotta.

Örűt szegény asszony. „Na, fiam, izlik?”

„Hogyne izlene.”

Alig várta az asszony, hogy este legyen. Lefeküttek. De micsoda hatása volt a szivarnak, meg a cigarettának!

Regge megébred az asszony. „Ejj, hí jijj!” Mingyá énekőni kezdett örömibe.

„No, édes lányom, aszongya neki az édesannya, mi van?”

„Ej mama, aszongya, ha tudná, micsoda hatása van a szivar, meg a cigarettának.”

„Na, akkor, aszongya, a nagyapának is vegyünk.”

118. VERBŐCI SUSZTER ÉS A ZSIDÓK MESSIÁSA

Volt egy Verbőci nevezetü suszter. Az igen sokkal tartozott egy zsidónak.

Gondolkozott a suszter, hogyan tudna ő megszabadulni ettől a nagy adósságtól. Osztán a zsidónál valamijjenképpen bebujott a kéménbe. Onnan lekijátott. Aszongya a Verbőci suszter:

„Rebeka lejányodnak Verbőci susztertű meg fog születni a Messiás.”

Gondúkodik a zsidó:

„Ejnye! Hallottad, Rebeka leányom?”

„Hallottam édesapám.”

„Na,” aszongya, „emegyünk a suszterhó.”

Fogták magukat, ketten ementek a suszterhó. Aszmongya:

„Verbőci suszter, nálam, aszongya, megjelent, egy jelenség vót, hogy tetüled fog születni Rebeka leányomnak a Messiás.”

„Ja, szongya a suszter, ingyen nem csinálom meg. Ha elengeded az adósságomat, akkor megcsinálom.”

A zsidó aszongya: „Szivesen elengedem, meg adok is, hogy Messiás legyen.”

No, természetes dolog, ott volt divány, osztán mingyá készüt a Messiás. Asztán az öreg zsidó háturrú meg a susztert mindig taszigáta.

Aszmongya: „Ne taszigájjon hátú, mer likat verek rá!”

Ja, de csak taszigáta.

Aszongya: „Mondom, ne taszigájjon, mert likat verek rá.”

„Hát, aszongya, csak jó megcsinájja, csak jó megcsinájja a Messiást.”

Na, jó. Hát együtt az idő, hogy megszületett. Kislány volt. Tyüh! A zsidó mérges volt. Aszmongya:

„Hát mit gondul, azér engettem el az adósságomat?”

„Ja,” aszongya, „lássa. Hánszor montam, háturrú ne taszigájjon, mer lukat verek rá, aszongya. Maga a hibás.”

Aszongya: „Jaj Istenem, csak az Isten verte vóna le a kezemet, mikor”, aszongya, „én odanyútam.”

No, hát akkor a suszter, nem a zsidó gondúta magába; most miccsinájjanak, mert kislány. Még sincs Messiás.

„Hej, gyere, aszmongya a feleséginek, páterkám, máterkám, megpróbájjuk, csinájjunk mink Messiást. De, aszongya, én okosabb leszek.”

Fekötötte a tökeit a gerendába. Aszmongya: „Itt bizonyosan, hogy nem verünk rá lukat.”

Hát persze készül a Messiás nagyba, leszakad az ágy.

Mast fentakatt a tökinál fogva a zsidó, „Jaj,” aszongya, „Rebeka leányom gyere, segíccs.”

Hát beszalad. Jaj Istenem, mit lát?

Hama elvágta késse a kötelet.

Hát a zsidóknak se úgy, se így nem lett Messiásuk.

119. A GRÓF ÉS A KEDVESE

Vót eccer egy gróf, oszt annak vót egy kedvesse.
De, má szüleji annyira hajtották ugyi, hogy nősüjjön meg.

Megjegyzem, a kedvessinek már vót két kis csalággya is.

Egy fiú és egy leány.

Nahát a gróf aszmongya, igen ü megnősül, de csak úgy, hogyha tovább is mehet a kedvesséhez.

Hát kénytelenek vótak megengedni neki. Osztán evette ugyi feleségül unokatezsvérgyit. Mindenesetre a másikkal meg élt tovább.

No, osztán vót a grófnak egy kocsissa. És a kocsist rászette, hogy vegye feleségül az ü kedvessét, azér, hogy a gyerekeknek neve lehessen. De vele élni nem szabad.

Kapott pénszt elegendőt, hogy mehet lányokhó vagy akarhová vagy szórakozni, ahova akar. Csak oda nem szabad neki menni. Szegény férfi megnősűt. Evette ugye.

Hát nagyon bántotta a helzet, hogy üneki felesége van, de mégsincs. Egyik szép napon fölakasztotta magát.

Az asszony tovább a gróffa élt.

120. AZ ALSÓŐRI BIKA

Valamikor Alsóőrben még a templomtornya szalmával volt fedve. És már hosszú idő után, múlva, fű nyőtt a templom tornyán. Hát erreföl a kösségbeliek arra a gondolatra jutottak, hogy aszt a füvet jóvolna valahova föhasznání, értékesiteni.

De kit fog megilletni a fű? Arról vót szó.

Hát arra a megállapodásra jutottak, hogy a kösségbikáját illeti meg.

Ja, most arrú volt a kérdés, hogyan vigyék fel a bikát a toronyhoz, a toronyra a füvet leetetni vele.

Hát kötelet köttek szépen a nyakára és a bikát húszták fölfelé. Már egyidő mulva asztán szegény bika kitóta a nyelvit.

Na, erre már alatta mindenki fölkiáltott:

„Nézzétek, a bika már tójja nyelvit, má nyul a füjér!”

És persze a bika megfullatt. Világos.

121. BIKA A GABONÁBAN

Gabonába beszalatt a kösségbikája. Eccer a réten, mikor őriszték. „Jaj, Istenem”, összeszalattak a népek, mast miccsinájjanak, hogyan hozzák ki aszt a bikát? No, mer ha belemennek kihajtani, az egész gabonát mind összegázujják.”

Na, megtárgyúták.

Legjobb lesz, hogyha durungokka bemennek, a bikát ráfektetik, osztán kihozzák.

Hát a dolog úgy is történt. A bikát ledöntötték a gabonába, szépen rátették ugye a durungokra, asztán úgy cipeték ki a bikát.

Hát természetes, még jobban összetipickűték a gabonát.

122. A RABLÓ APA ÉS KATONAFIA

Annakidején régen, mikor katonaság volt, akkor aszt hiszem tizenkettő vagy tizennégy évet szolgáltak a katonák.

Szóval egy családnak, szóval egy szülőnek vót ugye egy fija katona. Asztán hat év mulva gondúta magába, mast hazamegy egyszer szabaccságra, meglátogattya szüleit.

Messze vót az uttya nagyon. Asztán egy malomba szállást kért.

Molnár adott is neki. Asztán éjje rájukmentek a rablók, természetesen az a katona annyira győsztö, sarabúta üket a karddal. Pár meglógott, párat agyonvágott.

Na, most a molnár aszmongya neki:

„Fijam, aszongya, mivel az életemet megmentetted, örökös kenyeret adok neked, ha ittmaracc."

„Jaj, aszongya, nem lehet, mer," aszongya, „vannak szüleim, tezsvérem is van, hazamegyek."

Hát a fiju igye elindul haza. Mikor hazamegy, az édesaptya az ágyba fekszik.

„Na, aszongya, papa!"

Kezetnyújt neki. Nem veszi elő a kezit. Aszongya:

„Hát papa mi baja van? Beteg?"

„Beteg vagyok," aszongya.

A fiunak meg fetünt. Aszongya:

„Hát mér nem veszi a kezit?" Leveszi. Láttya, hogy az aptyának a kezi le van vágva. Saját aptya vót a rablóbanda között.

Az aptyát abba a pillanatba ugye levágta ottan és rögtön lóhátára ugrott és ujra elment.

Megölte az aptyát. Többet nem ment vissza.

Asztán megint a katonasághó ment. Ott is maratt. Többet nem ment haza.

123. A HANYAG PAP BÜNTETÉSE

Mamám mesélte.

Lent Magyarországon volt egy asszony. Gyereket szült.

Hát szokás mindenhol ugye, hogy tizennégy nap mulva egyházhoz mennek és beárcsa a pap a gyereket.

Elmentek egyházhoz.

De a pap azt mondja:

„Na, most nem érek rá. Mennyenek haza. Majd gyűjjenek máskor."

Pedig ha már egyszer az asszony a házbul kiment, akkor már ugyi az első úttya a templom.

Osztán rövid idő mulva az a pap meghalt. Osztán ott volt a temetőbe a kijárás. Ahányszor az asszony ott a temetőbe kiment ugye, látja mindig, megy elejbe a pap. Tartja a stólát.

Az asszony meg megijedt. Sikogatni kezdett, hazaszalatt.

Mondja a férjének, azt mondja:

„Jaj, Istenem, ez a pap jön elejbém és tartja a stólát."

„Eh, talán képzeled."

„Nem," azt mondja, „nem képzelődök. Egyáltalán nem képzelődök. Gyere te is ki."

Hát tényleg ugyi.

Az ember nem látott semmit. Csak az asszony. Sikogatott az asszony. Megint visszajött. Bementek ugyi a másik paphoz. Osztán mondja neki, hogy micsoda dolog. Az azt mondja:

„Mondgya maga," azt mondja, „nem volt valami, magának nem volt valami dolga evvel a pappal?"

„De hát," azt mondja, „mikor gyermeket szültem, nem ártott be a pap, mikor egyházhoz mentem."

„Ja, nézze," azt mondja, „ne féljen semmit. Kimegyek vele a temetőbe és ha látja, hogy jön elejbé, térdepeljen le és csókolja meg a stólát."

Tényleg, az az asszony így is tett. Letérdepűtt. Megcsókolta a stólát.

A pap eltünt. Többet nem jött elejbe.

124. A KOCSIS ÉS A PAP A POKOLBAN

Na akkor. Egyszer volt egy izé, egy kocsis. De már régen volt ám. Az a kocsis nem volt keresettye, azt mondja:

„Azt a kutyafáját, ha mast az ördög gyünne, hogy vigyem a pokoba, még azt is elvinném."

Na, jó. Rövid idő mulva este csak beállit egy férfi hozzájuk.

Azt mondja:

„Legyen szives, fogjon be. Én magát jól megfizetem. De," azt mondja, „vigyen oda, ahova én akarom. Nézze, én adok magának egy zsák aranyat, de azt magának meg kell tenni, amit én mondok." Úgy!

„Mast szájjon föl a kocsira és gyerünk!"

Természetes, fölszállottak a kocsira. Hát fölfele emelkedtek. Kocsistul, mindenestül.

Mast az ember hát:

„Hova megyünk?"

„Majd meglássa. Mast maga csak alugyon."

Tényleg az ember nyugodtan aludt. Egyszer csak azt mondja neki az ördög:

„He, szájjon föl, kejjen föl, már itt vagyunk."

Fölkel. Hát egy egész másik világban volt a kocsis. Azt mondja:

„Nézze, mast tudja maga, hol van! A túlvilágban. Mast ha maga meg nem teszi, amit parancsolok, többet innen el nem mehet. Mert tudja meg, maga mast a pokolban van."

Na, a szegény ember megijedt. Azt mondja:

„A zsák aranyat megkaptya, de menjen be itt ebbe a szobába. Itt van egy pap. Annak a nyakábul vegye le a stólát. Mert ha nem veszi le, akkor innen maga sohasem menekül el."

Bemegy a kocsis. A pap csak hajtigáta a fejit, hogy ne vegye le neki.

A kocsis, hát mit csináljon. Ha mast ü le nem veszi, akkor ü nem mehet többet vissza. Szépen odament. Leemelte a nyakábul a stólát.

Kimegy. Azt mondja neki az ördög:

„Itt van a pénzed. Mast pucujj, menny!"

Osztán mikor alig ment ki az ajtón, de már hallotta, ahogyan a pap kiabált, lármázott.

Mert már akkor volt ugyi joguk hozzá az ördögöknek. Még a stóla a nyakában volt, addig nem nyulhattak hozzá.

Valami bűnös pap volt.

125. FÖLHŐVEZETŐ

Szalmakötél volt a derekukon.

Eszt a papa meséte még annakidején. Aszongya, ecce ementek aratásra nyáron. Osztán kinn járt egy fölhővezető forma. Szalmakötél volt a derekán. Aszmongya:

„Ej, néni, máma ne mennyenek e. Ojjan zivatar lesz, hogy borzasztó. Jobb, ha visszafordulnak."

Aszongya: „Dehogy is. Hogyan lenne," aszongya, „fölhő sincsen."

„Nem baj," aszongya, „ne törőggyön vele, de mennyen vissza."

De bizony ezek nem mentek vissza, kint elmentek munkára. Osztán, mikor javába dolgoznak, ojjan zivatar lett, hogy majdnem agyonverte űket a jég.

Fujt a szél borzasztóan. Alig tuttak hazamenekülni a mezdőrü.
Azután monták, hogy ez a fölhővezető volt.

126. A NÉMET LEGÉNY UDVAROL

Volt eccer egy szép lány. Oszt annak udvarótak ketten. Egy német és egy magyar fíú.
Ja, hát gondúta magába a magyar fiú, dehogy is megyek én többet, úgyse szeret, mert a német fiut szereti.

Este szép lasan odasompolgott az ablaka alá. Kezdett egy bucsúdalt énekelni:

„Ha, te engem szívedből kizártá,
Gondold meg, mit fogadtál.
Ha te engem kizársz,
Soha fel nem találsz,
Gondold meg,
Időben magadba szállsz.”

Na, hiszen hátul meg állott a német. Meghallotta. Megfigyete.
Gondúta: „Én is elénekelem.”
Mikor a magyar ement onnaj, ekeszte ü is:

„Ha te enkem szifedből kiszartál,
Gontolt meg, mit fingottál.
Ha te engem kiszarsz,
Soha föl nem kaparsz,
Kontolt meg,
Itőfel magadnakszarsz.”

Hát akkor a magyart vállasztotta.

127. A FERTŐ KELETKEZÉSE

A Fertőtó valamikor úgy keletkezett, mesték, hogy ottan a tó hejin vót kilenc kösség. És állitólag egy asszony gyógynövényekkel kezelt volna sokminden betegségeket és nép ráfogta, hogy boszorkány. A lányára is monták, hogy boszorkán. És hogy a nép bosszútállott, tett rajta.

És kivitték a szabadba és tüzet raktak, mágját. Elégették őket.

No és vasárnap, mikor a nép megy templomba, tart éppen a mise bent. Mikor vége volt az istentiszteletnek, a népek kijönnek és a templomig volt a víz.

Na és állítólag így keletkezett a Fertőtó.

Kilenc kösség hején.

Hallottam.

128. KÍGYÓGYEREK

Eccer egy házaspár utazott. Fijatal házaspár. Hát osztán azoknak is volt ojjan gyermektyük ugy. Osztán autón mentek.

Osztán ahogyan mennek, le vót téve egy kis gyerek. Osztán aszmongya a férje: „Jé, itt egy kisgyerek van.” Kiszátak az autóbó és fövették a gyereket.

Hát a gyerek keresett, éhes volt. Na, az asszony adott neki szóva tejet, saját tejibül. Anyatejet. De a gyerek annyira szopta aszt az asszont, nem tutta levenni a mellirü, akárhogyan akarta. Ojjan nehezen vette le, hogy borzasztó.

No, osztán úgy gondúták, éhes a gyerek, ki tuggya, hogy miúta nem evett. Osztán ugye közbe, utközbe bementek egy kocsmába, osztán főbontották a kisgyereket. Osztán hogy főboncsák, megnézik. Hátú fele kígyó vót! Egiszen derektú lefele kígyó vót a gyerek.

No, hogy osztán hova tették a gyereket, aszt nem is tudom. Na, szóva orvos vette el a mellitű.

A gyereket evütték bisztosan valahova mutogatni.

129. SRÁTLI

A papa meséte.

Ugyi, hogy előbb, mikor legények vótak, osztán mentek a lányokhó este. Osztán vót ojjan csirke az uccán vagy az uccahelbe. Vizesen járt, csak csicsergett eléttök.

Ecce a papa is, aszongya, egyik uccába kümegy, csak csicsereg a csirke eléttö. Elöször ráüt. De mire odaütött, má odaugrott a csirke, má tul vót, nem tutta elérnyi.

De megijedött tüle.

Asztán ecce vót egy, hazavütte a csirkét. Gondúta magába, összefagy ez a csirke. Osztán vót ollan buboskemence előbb, oda fötötte, mer ott meleg vót, hogy ott megszárad. Hát mikor regge megnézi, ott egy szakasztó buza vót mellette.

Aszongya felesége: „Aj,” aszongya, „csak vidd, ahonnaj hosztad. Ijjen csirke nem kő a házná.”

Itt aszongyák, srátli.

Osztán egy embernek szintén vót egy. Aszt nem is tutták az emberek. De annak az embernek a világon vót mindene. Meg aszmongya: „Hozzá jeszt, hozzá jaszt.” Az a csirke mindig hordott. Az a srátlicsibe. De aszongyák, akkor ha kakassa vót, akkor az asszony vót a párgya annak a srátlinak, ha pedig tyúk vót, akkor a férfinek kellett, hogy a párja legyen.

Asztán tönkre is ment, az, aki vele hát.

130. A HÁZIKÍGYÓ

Mikor a gyerek evett a kígyóva.

Az Alföldön minden házba van kígyó. Aszt is tartották a népek.

Eccer egy családba vót egy kisgyerek. Osztán a gyerek valahányszor tejesételt evett, mindig kiment.

Osztán főtünt neki, hogyhogy ez a gyerek mindig kihordogattya az ennit.

Osztán utánanésztek. Hát látták ám, hogy egy nagy kígyót etet az a kislány. Körübelü nyolcéves kislány volt. Megijettek a szülők is.

Gondúták, mas ijjen nagy kígyó, hiszen a gyereket meg is csipheti.

Hát a kislánnak nem szótak semmit ugye. Mikor a kislán bement, a szülők a kígyót tömkretették, agyonütötték.

Hát a kislán keresi. Kimegy, sír. Borzasztójan sír. Megjegyzem, a kislány is utána hamarosan asztán meghalt. Ugyláccik sajnáta. Vagy sajnáta a kígyót, vagy pedig Isten tuggya, miért halt meg. Kedvenc állattya lehetett. Talán azér is.

Aszongyák, minden háznak van egy kígyója. Hogy aszt nem szabad agyonütni, mer akkor a házba valami baj történik. Eszt a kígyót haggyák meg, ez nem bánt senkit.

131. A MALACOT LOPÓ KÍGYÓ

Eszt a papa meséte. Mikor még gyerekek vótunk. Nem tudom én, hon volt ez. Kanász őriszte a disznókat. Osztán mindig egy-egy kismalac elveszett közülük.

Hát gondúták, hát hová veszik ez a malac? A kanászra fogták. Osztán gondúta a kanász:

„Én nem bánom, mekkeresem. Énrám ne fogják.”

Osztán mikor megleste, hogy a malac hova kerül, ecce csak mász ottan egy marhanagy kígyó. Osztán a kígyó csak bekapott mingyá egy malacot. Lenyete. És belebujott, – vót ojjan régi nagy fák előbb, lukasak vótak közbe, – belebujott.

No, most igen, benn van. De hogyan kell asztán tönkretenni a kígyót?

Há mingyá hazamegy. Mongya ám, hogy hovatünnek a malacok.

Hát többen kimentek vigyázva ugye. Ennagy hasáb fát vettek. Belevágták a lukba. Osztán körös-körű megrakták hasábfáva. A fát. Osztán meggyujtották.

De, aszmongyák, mikor bemelegedett, orditott benn a kígyó. Hanem ott fótt ám ki sok zsír. Ojjan zsíros vót az a kígyó. Így égették e.

Természetesen tönkrement a kígyó ezáltal.

132. A TOLVAJ KANÁSZ

Ez Magyarországon történt.

Kanász szintén dísznókat őrzött, ugyi. Asztán gondúta magába, mer szegény ember vót, hogy egy disznót ellop valahogyan.

Osztán éjje a disznót valahogyan megfojtotta, megölte, hogy nem sírt a disznó. Bisztos értett hozzá. A nyakába akasztotta, hogy viszi.

Regge mennek. Nincs disznó. „Hát hová lett az a disznó? Se nem sírt, semmit nem hallottak. Nincs disznó.” Körűnéznek mindent. Az istálló ajtó nyitva vót ugye. Hát hová tünt? Hátú vót egy kerítis és ott vót ojjan alacsony háskó, osztán a kanász hogyan átakart mászni, egyik fele a disznónak idecsuszott, ü meg ittmaratt. A disznó az egyik felin lógott, a másik felin pedig a kanász lógott halva.

Megfullatt.

Osztán így gyüttek rá, hogy ki lopta e a disznót.

133. SRÁTLI

Osztán ecce vót egy. Aszongya egyik, mer borzasztó sokat összehordott, aszongya neki a gazdája: „Bring selten!” Ammeg úgy értette: „Bring Leisten!” Asztán reggere telehorta az udvarát lécce.

A népek bámúták, hát micsoda izé. Ugy úgyértette, hogy lécet hozzon. Ü meg aszonta, hogy ritkábban hozzon. Asztán telehorta az udvarát lécce.

134. BŰVÖS KÖR SZENT ESTE

Karácsonyéjje, aszongyák, ha valaki keresztutra megy ífékkor, tizenkettő órakkor, oszt addig maraggyon, hogy valamit lát.

Csak egy kört csinyál és abba a körbe beleányi. Körbű kimenni nem szabadott. Benn ányi kell. Akkor valamit lát, valami gyün. De ojjankor nem szabad kilépni a körbű.

Ha ecce az az egyén ement, akkor léphet ki a körbű, ha emulott az az időszak. De akármit lát, nem szabad neki megijedni, meg a körbű se kijönni.

Hát úgymongyák, hogy akkor veszedelmet jelent, ha kilép, hogy valami baja lesz neki.
Nem tudom.

135. A ZSUGORI EMBER

Egyszer volt egy ember. Annak volt egy fija.
Az az ember borzasztóan zsugori volt. Sok pénze volt, de már betegeskedett és a fija kérte, azt mondja:
„Papa, hát hova tetted a pénzt?
„Hát a világ kincséért, nem," azt mondja, „nem adom oda. Sehogyan."
„De papa, hiszen már a halálos ágyadon vagy. Hát hova teszed?"
Azt mondja:
„Nem bánom. De nem fogod megkapni. Sohasem kapod meg!"
Na, aztán a fiu gondulta magában, hát mit csinál ez az ember.
Azt mondja:
„Elteszem, azt a pénzt, hogy sohasem fogod megkapni."
Asztán bezárta az apja a szobába magát, asztán ásott egy lukat.
Ollan földbű volt, a padló helött főd volt. És oda beletette a pénzét. És leeresztette a gatyáját, oda nekiverte a seggit az öreg.
No, a fia meg a kulcslukon leste. Aztán az öreg azt mondja:
„Addig ne tudjon senki téged innejt kivenni, mig az én valagomat ide neki nem veri."
Hát az öreg közben meghalt.
A fia úgy is tett. Bezárta az ajtót. Levette az apját a halottas ágyrul, asztán odaverte a valagát neki.
Akkor tudta csak kivenni a pénzt onnajt. Külömben sose tudta volna azt a pénzt onnajt kivenni, amit az öreg odatett.

136. MIÉRT HORDJÁK AZ ASSZONYOK EGY ÉVIG A GYEREKET?

Miér horgyák az asszonyok a gyerekeket egy évig, mér nem tunnak a gyerekek egy iév előtt járni?
Azér, mer mikor Jézus Krisztus a földön járt, s egy asszony vitte a gyereket, de már akkor nagy gyerek vót:
„Ajje, asszonyom," aszmongya, „tedd le eszt a gyereket, ez igen nehéz."
„A" aszongya, „nem teszem le. Hátha elesik."
„Na, akkor" aszongya, „hord egy álló esztendejig."

137. A RÉPAVETŐ

Egyszer egy ember répát vetett. Egy parasztember. És arramegy Jézus Krisztus. Aszmongya:
„No," aszmongya, „bácsi, kinek veted a répát?"
Aszmongya: „Kinek vetném?" Aszongya. „Mint nekem, meg a feleségemnek."
Odábbmegy Jézus Krisztus. Szintén rípát vetettek. Aszongya:
„Na, bácsikám," aszmongya, „kinek veted a rípát?"
„Hát," aszongya, „mindenkinek, járókelőknek, mer mindenki szereti a répát."
„Jól van," aszongya, „hát csak vessél, hogy sok legyen."
Ennek lett is igen sok rípája, a másiknak csak kettő. Egy az urának, egy meg a feleséginek.

138. PÉTER ÉS A MUZSIKÁSOK

Mikor Jézus Krisztus megin a földön járt, Péter is ment vele.
Temettek. Aszmongya: „Tudod mit, Péter, emenyünk a temetésre.”

„Nem Uram,” aszmongya, „én nem megyek el, hanem” aszmongya, „itt a szomszédba muzsika van, oda fogok menni.”

„Mer” aszongya, „jobban szeretném, ha temetése gyünnél, de hátha éppen muzsikára akarsz menni,” aszongya, „menny muzsikára.”

Persze Péter nem is tutta, Jézus úgy akarta, hogy Péternek a hátán egy marhanagy trombita lett.

Bemegy, mingyá rákiátanak: „Hejj, húzd rá kollega, húzd rá!”

Ja, Péter aszongya: „Hát hogyan? Hiszen nincs is muzsikám.”

„Hát,” aszongya, „a hátadon minek az a nagy trombita?”

Őneki nincs trombitája.

Pétert jó megverték, osztán kidobták a kocsmábú.

Gyünnek vissza a temetésrű. Aszmongya Jézus Krisztus:

„No, Péter, hogyan éreszted magad?”

Persze Jézus tutta, hogy mi történt.

„A,” aszongya, „kár vót bemennem. Jobb lett vóna, ha temetésre mentem vóna. Kidobtak.” Aszongya. „Erőszakka rákartak szenni, hogy trombitájjak, muzsikájjak nekik, mikor muzsikám se vót.”

139. PÉTER ÉS A LIBA

Mikor Jézus Krisztus a földön járt Péterrel, asztán mentek, mendegétek. Természetes vittek velek egy ludat. Asztán hát ugye Péter mekkivánta a libát. Egyik combját leszakította, osztán megette.

Na, Jézus tutta nagyon jó, hogy miccsinál Péter. Aszmongya:

„Tudod mit, Péter,” rövid idő mulva, „gyere, most má ekelne az iétel.” Aszmongya. „Vedde elő a libát, osztán együnk.”

Előveszi Péter a libát. Aszmongya:

„Péter, hát hova lett egyik lába a ludnak?”

„Jaj,” aszmongya, „Uram, csak egy lába vót.”

„Lehetetlen,” aszmongya, „hiszen minden ludnak két lába van.”

Asztán a jégen állottak libák. Persze fázott a lábuk, egy lábon állottak. „Látod Uram, látod, ott is egy lába van a libának.”

„Na,” aszmongya, „Péter, csak menny oda sziepen, osztán kergesd fö a libákot.”

Péter odaszalad. Természetesen mindegyik kétlábra állott.

Hát osztán Péter nagyon megszígyellette magát. Aszmongya:

„No, persze, hát” aszmongya, „megettem egyik lábát,” mer aszmongya, „éhes vótam nagyon.”

140. PÉTER ÉS A CSERESZNYE

Egysze meg osztán szintén mennek Péter, meg osztán Jézus a földön. Aszmongya Jézus, lenéz a földre, látott egy fél patkót, aszmongya:

„Péter, hajojj le,” aszmongya, „Péter hajojj le, vedd föl ezt a fél patkót, megveszik,” aszmongya, „két krajcárér, osztán veszünk rajta valamit.”

„A,” aszmongya, „nem érdemes, ha lehajulok érte.”

Jézus lehajult, fővette a patkót. Elatta. Kapott érte két krajcárt.

Azon a két krajcáron vett cseresnyét. Elöl csak eszegetett. Hát, Péter leste, nyalta a száját, de Jézus bizony nem kinál meg egyetlen egy cseresnyével sem. Hát, Jézus meg mellette mindig csak egyet le le dobott. Péter csak hátul feragatta, meg megette.

Megint ledobott egyet, megin feragatta, megin megette.

Mikor a cseresnye elfogyott, aszmongya:

„Látod Péter, a patkóér csak eccer kellett volna lehajolnod, de a cseresnyéjér," aszmongya, „mond meg, hányszor hajoltál le?"

141. MÁTYÁS KIRÁLY ÉS A RABLÓK

Mátyáskiráj koldusruhába öltözött, asztán járt ugye.

Asztán katonája meg szabaccságra ment. Annakidején sem vonat nem ment, semmi, lóháton mentek látogatóba.

Természetesen messze lakott, asztán kellett neki egy hejen meghálni. Asztán odamegy ugye.

„Na," szongya neki az asszony, „na, innej takaroggy, mer tizenkét rablóvezér lakik itt." A katonának.

„Nem bánom én," aszongya, „ha lakik is, de" aszongya, „én innen el nem megyek."

Közbe Mátyás kiráj ment koldusruhába. Az is odament szállásra.

Asztán gyünnek ám éjje a tizenkét rablók. Mingyá: „Kik vagytok?"

„Hát," aszongya, „én egy szegén koldus vagyok."

„Úgy, aszongya, hát ide tetted be a lábad?"

Hát ez a másik meg aszongya:

„Én katona vagyok," aszongya, „anyámat megyek haza meglátogatni."

„Na," aszongya, „te se fogsz hazamenni. Meg te se fogsz kimenni innejt."

Hát szegények megijettek. Na, aszongya a katona:

„Jó van, aszongya," „hát annyira van, megakartok ölni, előbb főzzetek egy nagy fazék paprikát. De erőset. S nézzétek meg, hogyan én aszt forrón leiszom."

Osztán ígye persze fősztek neki. Asztán az meg végigöntötte a tizenkét rablón. Persze kapkodott mindeggyi a szemihö, arcáhó. Leforrászta üket.

Hát szegény koldus meg az ágyalá bujott ijettibe. Csak vagdalta le a fejüket a kardda a katona a rablóknak.

„Na, mast" aszongya, „gyere elő te is. Mast te kerűsz sorra, mive ebujtá hosszúorrú paraszt."

Hát előbujott.

„Fijam, ne báncs," aszonta. De nem monta meg, hogy ü a Mátyáskiráj. „Hát ne báncs, talán még megfogom háláni neked."

Na, a katona ement. Koldus is ement.

Hazamegy Mátyáskiráj, mingyá átötözött. Alatta vót neki igye a diszes ruha. Mint koldus öltözött szintén úgy.

Katonáinak megparancsúta: „Na, mast," a parancsnoknak, „ájjatok sorfalat. Jobbra-balra! Itt begyün egy katona, ennek mind tisztelegjetek. Mer," aszongya, „ez az életemet mentette meg."

Persze a katona, mikor lóháton gyün, mindeggyi áll, tiszteleg neki nagyba. A katona néz. Aszongya:

„Micsoda disznóság ez? Kibű csinyátok ti bolondot?"

Meglátta a koldust. Aszongya:

„Te csinátad eszt ugye."

Mátyáskiráj odamegy, legombójja a kabáttyát.

Akkor láttya, kive van dóga.

Hama leugrik a lórú, térdre borul előtte.

„Jó van fijam," aszongya, „te mentetted meg az életemet.

Megérdemelted eszt."

142. SRÁTLI

Papa meséte.
Mikor legén vót, ement a lányokhó. Asztán ahogy egy uccahelbű kigyün, aszongya, ott egy csirke előtte annyira csiribűt, annyira.

„Hát”, aszongya, „a fene egyen beléd, menny innejt, menny!”

Hát a világér se. Odaütött neki a bottyáve. Ja, odaütött. Odábszalatt. Má megin mellette vót, megin a lábaközött. Párszor eszt megcsinyáta. Megijedett szegény papa.

„Hát,” aszongya, „mi a fene. Hát ez nem jó állat. Bisztosan srátli.” Mer előbb a csirkéket srátlinak hítták.

Asztán többet nem ütte me. Egy másik bácsi meg hazavütte, fővette és beletette egy szakajtóba, mer vizes vót a csirke.

És mire regge kimegy, a szakajtó tele van buzáva. S akkor buzástú együtt rögtön visszavütte oda a helire. Oda leöntötte. Neki nem köll srátli. Mert srátli hord.

Ha asszony a srátli és benn van a családba, az magát hasznájja. Ha férfi a srátli, akkó meg az asszont hasznájja. És ha má ecce efogadnak tüle valamit, attú a srátlitú, akkó má nem tuggyák többet, akkor ott má nincs kegyelem. Akkor már az meghord a világon mindent, de akkor egy év mulva, két év mulva, melássa, hogyan néz ki az asszony, vagy az ember.

Mer ha a srátli kakas, akkó az asszont hasznájja, és ha a srátli csirke, akkor magát hasznájja.

143. ELÁSOTT KINCS A HÁZBAN

Mikor nálunk itt vótak azok a szekerescigányok. Ja. És asztán a papa szállást adott nekik a pajtába.
Nyár vót és a pajtába. És mikor a papa bement a pajtába, tűzetek a cigányok.

„Szent Isten!” aszongya a papa. „Miccsinyának? Fűteni?”

Aszt mongya: „Bácsi, sohase féjjen. A maga háza sose fog leégni. Baj nem lesz. Ne féljen.” És akkor a zsuppba beletett egy szalmaszálat. Meggyujtották azok a cigányok.

„Bácsi, ha maga tunná, mennyi kincs van a magának a házába etéve, a világ leggazdagabb embere lenne.”

És mikor a nővéremme dolgosztak a kertbe, mer itt hátul mind pajta vót nekünk valamikor, hoszszún, mint amijjen hosszú a kert, épitkezve. Na és e lett rontva, mer nem tuttuk tatarozni és asztán ők csinátak faházat, vagy nem tudom, mit, és leástak. És az Adi kijabát: „Mama, itt van egy malomkő.”

„Haggyátok,” mondom, „aszt a malomkőt.” De én azér montam, hogy maj tuggyuk, hol van az a malomkő.

És nem talájjuk többet.

Pár évve a cigányok után vót egy nagy tűzvész. Leégett minden szomszédház. Az is, amelliknek a szamafedele a pajtáve egybeért. Mégse lett ennek a háznak semmi baja se.

144. PÉNZÉGÉS

Hát mikor itt kint a Gyákiak havassán a papa látta, mikor pénz égett. Az igaz. Látta, mikor égett éjje. Mikor kakasozni járt. Szalatt, szalatt, de mire odaért, nem látott már a világon semmit. Rá három napra arramentek. Az egész Gyákiak havassa, az mind fővót ásva. Az mind fővót ásva méter lukakara. Hogy talát-e valaki valamit, vagy nem talát? Mert ollik pénz, az illen, az elásott pénz átok alatt van etéve. És ollik pénz áldás alatt van etéve.

És, jaj, mikor maga ott kiveszi, a pénszt küveszi és egy mukkot mer szóni. És mikor maga ott küveszi aszt a pénszt. Harmadmagáve van ott, mongyuk. Ott ül egy fekete kutya. Ott mekköll aszt a pénszt osztani. Aszt mongyák: „Ne, neked ennyi, ne, neked ennyi, neked ennyi és a kutyának is. És mikor megosztották, akkor az a kutya szonta: „Hálát adhattok az égnek, hogy nekem is attatok. Jaj

lett vóna, ha nekem nem attatok vóna. Most csak osztyátok szépen széjjel, most a pénz a tijetek.” És ténleg, szét is osztották.

Van ojjan kincs, ami átok alatt van etéve és az ördög ül rajta. Nem szabad beszényi, nem szabad egy szót sem szónyi. Csak a kincset kü ke vennyi. Ha a pénz áldás alatt van etéve, nyugottan küvehetik. Akkor beszéni is lehet. De aszt sose tuggyák, hogyan van a pénz etéve. Azér mindenkinek hallgat ni köll.

És ha pénszt lát égni, az csak adventba van. Csak adventba. Miccsinál akkor? Gyorsan a cipőjét lehuzni, és a kapca már nem létezik, gyorsan a harisnyát rátennyi. Akkor az a pénz fönnmarad. És ha nem tesznek rá semmit, lemegy. Mer az arany, azér ég, mert tisztittya magát. Ezüst is. Az világosan. Az arany sárgán.

GYÖRÖK (SEPER) JÁNOS
145–152.

145. GARABONCIÁS

Nálunk nem úgy monták garaboncijás, hanem sárkándiák.
Ijjenekrü is mesétek. Énnekem egy unokabátyám van. Az mas Magyarországon, Szilváson, öspörös pap. Két évve idősebb, mint én ugyé. Ugyis Bécsbe tanút a Pázmáneumba, evve a mi plébánosunkka együdőbe. Mer egy üdősek. És ü, mer ojjan magyar érzelmü volt ugye, mikor átállitottak minket ide Ausztriába, ü ement Szombathelre a Mikeshó, mer akkor Szombathelen Mikes, Mikes János volt a püspök és odament. Asztán Magyarországon kapott előbb kápláni állást és nem tudom, mit. Hát utollán Szilvásra, asziszem Vasszilvás, ott van mast öspörös, plébános.

És ez, mikor született, ennek vót egy foga. Mikor má született. No, mast az akkori néphit szerint, az ollan gyerek, amelliknek züléskor má van foga, ez nem tudom, tiz vagy tizenkét éves lesz, akkor elviszik sárkándiáknak.

Hát ezek a szegény szülők ugyi, ezek bizony busútak. De hát a gyerekbű bizony nem sárkándiák lett, hanem elég okos ember. És mast má öspörös Magyarországon.

Aszt vallották a sárkándiákrú, hogy akármillen fölhő együtt, ugyi hogyha a sárkándiák levette a kalaptyát, egy-ketőt legyintett vele, akkor a vihar eloszlott. Nem kellett a jégtű féni, meg semmitűse.

Ijjenfíléket montak rúla.

146. BOSZORKÁNYBESZÉD

Az az érdekes, ojjan asszonyokra, én is ismertem üket, akikre rákeszték, hogy baszorkány, hát rendszerint szegény vót és szegényen is halt meg. Mer gazdagra uccse keszték rá. Csak szegényre. És más mesterséget nem is tuttak neki, minthogy megszijja a teheneket ugye. Persze, rosszul etették elebb a teheneket ugyi. Télen nem kapott a tehen mást, mint szalmát, bele ekkis répát, ekkis korpát s asztán szegény tehen nem adott tejet ugyi.

Hát mast nem a rossz etetésnek tartották, tutták esztet be, hanem hogy a baszorkányok a tehenet megfejik. Mást nem tuttak rá mondani, minthogy megfejték a tehenet. Ha nem is ad véres tejet, csakhát ugye hogyha keveset adott, akkor má rágyanakottak, hogy a baszorkány ugyi megföjte.

Ha beteg tülle, aszt monták, hogy megigézi. Valakive szemköszt néz. Ez jobbára gyerekeket ugyi. És a gyerek azátal rosszú lesz ugyi. Hát lehet, hogy a gyereknek valami baja vót, hogy a gyereknek valami baja vót. Ráfogták, hogy valaki megigészte.

De mast ennek is vége van, hogy ijjemit mast má nem igen.

147. a) A HUSZÁR ÉS A MACSKA b) ÖKRÖK A DIÓFÁN

a) Mikor még ijjen gyerek vótunk, de akkor má iskolábú kimarattunk, ementünk az egyik kolegámme. Annak az aptya suszter vót. Dógozott. Este oda kártyázni. És a szomszédember má öregebb bácsi vót. Ez tudott mindig ejjen baszorkányokrú.

Az monta. A Kajtár Miska, az egy gavallér huszár vót. Itthol vót szabaccságra. Fellű a Vágingerokná vótak lányok, oda szokott mennyi. Mikor hazafele megy, a Martin Miskáná, azelőtt csárdásház vót, mer a csárdások ekkicsit a baszorkányokke előbb összejáccottak. Ott a lábfán űt egy feketemacska. És ez a gavallér huszár a nádpácáve odavágott neki.

Hát a macska kezdett tüzetokádni utána. Egész hazájig. Hogy a huszár félhóttan dűt be az ajtón.

Meg más ijjefélíket is mesét ez az ember többször.

b) Hát, mikor asztán. A szomszédasszony az meséte, hogy a Pál Benedek. Ez az ember mast is él, körübellü hatvanöt éve, Pál Pista ez. Dehát ennek az öregaptya vót, akirü a mese szól. Dehát lehet, hogy annak meg megin má az öregaptyárú monták. De a szomszíd akkor meséte, hogy ez a Pál Benedek ment szántanyi két ökörre. És nem szekéren, csusztatón. Mikor odaért a Cigánuccába. A Cigánucca az egy ölég nagy ucca. Kifele megy a mezőre. Kerekedett egy forgószél. És mast ott uj ház van. Az

vót a Bogát-kert. Ott állott egy nagy dijófa. Ez a forgószél az ökröket ekéstű, taligástú együtt fővitte oda a fára.

Hát mast hogyan gyütt ez le onnaj?

Hát a szomszídba vót egy öregasszony. Zsuzsi néni, vagy mi vót a neve. A kiszalatt a sütőlapátta és a sütőlapátta vette le az ökröket, meg a taligát, ekét, mindent.

Hát ojjan gyerekek persze eszt ehittük ugyi. De mikor onné hazamentünk este, hát a kártyázás után, énse mertem mondani, hogy félek, a kolegám se. Ugye ez a Györög Jancsi, akirü má beszétem, az vót énnekem a kolegám. Azér lettem jobban Seper Jancsi, ü meg Györög, ecce aszt kérdi tülem:

„Te, te szereted, ha ez az öreg Márti, a Márton együn ide a susztehol.” Mondom: „Én jobban szeretném, ha nem gyünne.” Aszongya: „Én is.” Hát így tuttok meg, hogy üis fél, én is félek.

Na, mast más, mikor legínyek lettünk ugyi, akkor is odajártunk ahhó a hászhó. Mer annak is vót fija, aki kolegánk vót, meg lánya is vót neki. Hát ementünk. Meg suszter is vót. Oda mindig mentek össze beszégetnyi este. Mast osztán az öreg Mártontú kérdesztük, hogy hogyan is vót az a huszárhistórija. Hát persze szivesen emeséte. Mink persze rá, hogy azér méges gyáva huszár vót, hogy egy macskátú annyira megijett.

„Na, de ha tüzetokádott!”

Hát mink montuk, ha szásszor tüzetokádott is, hát én úgy felrugtam vóna aszt a macskát, ha már huszár vagyok, hogy kilenccer hömbölgött vóna.

Ez az öregnek ugye nem teccet.

És szinte ez az asszony, az öregasszonnye később, mikor má legények vótunk, beszégettünk errű az ökörhistórijárú. Mondom neki: „De, hát nézze, Rozi néni, hát hogyan hisz maga ijjesmit e, hogy egypár ökör, egy eke, egy taliga megáll egy dijófán? Hiszen próbájjon valaki fötennyi egy ekét, vagy egy taligát egyedű, csak asse áll meg, ha odanem kötözi. Meghát hunnaj vettek ollan sütőlapátot, akire ráfért egy pár ökör?”

De az az asszony ezekrü nem állott le. Ez úgy vót, merhát üneki az aptya, vagy az öregaptya, nem tudom, ki, monta.

148. A BOSZORKÁNYERŐ ÁTADÁSA

Az utolsó ember, akire ráfogták, hogy baszorkány, az szegíny sokájig haldoklott. Nehezen hat meg. Hát nem akkó is rákeszték, hogy azér nem tud meghanyi, mer senki nem veszi tüle át a baszorkánságot.

Eszt csak hittík, meg monták. És véletlen montam akkor, hogy akkor fijatal házasember vótam, hogy véletlen montam, hogyha senkise veszi át, én emegyek, átveszem tüle, hogy szegén megtuggyon hanyi. „Csak nem vagy bolond, aszt megcsinyáni?” Mondok: „Hiszen az a szegény nem tud uccse semiccse. Egyik előbb meghal, egyik tovább haldoklik.”

Hát én nem is mentem el hozzá ugyi, mer uccse, ugyis tuttam, hogy uccse tud semmit átadni, mer nem tud semmiccse a baszorkánságrú.

149. A NYÖGÉRI BÚCSÚ

Egy asszonnak a fija elment csépűnyi. Mer előbb innej mentek csépűnyi, ugyi ijjen kézicséppe, gabonájér. Minálunk nevezték csépnek. Meg vót a nyele. És az asszony nem akarta, hogy a fija emennyen csépűnyi. Nyögérbe mentek. Innej mentek többen és ő is velement. És az annya nem akarta, hogy a fija emennyen.

És egyik vasárnap regge, és ő harangszókor, a legény Nyögérbe, talán ünneplőt is vütt magáve, szóva fööltözött, hogy emegy ott Nyögérbe templomba. És az uccán ahogy áll, a lábaközé ugrik egy nagy bakkecske. A hátárakaptya és ojjan sebesen gyütt vele haza, hogy itt minálunk a Mária képtyiná, itt a második harangszókor letette. A legény utközbe nem is igen vett mást észre, mint mikor a Rábán átugratott vele a kecskebak, de a Rába csak ojjan vót, mint egy barázda. Hát errű is igen szoktak beszényi.

Persze, mikor má mink nagyok vótunk, montuk, hát ez lehetetlen. Ijjen szamárságot ne higgyenek. Ha aszt valaki tunná, akkor a háború hoszta vóna haza a fiját. Ja, hát onnaj nem tuggya. De ez való igaz vót, mer egyiknek ugye az öregaptya mondta. Ü bisztosan tutta. A másiknak meg hát az öregannya ugye.

150. FORGÓSZÉL

A baszorkányok abba mentek. Például nálunk van az Irtás. Hát ott is vót egy nagy dijófa és a baszorkányok ott is szoktak gyüléskennyi. Ecce ott egy embernek a felesíge, az ember vetett, szántott és vetett, és a felesége vütt neki ebédet. És asziszem gombócot vütt neki. És a gombócot villáve ette. Közbe ment egy ijjen egy forgószél és ü mérgibe a villát beledobta a forgószélbe.

Másik éven ez az ember ement Márijacellbe. És aszt má mast mégse mégse tudom, hogy hun, de az öregek tutták, egy kocsmába bementek és a kocsmáros aszt a vellát elejbetette. Aszonta: „Máskor ijjesmit ne csinállon, hogy a forgószélbe ijjesmit beledob. Mert énnekem a lábamba dobta bele.”

Tehát esszerint az a kocsmáros is baszorkán vót és ebbe a forgószélbe iparkodott. És ez üneki a lábábo dobta bele állitólag a vellát. Hijába magyarásztuk, mesétük azután, hogy má üdősebbek lettünk, hogy ez lehetetlenség. Aki eszt monta, az azon állt.

151. TÜZESEMBER

Vótak, akik hittek, hogy vannak tüzesemberek. De hát, akik nem vótak babonások, tutták ugyi. Előbb ádventbe, ijjen ködös, sötét éccakákon a fuvarosszekerek mindig mentek. Nem vót akkor még. A vonat már itt közlekedett ugyi, de minden keddre, meg péntekre. Kedden, meg pénteken Szombathelen vásár vót. Odamentek deszkaszekerek, szénaszekerek. Osztán meg mikor Szombathel fele mentek is, vagy mikor hazafeli mentek, hát a szekér oldalára lámpást kötöttek. Osztán ugyi, hát hogyan a szekér ment, vagy hogy a lámpást a szél mozgatta, némelkor lehetett a világosságot látni, némelkor nem. No, most illen babonás asszony, jobbára asszonyok, de hát ember is vót: „Ott megy a tüzesember.” Aszt gondúták, hogy valami szellem ugyi.

És még hozzá aszt monták, hogyha valakinek a szekerire feül, akkor a lovak nem birgyák a szekeret előmozdétanyi. És hogyha az az ember imádkoznyi kezd, akkor egyátalán nem. De hogyha káromkonni kezd, akkor a tüzesember etünik onnajt, akkor oszt a lovak viszik a szekeret tovább.

De, hát mondom, eszt csak a babonás emberek vagy asszonyok hitték ugye. Példájul az én öregapám, az má öregember vót, de jaz ijjesmit nem is hagyott münekünk. Mongyuk, illen öregasszonyok összegyüttek mihozzánk. Öreganyám is öreg vót. Az ijjesmibe hitt. De öregapám mindig aszonta, hogy illesmirü ne beszéjjetek, ez csak arra való, hogy a gyerekeket ijeszgessék vele. Mer az én öregapám nem hütt a babonába. Meg ü monta, hogy nem vót ollan éccaka, vagy nem vót ollan órája az éccakának, hogy ü nem ment, mongyuk, valami temető mellett, vagy nem gyütt haza. Na, hát hogy ott mindig fényi kell ugyi. De öregapám mindig aszonta, hogy ü nem látott soha semmit, azér ijjesmibe nem is hisz.

De, hát igye a legtöbb. Akkor osztán vótak ollanok, akik hittek.

152. BOSZORKÁNY

Ez úgy vót ugyi, ugymonták, hogy valakit megnyomnak éjje. És rendszerint a gyerekágyas asszonyokat szokták megnyomni.

Tehát előbb úgy vót, hogyha egy asszonynak gyereke született, a szobákba igyis vót mindenhun drót, ijjen szárogató, amire a ruhát rálehetett tennyi ugyi. Akkor oda egy lepedőt akasztottak arra a rúdra, hogy a gyerekágyas asszonyt nem látto meg, csak aki hát, akinek mekkelett.

Igye, hát a komasszonya hozott neki ennyi. De hogyha valaki vidéki, pláne egy öregasszony, ment be a házbo véletlen látogatóba, a gyerekágyas asszonyt meg se nészhette. Ez azért volt, hogy a boszorkánytú mentes legyen.

És éjje szokták megnyomni ugyi, azok a baszorkányok aszt az illetőt. És aszonták, hogyha akkor, mongyuk, hogyha az asszont megnyomták és a férfi aszt észrevette, a férfi, én nem tudom, mit kellett az ajtóhoz vágni, valami ruhadarabot, akkor a baszorkány küment a kúcslukon vagy nem tudom, hol. Odavágott valami ruhadarabot.

Na, mast kellett keresnyi. Hogy a férfi valahol talát egy békát a szobába vagy az ágy alatt vagy valahol. Annak a szemibe sót kellett hinteni. Akkor átváltozott a baszorkány.

Hát, ijjet is vót, akkor fogott. De, hát én nem láttam, meghát nem is hiszem ugye, hogy vót. De, hat ijjen vót a néphit. Nem vót akkor naptár, hogy olvasni tuttak volna.

HÁSELBACHER GYÖRGY
153–159.

153. A PINKAFŐI BÍRÓ

Egy időben vót egy városbíró Pinkafőn. Az az árváknak az ügynöke vot. És ő az egész pénszt mind elsikkasztotta. És az árvák abban nagyon szenvettek. És lett az ideje, hogy ő meghat.

Ellett temetve. Arra föl voltak városőrök. És azok a városőrök minden éjszakán tizenegytű tizenkettőjig mindig láttak valamit. Bikajelbe, meg mindenféli ragadozó állatjelbe meg lettek támadva. Megtámadták üket. Bent a városba. És azonfölül ük már annyira voltak visszariadva, hogy egyáltalában nem mertek a városba mennyi vagy járni, ugyi őrségen.

Aztán jelentették a város népének. A város népe meg ebben nem hitt, mert azt hitték, hogy valami boszorkányság lehetséges. De osztán ugye, hogy ezek kümentek többen ezekkel a városi őrökke. Persze a másik nép ezt nem látta. Csak ezek magok látták. De ezek ugye mindig kisérve lettek. A nép ugye elszélledt, ezek meg hát künn kellet maradnyi, mig az üdeje ennek a városbirónak le nem tellett. Addig mindig kisérték ezek a ragadozó állatok üket.

Akkor, hogy ez megtörtént, azután sok üdőre el lett megint egy előkelő ember oda temetve. Mikor aszt etemették, persze ugye ott állott ugye a pap, meg a sok tömeg nép a nagy temetésen. Egyszer csak egy nagy robaj történt a sirban. De azt nem tudták sehogyan sem kivenni, hogy létezik ijjesmi.

Aztán a pap arra fő megijedt és a nép ugye eltávozott, elszalattak mind onnajt. Hát a pap mégis erőt vett magán, hogy ő maga ott maradt. Akkor a sirásónak azt mondta:

„Mast rögtön mennyen népekért, hogy eztet a halottat innejt ki kő vennyi, ezt meg köll néznyi, hogy nem-e megelevenedett-e bent.”

De akközben kivették, megnészték. A halott éppen úgy volt a koporsóba, mint egy rendes halott. Akkor megint elhelyezték a sirba. De mikor leeresztették megint a sirba, megint ugyanaz a nagy robaj történt. De akkor ugyi megijedt a pap és az is elszaladt, meg a sirásó is. Ott hagyták a másik sirt nyitva.

Akkor osztán ugyi a pap kiment a másik nap, harmadnap kiment megint a temetőbe. És imával ment ki oda a sirhoz. Imádkozott. Nem? És arrafő ugye a papnak az imájára megszóllant, hogy űneki nincs érdeme erre az imára, amit ű itt imádkozik. Nem?

Hát osztán a pap erre megint megijedt. Akkor ugyi beirt a pápához. A pápátú kért tanácsot, hogy mit lehetne itt csinyálni. Hogy ünáluk mi történt, hogy a nép már fél, retteg. Nem? Na hát ugyi a pápátú visszagyött, hogy hát ennek az embernek nincsen érdeme, itt a szent helen. Ezt ki kell a temetőbű vinnyi a váras szélire és ott helezzék el.

És arrafő, hogy eztet megcsinyálták, hogy elmentek, hogy kiveszik, de ugyi a pap ment velük, a népekke, hogy kiveszik. Dehát a papnak nem volt hatalma, nem tudták volna kivennyi sem. Akkor, nem tudom hogy hunnajt, hoztak egy barátot, egy szent barátot. És annak volt annyi hatalma, hogy az, mikor fölnyitották a kriptát, érte tudtak nyulni és kivették. Akkor rátették a szentmihállovára, hogy elviszik a váras széllire és ott helyezik a sirba. De hát bizony nem volt ojjan ember, aki ezt el tudta volna vünni.

Akkor elmentek a faluba kocsijért. Föltették a kocsira. Persze két ló be volt fogva. A két ló nem birta elhúzni sehogyan sem. Akkor be ementek megint két lóért. Asztot ráfogták. Azok sem tudták elhúznyi. Akkor elmentek megint még egy pár lóért. Akkor ráfogták ugyi. De mire a temetőbűl kivitték, a szent helrű kivitték a váras széllire, hogy a hab szakadt a lovakrú. Ott helezték.

Azután a várasban békessíg lett. Azután nem láttak egyáltalába semmit sem.

154. ÖKRÖK A DIÓFÁN

Egyidőbe megtörtént, hogy a falunk községiben ezek előbb ementek Magyarországra marhát vennyi. És egy öreg bácsi is ement jó messzire Magyarországra. Vett két szép ökröt. És egy másik magyar az is ott volt. Az is meg akarta vennyi üket. Az ottani volt. Az is meg akarta vennyi.

Hát persze a mi öregünk az meg hát ugyi többet adott érte. Megvette ü. És az megharagudott rá, hogy előlö elvette a két ökröt. Hát persze mikor ugye útnakindultak hazafelé, eljöttek haza, hazahajtották a két ökröt. Alig hogy ük hazaérnek, megint má a magyar is ott volt. Ennál a parasztnál, amék az ökröket hajtotta. És osztán kérte az ökröket.

Ha még most sem adja üneki az ökröt.

„Hogyan maga," azt mondja, „illenkor már itt van? Mink is mast értünk ippeg haza."

Hát persze kikötötte az öreg, hogyhát mért nem adná üneki oda. Nem azért vette üket, hogy mast elaggya, hogy megint visszavühesse Magyarországra.

Hát persze betette az ökröket az istállóba. Az öreg meg ittmaratt. Másnap reggel bucsutvett tülük.

Hát második nap vagy harmadnap bemennek az istállóba. Meg akarják a marhákat etetnyi. Persze hát minden marha bent van, meg van kötve. A két ökör nincs bent.

Hová került ez a két ökör? Ellopták üket vagy hová lett? Azt mondta még az asszonyának, hogy talán ez a magyar itt volt, hogy talán becsempészte üket. Hogy kicsempészte az istállóbú. Hát kételkedtek rajta. Hát osztán a legfiatalabbik fiu az tekingetett fölfelé. Aztán mit látott? Mint a diófa tetején volt a két ökör fönt.

Ja, hát ezek kételkedtek, hogyan kerültek ezek az ökrök fő a fára.

„Ez lehetetlen. Meg sem voltak kötve." De hát a két ökör fent volt a fán.

Hát akközben ez az öregember meg kételkedett rajt, hogyhát itt mit történt. Itt valami baszorkánságnak köllött történni. Hogy létezik illesmi?

Hát ugyi rögtön ugye telefonátak ugye, sürgönyt küttek ugyi Magyarországra annak az öreg bácsinak, hogyhát ünáluk mi történt ezalatt az üdő alatt, miután hogy ű itt volt, hogy ű meg akarta üket vennyi. Hogyhát nem adta neki. Biztosan baszorkánság lehetett.

Persze az öreg bácsi meg visszatelefonát vagy sürgönt küldött, hogy csak nyullanak fő a sütőlapátta. Le tudják üket szednyi. De azt mondja, azokat a marhákot, ha nem adja el, ű befognyi üket többet nem tudja.

És fölnyúttak a sütőlapáttal és leszedték az ökröket.

El kellett az öregnek az ökröket adnyi. Mert külömben nem tutta vóna üket hasznányi. Azt meg is mondta neki:

„Hogy maga az ökröket nem fogja befognyi munkára."

155. A BOSZORKÁNYFÁNK

Az én szomszédomba is egy öreg bácsiva, meg egy öreg nénive megtörtént.

Ezek Főlsőőrbe téglátvetettek. És mindig kísőn gyüttek haza. Hát ecce gyönnek le a rétségen s ollan nagy zene történt. És nem tuttak másfele mennyi, mint a zene fele és arra halattak. És az asszonnak mondta: „Gyere, bemennyünk ebbe a kocsmába, hát mullassunk, igyunk mink is egyet."

Hát persze ük odatévelettek. Jó ittak, ettek, mullatosztak is. Mikor hazafelé keltek, hogyhát hazafele, mer másnap regge munkára köllött nekik mennyi, hát ugyi vót az asztalon mindenféli ital, ennyivaló, karafon. Jó megrakták a zsebgyöket.

Nem is tuttak másfele halladnyi, mint a zene felé. Hát ugyi nem tutták, hogy hová mennek. Egészen meg vótak butitva, vagy ma a fene történt.

Hát osztán ugyi később éccakán má mentek hazafelé. Ementek haza. Hát örűt a szegény öregaszszon is. Sok gyerek vót otthon. Hogyhát a gyerekeknek tunnak valamit hazavinnyi. Hát persze, mikor hazaérnek, ugye a gyerekek mind főketek, hogyhát: „Mit hosztatok, mit hosztatok?" Az öregember kihúszta a zsebgyibü a fánkot. Odarakta az asztarra. Hát mikor az esőt kiveszi, más nem vót, mint lószar.

Akkor tutták meg, hogy ük hol vótak. Itt vótak az Irtáson. Baszorkányság vót!

Tovább nem is mertek ollan későbe kinmarannyi. Mindig üdőbe hazajöttek. Osztán ugyi az idősebbik fija kérdeszte: „Hát papa, hogyan, hogy most korábban hazagyöttök? Hogy nem vagytok ollan későjig?"

„Többet nem maradunk kinn."

156. REPÜLÉS A KECSKEBAKON

Itt a falunkba vót egy öreg anyós. Vót egy fija.
Előbb rígente ugyi ementek Magyarországra cséplésre is. És hogy ez a legény, eis ement a másikkal cséplésre. Az annya nem akarta. Egypárszor ement. Meghatta neki, hogy többet nem fogsz emenni.

Akközbe meg ez a legény megszeretett egy lánt Magyarországon. Hát az anyós, ennek a fijunak az annya, az meg nem akarta ugyi sehogysem, mert tutta, hogy micsoda baszorkán nép közű való. Akkor ugyi mégiscsak ement. Bucsúra ement szombaton. De fetette magába az öregasszony: „Hogyhát nem fogsz te ottmarannyi!”

Vasárnap regge korán, hogyan fejezzem ki, na, eső harangszókor, a lába közé ugrott a kecskebak. Mikor beharangosztak, má itthol vót a fija.

Hazahoszta a fiját.

Hát ez is csak baszorkán vót. Ais baszorkán vót, meg a lánnak az annya, ais baszorkán vót.

157. BÉKA AZ ISTÁLLÓBAN

Nálunk az édesapám házáná ott is megtörtént. Vót marhánk. És édesapám ecce föjte a tehenet. Fejés közbe egy nagy varacskosbéka tehennek a lába közé ugrott.

De, ez igaz, mer én magam is láttam.

És apám ugye felugrott, hogy mijez. És kapta a vasvillát. A békának a derekán keresztübökte, meg jó beletiporta a fődbe. Belenyomta. És mire apám főket a tehen alul, hogy kifejte a tehenet, a béka eltünt. De akkor vót odabenn, meg azután se együtt meg.

158. FEKETE MACSKA

Itt a falunkba is megtörtént. Hogy vótak ezek a betyár legények. Erős legények. Falubeli legények. Falubeliek. Jártak a lányokhó, este későn kinn csavarogtak. Betyárú, nádpálcáva jártak. Nem fétek semmitű sem. És aztán közbe eggye megtörtént. Megy a lányoktú hazafelé, tizenkétóra tájba. S nem messzi ütülök a lábfán, a kerti lábfán űt egy fekete macska. Villogott a szeme neki rá.

Gondúta magábo: „Mit villog a te szemed énrám?” Odament, a nádpálcáva rávágott. Hát a macska persze föugrott, elébeállott. Tüzet hánta feléje. Akkor bizony begyullatt. Amerre ment, úgy kisérte a macska. Mindig elébe ment. Nem tudott vóna elöbbrehalannyi.

De hát, ugyi, mint nagy legény tette magát, hogy mégiscsak hazamegy. Otthon majcsak kikajabál. Lázitott az uton. De bizony nem ment ki senki, hogy segitett vóna neki.

Hazafele az uccájokba megy kifelé. De mire hazajért vóna, már az izzadcságtú nem tutta vóna, mit cselekeggyen. Az ajtón má úgy dűt be. Bedöntötte az ajtót. Akkor bennrü kiátott.

Öttbennrü rákiabátak, hogy mi taláta ütet. Akkor tutták meg, hát valaki kergeti ütet.

De bizony nem kergette senki, hanem a boszorkán kergette ütet.

Macska képibe.

Igen.

159. BOSZORKÁNYKÖNYV

Egy helen megtörtént.
Egy vasárnap délután a kolegámma összeűtünk egy szobába. Az öregek ementek misére. Akközbe, hogy űk ementek, hát persze münk kártyát fogtunk, kártyásztunk.

Na, aszt meguntuk. Akkor aszongya a kolegám: „Vannak szép könyvek," aszongya, „ezekbe nézegessünk." Persze aszt vizsgátok, nézegettük. S akkor, mikor aszt is meguntuk vóna, hát jöttek hazafelé. Hazafelé jöttek persze a templombú.

Az öreg bácsi berohant a szobába, a könyvé ragadott. Hát abba a könyvbe láttam mindenfélit, csak jót nem. Ott vót mindenféli jel benn. A bötüket asztat megolvasni nem lehetett vóna sehogycse. Akkor osztán az öreg odaugrott a könyvér, érte ragadott. Meg a barátomnak jó két pofont levágott. Aszittem, hogy a feje leszakad. Én meg, ustorgye, kijaz ajtón! Eszalattam.

Hát ez baszorkánkönyv. Más lehetett? Bisztos annak köllött lennyi. Hát abba vót mindenféli jel. Mindenféli állatjelek. Akkor mindenféli bötü. Rendes bötü is vót benn. Akkor a másikat egyátalán nem lehetett megösmerni. Hát akkor nem vót más. Ja, hát bisztosan abbú tanúnak, abbú végzik az izét, a munkájokat, amire szükséggyük van.

Itt a faluba!

HALPER CSALÁD
160–170.

160. A KÉT SUSZTERLEGÉNY

Két legény. Két suszterlegény feküdtek egymásmellett. Aztán az egyiknek muzsikáltak, a másiknak nem. A baszorkánok.

Osztán akkor fölköltötte, de a másik nem hallotta. Akkor mondja neki:

Nem hallod, mennyire muzsikálnak?”

Azt mondja, ű nem.

Akkor osztán mondta neki:

„Cseréllünk helet.”

Az ágyba. Nem? Asztán megint helet cseréltek, asztán akkor megint a tulsófelin muzsikáltak. Hát az egyik sehogyansem hallotta. Asztán nem is tudom, hogy akkor mit csinyátak. Valamit rávett tüle. Valami ruhát vagy hogyan a másiktú, amelliket mindig buzerálta a baszorkán.

Akkor asztán őrá ment. Asztán az meg tudott úgyis valamit a baszorkányok ellen. Akkor ez jobban, meg okosabb volt, mint a baszorkány, meg elröpűt rajta. Akkor osztán az lovagulta meg aztat. Osztán igy meg is tudták, meg is ösmerték, hogy ki volt. Osztán mikor máskor összetalákosztak, egész odavót. Mert az a másik suszterlegény jobban tönkretette, mint ahogy az értette. Hát jól tönkretette.

A Pesti meséte, hogy ez itt Alsóőrbe történt.

161. ROKKAKERÉK

Künn a mezdőn szalatt a rokkakerék. Asztán mindig asztat mongya:
„Gyorsan mennyünk, gyorsan mennyünk, gyorsan!”

S osztan odadobtak egy küjjet, mer megijettek, hogy micsoda. És az a rokkakerék összetörött és kifútt az egísz tej.

Mer az közbe nem rokkakerék vót, hanem egy köcsög tej vót. Hát a baszorkányok áta. Persze, hát hogy az vót benne. Hogyhát aszt ebaszorkányoszták. Hogyhát a rokkakerékbű tejesköcsög lett.

Széttörött a tejesköcsög.

Isten tuggya, hogy kerűt az oda.

162. SRÁTLICSIBE

Akkor még előbb úgy vót az is, hogy ojjan kis csibék vótak. És este ott mindig lett neki egy fészakasztó buza.

Fogtak ollan kis csibét. Én is úgy hallottam, meg apám is meséte. Eis valami baszorkánság. Palástos vót. Hogy megsajnáták. Hát szegény, hát úgy kóborgott e. Megfogták, bevütték. Előbb vótak azok a nagy sparhetek, sütők. Főtették a sütő tetejire, megmelegüjjön.

Mire este vót, vajhát éjje, vagy nem tudom én, hogy mikor, vagy reggere, mikor megnísztík, hát mik vót ott? Egy jókora szakasztó vaj egy kisebb zsumpor buza vót.

S ez mijáltal mint a baszorkányok. Megüjettek. Kivágták a csibét. Asztán seja csibe nem vót ott, seja a buza. Etünt minden.

163. MEGNYOMÁS

Itt egy asszony is meséte. Mikor született neki kislánya, osztán hát egyedű vót otthul. Osztán meg az ura este, nem tudom, a kocsmába vót, vagy hun vót. Osztán mire hazament, monta:

„Na," aszongya, „jó hogy meggyütté. Aszgondútam, hogy mekke halnom." Aszongya: „Mijér? Mi vót? Aszt te csak beképzeted, vagy álmottad." „Nem álmottam," aszongya, „ide ráment egy fekete macska. Levegő nem vót és aszittem," aszongya, „hogy haldoklok, hogy az utóssó."

„Asztán miccsinyát?"

„Accsak űt. De mégcsak megse tuttam a kezemet se mozditani, meg a lábomat se."

Aszt nem hitte e neki jaz ura.

Hát, máskor megin jön. Vót egy éjje. Hát hatták égni a villant, vagy a lámpát, mer még kicsiny vót igen a gyermek. Akkor megin meggyütt. Hát nem vót neki, az asszonnak, csak mokogott, mokogott, nem vót neki. Megén rajta űt. Nem vót neki megén annyi ereje, hogy fekőtötte volna az urát, hogy „nahát mast kő föl, nézd meg, hogy má megin itt van, má megin nyom."

Hát annyira űt rajta, háthogy még az üdeje le nem járt, addig nyugta nem vót neki.

Akkor is aszonták, ha megtunnáják, hogy kicsoda. Esztet még az én öreganyám meséte. Mer asztat is megnyomták. A Gergő öregannyát. Talán mutter má hallott rula? Nem? Mer asztot is. Asztán monták, hogyha vóna neki ereje, hogy a fejvánkossát jehúznyi üneki, hát amelliken fekszik a fejje alú, megha oda tunná dobni, mongyuk, az ajtóba. De ugysincsen ereje, mer még megse tud mozdúnyi. Odatunná csapni az ajtó elejbe, akkor nem tunna kimenni az egyén, az a baszorkán, akkor megtunnáják, hogy kicsoda. De annyi ereje úgysincs neki.

Meg a másik. Abba az üdőbe nem tud neki szóni: „No, te, kő föl, vagy segiccs, vagy valami." Mer aszt lenyomgya. Levegőtlenű fekszik. Mast is. Sógorasszonyomat is. Hiszen mast hány éves a lejánya? Tizenkettő. Még mast is fél attú az sszontú. De ű meg is tutta féligmeddig, hogy kicsoda. De még él is. De még mast is fíl. Mer asztot is megnyomták. Megüsmerte, ahogyan susogott neki. Mer egyre susog a fülibe. Egyre susog. Megismerte valahogy a hanggyárú. Mast ugye, he nem muszájj, ű nem talákszik vele, kikerüli. Hogy még mast is tart tűle.

164. KI A BOSZORKÁNY?

Ementek a vásárra, vettek egy új tejesfazokat. Asztán, nem tudom, valahogyan madzagge főkötték a kéménybe. Asztán alaja füstőtek. Hát tettek bele tejet, abbú amelliknek a tejit eföjték. Asztán főkötötték a füstre. Ott asztán megfüstőték.

Akkor asztán az az asszony, aki megföjte, akkor odament, hogy vegyék le a füstrű. „Ja, szépen kérem, csak vegyé le a füstrű. Ja, szépen kérem, csak vegyé le, csak vegyé le. Többet sohase bántalak. Többet nem csinálok ijjen kárt teneked. Csak vegyé le, mermá nem birom ki," aszongya.

A mingyá nem vette le. Accsak hatta rajta, csak izítík, hogy jó megfüstösűjjön, hogy hagy szenveggyen. Ha illesmit csinyát, azér csak birgyon ki valamit érte. Hogy máskor ijjesmi ne fordujjon neki elő.

165. AKI A BOSZORKÁNYT MEGLOPTA

Eccer a Gyuri bácsi meséte.

Mindig a szomszédba, mikor ollan legény vót, inas. És a szomszídnak a kertyébe szép gyümölcs vót. S meglopták. Az az asszony tudott valamit. Annak egész éjje köllött táncúnyi, aki meglopta. Mindig muzsikátak, üneki meg mindig táncúnyi kölletett.

Ez tartott egy pár éjje. Akkor ais kérdeszte, hogy miccsinyájjon. Asztán fogta a nagyfejszét, meg ment ahhó a hászhó. Azt monták neki, a mestergerendán elő ne mennyen. Mer ha azon előmegy, akkor megin van neki joga. De azon hátul nincs.

Hát bement hozzá és monta, űrája mégecce valamit csinyál, hát rögtön, itt a fejsze, agyonvággya. Hítták, hogy mennyen elő, űjjön le. De, aszongya, aszt tutta, hogy őneki nem szabad odamennyi. S aszongya, mikor esztet, egy darabig ott strájtút velök, meg mindenfile, vége volt. Többet nem bántotta.

Akkor mégegy vót itt. Ais a szomszédunkba vót. Annak meg az árokba, a ház előtt teli vót az árok vizze és abba kellett neki lovagúnyi. Az asszony meg rajta űt. A baszorkány. De az is tutta, hogy kicsoda.

És igen bátor ember vót, és ment az asszony vizér másnap. Ű meg fogta a kést, meg neki, hogy mingyá agyonszurgya. És az asszony a kuton átugrott. Úgy futott haza. Többet nem bántotta.

166. TÜZES IGASZEG

Hát aszongyák, hogyhát úgy ebaszorkányoszták a teheneket. Hát, mikor a szomszédba a tejet, vagy valami, asztán leföjte a másik, osztán ü is ment kérni. Asztán mikor arra kerűt a sor, hogy megin mennek föjni, meg nem vót tej.

Csak akkor eszrevették, hogy kinek attak. Asztán kérdesztek egy bácsitú tanácsot. És aszonta, hogy ebaszorkányoszták.

Kérdesztek egy tanácsot, mit kő vele csinyáni?

Asztán akkor a csöpögőre, ahogy kümennek, oda jó megtüzeznyi az igaszeget. Osztán oda belecsöppenteni egy tejet, egy csöpp tejet. Azután forró tüzes igaszeget, amit pirosra jó megégettek, asztat a csöpp tejre oda jó rátúni. Asztán azátal kisütötték annak az egyénnek a szemit. Ha férfi vót, vagy fejérnép. Nohát hibája lett neki elég nagy.

Hát bejáró, meg aszt a tejet is vütte. Hát szabad nekik evünni, de hát akit tunnak, hogy körübellü ijjet meg tud, annak nem örömöst annak neki. Tuggyák, hogy valami kárt csinyál a házba.

167. A BORJÚ MEGRONTÁSA

Ja, egyedü vótam itthol. Asztán vót egy borjus tehenünk. De a borjú nem nyitotta fő a száját. Nem tutta fönyitnya. S ejitten mindig vót egy ház. Oda ementünk és az asszonnak mesétem, hogy mi van. Hát az monta, hogy miccsinyájjak.

Egy vödör vizbe tegyek, egy vödörbe tegyek vizet, s foggyak három szenyet. Nem parázslót. És kő mondani: „Kalap alá, fejkötő alá, kendő alá.” Akkor megtunni, hogy mellik rontotta meg. A kalap a férfi, a fejkötő a lány, a kendő meg asszony.

Hát én megcsinyátam. Dehát fétem, ha valaki íppen gyön, mast mi lesz. Ténleg. Velláva mentem az istállóajtóhol. Ha valaki jön, hát agyon ke szurnyi. Hát fétem. Ténleg hátha a baszorkány. És megcsinyátam és abba a vizbe meg lett a borju mosva.

Ki rontotta meg, aszt má mégse tudom mast má. De jezis, mikor szépen lemostam, minden, aszongya, félórájig várgyak, eresszem le. Én ténleg leeresztettem. A borju fölnyitotta száját, meg szopott. Mindön röndbe vót.

168. FEKETE KUTYA ÉJJEL

Egy asszony a falubú szóve evót egy rokonnyához. Osztán akkor bement hozzájok. Hát eszokott mennyi, mer az urának a tezsvérgye vót. Osztán beszégettek mindenfélit. Egyiknek se vót itthon az ura. Osztán má monta: „Na, most ideje hazamennyi.” Mer a leánykáve vót. Na, mast hazabattyog.

Amikor küment, kikisírték vagy nem kisírték, vagy má későbben mentek ki utána, hát nem tudom. De asztán mikor küment az ajtón, hát otbenn igen-igen nagyon ekesztek nevetnyi. Asztán asse tutta, hogy mas mien nevetnek. Csak nagy nevetés vót öttbenn a konyhába. Asztán mondom, nemsokka kimentek utána.

Gondúta, hát telekrü előbb ér, emegy telekrü haza. Mer ugyis künn, a közbe kellett kümennyi. Hát ugyis a teleken lakott. Meg együtt lenek a teleken. Föllü eccercsak, mire hogy odaért vóna már nemsokára a házukhó, eccer csak ott űt, teljesen az útba, egy nagy fekete kutya. Egy igen nagy. Gondúta, eszt a nagy kutyát ü kikerüli, hát csak ne báncsa.

Hát még hogyan küakargya kerűnyi, mer ott a gyalogutba űt, ahogy küakargya kerűnyi, megin odábbűt. Ippen abba az iránba, ahun akart megin mennyi. A leánykát főfogta, amellik vele vót, főfog-

ta, vüttö. Akkor megin küakargya kerűnyi. Megin nem engette kükerűnyi. Megin odaáll elejbé. Osztán aszmonta, hát most merre kellene mennyi. Hát úgy magába gondúta. Ja, de akármerre ment, az a kutya mindenütt ott űt. Hát ü gondúta, hát csak üjj ott, hát én nem bántalak, valamírre csak emenek.

Asztán nem tudott. Nem engette az a kutya a telken lenek. Meg bekellett neki mennyi egy közbe. Lekközelebbi közbe bekellett mennyi és a kutyát nem tutta ehajtanyi. Meg ujbú vissza abba a közbe, meg lenek, meg az ü közükbe főment. De mikor hazaért, az ajtót nem tutta vóna fezárni. Az a kutya asztán ja telekrü etünt. Meg az uccára többet nem együtt. De mire hazaért, az ajtót nem tutta vóna fözárnyi.

És aszmonta, hogy ez bisztos valamit jelentett. Mikor ü kigyütt, hogy igen nagyon ekesztek nevetnyi. Meg pejig, aszonta, ü semmit nem beszét rájuk, meghát semmiccse, meghát nem is csinyát nekik. Mer e mingyá gondút valamit, hogy itt valami nem jót jelenet lesz. Meg mihást meglátta aszt a kutyát, tutta mingyá, hogy mi ujság, hogy valami baszorkánság jez, ijesztegetik. Merhát ugyis egyedülasszony vót.

Vót neki egypár gyereke. Asztán nem tutták, hogyan ijesztegessék.

169. A RONTÁS JAVÍTÁSA

a) Nálunk is az egyik tehen igen sok tejet adott. Akkó ecce rá három-négy nap semmit. Akkor mink is kérdesztünk egyet, mit ke csinyáni. Az azután monta, hogy hogyan, meg mindenfélit megcsinyátok, aszongya, annak az illetőnek megkő gyünni.

Mast má asztán nem tudom, igazán nem tudom, mit. De asztán beakartuk fognyi. Má rajta vót a szekéren az iga, mindenfile, együtt egy bácsi tehent kérni. Szomszédbú méghozzá. Köccsönkérni a tehent. De asztán nem attok neki.

És eis attuk a tehent. Nem is adott többet az tejet. Nem.

b) Hát amellik megöregűt, arra legtöbbnyire aszonták. Nem lehet velük megtenni, hogy nem ereszti be. Fétek tűlük.

Ijjennek szokta itt Alsóőrbe, aszmongyák, hogyha valamit kiönt az ember, nem árt neki. De ha kimegy, utána kő öntenyi vizet. Ha gyanuba van véve, meg ha tuggyák, hogy ugyis az, akkor utánaöntenek vizet. Mer akkor vége van a hatalmáve. Mindegy, csak viz legyen.

Ugyis az, amikor a tehent kérte az a bácsi. Azután te montad: „öncs utána vizet, öncs utána vizet.” Mujter meg hamar beugrott, meg fogott, meg utánalottyantotta a vizet, mikor ement.

De nem lett úgy baj. Csakhát nem adott a tehen tejet. És azután el is atták.

170. MEGFEJIK A FEJŐSZÉKET

Hogy megfejik a köcsögöt asztat csak úgy montuk. Nem? Aszt csak úgy montuk a H. néninek. Hogy nem aggyuk ki neki a tejet, vagy a fazokat, a köcsögöt, mer megföji. Persze mesétek rulla az öregek.

De asztán hogy alajjatettek egy fazakat, asztán főzőkanalakat beletettek. Furtak négy lukat, beletettek négy főzőkanalat, asztán akkor föjték egy uj tejesfazékba. Abba megföjték a szomszédnak a tehenét. És ha ujfejős tehen van, akkor nem lesz annak tej. Akkor a szomszéd etuggya föjni a föjőszékke, ugyhogy az övé lesz a tej, ezeknek meg nem ád tejet.

SMODITS ANNA
171–174.

171. BOSZORKÁNY A KÖRTEFÁN

Früher war's, shon lange Zeit, früher.
Előbb vót még. Nyögérre mentek a cséplűk a cséppe úgy csépünyi. Négyen.

Asztán ott vót egy asszony, asztán vót egy kés az asztalon. Aszt a kést meglátta egy ember. Aszonta:

„Ez az én késem!"

Az asszon aszonta: „Ott a borzos körtefa alatt találtam." Az kinn van, ahogy Őrállásra mennek. Ott vót. Ü ott találta a kést. És ü mindig főgyün bakkecskén ide, asztán azon a fán mindig táncúnak. Ott táncútak azok a baszorkányok. Ott fönn azon a fán, tüskéken, vagy mi a fene hogyan. Hát mindig meséték az öregek. Asztán a bakkecske megin hazavütte.

Asztán fogadást tettek, hogy mast hadd el eszt az izét. Nem beszét semmit, mikor ement. Mikor utollán vót, mikor hazament, akkor megszóllant. Akkor megin köllött ujra menni neki. Nem vót szabad neki beszényi, mikor hazatért otthon az uráve.

Mikor ement, nem szabadott, meg mikor hazagyütt, akkor is rögtön nem. Hát ekkicsinyt köllött várni.

172. FŐZŐKANÁL FEJÉS

Előbb régentek, régentek, mikor vótam talán fünf oder sechs Jahre alt war ich. Da oben bin ich geboren, in dem Haus. Mei Vater ist ein deutsche gewesen, war Schujster und der Großvater war a Schujster. Jetzt hat mal mein Vater gesagt: „Geh, geh, hol mir eine Tabak. Tabak." Hab ich kriegt drei Kreuzer. Hab ich eingsteckt die drei Kreuzer. Bin ich um Tabak gegangen. Jetzt im Garten bin ich eingegangen, itt a sógorasszonyomná. Még az annya, meg az aptya étek. Der Vater und die Mujter habn noch gelebt in diesem Haus. Jetzt hab ich gesehn. Jetzt unten was standen und was is weißes kämme. Und da sein so viele Kochlöffel. Und gsehen hab ich nicht weiter. Aber unten is auch, wie Milchhab gwesen wäre. Ich war noch ein Dirndl gwesen. Und ich bin eingegangen, hab ich Tabak g'holt. Wie ich herauskomm, hab ich nichts mehr g'sehen.

„Papa, des hab ich gesehen." „Du darfst nichts sagen, des darfst du nirgends sagen."

Na, én nem is. A Kind, geht ihm nichts an, so reden.

173. MEGIGÉZÉS

A kisgyermeket igészték, megigészték.
Itt fellű vót egy ember, az a tislérmester. Onnan az ember, az öregember az asszonnak vót az öregaptya. Má mink ott lenn laktunk, ahol az NN. lakik. Apám egy sujszter vót. Mesterember az apám.

Mikor gyütt, egy kisgyerek fekütt. Ekkis férfigyerek vót a brujderom, az fekütt a bőccsőbe, ollan ringatóbőccső. Osztán ott a ringatóböccsőbe fekütt. Mikor begyütt, odavót a gyerek. Odavót a gyerek, egészen oda.

Akkó anyám az ajtó közű meccet le valamit, meg az ünge allát, onnan is egy darabot levágott. Akkor asztán szennyet tett bele a vizbe és abba mozsdatta meg a gyereket. A gyerek akkor jobban lett.

Azután máskor megin gyütt. Apám látta. Mer ugye az ablakok előtt gyütt el teleknek. „Hama, hama, a Lukács kimmt!" Hama odament, befötte a gyereket. Ha nem tutta kivünni a gyereket, akkor befötte a gyereknek az egész szemit. Akkor nem tutta megnézni.

A régi asszonyok, amikor gyerekágyat feküttek, befirhangóták. Engemet is befirgangótak eccer. Csak eccer. Azután már többet nem. Az olvasót a fejem alá tettík. Akkor az volt. Ollan fejér ruhákkal.

Himes lepedőknek monták. Avval. Ugyanavval, amit a koporsó alá tettek.

Más ruhát is vettek oda, mer az kevés vót egyedül.

174. BOSZORKÁNY AZ ISTÁLLÓBAN

Vazsvillát böktem le, mikor föjtem. Eccecsak nem adott a tehen tejet. Asztán leböktem a vazsvellát, asztán akkor adott tejet. Asztán megin, ha möntem föjni, akkor wie ich in Stall g'angen, mölche, hat die Kuh ke Mülch gebe. Ja, hat ke Mülch gebe. Hab i' die Mistgabel niedergsteckt. Und dann bin i' wieder g'angen mölche. Hab i' g'sagt zu mein Mann: „Komm," hab' i' g'sagt, „schau, was hier los ist."

I hab an'gfangen. Sie gab nichts. Hab i g'sagt: „Schau, was hier los is."

I hab an'gfangen. Sie gab nichts. Hab i die Gabel niederg'steckt, hat wieder Mülch g'geben.

Des is mir vorgegangen.

Von den Leuten hat man g'hört, dass es so muss. Die Nachbarin, die hinten N. gewohnt hat, sie war wahrscheinli, die das g'macht hat.

LISZT MÁRIA
175–176.

FARKAS TERÉZIA
177–178.

SZABÓ JULIANNA
179–180.

SEPER TERÉZIA
181.

HEJNER JULI
182–186.

175. A NÉMET BETŰ

Német katonaság érkezett a faluba. Irást küttek a bíróhón.
Természetesen német nyelven, hogy gondoskoggyék azonna zabrú.

Hányták-vetették a dolgot. Egyik kézbű a másikba atták a levelet, de nem tuttak semmire menni. Végre a bírónak eszibejutott, hogy van a faluba egy legény, akit Tudós Pistának hínnak.

Mingyá idehoszták, az majd bisztosan megfejti.

Kezibevette Tudós Pista a levelet. Nézegette elül-hátulru, forditva. Ecce csak kitaláta:

„Zabra vagyon szükség, mer hegyesek a betűk.”

176. AZ ÖRDÖGNEK ELADOTT GYEREK

Eccer egy szegényember ement az erdőre. Vágta a fát, hogy hazavigye a csalággyának. Legyen mit főzni az asszonnak. Mikor közbe dolgozik a fáva, megjelent az ördög. Asztmondja neki:

„Miccsinász, szegényember ? Miér küszködöl evvel a sok fával ? Gazdag tunná lennyi.”

Aszt mongya: „Hogyan? Én meg vagyok elégedve a sorsommal. Főnevelem a gyerekeimet tisztességessen. Nem akarok semmiféle aljas munkát.”

Asztmongya neki az ördög:

„Nem kell semmiféle aljas munkát csinálnod. Én adok neked egy zsák aranyat. Add el aszt, amit a házadba nem tucc.”

Eggyet gondút a szegényember. Asztmongya, hogyhát elaggya aszt, amit a házánál nem tud. Úgy sincs. Akkor minek?

Nem fát vitt haza. Fölfogta a zsák aranyat, megindult hazafelé.

Mikor bement a házba, az asszony várta a fát. De bizony nem fát vitt a férje, hanem egy zsák aranyat.

Kérdeszte tülle: „Honnan vetted?”

Mongya: „Elattam az ördögnek, amit a házamba nem tudok, hogy van.”

De az asszony nagyon megszomorodott és nagyon meglepődött.

Aszongya a férjének: „Tudod-e, hogy én kisgyereket várok?”

Aszmongya a férje, hogy ő bizony aszt nem tutta.

Most nagyon megszomorottak. Hát ementek a paphó, ementek a püspökhó. De mindegyik aszmonta:

„Csak hasznádd el esztet a pénszt, mert bizony ebbű nem fog az ördög semmit kapni. Majd mikor a gyerek megszületik, majd mi körülálluk eszt a kisgyereket és nem viszi el az ördög.”

Belenyugodott. De azért nem nyút a pénszhó, mer égette a kezit, égette szivét is ez a pénsz. Gondúta magába, hát ehhő nem nyul. Hátha mégis valami baj lesz.

De eljött az üdő, amikor mégiscsak megszületett a kisgyerek.

És az ördög már várta. A papok körülállották. Kérdeszték tüle, hogy mit akar.

Aszmongya, amit ü megvett, aszt elakarja vinnyi.

S a papok hijába. Mindeggyiket visszaállitotta, mert mindenikre tudott valami bünt. Csak az egyetlen kispapra nem tudott semmifélét mondani.

S evve megalkudott avval, hogy mikor a templomba miséz, ha ő addig, amig ő a templomba elvégzi a misét, előbb hoz a tengerbű egy követ, akkor meg fogja kapni a gyereket. Hogyha pedig a pap előbb ament mond, mielőtt még a kőve odaérne, akkor a gyerek nem lesz az ördögé.

Most az ördög elindút a megjelölt hejre a tengerbe, hogy kivegye a követ. Az angyalok mindig a szemibelocsóták a vizet. Úgy, hogy nagy küzdelem árán kivette a követ és megindult.

De a templomba eddig összementek a papok. Minisztrátak, szógátak. És éppen a pap ament mondott, az ördög meg odaért.

De má vége vót. Nem nyerte meg a gyereket.

Mérgébe levágta aszt a követ, hogy három fele törött. És most ott van a jáki templom előtt a három kő darabokra törve.

177. FORGÓSZÉL

Evett a kocsmába az az egyén. Egy férfi. Asztán odament a kocsmáros.
Aszmongya: „Hun vette maga aszt a vellát?”

Az csak nászte. Asztat ü nem tuggya.

Asztán a kocsmáros aszonta neki: „Lássa,” aszongya, „máskor ne tegye aszt.”

Forgúszél vuot és az ember otthon evett. Künn. Asztán a vellát beledobta. Evütte a forguoszél.

Aszonta: „De máskor eszt ne tegye, mer” aszongya, „ha ráírtem vóna, összetíptem vóna.”

Az baszorkánszél. Baszorkányok tutták aszt csinyáni. Nyáron látni.

Magam is láttam. Valamit bele szoktak dobni, hogy akkor megtuggyák állítanyi.

178. SZILVESZTER

A Csitári Jóska, meg a Liszka néne, meg ín, meg az annya ementünk oda, ahol most a Guszti lakik, szilveszter este. Kümennünk, mikor éfél vót.

Hát ollan csönd vót. De még a levegő se huzott.

Hát eccecsak, a kisharang megszólal, akkor a temetűbe, mint mikor sipúnak. Úgy gyütt! Akkor le alól, lenek, koporsót vertek. Akkor jajgattak! Meg, nem tom ám, még mi vót minden.

Akkó monták, hogy háboru lesz. Jézus, Mária! Hát én annyira fétem.

Máskor többet én e nem mentem borgatni soha íletembe se.

Hát én annyira. Megijettünk ám!

179. BOSZORKÁNYLAKODALOM

De az Egrezsden. Ott pedig te montad, hogy izé, hogy a dijófán a baszorkányok muzsikátak. Az Egrezsden, az irtáson. Az irtási kapuná.

Ott a fák föggyiné, az Egrezsden.

Ott is anyám. Ecce gyön lélektelenü haza. Szalad. Annyira futott, hogy az ajtón majdnem úgy dűt be. Annyira megijedett. Mer, aszongya, muzsikátak ott a baszorkányok. Koporsót vertek, énekűtek. Mindent csinyátak. Jajgattak is, ríttak is. Meg lakodalom is vót. Meg minden.

Eszt az anyám is meséte nekem, hogy ott miccsinyátak. Hogy ott cimborátak, meg mindent csinyátak.

Hát az én anyám agyonijett. Liélektelenül szalatt haza. Bedűt az ajtón. Látni, nem látta, de hallotta a ríást, meg a koporsóizét, kalapácsulást.

180. MEGRONTOTT TEHÉN

Minálunk a baszorkányoknak az a művelete volt csak, hogy megnyomnak egyet, meg az izé, a tehénfejés ugyé.

Hát osztán ugyi eszt is akadálosztták. Mongyuk, söprüt tettek keresztbe az izén, az istállóajtóba. Azután, aki már ügyesebb boszorkányfogó vót, az úgy szokott, hogy a tehennek a tejibü akasztott fe a füstre. Mongyuk, ugyis ijjen fakémények vótak. Hát oda a kéménybe. És akkor ez a füst az illető baszorkánnak a szemit bántotta. És bizonyos üdő után oda kellett neki menni és könyörögni, hogy aszt az illető dolgot vegyék le a füstrű, merhát ü megvakul.

És vót ollan ember is, aki a csöpögő alá, eresz alá ásott el valamit, ugyi. Ezáltal is a baszorkányokat büntette vagy távoltartotta. De még ojjan embert én is ösmertem, aki esztet csinyáta.

De, hát hogy fogott-e baszorkánt, hogyha nem!

181. MEGNYOMÁS

Matildnak született egy kislánya. Osztán az ablakra nézett. Látott, hogy jön egy nagy macska. Mast megijett. Hama a kislánhó kapott, hogy nehogy a szemit kikapargya. És abba a pillanatba ráűt a mellire a baszorkán.

A Matild nem tudott megmozdúnyi. Eccecsak etünt a macska. Akkor a tudott mozogni. Kiabát az urának, hogy mi lehet ez itt? Az ura főket. Aszongya, hogy itt nem vót semmi. „De bizony vót!”

(Az asszony nem merte bevallani, hogy ez vele történt és egy más nevet mondott.)

182. A MEGFÜSTÖLT BOSZORKÁNY

Meg itt a kösségbe fordút elő.

Volt egy ember. Az az ember mindig ement a szomszédba. Asztán ement föjni. Asztán megcsipték.

Akkor asztán köllött uj fazokat vennyi és a füstre fölkötnyi eszt az uj fazokat, aszt az edényt. Hogy tettek-e bele tejet, aszt nem tudom.

Nahát akkor az meg volt. Akkor az is elment valahová. Asztán kisebesült a szemei, mind sebes voltak a szemek. Láttam, hogy mind sebes volt a szeme. Má betegen is meglátogattam. A menye ápolgatta szépen.

Asztán amikor meghalt, aszonták, a Milinek köllött átvenni.

183. A VASVÁRI BŰBÁJOS

Vazsváron, ott tudom, vót egy rossz asszony, aki illen rosszaságokat csinyát. Kádóci nevezetű. Megrontott. Így lányokat összekötött legénnye, akkor meg szétzavarta üket. Akkor illesmiket csinyát.

Valamit a hajábú vágott le, hogy észre se vette az a férfi. Akkó asztán ojjan bolond lett. Meg az uccaajtójukba, hogy hogyan tutta oda letennyi, valamit a fődbe, én aszt nem tudom.

Itt illesmirü a régiek se beszétek. Nem bizony!

184. A BOSZORKÁNYERŐ ÁTADÁSA

Asztot mindig meséték, hogy az nehezen tud meghanyi. Hogy az fél. Hogy valakinek át kellett venni tüle.

Aszt meg is tutták tanúnyi. Mer a Rézi néni aszonta, hogy ő Stejerba tanúta meg. Ő ott szógát. De ez nem vót rossz asszony, e senkinek se csinyát. Ez tudott valamit, de nem csinyát kárt.

Mer vótam neki krumpiszennyi, asztán úgy. A szomszéggya úgy agyontipratta neki egy fél ár, úgy három barázdára való fődet. Benn vót a bab. Aszt mind kitipratta. Aszt monta neki: „Ha nem sajnánám a marháját, vért hugyosztatnák vele.”

De nem, az nem csinyát senkinek semmit. Úgy tanácsot adott többnek, de úgy nem csinyát.

185. BOSZORKÁNYMULATSÁG

Aszt előbb meséték úgy, hogy összegyüttek mullatni. Hogy előbb innen mentek aratásra. Nem? Nyögérbe. Asztán, nem is tudom, micsoda faluk erre Kőszeg felé, Bükkre, asztán asziszem Nyőgérbe!

Vót, hogy valaki evett este vacsorát. Asztán az öregasszonnak nem látták soha a szemit. Az mindig le vót. Egészen lehuszta mindennyit, kendőjét, hogy nemigen látták meg. De azér elővette a kését ennyi. Asztán aszonta az az öregasszony: „Hol vette aszt a kést?”

Aszonta: „Talátam.”

Ez az ő kése lett vóna. Ha igaz vagy nem igaz?

Itt vót az Irtáson egy dijófa. Ha odajártak vóna éjje dinomdánomozni.

186. RONTÁS, JAVÍTÁS

Monták, hogy megrontották a tehenöket.

Hát ugyé ki rontotta meg? Asztot a faluba tovább nem lehetett tenni, mer mostmá egyet megbüntetnének. Én bele nem keverném magam semmire sem, hogy még birósághon kerüllön egy. Még mast is vannak közölök, akik ének. Má nem itt van a faluba. Mer má az öreg Rézi néni meghat, a Bakter Pista annya. De az nem csinyát semmit, csak adott tanácsokat, hogy hová mennyenek, meg miccsinyájjanak.

Ugyan nálunk sajátmagunkná megtörtént odahaza. A szomszédunk, ahol én laktam, ott lakik most a Liszt Mari, osztán nekünk vót egy szomszéd lány. Hát az jóba vót a Rézi nénive igen. Hát úgy mindenrű hallott. Mesétek errű is, arrú is. Asztán kérdeszte, hogy tényleg igaz, hogy lehetne illesmit csinyáni. Aszt monta neki: „Hogyne. Így meg így. Hát csinyád meg.”

Hát igye én asztot nem tudom, mer én mégse kérdesztem tüle, csak nálunk megtörtént.

Hát ugye eccer regge kimenek föjni. Nem tudom, mi vót, hát ugye, rugott.

Minden fenye vót a tehénnye. „Hát, mondok, mast miccsinállak én?”

Akkor a Rézi néni hordott mitőllenk tejet. Asztán mondom neki: „Rézi néni, maga horgya mitőlenk a tejet. Én nem tudom, maga ért valamit. De nálunk még soha semmi nem történt, most meg, mondok, nem ád a tehén tejet, meg nem lehet mögfejnyi, annyira rug.”

Aszongya: „Menny e a bótba, vegyé házivásznyat, kék házivásznyat, köténynek valót, kékfestőt. Vard meg kézze. Kézze megvarnyi,” asztán aszongya, nálunk fakémény vót, ollan zsuppos ház, aszonta, „innej, onnaj üss bele szeget, akaszd fő oda aszt a kötényt a füstre.” Aszongya, „ha gyönge, ugyis maj égeti a szemit. Maj odamegy hozzátok.”

Na és asztán ki gyött oda, mint a szomszéd lány. Asztán montam neki: „Miccsinátá te?”

„Jaj, szépen kérem,” aszongya, „csak kiégeti a szememet a füst, aszongya, „segiccs rajtam, „segiccs rajtam.” Csak dörzsűte a szemit.

„Na,” mondok, „tudd meg, hogy a csendőrségnek adlak át,” mondok, „nektek is vannak tehentek.”

„Én csak megpróbátam, én nem csinyálok semmiccse. Én csak megpróbátam, hogy tényleg eszt meg lehet-e csinyáni.”

Aszt nem tudom, hogy miccsinyát, mer én meg se kérdesztem, csak nagyon pörűtem vele. „Mondok, nektek is van tehentek, mér nem otthun próbátad meg? Mér nálunk?”

Na, meg többet nem fordút elő semmise.

PATHY SÁMUEL
187–203.

187. A MEGNYUJTOTT BÜRÜ

Az alsóőriek a batykók. A batykók, mer a batykók. Mer ráragatt a név valamikor, mikor itt letelepűtek. Nem vótak sohase más, mint az alsóőri batykók.

Nincs annak semmi értelme. Minden faluba vannak olyan viccek. Szigetbe is vannak. A szigetieket mindig szekírozzák még máma is ugye. Itten van föllü egy átjáró, ami a patakon átmegy.

Bürünek monták. Máma csak átjárónak mongyuk. Német aszongya, stég. Nem?

Na, asztán valamikor erohatt egyik víge. Asztán megtótták.

Nahát, osztán mindig aszongyák, az alsóőriek szekiroszták a szigetieket, hogy a szigetiek megnyujtották a bürüt. Mer bürünek monták ugyehát mindig. Még máma is az öregek: csak bürüre megyünk. Nahát, osztán máma is szekirozzák őket, a szigetieket: „Nahát mennyünk asztán bürüt nyujtunk," ugyebár.

A közepin alátüzetek, asztán kalapáccsa ütötték ugye, hogy hosszabb lett.

188. A CIKLÉNYIEK

Itt vanak ezek fellű, ezek a németciklínyiek, eisenciklínyiek, ezek megin a ködöt fogták ugye. Sok vót a köd, asztán nem tuttak semmiccse tenni. Akkor kimentek hátaskosárra, asztán mind ehorták a ködöt, ki a határbú, hogy láttak, hogy világos lett.

189. A KÉTHELYIEK

A kétheliek. Megin a templom tornyán a fű nyőtt. Akkor összement a hochwürdige gemeinderat, ugyi a kösségitanács.

Hát oszt tanakottak a bíróva együtt, úgy mint a rátótiak, mikor a templomot etóták.

Nohát, most mi van? Szégyent nem lehet otthanni a templomtornyán. Hát valaméllik bölcs elöljáró kitaláta, a kösségnek van bikája, a kösségbikája ugye, főhuzzuk, aszongya, maj leharapja, lelegeli onnan.

Főhuszták a templom tornyára.

Na, mikor a bika má fölért, mámegfojlott, má a nyelvét kitúta. Akkor valamejjik kijátott:

„Kommt schon!" hogy má eléri. Má akkor megdöglött a bika.

Ha máma emegy a faluba, hogy aszongya: kommt schonn! Akkor szetheti a sátorfáját, mer megverik.

190. OLÁHCIKLÉNY

Mert itt van ez a Burgenland. Ez mindig ollan lakhatós hej vót, itt mindig keresztüvándorótak. Mindig csak megtelepűt nemzet itten. Mindenféli nemzedék megfordút itten Burgenlandba. Kigyüttek erre Burgenlandba, na hát akkor eloszótak. Ki erre, egyik csapat, igye ahogy összegyüttek a családok. Vannak itten: ics, vics, csics. Ez mind horvát.

Aztán hát hogy idekerűtek, itt nagy pusztaság vót, itt nem vót benépesűve. Asztán ezek mind csak magyarú tuttak, tősgyökeres magyarok vótak. Azok meg horvátok.

Hát nem értették egymást. Hát osztán kesztek beszényi. Begyöttek a faluba. Hát ezek, kirukkútak botta, fegyverre, hogy micsoda népség gyün megin ide.

Nahát, asztán kesztek. De nem értették meg, hogyhát mit akarnak. Asztán magyarok is maguk köszt beszétek mindent, valamit. A horvát meg ekeszte: „dobro, dobro!"

Mer ugye dobró, annyi szó, mint jó, jó van, a horvátokná.
Asztán az egyik dühös magyar kitaláta:
„Ti, hallátok! Ezek dombra akarnak menni. Ezek a dombra akarnak valamit, a dombon."
Na, hát ezek a magyar urak: „Na, hát csak mennyetek oda fő a dombra."
No, hát ottan csinátak sidlungot, faházokat.
Igy telepűtek Oláhciklényre.

191. HAMIS ESKÜ

No, hát itt a határ végett. Mer asztán gyüttek ezek a grófok. Ezek is mindent szereztek a határbú. Menné több birtokot összetuttak szerezni.

Vótak ezek az Erdődy grófok, föllű vótak a Battyányi grófok ugyebár, fönn vótak a Festetics grófok, túl vótak a másik grófok, Borostyánon vótak az Almási grófok. Ezek hát minden birtokot összetuttak foglanyi.

Nahát, asztán a mi határunk nem így volt, mast mint ez a Németciklény mongyuk, itt ez az első. Németcikliny magyarul, németű meg Eisenzicken. Az megin más sidlung ugye. Azok egy más nemzettű kerűtek valahonnan ide.

Akarom mondani, ezek a grófok, mikor eszt az izét, mongyuk vótak ezek a tisztartók, kasznárok ugye. Mint ahogy máma ezek a Verwalterok, gazdatisztek voltak akkor is a grófokná.

Hát, azok mind aszt nészték, menné többet szerezni! Na, hát ezekkel a magyarokkal, ezekkel a magyar nemes urakkal mindig összejöttek a határ végett, mer azok mindig továbbgyüttek, továbbgyüttek.

Hát először nem törőttek vele ezek a magyarok. Aszonták, van hel elég, még eférünk.

Na, hát utóbb má annyira kerűtek, hogyhát ha tutták vóna, asztán a falut má el is foglaták vóna. Nahát asztán a biróságra! Törvénybiró vagy mi kerűt ide. Nahát, mast megállapittyák a határt.

Vót ennek a grófnak egy gazdatisztye. Az tett, tuggya fene, honnan a pokolbú az uraság főggyibü a csizmájába fődet ugye a talpa alá.

Nahát asztán mikor kigyütt a bizottság, legyüttek egészen itt az országuton, ahol kimegy az állomás felé. Majnem ott a réteken legyüttek. Hogyhát, aszongya: „Itt az uraságnak a határgya. Idájig van az uraság birtoka."

No, aszt ezek a magyar nemesek megharaguttak ugyi, ebotoszták. Az szalatt jó fö. No, hát föllű asztán megállott a falu végén. Ü megesküszik, hogy az uraságnak a fölgyin áll.

No, hát megesküdött. Hát nem tuttak semmiccse tenni. Hát ez lett a határ.

Azután kitünődött, hogy a csizmája vót teli az uraság főggyive. Hát azon állott.

Igaza vót, mer az uraság főggyin állott.

Merhogy mi lett asztán a vége? Szigetnek kevesebb a határ.

Eminnen is gyüttek ezek a grófok, errű a felirű is foglatak igye, túl meg gyüttek a Battyányiak. Fölosztották a határt.

El is szegényűt azután a falu ugye. Mind csak napszámos ember lett ugye. Keves gazdaember vagy vagy valami nagyobb birtoka volt neki.

Nahát utóbb ementek munkára ide-oda.

192. HANYI ISTÓK

Benézek a könybe, akkor talán jobban megy.
Szegény ember vót, asztán evitték katonának az aptyát. Az annya ement utána. Asztán ittmaratt az a gyerek. Asztán ement, eszalatt a Hanságba ugye. Asztán nem találták meg többet.

Azután hát hallották mindig, hogy valami van a vizbe, hogy valami lény. Dehát nem tutták, kicsoda, micsoda.

Nahát azután eccer a halászok megfogták.

Volt valami földesúr ott. Evittík ahhó. Nahát, ott meg igen gorombán bántak vele. Igen csunyán bántak vele.

Igye, a könyvbe lehetnek más históriják is, hun fordút meg, meg aszt a Hanságba hogyan ét békákka, meg hogyan vót neki a zsombékokba hej, a téli szállás, a nyári szállása ugye.

A bőre megvastagodott utóbb. Ollan pikkeles lett. Ugye nem ártott neki se hideg, se meleg.

Asztán, mint montam, evütték abba az uradalomba. Ez a, valami őrgróf, vagy mi vót. De özvegyember vót. Asztán egy lánya vót neki. Aszt a leányát meg igen szerette. Azután eszt a gyereket, eszt az Istókot, eszt, igen rosszú bántak vele ezek ott az udvarba. Se nem, se olvasni, se beszéni nem tudott ugye. Ütötték, dobták mindenhova. Jáccódni hát a gazdatiszteknek a gyerekeji, hát ezeknek vót a jáccóbabája.

Azután ez a lejány meglátta, ennek az izének a lejánya, hogy miccsinának, asztán ü magáhóvette eszt a gyereket. Asztán kitisztogatta. Ruhát csinátatott neki. Ekeszte tanitani. Megtanitotta beszéni. Még írni is megtanitotta az Istókot. Hát osztán jódóga vót ennek a fijunak ott, a Hanyi Istóknak.

Asztán férjhőmegy a lejány. Ja, hát ugye menyasszony vót.

Valami, mi vót az ura, valami nagy katonatiszt vót. Nahát ugye, aszt a gyereket asse vette figyelembe. Még vőlegény se vót, meg a leány se ért rá vele vesződni. Megin letették a konyhába.

Hát ott is csak kergették, nem bánt vele senki jó. Ez a gyereket meg mindig sajnáta. Ammeg csak sirt, meg csak visszakivánkozott, mer mindig visszahuszta még a viz.

Na, hát, együtt a lakodalmas nép, minden. Nagy ceremóniát csaptak. A Hanyi Istókrú meg meg is feledkesztek.

Hát azután, mikor a lakodalom vót, a nagy mulaccság utána.

Hány hétig tartott? Hát asztán, ez a gyerek is, ü is vüsz valamit, ajándíkot, az úrnőnek, ugye hát annak, aki a lejánnya vót, aki pártfogója vót neki. Ement, szedett össze egy tarisznya kigyót, békát, gyikot, csigát, mindent ugye. Hát evitte. Lakomásztak este benn. Bevitte, az asztarra kiburitotta, hogy eszt ü hoszta. Merhát ü abbú ét mindig, neki az vót az élelme.

Nahát megharagudott az az őrgróf. Kiverette, everette onnaj.

Nahát, a gyerek ement ki. Nahát, asztán hogy ement ez a lejány, vége vót a lakodalomnak, mulacscságnak, ement az uráva. Vendégek, minden, testőrökke vótak, ementek mindnyájan.

Hát ez a gyerek nem tudott sehogyanse megmarannyi. Nekiatták, egyik gazdatiszt vette magahozzá. Igen goromba vót vele. Azután ez a gyerek nem tudott.

Eccer azután valahogyan főmászott a vár falára. Hát a várfalak előbb ugye vizárokka vótak körüvéve. Aszt úgyis tuggyuk.

Aszt valahogy leugrott az a gyerek. Bele a vizbe és azután eluszott.

Se látták, se nem. Hanem éjszaka sokszor hallották, hogyan siránkozott azután az úrnője után.

Mondom, hát tovább lehet ez a mese vagy másképpen fejeződik be. Csak nem tudom má úgy kifejezni.

Van egy könyvem róla. Ugye az meg van.

193. VIZILÁNY

Én láttam a vizilányt.

Az Adria-tengerbe fogtak egyet ugyebár. Asztán kihoszták.

Lenn Mostárba vótam.

Hát hogyan néz ki? Emondom az egész állását. Hát, egy hal idájig derékig. Fenn meg nő. Kis feje van neki, két szeme.

Orra, haja, mindene van. Meg van neki két kis melle ugye.

De lenn hal.

Hát a vizbe van az a vizilány.

A vizbe él, ahogyan sokszor hallák. Ezek a tengerészektű hallottam ugye. Mongyuk, itten a katonaságná. Műszaki csapatokná vótam, a hidászokná. Azok mind vizenjáró ember jobban.

Ugye azok molnárok, hajósok.

Úgy hallották, éccaka énekűni hát eszt.

194. AKI HAMARABB MÉRGES LESZ

Ugye itt vót egy szegényember. Annak vót három fija. Azután kettő okos gyerek vót, szorgalmas, a harmadik az nem vót egész röndbe. Annak egy kerékke több vót, meg lusta, ostoba gyerek vót.

Nahát osztán a szegényember, hát miccsinájjon? Megnyőttek a fijugyerekek itten. Nem tuggya üket élelmezni, Mit egyenek itten!

Hát egyik eccer vette a tarisznyat:

„Papa, emegyek én szolgálatot keresni."

Na, mama sütött neki hamubapogácsát a tarisznyába. Ement a gyerek. Ment, vándorút, messzire, mindenfelé. Hát bekerűt egy faluba. Bement egy gazdáhó.

Hát ü szolgálatot keres, ha nem vádónáuk-e fő.

„Na, jó," aszmongya a gazda, „nekem éppen köll egy szolga. De tudod-e," aszmongya, „énnálam kakukkszójig tart az esztendő", aszmongya. „Hanem mindent, amit mondok, aszt ekő végezned. Aszt mekké tenned, amit parancsulok. Mer" aszongya, „ha nem tudod evégezni, asztán amellikünk előbb megharagszik, annak a hátábul szíjat hasitunk."

Hát a fijú: ü mindent evégez.

Na, jó. Megegyesztek. Jó van, hát kakukszójig tart az esztendő ugye. Akkor kap egy véka pénszt. Az vót a fizetés.

Hát másnap regge a gazda ád neki tizenkét zsákot, na egy kis kerekes kenyeret, meg egy kutyát.

„Menny ki a mezőre, most eszt a tizenkét zsákot csépűd teli búzáva. Ennyi" aszongya, „a kenyeret evihedd" de aszongya, „ebbű te is jólakhacc, meg a kutya is, de este nekem teli hazahozd a kenyeret egészbe."

Hát a fijú kiment. Egész nap semmise. Este hazament. Hát vütt egy fézsák búzát. Nagy kinna, amit összetudott szenni.

Hát éhes vót, a kutya is éhes vót.

„Na," aszongya, „mi van veled János?"

„No, gazduram," aszongya, „ez nem mesterség. Egész nap vesződik az ember, meg ne egyék semmiccse."

„Na, mér? Talán haragszó, János?"

„Hát hogy az Isten ígető nyilájér ne haragunnák", aszongya.

„Gyere ide, János!" Vette a bicskáját, kihasitotta a hátábú a szíjat.

Hát a Jancsi hazament. Otthun emeséte.

Hát a Miska aszongya, a második fijú: „Mas emegyek én!"

Üis ement oda. Szintén ujjárt, mint a Jancsi. Megfogatta a gazda hamar. Aszt köllött dolgozni. Meg annak a hátábú is szíjat hasitottak. Hazamegy az is sirva.

Na, a Gyurka aszmongya: „Hallátok, emegyek mast én. De én nem gyüvök ám haza kakukszójig," aszongya.

Hát nevették. „Te se lesze ott sokájig."

Ement a Gyurka. Hát megfogatták. Nahát szinte aszt atta neki regge. Tizenkét zsákot, kenyeret, a kutyát.

Kimegy, leüt oda, leheveredett. Kilukasztotta a kenyeret. Kivette az egész belit köröskörü. Hát asztán avva jólakott. Még a kutyának is adott belüle. Azután a tizenkét zsákot egymásbahuszta, egymás fölé, asztán a közepébe tett bele ekkis búzát. Megy haza este.

„Na mi van Gyurka?"

„Na mivan? Hát, amit parancsút," aszongya.

„Na," aszongya, „hát hosztá búzát?"

„Hosztam tizenkét zsákka."

„Hun van?"

Hát oda letette. Tizenkét zsákba vót a búza.

„Hát," aszongya, „etté is valamit?"

„Na, ettem" aszongya, „Itt a kenyér, hazahosztam egészbe."

„Hát mit ettél?"

Aszongya, „A belit kiszettem, a szélit hazahosztam."

Ej, a gazda gondúkodott: „Alighanem a javára kerűtünk!"

Na, jó. Másnap emegy a gazda vásárra. Meg az asszony is.

Aszongyák a Gyurkának:

„Te dógozd aszt, amit a szomszéd dolgoz.”

Ementek a vásárra. Hát a szomszéd leszette a tetőt. Rossz cserép vót, vagy zsindel fenn má. Leszette, asztán ujat tett fő, ugye. A Gyurka meg vett egy jó ütleget, leverte az egész cserepet a házrú.

Gyün haza este a gazda. „Nahát Gyurka, mit dógosztá?”

„Amit a szomszéd.”

„Hát az miccsinát?”

„Leszette a házát.”

Akkor nézi a gazda. Ház a ház össze van döntve. Mérges vót.

„Na,” aszongya neki a Gyurka: „Talán gazduram haragszik?”

„Eh, Isten szerelmire,” aszongya, „hogyan haragudnák?” aszongya.

Vasárnap gyün. Vasárnap emennek templomba. Az asszon odarakta az ennivalót, a hust a tüzelőre. Aszongya neki: „Gyurka, tüzell be, meg majd a levesbe tegyé petrezselmet.”

„Jó”, aszongya a Gyurka.

Ementek.

Hát a fijú tüzet. A Gyurka. Eszébejutott a petrezselem. Ement ki. Hát a kutyának petrezselem vót a neve. Kijabál:

„Gyerejde petrezselem!” Megfogta, beletette a levezsbe.

Gyünnek haza a templombú. Hát az asszonnak meg kedvenc kutyája vót.

„Petrezselem, petrezselem!” kijabát.

Kimegy a Gyurka: „Na, ne kajabájjon,” aszongya, „hiszen monták, tegyem a levezsbe.”

Nahát akkor mérgesek vótak. Dehát a Gyurka odaállott:

„Haragusznak?”

Nem, ük nem haragusznak.

Nahát, miccsinájjanak mast ? Hogyan tunnának eszt eküdeni?

Egyik este emennek, nem tudom én, hányadik szomszédba látogatóba. A gazda, meg a gazdaasszony. Hát, aszonták neki:

„Gyurka, mink maj gyüvünk este tiz órakor. Hanem akkor ojjan világosság legyen, hogy hazatalájjunk.”

„Meg lesz, gazduram!”

Hát, mikor együtt az az üdőtáj, a Gyurka megyujtotta a szalmakazlat. Ojjan világos vót, hogy a gazda hazasétáhatott.

„Nahát, ez tönkretesz bennünket.” Na, asztán miccsinájjanak vele? Nahát, mégegyet mondok neki.” Aszongya:

„Holnap én megyek innej a szomszédba. De mire hazagyüvök, úgy gyüjjek haza az uton, hogy egyik lábamma puhára lépjek, a másikka meg keményre.”

„Jó van,” Gyurka aszmongya, „meg lesz gazduram.”

Há, nekiállott a Gyurka. Nem tudom, hány száz birkája vót a gazduramnak. Lemeccette üket, lenyakaszta.

Aszt odarakta. Egyiket hasrafektette, másikat hanyatfektette.

Mikor együtt a gazda meg, melliknek a hasára lépett, az puha vót, amelliknek hátára lépett, az kemén vót.

„Nahát, ez má sok!”

De mégse haragudott a gazduram. Fétette a hátát. Akkor összebeszétek az asszonnya. „Hát hogyan kűggyük eszt e a nyakunkrú?” Aszongya az asszonnya: „Megájj,” aszongya, én tudok valamit. Hónap regge emegyek ki. Főmászom hátú a körtéjfára, ekezdek kijabányi, mint a kakuk. Arra kitelik az esztendő. Te meg szólicsd a Gyurkát,” aszongya. „Te, hallod, kiját a kakuk,” aszongya, „gyere mekkapod a fizetésedet. Mehecc haza.”

Na, jó.

Az asszon főment regge a körtéjfára. Kijabál ám: „Kakukk, Kakukk!”

A gazda szalad. „Gyere Gyurka, itten letellett az esztendő.”

A Gyurka vette a tarisznyát. A véka pénzt beleöntötte.

„De,” aszongya, „gazduram, én szeretném, még életembe nem láttam kakukot, meglátni aszt a kakukot is.”

Ement hátra a Gyurka. Megrázza a körtéjfát. Leesett az asszon, kitörött a lába.

Hó, akkor ekezdett káronkonni a gazda. Ijjen zsivány, hogy eszt megtette vele. A házát leszette, a

buzáját ehatta pusztúnyi, a kutyáját megfőszte, a birkákat megőte, a kazalt meggyujtotta. Most még a felesége lábát is kitörte.

„Hogy az Isten égető haláláér ne haraguggyak," aszongya.

Kivette a csillagos bicskáját: „Aggya ide, gazduram."

A hátábú kerekitett egy jó szijat. De aszongya: „A másik kettőnek, a bátyáméknak a bűrét is aggya oda," aszongya, „az is kő nekem."

Na, asztán nekiatta, hogycsak mennyen.

Ement haza. Hát otthun nagy öröm lett, hogy annyi pénszt vütt a Gyurka. A bőrit minden fiunak, bátyának, odaragasztotta a hátáhó.

No, asztán nagy mulaccságot rakott a szegényember.

Utóbb megbékűtek. Nahát, osztán visszakűtték a Gyurkát, hogy a gazduramnak is vigye a bőrét haza, ragassza oda. Na, asztán evütte. Hát osztán azokka is megbékűt.

Hát nem tudom, ha ének-e mast vagy meghatak-e vagy hovamentek. Aszt nem tudom.

195. BABOCSAI EMBER A MENYORSZÁGBAN

Babolcsaji, Komárom mellé való vót az az ember. Ugye hát asztán meghat.

Mint ott ahogyan etemetik az embert, hát berakták a tarisznyát is. Mint ahogyan a magyarokná a tarisznya, az a bőrtarisznya vót a nyakán keresztü. Pintesüveg benne, a jó fejér cipókenyér. Aszt evütte vele.

Na, asztán fönn aszonta, ü a mennyországba akar mennyi.

Amikor odaér a kapuba, ott van a Péter a nagy kúccsa, ugye a nagy szakálla. Asztán mongya, hát űt lenn úgy igazitották ide, hogy ü a menyországba akar bemennyi.

Aszongya Péter:

„Te nem idevaló ember vagy."

„Hát nem mehetek be?"

„Nem, nem! Te nem gyühecc be, abszolut sehogyanse," aszongya.

Egyet gondút az az ember: „Megájj Péter, téged má sokan becsaptak, én is becsaplak."

Ement ott a kerités mellett, erre-arra nézegetett. Mekkapta a tarisznyáját, levette a nyakábú, bedobta a keritésen.

Szalad vissza Péterhe: „He, aszongya, kúccsos uram, beesett a tarisznyám. Ennagy szél gyütt, aszongya, kivütte a nyakambú, bedobta. Had mennyek a tarisznyámér."

„Na, azér begyühecc."

Fenyitotta a kaput. Bement a tarisznyáér. Ement a menyországba.

Ottmaratt.

Azóta is ott van. Ott van májig is.

196. MENYORSZÁG VAGY POKOL?

No, de másik ember, az is ement. Asszintén úgy oda.

De, hát ü nem megy be a menyországba se, meg a pokolba se.

Előbb megnézi, hogy mellikné jobb. Ha Péterné jobb-e vagy lenn a Luciferné?

Hát a menyország keritésén benézett. Eh, ojjan sokan vótak ottan. Imátkosztak.

Hát ü ide nem megy. Megnézi lenn előbb.

Lenézett, ahol tűzetek a Lucifernél. Hej, ott mulattak, danótak, a muzsikások, táncutak.

„Ehe, aszongya, esz kő nekem, odamegyek. Nem megyek én oda imádkozni a menyországba."

Nem gyütt vissza. Nem talákosztam vele.

197. A HÉT ÁGÚ BUZOGÁNY

Ecce vót valahun, nem tudom hun, vót eccer egy ökörcsordás.
A városnak vótak ökreji ugye, a városnak a tulajdona, asztán vót egy öreg ökörcsordás. Annak meg vót egy fija, hát aki segitette őriznyi az ökröket.

Na, asztán nem tutták megszenvenni aszt az öreget, a fiját, mer igen erős gyerek vót. Ugyi kekk gyerek vót, minden. Visszabeszét a városatyáknak is.

Na, asztán hogyan ecce őrzött künn az aptyáva, megy az országuton két szekér. Jó megrakva, teli vassa. Nyers vassa. Asztán belikattak az útba. Megsüllett. Na, azután próbáták. Összefogták mind a tizennégy lovat egy kocsiba. Nem tutták kiemenni.

Odamegy az a fiju.

„No, miccsinának?”

Hát nem tunnak kimenni.

„Hm”, aszongya, „az nem ojjan nagy baj,” aszongya, „kisegitem én üket.”

„Maj” aszongya, „mit kérsz érte?”

„Na,” aszongya, „nekem csak annyi vasat aggyanak, amennyit ebirok.”

Aszt meg az a hét fuvaros ugyi szivesen megajálotta. Aszonták, micsoda vasat tud ez evinnyi?

Hát asztán a gyerek mekkapta a szekér rúggyát, egyiket a másik után kirántotta a kocsikat.

Hát ezek megörűtek neki. Mikor eccer kinn vót mind a hét szekér, leszette a vasat mind. Mind a hét kocsirú. Összerakta eccsomóba. Asztán keritett egy jó kócmadzagot, aszt a vasat összekötötte a kócmadzagga. Fővette a vállára, evitte be a városba.

Akkor nésztek, hát most ez evütt mindent. Mer nem mertek szóni neki, mer erős gyerek vót. Fétek tüle.

Evitte a városba, evitte a kovácsmesternek. „Te”, aszongya, „nekem csinász most egy hétágú buzogányt, abbú az összes vasbú.”

Na, hát ement.

Kovács nem akarta evállúni, hát ü nem csinájja. Nahát azután mégis ráparancsút, hogy csinájjon. Asztán csinát neki. Hát nyóc águ vót neki, nyóc águ lett a buzogány.

A gyerek mekkapta, rávágott az üllőre. Összetörte az üllőt.

Meg a buzogány is összetörött. Aszongya:

„Én aszt parancsútam, hogy hétágu legyen.”

Hát ü nem tud aszt csinyáni.

Evütte emmásik kovácshó. Hát annak is megmagyarászta, hogy ebbű aszt csinállon.

Ammeg hatágú buzogányt csinát neki. Üneki pedig hét tollu buzogány kő.

Nahát aszt a kovácsot ódalbataszitotta vele. Ugye, ement a mázsvilágra. Ez a fijú meg ment a buzogánna egy más kovácshó.

Üneki most egy héttolu buzogányt csinállon. Mer ha nem, űt is eküldi a mázsvilágra.

Na, jó, hát osztán a kovács megcsináta neki aszt a héttollu buzogányt.

Azután avva a héttolu buzogánnya ement megin az aptyáhó.

Ott őrzögették az ökröket. Hát asztán az ökrök ecsavarogtak egyik erre, egyik arra. A fijú utánadobta aszt a buzogányt.

Persze az ökör mingyá elpájázott a másvilágra, nem vissza a csordába. Epájázott.

Na, azután a nemes kösségtanács, várostanács összemennek.

„Hát eszt nem lehet. Ennek innen eke mennyi, hogy ez az ökröket mind agyondobálla, meg mi.”

Na, jó. Hát osztán monták az öreg csordásnak. Az öreg csordás monta a fijának. Hát sajnákozott, hogy ü nem. Nem tuggya, mast lenne segiccség, mast őneki ekő innej menni.

Asztán a gyerek aszongya, „Ne busujjon apám. Maj én elintézem.”

Bement a városházára. A tanács, hát együtt vót a kupaktanács.

A gyerek odasuhintott a buzogánnya. Hát persze, mintha szél horta vóna őket, mindössze megijettek. Asztán mongya nekik: „Ti gazemberek, ti semmirevalók, ti csirkefogók, mit montok ti? Hogy nekem ekő mennyi, mer külömben apámot teszitek ki.

Jó van,” aszongya, „én emegyek, de tik ittmarattok. És apámnak aszongya, valami bántódása lesz, visszagyövök.”

Avva ement asztán a fijú.

Nahát asztán mikor ment, az uton ment, ement világgá. Mikor az uton ment, jajgat egy oroszlán.

„Hát mi van? Már jajgacc?

Aszongya, goló van a talpába, hát nem tud menni. Meglűtték a vadászok.

„Na, gyerejde, majd én segitek.” Vette a csillagos bicskáját, kikerekitette a golót a talpábú.

Az oroszlán lenyata. „Na, jó,” aszongya, „most eszt meghálálom,” aszongya, „emenek veled. Akárhova kerűsz,” aszongya, „mindig ott leszek, mindig segitek.”

No, asztán mentek, mentek tovább mind a ketten. Asztán talákosztak egy medvéve. Asztán aszt megcsipték a méhék.

Na, hát ais jajgatott.

Nahát akkor a fiju aszt is ekergette, a méhéket leszette róla.

Hát mind a ketten, ais hozzáállott az oroszlánhó, hogy ekisérik.

A fiju nagyon megörűt mind a két erős pajtásnak ugye. Nahát avva mentek hát tovább világgá.

Mikor így továbbmentek, fordul a sorsuk erre, arra. Talákosztak a farkassa. Hát a farkas igen rettenetesen csúnyán üvöltött egy verembe.

Na, megszánta ez a legény. Kivette aszt is.

Nahát a farkas:

„Meghálálom eszt neked,” aszongya, „emegyek én is veled.”

Hát vót három erős kisérője. Maga is erős gyerek vót. Hát ő emegy világgá, akármi történik. Hát mentek, mendegétek, osztán egy erdő széllén tüzet raktak este. Asztán a gyerek ement, a buzogánnya egy szarvast ódalbalegyintett, meg asztán vacsorát készitett. Mikor megvacsorátak, akkor lefeküttek.

Aszonta a fijú:

„Hát, tik most vigyázzatok. Eccer egyik, eccer másik, azután a harmadik,” aszongya, „reggelig, hogy ne történnyék semmi baj.”

Mer egy öreg boszorkány, az meg látta a fijút már. Má nappa kisérte ott az erdő széllén. Csak aszt várta, hogy valamit tuggyon neki ártani. Hát ugye bántani nem merte, mer fét az erős három pajtásátú is, meg a fijú is erős vót.

Nahát asztán elalusznak. Lefeküttek. A fijú lefekütt. El is alutt jó. Hát az oroszlán aszonta, ü lesz az eső őr. Két órájig kiáll őrt az oroszlány.

Két óra letellett. Nem történt semmi.

Akkor a medve. Ais főket. Hát ais evégeszte röndösen. Őrt állott. Letet az üdő, akkor odament, megfogta a farkasnak a fülit, föcibáta:

„Te,” aszongya, „hogy valami baj legyen, mer” aszongya, „a füledet megtéptyük.”

Hát persze a farkas megigérte, de alig, hogy a medve eszundikát, a farkas is meglógott. Emegy ekkicsit bogarászni, vadászni az erdőbe.

Az öreg baszorkány meg aszt várta csak. Hát ment hama. Lemeccette a szegény legénynek a nyakát. Levágta. Keresztümeccette, lemeccette.

Na, mikor hazament a farkas, hát látta, hogy itt nagy baj történt. Persze osztán szimulát ő is. Lefekütt ugyi, mintha alutt vóna, elalutt vóna. De a medve ódalbataszitotta:

„Te vagy a gonosz,” aszongya, „mert tenálad történt. Nézz,” aszongya, „hogyha mast nem hozod el izé, aszt a ragasztót, a aszt a füvet ugyé, ha nem szerzed elő,” aszongya, „akkor többet vissza ne gyere, mert a világbú is még a fajodat kipusztíttyuk.”

Hát a farkas megijett. Igérte, hogy elszalad. Lesz fű. Kereste mindenütt.

Hát asztán egy kűrakásba valahol látott egy kis gyíkot. Az vütte a szájába aszt az olvasztófüvet.

„Na, asztán mire viszed, hova viszed?”

Aszongya: „A gyerekek a pajtáskámnak letiporták a farkát, ledobták valami kőve,” aszongya. Eviszi, hát hozzáragasztya.

Hát mekkérte, üneki is.

Hát a farkas bizony szítszórta hamar a kőrakást. Hát annak a kőrakásnak a fenekén vót az a fű. Evütte vissza. Nahát asztán ráragasztották avva a fűve.

Nahát mast ez nem elég. Mast kell az életvize, az élőviz.

Avva is mekkő kenni.

Na, sztán ekergették megin a farkast, hogy hozza vissza, hogy hozza meg az élővizet. Na, asztán hát mekkapta az élővizet, megtaláta. Asztán mekkenték avva az élővizze. Hát akkor fötámadott a legény.

Akkó láttyák, hogy megforditva ragasztották hozzá a fejit.

Megforditva. Hát hátrának nézett. Most leköllött neki törni megin a nyakát. Ugye máskípp hozzáragasztani megin.

Hát a farkast megin everték mindenhova. Mekköllött neki hozni. No, osztán sikerűt neki. Hát akkor herreragasztották.

Megelevenedett a fijú. Szebb is lett, meg erősebb is.

Avva ementek megin világgá.

De az öreg baszorkánt, baszorkánt, mi így mongyuk, aszt meg a héttollú buzogánnya ódalbataszitotta, hogy ement a pokolba. Mer azok nem kerűnek a menyországba, ugye a baszorkányok.

Na, osztán ementek világgá. Mennek egy faluba. Ott van a gyász. Városba, királi városba nagy gyász van.

„Mi van itt? Mér?" Hát kérdezik.

A kiséretét künn hatta, az erős három állatot. Hát asztán mongyák neki:

„Itt van a tizenkétfejü sárkány. Ennek minden hónapba kell egy leány. Mer," aszongya, „eveszi a várostó a vizet. Hogy nem kapnak vizet, ha nem annak neki egy leányt. Most má mind nekiatták üket," aszongya, „csak egyedül a királleány van. Hát máma arra kerül a sor. Mast arra kerül a sor."

Na, asztán nem történ semmise. Nem mondott semmiccse. Ement a királhó.

„Mit keres?"

„Szolgálatot."

Na, üneki a bojtárgya éppen ement, aszongya, üneki kell egy.

Hajcsa ki a birkákat másnap ide, meg ide. De, aszongya, a másik rétre ne hajcsa oda.

Na, jó. Emmeg nem törődött vele. Regge ugye kihajtya a birkákat, a folón keresztüusztatta az ezüstrétre. Ott jóltartotta estélig.

Hazahajtotta. Semmi baj se vót.

Másnap ehajtotta. Akkor áthajtott az aranyrétre is. Azokat a birkákat. Először az ezüst rét volt ugye. Ott minden ezüst volt. Ez, az aranyrét vót. Ott se történt semmise.

Asztán harmadnap áthajt a gyémántrétre. Na, mikor áthajtotta, megcsendűt a világ. Gyütt a tizenkétfejü sárkány. Nahát nem ijédett meg a Gyuri tülü ugye. Héttolu buzogány nála vót.

„Na, hogy mersz idegyünni?"

„Én idemerek gyünni. De te, hogy mersz idegyünni?"

No, osztán összekaptak. Mingyá mekkapta a sárkány eszt az erős legént. Belenyomta derékig a fődbe. De hát ugye ez kiugrott hama. Kapta a buzogányát, leütte neki két fejit.

A sárkánnak.

Na, asztán ekesztek birkózni. Nahát annyira birkósztak, hogy a sárkánnak csak egy feje vót. Akkor má könyörgött a sárkány, hogy evehet mindent, a városnak is megaggya a vizet. Nem kő a királlány se, se minden. De akkor má nem hallgatott. Leütte aszt a fejit is. Asztán mind a tizenkét fejbü kimeccette a nyelvet. Beletette a tarsolába.

Avva hazahajtotta este a birkákot. Király megolvassa. Röndbe van minden.

„Hun vótá?"

Itt, meg itt. Nem mondott semmiccse.

Másnap regge kellett a királleánt ekisérni a sárkánnak.

Asztán támatt egy vörös vitéz. Ugye többször kerűt mindenegyiknek védence, hogyhát meg akarták menteni, de a sárkány mind kivégeszte üket. Hát itt vót egy vörös vitéz. Királfinak atta ki magát. Hát az kisérte a leánt.

Mikor odaértek, ott hever a tizenkét sárkánfej. Nahát nagyot füllentett a vörös vitéz. Aszongya:

„Te," aszongya, „mast hazamegyünk, hát te mast az enyim lesze. Dehát neked mondani kell, te láttad, mikor én agyonvertem."

Nahát a lány miccsinát? Megmaratt, evádúta. De nem örömöst.

Otthon is asztán, mikor hazamentek, monta az aptyának is, meg mingyá, hogy nemigen hisz neki, hogy nem a vörös vitéz vót, hogy ez hamis.

Dehát mégis a király is örűt, királné, nekiatták a lejánt, fele királságot. Nagy lakodalmat tartottak. Na, azután első este bement az oroszlán a lakodalomba. Hogy üneki aggyanak valamit a lakodalombu. Szájába vütt ekkis kosarat. Abba tettek minden süteményt. Aszt visszavüttö. Ezek ekőtöttík.

Erős legény, meg maguk hárman.

Második este, medve ment e. Ais hozott.

Harmadik este a farkast kütték e. De abba nem bisztak meg. Má akkor ementek maguk is utánna.

Na, asztán bement az erős legén a mullatók közi, asztán mongya, hogyhát ü verte agyon a sárkányt. Hü, a vörös vitéz mingyá! Ü! „Nem igaz! Mennyünk birokra!" Meg minden.

„Na," aszongya, „nem akarlak másvilágra künnyi, hanem" aszongya, „én vertem agyon."

Hát nem. Ü! A vörös vitéz.

„Mive bizonyitod?”

„Itt van mind a tizenkét feje!”

Behoszták mind a tizenkét fejet. Aszongya nekik az erős legény:

„Láttatok má ollan sárkánt, akinek nincs nyelve?”

Akkor nészték. Egynek se vót nyelve.

Kivette a tarsolából:

„Itt van mind a tizenkettő!”

Királlány meg mingyá nyakábaszalatt.

„Te vótál,” aszongya, „nem ez vót. Mer,” aszongya, „úgyis hamis vót.”

Na, hát akkor kiatták neki az útlevelet, az utilaput kötték a talpára ugye.

Hát ement, még máma se látták. Nem lett királfi, meg király se.

Na, hát az ökörcsordásnak a fija evette a királleánt ugye.

A király megöregűt, a király nekiatta a gazdaságot, a király az országot, mindent. Ő lett a király.

Hát minden jó ment. Hát akkor eszökbejutott az öreg papa.

Hát mekkeresik aszt.

Hát asztán mentek abba a városba. Hát az öreg csordás, má jó öregember vót. A királleány nem szégyelte magát, nyakábaborút az apósnak, meg mi minden.

Hát azután igen vigan étek. Asztán mikor eccer a mulatáson túl vótak, akkor hát eviszik velök, az öreg csordást elviszik oda a városokba, az országjokba.

Hát ement velök. Mekköszönte ott, minden, hogy igy pártfogójják. Na, azután a város is aszongya:

„Nemhijába, a királleánt is buzogánnya verte ki, mer az ökrejinket is mind buzogánnya dobáta agyon.”

Hát így asztán király lett.

Még máma is kormányoz talán. Én nem tudom, meddigse.

Ha ének vagy talán meghatak?

Ennyi az egész.

198. KISEGÉR ÉS A TÁLTOSLÓ

Hát vót egy embernek három fija.

Na, hát ementek azok is, hogy szerencsét próbának a világba.

Hát az annyuk sütött nekik egy tarisznya hamubasütött pogácsát. Az útra. Asztán ementek.

Há mikor egész nap ment má, megéhezett, leűt, hogy majd eszik. Asztán odament egy kis egér. Hogy ü ojjan éhes! Má ennyi, meg ennyit nem evett. Hogy aggyon üneki is. Az Isten megfizeti neki, meg ü se marad hálátlan.

Na, a legény azután ement a királhó. A megfogatta szolgálatra.

Hát vót neki egy kertye, ahol ezüst selem kender volt benne.

Ezüst kender. Aszt kellett neki őrzeni éjszakákon.

Ja, hát első éjszaka ment. Csinyát magának tanyát ott, ahol majd vigyáz egész éjszaka.

Éjfél körü ekezdett szundikáni. Gyüttek lovasok, mind összetáncuták. Mire regge lett, hát nem vót kender.

Hazament.

Ement a másik szerencsét próbáni. Az íppen úgy járt.

Akkor megy a harmadik. Az is ement. Hát, mikor uzsonnázott, az egér odament, hát ü is kért.

„Gyere csak, kapsz.” Na, asztán adott neki.

„Hát, meghálálom, aszongya, akármicsoda szükségbe leszel, én ott leszek.”

No, osztán ement a királhó. Megfogatta. Ennek is az vót a dóga.

Na, asztán az is szépen lefekütt. Persze ez is elalutt vóna, hanem a kisegér megcsipte a fülit neki. Avva fötikút időbe.

Hát ü akkor nem alutt e.

Na, asztán gyüttek a lovagok a kertbe. No, ü asztán ezavarta üket. Másnap akkor az ezüsztkendert kellett őrzenie, az aranykendert. Ott is megmentette.

Harmadnap a gyémántkendert. De, hát nem tutta egész bisztosan, hogyhát micsinál ez, hogy megtuggya menteni.

Na, jó van. Megmaratt a kirájná ű tovább szolgálatba.

Kirájnak vót egy szép lánya, hát az most már féhezadó vót.

Kiráj kihirdette, hogy a legvitézebb királfinak, nohát, akik a legvitézebbek, annak dobgya a kirájlány az aranyalmát. Az lesz a kiráj, a jövendőbeli.

Hát gyüttek kirájfiak, királok, hát minden. De bizony egyse, egynek se teccett, egy se teccett a királkisasszonnak.

A disznóólak körű vót egy rossz gebe. Egen sovány bőrbe vót. Eccecsak az egér odamegy:

„Aszt a gebét, aszongya, fogd meg.”

Hát ü megfogta.

Az egér adott neki ekkis szerszámot. Meg, megrázta a kezive.

Hát ezüstszerszám vót.

A lóbú meg táltos lett.

Hát akkor a legény fölüt a lóra. Az egér szerzett neki királi ruhát. Maga is egészen királfi lett. Nahát ü is beállott a versenzők közi.

Nahát a kirájlány mingyá őt foglata vóna le, üneki akarta az aranyalmát anni.

Az onnan meg ement. Táltoson elugratott.

Megin megrászta magát, levetkőzött. Úgy vólt, mint előbb.

Egy rossz gebe lett belőlö, magából meg egy rossz háziszolga.

Második nap akkor má aranynyerget, aranyszerszámot kapott a táltos, a fijú meg aranyruhát.

Megin íjjárt.

Na, hát harmadik nap akkor már gyémántot.

„Nahát a hercegfijak mind: „Ki legyen ez?”

Hát ellett a nyertes.

Itt mast nem tudom tovább eszt kifejezni.

Osztán a táltos még a menyországba is ment. Fövittö. Nem tudom, hány véka parazsat köllött neki anni, mermá a zab kevés vót.

Utóbb parazs is kevés vót. Követet, hogy enni akar a lova.

A combgyábú vágott ki húst. Nekiatta.

Asztán, így...

199. A CIGÁNY ÉS A MARHAVÉSZ

Nagy legény vót a cigány. Hát üneki van három tehene.

Dicsekedett vele mindenhun: Ijjen gazdag ember, meg ojjan gazdag ember.

Hát asztán gyütt egy marhavész. Megdöglött a cigánnak egyik tehene. Hát aszmonta a cigány:

„Ott döglik, ahun van.”

Egy darabra rá, megdöglött a másik tehene is.

No, akkor a cigány aszmongya:

„Jut is, marad is.”

Kettőbű még egy maratt.

Mikor a harmadik is megdöglött, akkor aszmonta a cigány:

„Na, hála legyen az Úristennek, megszünt a dög.” Aszongya.

200. A PARASZT, MEDVE ÉS A RÓKA

Volt egy szegényember. Nagyon szegény volt. Két kis ökre volt neki, egy sereg gyerek, kilenc tyúkja, meg egy kakas.

Ez volt az egész vagyona.

Elmet szántani. Az erdő mellett szántogatott. Hát eccercsak láttya, hogy egy medve egy kis nyullal veszekszik. Ekezdett a szegényember nevetni. Majdnem megpukkatt nevetésébe. A medve megharagudott, hogy mit neveti ki őt a szegényember.

Mast ű űt megeszi. A medve a szegényembert megeszi.

A szegényember megijett. Elkezdett rimánkonnyi, hogyhát ne, őneki mennyi csalággya van, nem lesz mit enniök.

„Na", aszongya, „estélig hagyok, hogy a fődedet bevethesd", aszongya, „de estére gyüvök, előbb mint hazamész. Ökröstű, mindenestű megeszlek."

Hát a szegényember busút. Hát asztán gyütt a róka.

„Mit busúsz, te szegényember?"

Hát emeséte neki, hogy így meg így járt, hogy estére gyün a medve, megeszi mind.

„Ne busújj annyira," aszongya, „szegényember, segitek én a bajodon. De mi lesz a fizetés? Ja, hát mid van?

Aszmongya: „Van kilenc tyúk, meg egy kakas."

„Na," aszmongya, „ha aszt mind odaadod, akkor én megmentelek."

Tjeh! A szegényember megigért mindent ugye. Szorult rajta az ing, meg a gatya. Hát mekköll igérni. Aszmongya: „jó!"

„Na, itt van egy nagy zsák. Most ha gyün a medve, én ebúvok ide a bokorba, asztán elkezdek izényi. A medve megijed, kérdezi, hogy mik ezek. Csak mond, hogy vadászok gyünnek.

Akkor a medve megijed, majd kér, hogy bujtasd el."

Na, ugyanúgy lett. Gyütt a medve. A róka izét. A medve a szegényembernek: „Mi van? Mi ez?"

Mongya: „gyünnek a vadászok."

„Hát bujtass e!"

Hát bujjon bele a zsákba. Belebujott a medve a zsákba. Bekötötték a derekát. Gyün ám a róka, ha nem látta-e a medvét? Ő nem látott senkitse.

„Hát", aszmongya, „mi van abba a zsákba?"

„Szenyes tuskó", aszongya. „Hazaviszem este tüzenyi."

„Nem hiszem el, aszmongya, vágd bele a fejszédet."

Hát a szegényember a fejszéve bizony agyonvágta a medvét benn.

Na, akkor megörűt a szegényember. Má danóva ment haza. Hát monta a róka: „Majd éjfél körű jövök a fizetésér."

Szegényember hazament egész boldogan. Elalutt. Ifélkor zörgetnek. Hát gyütt a róka.

„Ki van ott kint?"

„Én vagyok, aszmongya, gyüttem a fizetésér."

„Jó, aszmongya, had őtözzem fő."

Hát sokájig tartott a rókának, mire ez öltözött. Nahát mindig beszót, hogy iparkoggyék.

Eccercsak súgta a feleséginek, hogy csahójjon, mint a kutya. Ugasson.

A felesége ekezdett csahúni. Megijett a róka.

„Mi van ottbenn, szegényember?"

„Itt van, aszmongya, kilenc kopó. Meg nem tudom üket tartani. Megéreszték a szagodat, hát erőve kiakarnak törni."

„Jaj, csak addig ne ereszd ki üket, míg emegyek, aszongya. Nem kell semmi. Megmaradnak a tyukok is, meg a kakas is."

Akkor aszmongya a szegényember az asszonynak:

„Látod asszony," aszongya, „többet éssze, mint erőve."

201. MEGDÖGLÖTT A KISBORJÚ

A szomszédba föl vitte mindig az a tót gazda a tejet. Ott valami uri népek vótak. Valami ügyvéd vagy mi vót.

Asztán eccer délelőtt vagy regge soká vütte, később, má tíz óratájt, tájba vütte.

„Hát, má, aszongya, szomszédúr, mi baj van?"

Ammeg ollan tótosan beszét: „Mi paj fan? Naty paj fan."

„Mi baj? Asszon beteg?”
„Eh, asszont csak kapok.”
„Hát kisgyerek beteg?”
„Kistyerekse paj. Az tyün magátú.”
„Hát mi baj van?”
„Megdöglött a kisborju, az naty paj,” aszongya.

202. PÜNKÖSD ÉS A CIGÁNY

Pünkösd első vasárnaptyán, mikor az emberek elé kiöntetett, akkor a plébános adott vagy a pap, nem is tudom, mi vót, csakhogy pap vót, adott az egyházfinénak egy galambot.

„Mikor aszt prédikálom: Jövel Szentlélek Úristen! akkor a lukon eresszed el.”

Aszt az egyházfinénak benn vót a kanja vagy kedvesse vagy mi, aszt jáccottak. Asztán kiröpűt a galamb. De nem tutták megfogni. Futkosztak utána.

Az egyházfiné rikát, lába lecsuszott a lukon. Hosszú pinaszőre vót, a lábáva együtt leleffegett.

A pap aszongya, borújjon le mindenki, mer aki fönéz, az megvilágtalanodik.

A cigány aszonta:

„Én egyik szememet megreskirozom, mégha megvakulok is.”

203. A HÁROM LEGÉNY

Három legény járt egy leánhó. Az egyik gróf legény vót, a másik bárólegény vót, az egyik meg szegény munkáslegény vót.

Hát, asztán annak vót a legnagyobb.

Az megigérte mindeneggyinek: „Ahhó megyek férhe, amellik legjobban tud szalanni.”

A brázdába pedig áll az egyik földnek a végin vagy ahogyan áll, a másik végéig.

Asztán a leány odaállott ugye, mikor kezdett, kesztek szalanni a három legény. Asztán kijabáta neki ez a lejány:

„Nagyfaszu, csak a barázdába, nagy faszú, csak a barázdába!”

Hogy jobban tuggyon szalanni, hogy előbb odaérjen.

Asztán az nyerte meg mégis.

KÁLMÁN MÁRIA
204–226.

PLANK ANNA
227–228.

PULLAYNÉ
229–235.

KOLMAN ESZTER
236–237.

204. A BOSZORKÁNY ZACSKÓJA

Mindenféle eszköz vót. Előbb ojjan nagy kemencék vótak azokba a régi lakásokba. Ojjan ződ kemencék.

Ecce lemegyek. Mer arra szalattam. És aszonta: „Gyere be, kislejány," aszongya, „menny, hozz nekem esztet, meg asztot."

Én bementem, mert én mindenkinek ementem, ha valaki kiabát. És ementem a bótba.

Mikor bementem a szobájába, asztán ojjan egy pad vót ottan. Ojjan lófej vót azon a padon. Ojjanforma vót, mint egy lófej. És annyi kis ojjan acskó akatt ott. Én meg aszontam neki: „Hajja, mi van ezekbe az acskókba?"

„Neked semmi!" aszonta. „Neked nem való ijjesmi."

Asztán hamarosan egypár, egy krajcárt a kezembe nyujtott. „Na," aszongya, „most csak szalagygyá haza szépen." merhát fét, hogy nagyon megvizsgálok mindent. Mer én is ojjan egy kis ördög vótam. Mindent megláttam ám, hol valami van.

Na, és evve szépen eis mentem.

Merhát lehet, hogy az eszköze ott benné vót, Mer monta, meg ne fogd, meg ne fogd. – Meg akartam. – „Ne fogd meg," aszongya, „nem neked való. Accsak hadd ott szépen."

És én nem is várakosztam. Máis avva eis szalattam. Én má akkor tuttam, ugyis én má akkor tuttam.

És ez az asszony hoszta a vajat is minékünk. Má énnekem akkor mindig a fejembe vót.

205. KENDŐVAJ

Ez itt a faluba vót.

Én még ojjan kislány vótam, asztán Nagyszentmihályon vótam a jezzőékné. És eccer jön ez az asszony. De annak, annak már rögtön megláttam, hogy es ist nicht normal. Asztán a naccsága aszmongya:

„Tuggya mit, Mariskám, estére," aszongya, „krumplit süssünk." Ojjan őszi üdőbe vót. „Meg friss vajunk is van."

Én meg enevettem magamat, mer én má ojjan gyerek vótam, én má tuttam errű.

Mast asztán este nem ettem. Én meg csak nevettem. Azok jóizüjen ettek, én meg csak kimentem a konyhába. Nem ettem.

Másnap osztán a gyermekek is, hát ojjan kis fickók vótak:

„Mariska néni, mér nem evett? Asztán az úr.

Aszmontam, hogyhát ijjen vajat én nem eszek. Kendővajat nem eszek.

Merhát a kendőket föjték meg.

„Micsoda? Mit mond, Mariska?"

„Ja," mondom, „annak nem is vót tehenje, aki hoszta a vajat. Meghát az nem megy vajatvenni máshová." Mondok, „má többször hallottam, hogy az mindig tejet, mer őnáluk mindig tej, vaj elég van.

206. ÉJFÉLKOR MOSNAK A PATAKBAN

Merhát ugyé a patakba is sokszor. Má akkor nem voltam ijjen fijatal, ellegénnye jöttem, jöttünk. Egy másik lánná vótunk és mongya: „Na, mast mingyá ekisérlek tégedet is haza."

Nem itt laktunk. Osztán hát hogyan megyünk, megállunk, mint szokás szerint, megállottunk szépen és beszégettünk. Hát eccecsak hallom, mosni a patakba. Előbb, mint sujkótak. Az a legén megnézett engemet, én meg őt. Magamba: „Mosnak éjje?" „De a fene egye meg," mongya az a legény, „én mast odamenek, megnézem, hogy mi ez."

Hát csak mosott, mosott. Aszongya: „Menny be!" Én bementem szépen és az ablakhómentem és

ottan főkőtöttem édesanyámat. Mer édesanya má fekütt: „Itten mosás van.” „A fene vigye, megse hagasd,” aszongya, „ollasmit.”

No, asztán az a legény aszongya: „Hát eszt megjelölöm eszt a helet is. Merha látok-e valamit vagy nem?” Nem látott semmit. Odament, nem látott semmit. Másnap regge is odament. Nem látott semmit. Nem láttunk semmiccse.

Hát csak mosott, úgyhogyhát. De ugyi emberi izéve nem láttunk semmit. Mint példájul ugyis osztán ottan beszétünk. Talán ág vót. Hogyhát az az ág? Mikor minden csöndes éjje ugyé, akkor minden egísz más izé van. Nem? Nem vót semmi ág ottan, meg semmi, csak ez a páccsolás.

Na, ja, többször monták aszt. Má nem tudom ám. Aszt tudom, aszt magam hallottam és láttuk is, hogy semmit nem lehetett. Úgyhát hogy ág lehetett vagy valami. Mégiscsak valami ollan. Ugyebár hogyha valaki ottan van, meglättya az ember, akárhogyan bujik. Az nem létezik, hogy az ember nem láttya meg.

Mondom, az csak mosott, mosott. Az a legén se látta, meg még hát én se.

Az ablakrú hallani, hallottam. Én nem mentem oda!

207. HAZAJÁRÓ LÉLEK

Egy gyerekágyas asszony az hazajár. Aszt mindig monták. Szegíny édesapám, azis mindég monta, hogyhát ő, amikor ollan kis legény vót, ő evót tejér és hát az az asszony, egy fijatalasszony. Éppen karácsonyéjje született neki az a kisgyermek és ollan nagy hó vót. Nem vót orvos, semmi. És mire lett orvos, meghat az asszony. De ja kisfijut megtutta szülni. És osztán ütet meg igen szerette.

Az én édesapám. Hát ojjan egy legény vót, gyerek vót ugye. Mindig kiküttek, nemhogy a műhelbe hatták, tislérnek tanút, nem hatták otthon doguznyi, hanem monták, mennyen kü ja fijatalasszonnya a mezőre.

Asztán ugye édesapám meg igen jó szívete. Hát ojjik embert egyátalán nagyon lehet. Mindig epanaszkotta neki a baját. A férje meg nem vót odahaza. Nem is tudom, ollan egy üzletes vót. Ement mindig. Ollan vászonnya mentek ki. Asztán hát ü csak minden éven egypárszor jött haza. Az öregek meg igen csunyán bántak avve a fijatal nőve. Asztán mindig aszonta az édesapámnak:

„Menny csak Jóska, menny szépen haza és hozz nekem valamit, ha tucc, lopj ekkicsit valamit.” Mer igen kevésset attak neki ennyi.

Na, asztán az édesapám meg az öregurra nagyon jó vót. Az mindig aszonta, merhát belátta, hogyhát a műhelbe is annyit köll neki dogoznyi, meg a mezőn is, mindig külön adott neki kenyeret, meg ekkis darab szallonnát. Nahát asztot nemhogy megette vóna maga, hanem kivütte szegény asszonnak.

Na, osztán meghat az az asszony. De emmá mindig monta neki, németü beszét: „Meglátod, kisfijam, hogyhát én meghalok, meglátod.” És asztán ugyi aszonta: „Hogyha én meghalok, gyerek hátramarad, te vigyázó a gyerekre, míg itt lesző a házná.”

Hát ugyanúgy történt. Meghat szegény nő. Minden este hazagyött hat hétig. Hat hétig mindig hazagyütt. De senki nem látta, mint ü. A gyermeket megnészte, megforgatta és a édesapámnak mindig aszonta, úgy a válláraütött, hogy nézzen rá. Asztán megen etünt.

És utóbb az édesapám nem birta esztet má. Nem hogy fét, hanem hát megmonta az öregeknek, hogyhát ü nem marad itten, hogyhát ü esztet nem birgya. No, asztán az öregur a papot hivatta. Ujbú beszentőtette a sirját, meghát otthon is mindent beszentőtetett. Akkó többet nem gyött senki.

208. TRÚD, EGYHÁZKELŐ

Az, aki megnyom, az nem az igazi baszorkány, asztat trúdnak mondják.
Az a trúd. Az többnyire csak a gyerekágyas asszonyokra ment. Csak gyermekekre, meg a gyerekágyas asszonyokra. Az énnekem is megtörtént, énrajtam is.

Harangszó előtt vót, este. A férjem, ott van a másvilágon, meg. Ugyebár én is előbb, mer nem itthon szültem és hazahosztak. Mast ugyebár máma hosztak haza, kilenc napra. S nem mentem akkor még egyházhoz.

Úgy hosztak haza és feküttem. Éppen egy ojjan szép nap vót.

Aszongya, nálunk lakott egy lány: „Gyere, Mariska, mennyünk e hamarosan tejér."

Na, osztán ementek és nyitvahattak mindent, mer nyár vót. Hát eccercsak hallom, a lépcsőn valaki jön. De ojjan rettenetes nehézen lépkedett. Na, jó. Hát hogyan fekszem az ágyba, nem aluttam. Este harangszó előtt. Nyócórakkor szoknak harangozni, mer Ausztriába laktunk. Asztán egy, hát egy nagy ember áll előttem. Egy ember. De ja lábaji ojjanok vótak, mint a ló. És én többet nem tuttam esszótse beszényi. Végem vót. Látni, láttam. Na és azután azok jöttek, mer nem sokára vótak. Akkor etünt. De én ojjan rosszúlettem azután. Mingyá ekellett menni az orvosér.

Az orvos mongya: „Isten álgya meg, hogyan?" aszongya.

Montam neki, hogyan.

„A," aszongya, „holnap mingyá mennyen az egyházhoz."

Mer Ausztriába nem szoknak egyházhoz menni. Nem. És másnap mingyá a férjem hozott kocsit és mingyá evüttek az egyházhoz. Akkor többet nem jött. És azóta én bizony mindig ementem az egyházhoz.

Nem tett semmit, csak mellettem állott. De ojjan nagy vót, hogy izé, hogy a plafonná. Ojjan nagy vót az az ember és fekete. Egész fekete. Minden fekete. Mikor belépett, aszt megláttam, hogy ojjan, mint a lópata. Ojjan vót a lába.

209. ELÁSOTT KINCS

Az elásott kincsrű is. De mikor kiásták, nem szabad egy szót se beszéni, mer abba a pillanatba, ahun egy szót beszének, akkor lemegy megin tovább az a kincs. Mer mongyák, mindig monták, hogy három év mulva meghal az az illető, aki kiássa. Nem? Ha nem is beszél, ha a kincset kiássa, három év mulva meghal. Hanem, ha beszél, akkor az a kincs mindig tovább lemegy és nem talájják meg.

Mer az ég. Aszt mindenki nem is látja meg. Aszt mindenki nem látja meg, mert vannak ujhold emberek, azok meglátnak mindent. Akármi, mindent, mindent meglátnak. Akik ujholdba születtek, annak a szegénynek az nagy izé, nem valami könnyü, mer az meglát mindent.

Nálunk vólt egy. Én szakácsnő voltam és nálunk volt egy szobalány. Igazán szép, meg jó lány volt. Nem valami, tuggya Isten, mi. És asztán ementek az urak és egy nap szabadon voltunk mi is. „Na," mondom neki, „most elviszem, emegyünk mink is sétálni."

Jó van. Még egy magyar volt, még egy magyar leány, meg egy francija nő. Gyermekeknél. Na, asztán elmentünk sétálni. Éppen harangosztak.

Hát az a lány meg mindig má csaknem agyonnyomott bennünket. „Ha nem láttyuk? Úgy, menynyünk haza."

Osztán ijjen szép májusi este volt. „Mér mennyünk haza?"

„Jaj," aszongya, „mennyünk haza." Ő nem birja. „Nem láttyátok, mi van itt előttem?"

Mondom neki, én nem látok semmit. Senki se látott semmit. Ő meg mindenfélit látott szegény. Hát akkor is mingyá fogtuk magunkat, utánakérdesztünk, hogy hogyan miként? Asztán monta, hogy ujholdba született és ő meglát mindent. De, mikor, a hajlékba van, ott nem annyira. Hanem kint. Az ujholdba születettek meglátnak minden jót, minden rosszat.

Tüzet is. Eccer én is láttam valamikor. De, hát nagyon megijettem ugye. Ojjan kislány voltam még. Megijettem. Akkor itt a hegyen kint égett. Én meg aszt hittem, hogy csipkebokor égett. Mer ojjan kéken égett. Az direkt kéken égett! És másnap kimentünk, mer ugye ismeri az ember, ojjan falusi hejet minden lépésre, meg tuggya mondani, hol volt, hol se. Nem vót bizony csipkebokor, hanem az sacc vót, mer kéken égett. Egész úgy, mint gáz. Asztán még, mikor má nagyok voltunk, úgy beszélgettünk sokszor. Kérdeszték, hogy most nem látom-e? Mondok:

„Nem láttam meg."

Hát nem is vettem úgy figyelembe. Hanem jó vóna mégis kiásni, mikor az ember szorul valamikor.

Három év mulva szokás szerint, monták, meghal az az illető, aki kiássa.

Meg ha nem is akarja kiásni, akkor ugye valami szentölt dolgot dobgyon arra a hejre. Akkor nem megy le az a kincs.

Mondom, ha valami szentőt dolgot rátesz, megjegyzi, hogyhát azután nappa szépen kiássa.

Mer aszt nem lehet kihirdetni ugyebár.

210. KICSERÉLT GYERMEK

Ciklénybe ottan meséték. Eccer egy szülésné vótam, ottannék meséte egy asszony, hogyhát ü annyira fél itten szülni, mert már eccer kicseréték néki a gyermeket. Kicseréték a gyermekét.

Még én is asztán gondótam magamba, ügyesen kell esztet megcsinálni. Mingyá tettem bele az ágyába egy kést, egy jó nagyot és a fejiné a rózsafüzért. A zsidókeresztet én nem csinátam rá, hanem a kést, a nagykést, konyhakést tettem a strózsakk alá. A rózsafüzért a feje alá.

Aszt, talán ők nem is vették észre, de nem lett semmi baj. Még ollan nagy legény lett abbul a, akit fővettem. Nem lett semmi baj.

211. A GATYAMADZAG, MINT VARÁZSSZER

Nálam Bécsbe, nekünk is nagy lakásunk vót. És osztán, hogy ne kőjjön annyit, hát ugyis két szobám vót, kiattam az egyik szobát egy házas, egy ehepárnak.

Na, osztán ottan laktak nálam és állapotos lett az az asszony. Meg is szült. És éjje született az a kisfiju. Én meg odahaza vótam. Hát mingyá főis vettem. Asztán ugye hogyan vizsgátam és mostam, megijettem, mer láttam, hogy itten valami át van kötve a nőnek. Osztán mondok neki: „Warum haben Sie die Schnur da?”

Megnézett. Aszongya: „Hausfrau, hát majd eccer elmesélem.”

Hát az nem ment ki ja fejembű.

Hát asztán a férje kicsit üdősebb volt, a lány meg valamikor szegény lány vót. A férje meg nagyon jó házbul valo volt. Valamikor odakerűt, úgy kerűt oda ez a férj abba a faluba és ottan lakott és mostak neki. És a lány szerette vóna azt a fijatalembert, de hát ő nem sokat izét, csinát vele ugyebár. Hát a gatyájábú kihuszta asztat a madzagot és ide kötötte rá. És attul a naptul fogva, monta, mindég közelebb izét, hát kerűt hozzá. Igy osztán el is vette.

Ittennek nem láttam még ojjasmit. Valamikor hallottam, hogy kendőket izétek, hogyhát ojjan selemkendőket vettek egyik a másiknak és asztán úgy. Tuggya Isten, mi vót. Azután az egyik, mive nem vette e, meghalt. Arrú eccer hallottam, hogyhát egymásnak má vettek kendőket, azután hát lebeszéték, hogy ne vegye e. Azután meg is hat. Ja, de mondom, anná a nőné eszt magam láttam. Na, aszongya, ha eccer gyermekek, meg minden van, akkor má a házasság jobban közbe van. Nem?

212. MEGIGÉZÉS

Hát valakinek ojjan izé, szöme van, direkt wird hipnotizieren und scharfes Blick hab’n, und aus ist mit dem Kind. És akkor a gyerek meg is hal. Meg, meg, meg! Nincs semmi. Nem mutatkozik egyáltalán semmi.

Csak ehaggya magát rögtön és ha az ember nem veszi eszt rögtön figyelembe, hát belemegy a bélbe, a gyomrába és akkor má vége van a gyermeknek. Akkó má nincs semmi izé. Azér mindig, na mongyuk, én legalább megcsinátam, meg akit hát én, meg akive jobban hát úgy összejártam, mindig montam: „A kisgyerekeknek mindig valami, valami ruhát vagy forditva vargyátok, vagy pedig forditva őtözzétek. Akkor nincs neki hatalma. Nem.

Aztán meg ugyi, hát én mindig lemostam üket. Szenyet dobtam, mer az a legjobb, akkor leghamarabb megtuggya. Hát mongyuk, hamarosan tüzetrakok és bele a sósvizet. Odateszem a vizet is szinte. Lavorba teszem a vizet. Sót teszek bele, meg minden. Azután kiveszem a szenyet. Faszenet. Hát akkor, ha tudom, hogy férfi, hát akive talákozott az ember, vagy ki vót itten ugyebár?

Én eccer a kisleányomat fölösztöttem mindig este. Mer nappa nem értem rá. Osztán, hogy jobban nyugoggyunk, este fölösztöttem. Asztán éppen valaki jött. Egy férfi ember. Hát igazán heles kis lány vót. Asztán az az ember csak ojjan. Hogyha valaki észreveszi, nem tesz nekik semmit, hanem csak úgy rápillant, akkor vége van a gyereknek. Akinek hatalma van hozzá.

Lehet, hogy az ember egész izés is, hogy véletlen is megtörténik.

Én mondom, legjobban attú ke féni, akinek úgy összö, nagyon burdos szemöldöke van. Azoktú mindig tartani köll. Na, asztán, ugyebár akkor hamarosan evvel a vizzel megmozsdatni. Csak lemosni szépen az egész testit. Lemosni és a vizet hét ajtóizébe tőtteni. Hét. Az ajtósarokba. Egy ajtóná négy, a másikná három.

Mongyuk, hát többnyire hármot. Asztán az, amellik lemegy. Hát mast mast vót itten egy. Hát mekke jegyezni, mikor dobgya, férfi vagy nő, ugyebár. Hanem ha nagyon ferlich (gefährlich), akkor mekke hinni aszt az illetőt. Előbb mekkellett hivnya, jöjjön el. Hogyha nem is monta meg, miér. Hát gyűjjön e. Asztán a gyereket a kézrevette, meg így, meg úgy. Akkor megin jó lett.

Ha nem, ha sokájig nem tartott, ha nem haggya sokájig. Kézbevette a gyermeket és ekkicsit megsimogatta, vagy ekkicsit megráncigáta.

Ja, hogy nem szette összö magát, de hogyha összöszette a gyermek magát, akkor nem.

Ugye például faluhejen mindenkit ismer. Na, városba, ott is tuggya, ha férfi vót-e, vagy. Mer a gyermeken rögtön megismerik, hogyha valami. Sofort. Hogyha nő vót-e vagy férfi. Merthogy akkor má a gyerek abba a pillanatba egészen más lesz. Egészen ehaggya magát.

Ekkis fejér ruháve mosni. De mikor nagyon haldoklott má, akkor levetkőzött és avva a, ha férfi vót, de szennyes ruháva. Nem ám a tisztáve. Ami rajta van, avva meleg ruháve letürűni. Csak ahogyan odatették asztat a gyermeket a vánkosra és akkor letürűtük. Mert aszt mingyá megérzi, ha a homlokát megnyajja. A homloka akkor ollan keserü, direkt ollan, mintha direkt sót nyana. És abba a pillanatba mingyá tuggya, hogy a gyermeknek mi baja.

Nahát, mongyuk, ha én most kimegyek evve a kisfijuva. Ugyebár, én most tudom, hogyha mast valaki elémgyün és a gyerek eccerre összemegy, akkor tudom má, hogy ez férfi vót, vagy egy nő vót ugyebár. Ha nő nászte meg, akkor magam vetkőzöm le. Saját magam. Avva teljes, a testrü mingyá le. Tejjesen mesztelenre hamarosan és aszt a gyermeket áttürűni. Megmosgyák. Mondom, először mindig megmosgyák.

Az orvosok se attak előbb rá erre semmit. Nálunk vót. Mink is. Mer én előbb is kinnlaktam Bécsbe. És ecce kimentünk. A háziasszonyomnak is nagyon szép gyermekek voltak. Asztán ementünk sétáni. Kimentünk az uccaajtón, kapun. Meg egy pár nő ment éppen arra. Osztán ahogyan abba a kocsiba űt az a kisfiju, rájanésztek azok a nők és az a gyerek meg hátracsapta a kis fejit. Na, akkor mingyá mentünk az orvosér. De én má! A háziasszony ement az orvosér, meg addig a gyereket elláttam ugyis. Asztán jött az orvos. De nem vót. Hijába. Nem lehetett rajta segiteni. Meghat. Az orvos aszongya: „A kisgyermek ugyis szép, minek köll még annyira fölizéni. A szükségtelen dolog. Az ember ne is tegye.” Pedig katonaorvos vót. Egy öreg orvos. Nem valami fijatal orvos.

Mondom, magamon is megtörtént a gyermekünkné.

213. KÖTÉNYBEFEJÉS

Eccer az én édesapám, ott van a másvilágon, meg a tezsvéröm, azok eccer hajtottak egy tehenet. Éppen negypéntekön. Én tizenhat éves lány vótam.

Hát ottan Szentgotthárdon megfejték. Ojjan nagy izé, veder tejet adott. Aszmonta a tezsvérem, hogy nem is, má utóbb nem is fejték le. Na és azután mire hazahajtották, má alig tudott menni az a tehén.

Aszt tudom még.

Hát mikor egy asszony látta aszt, hogy jönnek, akkó mingyá jött mihozzánk. Az az asszony. Még a tehénnel nem is vótak benn az istállóba, már az az asszon is ott vót vizér. Má hogy legyen neki hatalma.

Hát bizony a jó tehenünket...

Had nyugoggyon egy kicsit. De bizony nem adott eccsöpp tejet sem.

Eccsöppöt sem. Hát miccsinájjunk? Hát nem ád! Hijába!

Hát akkor az édesapám, ott van a másvilágon; „Nincsen egy uj kötény, egész uj, amit még nem is hortak?”

Na, osztán abba föjték. De csak úgy, mint egy cérnaszál, úgy atta.

Asztán asztot verték, az izét, a kötényt, addig verték a jászóhó, míg megszáratt. Azután ement, ho-

zott mindenfile fát és szinte megfüstőte. Hétféle fáva. Abbú raktunk tüzet és annak a szennyive szinte meg lett gőzűve az a tehén. Meg lett füstőve. Alaja lett téve. Hát ügyesen persze, hogy ne legyen semmi baj, hogyhát megin hejrejöjjön.

Igy tuttuk osztán hejrehozni, hogy ne legyen neki hatalma.

214. RONTÁS

Az édesanyám az nem vót innenvaló és ugyé volt szomszédunk. Asztán itten ojjan kisebb földek vannak és minekünk, nem tudom, lóher vót, vagy a szomszédnak vót valami rossz buzája és hogyan átlógott a megyén, hát imitt-amott talán bele lett csipve. Nem készakarva, hanem hát mégiscsak.

Asztán hát minálunk is eccer előfordút az. Szegény édesanyám sokszor meséte. És hát oda kellett menni ahhó az illetőhön. Igen megromlott és elhatta szinte magát. Asztán az öreg papa aszmonta az édesanyámnak: „Tudod mit, Anna? Menny szépen ahhó az öreg bácsihó és mond neki, hogy jöjjön e."

Asztán eis együtt. Hanem mikor együtt, má tutta az az ember, hogy mér jön. „Tudod, hogyha megin aracc, vigyázz, hogy ne tuggyá semmiccse belearatni. Mindig fordicsd e a kezedde."

Asztán a mamám aszonta, többet soha életembe. Meg én se arattam e. Ott fekszik az a füöd, má tuggya Isten hány évig, hanem meg nem fogtuk még sohasem. Mast fü van.

b) Hát osztán ugyebár az az öregember eljött. Osztán a tezsvérem, amellik Magyarországon halott meg, ammeg ollan kis fickó vót, ammeg megleste. De úgy látta, ahogyan kis nyilások voltak benn, látta, hogy ais levetkőzött és a tehenet letürűte. A mi tehenenket. Saját gatyájáve ugye. Osztán az ostorra kétszer-háromszor ráhúzott. Asztán az a tehén fölugrott, asztán megin enni kezdett. Akkor megin röndbe lett.

Valami mondást montak. Verset. Én mondom, én csak mindig a jó szellemet, guten Geist, guten Geist angerufen. Hát a jó szellemet főkéri, hogy legyen szives és jelennyen meg. Avva a főtételle aszt a dógot evégezi.

215. HÁZIKÍGYÓ

Az van mindenhun. Ebbe még nem hallottam, de ott a régi házunkba vót, aszt tudom. Jelentkezik az. Úgy megy, mint egy óra. Mint egy óra.

Meg ahol nincs ojjan kígyó, ott szerencse sincs. Agyonütni nem szabad.

Nálunk, énnekem egy kis tezsvérem meghalt azáltal. Mert ugyebár mindig jött az a kígyó enni.

Ugyebár a kígyó nagyon szereti a tejet. Asztán, hogy ollan kis asztalok voltak, asztán az a kígyó ippen ahhó a gyerekhő ment mindig.

Mindig ahhó a gyerekhő ment. Asztán együtt itten a legidősebb tezsvérem és eszt meglátta. De korona vót a fejin. Arankorona, a kígyónak!

Ő, meg hogyan beakart lépni, meglátta a kígyót. Mingyá megfordút, és eszalatt. Eszalatt egy öregemberér és kijabát neki:

„Gyuri bácsi," aszongya, „gyöjjön hamarosan, mer ott egy kígyó eszik a Nándiva."

A Nándi, a gyerek, meg mindig megütöttö a kanálla, mindig aszonta:

„Egyen zsömlét is, ne csak tejet." Zsömle volt a tejbe beleszelve.

„Egyen zsömlét is."

No, asztán így a kígyót ehajtották. Gyüttek kaszáve, minden.

Ma háromnapra a gyerek meghat, az akis Nándi. A gyerek három nap mulva meghat, de nem ám, hogy a kígyó bántotta, hanem hirtelen meghat.

Hát a kígyót nem vettük többet észre. Hanem hajtigáni akarták a kígyót, merhát látták, hogy korona van rajta. Az a legnagyobbik, a legfinomabbik arany, az a korona. Ojjan, mint egy kis kakasnak, ojjan koronája vót.

A kígyót ehajtották, a gyerek meg meghat. Asztán többet nem is vették észre. De nem érték ám egészen e a kígyót, csak a farkáná lehetett, kivérzötte magát vagy nem tudom. Sokszor mesték.

Házikígyót nem szabad bántani. Inkább tejet lehet neki anni, de bántani nem.

Ha valaki meghal, hogy az megjelenti. Az akkor úgy sziszeg a házba. Előtte. Hogy arrú megtunni, hogy a kígyó megjelenti. Mikor a Hegedüs Lidi néne meghat, a szél megütöttö, akkor aszonták, gondúták, má hallották előttenap a kígyót, hogy sziszegni a házba. Hogy a falba volna valahol. Nem is gyün elő vagy pedig nincs is.

Künn a gangon attak a gyereknek mindig tejet. Asztán nem mingyá efogyott a té neki? Asztánnek kenyeret tettek bele. Az nem. Csak a tej mingyá elfogyott. Osztán utóbb, „Há hová teszi ez a gyerek eszt a sok tejet? Mekke lesnyi."

Meglesték.

Vót egy nagy likas dijófa. Onnan mászott ki egy kígyó, meg mindig megitta a gyerek tejit.

216. A BOSZORKÁNY BÉKA KÉPÉBEN

Hát vótak. Az ember megismerte. Hijába, meg. Má egész ollan más kinézetésük volt. Mindenféli illesmik vótak.

Mikor én még ojjan fijatal voltam, arattunk. Akkor egy ember volt az izé, a kaszásom. Asztán ugye az belekaszát egy békába. „Jaj Istenem," aszongya, „szegény komaasszony." Így féretette a kaszáve. Ügyesen. Aszongya: „De kár, talán csak nem vérzi ki magát."

Ugye minekünk az vicc vót. Na, asztán débe hogyan ettünk, akkor jött. Jött az a béka. A béka, amejjiket megvágott. Asztán hogyan ettünk, mer a mezsgyén ettünk, odatett neki egy nagy izé, jó nagy kalán turósmetéttet.

Osztán hát őssze. Éppen azon az éven vót őssze, az az ember meg elutazott. Ecce csak gyün egy asszony oda, osztán ád neki egy csomagot. Annak az embernek. Aszongya: „Tessék, itt van a csomag. Jót tett, ő sok jót tettővele."

Megnészte. Aszongya: „Én magát nem ismerem."

„Na, ha nem is ismer," aszongya, „de maga nagyon sok jót tett velem. Emlékszik," aszongya, „mikor turósmetéttet adott."

Hát abba az időbe az az ember mindig izét ojjasmit, mindig aszonta:

„Ne báncsátok, kerüllétek inkább ki, arassátok fönn le, haggyátok ottan."

Most nem hiszem, hogy van, aki bántya. Én se bántom. Had legyen.

Komaasszonynak mongyák, viccbü. Ha valami vót az embernek a zsebgyibe vagy kezibe, hát attak neki valamit.

217. A HAVIBAJOS ÁRT

Asztat csinyáták, hogy ne lássa meg. Meghát az nagyon ártalmas.

Én mindig meg is montam, hogyhát ha valaki főkeresi aszt. Hiszen emberek vagyunk, ha valakinek havibaja van, ne fogja meg aszt a gyerekágyas asszont. Megnézni, ja. Dehát nem jó megfogni, mer akkor ollan kiverést kap az a gyerek.

Többnyire az a gyereknek aszt mekkő szenvennyi. Pedig ugyi hát az az illető se tehet rulla. Először, mongyuk, az nem baj, ha megfoggya, hanem mielőtt a kezet megfoggya, foggya meg a dunyhát, vagy akármit.

Azután a kezit. De mingyá, ahogyan gyön, ne foggya meg.

218. IDEGEN ÉS A KISGYEREK

Ha, hát nem is mutatták meg neki, idegennek. Míg egyházhoz nem ment, addig vagy kést tettek bele az ágyba. Kést. Nagykést a lábáhó. A strozsakk alá. Elébb nem vót matrac ugyé, mint máma. Hát a strózsakk alá mindég egy nagykést vagy pedig egy rózsafüzért tesznek bele ugyé. Merhét mindig aszonták, az a trúd. Hát az is ollanforma, mint a baszorkány.

Na, hát avva ollan izéket csinyátak, ollan egyhuzomba ollann egy zsidókeresztet. Hármat. A gyerekágyas asszonynak az ágyaoldalára.

Egyik felire. Hát akkor nem vót, nem ártott meg a szem a gyermeknek sem, meg az annyának se.

Hát annak nem örül senkise, ha dicsérik. Annak, ha még ollan szép az a gyerek, ugyé azér arra nem örűnek. Aszt jobban szereti mindenki, ha aszongyák, csunya. Mongyuk, állatokná, malacokná, nagyobb állatokná, meg ijjesminé, ott má vettem eszre, hogy eszt. Edicséri.

Asztán kezdenek éppenúgy, mint a gyerekek.

Megigézi. Hijába van akkor minden.

219. NYIRFASÖPRÜ ÉS A BOSZORKÁNY

A nyirfa a baszorkányoknak az ellensége. Az a baszorkánnak a legnagyobb ellensége. Söprü meg nyirfábú van. Csak odateszi, vagy pedig hogyha nyirfábú botta üti arra, ja.

Vót má ijjen eset. Botta üti meg, agyonveri. Sofort. Ha mingyá ember is. Ha ember formájába jön, akkor is. De hogyha más botta üti, aszt meg se, észre se veszi. Baszorkány ellen csak egy fegyver van, nyirfa. Semmi. Ha az visszarepül, az nem használ.

Vagy pedig a vas is izé. Hanem csak egy patkó, amit má lejárt a ló.

Ojjan vén patkószegge, avva lehet tenni neki valamit. Asztat teszik bele a patron hejett. Avva lövik meg. Ugy nem tesz neki semmit.

Hanem ha nyirfa, az nagyon. Az a legnagyobb ellensége a baszorkányoknak. Avva azér ugyebár. Én nemcsak a katolikusoknál vettem észre, hanem sok, akikné. Mondom, minden házba nem vót nekik ojjan erejük, hanem akkor má vótak ojjanok, akik mindig másikka jó vótak. Aszonták:

„Te, emenyünk virágot szentűtenyi.” Akkor keresztet mindig beletettük abba a csokorba. És aszt, egy kis keresztet a nyirfábú csinyátak mindig a férfijak és aszt megszentűtettük és egy kis szegge az istállóajtóra szegetük.

Aszt észre se vette. Talán még mast is ott van.

220. NYIRFA ÉS A BOSZORKÁNY

Hanem egy nő egy férfit nagyon szeretett. És asztán az a nő meg szégyellette magát, hogy megmongya annak a férfinak, hogy micsoda állapotba van. Hát az má mind ojjan. Egyik a másiknak átaggya ugye. A baszorkányságot.

Asztán ugyehát a férfi meg igen szerette, mert nagyon jó lány vót. Igen jó lány vót. Hát nem tehetett rulla. Mindig elköllött neki menni és osztán az a férfi. De azok mindig kentík magokat. Aszt a rókuszbókuszt ecce tuttam má valamikor, de má efelettem. Kenyőccse vót neki. Aszt tudom. És avva mekkente. Mikor mekkente magát, mikor utra csináta magát, kente magát és monta: „Sötéccség előttem, sötéccség utánam, ne lássa senki, mint te egyedül.”

Hát az a „te egyedül,” az csakis a pörzse lehetett, nem más.

És asztán a férje megfigyete. Ammeg szinte utánarepűt. Hát az éppen esztet monta, hogycsak meglássa, hová megy a felesége.

Hát amikor odakerűt, ippen odakerűt, ahová a felesége. Hát mikor odakerűt, akkor látta, hogy ott táncúnak ojjan nagy tölgyfa között. Hát bizony szétszabták szegény feleségit.

Ja, mast hogyan őt edobták, akkor hijányzott neki egy ijjen oldalborda. És akkor aszonta az izé, a fő, aki ottan a fő vót, aszonta, csinájjunk neki egyet. De ja, nyirfábú. Azér, a nyirfa neki a legnagyobb ellensége. Nyirfábú csinyátak neki bele.

Magáhótért és hazament. De férje két hétig utazott, mire hazaért.

Akkor nem tudott má férje söprüve menni. Mint embernek köllött neki hazamenni. És akkor látta, hogyhát szegíny felesége millen szegíny.

Mongyuk, hát nem szegíny? Biz a nagyon szegíny.

221. KICSERÉLT GYEREK

Hát kicseréték a gyereket. Hát az igazi gyereket ellopták. Észre se vette senki és egy másik gyereket fektettek a helibe. Gonosz szellem. Saját gyermekét elvütték és egy gonoszat odatettek. Hát rájöttek hamarosan hát akkor.

Midenfélit tettek előbb is. Betették a kemencébe, mintha kenyeret sütnének. És asztán asztat a gonosz gyermeket a lapátra tették, kenyérsütőlapátra. Asztán mikor beakarták tenni, akkor bedobták a másikat, az igazi gyereket és esztet ellopták.

Eszt előbb sokszor mesték.

222. BOSZORKÁNYTÁNC

Itten kint volt egy nagy tölgyes. Ottannak.

Én eccer Magyarországra mentem. A háború alatt, a háború után? Világháború után. Az első háború után. És asztán egy ember aszt kérdeszte: „Hát édesem, hunnan jün?”

De mingyá, mikor bementem, nem teccet nekem a dolog. Meg is mondom, ahogyan igaz, sóva mentünk. Én láttam, hogy mi van benn. Főnyitottam a kaput és láttam. Egy nagy kutya jött elejbem és a nő mosott. Egy öregember kijött. Én meg csak kiáttam neki, ha nem vesznek-e sót?

Mer akkor itt a mi vidékünkön, akkor nem lehetett vetnyi és tizennyócba itthonmarattam, mer édesanyám meghat. Hát mink elmentünk.

Nemcsak én, az egész falu. De így asztán be is tértem abba házba.

Az az ember mingyá elejbemjött és kérdeszte, hogy hunnan jövök, meg így, meg úgy. Osztán montam néki.

„No,” aszongya, „most má evágták azokat a szép tölgyfákat a Fektetőn.”

Énnekem mingyá hideg gyött a hátamon, hogyan én eszt hallottam.

Asztán megnésztem aszt az embert. Láttam, hogy egész más formája van, mint egy igazi normál embernek.

Aszongya: „Sokat ott jártam én is.”

Na, én mingyá tuttam, hogy micsoda járatba van.

Na, asztán aszmongya: „Kár vót azokat a szép tölgyfákat erámúni onnaj, ottan jó vidékünk vót.”

Asztán tuttam, hogy a Magyarországrú lévők is idejönnek.

223. SRÁTLICSIBE

Az többször előfordul, hogy ollan srátlicsibék.

Tavaj a szomszédunk is aszongya. Hát én minden éven hozatok csibéket. Mer én mast nem vagyok itten télen, asztán mindig hozatok.

Persze azok meg lámpa alatt lesznek neveve és jámborak. Ementek fö a szomszédhó. Mer én fönek mentem, ementek, bementek a szomszédhón.

Asztán aszongya a szomszéd:

„Hajja," aszongya, „ollan szép csibék jöttek mihozzánk."

Mondom, a mienkek vótak.

Aszongya: „Tuggya, fétem ám, hogy ollan srátlik, mer ojjan, mingyá a kezembe odajöttek, ahogyan ettem, a kezembü ettek. Aszittem, valami srátli."

Mondom: „Hisz egész mások azok."

Azokat alajatették a rosta alá. Én magam is egy házná láttam. Éppen én is ott vótam csépűnyi segitnyi és fővütték a pelvát és a másikat, a buzát hozzá. Asztán ahogyan átléptem én a rostán, látom, hogy mi van. Mondom a háziasszonnak, micsoda dolog ez, hogy a csibét a pallásra? „Accsak had legyen. Édesanyám zárta fő," aszongya, „édesanyám csibéje."

Asszó! Mingyá rájöttem, hogy micsoda csibe, hogyhát mindig nagyobb lesz a buza.

Kakasrú nem hallottam, csak jércérü. Jércéket aszt láttam már többször magam is. Hát az előfordul. Hát az összekapar mindent a haszhon.

224. FEKETE LOVAK ÉJJEL

Mikor én még ojjan egy kislány voltam, akkor Felsőlövön voltam. És éppen tizenkétóratájba megbetegűt az asszony. Hát eköllött mennem az orvosér. Hát ottan is mindig monták, hogy ottan két nő vót, hát má idössek vótak, asztán azok is ojjan boszorkányok. De én nem gondútam semmi rosszra. Hát menek.

És hogyan menek, látom, hogy két ló áll előttem. Azelőtt nem láttam semmit! Semmit! Mikor föakarok menni, a házunk előtt jobbrú, balrú egy ló áll és nem engettek e. Ollan fekete lovak. Na, de ott van a mázsvilágon édesanyám, mindig monta: „Hogyha valami ijjen előfordul, mindig nyull a zsebbe. Rózsafüzér legyen a zsebünkbe vagy pedig kenyér."

Hát gondúhattya, ijjen egy tizenhárom éves lejány vótam, hogyhát hogyan lehet az? Hogyha láttam, hogy itt állanak, meg itt. Akkor közbe akartam átmenni. Nem? Akkor megin összefordútak. Nem engettek át.

Utóbb keresztet vettem magamra. Azután hamarosan észrejöttem, hogy megnézem, van-e valami a zsebembe. És éppen szerencsére énnálam mindig van kenyér. (Most is belenyul a zsebébe és kihúz egy kisdarab kenyeret.) Azért nyútam. Akkor megfordútak, meg etüntek. És emehettem.

De mikor odaértem az orvoshó, nem tuttam egy szótse beszéni. De ismert az az orvos. Aszongya: „Mi van kislány?"

Csak hát mutattam. Na, asztán mikor az orvossa visszamentem, de nem azon az uton mentünk, másikon, akkor két tüzes söprü röpült be éppen a kéményen. Aszt magam láttam.

Ja, azok át tuggyák változni magukat. Aminek akarják. Hát az vót az ő hatalmuk. De hát mostan nincs nekik hatalmuk. Minden, macska, meg béka. Legtöbbnyire béka, macska, illesmi együtt belülle. Meg tüzessöprünek.

Na, asztán bementünk. Az orvos. Én meg fogtam az orvost, asztán így mentem. Az megnézett engemet, én meg őt. Hogyne látta vóna. Az orvos is látta. Azután egy pár napra rá megin jött. Akkor aszongya: „Na, szegény kislejány," aszongya, „sokat kiállott." Asztán emesétem neki, hogy mi. „Ja," aszongya németül, aszongya, „mein liebes Kind, ez csak úgy van."

Csak ők ketten voltak. Két nő vót. Egy jónemü házbul pedig. Nem ám valami rossz házbú. Jónemü házbú.

Mondom, én mikor lány vótam, akkor csak avve a kenyér. Észrejöttem, mikor láttam azokat a lovakat, hogyhát miccsinyájjak. E vagyok veszve! Hát hogy a kenyér. Rózsfüzér nem vót nálam, hanem a kenyérmorzsájér nyútam. És keresztet vetettem persze. És etüntek a lovak. Mikor visszamentem, akkor meg a tüzes söprüt láttuk az orvossa együtt.

Ez magamon megtörtént. Hát aszt tudom bisztosan mondani. Ez nem valami pletyka, vagy tuggya Isten, mi. Mert amit nem magam láttam, aszt nem is hiszem el mindig.

225. AZ ELSZÁNTOTT MESGYE

Hogy visszajár a lélek. Mesétek arrú is. A régiek sokat a megyékrü.
Hogy ellopták, hogy az egyik eszántotta a másiknak a megyéjit. És akkor azoknak a szellemeji, nem tudom én, visszajöttek. És annak addig nem volt nyugta, míg meg nem szólitották, nem tudom, mit keres.

És annak mennyi követ köllött hordani és azon a megyén összevissza járni. S ha valaki megszólitotta azokat, többet nem jelent meg.

Esztet így hallottam.

226. NYÍRFA

Ugye hát nagypénteken. Összegyöttek. Nagypénteke, huzsvétkor, az vót nekik a legnagyobbik ceremóniájok. Összejöttek, mulattak. De, mongyuk, mink odakerűtünk volna, minálunk egész másként lett volna. Vagy szétszabtak vóna, vagy pedig, nem tudom, mi történt vóna ottan.

Szentgyörgykor, akkor is mennek. Mer azér tüznek ki ollan tüskét, ollan szentgyörgyágot, minden kapura, hogy ne birgyon bejönni. Nemcsak nyirfa, hanem kökény is. Asztat is szokás. Kitüszték minden házná. A kapura tettek egyet.

227. TÜZESEMBER

Aszt én is láttam. Ollanformán, hogy pénz van oda elásva.
Hallottam, hogy egy izé, pipájára tett abbú a tüzbű. Hogy asztán reggére abbú valami pénz vót benn a pipájábó.

Láttam eccer a szomszéd erdőn, kornabekon, izétünk, na vettünk egy asszonnya. Asztán ahogy legyüttünk itt hegynek mingyá ezen a felin, három helen az öreg fákná eccecsak föllobbant egy nagy, mintha valaki egy nagy kornabek bokrot gyűtte.

Ja, elmullott, akkor a rétifődeken, ott is lett egy nagy. Akkor azután meg lenek. Három helen láttuk asztot akkor. Ollan nagyon.

Aszonták, földgáz.

Nem mentünk el azér megnézni.

228. SZEMMELVERÉS

Hogy a szem megártott. Akkor mindig monták, hogy mekkő nyani a homlokát. Az énrajtam is megtörtént. A férjem nem hitte e, hogy az nem létezik, hogy a szem megárt. És pedig megárt.

Anyám tutta, hogy ahogyan mosodik az ember, avve a vizje összeszedett három pár eccejgot. Vagy az egészet? Nem is tudom. Eccejgot.

Asztán avva a vizje leönötöttö. Avve. Asztán szennyet dobtak bele.

Ha a szenny lement abba a mozsdóvizbe, vagy amit ekészitett, az eccájgot vele leöntötte. Asztán akkor az ajtósarkába, három ajtósarkába öntötte bele. A gyereket, aszt is lemozsdatta vele. De az megtörtént. Aszt tudom.

Az énrajtam is megtörtént, hogy volt itt ollan ember, ment át ott.

A szomszédomba ollan egy asszony. Mindig ehivott babotszennyi hozzá.

Asztán szettem a babot egész délig. Akkor jemenek haza débe. Aszongya édesanyám: „Na, csak gyere ennyi. Má az asztalon van.”

„Nekem nem köll," mondok.

„Miér?"

„Ién lefekszek, ollan álmos vagyok. Énnekem nem köll," mondok, „én lefekszem."

Aszongya: „Na, ki vót nállatok?"

„Egy ember vót. Mindig aszonták neki, Jóska, Jóska. Mindig Jóskászták."

Anyám má mingyá tutta, hogy mi van itt benne. Mingyá hama lemozsdatott. De asztán hamarán jólettem.

Hanem a Lajosse eccer.

Jegy ember együtt vajat vennyi. Asztán adott neki vajat. Anyám meg tartotta, ollan háromesztendős lehetett. Anyám meg tartotta a gyereket mellette. Még ott vót, emmá ekezdett sirnya, rugódoznyi. Le akarta állitnyi. „Hát mi van veled? Ájj le!" aszongya neki anyám, „állá csak." Nem tudott lábraállani.

Ha, anyám mingyá kezdett ám káromkonnyi. „Megártott a szeme neki, tudod."

Hát mingyá lemosta, leizéte. De két nap fekütt, két nap rosszú vót a gyerek.

A szem megárt. De az én férjem eszt helbe nem hatta. Annak nem lehetett bebeszéni a fejibe. Pedig hát megárt.

229. TÜZESEMBER

A berekbe mesétek a tüzesemberrű. Jaj, hallottam. Hallani má hallottam. Mer ott nálunk is, ott kinn laktunk a réten. Oszt nem tudom, hát mi vót. Még én is láttam. Ojjan gyerekek vótunk. Édesapám kijátotta: „Gyertek csak, nézzétek!"

Hon összeugrott két tüze, két ojjan, izé vót. Összeugrottak együtt, akkor szétmentek. Aszonták a tüzesember. Hogy ezek mast birkóznak.

Monták. Összeugrottak, meg szétmentek megin. Szóva aszt én is láttam. Aszonták, hogy ez fődpára vót. Pénz van ott valahun. Pénz van ott! Az az izé együtt.

230. FELHŐVEZETŐ

Előbb mindig monták, hogyha vót ollan egy csunya fölhő, akkor má aszonták, mondom, mikor gyerekek vótunk: „Jaj, mast hazake hajtanyi, gyün a rakoncátlan diják.'"

Hát ollan vót, mintha egy ember lett vóna. Úgy uszott a levegőbe. Asztat tudom. Mindig magunk is fétünk tüle, asztán hajtottunk haza. Hogy eső lesz. Eső előtt vót mindig ez az izé. Asztán ollan formája vót valami. Vagy állatformája vagy emberformája. A gyerek ugyi csak úgy nészte. Mindig aszontuk: „Itt gyün a rakoncátlan diják."

231. HARANGOZÁS VIHAR ELLEN

Ciklénybe előbb a régi harangok, aszt (jeget) evitték. Aszt mindég monták, hogy az használ. Azok kongattak egyre. Ehajtották a jeget ekkicsit. De azér hasznát.

Asztán előbb Szigetbe mindig aszonták az öregek, amellik harangga má vizbefultat harangosztak, az nem használ, az a harangozás. Az akkor nem használ, ha vizbefult embert harangoznak avve a harangje. Azér Szigetbe nem is harangoznak.

232. SRÁTLI

Aszongyák, a srátli valami baszorkány féli. Az én ídesanyámnak is vót egy. Mikor eccer begyütt valahunnaj, mezdőrű gyütt regge korán.

Gyütt a papfőggyiné, ott gyütt be. Egy galoguton gyütt be. Asztán ott csak szetergett egy kis csibe. Megsajnáta. Hát aszongya, hogyan kerűt ide ez a kiscsibe bele a harmatba. Hazahoszta. Betette szakasztóba. Másnap megnézi. Egy fémarok buza vót alatta. Evitte, megin visszatette, ahunnaj ehoszta.

Édesanyám meséli, üneki nem kell.

Egy fémarok buza vót alatta.

233. HAZAJÁRÓ LÉLEK

Csak hazajár. Hazajár. Nincs nyugta neki. Valamit itthun feledett, vagy valamit itthun hattak, mikor etemették. Nem tettek mindent mellé. Arra szonták, hazajár.

Előbb, ahol a Mészárosék laknak, alló laktak abba a nagy házba. Ernő, meg a Regina, azok laktak ott. Hát azok minden éjje hallottak valamit. Fönn a palláson nyikorogtak, csárdást táncútak, mindig tiprottak fönn a palláson. De ha főmentek, akkor ehatta. Legyüttek, megincsak tiprottak.

Ja, ezekné nem maratt. Még egy is, más is lakott ottan. Asse.

Ezek nem fítek. Az ura főment éjje a padlásra. Nahát, monták, nahát máma meglessek, hogy micsoda, hogyhát micsoda.

Hát, az Ernő főment a padlásra. Az asszonya meg a pallásajtóná. Mashát meglessek, hogyhát kicsoda, vagy micsoda. Hát nem láttak semmiccse. Csak mikor fennvót, eccecsak valami esuhant Regi mellett. De úgy esuhant, hogy a szeli úgy megcsapta. Oszt akkor többet nem ment.

Többet nem mentek oda. Nem hallották.

234. A BOSZORKÁNY BOSSZÚJA

Ja, itt is monták, hogy összejönnek valami nagy fán és lakodalmaznak. Itt is monták. Vót is itt ollan egy fa. Kinn a Fektetőn vótak ollan nagy fák.

Magyarországon lenn vótak aratni. Mindig ementek oda aratnyi. Itt is arattak. Asztán ecce, ahogy ülnek débe ebédre. Turósmácsik vót, vagy mi vót, asztán egy ronda béka ment hozzájok. Asztán az ember, az asszony pörűt rá, hogy ez a ronda állat. Az ember meg dobáta neki a mácsikot.

Megette a béka.

Asztán az asszon pörüt rá. Aszongya: „Ez a ronda dög békájáve itt eteti.”

Asztán máskor ementek aratni Bögödre vagy hogyan. Erre lenek mentek. Asztán ott esznek, beszégetnek. Asztán ott az az illető ember aszonta: „Én ismerem ám magukat. Én vótam ott, mikor maguk arattak,” aszongya, „béka képibe. Maga asszonya pörűt rám, hogy mér adott énnekem. Nem baj, adok egy szép fejkötőt, vigyö e neki.”

Az az ember, oda le. Az a magyar. Vigyö e neki a szép fejkötőt.

Az az ember evütte. De asztán igen cifra vót, nem hoszta haza. Valahun valami fára fölakasztotta. Hát az a fa derékba etörött.

Szerencséje az asszonnak, hogy nem atta oda.

Amér pörűt a békára.

235. MACSKA ÉJJEL

Ecce meg, tudom, édesanyámma gyüttünk haza. Asztán a macska. A túsó felin gyüttünk fe, az a macska meg innej, ahol az N. lakik. Asztán ecce csak rijott éjje. Mast nem tudom, fosztani vótunk-e vagy hová. Éjje rijott, hogy mau, mau, mau. Csak mausgatott a macska, asztán futott.

Édesanyám aszonta: „Te, egy nagy baszorkán lesz e."

Ekesztünk szalanni. Ja, az a macska mindenütt csak utánunk. Utánunk maugatott. Egy nagy, hosszú uccába laktunk mink. Ki oda. Kiszalattunk. Ugy törtük be majnem a pitvarajtót, hogy a macska ne érjen. De a kapu alatt még máugatott a macska. Kergetett a macska.

236. HÁZIKÍGYÓ

De arrú beszítek, hogy minden házba kö egy kígyónak lennyi. És asztot ha valaki láttya a házná, nem is szabad agyonütnyi.

Hát az megél, maga keres magának. Aszongyák, hogy benn van a falba, hogy eszre lehet venni, hogyan mozog a falba. Aszt nem szabad agyonütnyi. Az udvaron is ha láttyák, nem szabad. Akkor nincs szerencs a házná, aszongyák.

Ecce egy úgy vót, hogy ekkislány evett. És a kígyó odament hozzá.

Nem? Asztán adott a kígyónak ennyi. Hát ott vele evett, avve a lánygyerekke az udvaron. S mikor az annya odament, akkor mikor hallotta az annya, hogy beszéget a leánygyerek. Adott neki a kis tányérgyába neki, aszonta: „Cica, prokellit is egyé, necsak tejet."

Vót neki benn kenyér, vagy valamiféle a tejbe ugyé, asztánna a kígyó az csak tejet ivott mindig. Asztán a kislány aszongya neki: „Cica, prokellit is egyé, necsak tejet."

Akkor az annya gondúta, hát nincs itt a macska, kive beszél. Odamegy és akkor látta az annya, hogyan eszik vele a kígyó. Evett a tányérgyábú. De nem bántotta aszt a gyereket. Nem bántotta.

S ezér monták, hogy nem köll a kígyót agyonütnyi. Nem szabad bántani.

237. ÉJFÉLKOR A TEMETŐBEN

Előbb valamikor volt, hogy a kocsmába fogattak, de nem itt Szigeten, másutt, a legények, hogy egy aszmonta, hogy ü kimegy éfélkor a temetőbe. Asztán megmonta, hogy mit hoz be egy sirrú. Ja, keresztet, hogy behozza. A fakeresztet. Asztán kiment. Fogattak.

„Jó, csak menny! Hogyha hozó, ennyi meg ennyi liter bort fogsz kapni."

Asztán kiment a temetőbe. – Köténnye vót annak a legénynek ugyé. Asztán akkor, nem tudom, kivette asztat a keresztet a földből. Asztán aszt monták, hogy valamitől bisztos megijett, asztán megin vissza belecsapta a földbe. És asztán a köténnyét is átvágta avval a fakeresztte.

Hogy nem jött vissza, a többiek nem birták má evárni órákhosszat.

Ementek megnézni.

Meghalt ott. Úgy megijett.

Nem tudom, hogy valaki kimenne-e.

JEGYZETEK

1. AZ ÖRDÖG ÉS A HUSZÁR. Ribarics János, 75 é. Mitterpullendorf (Középpulya) 1962. Phon. Arch. Nr. B 6683. Gaál, Märchen: Nr. 42. AT 812.

2. RABLÓK A HULLAHÁZBAN. Ribarics János, 75 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6684. Gaál, Märchen: Nr. 81. AT 1654.

3. KRISZTUS ÉS PÉTER VÁNDORÚTON. Ribarics János, 75 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6685. Gaál, Märchen: Nr. 38. AT 774F + AT 791 + AT 785A + AT 774 C.

4. AZ ARANYMADÁR SZÍVE. Ribarics János, 75 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6686. Gaál, Märchen: Nr. 5. AT 567 A II. III. + AT 303 II–V.

5. AZ ARANYSZŐRŰ BIRKA. Ribarics János, 75 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6697. Gaál, Märchen: Nr. 47. AT 889.

6. AMIKOR A CIGÁNY ÜGYVÉD LETT. Ribarics János, 75 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6698. Gaál, Märchen: Nr. 44. AT 821 B.

7. A CIGÁNY ÉS AZ ISKOLA. Ribarics János, 75 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6699. Gaál, Märchen: Nr. 83. AT 1735.

8. AKI SZEBBET ÁLMODIK. Ribarics János, 75 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 75 é. Phon. Arch. Nr. B 6700. Gaál, Märchen: Nr. 86. AT 1626.

9. STEJNBERG. Ribarics János, 75 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B. 6701. Gaál, Märchen: Nr. 23. AT 531.

10. A KIRÁLYFI MENYASSZONYKÉRŐBEN. Ribarics János, 75 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6702. Gaál, Märchen: Nr. 22. AT 513A + AT 1640 I–III + AT 1060 + AT 301 II–VI.

11. A TÜNDÉRKAPITÁNY. Ribarics János, 75 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6703. Gaál, Märchen: Nr. 20. AT 507A + AT 306.

12. ÁRGIRUS KIRÁLYFI. Ribarics János, 75 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6705. Gaál, Märchen: Nr. 16. AT 400.

13. A TIZENHÁROM KIRÁLYFI. Ribarics János, 75 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6706. Gaál, Märchen: Nr. 24. AT 451 I, III + AT 327B I–III + AT 531 I–III + AT 551.

14. MÁTYÁS KIRÁLY VÁNDORÚTON. Ribarics János, 75 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6709. Gaál, Märchen: Nr. 46. AT 875 I–II.

15. AZ ELKERGETETT KIRÁLYNÉ. Ribarics János, 75 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6730. Gaál, Märchen: Nr. 17. Berze Nagy 401/2.

16. GOLÓ. (a 15. sz. rövid változata.) Ribarics János, 75 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6731.

17. A ZSUGORI KIRÁLYNÉ BŰNHŐDÉSE. Ribarics János, 75 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6732. Gaál, Märchen: Nr. 34. AT 762 + AT 765.

18. A KIRÁLYLÁNY JEGYEI. Ribarics János, 76 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6733. Gaál, Märchen: Nr. 45. AT 850 I.

19. A HÁROM LUSTA. Ribarics János, 76 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6734. Gaál, Märchen: Nr. 89. AT 1950.

20. RUDOLF TRÓNÖRÖKÖS. Ribarics János, 76 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6735.

21. AMIT AZ ÖRDÖG SEM TUD. Ribarics János, 76 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6736. Gaál, Märchen: Nr. 58. Hasonló: AT 1173A + AT 1175.

22. A KÁRTYÁZÓ JUHÁSZ. Ribarics János, 76 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6737.

23. A VADÁSZ FIA. Ribarics János, 76 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6738. Gaál, Märchen: Nr. 6. Thompson H 1462 + Thompson L 10 + AT 304 + AT 552A.

24. A FEHÉR TOLL. Ribarics János, 76 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6739. Gaál, Märchen: Nr. 28. GAÁL 612.**

25. A SZABÓLEGÉNY ÉS A TÜZES BIKA. Ribarics János, 76 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6740.

26. A KÖZÉPPULYAI TÁLTOS. Ribarics János, 76 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6741. Hiedelemmonda.

27. A FRANCIÁK ÉS A MOLNÁRLEGÉNY. Ribarics János, 76 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. 6742.

28. A VARÁZSHEGEDŰ. Ribarics János, 76 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6743. Gaál, Märchen: Nr. 27. AT 592 III.

29. A CSODAKOCSI. Ribarics János, 76 e. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6744. Gaál, Märchen: Nr. 26. AT 571 II–III.

30. A BESZÉLŐ ÁLLATOK. Ribarics János, 76 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6745. Gaál, Märchen: Nr. 30. AT 670.

31. AZ ÜGYETLEN FIÚ SZERENCSÉJE. Ribarics János, 76 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6746. Gaál, Märchen: Nr. 82. AT 1540 + AT 1535.

32. A HAJÓSKAPITÁNY. Ribarics János, 76 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6747. Ponyvafüzet után mesélte.

33. MIÉRT NINCS HUSZÁR A MENYORSZÁGBAN? Ribarics János, 76 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6748. Gaál, Märchen: Nr. 35. GAÁL 773***

34. MIÉRT DÖRÖG AZ ÉG? Ribarics János, 76 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6749/1.

35. MAJD A FORGÓSZÉL ELÁRUL. Ribarics János, 76 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6749/2. Gaál, Märchen: Nr. 52. Thompson N 270.

36. HÜVELYKMATYI. Ribarics János, 76 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6750. Gaál, Märchen: Nr. 31. AT 327 I + AT 700 II.

37. KÜRTÖS JÁNOS. Ribarics János, 76 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6751. Gaál, Märchen: Nr. 7. AT 306.

38. HAMUPIPŐKE. Ribarics János, 76 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6753. Gaál, Märchen: Nr. 21. AT 510A.

39. KÉT LELKEN KERESZTÜL. Ribarics János, 76 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6754.

40. A FERTŐ KELETKEZÉSE. Ribarics János, 76 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6755.

41. AZ ESZTERHÁZI. Ribarics János, 76 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6756.

42. A HUSZÁR ÉS A SZENTEK. Ribarics János, 76 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6757. Gaál, Märchen: Nr. 70. Hasonló AT 1544A*.

43. AMIKOR A HUSZÁR LOVÁT ELLOPTÁK. Ribarics János, 76 é. Mitterpullendorf, 1962. Phon. Arch. Nr. B 6758.

44. A HÁROM JÓTANÁCS. Ribarics János, 76 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6759. Gaál, Märchen: Nr. 48. AT 910B.

45. A SZEGÉNY TEHÉNPÁSZTOR KIRÁLY LETT. Ribarics János, 76 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6764. Gaál, Märchen: Nr. 8. AT 314A.

46. A HÁLÁS ÁLLATOK. Ribarics János, 77 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1963. Phon. Arch. Nr. B 6765. Gaál, Märchen: Nr. 25. AT 554.

47. A MÁSVILÁGBA VEZETŐ HÍD. Ribarics János, 77 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1963. Phon. Arch. Nr. B 6766. Gaál, Märchen: Nr. 19. AT 471.

48. AKI HAMARABB MEGHARAGSZIK. Ribarics János, 77 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1963. Phon. Arch. Nr. B 6767. Gaál, Märchen: Nr. 54. AT 1000 + AT 1010 + Thompson 2462. 1. + AT 1008 + AT 1005 + AT 1029. Hasonló Pathy Sámuel 194. sz. szövege.

49. A HÁROM TESTVÉR ÉS AZ ÖRDÖG. Ribarics János, 77 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1973. Phon. Arch. Nr. B 7779. Gaál, Märchen: Nr. 12. AT 360 + Thompson 1697.

50. VIGYEN EL AZ ÖRDÖG. Ribarics János, 77 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1963. Phon. Arch. Nr. 7780. Gaál, Märchen: Nr. 59. AT 1186.

51. RABLÓK A HORDÓBAN. Ribarics János, 77 é. Mitterpullendorf (Középpulya), 1963. Phon. Arch. Nr. B 7781. Gaál, Märchen: Nr. 51. AT 676 + AT 954.

52. FERKÓ BÁCSI A POKOLBAN. Balla József, 81 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6527. Gaál, Märchen: Nr. 18. AT 804 B.

53. ERŐS JÁNOS. Balla József, 81 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6528. Gaál, Märchen: Nr. 29. Gaál 650 B.

54. A KOVÁCS ÉS AZ ÖRDÖG. Balla József, 81 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6529. Gaál, Märchen: Nr. 10. AT 330B.

55. FINNORSZÁGBÓL, MENYORSZÁGBÓL. Balla József, 81 é. Unterwart (Alsóőr), Phon. Arch. Nr. B 6533. Gaál, Märchen: Nr. 69. AT 1540.

56. A TOLVAJMESTER. Balla József, 81 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6534. Gaál, Märchen: Nr. 66. AT 1525 + A I–III + AT 1525D + hasonló AT 1004.

57. KÉSEM ÉLES, KENYEREM BÉLES. Balla József, 81 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6536.

58. VADÁLLATOK, HÁZIÁLLATOK. Balla József, 81 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6537. Gaál, Märchen: Nr. 1. AT 103.

59. A KÁNTOR VISZI A PAPOT. Balla József, 81 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6558. Gaál, Märchen: Nr. 87. AT 1791.

60. MIÉRT NINCS A ZSIDÓKNAK MESSIÁSUK? Balla József, 81 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6559. AT 1855A.

61. A SUSZTER ÉS A KÉMÉNYSEPRŐ. Balla József, 81 é. Unterwart (Alsóőr), Phon. Arch. Nr. B 6560.

62. KI TUD NAGYOBBAT HAZUDNI? Balla József, 81 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6561. Gaál, Märchen: Nr. 91. AT 1920 + AT 1920A + AT 1960A.

63. A JÓ ÜZLET. Balla József, 81 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6562. Gaál, Märchen: Nr. 80. AT 1643 + AT 853.

64. HÁNYAN VANNAK A VADLUDAK? Balla József, 81 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6563. Találóskérdés.

65. KANÁLÖNTÉS. Balla József, 81 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6564.

66. A HÜLYE LEGÉNY. Balla József, 81 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6565. AT 1415.

67. A SZABÓ ÉS AZ ÖRDÖG. Felber György, 88 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6580. Gaál, Märchen: Nr. 57. AT 1096 + AT 1176.

68. AZ ÖRDÖG ÉS A CSÉPLÉS. Felber György, 88 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6586. Gaál, Märchen: Nr. 55. AT 1030.

69. KISMIKLÓS. Felber György, 88 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6587. Gaál, Märchen: Nr. 4. AT 300A.

70. PUZDORÁS CSIBE. Gaal József, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6490/1. Gaál, Angaben: Nr. 140. Kihaló hiedelem.

71. ÖKRÖK A DIÓFÁN. Gaal József, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6490/2. Gaál, Angaben: Nr. 153. Hiedelemmonda.

72. A BAKTER ÉS A BOSZORKÁNYFÁNK. Gaal József, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6490/3. Gaál, Angaben: Nr. 117. Hiedelemmonda.

73. A LEGÉNY HAZAREPÜL. Gaal Terézia, 63 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6494/4. Hiedelemmonda.

74. A NYÖGÉRI REPÜLÉS. Gaal József, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6490/5. Gaál, Angaben: Nr. 110. Hiedelemmonda.

75. A NÉGYLÁBÚ VALAMI. Gaal József, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6491/1. Gaál, Angaben: Nr. 133.

76. TÜZESEMBER. Gaal József, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6491/2. Gaál, Angaben: Nr. 133. Hiedelemmonda.

77. PÉNZÉGÉS. Gaal József, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6491/4. Gaál, Angaben: Nr. 239. Hiedelemmonda.

78. ÁLLAT ÉJJEL. Gaal József, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6491/5. Gaál, Angaben: Nr. 99. Hiedelemmonda.

79. BOSZORKÁNY A TEMETŐBEN. Gaal József, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6491/7. Hiedelem.

80. KERESZTÚT. Gaal József, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6491/8. Gaal, Angaben: Nr. 226. Hiedelemmonda.

81. GARABONCIJÁSDIÁK. Gaal József, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6494/10. Gaál, Angaben: Nr. 262. Hiedelemmonda.

82. A HÁZIKÍGYÓ ÉS A KISLÁNY. Gaal József, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6491/12. Gaál, Angaben: Nr. 246. Hiedelem.

83. A SUSZTERLEGÉNY ÉS A MACSKA. Gaal József, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6492. Gaál, Angaben: Nr. 84. Hiedelemmonda.

84. KI NYOMTA MEG? Gaal József, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6493. Gaál, Angaben: Nr. 199.

85. DANI BÁCSIT MEGNYOMTÁK. Gaal József, 61 é. Unterwart (Alsóőr), Phon. Arch. Nr. B 6493/1. Gaál, Angaben: Nr. 197. Hiedelemre felépített tréfa.

86. BOSZORKÁNYSÁG A ZSEBKENDŐVEL. Gaal József, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6494. Gaál, Angaben: Nr. 196. Hiedelemre felépített tréfa.

87. RONGYBABA ÉS A BOSZORKÁNYSÁG. Gaal József, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6494/1. Gaál, Angaben: Nr. 198. Hiedelemre felépített tréfa.

88. SÁRKÁNDIA. Gaal József, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6494/10. Gaál, Angaben: Nr. 262. Hiedelemmonda.

89. HA A BOSZORKÁNY VALAMIT KÖLCSÖNKÉR. Gaal József, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6495. Gaál, Angaben: Nr. 175. Hiedelem.

90. AMIKOR AZ ÚRISTEN NŐSÜL. Gaal József, 62 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6496. Gaál, Märchen: Nr. 88. AT 1920A + 1960J + AT 1960L.

91. A CIGÁNY ÉS A KÁVÉ. Gaal József, 62 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6496/d. Gaál, Märchen: Nr. 75. AT 1543.

92. HOGYAN SZÁMOL A CIGÁNY? Gaal József, 62 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6496/b. Gaál, Märchen: Nr. 76. Gaál 1639C.

93. A CIGÁNY ÉS A KÁNTOR. Gaal József, 62 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6496/c. Gaál, Märchen: Nr. 85. AT 1790.

94. HOGYAN IMÁDKOZIK A CIGÁNY? Gaal József, 62 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6496/e. Gaál, Märchen: Nr. 73. Gaál 1634G*

95. A CIGÁNY ÉS A KERESZTVETÉS. Gaal József, 62 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6496/f. Gaál, Märchen: Nr. 72. Gaál 1634F*

96. HOGYAN ÜTIK A CIGÁNYT? Gaal József, 62 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6496/g. Gaál, Märchen: Nr. 71. AT 1634D*

97. A KÉT VÁNDORLEGÉNY. Gaal József, 62 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6497. Gaál, Märchen: Nr. 67. AT 1526A.

98. A MEGRONTOTT HÁZ. Csulak Roza, 60 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6353/3. Gaál, Angaben: Nr. 222. Hiedelem.

99. SZEMMELVERÉS. Csulak Roza. 60 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6353/4. Hiedelem.

100. A VÁNDORLEGÉNY ÉS A VAJKÖPÜLÉS. Csulak Roza, 60 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6354/2. Gaál, Angaben: Nr. 188. Anekdotává vált hiedelem.

101. SÖPRŰ A BOSZORKÁNY ELLEN. Csulak Roza, 60 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6357/3. Gaál, Angaben: Nr. 172. Hiedelem.

102. FARSANGIFÁNK A DIÓFA ALATT. Csulak Roza, 60 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6357/2. Hiedelemmonda.

103. A BOSZORKÁNY KÉSE. Csulak Roza, 60 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B B 6357. Hiedelemmonda.

104. LIDÉRCNYOMÁS. Csulak Roza, 60 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6357/5. Gaál, Angaben: Nr. 2. Hiedelem.

105. AZ ELÁSOTT PÉNZ ÉS A KOLDUS. Csulak Roza, 60 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6357/8. Gaál, Angaben: Nr. 240. Hiedelemmonda.

106. AZ ELÁTKOZOTT CSÁRDA. Csulak Roza, 60 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6359. Hiedelemmonda.

107. MÁTYÁS KIRÁLY ÉS A MOLNÁRLEGÉNY. Csulak Roza, 60 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6363.

108. RUDOLF TRÓNÖRÖKÖS. Csulak Roza, 60 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6362.

109. MÁTYÁS KIRÁLY ÉS A BÍRÓ. Csulak Roza, 60 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6363/2.

110. MÁTYÁS KIRÁLY ÉS A KAPÁSOK. Csulak Roza, 60 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6363.

111. SZENT ISTVÁN. Csulak Roza, 60 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6364.

112. AZ AGYONÜTÖTT TARISZNYA. Csulak Roza, 60 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6355. Hiedelemmonda.

113. A KÉT KOCSIS ÉS A BŰVÖS KÖR. Csulak Roza, 60 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6365. Gaál, Angaben: Nr. 228. Hiedelemmonda.

114. SAVANYÚ JÓZSI. Csulak Roza, 60 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B6366.

115. KARÁCSONY ÉJJEL BESZÉL TŰZ ÉS ÁLLAT. Csulak Roza, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6366/1. Hiedelem az időseknél.

116. PALANKRÉTI MAJÁLIS. Csulak Roza, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6367/2. Hiedelem, személyes meggyőződés.

117. MIRE JÓ A DOHÁNYZÁS? Csulak Roza, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6368.

118. VERBŐCI SUSZTER ÉS A ZSIDÓK MESSIÁSA. Csulak Roza, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6370. AT 1855A.

119. A GRÓF ÉS A KEDVESE. Csulak Roza, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6372.

120. AZ ALSÓŐRI BIKA. Csulak Roza, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6373. Gaál, Märchen: Nr. 61. AT 1210.

121. BIKA A GABONÁBAN. Csulak Roza, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6374. Gaál, Märchen: Nr. 60. AT 1201.

122. A RABLÓ APA ÉS KATONAFIA. Csulak Roza, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6378.

123. A HANYAG PAP BÜNTETÉSE. Csulak Roza, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6417. Gaál, Angaben: Nr. 220. Hiedelemmonda.

124. A KOCSIS ÉS A PAP A POKOLBAN. Csulak Roza, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6418. Hiedelemmonda.

125. FÖLHŐVEZETŐ. Csulak Roza, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6421/1. Gaál, Angaben: Nr. 263. Az időseknél még hiedelem.

126. A NÉMET LEGÉNY UDVAROL. Csulak Roza, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6422.

127. A FERTŐ KELETKEZÉSE. Csulak Adorján, 40 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6429.

128. KÍGYÓGYEREK. Csulak Roza, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6429. Személyes hiedelem, másoknál a faluban ismeretlen.

129. SRÁTLI. Csulak Roza, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6429/1–2. Gaál, Angaben: Nr. 137. Az időseknél még hiedelem.

130. HÁZIKÍGYÓ. Csulak Roza, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6429. Hiedelem.

131. A MALACOT LOPÓ KÍGYÓ. Csulak Roza, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6429. Gaál, Angaben: Nr. 250.

132. A TOLVAJ KANÁSZ. Csulak Roza, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6429.

133. SRÁTLI. Csulak Roza, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6429/7. Gaál, Angaben: Nr. 139. Az időseknél még hiedelem.

134. BŰVÖS KÖR SZENTESTE. Csulak Roza, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6429/9. Gaál, Angaben: Nr. 229. Hasonló Berze: Nr. 810. 2. Hiedelemmonda.

135. A ZSUGORI EMBER. Csulak Roza, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6430/a. Nem általánosan ismert hiedelem.

136. MIÉRT HORDJÁK AZ ASSZONYOK EGY ÉVIG A GYEREKET? Csulak Roza, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6430/b. Gaál, Märchen: Nr. 36. Berze: 779 XXXVI*.

137. A RÉPAVETŐ. Csulak Roza, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6431/3.

138. PÉTER ÉS A MUZSIKÁSOK. Csulak Roza, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6431/1. Berze 754*.

139. PÉTER ÉS A LIBA. Csulak Roza, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6431/2. Berze 779*.

140. PÉTER ÉS A CSERESZNYE. Csulak Roza, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6431/4. Berze 773*.

141. MÁTYÁS KIRÁLY ÉS A RABLÓK. Csulak Roza, 61 é. Unterwart (Alsóőr), Phon. Arch. Nr. B 6360/b. Gaál, Märchen: Nr. 50. AT 952.

142. SRÁTLI. Csulak Roza, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1965. Még nincs beleltározva. Az időseknél még hiedelem.

143. ELÁSOTT KINCS A HÁZBAN. Csulak Roza, 64 é. Unterwart (Alsóőr), 1965. Még nincs beleltározva. Személyes hiedelem.

144. PÉNZÉGÉS. Csulak Roza, 64 é. Unterwart (Alsóőr), 1965. Még nincs beleltározva. Hiedelemmonda.

145. GARABONCIÁS. Györök János, 65 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6312. Gaál, Angaben: Nr. 259. Hiedelemmonda.

146. BOSZORKÁNYBESZÉD. Györök János, 65 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6312. Gaál, Angaben. Nr. 61. Hiedelem.

147. a) HUSZÁR ÉS A MACSKA. b) ÖKRÖK A DIÓFÁN. Györök János, 65 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6312. Gaál, Angaben: Nr. 38. Hiedelemmonda.

148. A BOSZORKÁNYERŐ ÁTADÁSA. Györök János, 65 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6312. Gaál, Angaben: Nr. 79. Hiedelem.

149. A NYÖGÉRI BÚCSÚ. Györök János, 65 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6312. Hiedelemmonda a részesaratás idejéből.

150. FORGÓSZÉL. Györök János, 65 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6312/4. Gaál, Angaben: Nr. 148. Hiedelem.

151. TÜZESEMBER. Györök János, 65 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6312. Gaál, Angaben: Nr. 209. Hiedelemmonda.

152. BOSZORKÁNY. Györök János, 65 é. Unterwart (Alsóőr), 1961. Phon. Arch. Nr. B 6312/1. Gaál, Angaben: Nr. 6. Hiedelem.

153. A PINKAFŐI BÍRÓ. Háselbacher György, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6420. Gaál, Angaben: Nr. 223.

154. ÖKRÖK A DIÓFÁN. Háselbacher György, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6420. Gaál, Angaben: Nr. 152. Hiedelemmonda.

155. A BOSZORKÁNYFÁNK. Háselbacher György, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6423/1. Hiedelemmonda.

156. REPÜLÉS A KECSKEBAKON. Háselbacher György, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6423/2. Hiedelemmonda a részesaratás idejéből.

157. BÉKA AZ ISTÁLLÓBAN. Háselbacher György, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6423/3. Gaál, Angaben: Nr. 87. Hiedelem.

158. FEKETE MACSKA. Háselbacher György, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6423/5. Gaál, Angaben: Nr. 83. Hiedelem.

159. BOSZORKÁNYKÖNYV. Háselbacher György, 61 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6423/6. Gaál, Angaben: Nr. 74. Személyes hiedelem.

160. A KÉT SUSZTERLEGÉNY. Halper Margit, 31 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6681. Gaál, Angaben: Nr. 125. Hiedelemmonda.

161. ROKKAKERÉK. Halper Margit, 31 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6681. Hiedelemmonda.

162. SRÁTLICSIBE. Halper Ferenc, 65 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6681. Gaál, Angaben: Nr. 146. A családban még hiedelem.

163. MEGNYOMÁS. Halper Ferenc, 65 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arc. Nr. B 6681. Gaál, Angaben: Nr. 2. Hiedelem.

164. KI A BOSZORKÁNY? Halper Margit, 62 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arc. Nr. B 6681. Hiedelem.

165. AKI A BOSZORKÁNYT MEGLOPTA. Halper Ferenc, 65 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arc. Nr. B 6681. Gaál, Angaben: Nr. 187. Hiedelem.

166. TÜZES IGASZEG. Halper Ferenc, 65 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arc. Nr. B 6681. Gaál, Angaben: Nr. 21. Hiedelem.

167. A BORJÚ MEGRONTÁSA. Halper Ferenc, 65 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6681. Gaál, Angaben: Nr. 21. Hiedelem.

168. FEKETE KUTYA ÉJJEL. Halper Margit, 62 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6681. Gaál, Angaben: Nr. 95. Személyes hiedelem.

169. A RONTÁS JAVÍTÁSA. Halper Ferenc, 65 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6681. Gaál, Angaben: Nr. 160. Hiedelem.

170. MEGFEJIK A FEJŐSZÉKET. Halper Margit, 62 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6681. Hiedelem.

171. BOSZORKÁNY A KÖRTEFÁN. Smodicsné. 80 é. Unterwart (Alsóőr), 1965. Gaál, Angaben: Nr. 120. Nála hiedelem, másoknál hiedelemmonda.

172. FŐZŐKANÁL FEJÉS. Smodicsné, 80 é. Unterwart (Alsóőr), 1965. Gaál, Angaben: Nr. 58. Hiedelem.

173. MEGIGÉZÉS. Smodicsné, 80 é. Unterwart (Alsóőr), 1965. Gaál, Angaben: Nr. 17. Hiedelem.

174. BOSZORKÁNY AZ ISTÁLLÓBAN. Smodicsné, 80 é. Unterwart (Alsóőr), 1965. Gaál, Angaben: Nr. 161. Hiedelem.

175. A NÉMET BETŰ. Liszt Mária, 52 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6501.

176. AZ ÖRDÖGNEK ELADOTT GYEREK. Liszt Mária, 52 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arc. Nr. B 6504. AT 811.

177. FORGÓSZÉL. Farkas Terézia, 64 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6490/6. Gaál, Angaben: Nr. 149. Hiedelemmonda.

178. SZILVESZTER. Farkas Terézia, 64 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6494/6. Gaál, Angaben: Nr. 230. Hiedelemmonda.

179. BOSZORKÁNYLAKODALOM. Szabó Juliana, 64 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6494/5 Gaál, Angaben: Nr. 115. Hiedelemmonda.

180. MEGRONTOTT TEHÉN. Szabó Juliana, 64 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6512. Hiedelem.

181. MEGNYOMÁS. Seper Terézia, 62 é. Unterwart (Alsóőr), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6428. Gaál, Angaben: Nr. 5. Hiedelem.

182. A MEGFÜSTÖLT BOSZORKÁNY. Hejner Juli, 63 é. Unterwart (Alsóőr), 1965. Hiedelem.

183. A VASVÁRI BŰBÁJOS. Hejner Juli, 63 é. Unterwart (Alsóőr), 1965. Gaál, Angaben: Nr. 55. Személyes hiedelme.

184. A BOSZORKÁNYERŐ ÁTADÁSA. Hejner Juli, 63 é. Unterwart (Alsóőr), 1965. Gaál, Angaben: Nr. 54. Hiedelem.

185. BOSZORKÁNYMULATSÁG. Hejner Juli, 63 é. Unterwart (Alsóőr), 1965. Hiedelemmonda.

186. RONTÁS, JAVÍTÁS. Hejner Juli, 63 é. Unterwart (Alsóőr), 1965. Gaál, Angaben: Nr. 178. Hiedelem.

187. A MEGNYÚJTOTT BÜRÜ. Pathy Sámuel, 70 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6778/c. Gaál, Märchen: Nr. 63. Gaal 1349D*

188. A CIKLÉNYIEK. Pathy Sámuel, 70 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. 6778/b. Gaál, Märchen: Nr. 64. AT 1245A*

189. A KÉTHELYIEK. Pathy Sámuel, 70 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6778/d. Gaál, Märchen: Nr. 61. AT 1210.

190. OLÁHCIKLÉNY. Pathy Sámuel, 70 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6778.

191. HAMIS ESKÜ. Pathy Sámuel, 70 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6778. Helytörténeti monda.

192. HANYI ISTÓK. Pathy Sámuel, 70 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6779/1.

193. VIZILÁNY. Pathy Sámuel, 70 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6779.

194. AKI HAMARABB MÉRGES LESZ. Pathy Sámuel, 70 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6780. Gaál, Märchen: Nr. 54. AT 1000 + AT 1010 + Thompson J 2462. 1. + AT 1008 + AT 1005 + AT 1029. Hasonló Ribarics János 48. sz. szövege.

195. BABOCSAI EMBER A MENYORSZÁGBAN. Pathy Sámuel, 70 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6781.

196. MENYORSZÁG VAGY POKOL? Pathy Sámuel, 70 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6781/2.

197. A HÉTÁGÚ BUZOGÁNY. Pathy Sámuel, 70 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6784. Gaál, Märchen: Nr. 3. AT 650 A II + Thompson K 1931.3 + Thompson B 515 + AT 300.

198. KISEGÉR ÉS A TÁLTOSLÓ. Pathy Sámuel, 70 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6785.

199. A CIGÁNY ÉS A MARHAVÉSZ. Pathy Sámuel, 70 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6786.

200. A PARASZT, MEDVE ÉS A RÓKA. Pathy Sámuel, 70 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6787.

201. MEGDÖGLÖTT A KISBORJÚ. Pathy Sámuel 70 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6811.

202. PÜNKÖSD ÉS A CIGÁNY. Pathy Sámuel, 70 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), Phon. Arch. Nr. B 6810.

203. A HÁROM LEGÉNY. Pathy Mihály, 78 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), Phon. Arch. Nr. B 6810.

204. A BOSZORKÁNY ZACSKÓJA. Kálmán Mária, 76 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6796. Gaál, Angaben: Nr. 53. Személyes hiedelem.

205. KENDŐVAJ. Kálmán Mária, 76 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6797. Személyes hiedelem.

206. ÉJFÉLKOR MOSNAK A PATAKBAN. Kálmán Mária, 76 é. Siget. i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6797. Gaál, Angaben: Nr. 56. Hiedelem.

207. HAZAJÁRÓ LÉLEK. Kálmán Mária, 76 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6798. Hiedelem.

208. TRÚD, EGYHÁZKEZELŐ. Kálmán Mária, 76 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6800. Gaál, Angaben: Nr. 3. Hiedelem.

209. ELÁSOTT KINCS. Kálmán Mária, 76 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6800. Gaál, Angaben: Nr. 35. Hiedelemmonda.

210. KICSERÉLT GYERMEK. Kálmán Mária, 76 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6801. Gaál, Angaben: Nr. 241. Hiedelem.

211. A GATYAMADZAG MINT VARÁZSSZER. Kálmán Mária, 76 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6802. Személyes hiedelem.

212. MEGIGÉZÉS. Kálmán Mária, 76 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6790/1. Gaál, Angaben: Nr. 26. Hiedelem.

213. KÖTÉNYBEFEJÉS. Kálmán Mária, 76 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6790/3. Gaál, Angaben: Nr. 183. Hiedelem.

214. RONTÁS. Kálmán Mária, 76 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6790/5. Gaál, Angaben: Nr. 186. Hiedelem.

215. HÁZIKÍGYÓ. Kálmán Mária, 76 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. 6790/6. Gaál, Angaben: Nr. 247. Időseknél hiedelem.

216. A BOSZORKÁNY BÉKA KÉPÉBEN. Kálmán Mária, 76 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6790/6. Gaál, Angaben: Nr. 93.

217. A HAVIBAJOS ÁRT. Kálmán Mária, 76 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6790/8. Hiedelem.

218. IDEGEN ÉS A KISGYEREK. Kálmán Mária, 76 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6790/10. Gaál, Angaben: Nr. 14. Hiedelem.

219. NYIRFASÖPRŰ ÉS A BOSZORKÁNY. Kálmán Mária, 76 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6790/11. Gaál, Angaben: Nr. 174. Hiedelem.

220. NYIRFA ÉS A BOSZORKÁNY. Kálmán Mária, 76 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6790/12. Gaál, Angaben: Nr. 128. Hiedelem.

221. KICSERÉLT GYEREK. Kálmán Mária, 76 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6790/16. Gaál, Angaben: Nr. 29. Időseknél hiedelem.

222. BOSZORKÁNYTÁNC. Kálmán Mária, 76 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6794/3 Gaál, Angaben: Nr, 121. Hiedelemmonda.

223. SRÁTLICSIBE. Kálmán Mária, 76 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6795/2. Gaál, Angaben: Nr. 135. Időseknél itt még hiedelem.

224. FEKETE LOVAK ÉJJEL. Kálmán Mária, 76 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. 6796/3. Gaál, Angaben: Nr. 105. Személyes hiedelem, a faluban hiedelemmonda.

225. AZ ELSZÁNTOTT MESGYE. Kálmán Mária, 76 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6782/25. Hiedelemmonda.

226. NYÍRFA. Kálmán Mária, 76 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6794/2. Gaál, Angaben: Nr. 164/a. Hiedelem.

227. TÜZESEMBER. Plank Anna, 87 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6789/3. Hiedelemmonda.

228. SZEMMELVERÉS. Plank Anna, 87 é. Siget i. d Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6789. Gaál, Angaben: Nr. 15. Hiedelem.

229. TÜZESEMBER. Pullayné, 71 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6774/5. Hiedelemmonda.

230. FELHŐVEZETŐ. Pullayné, 71 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6774/7. Hiedelemmonda.

231. HARANGOZÁS VIHAR ELLEN. Pullayné, 71 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6774/8. Hiedelem.

232. SRÁTLI. Pullayné, 71 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6774/9. Idősek-nél itt még hiedelem.

233. HAZAJÁRÓ LÉLEK. Pullayné, 71 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6777. Gaál, Angaben: Nr. 218. Hiedelem.

234. A BOSZORKÁNY BOSSZÚJA. Pullayné, 71 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6777. Hiedelemmonda.

235. MACSKA ÉJJEL. Pullayné, 71 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6777. Gaál, Angaben: Nr. 85. Hiedelemmonda.

236. HÁZIKÍGYÓ. Kolman Eszter, 53 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6791. Gaál, Angaben: Nr. 249. Az időseknél még hiedelem.

237. ÉJFÉLKOR A TEMETŐBEN. Kolman Eszter, 53 é. Siget i. d. Wart (Őrisziget), 1962. Phon. Arch. Nr. B 6793.

IRODALMI HIVATKOZÁSOK

Antti, Aarne–Stith, Thompson, The types of the folktale. FF Communikations No 184. Helsinki 1961.
Dégh, Linda, Folktales and Society. Indiana University, Bloomington 1969.
Dobos, Ilona, Paraszti szájhagyomány, városi szóbeliség. Budapest 1986.
Dombrowsky, Ernst, Jagd und Schlachtfelder. Graz 1915.
Dömötör Tekla, A magyar nép hiedelemvilága. Budapest 1961.
Gaál, Károly;

1. A dunántúli betyárok. A gyöngyösi csárda. 6–37. o. Szerk. Dr. Zákonyi Ferenc. Veszprém 1956.
2. Angaben zu den abergläubischen Erzählungen aus dem südlichen Burgenland. Wissenschaftliche Arbeiten aus dem Burgenland. Heft 33. Eisenstadt 1965.
3. Spinnstubenlieder. Lieder der Frauengemeinschaften in den magyarischen Sprachinseln im Burgenland. Studia Hungarica Nr. 3. München–Zürich 1966.
4. Katalog der Tonbandaufnahmen B 3001–B 7000 des Phonogrammarchives der Österreichischen Akademie der Wissenschaften in Wien. 155–174. o. Wien 1966.
5. Katalog der Tonbandaufnahmen B 7001–B 10 000 des Phonogrammarchives der Österreichischen Akademie der Wissenschaften in Wien. 36–41. o. és 125–139. o. Wien 1970.
6. Die Volksmärchen der Magyaren im südlichen Burgenland. Supplement-Serie zu Fabula. Zeitschrift für Erzählforschung herausgegeben von Kurt Ranke. Reihe A: Texte. Band 9. Berlin 1970.
7. Zum bäuerlichen Gerätebestand im 19. und 20. Jahrhundert. Forschungsergebnisse zur vergleichende Sachvolkskunde und volkskundlichen Museologie. Österreichische Akademie der Wissenschaften Philosophisch-Historische Klasse Sitzungsberichte, 261. Band, 1. Abhandlung. Wien 1969.
8. Soziale und kulturelle Änderungen in konservativen Dorfgemeinschaften. In: Ethnologia Europaea-Erixoniana I. 133–137. o. 1970.
9. Zur Ethnographia Pannonica. In: Ethnographia Pannonica, Sozialhistorische und ethnologische Studien zum pannonischen Raum. Eingeleitet und zusammengestellt von K. Gaál. Burgenländische Forschungen, Heft 61. 5–11. o. Eisenstadt 1971.
10. Das Klagelied in Stinatz. In: Volkskundliche Beiträge. Veröffentlichungen des Instituts für Volkskunde der Universität Wien, Vorstand: Richard Wolfram. 45–68. o. Wien 1966.
11. Drei Märchenerzähler aus Pannonien. In: Pannonia, Zeitschrift, II. Jahrgang. Chefredak teur György Sebestyén. 19–25. o. 1974.
12. Die soziale Lage und das Lied. In: Jahrbuch des Österreichischen Volksliedwerkes, Bd. 24. 70–86. o. Wien 1975.
13. Zur Volkskultur Der Magyaren in der Wart. In: Die obere Wart, Festschrift. Redigiert von Dr. Ladislaus Triber. 325–350. o. Oberwart 1977.
14. Some problems of folktale research from Burgenland, Austria. In: Folklore on Two Continents: Essays in Honor of Linda Dégh. 363–371. o. Bloomington 1980.
15. Monographische Erzählforschung und kleinregionale Kultur. In: Minderheiten und regionale Kultur. Vorträge des 4. Internationalen Symposiums „Ethnographia Pannonica” in Bernstein 1978. Veröffentlichung der Ethnographia Pannonica Austriaca, Band I. 15–36. o. Wien 1981.
16. Wandel in der traditionellen Bauernkultur – Aspekte einer bäuerlichen Kulturpolitik. In: Agrarische Rundschau. Zeitschrift. Nr. 1. 1983. 10–15. o. Wien 1983.
17. Familienkommunikation und Pendlerwesen. Előadás a nemzetközi symposium „Ethnographia Pannonica”, Tata, 1981. Kézirat.
18. Erzählgut der Kroaten aus Stinatz im südlichen Burgenland, kroatisch und deutsch. Herausgegeben von Károly Gaál und Gerhard Neweklowsky. Wiener Slawistische Almanach, Sonderband 10. Linguistische Reihe, Herausgegeben von Tilmann Reuther. LXX + 339. o. Wien 1963.
19. Erzählforschung „life”. Előadás: II. Erzählforschungssymposium in Dorf Tyrol/Italien. In: Studien zur Volkserzählung. 1. Herausgeber Leander Petzold und Siegfried de Rachewiltz. Frankfurt am Main. 75–90. o.

20. Kire marad a kisködmön? Életünk, Irodalmi és kritikai folyóirat. XXII. é. f. június. 1985/86. Főszerkesztő Pete György. 515–542. o. Szombathely 1985.
21. Kire marad a kisködmön? Adatok a burgenlandi uradalmi béresek elbeszélő kultúrájához. Wer erbt das Jankerl? Über die Kommunikationskultur der Gutshofknechte im Burgenland. Szombathely 1985.
22. Totenklage und Erzählkultur in Stinatz. Gemeinsam mit Gerhard Neweklowsky. Wiener Slawistischer Almanach, Sonderband 19. IX–XXXVI. und 2–315. o. Wien 1987.

Haiding, Karl, Von der Gebärdesprache der Märchenerzähler. FF Communikations No. 184. Helsinki 1955.

Das Erzählen bei der Arbeit und die Arbeitsgruppe als Ort des Erzählens. In: Arbeit und Volksleben. Deutscher Volkskundekongreß 1955 in Marburg. Veröffentlichungen des Instituts für mitteleuropäische Volksforschung. Reihe A, Bd. 4. 292–302. o. Göttingen 1967.

Volksmärchenforschung in Österreich. In: Ethnographia Pannonica. Sozialhistorische und ethnologische Studien zum pannonischen Raum. Eingeleitet und zusammengestellt von K. Gaál. Burgenländische Forschungen, heft 61. 95–104. o. Eisenstadt 1971.

Märchen und Schwönke aus dem Burgenlande. Graz, 1977.

Herrmann, Antal, Rudolf királyfi a mondában. Ethn. XXVII, évfolyam, 1916. 1–16. o.

Imre, Samu, A felsőőri földművelés. Debrecen 1941.

Kovács Ágnes, Ungarische Volksmärchen (Märchen der Weltliteratur). Düsseldorf–Köln 1966.

Kovács, Márton, A felsőőri magyar népsziget. Budapest 1942.

Künzig, Johannes, Typensystem der deutschen Volkssage. Kézirat. Freiburg 1936.

Luby, Margit, Bábalelte babona. Budapest, é. n. (Új kiadását nem ismerem.)

Mozsolics, Amália, Pizséné. Vasi Szemle, 1975. 29. évfolyam, 99–105. o.

Ortutay, Gyula, Die Methoden der ungarischen Volksmärchenforschung. In: Ethnographia Pannonica. Sozialhistorische und ethnologische Studien zum pannonischen Raum. Eingeleitet und zusammengestellt von K. Gaál. Burgenländische Forschungen, Heft 61. 85–94. o. Eisenstadt 1971.

Puschnig, Reiner, Gefährdung durch Naturkatastrofen. In: Der steirische Bauer. Redakteur Fritz Posch. 454–483. o. Graz 1966.

Schram, Ferenc, Magyarországi boszorkányperek 1529–1768. Budapest 1983.

Somogyi, László, Die burgenländischen Magyaren in geographischer Sicht. Doktori disszertáció. Kézirat. Graz 1966.

Suppan, Arnold, Die österreichischen Volksgruppen. Tendenzen ihrer gesellschaftlichen Entwicklung im 20. Jahrhundert. Österreich Archiv. Wien 1983.

Voigt, Vilmos, A magyar népmesekutatás a múlt század első felében. Különlenyomat a Kriza János és a kortársi eszmeáramlatok c. kötetből. 139–150. o. Budapest 1982.